Odi et amo. Μισῶ κὴ ἔραμαι. ζητεῖς
τί δὲ τοῦτο πέπονθα;
οὐκ οἶδ'. οἶδα παθὼν κὴ βασανιζό-
μενος.
1588

Catulli Tibulli Propertij uno uolumine
comprehensi δίστιχον.
Hos uenus, et Veneris natus, iunxere lepores.
Quid ni? si Veneris tres fuerint charites.

Summa felicitas nemini Inuidere
Jacobus Francisci de Arrighys
P. F. fecit anno Dni 1588.

— Oh mi filiis
steulent
Tempora spectra
dent mihi frata
filis. in Zyme

CATVLLI, TIBVLLI, PROPERTI

NOVA EDITIO.

IOSEPHVS SCALIGER
IVL. CAESARIS F.
recensuit.

Eiusdem in eosdem Castigationum Liber.

AD
CL. PVTEANVM Consiliarium Regium
in suprema Curia Parisiensi.

LVTETIAE,
Apud Mamertum Patissonium, in
officina Rob. Stephani.
M. D. LXXVII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

CL. PVTEANO CONSILIARIO REGIO IN SVPREMA CVRIA PARISIENSI

IOSEPHVS SCALIGER IVL. CAESARIS F.

S. P. D.

ACCIDIT mihi anno, CL. PVTEANE, quod ne tu quidem néſcis, vt ex graui valetudinę is ſtatus me exceperit, vt nondũ mecũ ſtatuerẽ, e re mea fuerit magis cũ illo morbo conflictari, quã ea tædia pati, quæ poſtea magno ſtudiorum meorum impedimẽto expertus ſum. Quod etſi graue erat, quia ea re

ſtudiorũ meorũ impetum, ſine quibus vita mihi acerba eſt, retardari videbã: tamen in eo malo hoc bonum ſenſi, eoq; multũ moleſtiæ leuatum eſt, quod tametſi omnem grauiorũ literarum & vſum & fructũ mihi ademtũ viderem, tamẽ non ita nobis fuit male & moleſte, vt eorũ ſtudiorum lectioni operam dare non licuerit, quæ neque moroſitate ſua ægri animi faſtidia augerẽt potius, quam detergerent, neque non ſine aliquo fructu legi poſſent. Primũ igitur, ita me Deus amet, Catullũ, qui tũ forte ſe obtulerat, in manus ſumſi. quumque, vt fit, inter legẽdũ multa occurrerẽt partim vetuſtate obſoleta, partim temeritate Correctorũ, quæ vna fatalis librorũ peſtis eſt, interpolata: cæpi ea cum libri ſcripti lectione cõferre. atque ita eum politiſſimũ ſcriptorẽ verſauimus, vt eius laboris, ſi ſapiã, pœnitere me nõ debeat. Multa

enim quæ ignoratione priscæ lectio
nis Grámatistæ cõtaminauerant, re-
stituimus: nõ pauca, quæ aliquot ab
hinc sæculis vitio potius ætatis suæ,
quam suo imperiti homines illi præ-
termiserãt, e penetralibus vetustatis
in lucẽ protulimus. Quid multa? no-
lui simplicem insaniã insanire. idem
enim & in Tibullo & Propertio ten-
tauimus: quia eos, vt scis, vulgatæ e-
ditiones cõiungere solẽt. &, nisi fal-
lor, feliciter successit nobis: quanuis,
Deum testem laudo, ne integrũ qui-
dem mẽsem illis tribus poetis recen-
sendis impendimus. Tamen, ne quid
dissimulẽ, meliorem partem harum
Criticarũ cõmentationum vindicat
sibi stilus, & scriptio. Quũ enim quæ
in animo habebam, ea chartæ com-
mendarem, cui rei viginti tantũ dies
dedimus, sub acumẽ calami, vt solet,
longe plura cadebãt, quam inter le-
gendũ auctores ipsos cõmentati fue-

ramus. Id quod testatū volumus, ne forte quispiam putet nihil aliud nos, quam hæc Aristarchea nec velle nec posse tractare. quæ tamen Critices pars per se ita grauis est, vt nesciā, an quosdam melius fuerit eam nō attigisse, quā alijs eam feliciter tractasse, gloriæ & ornamento fuit. Nos profecto in his nō nimiū, quod isti sciāt, æstuauimus. &, vt libere & vere loquamur, hæc nobis pene dixerim aliud agentibus excidere solēt. Quum igitur Cato etiam otij rationē reddi velit, nos egregiū otij nostri testimoniū edimus, quoties aliquid tale publicamus. Non enim hæc frequētius nobis succurrūt, quam quū maxime otiosi sumus. Nam grauiorū studiorum, vt in serijs occupationibus locum tantum habēt, ita grauius testimonium esse debet. Interea ista non vlli venient ingrata legēti, vt ait ille: atque adeo si quis est, qui humanio-

ris musæ aliquē sensum habet, etiam non in postremis habebit. Hoc dico, quia δοκησίσοφοι quidam adeo sua admirantur, vt ista negligant, ob vnam illam caussam, quod quum harum literarum omnino ignari sint, tanti illas non esse aiunt, vt iterum sibi repuerascere necesse sit, & quæ pueri didicere, senes perdēda fateantur. Nos contra, qui non solū illa habemus omnia, quæ illos cōmendāt, sed & ea præterea, quæ illi in nobis negligūt, quia in se non esse sentiūt, nunquam parcemus operæ, quin quodcūque nobis a grauioribus studijs vacabit, totū id bonis auctoribus iuuādis impēdamus. id quod in istis tribus luminibus poetices Romanæ præstitimus. in quibus vix est, vt vllum animaduersione dignū locū prætermiserimus, præterquam si quæ sunt, quæ castæ aures ferre non possunt. Ea enim attingere neque

partes meæ ſunt, neque alius cuiuſ-
piã, qui aliquem ſaltem pudorẽ ha-
bet. In iſtis cõmentatiunculis noſtris
ne verbulum quidẽ extat, quod me
præterijſſe melius fuerit, quam ſcri-
pſiſſe. Vellem equidẽ ipſi veteres pu-
doris aliquam rationem habuiſſent:
neque tot infamibus ſcriptis homi-
nibus ſeſe traduxiſſent. Sed quia a-
liter contigiſſe videmus, interea nos
iſto Catone contenti erimus. nam ex
quibus Latinitatẽ, quam ex iſtis fon-
tibus hauriemus? Et tamen iſti tres
poetæ flagitioſius non loquuntur,
quam vel vna Ariſtophanis Comœ-
dia. cuiuſmodi tamẽ multas ſemper
lectitaſſe Chryſoſtomum proditur.
at quantũ virum? Cui profecto elo-
quentia, probitate, pietate parem a-
lium nulla poſt ætas tulit. Lectionẽ
poetarum ego mari comparo. in eo
ſunt ſcopuli, ad quos tamen peritus
nauta nunquam nauem offendit. In

poesi sunt quædã non bona dicta, in quæ nunquam pius animus offendit, sed ea strenuus secure prætervehitur. Quare vt quosdã rogatos volo, quos delectant poetica, vt ab illis prætextatis verbis aures, oculos, linguam, animum denique abstineant: ita alios castigãdos censeo, qui propter vnam, aut alteram, vel denique paucas aspersas labeculas totũ opus maculosum putant. Sed his nunc locus non est. Ego vero, qui scirẽ istos tres poetas ab omnibus magnifieri, vt qui vnũ ex illis intelligere possit, nõ parum se in literis profecisse glorietur: quare pauculas horas male me collocasse putabo, si effeci, vt illos tres simul vel quiuis mediocriter doctus nũc intelligat? vt taceã, quod hæc malui facere, quã nihil omnino facere. Scio magnæ eruditionis viros non parum his auctoribus illustrandis contulisse. Equidẽ illis suam glo-

riã non inuideo. ſed neque ipſi meã mihi præripere, ſi bene operam collocaui: neque, ſi male, conatum ſaltem vituperare poſſunt. Eum vero modũ in iſtis breuibus, ac pene nudis notis ſeruaui, vt neminẽ viuum ne minima quidem animaduerſione perſtrinxerim: mortuos autem, etiam quum ab eis diſſentio, nunquam niſi honorificẽtiſſime appellarim. Illiberale enim facinus, propter neſcio quas verborum quiſquilias, aut propter errorẽ aliquem, qui humanitus cõtigerit, tantorum hominum eruditionẽ, atque adeo totum nomen & famam in periculum vocare. Hoc ſolent facere ſtolide arguti homunciones, qui in huiuſmodi ἀκανθολογίαις totam ætatem contriuerunt, diuina autem ſapientiæ myſteria ignorant. Sed næ ſtultus ſum, mi PVTEANE, qui hæc notis prædicem, hoc eſt tibi, quem nihil latet,

quod hominẽ liberaliter educatum ſcire oportet: aut qui me hæc eruditis auribus probare diffidã, ſi modo tibi probare poſſim: quem ego non tantum ex omni amicorũ meorum numero, in quibus tu familiã ducis, ſed ex omnium doctiſſimorũ noſtri temporis delegi, cui hæc dedicarẽ: tum vt hoc mei in te amoris fidiſſimum pignus extaret, tum etiam vt non niſi a te probata in lucẽ exirent. Non enim, aut ego fallor, tam leuiter amicitia noſtra perfungi velles, vt non animaduertas in ea, quæcunque forte hic occurrẽt, quæ illo acutiſſimo ingenio tuo corrigi, aut meliora fieri poſſunt: quod genus multa eſſe puto. ſed quæ, & qualia ſint, niſi tute indicaueris, profecto cur aliorum de ijs iudicium expectẽ, non eſt. Te enim harum rerũ acerrimum æſtimatorem re ipſa expertus ſum, vt inſtar omniũ vnus mihi eſſe poſ-

ſis. Accedit his, quod amicitiæ no-
ſtræ inſtituēdæ nullus caſus fortui-
tus auctor fuit, nulla occaſio inter-
uenit, nullus proxeneta aut pararius
interceſſit præter admirabilem vir-
tutem, ac doctrinam tuam, cuius no-
mē multo ante mirifico tui videndi
deſiderio animū meum accenderat.
neque fruſtra fui. nam vt te cogno-
ui, & virtutes illas, quas animo præ-
ceperam, agnoui. & vt vidi, illico
mihi ſpecies illa virtutis tuæ percuſ-
ſit animum. Quare duo a te pro iure
amicitiæ noſtræ peto: vnum, vt non
niſi te auctore liber iſte prodeat. al-
terum, vt hoc munuſculū æqui bo-
nī conſulas. Quod ſi feceris, abunde
ac plene mihi ſatisfactum putabo.
Vale. Abenni in Pictonibus, IIII.
Nonas Aug. CIƆ IƆ LXXVI.

IN CATVLLVM, TIBVLLVM ET PROPERTIVM a Io. SCALIGERO iuuene nobili, Verona oriundo, nuper emendatos

IO. AVRATVS Poeta Regius.

GRAECIA iactabat sibi tres in Amore Poetas
Esse, velut Charitum dona beata trium.
Carmine te vario qui ludis Anacreon, & te
Docte Phileta, tuo non sine Callimacho.
Roma suos totidem iactet licet ipsa Poetas,
Dicta quibus Ven⁹ est carmine, dict⁹ Amor.
Te Verona Teon numeris quo prouocat, & vos
Roma quibus Coos, Vmbria Battiadas.
Sed sors quæ Graijs, eadem ventura Latinis,
Vt peritura situ carmina docta forent:
Ni pius a senio popularis scripta Catulli
Asserat iniecta SCALIGER ecce manu:
Asserat & vos culte Tibulle, et blãde Propertj,
Vt socios labis, sic simul auxilij.

Vt tres quũ rapidi iunctos tulit impetus amnis,
Vnum qui seruat, seruat & ille duos.
Mantua væ miseræ gemuit vicina Cremonæ:
Veronæ gaudent proximitate duæ.
Ergo docta suo quantum Verona Catullo,
SCALIGERO tantum debet & illa suo.

IN CATVLLVM, TIBVLLVM ET PROPERTIVM a IO. SCALIGERO diuini ingenij viro castigatos & illustratos.

ILLE sui decus æui, & nobilis
Vmbra Catullus,
Quo Verona bono patria vate
tumet,
Benaci quondam Phœbo secessit
ad oram
Insula qua felix Sirmio pæne sita est.
Quæ loca natura peramœna situque beata
Carminibus fecit nobiliora suis,
Venturo celebranda atque inuidiosa nepoti:
Tanta huius quondam gloria sedis erat!

Hinc et Principibus, quos clarat adorea Martis,
Scaligeris statio grata domusque fuit,
Ex quo à Scaligero primũ Attila pulsus Alano
Veronæ & Veneti pestis acerba soli: (est,
Et tota eiectus ditione ferocibus Hunnis
Scaliger hic meruit Principis esse loco.
Nempe Camœnarum fortis sacraria Virtus
Quærit, & in docto vult habitare sinu.
Sedibus his multos suboles successit in annos
Scaligera, & vatum semina cæca dedit.
Donec posteritas sua sceptra patrita relinquens
Imperio populi deteriore fugit.
Pars in Aquitana figens regione penates
Cogitur externos hospes amare focos.
Magnã Athesis laudem Nitiobrix asserit, et sub
Pondere Cæsareo magne Garumna gemis.
IVLIVS *hic* CAESAR *Sophiæ illibata medul-*
Musarũque, licet Martis alũnus, amor. (la,
Ipse colens Phœbum amißi solatia regni,
Sed gentis Princeps vere Heliconiadis:
Voce sui potuit Manes arcessere ciuis,
Scilicet ingratæ sic meminens patriæ.
Reddidit & luci vatem qui rursus vt olim
Iuli etiam meruit Cæsaris hospitium.
Patris in exemplum it IOSEPHVS SCA-
LIGER, *altis*
Clarus auis, magno clarior ingenio,

Cui chorus assurgit Phœbi, cui doctior orbis
Submißis defert fascibus imperium:
Ille habitat docti pectus pro sede Catulli,
Vt cui nota sua est lingua, domusque sua.
Quis posset linguam melius callere Catulli,
Quam quibus vna fuit patria et vna domus?
Sic hæc Scaligero lingua est vernacula, quæ non
Intellecta alijs, aut peregrina fuit.
Credibile est tanto gaudere interprete vatem
Ciue suo, aut potius Principe iure suo.
Tuque foci o iuuenis semper-lucentis amator
Coruini ille cliens aßiduusque comes:
Qui sine IOSEPHO *poteras obscurus haberi,*
Acceptam huic lucem gratus opemque refer,
Et gaude quod Coruini de gente propages
Temporis & belli vulnera magna secat.
Hoc quoq; Callimachus debere fatebitur Vmber,
Iamque suum tali vindice carmen amat.
Cui tanti vates debent sua lumina, quæ nos
Digna reponemus præmia SCALIGERO?
Tres igitur gaudete, Catulle, Tibulle, Properti,
Omnis laudabit gaudia vestra liber.

Q. SEPT. FLORENS
CHRISTIANVS.

Q. VALERI CATVLLI VERONENSIS

AD CORNELIVM NEPOTEM LIBER.

QVOI dono lepidum nouum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi. nanque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas
Iam tum, quũ ausus es vnus Italorum
Omne æuum tribus explicare chartis
Doctis, Iuppiter, & laboriosis.
Quare habe tibi quicquid hoc libelli est
Qualecunque: quod, o patrima Virgo,
Plus vno maneat perenne sæclo.

PASSER delitiæ meæ puellæ,
Quicum ludere, quem in sinu tenere,
Quoi primum digitum dare adpetenti,
Et acris solet incitare morsus:
Quum desiderio meo nitenti

Carum nescio quid lubet iocari,
Et solatiolum sui doloris
Credunt, quum grauis acquiescit ardor:
Tecum ludere, sicut ipsa, possem,
Et tristis animi leuare curas:
Tam gratum mihi, quam ferunt puellæ
Pernici aureolum fuisse malum,
Quod Zonam soluit diu ligatam.

LVGETE *o Veneres, Cupidinesque,*
Et quantum est hominum venustiorum.
Passer mortuus est meæ puellæ,
Passer deliciæ meæ puellæ,
Quem plus illa oculis suis amabat.
Nam mellitus erat: suamque norat
Ipsam tam bene, quam puella matrem:
Nec sese a gremio illius mouebat,
Sed circunsiliens modo huc, modo illuc,
Ad solam dominam vsque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum
Illuc, vnde negant redire quenquam.
At vobis male sit malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella deuoratis:
Tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum male, o misselle passer,
Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

PHASELLVS *ille, quem videtis hospites,*
Ait fuisse nauium celerrimus,
Neque vllius natantis impetum trabis
Nequisse præterire: siue palmulis

Opus foret volare, siue linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, insulasue Cycladas,
Rhodumue nobilem, horridamue Thraciam,
Propontida, trucemue Ponticum sinum:
Vbi iste post phasellus antea fuit
Comata silua. nam Cythorio in iugo
Loquente sæpe sibilum edidit coma.
Amastri pontica, & Cythore buxifer,
Tibi hæc fuisse, & esse cognitissima
Ait phasellus. vltima ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine:
Tuo imbuisse palmulas in æquore:
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse: leua, siue dextera
Vocaret aura, siue vtrunque Iuppiter
Simul secundus incidisset in pedem.
Neque vlla vota litoralibus Deis
Sibi esse facta, quum veniret a mare
Nouissimo hunc ad vsque limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere: nunc recondita
Senet quiete, seque dedicat tibi
Gemelle Castor, & gemelle Castoris.

VIVAMVS, mea Lesbia, atque amemus,
Rumoresque senum seueriorum
Omnis vnius æstimemus aßis.
Soles occidere, & redire poßunt:
Nobis, quum semel occidit breuis lux,
Nox est perpetua vna dormienda.
Da mi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,

Dein vsque altera mille, deinde centum.
Dein quum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne sciamus:
Aut ne quis malus inuidere posit,
Quum tantum sciat esse basiorum.

FLAVI *delitias tuas* Catullo,
Ni sint illepidæ, atque inelegantes,
Velles dicere, nec tacere posses.
Verum nescio quid febriculosi
Scorti diligis. hoc pudet fateri.
Nam te non viduas iacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis ac Syrio flagrans oliuo.
Puluinusque peræque & hic, & illic
Attritus, tremulique quassa lecti
Argutatio, inambulatioque.
Nam ni stupra, valet nihil tacere
Curuantem latera exfututa panda,
Noctu quid facias ineptiarum.
Quare quicquid habes boni, malique,
Dic nobis. volo te, ac tuos amores
Ad cælum lepido vocare versu.

QVAERIS *quot mihi basiationes*
Tuæ, Lesbia, sint satis, superque?
Quam magnus numerus Libyssæ arenæ
Laserpiciferis iacet Cyrenis
Oraclum Iouis inter æstuosi,
Et Batti veteris sacrum sepulchrum:
Aut quam sidera multa, quum tacet nox,
Furtiuos hominum vident amores:

Tam te basia multa basiare
Vesano satis, & super Catullo est,
Quæ nec pernumerare curiosi
Poßint, nec mala fascinare lingua.

MISER *Catulle desinas ineptire,*
Et quod vides periisse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
Quum ventitabas, quo puella ducebat
Amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tam iocosa fiebant,
Quæ tu volebas, nec puella nolebat.
Fulsere vere candidi tibi soles.
*Nunc iam illa non volt, tu quoque impote **
Nec quæ fugit sectare, nec miser viue:
Sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale puella, iam Catullus obdurat:
Nec te requiret, nec rogabit inuitam.
At tu dolebis, quum rogaberis nulla.
Scelesta rere, quæ tibi manet vita.
Quis nunc te adibit? quoi videberis bella?
Quem nunc amabis? cuius esse diceris?
Quem basiabis? quoi labella mordebis?
At tu Catulle destinatus obdura.

VERANNI *omnibus e meis amicis*
Antistes mihi millibus trecentis:
Venistine domum ad tuos penatis,
Fratrisque vnanimos, tuamque matrem?
Venisti? o mihi nuncii beati.
Visam te incolumem, audiamque Hiberum
Narrantem loca, facta, nationis,

Vt mos est tuus: applicansque collum,
Iucundum os, oculosque suauiabor.
O quantum est hominum beatiorum,
Quid me lætius est, beatiusue?

VARRVS *me meus ad suos amores*
Visum duxerat, e foro otiosum:
Scortillum vt mihi tum repente visum est
Non sane inlepidum, nec inuenustum.
Huc vt venimus, incidere nobis
Sermones varij: in quibus, quid esset
Iam Bithynia, quomodo se haberet,
Et quantum mihi profuisset ære.
Respondi, id quod erat: mihi neque ipsi,
Nec prætoribus esse, nec cohorti,
Quur quisquam caput vnctius referret:
Præsertim quibus esset inrumator
Prætor, non facerent pili cohortem.
At certe tamen, inquijt, quod illic
Natum dicitur esse, comparasti
Ad lecticam homines. ego, vt puellæ
Vnum me facerem beatiorem:
Non, inquam, mihi tam fuit maligne,
Vt, prouincia quod mala incidisset,
Non possem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat nec hic, neque illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hic illa, vt decuit cinædiorem:
Quæso, inquit, mihi, mi Catulle, paulum
Istos. commodo nam volo ad Serapim
Deferri. mane, inquij puellæ:

Istud, quod modo dixeram me habere,
Fugit me ratio: meus sodalis
Cinna est Caius. is sibi parauit.
Verum vtrum illius, an mei, quid ad me?
Vtor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu insulsa male, & molesta viuis,
Per quam non licet esse negligentem.

FVRI, *& Aureli comites Catulli:*
Siue in extremos penetrabit Indos,
Litus vt longe resonante Eoa
Tunditur vnda:
Siue in Hircanos, Arabasque mollis,
Seu Sacas, sagittiferosque Parthos,
Siue qua septem geminus colorat
Aequora Nilus:
Siue trans altas gradietur Alpis,
Cæsaris visens monumenta magni
Gallicum Rhenum, horribilis &, vlti-
mosque Britannos:
Omnia hæc, quæcunque feret voluntas
Cælitum, tentare simul parati,
Pauca nunciate meæ puellæ
Non bona dicta:
Cum suis viuat, valeatque mœchis,
Quos simul complexa tenet trecentos,
Nullum amans vere, sed identidem omnium
Ilia rumpens.
Nec meum respectet, vt ante, amorem:
Qui illius culpa cecidit, velut prati
Vltimi flos, prætereunte postquam
Tactus aratro est.

Virg. ut flos succisus aratro.

Λίψεις τῶν
ἀμελεστέρων
τὰ λῖνα

MARRVCINE *Asini, manu sinistra*
Non belle vteris in ioco, atque vino.
Tollis lintea negligentiorum.
Hoc salsum esse putas? fugit te inepte,
Quamuis sordida res, & inuenusta est.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit. est enim leporum
Disertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte,
Quod me non mouet æstimatione,
Verum est mnemosynum mei sodalis.
Nam sudaria Setaba ex Hiberis
Miserunt mihi muneri Fabullus,
Et Veranius. hoc amem necesse est,
Vt Veraniolum meum, & Fabullum.

CAENABIS *bene, mi Fabulle, apud me*
Paucis, si tibi dij fauent, diebus:
Si tecum attuleris bonam, atque magnam
Cænam, non sine candida puella,
Et vino, & sale, & omnibus cachinnis.
Hæc si, inquam, attuleris, venuste noster,
Cænabis bene. nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contra accipies meros amores:
Seu quid suauius, elegantiusue est.
Nam vnguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidinesque:
Quod tu quum olfacies, deos rogabis,
Totum vt te faciant, Fabulle, nasum.

N I *te plus oculis meis amarem,*
Iucundissime Calue, munere isto
Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidue sum locutus,
Qur me tot male perderes poetis?
Isti dij mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quod si, vt suspicor, hoc nouum, ac repertum
Munus dat tibi Sulla literator:
Non est mi male, sed bene, ac beate,
Quod non dispereunt tui labores.
Dij magni horribilem, & sacrum libellum,
Quem tu scilicet ad tuum Catullum
Misti, continuo vt die periret
Saturnalibus optimo dierum.
Non non hoc tibi, salse, sic abibit.
Nam si luxerit, ad librariorum
Curram scrinia. Cæsios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his suppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc, vnde malum pedem tulistis,
Sæcli incommoda, pessimi poetæ.

C O M M E N D O *tibi me, ac meos amores,*
Aureli. veniam peto pudentem,
Vt si quicquam animo tuo cupisti,
Quod castum expeteres, & integellum:
Conserues puerum mihi pudice,
Non dico a populo. nihil veremur
Istos, qui in platea modo huc, modo illuc
In re prætereunt sua occupati:

Verum a te metuo, tuoque pene
Infesto pueris bonis, malisque.
Quem tu, qua lubet, vt lubet, moueto
Quantum vis, vbi erit foris, paratum.
Hunc vnum excipio, vt puto, pudenter:
Quod si te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit, scelesté, culpam,
Vt nostrum insidiis caput lacessas:
Ah tum te miserum, malique fati,
Quem attractis pedibus, patente porta,
Percurrent raphanique, mugilesque.

PAEDICABO ego vos, & inrumabo
Aureli pathice, & cinæde Furi:
Qui me ex versiculis meis putatis,
Quod sint molliculi, parum pudicum.
Nam castum esse decet pium poetam
Ipsum. versiculos nihil necesse est:
Qui tum denique habent salem, ac leporem,
Si sunt molliculi, ac parum pudici,
Et quod pruriat incitare possunt.
Non dico pueris, sed his pilosis,
Qui duros nequeunt mouere lumbos:
Vos, quod millia multa basiorum
Legistis, male me marem putatis:
Siqua forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusque vostras
Non horrebitis admouere nobis:
Pædicabo ego vos, & inrumabo.

O colonia, quæ cupis ponte ludere longo,
Et salire paratum habes: sed vereris inepta

Crura ponticuli adsulitantis, inrediuiuus
Ne supinus eat, cauaque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo vel Salisubsuli sacra suscipiunto:
Munus hoc mihi maximi da, colonia, risus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire praecipitem in lutum per caputque, pedesque:
Verum totius vt lacus putidaeque paludis
Liuidissima, maximeque est profunda vorago.
Insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
Bimuli, tremula patris dormientis in vlna.
Quoi quum sit viridissimo nupta flore puella,
Vt puella tenellulo delicatior hoedo,
Asseruanda nigerrimis diligentius vuis:
Ludere hanc sinit, vt lubet, nec pili facit vni,
Nec se subleuat ex sua parte: sed velut alnus
In fossa liguri iacet suppernata securi,
Tantundem omnia sentiens, quam si nulla sit vsquam
Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit.
Ipse quis sit, vtrum sit, an non sit, id quoque nescit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote stolidum repente excitare veternum,
Et supinum animum in graui derelinquere coeno:
Ferream vt soleam tenaci in voragine mula.

AVRELI *pater esuritionum,*
Non harum modo, sed quot aut fuerunt,
Aut sunt, aut aliis erunt in annis:
Paedicare cupis meos amores,
Nec clam: nam simul exiocaris vna,
Haerens ad latus, omnia experibis.
Frustra. nam insidias mihi instruentem

Tangam te prius inrumatione.
Atqui si id faceres satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quod esurire
Ah me me puer, & sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico:
Ne finem facias, sed inrumatus.

SVFFENVS *iste, Varre, quem probe nosti,*
Homo est venustus, & dicax, & vrbanus,
Idemque longe plurimos facit versus.
Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
Perscripta: nec sic, vt fit in palimpsesto,
Relata. chartæ regiæ, noui libri,
Noui vmbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, & pumice omnia æquata.
Hæc quum legas, tum bellus ille, & vrbanus
Suffenus vnus caprimulgus, aut fossor
Rursus videtur: tantum abhorret, ac mutat.
Hoc quid putemus esse? qui modo scurra,
Aut siquid hac re tritius videbatur,
Idem inficeto est inficetior rure:
Simul poemata attigit. neque idem vnquam
Aeque est beatus, ac poema quum scribit.
Tam gaudet in se, tamque seipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur. neque est quisquam,
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Posis. Suus quoique adtributus est error.
Sed non videmus, manticæ quid in tergo est.

FVRI, *quoi neque seruus est, neque arca,*
Nec cimex, neque araneus, neque ignis:
Verum est & pater, & noucrca, quorum

Dentes vel silicem comesse possunt:
Est pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum coniuge lignea parentis.
Nec mirum. bene nam valetis omnes,
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non grauis ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non casus alios periculorum.
Atqui corpora sicciora cornu,
Aut si quid magis aridum est, habetis,
Sole, & frigore, & esuritione:
Quare non tibi sit bene, ac beate?
A te sudor abest, abest saliua,
Muccusque, & mala pituita nasi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior salillo est,
Nec toto decies cacas in anno,
Atque id durius est faba, & lapillis:
Quod tu si manibus teras, fricesque,
Non vnquam digitum inquinare posses.
Hæc tu commoda tam beata, Furi,
Noli spernere, nec putare parui.
Et sestertia, quæ soles precari,
Centum, desine. nam sat es beatus.

O qui flosculus es Iuuentiorum,
Non horum modo, sed quot aut fuerunt,
Aut posthac aliis erunt in annis:
Mallem diuitias mihi dedisses
Isti, quoi neque seruus est, neque arca:
Quam sic te sineres ab illo amari.
Qui? non est homo bellus, inquies? est:

Sed bello huic neque ſeruus eſt,neque arca.
Hæc tu quam lubet abijce,eleuaque:
Nec ſeruum tamen ille habet,neque arcam.

CINAEDE *Thalle mollior cuniculi capillo,*
Vel anſeris medullula,vel imula oricilla,
Vel pene languido ſenis,ſituque araneoſo:
Idemque Thalle turbida rapacior procella,
Quum de via mulier aues oſtendit oſcitantes.
Remitte pallium mihi meum,quod inuolaſti,
Sudariumque ſetabum,catagraphoſque thynos
Inepte: quæ palam ſoles habere tanquam auita.
Quæ nunc tuis ab vnguibus reglutina,& remitte,
Ne laneum latuſculum,natiſque mollicellas,
Inluſa turpiter tibi flagella conſcribillent.
Et inſolenter æſtues,velut minuta magno
Deprenſa nauis in mari veſaniente vento.

FVRI, *villula noſtra non ad Auſtri*
Flatus oppoſita eſt, nec ad Fauoni,
Nec ſæui Boreæ,aut Apeliotæ:
Verum ad millia quindecim.& ducentos.
O ventum horribilem,atque peſtilentem.

MINISTER *vetuli puer falerni,*
Inger mi calices amariores,
Vt lex Poſthumiæ iubet magiſtræ
Ebrioſa acina ebrioſioris.
At vos quo lubet hinc abite lymphæ,
Vini pernicies,& ad ſeueros
Migrate. hic merus eſt Thyonianus.

PISONIS *comites,cohors inanis,*
Aptis sarcinulis, & expeditis,
Verani optime,tuque mi Fabulle:
Quid rerum geritis? satisne cum isto
Vappa, frigoraque,& famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum? vt mihi,qui meum secutus
Prætorem,refero datum lucello:
O Memmi bene me,ac diu supinum
Tota ista trabe lentus irrumasti:
Sed,quantum video,pari fuistis
Casu. nam nihilo minore verpa
Farti estis. pete nobiles amicos.
At vobis mala multa Dii Deæque
Dent,opprobria Romuli,Remique.

QVIS *hoc potest videre,quis potest pati,*
Nisi impudicus,& vorax,& helluo:
Mamurram habere,quod comata Galliæ
Habebat,vnctum,& vltima Britannia?
Cinæde Romule hæc videbis & feres?
Es impudicus,& vorax,& helluo.
Et ille nunc superbus,& superfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Vt albulus columbus,aut Adoneus?
Cinæde Romule hoc videbis,& feres?
Es impudicus,& vorax,& helluo.
Eone nomine,imperator vnice,
Fuisti in vltima Occidentis insula:
Vt ista vostra diffututa mentula
Ducenties comisset,aut trecenties?
Quid? est alid, sinistra liberalitas?

piuo

Parum expatrauit? an parum helluatus est?
Paterna prima lancinata sunt bona:
Secunda præda Pontica: inde tertia
Hibera: quas & amnis aurifer Tagus
Inundat, extimæ ecce Lusitaniæ.
Quid hunc, malum, fouetis? aut quid hic potest,
Nisi vncta deuorare patrimonia?
Eone nomine, imperator vnice,
Socer, generque perdidistis omnia?

ALPHENE *immemor, atque vnanimis false sodalibus:*
Iam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi:
Iam me prodere, iam non dubitas fallere perfide.
Nec facta impia fallacum hominum cælicolis placent,
Quæ tu negligis, ac me miserum deseris in malis.
Heu heu quid faciant, dic, homines, quoiue habeãt fidẽ?
Certe tute iubebas animam tradere, inique me
Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
Ventos inrita ferre, & nebulas aereas sinis.
Si tu oblitus es, at dij meminerunt, meminit Fides.
Quæ te vt pœniteat postmodo facti faciet tui.

PENINSVLARVM *Sirmio, insularumque*
Ocelle, quascunque in liquentibus stagnis,
Marique vasto fert vterque Neptunus:
Quam te libenter, quamque lætus inuiso,
Vix mi ipse credens Thyniam, atque Bithynos
Liquisse campos, & videre te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?
Quum mens onus reponit, ac peregrino
Labore fessi venimus larem ad nostrum,

Desidera-

dulcis amici

Desideratoque acquiescimus lecto.
Hoc est, quod vnum est pro laboribus tantis.
Salue, o venusta Sirmio, atque hero gaude,
Gaudete, vosque ludiæ lacus vndæ.
Ridete quicquid est domi cachinnorum.

AMABO mea dulcis Hypsithilla,
Meæ delitiæ, mei lepores,
Iube ad te veniam meridiatum.
Quod si iusseris, illud adiuuato,
Ne quis liminis obseret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire:
Sed domi maneas, paresque nobis
Nouem continuas fututiones.
Verum si quid ages, statim iubeto:
Nam pransus iaceo, & satur supinus
Pertundo tunicamque, palliumque.

O FVRVM optime balneariorum
Vibenni pater, & cinæde fili:
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est voraciore:
Quur non exilium, malasque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ sunt populo, & natis pilosas,
Fili, non potes asse venditare?

DIANAE sumus in fide
Puellæ, & pueri integri:
Dianam pueri integri,
Puellæque canamus.
O Latonia maximi

Magna progenies Iouis,
Quam mater prope Deliam
Depoſiuit oliuam,
Montium domina vt fores,
Siluarumque virentium,
Saltuumque reconditorum,
Amniumque ſonantum.
Tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis:
Tu potens triuia, & notho es
Dicta lumine luna.
Tu curſu, dea, menſtruo
Metiens iter annuum,
Ruſtica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocunque tibi placet
Sancta nomine, Romulique
Ancique, vt ſolita es, bona
Ἄρτεμις σώτειρα Soſpites ope gentem.

POETAE tenero meo ſodali
Velim Cæcilio, papyre, dicas:
Veronam veniat, Noui relinquens
Comi mœnia, Lariumque litus.
Nam quaſdam volo cogitationes
Amici accipiat ſui, meique.
Quare ſi ſapiet, viam vorabit, +
Quanuis candida millies puella
Euntem reuocet, manuſque collo
Ambas iniiciens roget morari:
Quæ nunc, ſi mihi vera nunciantur,
ἀκρατῶ Illum deperit impotente amore.

+ Hom.
κόνιν δ᾽ ὑπέρεπτε
ποδοῖιν.

Nam quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam: ex eo misellæ
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi Sapphica puella,
Musa doctior. est enim venuste
Magna Cæcilio inchoata mater.

ANNALES Volusi cacata charta,
Votum soluite pro mea puella.
Nam sanctæ Veneri, Cupidinique
Vouit, si sibi restitutus essem,
Desissemque trucis vibrare iambos:
Electissima pessimi poetæ
Scripta, tardipedi deo daturam
Infelicibus vstulanda lignis.
Et hæc pessima se puella vidit
Ioco se lepide vouere diuis.
Nunc o cæruleo creata ponto,
Quæ sanctum Idalium,* Vriosque apertos,
Quæque Ancona, Cnidumque arundinosam
Colis, quæque Amathunta, quæque Golgos,
Quæque Durachium Adriæ tabernam:
Acceptum face, redditumque votum,
Si non inlepidum, neque inuenustum est.
At vos interea venite in ignem
Pleni ruris, & inficetiarum
Annales Volusi cacata charta.

SALAX taberna, vosque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis esse mentulas vobis?
Solis licere, quicquid est puellarum

Confutuere, & putare cæteros hircos?
An, continenter quod sedetis insulsi
Centum, aut ducenti, non putatis ausurum
Me vna ducentos inrumare sessores?
Atqui putate. nanque totius vobis
Frontem tabernæ scipionibus scribam:
Puella nam mea, quæ meo sinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi sunt magna bella pugnata:
Consedit istic. hanc boni, beatique
Omnes amatis: & quidem, quod indignum est,
Omnes pusilli, & semitarij mœchi.
Tu præter omnis vne de capillatis
Cuniculosæ Celtiberiæ fili
Egnati, opaca quem facit bonum barba,
Et dens Hibera defricatus vrina.

κομητῶν. ζαμήνι

MALE *est Cornifici tuo Catullo,*
Male est mehercule, & laboriose:
Magisque, & magis in dies, & horas
Irascor tibi, sic meos amores.
Quem tu, quod minimum, facillimumque est:
Qua solatus es adlocutione?
Paulum quidlibet adlocutionis,
Mæstius lacrimis Simonideis.

EGNATIVS, *quod candidos habet dentis,*
Renidet vsquequaque: seu ad rei ventum est
Subsellium, quum orator excitat fletum,
Renidet ille: seu pij ad rogum filij
Lugetur, orba quum flet vnicum mater,
Renidet ille: quicquid est, vbicunque est,

Quodcunque agit, renidet. hunc habet morbum
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendus es mihi. bone Egnati,
Si urbanus esses, aut Sabinus, aut Tiburs,
Aut porcus Vmber, aut obesus Hetruscus,
Aut Lanuuinus ater, atque dentatus,
Aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,
Aut quilibet, qui puriter lauit dentis:
Tamen renidere usquequaque te nollem.
Nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiber in Celtiberia terra
Quod quisque minxit, hoc solet sibi mane
Dentem, atque russam defricare gingiuam.
Vt quo iste vester expolitior dens est,
Hoc te amplius bibisse prædicet lotij.

QVAENAM te mala mens, misselle Rauide,
Agit præcipitem in meos iambos?
Quis Deus tibi non bene aduocatus,
Vecordem parat excitare rixam?
Anne ut peruenias in ora volgi?
Quid vis? qua lubet. esse notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa voluisti amare pœna.

AH me, an illa puella defututa
Tota millia me decem poposcit?
Ista turpiculo puella naso,
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus est puella curæ,
Amicos, medicosque conuocate.
Non est sana puella. nec rogate

Qualis sit. solet hæc imaginosum.

ADESTE *hendecasyllabi, quot estis*
Omnes vndique, quotquot estis omnes.
Iocum me putat esse mœcha turpis,
Et negat mihi vostra redditturam
Pugillaria: si pati potestis,
Persequamur eam, & reflagitemus.
Quæ sit, quæritis? illa, quam videtis
Turpe incedere mimice, ac moleste,
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circunsistite eam, & reflagitate:
Mœcha putida redde codicillos.
Redde putida mœcha codicillos.
Non assis facis? o lutum, lupanar,
Aut si perditius potest quid esse.
Sed non est tamen hoc satis putandum.
Quod si non aliud potest, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamate iterum altiore voce:
Mœcha putida redde codicillos,
Redde putida mœcha codicillos.
Sed nil proficimus, nihil mouetur.
Mutanda est ratio, modusque vobis,
Si quid proficere amplius potestis.
Pudica, & proba redde codicillos.

SALVE *nec nimio puella naso,*
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.

Ten' prouincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O sæclum insipiens, & inficetum.

O FVNDE noster, seu Sabine, seu Tiburs,
Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum lædere. at quibus cordi est,
Quouis Sabinum pignore esse contendunt.
Sed seu Sabine, siue verius Tiburs,
Fui libenter in tua suburbana
Villa, malamque pectore expuli tussim:
Non immerenti quam mihi meus venter,
Dum sumptuosas appeto, dedit, cænas.
Nam Sextianus dum volo esse conuiua,
Orationem in Attium petitorem
Plenam veneni, & pestilentiæ legit,
Hic me grauedo frigida, & frequens tussis
Quassauit, vsquedum in tuum sinum fugi,
Et me procuraui ocimoque, & vrtica.
Quare refectus maximas tibi gratis
Ago, meum quod non es vlta peccatum.
Nec deprecor iam, si nefaria scripta
Sexti recepso: quin grauedinem, & tussim
Non mi, sed ipsi Sextio ferat frigus. Τὸ ψυχρόν
Qui tunc vocat me, quum malum legit librum.

ACMEN Septimius suos amores
Tenens in gremio, Mea inquit Acme,
Ni te perdite amo, atque amare porro
Omnis sum assidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire:
Solus in Lybia, Indiaque tosta,

Cæsio veniam obuius leoni.
*Hoc vt dixit, Amor sinistra * vt ante,*
Dextram sternuit adprobationem.
At Acme leuiter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos,
Illo purpureo ore suauiata,
Sic inquit, Mea vita Septimille,
i. Septimio. *Huic vno domino vsque seruiamus:*
Vt multo mihi maior, acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc vt dixit, Amor sinistra, vt ante,
Dextram sternuit adprobationem.
Nunc ab auspicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Vnam Septimius misellus Acmen
Mauolt, quam Syrias, Britanniasque.
Vno in Septimio fidelis Acme
Facit delitias, libidinesque.
Quis vllos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auspicatiorem?

IAM *ver egelidos refert tepores,*
Iam cæli furor æquinoctialis
Iucundis Zephyri silescit auris:
Linquantur Phrygij, Catulle, campi,
Nicææque ager vber æstuosæ.
Ad claras Asiæ volemus vrbis.
Iam mens prætrepidans auet vagari.
Iam læti studio pedes vigescunt.
O dulces comitum valete cœtus,
Longe quos simul a domo profectos,
Diuerse variæ viæ reportant.

PORCI, & Socration, duæ sinistræ
Pisonis scabies, famesque. Memmi:
Vos Veraniolo meo, & Fabullo
Verpus præposuit Priapus ille?
Vos conuiuia lauta sumptuose
De die facitis, mei sodales
Quærunt in triuio vocationes?

MELLITOS oculos tuos, Iuuenti,
Si quis me sinat vsque basiare,
Vsque ad millia basiem trecenta,
Nec vnquam saturum inde cor futurum est:
Non si densior aridis aristis
Sit nostræ seges osculationis.

DISERTISSIME Romuli nepotum,
Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque post aliis erunt in annis:
Gratias tibi maximas Catullus
Agit pessimus omnium poeta:
Tanto pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

HESTERNO, Licini, die otiosi
Multum lusimus in meis tabellis,
Vt conuenerat esse delicatos.
Scribens versiculos vterque nostrum,
Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per iocum, atque vinum.
Atque illinc abij, tuo lepore
Incensus, Licini, facetijsque,
Vt nec me miserum cibus iuuaret,

Nec somnus tegeret quiete ocellos:
Sed toto indomitus furore lecto
Versarer, cupiens videre lucem,
Vt tecum loquerer, simulque vt essem.
At defessa labore membra postquam
Semimortua lectulo iacebant,
Hoc, iucunde, tibi poema feci,
Ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax, caue, sis: precesque nostras
Oramus, caue despuas ocello,
Ne pœnas Nemesis reposcat a te.
Est vehemens dea, lædere hanc caueto.

ILLE mi par esse deo videtur,
Ille si fas est, superare diuos,
Qui sedens aduersus identidem te
Spectat, & audit
Dulce ridentem, misero quod omnis
Eripit sensus mihi: nam simul te
Lesbia adspexi, nihil est super mi
* *
Lingua sed torpet. tenuis sub artus
Flamma demanat, sonitu suopte
Tintinant aures. gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium, Catulle, tibi molestum est.
Otio exultas, nimiumque gaudes.
Otium reges prius, & beatas
Perdidit vrbes.

QVID est, Catulle, quid moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet?

Per consulatum peierat Vatinius.
Quid est, Catulle, quid moraris emori?

R I S I *nescio quem modo in corona,*
Qui, quum mirifice Vatiniana
Meus crimina Caluus explicasset,
Admirans ait hæc, manusque tollens:
Di magni, salaputium disertum.

O T H O N I S *caput oppido pusillum*
Peri, rustice. semilauta crura,
Subtile, & leue peditum Libonis:
Si non omnia displicere vellem
Tibi, & Fuffitio seni recocto.
Irascere iterum meis Iambis
Immerentibus, vnice imperator.

O R A M U S, *si forte non molestum est,*
Demonstres vbi sint tuæ tenebræ.
Te campo quæsiuimus minore
Te in circo, te in omnibus libellis.
Te in templo superi Iouis sacrato,
In Magni simul ambulatione:
Fœmellas omnis, amice, prendi.
Quas voltu vidi tamen sereno,
Has vel te sic ipse flagitabam:
Camerium mihi, pessimæ puellæ.
Quædam, inquit, nudum sinum reducens,
En hic in roseis latet papillis.
Sed te iam ferre Herculei labos est.
Tanto te in fastu negas, amice.
Dic nobis vbi sis futurus. ede hoc

Audacter: committe, crede luci.
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus proijcies amoris omnis.
Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel si vis, licet obseres palatum,
Dum vostri sim particeps amoris:
Non custos si fingar ille Cretum,
Non si Pegaseo ferar volatu,
Non Ladas si ego, pennipesue Perseus,
Non Rhesi niueæ citæque bigæ:
Adde huc plumipedes,, volatilesque,
Ventorumque simul require cursum,
Quos iunctos, Cameri, mihi dicares:
Defessus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peresus
Essem, te, mi amice, quæritando.

O REM *ridiculam, Cato, & iocosam,*
Dignamque auribus, & tuo cachinno.
Ride, quicquid amas, Cato, Catullum:
Res est ridicula, & nimis iocosa.
Deprendi modo pupulum puellæ
Trusantem. hunc ego, si placet Dionæ,
Protelo rigida mea cecidi.

PVLCHRE *conuenit improbis cinædis*
Mamurræ pathicoque, Cæsarique,
Nec mirum: maculæ pares vtrisque,
Vrbana altera, & illa Formiana,
Impressæ resident, nec eluentur.
Morbosi pariter, gemelli vtrique.

Χρῆμ' ὦ δὴ χαρίεν Κάτων γελοῖον. Κ' ὤτων ἄξιον ἢ στοῦ γέλωτος. Γέλα. εἰ σὺ φιλεῖς Κάτων Κάτυλλον. Χρῆμ' ἐστὶν χαρίεν σφόδρ' ἢ γελοῖον. . . . .

Vno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille magis vorax adulter.
Riuales socij puellularum.
Pulchre conuenit improbis cinædis.

CAELI, *Lesbia nostra, Lesbia illa,*
Illa Lesbia, quam Catullus vnam
Plus, quam se, atque suos amauit omnis:
Nunc in quadriuiis, & angiportis,
Glubit magnanimos Remi nepotes.

BONONIENSIS *Rufa Rufulum fallat.*
Vxorne Meni, sæpe quam in sepulchretis
Vidistis ipso rapere de rogo cœnam,
Quum deuolutum ex igne prosequens panem
Ab semiraso tunderetur vstore?
Num te leæna montibus Libystinis,
Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreauit, ac tetra:
Vt supplicis vocem in nouissimo casu
Contemtam haberes? o nimis fero corde.

COLLIS *o Heliconei*
Cultor, Vraniæ genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem o Hymenæe Hymen,
O Hymen Hymenæe.
Cinge tempora floribus,
Suaueolentis amaraci.
Flammeum cape. lætus huc
Huc veni niueo gerens
Luteum pede soccum.

Excitusque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus. manu
Pineam quate tedam.
Nanque Iulia Manlia,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Iudicem, bona cum bona
Nubit alite virgo,
Floridis velut enitens
Myrtus Asia ramulis,
Quos Hamadryades deæ
Ludicrum sibi roscido
Nutriunt humore.
Quare age huc aditum ferens
Perge linquere Thespiæ
Rupis Aonios specus,
Lympha quos super inrigat
Frigerans Aganippe.
Ac domum dominam voca
Coniugis cupidam noui,
Mentem amore reuinciens,
Vt tenax hedera huc, & huc
Arborem implicat errans.
Vos item simul integræ
Virgines, quibus aduenit
Par dies, agite, in modum
Dicite: o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe:
Vt lubentius audiens,
Se citarier ad suum

Munus, huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Coniugator amoris.
Quis Deus magis ah magis
Est petendus amantibus?
Quem colent homines magis
Cælitum? o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenææ.
Te suis tremulus parens
Inuocat, tibi virgines
Zonula soluunt sinus,
Te timens cupida nouos
Captat aure maritos.
Tu fero iuueni in manus
Floridam ipse puellulam
Matris e gremio suæ
Dedis. o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenææ.
Nil potest sine te Venus
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere. at potest,
Te volente. quis huic deo
Compararier ausit?
Nulla quit sine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe iungier. at potest,
Te volente. quis huic Deo
Compararier ausit?
Quæ tuis careat sacris
Non queat dare præsides
Terra finibus. at queat,
Te volente. quis huic deo

Compararier ausit?
Claustra pandite ianuæ.
Virgo adest. viden, vt faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Tardet ingenuus pudor,
Quæ tamen magis audiens
Flet, quod ire necesse sit.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Flere desine. non tibi
Aurunculeia periculum est,
Nequa fœmina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.
Talis in vario solet
Diuitis domini hortulo
Stare flos Hiacynthinus.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Prodeas noua nupta sis:
(Iam videtur) vt audias
Nostra verba. (viden? faces
Aureas quatiunt comas.)
Prodeas noua nupta.
Non tuus leuis in mala
Deditus vir adultera
Proca, turpia persequens,
A tuis teneris volet
Secubare papillis:
Lenta qui velut assitas

Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. sed abit dies,
Prodeas noua nupta.

* *
* *
* *

O cubile, quot (o nimis
Candido pede Lecti)
Quæ tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quæ vaga
Nocte, quæ media die
Gaudeat. sed abit dies,
Prodeas noua nupta.
Tollite, o pueri, faces,
Flammeum video venire.
Ite, concinite in modum,
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Nec diu taceat procax
Fescenina locutio,
Neu nucis pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.
Da nucis pueris iners
Concubine. satis diu
Lusisti nucibus. lubet
Iam seruire Thalasio.
Concubine nucis da.
Sordebant tibi villicæ,
Concubine, hodie, atque heri:
Nunc tuum cinerarius

Tondet os. miſer ah miſer
Concubine, nucis da.
Diceris male te a tuis
Vnguentate glabris marite
Abſtinere, ſed abſtine.
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ.
Scimus hæc tibi, quæ licent
Sola cognita: ſed marito
Iſta non eadem licent.
Io Hymen Hymenææ io
Io Hymen Hymenææ.
Nupta tu quoque, quæ tuus
Vir petet, caue ne neges:
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ.
En tibi domus vt potens,
Et beata viri tui,
Quæ tibi ſine ſeruiet:
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ.
Vſque dum tremulum mouens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ.
Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedis,
Raſilemque ſubi forem.
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ.
Adſpice imus vt accubans

Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Illi non minus,ac tibi
Pectore vritur intimo,
Flamma, sed penite magis.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Mitte brachiolum teres
Prætextate puellulæ.
Iam cubile adeant viri.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Vos bonæ senibus viris
Cognitæ breue fœminæ,
Collocate puellulam.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Iam licet venias, marite.
Vxor in thalamo est tibi
Ore floridulo nitens:
Alba parthenice velut,
Luteumue papauer.
At,marite,ita me iuuent
Cælites, nihilominus
Polcher es. neque te Venus
Negligit. sed abit dies:
Perge,ne remorare.
Non diu remoratus es.
Iam venis. bona te Venus
Iuuerit: quoniam palam

Quod cupis, capis, & bonum
Non abscondis amorem.
Ille pulueris * erithei
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui vostri numerare volt
Multa millia ludi.
Ludite, vt lubet, & breui
Liberos date. non decet
Tam vetus sine liberis
Nomen esse: sed indidem
Semper ingenerari.
Torquatus volo paruolus
Matris e gremio suæ
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem,
Semihiante labello.
Sit suo similis patri
Manlio, & facile insciis
Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suæ
Matris indicet ore.
Talis illius a bona
Matre laus genus approbet,
Qualis vnica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo.
Claudite ostia virgines.
Lusimus satis. at boni
Coniuges bene viuite, &
Munere assiduo valentem
Exercete iuuentam.

VESPER *adest, iuuenes. consurgite. vesper Olympo*
Expectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere iam tempus, iam pinguis linquere mensas,
Iam veniet virgo, iam dicetur Hymenaeus.
Hymen, o Hymenaee Hymen ades, o Hymenaee.
Cernitis, innuptae, iuuenes? consurgite contra.
Nimirum oceano se ostendit noctifer imbre.
Sic certe. viden' vt perniciter exiluere?
Non temere exiluere. cauent quo iure parent se.
Hymen, o Hymenaee Hymen ades, o Hymenaee.
Non facilis nobis, aequales, palma parata est.
Adspicite, innuptae secum vt meditata requirant.
Non frustra meditātur. habēt memorabile quod sit.
Nos alio mentis, alio diuisimus auris.
Iure igitur vincemur. amat victoria curam.
Quare nunc animos saltem committite vostros:
Dicere iam incipient, iam respondere decebit:
Hymen, o Hymenaee Hymen ades, o Hymenaee.
Hespere, qui caelo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti castam donare puellam?
Quid faciant hostes capta crudelius vrbe?
Hymen, o Hymenaee Hymen ades, o Hymenaee.
Hespere, qui caelo lucet iucundior ignis?
Qui desponsa tua firmes connubia flamma?
Quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec iunxere prius, quam se tuus extulit ardor.
Quid datur a diuis felici optatius hora?
Hymen, o Hymenaee Hymen ades, o Hymenaee.
Hesperus e nobis, aequales, abstulit vnam.

Nanque tuo aduentu vigilat cuſtodia ſemper.
Nocte latent fures, quos idem ſæpe reuertens
Heſpere mutato comprendis nomine eoſdem.
At lubet innuptis ficto te carpere queſtu,
Quid tum ſi carpunt tacita quem mente requirunt?
Hymen, o Hymenæe Hymen ades, o Hymenæe.
Vt flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contuſus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat ſol, educat imber:
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ,
Idem quum tenui carptus defloruit vngui,
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ:
Sic virgo dum intacta manet, tum cara ſuis. ſed
Quum caſtum amiſit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.
Hymen, o Hymenæe Hymen ades, o Hymenæe.
Vt vidua in nudo vitis quæ naſcitur aruo,
Nunquam ſe extollit, nunquam mitem educat vuã,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Iam iam contingit ſummum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere iuuenci:
At ſi forte eadem eſt vlmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere iuuenci:
Sic virgo, dum intacta manet, dum inculta ſeneſcit,
Quum par connubium maturo tempore adepta eſt,
Cara viro magis, & minus eſt inuiſa parenti.

At tu ne pugna cum tali coniuge virgo.
Non æquum est pugnare, pater quoi tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est. ex parte parentum est.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
Tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
Qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
Hymen, o Hymenæe Hymen ades, o Hymenæe.

SUPER *alta vectus Atys celeri rate maria*
Phrygium nemus citato cupide pede tetigit,
Adijtque opaca siluis redimita loca deæ:
Stimulatus vbi furenti rabie, vagus animi
Deuoluit illa acuta sibi pondera silice.
Itaque vt relicta sensit sibi membra sine viro:
Et iam recente terræ sola sanguine maculans,
Niueis citata cœpit manibus leue typanum,
Typanum, tubam, Cybelle, tua, mater, initia.
Quatiensque terga tauri teneris caua digitis,
Canere hoc suis adorta est tremebunda comitibus:
Agite ite ad alta, Gallæ, Cybeles nemora simul,
Simul ite, Dindymenæ dominæ vaga pecora,
Aliena quæ petentes, velut exules, loca
Sectam meam executæ, duce me, mihi comites
Rapidum salum tulistis, truculentaque pelagi,
Et corpus euirastis Veneris nimio odio.
Hilarate excitatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat. simul ite: sequimini
Phrygiam ad domū, Cybelles Phrygia ad nemora deæ.
Vbi cymbalum sonat vox, vbi tympana reboant,
Tibicen vbi canit Phryx curuo graue calamo,

Vbi capita Mænades vi iaciunt hederigeræ,
Vbi ſacra ſancta acutis vlulatibus agitant,
Vbi ſueuit illa diuæ volitare vaga cohors.
Quo nos decet citatis celerare tripudijs.
Simul hæc comitibus Atys cecinit noua mulier,
Thiaſus repente linguis trepidantibus vlulat,
Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus,
Furibunda ſimul anhelans vaga vadit animo egens
Comitata tympano Atys per opaca nemora dux,
Veluti iuuenca vitans onus indomita iugi.
Rapidæ ducem ſequuntur Gallæ pede propero.
Itaque, vt domum Cybelles tetigere laſſulæ,
Nimio e labore ſomnum capiunt ſine Cerere,
Piger his labante langore oculos ſopor operit.
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed vbi oris aurei ſol radiantibus oculis
Luſtrauit æthera album, ſola dura, mare ferum:
Pepulitque noctis vmbras vegetis ſonipedibus,
Ibi ſomnus excitum Atyn fugiens citus abijt.
Trepidantem eum recepit dea Paſithea ſinu.
Ita de quiete molli rabida ſine rabie,
Simul ipſa pectore Atys ſua facta recoluit,
Liquidaque mente vidit ſine queis, vbique foret,
Animo æſtuante ruſum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vaſta viſens lacrimantibus oculis,
Patriam adlocuta voce eſt ita mœſta miſeriter:
Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
Ego quam miſer relinquens, dominos vt herifugæ
Famuli ſolent, ad Idæ tetuli nemora pedem:
Vt apud (miſer) ferarum gelida ſtabula forem,
Et vt omnia earum adirem furibunda latibula:

Vbi nam, aut quibus locis te positam, patria, rear?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breue tempus animus est.
Egone a mea remota hæc ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palæstra, stadio, & gymnasiis?
Miser ah miser querendum est etiam atque etiã anime.
Quod enim genus figuræ est, ego non quod habuerim?
Ego puber, ego adolescens, ego ephœbus, ego puer,
Ego gymnasij fui flos, ego eram decus olei.
Mihi ianuæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum vbi esset orto mihi sole cubiculum.
Egone deum ministra, & Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?
Ego viridis algida Idæ niue amicta loca colam?
Ego vitam agam sub altis Phrygiæ columinibus:
Vbi cerua siluicultrix, vbi aper nemoriuagus?
Iam iam dolet, quod egi, iam iamque pœnitet.
Roseis vt huic labellis palans sonitus abijt,
Ibi iuncta iuga resoluens Cybele leonibus,
Geminas eorum ad auris noua nunciat ferens,
Læuumque pecoris hostem stimulans ita loquitur:
Agedum inquit, age ferox, i, face vt hinc furoribus,
Face vt hinc furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea liber ah nimis qui fugere imperia cupit.
Age, cæde terga cauda: tua verbera patere.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa ceruice quate iubam.
Ait hæc minax Cybelle, religatque iuga manu,
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum:
Vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.

At vbi vltima albicantis loca litoris adijt,
Tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi:
Facit impetum. ille demens fugit in nemora fera.
Ibi semper omne vitæ spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybele, Didymi dea domina,
Procul a mea tuus sit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

PELIACO *quondam prognatæ vertice pinus,*
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per vndas
Phasidos ad fluctus, & finis Æetæos:
Quum læti iuuenes Argiuæ robora pubis
Auratam optantes Colchis auertere pellem,
Ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
Cærula verrentes abiegnis æquora palmis:
Diua quibus retinens in summis vrbibus arces,
Ipsa leui fecit volitantem flamine currum,
Pinea coniungens inflexæ texta carinæ.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten:
Quæ simulac rostro ventosum proscidit æquor,
Totaque remigio spumis incanuit vnda,
Emersere feri candenti e gurgite vultus
Æquoreæ monstrum Nereides admirantes,
Illaque, atque alia viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus extantis e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
Tum Thetis humanos non despexit hymenæos,
Tum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
O nimis optato sæclorum tempore nati
Heroes saluete, deum genus, o bona mater:
Vos ego sæpe meo vos carmine compellabo.

Teque adeo eximiæ tedis felicibus aucte
Thessaliæ columen Peleu, quoi Iuppiter ipse,
Ipse suos diuum genitor concessit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Tene suam Tethys concessit ducere neptem?
Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quæ simul optatæ finito tempore luces
Aduenere, domum conuentu tota frequentat
Thessalia, oppletur lætanti regia cœtu.
Dona ferunt: præ se declarant gaudia voltu:
Deseritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Graiugenasque domos, ac mœnia Larissæa.
Pharsalon coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, mollescunt colla iuuencis.
Non humilis curuis purgatur vinea rastris.
Non glebam prono conuellit vomere taurus.
Non falx attenuat frondatorum arboris vmbram.
Squalida desertis robigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunque opulenta recessit
Regia, fulgenti splendent auro, atque argento.
Candet ebur solijs, collucent pocula mensæ.
Tota domus gaudet regali splendida gaza.
Poluinar vero diuæ geniale locatur
Sedibus in medijs, Indo quod dente politum
Tincta tegit roseo conchilis purpura fuco.
Hæc vestis priscis hominum variata figuris,
Heroum mira virtutes indicat arte.
Nanque fluentisono prospectans litore Diæ
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores,
Necdum etiam, seseque sui cui* credet.
Vtpote fallaci quæ tum primum excita somno

Desertam in sola miseram se cernit arena.
Immemor at iuuenis fugiens pellit vada remis,
Irrita ventosæ linquens promissa procellæ.
Quem procul ex alga mœstis Minois ocellis,
Saxea vt effigies bacchantis prospicit Euæ,
Prospicit, & magnis curarum fluctuat vndis,
Non flauo retinens subtilem vertice mitram,
Non contecta leui velatum pectus amictu,
Non tereti strophio lactantis vincta papillas:
Omnia quæ toto delapsa e corpore passim
Ipsius ante pedes fluctus salis alludebat.
Sed neque tum mitræ, neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans, toto te pectore, Theseu,
Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah miseram assiduis quam luctibus externauit
Spinosas Erycina serens in pectore curas.
Illa tempestate ferox, & tempore Theseus
Egressus curuis e litoribus Piræi
Attigit iniusti regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneæ pœnas exoluere cædis,
Electos iuuenes simul & decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Queis angusta malis quum mœnia vexarentur,
Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Proÿcere optauit potius, quam talia Cretam
Funera Cecropiæ nefunera portarentur.
Atque ita naue leui nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa venit, sedesque superbas.
Hunc simul ac cupido conspexit lumine virgo
Regia, quam suauis expirans castus odores
Lectulus, in molli complexu matris alebat:

Qualis Eurotæ progignunt flumina myrtus,
Auraue distinctos educit verna colores:
Non prius ex illo flagrantia declinauit
Lumina, quam cuncto concepit pectore flammam
Funditus, atque imis exarsit tota medullis,
Heu misere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondosam,
Qualibus incensam iactastis mente puellam
Fluctibus, in flauo sæpe hospite suspirantem?
Quantos illa tulit languenti corde timores?
Quantum sæpe magis fulgore expalluit auri?
Quum sæuum cupiens contra contendere monstrum,
Aut mortem oppeteret Theseus, aut præmia laudis,
Non ingrata, tamen frustra, munuscula diuis
Promittens, tacito suspendit vota labello.
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, lateque & comminus obuia frangens:
Sic domito sæuum prosternit corpore Theseus
Nequicquam vanis iactantem cornua ventis.
Inde pedem sospes multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui vestigia filo.
Ne labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobseruabilis error.
Sed quid ego a primo digressus carmine, plura
Commemorem? vt linquens genitoris filia voltum,
Vt consanguineæ complexum, vt denique matris,
Quæ misera ingrata* deperdita tela
Omnibus his Thesei dulcem præferret amorem?

Aut vt vecta ratis spumosa ad litora Diæ?
Aut vt eam tristi deuictam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore coniunx?
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem,
Clarificas imo fudisse e pectore voces.
Aut tum præruptos tristem conscendere montis,
Vnde aciem in pelagi vastos protenderet æstus:
Tum tremuli salis aduersas procurrere in vndas
Mollia nudatæ tollentem tegmina suræ:
Atque hæc extremis mœstam dixisse querelis,
Frigidulos vdo singultus ore cientem:
Siccine me patrijs abuectam, perfide, ab oris,
Perfide deserto liquisti in litore Theseu?
Siccine discedens neglecto numine diuum
Immemor, ah deuota domum periuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia præsto,
Immite vt monstri vellet mitescere pectus?
At non hæc quondam nobis promissa dedisti
Voce: mihi non hoc miseræ sperare iubebas:
Sed connubia læta, sed optatos hymenæos.
Quæ cuncta aerij discerpunt irrita venti.
Tum iam nulla viro iuranti fœmina credat,
Nulla viri speret sermones esse fideles:
Qui, dum aliquid cupiens animus prægestit apisci,
Nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt.
Sed simulac cupidæ mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
Eripui, & potius germanum amittere creui,
Quam tibi fallaci supremo in tempore deessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque

Præda,neque iniecta tumulabor mortua terra.
Quænam te genuit sola sub rupe leæna?
Quod mare conceptum spumantibus expuit vndis?
Quæ Syrtis,quæ Scylla vorax,quæ vasta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci præmia vitæ?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Sæua quod horrebas prisci præcepta parentis,
Attamen in vostras potuisti ducere sedes,
Quæ tibi iucundo famularer serua labore,
Candida permulcens liquidis vestigia lymphis,
Purpureaue tuum consternens veste cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris,
Externata malo,quæ nullis sensibus auctæ,
Nec missas audire queunt , nec reddere voces?
Ille autem prope iam medijs versatur in vndis,
Nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore sæua
Fors etiam nostris inuidit questubus auris.
Iuppiter omnipotens vtinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiæ tetigissent litora puppes.
Indomito nec dira ferens stipendia tauro
Perfidus in Cretam religasset nauita funem.
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Consilia in nostris requiesset sedibus hospes.
Nam quo me referam ? quali spe perdita nitar?
Isthmon,eosne petam montis,ah gurgite lato
Discernens pontum truculentum vbi diuidit æquor?
An patris auxilium sperem, quemne ipsa reliqui
Respersum iuuenem fraterna cæde secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore,
Quine fugit lentos incuruans gurgite remos?
Præterea nullo litus , sola insula,tecto.

Nec patet egressus pelagi cingentibus vndis.
Nulla fugæ ratio, nulla spes, omnia muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen ante mihi languescent lumina morte,
Nec prius a fesso secedent corpore sensus:
Quam iustam a diuis exposcam prodita multam,
Cælestumque fidem postrema comprecer hora.
Quare facta virum multantes vindice pœna
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons expirantis præportat pectoris iras,
Huc huc aduentate, meas audite querelas,
Quas ego, ve miseræ, extremis proferre medullis,
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam vere nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum vanescere luctum:
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente, deæ, funestet seque suosque.
Has postquam mæsto profudit pectore voces,
Supplicium sæuis exposcens anxia factis:
Annuit inuicto cælestum numine rector,
Quo tunc & tellus, atque horrida contremuerunt
Aequora, concussitque micantia sidera mundus.
Ipse autem cæca mentem caligine Theseus
Consitus oblito dimisit pectore cuncta,
Quæ mandata prius constanti mente tenebat:
Dulcia nec mæsto sustollens signa parenti,
Sospitem, & ereptum se ostendit visere portum.
Nanque ferunt, olim classi quum mœnia diuæ
Linquentem gnatum, ventis concrederet Ægeus,
Talia complexum iuueni mandata dedisse:
Gnate mihi longa iucundior vnice vita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,

Reddite in extremæ nuper mihi fine senectæ:
Quandoquidem fortuna mea, ac tua feruida virtus
Eripit inuito mihi te, quoi languida nondum
Lumina sunt gnati cara saturata figura:
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,
Nec te ferre sinam Fortunæ signa secundæ.
Sed primum multas expromam mente querelas,
Canitiem terra, atque infuso puluere fœdans,
Inde infecta vago suspendam lintea malo,
Nostros vt luctus, nostræque incendia mentis,
Carbasus obscura dicat ferrugine Hibera.
Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
Quæ nostrum genus, ac sedes defendere fretis
Annuit, vt tauri respergas sanguine dextram:
Tum vero facito, vt memori tibi condita corde
Hæc vigeant mandata, nec vlla obliteret ætas:
Vt simulac nostros inuisent lumina collis,
Funestam antennæ deponant vndique vestem,
Candidaque intorti sustollant vela rudentes:
Quamprimum cernens vt læta gaudia mente
Agnoscam, quum te reducem ætas prospera sistet.
Hæc mandata prius constanti mente tenentem
Thesea, ceu pulsæ ventorum flamine nubes
Aerium niuei montis, liquere, cacumen.
At pater, vt summa prospectum ex arce petebat,
Anxia in assiduos absumens lumina fletus:
Quum primum inflati conspexit lintea veli,
Præcipitem sese scopulorum e vertice iecit,
Amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta paterna
Morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.

Quæ tamen adspectans cedentem mœsta carinam
Multiplicis animo voluebat saucia curas.
At parte ex alia florens volitabat Iacchus,
Cum thiaso Satyrorum, & Nysigenis Silenis,
Te quærens Ariadna, tuoque incensus amore:
Qui tum alacres paßim lymphata mente furebant,
Euoe bacchantes, euoe capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos.
Pars e diuolso iactabant membra iuuenco.
Pars sese tortis serpentibus incingebant.
Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis,
Orgia quæ frustra cupiunt audire profani.
Plangebant alij proceris tympana palmis,
Aut tereti tenuis tinnitus ære ciebant.
Multi raucisonis efflabant cornua bombis,
Barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice vestis decorata figuris,
Poluinar complexa suo velabat amictu.
Quæ postquam cupide spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis cœpit decedere diuis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus procliuas incitat vndas,
Aurora exoriente vagi sub lumina solis:
Quæ tarde primum clementi flamine pulsæ
Prociduum leni resonant plangore cachinnum:
Post vento crescente, magis magis increbrescunt,
Purpureaque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum vestibuli linquentes regia tecta,
A se quisque vago paßim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps e vertice Pelij
Aduenit Chiron portans siluestria dona.
Nam quotcunque ferunt campi, quos Thessala magnis

Montibus ora creat, quos propter fluminis vndas
Aura parit floris tepidi fœcunda Fauoni,
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
Queis permulsa domus iucundo risit odore.
Confestim Peneos adest. viridantia Tempe,
Tempe, quæ siluæ cingunt superimpendentes,
Minyasin linquens Doris celebranda choreis,
Cranona erisonamque, tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras stipite laurus,
Non sine nutanti platano, flectaque sorore
Flammati Phaethontis, & aeria cupressu.
Hæc circum sedes late contexta locauit,
Vestibulum vt molli velatum fronde vireret.
Post hunc consequitur solerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris vestigia pœnæ:
Quam quondam silici restrictus membra catena
Persoluit, pendens e verticibus præruptis.
Inde pater diuum sancta cum coniuge, natisque
Aduenit cælo, te solum Phœbe relinquens,
Vnigenamque simul cultricem montibus hydri.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
Nec Thetidis tedas voluit celebrare iugalis.
Qui postquam niueis flexerunt sedibus artus,
Large multiplici constructæ sunt dape mensæ.
Quum interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens vndique vestis
Candida purpurea Tyrios excinxerat ora.
At roseo niueæ residebant vertice vittæ,
Æternumque manus carpebant rite laborem.
Læua colum molli lana retinebat amictum,
Dextera tum leuiter deducens fila supinis

Formabat digitis: tum prono in pollice torquens
Libratum tereti verſabat turbine fuſum:
Atque ita decerpens æquabat ſemper opus dens.
Laneaque aridulis hærebant morſa labellis,
Quæ prius in leni fuerant extantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati cuſtodibant calathiſci.
Hæ tum clariſona pellentes vellera voce,
Talia diuino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiæ quod poſt nulla arguet ætas.
O decus eximium, magnis virtutibus augens,
Emathiæ columen Peleu, clariſſime nato:
Accipe, quod læta tibi pandunt luce ſorores,
Veridicum oraclum. ſed vos, quæ fata ſequuntur,
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Adueniet tibi iam portans optata maritis
Heſperus. adueniet fauſto cum ſidere coniunx,
Quæ tibi flexanimo mentem perfundat amore,
Languiduloſque paret tecum coniungere ſomnos,
Læuia ſubſternens robuſto brachia collo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Naſcetur vobis expers terroris Achilles,
Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus:
Qui perſæpe vago victor certamine curſus,
Flammea præuortet celeris veſtigia ceruæ.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Non illi quiſquam bello ſe conferet heros,
Quum Phrygij Teucro manabunt ſanguine riui:
Troicaque obſidens longinquo mœnia bello,
Periuri Pelopis vaſtabit tertius hæres.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Illius egregias virtutes, claraque facta

Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres:
Quum cineri incanos ſoluent a vertice crinis,
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Nanque velut denſas præſternens cultor ariſtas,
Sole ſub ardenti flauentia demetit arua:
Troiugenum infeſto proſternet corpora ferro.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Teſtis erit magnis virtutibus vnda Scamandri,
Quæ paſſim rapido diffunditur Helleſponto:
Quoius iter cæſis anguſtans corporum aceruis,
Alta tepefaciet permiſta flumina cæde.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Denique teſtis erit morti quoque reddita præda:
Quum teres excelſo coaceruatum aggere buſtum
Excipiet niueos perculſæ virginis artus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Nam ſimulac feſſis dederit fors copiam Achiuis,
Vrbis Dardaniæ Neptunia ſoluere vincla:
Alta Polyxenia madeſcent cæde ſepulchra,
Quæ velut ancipiti ſuccumbens victima ferro,
Proijciet truncum ſubmiſſo poplite corpus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Quare agite optatos animi coniungite amores,
Accipiat coniunx felici fœdere diuam.
Dedatur cupido iam dudum nupta marito.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Non illam nutrix orienti luce reuiſens,
Heſterno collum poterit circundare filo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Anxia nec mater diſcordis mœſta puellæ
Secubitu, caros mittet ſperare nepotes.

Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Talia præfantes quondam felicia Pelei
Carmina, diuino cecinerunt omine Parcæ.
Præſentes nanque ante domos inuiſere caſtas
Nereus vt ſeſe mortali oſtendere cœtu
Cælicolæ nondum ſpreta pietate ſolebant.
Sæpe pater diuum templo in fulgente reuiſens,
Annua dum feſtis veniſſent ſacra diebus,
Conſpexit terra centum procurrere currus.
Sæpe vagus Liber Parnaſi vertice ſummo
Thyadas effuſis euantis crinibus egit:
Quum Delphi tota certatim ex vrbe ruentes
Acciperent læti diuum fumantibus aris.
Sæpe in letifero belli certamine Mauors,
Aut rapidi Tritonis Hera, aut Rhamnuſia virgo
Armatas hominum eſt præſens hortata cateruas.
Sed poſtquam tellus ſcelere eſt imbuta nefando,
Iuſtitiamque omnes cupida de mente fugarunt:
Perfudere manus fraterno ſanguine fratres.
Deſtitit extinctos natus lugere parenteis.
Optauit genitor primæui funera nati,
Liber vt innuptæ poteretur flore nouercæ.
Ignaro mater ſubſternens ſe impia nato,
Impia non verita eſt diuos ſcelerare parentes.
Omnia fanda, nefanda malo permiſta furore
Iuſtificam nobis mentem auertere deorum.
Quare nec tales dignantur viſere cœtus,
Nec ſe contingi patiuntur lumine claro.

ETSI me adſiduo confectum cura dolore
Seuocat a doctis, Ortale, virginibus:
Nec potis eſt dulcis Muſarum expromere fœtus

Mens animi.tantis fluctuat ipsa malis.
Nanque mei nuper.Lethæo gurgite fratris
Pallidulum manans alluit vnda pedem,
Troia Rhetæo quem subter litore tellus,
Ereptum nostris obterit ex oculis
* * * *

Nunquam ego te vita frater amabilior
Aspiciam posthac? at certe semper amabo,
Semper mœsta tua carmina morte legam:
Qualia sub densis ramorum concinit vmbris
Daulias,absumti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis mœroribus,Ortale,mitto
Hæc excerpta tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
Effluxisse meo forte putes animo:
Vt missum sponsi furtiuo munere malum
Procurrit casto virginis e gremio,
Quod miseræ oblitæ molli sub veste locatum,
Dum aduentu matris prosilit,excutitur,
Atque illud prono præceps agitur decursu.
Huic manat tristi conscius ore rubor.

OMNIA *qui magni dispexit lumina mundi,*
Qui stellarum ortus comperit,atque obitus:
Flammeus vt rapidi solis nitor obscuretur,
Vt cedant certis sidera temporibus,
Vt Triuiam furtim sub Latmia saxa relegans,
Dulcis amor gyro deuocet aerio:
Idem me ille Conon cælesti lumine vidit
E Bereniceo vertice cæsariem,
Fulgentem clare: quam multis illa deorum,
Leuia protendens brachia pollicita est.

Qua rex tempestate nouo auctus Hymenæo,
Vastatum finis iuerat Assyrios,
Dulcia nocturnæ portans vestigia rixæ,
Quam de virgineis gesserat exuuijs.
Estne nouis nuptis odio Venus? anne parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
Vbertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me diui, vera gemunt, iuerint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
Inuisente nouo prælia torua viro.
At tu non orbum luxti deserta cubile,
Sed fratris cari flebile discidium:
Quum penitus mœstas exedit cura medullas.
Vt tibi tunc toto pectore sollicitæ
Sensibus ereptis mens excidit. atqui ego certe
Cognoram a parua virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quod regium adepta es
Coniugium? quod non fortior aut sit alis?
Sed tum mœsta virum mittens, quæ verba locuta es?
Iuppiter, vt tristi lumina sæpe manu.
Quis te mutauit tantus deus? an quod amanteis
Non longe a caro corpore abesse volunt?
At quæ ibi, proh, cunctis pro dulci coniuge diuis
Non sine taurino sanguine pollicita es,
Si reditum tetulisset is, aut in tempore longo
Captam Asiam Ægypti finibus adijceret?
Queis ego pro factis cælesti reddita cœtu,
Pristina vota nouo munere dissoluo.
Inuita, o regina, tuo de vertice cessi,
Inuita. adiuro teque, tuumque caput,
Digna ferat, quod siquis inaniter adiurarit.
Sed qui se ferro postulet esse parem?

Ille quoque euersus mons est, quem maximum in oris
Progenies Phthiæ clara superuehitur:
Quum Medi properare nouum mare: quumque iuuẽtus
Per medium claßi barbara nauit Athon.
Quid facient crines, quum ferro talia cedant?
Iuppiter, vt * · · · omne genus pereat.
Et qui principio sub terra quærere uenas
Instititit, ac ferri frangere duritiem.
Abruptæ paulo ante comæ mea fata sorores
Lugebant, quum se Memnonis Æthiopis
Vnigena impellens nutantibus aera pennis,
Obtulit Arsinoes Chloridos ales equus.
Isque per ætherias me tollens aduolat vmbras,
Et Veneris casto conlocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,
Gnata Canopijs incola litoribus
Ludit vbi, vario ne solum in lumine cæli
Aut Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret: sed nos quoque fulgeremus
Deuotæ flaui verticis exuuiæ.
Viuidulo a flatu cedentem ad templa deum me
Sidus in antiquis diua nouum posuit.
Virginis & sæui contingens nanque leonis
Lumina, Callisto iusta Lycaonida,
Vertor in occasum tardum dux ante Booten,
Qui vix sero alto mergitur Oceano.
Sed quanquam me nocte premunt vestigia diuum,
Luce autem canæ Tethyi restituor:
Pace tua fari hæc liceat Rhamnusia virgo:
Nanque ego non vllo vera timore tegam:
Non si me infestis discerpant sidera dictis,
Condita quin veri pectoris euoluam:

Non his tam lætor rebus, quam me abfore semper,
  Abfore me a dominæ vertice discrucior.
Quicum ego, quum virgo quondã fuit, omnibus expers
  Vnguentis, vna millia multa bibi.
Nunc vos, optato quæ iunxit lumine tæda,
  Non post vnanimis corpora coniugibus:
Tradite nudantes reiecta veste papillas,
  Qua iucunda mihi munera libet onyx:
Vester onyx, casto petitis quæ iura cubili.
  Sed quæ se impuro dedit adulterio,
Illius ah mala dona leuis bibat inrita poluis.
  Nanque ego ab indignis præmia nulla peto.
Sed magis, o nuptæ, semper concordia vostras,
  Semper amor sedis incolat adsiduus.
Tu vero, regina, tuens quum sidera, diuam
  Placabis festis luminibus Venerem:
Sanguinis expertem non sieris esse tuam me,
  Sed potius largis adfice muneribus.
Sidera quur iterent? vtinam coma regia fiam.
  Proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

O DVLCI iucunda viro, iucunda parenti,
  Salue, teque bona Iuppiter auctet ope
Ianua: quam Balbo dicunt seruisse benigne
  Olim, quum sedis ipse senex tenuit:
Quamque ferunt rursus voto seruisse maligno,
  Postquam es porrecto facta marita sene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
  In dominum veterem deseruisse fidem.
Non, ita Cæcilio placeam, quoi tradita nunc sum,
  Culpa mea est, quanquam dicitur esse mea.
Nec peccatum a me quisquam pote dicere quidquam.

Verum isti populi nænia, Quinte, facit:
Qui quacunque aliquid reperitur non bene factum,
  Ad me omnes clamant: Ianua culpa tua est.
Non istuc satis est vno te dicere verbo:
  Sed facere, vt quiuis sentiat, & videat.
Quid posis, nemo quærit, nec scire laborat.
  Nos volumus vobis dicere. ne dubita.
Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
  Falsum est. non qui illam vir prior attigerit,
Languidior tenera quoi pendens sicula beta
  Nunquam dimidiam sustulit hanc tunicam.
Sed pater ille sui nati violasse cubile
  Dicitur, & miseram conscelerasse domum.
Siue quod impia mens cæco flagrabat amore:
  Seu quod iners sterili semine natus erat.
Et quærendum vnde vnde foret neruosius illus,
  Quod posset Zonam soluere virgineam.
Egregium narras mira pietate parentem,
  Qui ipse sui gnati imminxerit in gremium.
Atqui non solum hoc se dicit cognitum habere
  Brixia Chinæa supposita specula:
Flauus quam molli percurrit flumine Mela:
  Brixia Veronæ mater amata meæ:
Sed de Posthumio, & Corneli narrat amore:
  Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis, Qui tu isthæc Ianua nosti,
  Quoi nunquam domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare: sed huic suffixa tigillo
  Tantum operire soles, aut aperire domum?
Sæpe illam audiui furtiua voce loquentem
  Solam cum ancillis hæc sua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus: vtpote quæ mi

οἴμοι ἐγὼ· αἰ ἐπειδὴ· ἐκ θυμοῦ ἐγένοντο
ὑμεῖς ... μὴ ... πένθος ...

Speraret nec linguam esse, nec auriculam.
Præterea addebat quendam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas quoi lites intulit olim
Falsum mendaci ventre puerperium.

QVOD mihi fortuna, casuque oppressus acerbo,
Conscriptum hoc lacrimis mittis epistolium:
Naufragum vt eiectum spumantibus æquoris vndis
Subleuem, & a mortis limine restituam:
Quem neque sancta Venus molli requiescere somno
Desertum in lecto cœlibe perpetitur:
Nec veterum dulci scriptorum carmine Musæ
Oblectant, quum mens anxia peruigilet:
Id gratum est mihi, me quoniam tibi ducis amicum.
Muneraque, & Musarum hinc petis, & Veneris.
Sed, tibi ne mea sint ignota incommoda Manli,
Neu me odisse putes hospitis officium:
Accipe queis merser fortunæ fluctibus ipse,
Ne amplius a misero dona beata petas.
Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
Iucundum quum ætas florida ver ageret:
Multa satis lusi. non est dea nescia nostri,
Quæ dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abscidit. o misero frater adempte mihi.
Tu mea, tu moriens fregisti commoda, frater.
Tecum vna tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum vna perierunt gaudia nostra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quoius ego interitu tota de mente fugaui
Hæc studia, atque omnis delicias animi,

οὐρανίων ... κατένευσεν· ... γαῖη ἔτρεμεν ... δεινή τε θάλασσα. Ἀμβρόσιαι ... κόμαι ... ἐλέλιξαν Ὄλυμπον. Αὐτὸς

Quare, quod scribis Veronæ turpe Catullo
Esse: quod hic quisquis de meliore nota
Frigida deserto tepefecit membra cubili:
Id Manli non est turpe: magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quæ mihi luctus ademit,
Hæc tibi non tribuo munera, quum nequeo.
Nam quod scriptorum non magna est copia apud me,
Hoc fit, quod Romæ viuimus. illa domus,
Illa mihi sedes, illic mea carpitur ætas:
Huc vna ex multis capsula me sequitur.
Quod quum ita sit, nolim statuas me mentē maligna
Id facere, aut animo non satis ingenuo:
Quod tibi non vtriusque petiti copia facta est.
Vltro ego deferrem, copia si qua foret.
Non possum reticere, deæ, qua me Allius in re
Iuuerit, aut quantis iuuerit officijs:
Ne fugiens sæclis obliuiscentibus ætas
Illius hoc cæca nocte tegat studium.
Sed dicam vobis. vos porro dicite multis
Millibus. & facite hæc charta loquatur anus.

* * *

Notescatque magis mortuus, atque magis:
Ne tenuem texens sublimis aranea telam,
In deserto Allij nomine opus faciat.
Nam mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
Scitis, & in quo me torruerit genere:
Quum tantum arderem, quantum Trinacria rupes,
Lymphaque in Oetæis Malia Thermopylis.
Mæsta neque aßiduo tabescere lumina fletu
Cessarent, tristique imbre madere genæ.
Qualis in aerij pellucens vertice montis
Riuus, muscoso prosilit e lapide.

Qui quum de prona præceps est valle volutus,
Per medium densi transit iter populi,
Dulce viatori lasso in sudore leuamen,
Quum grauis exustos æstus hiulcat agros.
Ac velut in nigro iactatis turbine nautis
Lenius aspirans aura secunda venit,
Iam prece Pollucis, iam Castoris implorata:
Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is laxum lato patefecit limite campum,
Isque domum nobis, isque dedit dominam:
Ad quam communes exercerèmus amores,
Quo mea se molli candida diua pede
Intulit, & trito fulgentem in limine plantam
Innixa, arguta constituit solea.
Coniugis vt quondam flagrans aduenit amore,
Protesilaeam Laodamia domum
Inceptam frustra, nondum quum sanguine sacro
Hostia cælestis pacificasset heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
Quam temere inuitis suscipiatur heris.
Quam ieiuna pium desideret ara cruorem,
Docta est amisso Laodamia viro:
Coniugis ante coacta noui dimittere collum,
Quam veniens vna atque altera rursus hyems
Noctibus in longis auidum saturasset amorem:
Posset vt abrupto viuere coniugio.
Quod scibant Parcæ non longo tempore abesse,
Si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenæ raptu primores Argiuorum
Cœperat ad sese Troia ciere viros:
Troia nefas, commune sepulchrum Asiæ, Europæque,
Troia virum, & virtutum omnium acerba cinis.

Quæ, væ, ter nostro letum miserabile fratri
Attulit. hei misero frater adempte mihi.
Hei misero fratri iucundum lumen ademptum.
Tecum vna tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum vna perierunt gaudia nostra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota sepulchra,
Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Troia obscœna, Troia infelice sepultum
Detinet extremo terra aliena solo.
Ad quam tum properans fertur * vndique pubes
Græca penetrales deseruisse focos:
Ne Paris abducta gauisus libera mœcha
Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
Ereptum est vita dulcius, atque anima
Coniugium. tanto te absorbens vortice amoris
Æstus in abruptum detulerat barathrum.
Quale ferunt Graij Pheneum prope Cylleneum
Siccari emulsa pingue palude solum.
Quod quondam cæsis montis fodisse medullis
Audet falsiparens Amphitryoniades:
Tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
Perculit, imperio deterioris heri:
Pluribus vt cæli tereretur ianua diuis,
Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Quod diuum domitum ferre iugum docuit.
Nam neque tam carum confecto ætate parenti
Vna caput seri nata nepotis alit:
Qui cum diuitijs vix tandem inuentus auitis
Nomen testatas intulit in tabulas,

Impia derisi gentilis gaudia tollens,
Suscitat ab cano volturium capiti.
Nec tantum niueo gauisa est vlla columbo
Compar,quæ multo dicitur improbius
Oscula mordenti semper decerpere rostro,
Quanquam præcipue multiuola est mulier.
Sed tu olim magnos vicisti sola furores,
Vt semel es flauo conciliata viro.
Aut nihil aut paulo quoi tum concedere digna
Lux mea se nostrum contulit in gremium.
Quam circum cursans hinc illinc sæpe Cupido
Fulgebat crocina candidus in tunica.
Quæ tamen etsi vno non est contenta Catullo,
Rara verecundæ furta feremus heræ:
Ne nimium simus stultorum more molesti.
Sæpe etiam Iuno maxima cælicolum
Coniugis in culpa flagrauit quottidiana,
Noscens omniuoli plurima furta Iouis:
Atqui nec diuis homines componier,æquum est:
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
Fragrantem Assyrio venit odore domum:
Sed furtiua dedit mira munuscula nocte,
Ipsius ex ipso dempta viri gremio.
Quare illud satis est,si nobis is datur imus,
Quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi quod potui confectum carmine munus
Pro multis,Alli,redditur officijs:
Ne vostrum scabra tangat robigine nomen
Hæc atque illa dies,atque alia,atque alia:
Huc addent diui quamplurima,quæ Themis olim
Antiquis solita est munera ferre pijs.

Sitis

Sitis felices & tu simul, & tua vita,
Et domus, ipse in qua lusimus, & domina.
Et qui principio nobis te trandedit Vfens,
A quo primo sunt omnia nata bona.
Et longe ante omnis mihi quæ me carior ipso est
Lux mea: qua viua viuere dulce mihi est.

NOLI admirari, quare tibi fœmina nulla,
Rufe, velit tenerum suppoſuiſſe femur.
Non illam raræ labefactes munere veſtis,
Aut perluciduli delitijs lapidis.
Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirũ. nam mala valde est
Beſtia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem:
Aut admirari desine, quur fugiunt.

NVLLI se dicit mulier mea nubere malle,
Quam mihi: non si se Iuppiter ipſe petat.
Dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento, & rapida scribere oportet aqua.

SI qua, Virro, bono sacrorum * obſtitit hircus
Aut si quem merito tarda podagra secat:
Æmulus iste tuus, qui vostrum exercet amorem,
Mirifice est a te nactus vtrunque malum.
Nam quoties futuunt, toties vlciſcitur ambo.
Illam affligit odore, ipſe perit podagra.

DICEBAS quondam, solum te noſſe Catullum,
Lesbia: nec, præ me, velle tenere Iouem.

Dilexi tum te, non tantum vt volgus amicam:
Sed pater vt gnatos diligit, & generos.
Nunc te cognoui. quare etsi impensius vror,
Multo mi tamen es vilior, & leuior.
Qui potis est? inquis. quod amantem iniuria talis
Cogit amare magis, sed bene velle minus.

DESINE de quoquam quicquam bene velle mereri,
Aut aliquem fieri posse putare pium.
Omnia sunt ingrata: nihil fecisse benigne est:
Immo etiam tædet, statque magisque magis.
Ve mihi, quem nemo grauius, nec acerbius vrget:
Quã modo qui me vnũ, atque vnicũ amicũ habuit.

GELLIVS audierat, patruum obiurgare solere,
Si quis delitias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdepsuit ipsam
Vxorem, & patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit. nam, quanuis inrumet ipsum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

NVLLA potest mulier tantum se dicere amatam
Vere, quantum a me, Lesbia, amata mea es.
Nulla fides vllo fuit vnquam fœdere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
Nunc est mens adducta tua, mea Lesbia, culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa pio:
Vt iam nec bene velle queam tibi, si optuma fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

SI QVA recordanti bene facta priora voluptas
Est homini, quum se cogitat esse pium:

Nec sanctam violasse fidem, nec fœdere in vllo
Diuum ad fallendos numine abusum homines:
Multa parata manent in longa ætate Catulle
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nã quæcũque homines bene quoiquã, aut dicere posſũt,
Aut facere: hæc a te dictaque, factaque sunt.
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare iam te quur amplius excrucies?
Quin te animu offirmas itaque instructoque reducis?
Et, dijs inuitis, desinis esse miser?
Difficile est, longum subito deponere amorem.
Difficile est: verum hoc qua lubet, efficias.
Vna salus hæc est, hoc est tibi peruincendum.
Hoc facies, siue id non pote, siue pote.
O dij, si vostrum est misereri, aut si quibus vnquam
Extrema iam ipsa in morte tulistis opem:
Me miserum adspicite: & , si vitam puriter egi,
Eripite hanc pestem, perniciemque mihi.
Seu mihi subrepens imos, vt torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non iam illud quæro, contra vt me diligat illa,
Aut, quod non potis est, esse pudica velit:
Ipse valere opto, & tetrum hunc deponere morbum,
O dij reddite mi hoc pro pietate mea.

RVFE mihi frustra, ac nequicquam cognite amice.
Frustra? imo magno cum precio, atque malo:
Siccine subrepsti mi, atque intestina perurens
Mi misero eripuisti? omnia nostra bona
Eripuisti, heu heu nostræ crudele venenum
Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitiæ?
Sed nunc id doleo, quod puræ pura puellæ

Sania comminxit spurca saliua tua.
Verum id non impune feres. nam te omnia sæcla
Noscent, & qui sis, fama loquetur anus.

GALLVS habet fratres: quorum est lepidißima cõiunx
Alterius: lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus. nam dulcis iungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se uidet esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.

GELLIVS est polcher: quidni? quem Lesbia malit,
Quam te cum tota gente, Catulle, tua.
Sed tamen hic polcher uendat cum gente Catullum,
Si tria notorum sauia repperierit.

QVID dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hiberna fiant candidiora niue?
Mane domo quum exis, & quum te octaua quiete
Et mollis longo suscitat hora die:
Nescio quid certe est. an uere fama susurrat,
Grandia te medij tenta uorare uiri?
Sic certe. clamant Victoris rupta miselli
Ilia, & emulso labra notata sero.

NEMONE in tanto potuit populo esse, Iuuenti,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes?
Præterquam iste tuus moribunda a sede Pisauri
Hospes, inaurata pallidior statua:
Qui tibi nunc cordi est, quem tu præponere nobis
Audes. Ah nescis, quod facinus facias.

QVINTI, si tibi vis oculos debere Catullum,
Aut aliud, si quid carius est oculis:
Eripere ei noli, multo quod carius illi
Est oculis, seu quid carius est oculis.

LESBIA mi præsente viro mala plurima dicit.
Hoc illi fatuo maxima lætitia est.
Mule nihil sentis. si nostri oblita taceret,
Sana esset. quod nunc gannit, & obloquitur,
Non solum meminit: sed, quæ multo acrior est res,
Irata est: hoc est, vritur, & loquitur.

CHOMMODA dicebat, siquando commoda vellet
Dicere, & hinsidias Arius insidias.
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Quum quantum poterat, dixerat hinsidias.
Credo sic mater, sic Liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerit, atque auia.
Hoc misso in Syriam, requierant omnibus aures,
Audibant eadem hæc leniter, & leuiter.
Nec sibi postilla metuebant talia verba,
Quum subito adfertur nuntius horribilis:
Ionios fluctus, postquam illuc Arius isset,
Iam non Ionios esse, sed Hionios.

ODI, & amo. quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio: sed fieri sentio, & excrucior.

QVINTIA formosa est multis: mihi candida, longa,
Recta est. hoc ego. sic singula confiteor.
Totum illud, formosa, nego. nam nulla venustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.

Lesbia formosa est: quæ cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus vna omnis surripuit Veneres.

QVID facit is, Gelli, qui cum matre, atque sorore
Prurit, & abiectis peruigilat tunicis?
Quid facit is, patruum, qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, o Gelli, quantum non vltima Tethys,
Non genitor Nympharum abluit Oceanus.
Nam nihil est quicquam sceleris, quod prodeat vltra.
Non si demisso se ipse voret capite.

GELLIVS est tenuis, quidni? quoi tam bona mater,
Tamque valens viuat, tamque venusta soror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis. quare is desinat esse macer?
Qui vt nihil adtingit, nisi quod fas tangere non est,
Quantum vis quare sit macer, inuenies.

NASCATVR Magus ex Gelli, matrisque nefando
Coniugio, & discat Persicum haruspicium.
Nam Magus ex matre & gnato gignatur oportet,
Si vera est Persarum impia relligio,
Gnatus vt accepto veneretur carmine diuos,
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

NON ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro perdito amore fore:
Quod te cognossem bene, constantemque putarem
Aut posse a turpi mentem inhibere probro.
Sed neque quod matrem, nec germanam esse videbam
Hanc tibi, quoius me magnus edebat amor.

Et quamuis tecum multo coniungerer vſu,
Non ſatis id cauſæ credideram eſſe tibi.
Tu ſatis id duxti. tantum tibi gaudium in omni
Culpa eſt, in quacunque eſt aliquid ſceleris.

LESBIA *mi dicit ſemper male, nec tacet vnquam*
De me: Lesbia me, diſperеam, niſi amat.
Quo ſigno? quaſi non totidem mox deprecor illi
Aſſidue: verum diſperеam, niſi amo.

NIL *nimium ſtudeo, Cæſar, tibi velle placere:*
Nec ſcire vtrum ſis albus, an ater homo.
Mentula mœchatur, mœchatur mentula. certe
Hoc eſt, quod dicunt, Ipſa olera olla legit.

SMYRNA *mei Cinnæ nonam poſt denique meſſem*
Quam cœpta eſt, nonamque edita poſt hiemem,
Millia quum interea quingenta Hortenſius *vno*

Smyrna cauas Atracis *penitus mittetur ad vndas.*
Smyrnam incana diu ſæcula peruoluent.
At Voluſij *annales apuam porgentur ad ipſam,*
Et laxas ſcombris ſæpe dabunt tunicas.
Parua mei mihi ſunt cordi monimenta laboris.
At populus tumido gaudeat Antimacho.

SI *quicquam mutis gratum acceptumue ſepulchris*
Accidere a noſtro, Calue, dolore poteſt,
Quo deſiderio veteres renouamus amores,
Atque olim miſſas flemus amicitias:
Certe non tanto mors immatura dolori eſt
Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo.

Non, ita me dij ament, quicquam referre putaui,
Vtrumne os an culum olfacerem Æmilio.
Nil immundius hoc, nihiloque immundius illud.
Verum etiam culus mundior, & melior.
Nam sine dentibus est. hoc dentis sesquipedalis,
Gingiuas vero ploxemi habet veteris.
Præterea rictum, qualem defessus in æstum
Meientis mulæ cunnus habere solet.
Hic futuit multas, & se facit esse venustum.
Et non pistrino traditur, atque asino?
Quem siqua attingit, non illam posse putemus
Ægroti culum lingere carnificis?

In te si quicquam, dici pote, putide Victi,
Id quod verbosis dicitur, & fatuis:
Ista cum lingua, si vsus veniat tibi, possis
Culos & crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnis perdere Victi,
Dicas: omnino quod cupis efficies.

Svbripvi tibi, dum ludis, mellite Iuuenti,
Sauiolum dulci dulcius ambrosia.
Verum id non impune tuli. nanque amplius horam
Suffixum in summa me memini esse cruce:
Dum tibi me purgo, nec possum fletibus vllis
Tantillum vostræ demere sæuitiæ.
Nam simul id factum est, multis diluta labella
Guttis abstersisti omnibus articulis:
Ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
Tanquam comminctæ spurca saliua lupæ.
Præterea infesto miserum me tradere amori
Non cessasti, omnique excruciare modo:

Vt mi ex ambrosia mutatum iam foret illud
Sauiolum, tristi tristius helleboro.
Quam quoniam pœnam misero proponis amori,
Non vnquam posthac basia subripiam.

COELIVS *Aufilenum, & Quintius Aufilenam*
Flos Veronensium depereunt iuuenum,
Hic fratrem, ille sororem. hoc est, quod dicitur, illud
Fraternum vere dulce sodalitium.
Quoi faueam potius? Cœli, tibi. nam tua nobis
Perspecta exigitur vnica amicitia:
Quum vesana meas torreret flamma medullas.
Sis felix Cœli, sis in amore potens.

MVLTAS *per gentes, & multa per æquora vectus*
Aduenio has miseras, frater, ad inferias:
Vt te postremo donarem munere mortis,
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
Heu miser indigne frater adempte mihi.
Nunc tamen interea prisco quæ more parentum
Tradita sunt tristis munera ad inferias,
Accipe fraterno multum manantia fletu:
Atque in perpetuum, frater, aue, atque, vale.

SI *quicquam tacito commissum est fido ab amico,*
Quoius sit penitus nota fides animi:
Meque esse inuenies illorum iure sacratum,
Corneli, & factum me esse puta Harpocratem.

AVT *sodes mihi redde decem sextertia, Silo,*
Deinde esto quamuis sæuus & indomitus.

Aut, si te nummi delectant, desine quæso
Leno esse, atque idem sæuus & indomitus.

CREDIS, me potuisse meæ maledicere vitæ,
Ambobus mihi quæ carior est oculis?
Non potui, nec si possem, tam perdite amarem:
Sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

MENTVLA conatur Pimplæum scandere montem.
Musæ furcillis præcipitem eijciunt.

CVM puero bello præconem qui videt esse,
Quid credat, nisi se vendere discupere?

SI quicquam cupidoque, optantique obtigit vnquam
Insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro:
Quod te restituis Lesbia mi cupido.
Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
Nobis. o lucem candidiore nota.
Quis me vno viuit felicior, aut magis est me
Optandus vita, dicere quis poterit?

SI, Comini, populi arbitrio tua cana senectus
Spurcata impuris moribus intereat:
Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua execta auido sit data volturio:
Effossos oculos voret atro gutture coruus:
Intestina canes, cætera membra lupi.

IVCVNDVM, mea vita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos, perpetuumque fore.

ἐκχύουσαι Κασθενέσιν παλαμαῖς τὰ σπὸ θε
ποικίλλουσαι

Προσχω τρεῖτες

Dij magni, facite, vt vere promittere poßit:
Atque id sincere dicat, & ex animo,
Vt liceat nobis tota perducere vita
Alternum hoc sanctæ fœdus amicitiæ.

AVFILENA, bonæ semper laudantur amicæ.
Accipiunt precium, quæ facere instituunt.
Tu quod promisti mihi, quod mentita inimica es,
Quod nec das nec fers: sæpe facis facinus.
Aut facere ingenuæ est, aut non promisse pudicæ,
Aufilena fuit. Sed data corripere
Fraudando, effexit plusquam meretricis auaræ,
Quæ sese toto corpore prostituit.

AVFILENA, viro contentas viuere solo
Nuptarum laus e laudibus eximijs.
Sed quoiuis quamuis potius succumbere fas est,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

MVLTVS homo (es, Naso, nā tecū multus homo) est, qui
Descendit? Naso, multus es & pathicus?

CONSVLE Pompeio primum duo, Cinna, solebant
Mœchi. illi ah facto consule nunc iterum
Manserunt duo. sed creuerunt millia in vnum
Singulum. fœcundum semen adulterio.

FORMIANVS saltus non falso, Mentula, diues
Fertur. qui quot res in se habet egregias?
Aucupia omne genus, piscis, prata, arua, ferasque.
Nequicquam. fructus sumtibus exuperas.

[Handwritten Greek annotations in the margin, only partly legible: διάνπερ πλεῖστην καλάμην χθονὶ χαλκὸς ἔχευεν Ἄνερος ἄμητος ... φλογόεντι. Δαρδανίων ἐχθρῶν κατέχευεν σώματα χαλκῷ. Προσχωρεῦτες Μάρτυρον εἶναι ἀριστείας Σκαμάνδριον ... ὃ ἐστὶ ἡ ταχέως παραχεύεται ἐλλησπόντῳ. οὐ δόξαν αὖτε ... ν κλαμένων τοῖς σώμασιν αὐτῶν ... νεκύεσσιν. ῥεῖθρα μεγέθη φοίνω ... θερμὰ ποιήσει. Προσχωρεῦτες Μάρτυς ἡ τέλος ... πιστευμένον ἱερόν ... χείμαλι πυρὰ Κοπτομένης κούρης λευκὰ πρὸς ...]

Aut si te nummi delectant, desine quæso
Leno esse, atque idem sæuus & indomitus.

CREDIS, me potuisse meæ maledicere vitæ,
Ambobus mihi quæ carior est oculis?
Non potui, nec si possem, tam perdite amarem:
Sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

MENTVLA conatur Pimplæum scandere montem.
Musæ furcillis præcipitem eijciunt.

CVM puero bello præconem qui videt esse,
Quid credat, nisi se vendere discupere?

SI quicquam cupidoque, optantique obtigit vnquam
Insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro:
Quod te restituis Lesbia mi cupido.
Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
Nobis. o lucem candidiore nota.
Quis me vno viuit felicior, aut magis est me
Optandus vita, dicere quis poterit?

SI, Comini, populi arbitrio tua cana senectus
Spurcata impuris moribus intereat:
Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua execta auido sit data volturio:
Effossos oculos voret atro gutture coruus:
Intestina canes, cætera membra lupi.

IVCVNDVM, mea vita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos, perpetuumque fore.

Dij magni, facite, vt vere promittere poßit:
Atque id sincere dicat, & ex animo,
Vt liceat nobis tota perducere vita
Alternum hoc sanctæ fœdus amicitiæ.

A V F I L E N A, *bonæ semper laudantur amicæ.*
Accipiunt precium, quæ facere instituunt.
Tu quod promisti mihi, quod mentita inimica es,
Quod nec das nec fers: sæpe facis facinus.
Aut facere ingenuæ est, aut non promisse pudicæ,
Aufilena fuit. Sed data corripere
Fraudando, effecit plusquam meretricis auaræ,
Quæ sese toto corpore prostituit.

A V F I L E N A, *viro contentas viuere solo*
Nuptarum laus e laudibus eximijs.
Sed quoiuis quamuis potius succumbere fas est,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

M V L T V S *homo (es, Naso, nã tecũ multus homo) est, qui*
Descendit? Naso, multus es & pathicus?

C O N S V L E *Pompeio primum duo, Cinna, solebant*
Mœchi. illi ah facto consule nunc iterum
Manserunt duo. sed creuerunt millia in vnum
Singulum. fœcundum semen adulterio.

F O R M I A N V S *saltus non falso, Mentula, diues*
Fertur. qui quot res in se habet egregias?
Aucupia omne genus, piscis, prata, arua, ferasque.
Nequicquam. fructus sumtibus exuperas.

δαίμων κεκμηκόσι δοίη Ἀχαιοῖς. Δαρ-

δανίας πο λεως χύσιν

δεομένο

Quare concedo sit diues, dum omnia desint.
Saltum laudemus, dum modo ipse egeas.

σιγείου

MENTVLA habet iusta triginta iugera prati,
Quadraginta arui. cætera sunt maria.
Quur non diuitijs Crœsum superare potis sit,
Vno qui in saltu totmoda possideat?
Prata, arua, ingentis siluas, saltusque, paludesque
Vsque ad Hyperboreos, & mare ad Oceanum:
Omnia magna hæc sunt. tamẽ ipse est maximu' ultro,
Non homo, sed vere mentula magna, minax.

ὑψίπολυ- ξείνοιτε

SAEPE tibi studioso animo venanda requirens
Carmina vti possem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem nobis, neu conarere,
Telis infesto mi icere musca caput:
Hunc video mihi nunc frustra sumptũ esse laborem,
Gelli, nec nostras hinc valuisse preces.
Contra nos tela ista tua euitamus amictu.
At fixus nostris tu dabi' supplicium.

τάφου ἐδίηντο αἷμα. ἠὼς ἀμφιπομεῖ

FINIS.

ὑπὸ μὲν πίπτουσα σιδήρῳ Ἰρείου. πίπτουσα γόνυ. τμηθὲν βάλε σῶμα. Προσχωρεῖτε ὦ Ἑσία. εὐκταίους ψυχὴ συζεύξατ' ἔρωτας. Σύλλεκτρος φιλότητι θεὰν εὐνῇ τε δεχέσθω. Νυμφίῳ ἡ νύμφη ἥδιγε ἐρῶντι δεδόσθω. Προσχωρεῖτε ὦ Σκεπτομένη τίτθη οὐκ ἡλίου ἀντέλλοντος Αὐχένα εἶξε ... χθεσινῷ ἀναδήματι κοσμεῖν. Προσχωρεῖτε ὦ οὔτε διεστώσης μὴ ἀποκοιτώσης τε

Αχθομένη παῖδος· ἀπολάπισεν ἔγγονα φίλα.
Προσχωρέστερ ταῦτα πάλαι τε προυπροῦ Ἰ[τ]ου-
σαι ~~εἰδυῖμοκα τὰ~~ ὄλβια Πήλεως. Ἀθανάτῳ
ἦδον χεύουσαι σηθεῖ Μοῖραι. Προσφανέες
γὰρ πρῶτ' ἐφορᾶν καλὰ δώματα ἀγνὰ Πολλάκι.
κὴ αὐτοὺς δεῖξαι θνητοῖς ἐφίλουν ~~[illegible]~~. Οὔπω
εὐσεβίης ἀργούσης ὄντωνες. ~~Πολλάκι~~ Λαμ-
πρ' ἀνασκεπτόμενος τεμένη κὴ πολλάκις ὁ Ζεὺς
Ὁππότ' ἀνήρχοντ' αὐτοῦ ἐτήσια ἱρὰ ἑορτῆ
Αρματα ἐν Κρήτων γαίᾳ προδραμεῖν ἐφεώρα
πολλάκι ~~[illegible]~~ κακκορυφῆς Παρνασοῦ Εὔιος ἄκρας
Εὐοῖ εὐοῖ βακχευούσας θυάδας ἦγεν. Ὁππότε
μὲν Δελφοὶ πόλεως ἐφάμιλλα ῥέοντες
Χαίροντες κνισσῇ θεοῦ ἢ βωμοῖσι δέχοντο.
Πολλάκις ἐν πολέμου Ἄρης βροτολοίγῳ ἀγῶνι.
Παρθένος ἡ Ῥαμνοῦντα ναίει. ἡ Τριτογένεια
Ανέρας ὁπλίτας παρ' μηδὲν κρύβδα ἐκάλει.
Αλλὰ ἐπεὶ (Ἀλλ' ἐπεί) μύσεος πλήρης ἡ γαῖα ἐγένετο
Κὴ πάντες γε δίκην ἀνόμου ἀπὸ νοῦ φυγα-
δεύων. Αἵματι ἀδελφείῳ χεῖρας τ' ἐμίαινον
[illegible]

κατεπαύσατο πενθεῖν. Εὔξατο πρωτο-
γόνου ς γενέτωρ ἐπικήδια παιδὸς
Μητρυιᾶς ἀγάμου ἵν' ἔχῃ ~~σὺ~~ [αὐτὸς] ἐλεύθερος
αὖθος. Παιδί τε καὶ μήτηρ ἀσεβὴς ὑπο-
θεῖσα ἑαυτὴν Οὐκ ἐφοβεῖτο δόμους
ἐναγεῖς ποιῆσαι ἑοῦ.
Ῥητά τε καὶ ἄρρητα κακαῖς μανίαις
μιχθέντα Ἀμμεν ἐπε-ρέψαντο
θεῶν ἄρα νοῦ τε δίκην τε
τῷ καὶ τοιαύτας συνόδους μι-
σοῦσι νοῆσαι. Οὐδὲ σφᾶς λαμπρῷ
ἐθέλουσιν [φιλοῦσιν / ἔχουσιν] φωτὶ θίγεσθαι

Τῷ θεῷ δόξα.

\+ ὅσα ἔτη. ~~χείρια~~ [τὰ καθάρσια] ποιμένι ποιεῖν,
Μειλιχίην ῥαίνειν, φίλα, γαλακτι Πάλην
Κἀγώ τοι σέβομαι· εἰ κορμὸς ἔρημος ἐν ἀγροῖς
ἢ λίθος ἀρχαίη ἐστέφετ' ἐν τριόδῳ.
Ἥλιτα κώπωραν ἔτεος νέου ἔτρεφεν ὥρα
Σπενδομένη ἀγροικῷ ἥδε θεῷ τίθεται.
Ξανθῇ Δημήτερι· στέφος ἀσταχυον ἐξ ἀγροῦ
ἥκειο σοι [illegible] πρὸ θυρῶν τὸ τεμένους κρεμάσω

ALBI TIBVLLI

LIBER I.

DIVITIAS *alius fuluo ſibi congerat auro,*
Et teneat culti iugera multa ſoli.
Quem labor adſiduus vicino terreat hoſte:
Martia cui ſomnos claſsica pulſa fugent.
Me mea paupertas vitæ traducat inerti,
Dum meus exiguo luceat igne focus:
Nec ſpes deſtituat, ſed frugum ſemper aceruos
Præbeat, & pleno pinguia muſta lacu.
Ipſe ſeram teneras maturo tempore vites
Ruſticus, & facili grandia poma manu.
Nec tamen interdum pudeat tenuiſſe bidentem,
Aut ſtimulo tardos increpuiſſe boues.
Non agnamue ſinu pigeat fœtumue capellæ
Deſertum oblita matre referre domum.
Hic ego paſtoremque meum luſtrare quotannis,
Et placidam ſoleo ſpargere lacte Palem.
Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in agris,
Seu vetus in triuio florea ſerta lapis.
Et quodcunque mihi pomum nouus educat annus,
Libatum agricolæ ponitur ante Deo.
Flaua Ceres, tibi ſit noſtro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.

Nunc leuis est tractanda Venus: dum frangere postes
Non pudet, & rixas inseruisse iuuat.
Hic ego dux milesque bonus. vos signa, tubæque
Ite procul. cupidis vulnera ferte viris.
Ferte & opes. ego composito securus aceruo
Dites despiciam, despiciamque famem.

A D D E *merum, vinoque nouos compesce dolores,*
Occupet vt fessi lumina victa sopor.
Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.
Nam posita est nostræ custodia sæua puellæ,
Clauditur & dura ianua firma sera.
Ianua difficilis domini, te verberet imber,
Te Iouis *imperio fulmina missa petant.*
Ianua iam pateas vni mihi victa querelis,
Neu furtim verso cardine aperta sones.
Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas. capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet quæ plurima voce peregi
Supplice, quum posti florida serta darem.
Tu quoque ne timide custodes Delia *falle.*
Audendum est. Fortes *adiuuat ipsa* Venus.
Illa fauet, seu quis iuuenis noua limina tentat,
Seu referat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto.
Illa pedem nullo ponere posse sono.
Illa viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaque compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes: sed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obscura surgere nocte timor.
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro

Vulneret, aut rapta præmia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
Qua libet. insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hibernæ frigora noctis,
Non mihi, quum multa decidit imber aqua.
Non labor hic lædit, reseret modo Delia postes,
Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir, seu fœmina fias
Obuia. celari vult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quærite nomen,
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Siquis & imprudens aspexerit, occulat ille,
Perque deos omneis se meminisse neget.
Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
Is Venerem e rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet coniunx tuus, vt mihi verax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de cœlo ducentem sidera vidi.
Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter.
Hæc cantu finditque solum, manesque sepulchris
Elicit, & tepido deuocat ossa rogo.
Iam ciet infernas magico stridore cateruas.
Iam iubet aspersas lacte referre pedem.
Quum libet, hæc tristi depellit nubila cœlo:
Quum libet, æstiuo conuocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas.
Sola feros Hecates perdomuisse canes.
Hæc mihi composuit cantus, queis fallere posses.
Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam:
Non sibi, si in molli viderit ipse toro.
Tu tamen abstineas aliis. nam cætera cernet

Omnia. de me vno sentiet esse nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem se dixit amores
Cantibus, aut herbis soluere posse meos.
Et me lustrauit tædis, & nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla Deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam: nec te posse carere velim.

IBITIS Ægeas sine me, Messala, per vndas,
O vtinam memores ipse, cohorsque mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris.
Abstineas auidas mors modo nigra manus.
Abstineas, mors atra, precor. non hic mihi mater,
Quæ legat in mæstos ossa perusta sinus:
Non soror, Assyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulchra comis:
Delia non vsquam, quæ me quum mitteret vrbe,
Dicitur ante omnes consuluisse Deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit. illi
Rettulit e triuijs omina certa puer.
Cuncta dabant reditus. tamen est deterrita nunquam,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.
Ipse ego solator, quum iam mandata dedissem,
Quærebam tardas anxius vsque moras.
Aut ego sum caussatus aues, aut omina dira
Saturni sacra me tenuisse die.
O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat inuito ne quis discedere amore.
Aut sciat egressum se prohibente Deo.
Quid tua nunc Isis tibi, Delia: quid mihi prosunt
Illa tua toties æra repulsa manu?

Quidue, pie dum sacra colis, pureque lauari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc, dea, nunc succurre mihi. nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Et mea votiuas persoluens Delia noctes,
Ante sacras lino tecta fores sedeat.
Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare penates,
Reddereque antiquo menstrua thura Lari.
Quam bene Saturno viuebant rege prius, quam
Tellus in longas est patefacta vias.
Nondum cæruleas pinus contempserat vndas,
Effusum ventis præbueratque sinum:
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem.
Illo non validus subijt iuga tempore taurus.
Non domito frenos ore momordit equus:
Non domus vlla fores habuit, non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arua, lapis.
Ipsæ mella dabant quercus, vltroque ferebant
Obuia securis vbera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses
Immiti sæuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue sub domino cædes, & vulnera semper:
Nunc mare, nunc leti mille repente viæ.
Parce pater. timidum non me periuria terrent,
Non dicta in sanctos impia verba deos.
Quod si fatales iam nunc expleuimus annos,
Fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
Hic iacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturque mari.

Sed me, quod facilis tenero ſum ſemper amori,
Ipſa Venus campos ducet in Elyſios.
Hic choreæ, cantuſque vigent, paßimque vagantes
Dulce ſonant tenui gutture carmen aues.
Fert caſiam non culta ſeges, totoſque per agros
Floret odoratis terra benigna roſis.
Ac iuuenum ſeries teneris immiſta puellis
Ludit, & aßidue prælia miſcet Amor.
Illic eſt cuicunque rapax mors venit amanti,
Et gerit inſigni myrtea ſerta coma.
At ſcelerata iacet ſedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra ſonant.
Tiſiphoneque impexa feros pro crinibus angues
Sæuit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in porta Serpens: tum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis auſi
Verſantur celeri noxia membra rota.
Porrectuſque nouem Tityus per iugera terræ
Adſiduas atro viſcere paſcit aues.
Tantalus eſt illic, & circat ſtagna. ſed acrem
Iam iam poturi deſerit vnda ſitim.
Et Danai proles, Veneris quod numina læſit,
In caua lethæas dolia portat aquas.
Illic ſit, quicunque meos violauit amores,
Optauit lentas & mihi militias.
At tu caſta, precor, maneas, ſanctique pudoris
Adſideat cuſtos ſedula ſemper anus.
Hæc tibi fabellas referat, poſitaque lucerna
Deducat plena ſtamina longa colo.
Ac circa grauibus penſis affixa puella
Paulatim ſomno feſſa remittat opus.

Tunc veniam ſubito, nec quiſquam nunciet ante.
Sed videar cælo miſſus adeſſe tibi.
Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos
Obuia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor. hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roſeis candida portet equis.

SIc vmbroſa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti ſoles, ne noceantque niues:
Quæ tua formoſos cœpit ſolertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma eſt.
Nudus & hibernæ producis frigora brumæ,
Nudus & æſtiui tempora ſicca canis.
Sic ego: tum Bacchi reſpondet ruſtica proles,
Armatus curua ſit mihi falce Deus.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas. Obſequio plurima vincit amor.
Sed ne te capiant, primo ſi forte negabit,
Tædia. paulatim ſub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
Longa dies molli ſaxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus vuas,
Annus agit certa lucida ſigna vice.
Nec iurare time. Veneris periuria venti
Irrita per terras, & freta ſumma ferunt.
Gratia magna Ioui: vetuit pater ipſe valere,
Iuraſſet cupide quicquid ineptus amor.
Perque ſuas impune ſinit Dictynna ſagittas
Affirmes, crines perque Minerua ſuos.
Ah ſi tardus eris, errabis. tranſiet ætas.
Quam cito non ſegnis it, remeatque dies:
Quam cito purpureos deperdit terra colores.

Quam cito formosas populus ante comas.
Quam iacet, infirmæ venere vbi fata senectæ,
Qui prior Elæo est carcere missus equus.
Vidi iam iuuenem, premeret quum serior ætas,
Mærentem stultos præteriisse dies.
Crudeles diui, serpens nouus exuit annos.
Formæ non vllam fata dedere moram.
Solis æterna est Phœbo, Bacchoque iuuenta:
Nam decet intonsus crinis vtrunque deum.
Neu comes ire neges, quanuis via longa paretur,
Et canis arenti torreat arua siti.
Quanuis prætexens picta ferrugine cælum,
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel si cæruleas puppi volet ire per vndas,
Ipse leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duros subiisse labores,
Aut operi insuetas adteruisse manus.
Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, leui tentabis ludere dextra.
Sæpe dabis nudum, vincat vt ille, latus.
Tunc tibi mitis erit. rapias tum cara licebit
Oscula. pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo: post offeret ipse volenti.
Post etiam collo se implicuisse volet.
Heu male nunc artes miseras hæc sæcula tractant.
Iam tener assueuit munera velle puer.
Iam tua, qui Venerem docuisti vendere primus,
Quisquis es, infelix vrgeat ossa lapis.
Pieridas pueri, doctos & amate poetas.
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma. carmina ni sint,

Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, viuet: dum robora tellus,
　Dum cælum stellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui vendit Amorem:
　Idææ currus ille sequatur Opis.
Et ter centenas erroribus expleat vrbes,
　Et secet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.
　Supplicibus miseris fletibus illa fauet.
Hæc mihi, quæ cauerem Titio, Deus edidit ore,
　Sed Titium coniunx hæc meminisse vetat:
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ.
　Nam caussam iusti semper amoris habent.
Hic placet, angustis quod equum compescit habenis.
　Hic placidam niueo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adest audacia, cæpit. at illi
　Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Parcat ille suæ. vos me celebrate magistrum,
　Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique sua est. me, qui spernentur amantes,
　Consultent. cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit, quum me Veneris præcepta ferentem
　Deducat iuuenum sedula turba senem.
Eheu quam Marathus lento me torquet amore.
　Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce puer quæso, ne turbis fabula fiam:
　Quum mea ridebunt vana magisteria.

ASPER eram, & bene dissidium me ferre loquebar.
　At mihi nunc longe gloria fortis abest.
Nanque agor, vt per plana citus sola verbere turben,
　Quem celer assueta versat ab arte puer.

Vre ferum, & torque: libeat ne dicere quicquam
Magnificum posthac, horrida verba doma.
Parce tamen, per te furtiui fœdera lecti,
Per Venerem quæso, compositumque caput.
Ille ego, quum tristi morbo defessa iaceres,
Te dicor votis eripuisse meis.
Ipseque te circum lustraui sulfure puro,
Carmine quum magico procubuisset anus.
Ipse procuraui, ne possent sæua nocere
Somnia, ter sancta deueneranda mola.
Ipse ego velatus filo, tunicisque solutis
Vota nouem Triuiæ nocte silente dedi.
Omnia persolui. fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix vtitur ille meis.
At mihi felicem vitam, si salua fuisses,
Fingebam demens, sed renuente Deo.
Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
Area dum messes sole calente teret.
Aut mihi seruabit plenis in lintribus vuas,
Pressaque veloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
Garrulus in dominæ ludere verna sinu.
Illa Deo sciet agricolæ pro vitibus vuam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi sint omnia curæ,
Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahet arboribus.
Et tantùm venerata virum, hunc sedula curet,
Huic paret, atque epulas ipsa ministra gerat.
Hæc mihi fingebam. quæ nunc Caurusque Notusque
Iactat odoratos vota per Armenios.

Num Veneris magnæ violaui numina verbo?
Et mea nunc pœnas impia lingua luit?
Num feror incestus sedes adiisse Deorum,
Sertaque de sanctis deripuisse focis?
Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput:
Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
Et dare sacratis oscula liminibus.
At tu, qui lætus rides mala nostra, caueto
Mox tibi. non vnus sæuiet vsque Deus.
Vidi ego, qui iuuenum miseros lusisset amores,
Post Veneris vinclis subdere colla senem.
Et sibi blanditias tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caræue puellæ
Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circunstrepit arcta.
Despuit in molles & sibi quisque sinus.
At mihi parce, Venus. semper tibi dedita seruijt
Mens mea. quid messes vris acerba tuas?

SAEPE *ego tentaui curas depellere vino,*
At dolor in lacrimas verterat omne merum.
Sæpe aliam tenui. sed iam quum gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deseruitque Venus.
Tunc me discedens deuotum fœmina dixit.
Et, pudet heu, narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc verbis. facie tenerisque lacertis
Deuouet, & flauis nostra puella comis.
Talis ad Æmonium Nereis Pelea quondam
Vecta est frenato cærula pisce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quod adest huic diues amator.

Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animæ circum sua fata querentes
Semper, & e tectis strix violenta canat.
Ipsa fame stimulante furens herbasque sepulchris
Quærat, & a sæuis ossa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, vluletque per vrbes.
Post agat a triuijs aspera turba canum.
Eueniet. dat signa Deus. *sunt numina amanti.*
Sæuit, & iniusta lege relicta Venus.
At tu quamprimum sagæ præcepta rapacis
Desere. nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit præsto tibi, præsto pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbæ
Subijcietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos.
Vinclaque de niueo detrahit ipse pede.
Heu canimus frustra, nec verbis victa patescit
Ianua. sed plena est percutienda manu.
At tu qui potior nunc es, mea furta caueto.
Versatur celeri fors leuis orbe cito.

SEMPER *vt inducas, blandos offers mihi vultus,*
Post tamen es misero tristis & asper Amor.
Quid tibi sæuitiæ mecum est? an gloria magna est,
Insidias homini composuisse Deum?
Iam mihi tenduntur casses. iam Delia *furtim*
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat. sed credere durum est.
Sic etiam de me pernegat vsque viro.

Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes. eheu nunc premor arte mea.
Fingere nunc didicit caussas, quur sola cubaret:
Cardine nunc tacito vertere posse fores.
Tum succos, herbasque dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus:
At tu fallacis coniunx incaute puellæ,
Me quoque seruato, peccet vt illa nihil.
Neu iuuenes celebret multo sermone caueto,
Neue cubet laxo pectus aperta sinu:
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quam sæpe, time: seu visere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda Deæ.
At mihi si credas, illam sequar vnus ad aram.
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe velut gemmas eius, signumque probarem,
Per caussam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperi tibi. at ipse bibebam
Sobria supposita pocula victor aqua.
Non ego te læsi prudens. ignosce fatenti.
Iussit amor. Contra quis ferat arma Deos?
Ille ego sum, nec me iam dicere vera pudebit,
Instabat tota cui tua nocte canis.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit:
Et simulat transire domum: mox deinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat vsque fores.
Nescio quid furtiuus amor parat. vtere quæso
Dum licet. in liquida nat tibi linter aqua.
Quid tenera tibi coniuge opus, tua si bona nescis
Seruare? frustra clauis inest foribus.

i. sigillum

Te tenet, absentes alios suspirat amores,
Et simulat subito condoluisse caput.
At mihi seruandam credas. non sæua recuso
Verbera. detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul absitis quisquis colit arte capillos,
Effluit effuso cui toga laxa sinu.
Quisquis & occurret, ne posit crimen habere,
Stet procul, aut alia stet procul ante via.
Sic fieri iubet ipse Deus. sic magna sacerdos
Est mihi diuino vaticinata sono.
Hæc vbi Bellonæ motu est agitata, nec acrem
Flammam, non & amans verbera torta timet.
Ipsa bipenne suos cædit violenta lacertos,
Sanguineque effuso spargit inulta Deam.
Statque latus præfixa veru, stat saucia pectus:
Et canit euentus, quos dea magna monet.
Parcite, quam custodit Amor, violare puellam:
Ne pigeat magno post didicisse malo.
Attigerit, labentur opes: vt vulnere nostro
Sanguis, vt hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, pœnas.
Si tamen admittas, sit precor illa leuis.
Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
Me monet, atque iras aurea vincit anus.
Hæc mihi te adducit tenebris, multoque timore
Coniungit nostras clam taciturna manus.
Hæc foribusque manet noctu me affixa, proculque
Cognoscit strepitus me veniente pedum.
Viue diu, mi dulcis anus. proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuisse velim.
Te semper, natamque tuam te propter amabo.
Quicquid agit, sanguis est tamen illa tuus.

Sit modo casta doce, quanuis non vitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes,
Et mihi sint duræ leges, laudare nec vllam
Possim ego, quin oculos appetat illa meos.
Et siquid peccasse putor, ducterque capillis
Immerito, properas proripiarque vias.
Non ego te pulsare velim. sed venerit iste
Si furor, optarim non habuisse manus,
Ne sæuo sis casta metu, sed mente fideli
Mutuus absenti te mihi seruet amor.
At quæ fida fuit nulli, post victa senecta
Ducit inops tremula stamina torta manu:
Firmaque conductis adnectit licia telis,
Tractaque de niueo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudente vident, iuuenumque cateruæ
Commemorant merito tot mala ferre senem:
Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
Spectat, & infidis quod sit acerba, monet.
Hæc alijs maledicta cadant. nos, Delia, amoris
Exemplum cana simus vterque coma.

HVNC *cecinere diem Parcæ fatalia nentes*
Stamina, non vlli dissoluenda Deo,
Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Euenere. nouós pubes Romana triumphos
Vidit, & euinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros Messala gerentem
Portabat nitidis currus eburnus equis.
Non sine me est tibi partus honos. Tarbella Pyrene
Testis, & Oceani litora Santonici.
Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna,

Pi la nativita di Messala

Omnia. de me vno sentiet esse nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem se dixit amores
Cantibus, aut herbis soluere posse meos.
Et me lustrauit tædis, & nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla Deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam: nec te posse carere velim.

IBITIS Ægeas sine me, Messala, per vndas,
O vtinam memores ipse, cohorsque mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris.
Abstineas auidas mors modo nigra manus.
Abstineas, mors atra, precor. non hic mihi mater,
Quæ legat in mœstos ossa perusta sinus:
Non soror, Assyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulchra comis:
Delia non vsquam, quæ me quum mitteret vrbe,
Dicitur ante omnes consuluisse Deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit. illi
Rettulit e triuijs omina certa puer.
Cuncta dabant reditus. tamen est deterrita nunquam,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.
Ipse ego solator, quum iam mandata dedissem,
Quærebam tardas anxius vsque moras.
Aut ego sum caussatus aues, aut omina dira
Saturni sacra me tenuisse die.
O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat inuito ne quis discedere amore.
Aut sciat egressum se prohibente Deo.
Quid tua nunc Isis tibi, Delia: quid mihi prosunt
Illa tua toties æra repulsa manu?

Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc, dea, nunc succurre mihi. nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Et mea votivas persolvens Delia noctes,
Ante sacras, lino tecta fores sedeat.
Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare penates,
Reddereque antiquo menstrua thura Lari.
Quam bene Saturno vivebant rege prius, quam
Tellus in longas est patefacta vias.
Nondum cæruleas pinus contempserat undas,
Effusum ventis præbueratque sinum:
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem.
Illo non validus subijt iuga tempore taurus.
Non domito frenos ore momordit equus:
Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsæ mella dabant quercus, ultroque ferebant
Obvia securis ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses
Immiti sævus duxerat arte faber.
Nunc Iove sub domino cædes, & vulnera semper:
Nunc mare, nunc leti mille repente viæ.
Parce pater. timidum non me periuria terrent,
Non dicta in sanctos impia verba deos.
Quod si fatales iam nunc explevimus annos,
Fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
Hic iacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturque mari.

Sed me, quod facilis tenero sum semper amori,
Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hic choreæ, cantusque vigent, passimque vagantes
Dulce sonant tenui gutture carmen aues.
Fert casiam non culta seges, totosque per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.
Ac iuuenum series teneris immista puellis
Ludit, & assidue prælia miscet Amor.
Illic est cuicunque rapax mors venit amanti,
Et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
Sæuit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in porta Serpens: tum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota.
Porrectusque nouem Tityus per iugera terræ
Adsiduas atro viscere pascit aues.
Tantalus est illic, & circat stagna. sed acrem
Iam iam poturi deserit vnda sitim.
Et Danai proles, Veneris quod numina læsit,
In caua lethæas dolia portat aquas.
Illic sit, quicunque meos violauit amores,
Optauit lentas & mihi militias.
At tu casta, precor, maneas, sanctique pudoris
Adsideat custos sedula semper anus.
Hæc tibi fabellas referat, positaque lucerna
Deducat plena stamina longa colo.
Ac circa grauibus pensis affixa puella
Paulatim somno fessa remittat opus.

Tunc veniam subito, nec quisquam nunciet ante.
Sed videar cælo missus adesse tibi.
Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos
Obuia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor. hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

Sic vmbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles, ne noceantque niues:
Quæ tua formosos cœpit solertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est.
Nudus & hibernæ producis frigora brumæ,
Nudus & æstiui tempora sicca canis.
Sic ego: tum Bacchi respondet rustica proles,
Armatus curua sit mihi falce Deus.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas. Obsequio plurima vincit amor.
Sed ne te capiant, primo si forte negabit,
Tædia. paulatim sub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus vuas,
Annus agit certa lucida signa vice.
Nec iurare time. Veneris periuria venti
Irrita per terras, & freta summa ferunt.
Gratia magna Ioui: vetuit pater ipse valere,
Iurasset cupide quicquid ineptus amor.
Perque suas impune sinit Dictynna sagittas
Affirmes, crines perque Minerua suos.
Ah si tardus eris, errabis. transiet ætas.
Quam cito non segnis it, remeatque dies:
Quam cito purpureos deperdit terra colores.

Quam cito formosas populus ante comas.
Quam iacet, infirmæ venere vbi fata senectæ,
Qui prior Elæo est carcere missus equus.
Vidi iam iuuenem, premeret quum serior ætas,
Mærentem stultos præterijsse dies.
Crudeles diui, serpens nouus exuit annos.
Formæ non vllam fata dedere moram.
Solis æterna est Phœbo, Bacchoque iuuenta:
Nam decet intonsus crinis vtrunque deum.
Neu comes ire neges, quanuis via longa paretur,
Et canis arenti torreat arua siti.
Quanuis prætexens picta ferrugine cælum,
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel si cæruleas puppi volet ire per vndas,
Ipse leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duros subijsse labores,
Aut operi insuetas adteruisse manus.
Nec, velit insidijs altas si claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, leui tentabis ludere dextra.
Sæpe dabis nudum, vincat vt ille, latus.
Tunc tibi mitis erit. rapias tum cara licebit
Oscula. pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo: post offeret ipse volenti.
Post etiam collo se implicuisse volet.
Heu male nunc artes miseras hæc sæcula tractant.
Iam tener assueuit munera velle puer.
Iam tua, qui Venerem docuisti vendere primus,
Quisquis es, infelix vrgeat ossa lapis.
Pieridas pueri, doctos & amate poetas.
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma. carmina ni sint,

Ex humero Pelopis non nituiſſet ebur.
Quem referent Muſæ, viuet: dum robora tellus,
Dum cælum ſtellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Muſas, qui vendit Amorem:
Idææ currus ille ſequatur Opis.
Et ter centenas erroribus expleat vrbes,
Et ſecet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditis vult eſſe locum Venus ipſa querelis.
Supplicibus miſeris fletibus illa fauet.
Hæc mihi, quæ cauerem Titio, Deus edidit ore,
Sed Titium coniunx hæc meminiſſe vetat:
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ.
Nam cauſſam iuſti ſemper amoris habent.
Hic placet, anguſtis quod equum compeſcit habenis.
Hic placidam niueo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adeſt audacia, cæpit. at illi
Virgineus teneras ſtat pudor ante genas.
Parcat ille ſuæ. vos me celebrate magiſtrum,
Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique ſua eſt. me, qui ſpernentur amantes,
Conſultent. cunctis ianua noſtra patet.
Tempus erit, quum me Veneris præcepta ferentem
Deducat iuuenum ſedula turba ſenem.
Eheu quam Marathus lento me torquet amore.
Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce puer quæſo, ne turbis fabula fiam:
Quum mea ridebunt vana magiſteria.

ASPER eram, & bene diſsidium me ferre loquebar.
At mihi nunc longe gloria fortis abeſt.
Nanque agor, vt per plana citus ſola verbere turben,
Quem celer aſſueta verſat ab arte puer.

Vre ferum, & torque: libeat ne dicere quicquam
Magnificum posthac, horrida verba doma.
Parce tamen, per te furtiui fœdera lecti,
Per Venerem quæso, compositumque caput.
Ille ego, quum tristi morbo defessa iaceres,
Te dicor votis eripuisse meis.
Ipseque te circum lustraui sulfure puro,
Carmine quum magico procubuisset anus.
Ipse procuraui, ne possent sæua nocere
Somnia, ter sancta deueneranda mola.
Ipse ego velatus filo, tunicisque solutis
Vota nouem Triuiæ nocte silente dedi.
Omnia persolui. fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix vtitur ille meis.
At mihi felicem vitam, si salua fuisses,
Fingebam demens, sed renuente Deo.
Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
Area dum messes sole calente teret.
Aut mihi seruabit plenis in lintribus vuas,
Pressaque veloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
Garrulus in dominæ ludere verna sinu.
Illa Deo sciet agricolæ pro vitibus vuam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi sint omnia curæ,
Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahet arboribus.
Et tantum venerata virum, hunc sedula curet.
Huic paret, atque epulas ipsa ministra gerat.
Hæc mihi fingebam. quæ nunc Caurusque Notusque
Iactat odoratos vota per Armenios.

Num Veneris magnæ violaui numina verbo?
Et mea nunc pœnas impia lingua luit?
Num feror incestus sedes adiisse Deorum,
Sertaque de sanctis deripuisse focis?
Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput:
Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
Et dare sacratis oscula liminibus.
At tu, qui lætus rides mala nostra, caueto
Mox tibi. non vnus sæuiet vsque Deus.
Vidi ego, qui iuuenum miseros lusisset amores,
Post Veneris vinclis subdere colla senem.
Et sibi blanditias tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caræue puellæ
Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circunstrepit arcta.
Despuit in molles & sibi quisque sinus.
At mihi parce, Venus. semper tibi dedita seruiit
Mens mea. quid messes vris acerba tuas?

SAEPE ego tentaui curas depellere vino,
At dolor in lacrimas verterat omne merum.
Sæpe aliam tenui. sed iam quum gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deseruitque Venus.
Tunc me discedens deuotum fœmina dixit.
Et, pudet heu, narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc verbis. facie tenerisque lacertis
Deuouet, & flauis nostra puella comis.
Talis ad Æmonium Nereis Pelea quondam
Vecta est frenato cærula pisce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quod adest huic diues amator.

Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animæ circum sua fata querentes
Semper, & e tectis strix violenta canat.
Ipsa fame stimulante furens herbasque sepulchris
Quærat, & a sæuis ossa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, vluletque per vrbes.
Post agat a triuijs aspera turba canum.
Eueniet. dat signa Deus. sunt numina amanti.
Sæuit, & iniusta lege relicta Venus.
At tu quamprimum sagæ præcepta rapacis
Desere. nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit præsto tibi, præsto pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbæ
Subijcietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos.
Vinclaque de niueo detrahit ipse pede.
Heu canimus frustra, nec verbis victa patescit
Ianua. sed plena est percutienda manu.
At tu qui potior nunc es, mea furta caueto.
Versatur celeri sors leuis orbe cito.

SEMPER vt inducas, blandos offers mihi vultus,
Post tamen es misero tristis & asper Amor.
Quid tibi sæuitiæ mecum est? an gloria magna est,
Insidias homini composuisse Deum?
Iam mihi tenduntur casses. iam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat. sed credere durum est.
Sic etiam de me pernegat vsque viro.

Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes. eheu nunc premor arte mea.
Fingere nunc didicit caussas, quur sola cubaret:
Cardine nunc tacito vertere posse fores.
Tum succos, herbasque dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus:
At tu fallacis coniunx incautę puellæ,
Me quoque seruato, peccet vt illa nihil.
Neu iuuenes celebret multo sermone caueto,
Neue cubet laxo pectus aperta sinu:
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quam sæpe, time: seu visere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda Deæ.
At mihi si credas, illam sequar vnus ad aram.
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe velut gemmas eius, signumque probarem, i. sigillum
Per caussam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperi tibi. at ipse bibebam
Sobria supposita pocula victor aqua.
Non ego te læsi prudens. ignosce fatenti.
Iussit amor. Contra quis ferat arma Deos?
Ille ego sum, nec me iam dicere vera pudebit,
Instabat tota cui tua nocte canis.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit:
Et simulat transire domum: mox deinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat vsque fores.
Nescio quid furtiuus amor parat. vtere quæso
Dum licet. in liquida nat tibi linter aqua.
Quid tenera tibi coniuge opus, tua si bona nescis
Seruare? frustra clauis inest foribus.

Te tenet, abſentes alios ſuſpirat amores,
Et ſimulat ſubito condoluiſſe caput.
At mihi ſeruandam credas. non ſæua recuſo
Verbera. detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul abſitis quiſquis colit arte capillos,
Effluit effuſo cui toga laxa ſinu.
Quiſquis & occurret, ne poſsit crimen habere,
Stet procul, aut alia ſtet procul ante via.
Sic fieri iubet ipſe Deus. ſic magna ſacerdos
Eſt mihi diuino vaticinata ſono.
Hæc vbi Bellonæ motu eſt agitata, nec acrem
Flammam, non & amans verbera torta timet.
Ipſa bipenne ſuos cædit violenta lacertos,
Sanguineque effuſo ſpargit inulta Deam.
Statque latus præfixa veru, ſtat ſaucia pectus:
Et canit euentus, quos dea magna monet.
Parcite, quam cuſtodit Amor, violare puellam:
Ne pigeat magno poſt didiciſſe malo.
Attigerit, labentur opes: vt vulnere noſtro
Sanguis, vt hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi neſcio quas dixit, mea Delia, pœnas.
Si tamen admittas, ſit precor illa leuis.
Non ego te propter parco tibi, ſed tua mater
madr. di Delia. *Me monet, atque iras aurea vincit anus.*
Hæc mihi te adducit tenebris, multoque timore
Coniungit noſtras clam taciturna manus.
Hæc foribuſque manet noctu me affixa, proculque
Cognoſcit ſtrepitus me veniente pedum.
Viue diu, mi dulcis anus. proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuiſſe velim.
Te ſemper, natamque tuam te propter amabo.
Quicquid agit, ſanguis eſt tamen illa tuus.

Sit modo casta doce, quanuis non vitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes,
Et mihi sint duræ leges, laudare nec vllam
Possim ego, quin oculos appetat illa meos.
Et siquid peccasse putor, ducterque capillis
Immerito, properas proripiarque vias.
Non ego te pulsare velim. sed venerit iste
Si furor, optarim non habuisse manus,
Ne sæuo sis casta metu, sed mente fideli
Mutuus absenti te mihi seruet amor.
At quæ fida fuit nulli, post victa senecta
Ducit inops tremula stamina torta manu:
Firmaque conductis adnectit licia telis,
Tractaque de niueo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudente vident, iuuenumque cateruæ
Commemorant merito tot mala ferre senem:
Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
Spectat, & infidis quod sit acerba, monet.
Hæc alijs maledicta cadant. nos, Delia, amoris
Exemplum cana simus vterque coma.

HVNC *cecinere diem Parcæ fatalia nentes*
Stamina, non vlli dissoluenda Deo,
Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Euenere. nouós pubes Romana triumphos
Vidit, & euinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros Messala gerentem
Portabat nitidis currus eburnus equis.
Non sine me est tibi partus honos. Tarbella Pyrene
Testis, & Oceani litora Santonici.
Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna,

Carnuti & fluuij cærula lympha Liger.
At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis
Cæruleus placidis per vada serpis aquis.
Quantus & æthereo contingens vertice nubes,
Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas.
Quid referam, vt volitet crebras intacta per vrbes,
Alba Palæstino sancta columba suo?
Vtque maris vastum prospectet turribus æquor,
Prima ratem ventis credere docta Tyros?
Qualis &, arentes quum findit Sirius agros,
Fertilis æstiua Nilus abundet aqua?
Nile pater, quanam possum te dicere caussa,
Aut quibus in terris occuluisse caput?
Te propter nullos tellus tua postulat imbres,
Arida, nec pluuio supplicat herba Ioui.
Te canit, atque suum pubes miratur Osirim
Barbara, Memphiten plangere docta bouem.
Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro sollicitauit humum.
Primus inexpertæ commisit semina terræ,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adiungere vitem.
Hic viridem dura cædere falce comam.
Illi iucundos primum matura sapores
Expressa incultis vua dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit & ad certos nescia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora tristitiæ dissoluenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curæ, nec luctus Osiri:

Sed

Sed chorus, & cantus, & leuis aptus Amor,
Sed varij flores, & frons redimita corymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriæ vestes, & dulcis tibia cantu,
Et leuis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, & centum ludos, Geniumque choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius & nitido stillent vnguenta capillo,
Et capite & collo mollia serta gerat.
Sic venias hodierne. tibi dem thuris honores,
Liba & Mopsopio dulcia melle feram.
At tibi subcrescat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa stet venerata senem.
Nec taceant monumenta viæ, quæ Tuscula tellus,
Candidaque antiquo detinet alba Lare.
Nanque opibus congesta tuis hic glarea dura
Sternitur. hic apta iungitur arte silex.
Te canit agricola e magna quum venerit vrbe
Serus, inoffensum rettuleritque pedem.
At tu, natalis, multos celebrande per annos,
Candidior semper, candidiorque veni.

NON *ego celari possim, quid nutus amantis,*
Quidue ferant miti lenia verba sono.
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum,
Præcinit euentus nec mihi cantus auis.
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine verberibus.
Desine dissimulare. Deus crudelius vrit,
Quos videt inuitos succubuisse sibi.
Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?
Sæpeque mutatas disposuisse comas?

Quid fuco ſplendente comas ornare? quid vngues
Artificis docta ſubſecuiſſe manu?
Fruſtra iam veſtes, fruſtra mutantur amictus,
Anſaque compreſſos colligat arta pedes.
Ipſa placet, quamuis inculto venerit ore,
Nec nitidum tarda comſerit arte caput.
Num te carminibus, num te pallentibus herbis
Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris:
Cantus & iratæ detinet anguis iter:
Cantus & e curru Lunam deducere tentat,
Et faceret, ſi non æra repulſa ſonent.
Quid queror heu miſero carmen nocuiſſe? quid herbas?
Forma nihil magicis vtitur auxilijs.
Sed corpus tetigiſſe nocet, ſed longa dediſſe
Oſcula, ſed femori conſeruiſſe femur.
Nec tu difficilis puero tamen eſſe memento,
Perſequitur pœnis triſtia facta Venus.
Munera ne poſcas. det munera canus amator:
Vt foueat molli frigida membra ſinu.
Carior eſt auro iuuenis, cui læuia fulgent
Ora, nec amplexus aſpera barba terit.
Huic tu candentes humero ſuppone lacertos,
Et regum magnæ deſpiciantur opes.
At Venus inueniet puero ſuccumbere furtim,
Dum tumet, & teneros conſerit vſque ſinus:
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oſcula, & in collo figere dente notas.
Non lapis hanc, gemmæque iuuent, quæ frigore ſola
Dormiet: & nulli ſit cupienda viro.
Heu ſero reuocatur Amor, ſeroque iuuenta,
Quum vetus infecit cana ſenecta caput.

Tum studium formæ est, coma tum mutatur, vt annos
 Dissimulet viridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc cura est albos a stirpe capillos,
 Et faciem demta pelle referre nouam,
At tu dum primi floret tibi temporis ætas,
 Vtere. non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque. puero quæ gloria victo est?
 In veteres esto dura puella senes.
Parce precor tenero. non illi sontica caussa est,
 Sed nimius luto corpora tingit amor.
Veh miser, absenti mœstas quam sæpe querelas
 Conijcit, & lacrimis omnia plena madent.
Quid me spernis? ait. poterat custodia vinci,
 Ipse dedit cupidis fallere posse Deus.
Nota Venus furtiua mihi est, vt lenis agatur
 Spiritus, vt nec dent oscula rapta sonum.
Et possum media quamuis obrepere nocte,
 Et strepitu nullo clam reserare fores.
Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
 Et fugit ex ipso sæua puella toro?
Vel quum promittit subito, sed perfida fallit:
 Est mihi nox multis euigilanda modis.
Dum mihi venturam fingo, quodcunque mouetur,
 Illius credo tunc sonuisse pedem.
Ah pereant artes, & mollia iura colendi.
 Horrida villosa corpora veste tegam.
Nunc, si clausa mea est: si copia nulla videndi,
 Me miserum, laxam quid iuuat esse togam?
Desistas lacrimare puer. non frangitur illa.
 Et tua iam fletu lumina fessa tument.
Oderunt Pholoe, moneo, fastidia diui.
 Nec prodest sanctis thura dedisse focis.

Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
Nescius vltorem post caput esse Deum.
Sæpe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
Et cupidum ficta detinuisse mora.
Nunc omneis odit fastus, nunc displicet illi
Quæcunque opposita est ianua dura sera.
At te pœna manet, nisi desinis esse superba.
Quam cupies votis hunc reuocare diem?

QVID *mihi, si fueras miseros læsurus amantes,*
Fœdera per diuos iam violanda dabas?
Ah miser, etsi quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.
Parcite cælestes. æquum est impune licere,
Numina formosis lædere vestra semel.
Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terræ rusticus vrget opus.
Lucra petituras freta per parentia ventis
Ducunt instabiles sidera certa rates.
Muneribus meus est captus puer. at Deus illa
In cinerem & liquidas munera vertat aquas.
Iam mihi persolues pœnas, puluisque decorem
Detrahet, & ventis horrida facta coma.
Vretur facies, vrentur sole capilli.
Deteret inualidos & via longa pedes.
Admonui quoties? auro ne pollue formam.
Sæpe solent auro multa subesse mala.
Diuitijs captus si quis violauit Amorem:
Asperaque est illi, difficilisque Venus.
Vre meum potius flamma caput, & pete ferro
Corpus, & intorto verbere terga seca.
Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.

Est Deus, occultos qui vetat esse dolos.
Ipse Deus tacito permisit vela ministro,
Ederet vt multo libera verba mero.
Ipse Deus somno domitos emittere vocem
Iussit, & inuitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam. nunc me fleuisse loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tunc mihi iurabas, nullo te diuitis auri
Pondere, non gemmis vendere velle fidem:
Non tibi si precium Campania terra daretur,
Non tibi si Bacchi cura Falernus ager.
Illis eriperes verbis mihi, sidera cæli
Lucere, & puras fluminis esse vias.
Quinetiam flebas. at non ego fallere doctus,
Tergebam humentes credulus vsque genas.
Quid faceres nisi & ipse fores in amore puellæ?
Sit precor exemplo sed leuis illa tuo.
O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli.
Sæpe insperanti venit tibi munere nostro,
Sed latuit clausas post adoperta fores.
Tum miser interij stulte confisus amari,
Non poteram ad laqueos cautior esse tuos.
Quinetiam attonita laudes tibi mente canebam.
At me nunc nostri, Pieridumque pudet.
Illa velim rapida Volcanus carmina flamma
Torreat, & liquida deleat amnis aqua.
Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est.
Et precium plena grandere ferre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
Rideat assiduis vxor inulta dolis.
Et quum furtiuo iuuenem lassauerit vsu,

Tecum interposita languida veste cubet.
Sint externa tuo semper vestigia lecto,
Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciua soror dicatur plura bibisse
Pocula, vel plures emeruisse viros.
Illam sæpe ferunt conuiuia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi prouocet orta diem.
Illa nulla queat melius consumere noctem,
Atque operum varias disposuisse vices.
At tua perdidicit, nec tu stultißime sentis,
Quum tibi non solita corpus ab arte mouet.
Tune putas illam pro te disponere crines?
Aut tenues denso pectere dente comas?
Ista hæc persuadet facies, auroque lacertos
Vinciat, & Tyrio prodeat apta sinu?
Non tibi, sed iuueni cuidam vult bella videri:
Deuoueat pro quo remque, domumque tuam.
Non facit hoc vitio, sed corpora fœda podagra,
Et senis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noster puer. hunc ego credam
Cum trucibus venerem iungere posse feris.
Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
Tune aliis demens oscula ferre mea?
Tunc flebis, quum me vinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna superba tuo.
At tua tum me pœna iuuet, Venerique merenti
Fixa notet casus aurea palma meos:
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
Dedicat: & grata sis, Dea, mente, rogat.

QVIS fuit horrendos primus qui protulit enses?
Quam ferus, & vere ferreus ille fuit.
Tunc cædes hominum generi, tunc prælia nata,
Tum breuior diræ mortis aperta via est.
At nihil ille miser meruit, nos ad mala nostra
Vertimus, in sæuas quod dedit ille feras.
Diuitis hoc vitium est auri. nec bella fuerunt,
Faginus astabat quum scyphus ante dapes.
Non arces, non vallus erat, somnumque petebat
Securus varias dux gregis inter oues.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec tristia nossem
Arma, nec audissem corde micante tubam.
Nunc ad bella trahor, & iam quis forsitan hostis
Hæsura in nostro tela gerit latere.
Sed patrij seruate Lares: aluistis & ijdem,
Cursarem vestros quum tener ante pedes.
Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos,
Sic veteres ædes incoluistis aui.
Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu
Stabat in exigua ligneus æde Deus.
Hic placatus erat, seu quis libauerat vuam,
Seu dederat sanctæ spicea serta comæ.
Atque aliquis voti compos liba ipsa ferebat,
Postque comes purum filia parua fauum.
At nobis ærata, Lares, depellite tela,
Hostiaque e plena rustica porcus hara.
Hunc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
Vincta geram, myrto vinctus & ipse caput.
Sic placeam vobis. alius sit fortis in armis,
Sternat & aduersos Marte fauente duces.
Vt mihi potanti possit sua dicere facta
Miles, & in mensa pingere castra mero.

Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
Imminet, & tacito clam venit illa pede.
Non seges est infra, non vinea culta, sed audax
Cerberus, & Stygiæ nauita puppis aquæ.
Illic percisisque genis, vstoque capillo
Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic est, quem prole parata
Occupat in parua pigra senecta casa.
Ipse suas sectatur oues, at filius agnos,
Et calidam fesso comparat vxor aquam.
Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
Temporis & prisci facta referre senem.
Interea Pax arua colat. Pax candida primum
Duxit araturos sub iuga curua boues.
Pax aluit vites, & succos condidit vuæ,
Funderet vt nato testa paterna merum.
Pace bidens, vomerque vigent. at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus e lucoque vehit male sobrius ipse
Vxorem plaustro, progeniemque domum.
Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos
Fœmina, perfractas conqueriturque fores.
Flet teneras subfusa genas. sed victor & ipse
Flet, sibi dementes tam valuisse manus.
At lasciuus Amor rixæ mala verba ministrat,
Inter & iratum lentus vtrunque sedet.
Ah lapis est, ferrumque, suam quicunque puellam
Verberat. e cælo deripit ille Deos.
Sit satis e membris tenuem perscindere vestem.
Sit satis ornatus dissoluisse comæ.
Sit lacrimas mouisse satis. quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest.

Sed manibus qui sæuus erit: scutumque, sudemque
Is gerat, & miti sit procul a Venere.
At nobis Pax alma veni, spicamque teneto.
Perfluat & pomis candidus ante sinus.

ALBI TIBVLLI

LIBER II.

QVISQVIS *adest, faueat: fruges lustramus, & agros,*
Ritus vt a prisco traditus extat auo.
Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus vua
Pendeat, & spicis tempora cinge Ceres.
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
Et graue suspenso vomere cesset opus.
Soluite vincla iugis. nunc ad præsepia debent
Plena coronato stare boues capite.
Omnia sint operata Deo. non audeat vlla
Lanificam pensis imposuisse manum.
Vos quoque abesse procul iubeo (discedite ab aris)
Queis tulit hesterna gaudia nocte Venus.
Casta placent superis. pura cum veste venite.
Et manibus puris sumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes vt eat sacer agnus ad aras,
Vinctaque post olea candida turba comas.
Dij patrij, purgamus agros, purgamus agrestes.
Vos mala de nostris pellite limitibus:

Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
Neu timeat celeres segnior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus areis
Ingerat ardenti grandia ligna foco.
Turbaque vernarum saturi bona signa coloni
Ludet, & ex virgis extruet ante casas.
Euentura precor, viden' vt felicibus extis
Significet placidos nuncia fibra Deos?
Nunc mihi nunc fumos veteris proferte Falernos
Consulis. & Chio soluite vincla cado.
Vina diem celebrent. non festa luce madere
Est rubor, errantes & male ferre pedes.
Sed bene Messalam sua quisque ad pocula dicat,
Nomen & absentis singula verba sonent.
Gentis Aquitanæ celeber Messala triumphis
Et magna intonsis gloria victor auis,
Huc ades, adspiraque mihi, dum carmine nostro
Redditur agricolis gratia cælitibus.
Rura cano, rurisque Deos. his vita magistris
Destituit querna pellere glande famem.
Illi compositis primum docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
Seruitium, & plaustro supposuisse rotam.
Tunc victus abiere feri, tunc consita pomus,
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas:
Aurea tunc pressos pedibus dedit vua liquores.
Mistaque securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cum sideris æstu
Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis verno flores apis ingerit alueo,
Compleat vt dulci sedula melle fauos.

ms. ingeret

ms. fumosos

[illegible] Brundisi.

Agricola adsiduo primum lassatus aratro,
Cantauit certo rustica verba pede:
Et satur arenti primum est modulatus auena
Carmen, vt ornatos duceret ante Deos.
Agricola & minio suffusus, Bacche, rubenti,
Primus inexperta duxit ab arte choros:
Huic datus a pleno memorabile munus ouili
Dux pecoris hircus. duxerat hircus oues.
Rure puer verno primum de flore coronam
Fecit, & antiquis imposuit Laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida vellus ouis.
Hinc & fœmineus labor est, hinc pensa, colusque,
Fusus & apposito pollice versat opus.
Atque aliqua adsidue textrix operata Mineruam
Cantat, & adpluso tela sonant latere.
Ipse quoque inter agros, interque armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum se exercuit arcu.
Hei mihi quam doctas nunc habet ille manus.
Nec pecudes velut ante petit. fixisse puellas
Gestit, & audaces perdomuisse viros.
Hic iuueni detraxit opes. hic dicere iussit
Limen ad iratæ verba pudenda senem.
Hoc duce custodes furtim transgressa iacentes
Ad iuuenem tenebris sola puella venit:
Et pedibus prætentat iter suspensa timore,
Explorat cæcas cui manus ante vias.
Ah miseri, quos hic grauiter Deus vrget. at ille
Felix, cui placidus leniter afflat Amor.
Sancte veni dapibus festis, sed pone sagittas,
Et procul ardentes hinc procul abde faces.

ms. a plauso
tela sonat

Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
  Voce, palam pecori, clam sibi quisque vocet:
Aut etiam sibi quisque palam. nam turba iocosa
  Obstrepit, & Phrygio tibia curua sono.
Ludite, iam nox iungit equos, currumque sequuntur
  Matris lasciuo sidera fulua choro.
Postque venit tacitus fuluis circundatus alis
  Somnus, & incerto somnia nigra pede.

DICAMVS bona verba. venit natalis ad aras.
  Quisquis ades, lingua vir, mulierque faue.
Vrantur pia thura focis, vrantur odores,
  Quos tener e terra diuite mittit Arabs.
Ipse suos Genius adsit visurus honores,
  Cui decorent sanctas mollia serta comas.
Illius puro distillent tempora nardo,
  Atque satur libo sit, madeatque mero.
Annuat & Cerinthe tibi quodcunque rogabis,
  En age, quid cessas? annuit ille, roga.
Auguror, vxoris fidos optabis amores,
  Iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
Nec tibi malueris totum quæcunque per orbem
  Fortis arat valido rusticus arua boue.
Nec tibi gemmarum quicquid felicibus vndis
  Nascitur, Eoi qua maris vnda rubet.
Vota cadunt. vtinam strepitantibus aduolet alis,
  Flauaque coniugio vincula portet Amor.
Vincula quæ maneant semper, dum tarda senectus
  Inducat rugas, inficiatque comas.
Huc veniat natalis auis, prolemque ministret.
  Ludat & ante tuos turba nouella pedes.

RVRA tenent, Cornute, meam villæque puellam.
  Ferreus est eheu quisquis in vrbe manet.
Ipsa Venus lætos iam nunc migrauit in agros,
  Verbaque aratoris rustica discit Amor.
O ego, quum dominam adspicerem, quam fortiter illic
  Versarem valido pingue bidente solum.
Agricolæque modo curuum sectarer aratrum,
  Dum subigunt steriles arua serenda boues.
Nec quererer, quod sol graciles exureret artus,
  Læderet & teneras pustula rupta manus.
Pauit & Admeti tauros formosus Apollo:
  Nec cithara, intonsæ profueruntue comæ.
Nec potuit curas sanare salubribus herbis.
  Quicquid erat medicæ vicerat artis Amor.*
Tunc fiscella leui detexta est vimine iunci,
  Raraque per nexus est via facta sero.
O quoties illo vitulum gestante per agros
  Dicitur occurrens erubuisse soror.
O quoties ausæ, caneret dum valle sub alta,
  Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus:
  Venit & e templis irrita turba domum.
Sæpe horrere sacros doluit Latona capillos,
  Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
  Adspiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos vbi nunc, Phœbe, tua est? vbi Delphica Pytho?
  Nempe Amor in parua te iubet esse casa.
Felices olim, Veneri quum fertur aperte
  Seruire æternos non puduisse Deos.
Fabula nunc ille est. sed cui sua cura puella est,
  Fabula sit, mauult, quam sine amore Deus.

*Ipse deus solitus stabulis expellere uaccas Et potum fessas ducere fluminibus. Et miscere nouo docuisse coagula lacte, Lacteus et mixtus obriguisse liquor. l. mixtis.

At tibi dura seges, Nemesin quæ abducis ab vrbe,
Persoluat nulla semina terra fide.
Et tu, Bacche tener, iucundæ consitor vuæ,
Tu quoque deuotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impune licet formosas tristibus agris
Abdere: non tanti sunt tua musta, pater.
O valeant fruges. ne sint modo rure puellæ,
Glans alat, & prisco more bibantur aquæ.
Glans aluit veteres, & passim semper amarunt.
Quid nocuit, sulcos non habuisse satos?
Tum quibus adspirabat amor, præbebat aperte
Mitis in vmbrosa gaudia valle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura volentes
Ianua. si fas est, mos, precor, ille redi.
Ducite. ad imperium dominæ sulcabimus agros.
Non ego me vinclis verberibusque nego.

HIC *mihi seruitium video, dominamque paratam:*
Iam mihi libertas illa paterna vale.
Seruitium sed triste datur, teneorque catenis,
Et nunquam misero vincla remittet Amor.
Et, seu quid merui, seu quid peccauimus, vrit.
Vror. io remoue, sæua puella, faces.
O ego ne possim tales sentire dolores,
Quam mallem in gelidis montibus esse lapis.
Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet vnda maris.
Nunc & amara dies, & noctis amarior vmbra est.
Omnia nam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.
Illa caua precium flagitat vsque manu.
Ite procul Musæ, si non prodestis amanti.

Non ego vos, vt sint bella canenda, colo.
Nec refero Solisque vias, & qualis, vbi orbem
Compleuit, versis Luna recurrit equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro.
Ite procul Musæ, si nihil ista valent.
At mihi per cædem, & facinus sunt dona paranda,
Ne iaceam clausam flebilis ante domum.
Aut rapiam suspensa focis insignia sacris.
Sed Venus ante alios est violanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
Dat mihi. sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat quicunque legit viridesque smaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem.
Hic dat auaritiæ caussas, & Coa puellis
Vestis, & e rubro lucida concha mari.
Hæc fecere malas. hinc clauim ianua sensit,
Et cœpit custos liminis esse canis.
Sed precium si grande feras, custodia victa est:
Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.
Heu quicunque dedit formam cælestis auaræ,
Quale bonum multis attulit ipse malis? ms. adidit. l. abdidit
Hinc fletus, rixæque sonant. hæc denique caussa
Fecit, vt infamis hic Deus esset Amor.
At tibi, quæ precio victos excludis amantes,
Eripiant partas ventus & ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes spectent incendia læti,
Nec quisquam flammæ sedulus addat aquam.
Seu veniat tibi mors, nec erit qui lugeat vllus,
Nec qui det mœstas munus in exequias.
At bona, quæ nec auara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis senior veteres veneratus amores,

Annua constructo serta dabit tumulo.
Et bene discedens dicet, placideque quiescas.
Terraque securæ sit super ossa leuis.
Vera quidem moneo. sed prosunt quid mihi vera?
Illius est nobis lege colendus Amor.
Quinetiam sedes iubeat si vendere auitas:
Ite sub imperium, sub titulumque lares.
Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni,
Quicquid & herbarum Thessala terra gerit:
Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ:
Si modo me placido videat Nemesis mea vultu,
Mille alias herbas misceat illa: bibam.

PHOEBE *faue, nouus ingreditur tua templa sacerdos,*
Huc age cum cithara, carminibusque veni.
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere verba meas.
Ipse triumphali deuinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra veni.
Sed nitidus, pulcherque veni. nunc indue vestem
Depositam, longas nunc bene pecte comas.
Qualem te memorant Saturno rege fugato
Victori laudes concinuisse Ioui.
Tu procul euentura vides. tibi debitus augur
Scit bene quid fati prouida cantet auis.
Tuque regis sortes. per te præsentit aruspex,
Lubrica signauit quum Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est,
Abdita quæ senis fata canit pedibus.
Phœbe sacras Messalinum sine tangere chartas
Vatis: & ipse, precor, quod canat illa, doce.

Hæc

Hæc dedit Æneæ ſortes, poſtquam ille parentem
Dicitur, & raptos ſuſtinuiſſe Lares.
Hæc fore credebat Romam, quum mœſtus ab alto
Ilion, ardentes reſpiceretque Deos.
Romulus æternæ nondum formauerat vrbis
Mœnia, conſorti non habitanda Remo.
Sed tunc paſcebant herboſa palatia vaccæ,
Et ſtabant humiles in Iouis arce caſæ.
Lacte madens illic ſuberat Pan ilicis vmbræ,
Et facta agreſti lignea falce Pales:
Pendebatque vagi paſtoris in arbore votum
Garrula ſilueſtri fiſtula ſacra Deo.
Fiſtula cui ſemper decreſcit arundinis ordo,
Nam calamus cera iungitur vſque minor.
At qua Velabri regio patet, ire ſolebat
Exiguus pulſa per vada linter aqua.
Illa ſæpe gregis ditis placitura magiſtro
Ad iuuenem feſta eſt vecta puella die.
Cum qua fœcundi redierunt munera ruris
Caſeus, & niueæ candidus agnus ouis.
Impiger Ænea volitantis frater Amoris,
Troica qui profugis ſacra vehis ratibus,
Iam tibi Laurentes adſignat Iuppiter agros.
Iam vocat errantes hoſpita terra Lares.
Troia quidem tum ſe mirabitur, & ſibi dicet
Vos bene tam longa conſuluiſſe via.
Illic ſanctus eris, quum te veneranda Numici
Vnda Deum cælo miſerit indigetem.
Ecce ſuper feſſas volitat Victoria puppes.
Tandem ad Troianos diua ſuperba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia caſtris.
Iam tibi prædico, barbare Turne, necem.

Ante oculos Laurens castrum, murusque Lauini est,
Albaque ab Ascanio condita longa duce.
Te quoque iam video Marti placitura sacerdos
Ilia, vestales deseruisse focos:
Concubitusque tuos furtim, vittasque iacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc tauri de septem montibus herbas,
Dum licet. hic magnæ iam locus vrbis erit.
Roma Roma tuum nomen terris fatale regendis
Qua sua de cælo prospicit arua Ceres:
Quaque patent ortus, & qua fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Vera cano. sic vsque sacras innoxia lauros
Vescar, & æternum sit mihi virginitas.
Hæc cecinit vates, & te sibi, Phœbe, vocauit,
Iactauit fusa sed caput ante coma.
Quicquid Amalthea, quicquid Marpesia dixit,
ms. Herophile Herophile Phœbo grata quod admonuit:
Quodque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
Portarit, sicco perlueritque sinu:
Hæ fore dixerunt belli mala signa cometen,
Prodigij Multus vt in terras deplueretque lapis:
Atque tubas, atque arma ferunt strepitantia cælo
Audita, & lucos præcinuisse fugam.
Ipsum etiam Solem defectum lumine vidit,
Iungere pallentes nubilus annus equos.
Et simulachra Deum lacrimas fudisse tepentes,
Fataque vocales præmonuisse boues.
Hæc fuerunt olim. sed tu iam, mitis Apollo,
Prodigia indomitis merge sub æquoribus.
Vt succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
Omine quo felix, & sacer annus eat.

At laurus bona signa dedit. gaudete coloni.
Distendet spicis horrea plena Ceres.
Oblitus & musto feriat pede rusticus vuas,
Dolia dum, magni deficiuntque lacus.
At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
Concinet. a stabulis tunc procul este lupi.
Ille leuis stipulæ solenneis potus aceruos
Accendet, flammas transilietque sacras.
Et fœtus matrona dabit, natusque parenti
Oscula comprensis auribus eripiet.
Nec tædebit auum paruo aduigilare nepoti,
Balbaque cum puero dicere verba senem.
Tunc operata Deo pubes discumbet in herba,
Arboris antiquæ qua leuis vmbra cadet.
Aut e veste sua tendent vmbracula sertis
Vincta. coronatus stabit & ipse calix.
At sibi quisque dapes, & festas extruet alte
Cespitibus mensas, cespitibusque torum.
Ingeret hic potus iuuenis maledicta puellæ,
Postmodo quæ votis irrita facta velit.
Nam ferus ille suæ plorabit sobrius idem,
Et se iurabit mente fuisse mala.
Pace tua pereant arcus, pereantque sagittæ
Phœbe: modo in terris erret inermis Amor.
Ars bona, sed postquam sumsit sibi tela Cupido,
Eheu quam multis ars dedit illa malum.
Et mihi præcipue, iaceo quum saucius annum:
Et fauco morbo, quum iuuat ipse dolor,
Vixque cano Nemesim, sine qua, versus mihi nullus
Verba potest, iustos aut reperire pedes.
Acer Amor, fractas vtinam tua tela sagittas
Si licet, extinctas adspiciamque faces.

Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & insana mente nefanda loqui.
At tu, nam diuum seruat tutela poetas,
Præmoneo vati parce, puella, sacro:
Vt Messalinum celebrem. quum præmia belli
Ante suos currus oppida victa feret,
Ipse gerens laurus, lauro deuinctus agresti
Miles io magna voce triumphe canam.
Tunc Messala meus pia det spectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue. sic tibi sint intonsi, Phœbe, capilli.
Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

CASTRA *Macer sequitur. tenero quid fiet Amori?*
Si comes & collo fortiter arma geret,
Et, seu longa virum terræ via, seu vaga ducent
Æquora, cum telis ad latus ire volet:
Vre, puer, quæso, tua qui ferus otia liquit.
Atque iterum erronem sub tua signa voca.
Quod si militibus parces, erit hic quoque miles
Ipse, leuem galea qui sibi portet aquam:
Castra peto, valeatque Venus, valeantque puellæ.
Et mihi sunt vires, & mihi facta tuba est.
Magna loquor. sed magnifice mihi magna locuto
Excutiunt clausæ fortia verba fores.
Iuraui quoties rediturum ad limina nunquam?
Quum bene iuraui, pes tamen ipse redit.
At tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
Imperitat, nostra sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem, sed prædam sæcula laudant.
Præda tamen multis est operata malis.
Præda feras acies cinxit discordibus armis.

Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorque venit.
Præda vago iussit geminare pericula ponto,
Bellica quum dubijs rostra dedit ratibus.
Prædator cupit immensos obsistere campos,
Vt multa innumera iugera pascat oue.
Cui lapis externus curæ est, vrbisque tumultu
Portatur validis mille columna iugis:
Claudit & indomitum moles mare, lentus vt intra
Negligat hibernas piscis adesse minas.
At tibi læta trahant Samiæ conuiuia testæ,
Fictaque Cumana lubrica terra rota.
Heu heu diuitibus video gaudere puellas.
Iam veniant prædæ, si Venus optat opes:
Vt mea luxuria Nemesis fluat: vtque per vrbem
Incedat donis conspicienda meis.
Illa gerat vestes tenues, quas fœmina Coa
Texuit, auratas disposuitque vias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor: regnum ipse tenet, quem sæpe coegit
Barbara gypsatos ferre catasta pedes.

FINIRENT *multi leto mala. credula vitam*
Spes fouet, & melius cras fore semper ait.
Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo volucres, hæc captat arundine pisces,
Quum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam valida solatur compede vinctum.
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Spes facilem Nemesim spondet mihi. sed negat illa.
Hei mihi, ne vincas, dura puella, deam.
Parce per immatura tuæ precor ossa sororis.
Sic bene sub tenera parua quiescat humo.
Illa mihi sancta est, illius dona sepulchro,
Et madefacta meis serta feram lacrimis.
Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret vsque suum te propter flere clientem.
Illius vt verbis sis mihi lenta, veto.
Ne tibi neglecti mittant noua somnia manes,
Mœstaque sopitæ stet soror ante torum.
Qualis ab excelsa præceps delapsa fenestra
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominæ luctus renouentur acerbi.
Non ego sum tanti, ploret vt illa semel.
Nec lacrimis oculos digna est fœdare loquaces.
Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.
Lena vetat miserum Phryne, furtimque tabellas
Occulto portans, itque, reditque sinu.
Sæpe, ego quum dominæ dulces a limine diro
Agnosco voces, hæc negat esse domi.
Sæpe, vbi nox promissa mihi est, languere puellam
Nunciat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis: tunc mens mihi perdita fingit,
Quisue meam teneat, quot teneatue modis.
ms. quine *Tunc tibi, lena, precor diras. satis anxia viuas,*
Mouerit e votis pars quotacunque deos.

Apeos Avoovíou iepaí ikovto Kaλávδaι.

ALBI TIBVLLI

LIBER III.

MARTIS Romani festæ venere calendæ.
Exoriens nostris hinc fuit annus auis.
Et vaga nunc certa discurrunt vndique pompa
Perque vias vrbis munera, perque domos.
Dicite Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, seu fallor, cara Neæra tamen.
Carmine formosæ, precio capiuntur auaræ.
Gaudeat, vt digna est, versibus illa meis.
Lutea sed niueum inuoluat membrana libellum,
Pumex & canas tondeat ante comas:
Summaque prætexat tenuis fastigia chartæ,
Indicet vt nomen littera facta tuum.
Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
Sic etiam comptum mittere oportet opus.
Per vos auctores huius mihi carminis oro,
Castaliamque vmbram, Pieriosque lacus,
Ite domum, cultumque illi donate libellum
Sicut erit. nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primum meritam longa donate salute,
Atque hæc submisso dicite verba sono:
Hæc tibi, vir quondam, nunc frater, casta Neæra,
Mittit & accipias munera parua, rogat.

Calendi di Marzo, capo d'anno.

Teque suis iurat caram magis esse medullis:
Siue sibi coniunx, siue futura soror.
Sed potius coniunx. huius spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

QVI *primum caram iuueni, carumque puellæ*
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Viuere & erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non hæc patientia nostro
Ingenio. frangit fortia corda dolor.
Hæc mihi verba loqui pudor est, vitæque fateri
Tot mala perpessæ tædia nota meæ.
Ergo ego quum tenuem fuero mutatus in vmbram,
Candidaque ossa super nigra fauilla teget,
Ante meum veniat longos incomta capillos,
Et fleat ante meum mæsta Neæra rogum.
Sed veniet caræ matris comitata dolore.
Mæreat hæc genero, mæreat illa viro.
Præfatæ ante meos manes, animamque, rigatæ,
Persusæque pias ante liquore manus:
Pars quæ sola mei superabit corporis, ossa
Incinctæ nigra candida veste legant.
Et primum annoso spargant collecta Lyæo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent.
Post hæc carbasëis humorem tollere ventis,
Atque in marmorea ponere sicca domo.
Illic quas mittit diues Panchaia merces,
Eoique Arabes, diues & Assyria:
Et nostri memores lacrimæ fundantur eodem.
Sic ego componi versus in ossa velim.
Sed tristem mortis demonstret litera caussam,

Atque hæc in celebri carmina fronte notet:
Lygdamus hic ſitus eſt. dolor huic, & cauſſa Neæræ
Coniugis ereptæ, cauſſa perire fuit.

QVID *prodeſt cælum votis impleſſe, Neæra?*
Blandaque cum multa thura dediſſe prece?
Non vt marmorei prodirem e limine tecti
Inſignis clara, conſpicuuſque domo:
Aut vt multa mei renouarent iugera tauri,
Et magnas meſſes terra benigna daret:
Sed tecum vt longæ ſatiarem gaudia vitæ,
Inque tuo caderet noſtra ſenecta ſinu
Tunc, quum permenſo defunctus tempore lucis
Nudus Lethæa cogerer ire rate.
Nam graue quid prodeſt pondus mihi diuitis auri?
Aruaque ſi findant pinguia mille boues?
Quidue domus prodeſt Phrygijs innixa columnis:
Tænare ſiue tuis, ſiue Cariſte tuis?
Et nemora in domibus ſacros imitantia lucos?
Aurataeque trabes, marmoreumque ſolum?
Quidue, in Erythræo legitur quæ litore concha,
Tinctaque Sidonio murice lana iuuat?
Et quæ præterea populus miratur, in illis
Inuidia eſt. falſo plurima vulgus amat.
Non opibus mentes hominum curæque leuantur.
Nam fortuna ſua tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neæra.
At ſine te, regum munera nulla volo.
O niueam, quæ te poterit mihi reddere, lucem.
O mihi felicem terque, quaterque diem.
At ſi pro dulci reditu quæcunque vouentur,
Audiat auerſa non meus aure Deus:

Nec me regna iuuant, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum sustinet orbis opes.
Hæc alij cupiant. liceat mihi paupere cultu
Securo cara coniuge posse frui.
Adsis, & timidis faueas, Saturnia, votis,
Et faueas concha Cypria vecta tua.
Aut si fata negant reditum, tristesque sorores
Stamina quæ ducunt, quæque futura neunt:
Me vocet in vastos amnes, nigramque paludem
Diues in ignaua luridus Orcus aqua.

DI MELIORA *ferant, nec sint insomnia vera,*
Quæ tulit extrema proxima nocte quies.
Ite procul. vanum, falsumque auertite visum.
Desinite in vobis quærere velle fidem.
Diui vera monent. venturæ nuncia sortis
Vera monent Thuscis exta probata viris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falsa timere iubent,
Et vanum ventura hominum genus omina noctis
Farre pio placant, & saliente sale.
Et tamen, vtcunque est, siue illi vera moneri,
Mendaci somno credere siue volent:
Efficiat vanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum pertimuisse velit.
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec læsit magnos impia lingua Deos.
Iam nox æthereum nigris emensa quadrigis
Mundum, cæruleas lauerat amne rotas:
Nec me sopierat menti Deus vtilis ægræ
Somnus. sollicitas deficit ante domos.

Somn.

Tandem quum summo Phœbus prospexit ab ortu,
Pressit languentis lumina sera quies.
Hic iuuenis casta redimitus tempora lauro
Est visus nostra ponere sede pedem.
Non illo quicquam formosius vlla priorum
Ætas, humanum nec videt illud opus.
Intonsi crines longa ceruice fluebant.
Stillabat Tyrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
Et color in niueo corpore purpureus:
Vt iuueni primum virgo deducta marito,
Inficitur teneras ore rubente genas:
Vt quum contexunt amaranthis alba puellæ
Lilia, & Autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla,
Nanque hæc in nitido corpore vestis erat.
Artis opus raræ fulgens testudine & auro
Pendebat læua garrula parte lyra.
Hanc primum veniens plectro modulatus eburno
Felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
Edidit hæc tristi dulcia verba modo:
Salue cura deum. casto nam rite poetæ
Phœbusque, & Bacchus, Pieridesque fauent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæque sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.
At mihi fatorum, leges, æuique futuri
Euentura pater posse videre dedit.
Quare ego quæ dico non fallax, accipe, vates:
Quodque Deus vero Cynthius ore ferat.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum nec cupido bella puella viro:

Pro qua sollicitas cælestia numina votis,
Quæ tibi securos non sinit ire dies:
Et quum te fusco somnus velauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus:
Carminibus celebrata tuis formosa Neæra
Alterius mauult esse puella viri.
Diuersasque suas agitat mens impia curas,
Nec gaudet casta nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum fœmina nomen,
Ah pereat, didicit fallere si qua virum.
Sed flecti poterit. mens est mutabilis illis.
Tu modo cum multa brachia tende fide.
Sæuus Amor docuit validos tentare labores.
Sæuus Amor docuit verbera sæua pati.
Me quondam Admeti niueas pauisse iuuencas,
Non est in vanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
Nec similes chordis reddere voce sonos,
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
Ille ego Latonæ filius, atque Iouis.
Nescis quid sit Amor, iuuenis, si ferre recusas
Immitem dominam, coniugiumque ferum.
Ergo ne dubita, blandas adhibere querelas.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod si vera canunt sacris oracula templis,
Hæc illi nostro nomine dicta refer:
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse.
Felix hoc. alium desine velle virum.
Dixit, & ignauus defluxit pectore somnus.
Ah ego non possum tanta videre mala.
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
Nec tantum crimen pectori inesse tuo.

Nam te nec vasti genuerunt æquora Ponti,
Nec flammam voluens ore Chimæra fero:
Nec canis anguinea redimitus terga caterua,
Cui tres sunt linguæ, tergeminumque caput:
Scyllaque virgineam canibus subcincta figuram:
Nec te conceptam sæua leæna tulit:
Barbara nec Scythiæ tellus, horrendaue Syrtis:
Sed culta, & duris non habitanda domus:
Et longe ante alios omnes mitissima mater,
Isque pater, quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia somnia vertat,
Et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

ns. subnixa

VOS tenet, Etruscis manat quæ fontibus vnda,
Vnda sub æstiuum non adeunda canem.
Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,
Quum se purpureo vere remittit hyems.
At mihi Persephone nigram denunciat horam.
Immerito iuueni parce nocere, Dea.
Non ego tentaui nulli temeranda virorum
Audax laudandæ sacra docere Deæ.
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec cuiquam tetra venena dedit.
Nec nos sacrilegi templis admouimus ergo.
Nec cor sollicitant facta nefanda meum.
Nec nos insanæ meditantis iurgia linguæ
Impia in aduersos soluimus ora deos.
Et nondum cani nigros læsere capillos,
Nec venit tardo curua senecta pede.
Natalem primo nostrum videre parentes
Quum cecidit fato consul vterque pari.

Quid fraudare iuuat vitem crescentibus vuis?
Et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes vmbras quicunque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethæamque ratem, Cimmeriosque lacus.
Quum mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atque vtinam vano nequicquam terrear æstu:
Languent ter quinos sed mea membra dies.
At vobis Thuscæ celebrantur numina lymphæ,
Et facilis lenta pellitur vnda manu.
Viuite felices, memores & viuite nostri:
Siue erimus, seu nos fata fuisse velint,
Interea nigras pecudes promittite Diti.
Et niuei lactis pocula mista mero.

CANDIDE *Liber ades. sic sit tibi mystica vitis*
Semper. sic edera tempora vincta feras.
Aufer & ipse meum pariter medicando dolorem.
Sæpe tuo cecidit munere victus Amor.
Care puer, madeant generoso pocula Baccho,
Et nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores:
Fulserit hic niueis Delius alitibus.
Vos modo proposito dulces faueatis amici,
Neue neget quisquam me duce se comitem.
Aut si quis vini certamen mite recuset,
Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus. ille ferocem
Contudit, & dominæ misit in arbitrium.

Armenias tigres, & fuluas ille leænas
Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Hæc Amor, & maiora volet, sed poscite Bacchi
Munera. quem vestrum pocula sicca iuuant?
Conuenit ex æquo, nec toruus Liber in illos,
Qui se, quique vna vina iocosa colunt.
Iam venit iratus nimium, nimiumque seuerus.
Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his pœnas qualis quantusque minetur,
Cadmeæ matris præda cruenta docet.
Sed procul a nobis hic sit timor: illaque, siqua est,
Quid valeat læsi, sentiat, ira Dei.
Quid precor ah demens? venti temeraria vota,
Aeriæ & nubes diripienda ferant.
Quanuis nulla mei superest tibi cura, Neæra:
Sis felix, & sint candida fata tua.
At nos securæ reddamus tempora mensæ.
Venit post multos vna serena dies.
Hei mihi, difficile est imitari gaudia falsa:
Difficile est tristi fingere mente iocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore,
Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curæ.
Odit Lenæus tristia verba pater.
Gnosia, Theseæ quondam periuria linguæ
Fleuisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus, lamento d'Arianna di Catullo.
Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: Felix, quicunque dolore
Alterius disces posse carere tuo.
Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda sordida lingua fide.

Etsi perque suos fallax iurauit ocellos,
Iunonemque suam, perque suam Venerem,
Nulla fides inerit. periuria ridet amantum
Iuppiter, & ventos irrita ferre iubet.
Ergo qui toties fallacis verba puellæ
Conqueror, ite a me seria verba, precor.
Quam vellem tecum longas requiescere noctes,
Et tecum longos peruigilare dies:
Perfida nec merito nobis inimica merenti.
Perfida, sed quamuis perfida, cara tamen.
Naida Bacchus amat. cessas o lente minister?
Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostræ conuiuia mensæ
Ignotum cupiens vana puella torum,
Sollicitus repetam tota suspiria nocte.
Tu puer i, liquidum fortius adde merum.
Iandudum Tyrio madefactus tempora nardo
Debueram sertis implicuisse comas.

ALBI TIBVLLI

LIBER IIII.

PANEGYRICVS AD MESSALAM.

TE, Messala, canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, vt infirmæ nequeant subsistere vires,
Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
Deficiant: humilis tantis sim conditor actis:
Nec tua præter te chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis vt non maiora supersint:
Est nobis voluisse satis. Nec carmina parua
Respueris. etiam Phœbo gratissima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, vt puro testantur sidera cælo,
Erigoneque, canisque, neget ne longior ætas.
Quinetiam Alcides Deus ascensurus Olympum
Læta Molorcheis posuit vestigia tectis.
Paruaque cælestes pacauit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoque sit gratus paruus labor, vt tibi possim
Inde alios, aliosque memor componere versus.
Alter dicet opus magni mirabile mundi,
Qualis in immensum desederit aera tellus,
Qualis & in curuum pontus confluxerit orbem,
Et vagus e terris qua surgere nititur aer,
Huic & contextus passim fluat igneus æther,

Pendentique super claudantur vt omnia cælo.
At quodcunque meæ poterunt audere camœnæ,
Seu tibi par poterunt, seu, quod spes abnuit, vltra,
Siue minus, certeque canent minus, omne vouemus
Hoc tibi, nec tanto careat mihi carmine charta.
Nam, quanquam antiquæ gentis superant tibi laudes,
Non tua maiorum contenta est gloria fama,
Nec quæris quid quaque index sub imagine dicat,
Sed generis priscos contendis vincere honores,
Quam tibi maiores, maius decus ipse futurus.
At tua non titulus capiet sub nomine facta,
Æterno sed erunt tibi magna volumina versu,
Conuenientque tuas cupidi componere laudes
Vndique quique canent vincto pede, quique soluto,
Queis potius certamen erit. sim victor in illis,
Vt nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Nam quis te maiora gerit castrisue, foroue?
Nec tamen hinc aut hinc tibi laus maiorue, minorue,
Iusta pari premitur veluti quum pondere libra
Prona, nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
Qualis, inæquatum si quando onus vrget vtrinque
Instabilis natat alterno depressior orbe.
Nam seu diuersi fremat inconstantia vulgi,
Non alius sedare queat. seu iudicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.
Non Pylos aut Ithace tantos genuisse feruntur
Nestora, vel paruæ magnum decus vrbis Vlyssem.
Vixerit ille senex quanuis, dum terna per orbem
Sæcula fertilibus Titan decurrerit horis:
Ille per ignotas audax errauerit vrbes,
Qua maris extremis tellus includitur vndis.
Nam Ciconumque manus aduersis reppulit armis:

Non valuit Lotos captos auertere cursus:
Cessit & Ætnææ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit & Æolios placidum per Nerea ventos.
Incultos adijt Læstrygonas, Antiphatenque,
Mobilis Artacie gelidos quos irrigat vnda.
Solum nec doctæ verterunt pocula Circes:
Quanuis illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmerion etiam obscuras accessit ad arces:
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Siue supra terras Phœbus, seu curreret infra.
Vidit vt inferno Plutoni subdita regna,
Magna Deum proles leuibus discurreret vmbris.
Præterijtque cita Sirenum litora puppi.
Illum inter geminæ nantem confinia mortis,
Nec Scyllæ sæuo conterruit impetus ore,
Quum canibus rapidas inter freta serperet vndas,
Nec violenta suo consumsit more Charybdis.
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi sileantur pascua solis,
Non Amor, & fœcunda Atlantidos arua Calypsus.
Finis & erroris miseri Phæacia tellus,
Atque hæc seu nostras inter sunt cognita terras,
Fabula siue nouum dedit his erroribus orbem,
Sit labor illius, tua dum facundia maior.
Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Qua deceat tutam castris prædducere fossam,
Qualiter aduersos hosti defigere ceruos:
Quemue locum ducto melius sit claudere vallo,
Fontibus vt dulces erumpat terra liquores:

Amnium l'Ulyss.
ms. ciclopos ce-
ptos. Mur. Cy-
clops.
ms. uncta. f. uin-
cta.
ms. Nobilis
ms. super
ms. Plutonis subdi-
ta regno =
ms. undis.
ms. orbe. Mur.
ms. Trem. l. in-
ter.
Ms. Cinis et erro-
rum miseri.
Mur. Finis et
errorum mise-
ro. l. miseri.
i. Vlysis =
ms. uernos.
Mur. neruos.
ms. et

Vt facilisque tuis aditus sit, & arduus hosti,
Laudis & adsiduo vigeat certamine miles.
Quis tardamue sudem melius, celeremue sagittam
Iecerit, aut lento perfregerit obuia pilo?
Aut quis equum celeremue arcto compescere freno
Possit, & effusas tardo permittere habenas?
Inque vicem modo directo contendere passu,
Seu libeat curuo melius contendere gyro,
Quis parma seu dextra velit, seu laeua tueri,
Siue hac, siue illac veniat grauis impetus hastae,
Amplior, aut signata cita loca tangere funda?
Iam simul audacis veniant certamina Martis,
Aduersisque parent acies concurrere signis,
Tunc tibi non desit, faciem componere pugnae,
Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen,
Rectus vt aequatis decurrat frontibus ordo,
Seu libeat duplicem, seu iunctum cernere Martem,
Dexter vti laeuum teneat, dextrumque sinister
Miles, sitque duplex gemini victoria casus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.
Nam bellis experta cano. testis mihi victae
Fortis Iapidiae miles. testis quoque fallax
Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes.
Testis Arupinis & pauper natus in armis.
Quem si quis videat, vetus vt non fregerit aetas,
Terna minus Pyliae miretur saecula famae.
Centum foecundos Titan renouauerit annos,
Ipse tamen velox celerem super edere corpus
Audet equum, validisque sedet moderator habenis.
Te duce non alias conuersus terga domator
Libera Romanae subiecit colla catenae.
Nec tamen his contentus eris. maiora peractis

Instant, compertum est veracibus vt mihi signis,
Queis Amithaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem
Indueras, oriente die duce fertilis anni,
Splendidior liquidis quum Sol caput extulit vndis,
Et fera discordes tenuerunt flamina venti,
Curua nec assuetos egerunt flumina cursus.
Quin rapidum placidis etiam mare constitit vndis,
Vlla nec aerias volucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera siluas.
Quin largita tuis sunt multa silentia votis.
Iuppiter ipse leui vectus per inania curru
Adfuit, & cælo vicinum liquit Olympum,
Intentaque tuis precibus se præbuit aure,
Cunctaque veraci capite annuit additus aris.
Lætior eluxit structos super ignis aceruos.
Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe. non ijdem tibi sint, alijsque triumphi.
Non te vicino remorabitur obuia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris.
Nec fera te Tyrio tellus obsessa colono.
Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gindes,
Ardet Arecteis aut vnda perhospita campis.
Nec qua regna vago Tomyris finiuit Araxe,
Impia nec sæuis celebrans conuiuia mensis
Vltima vicinus Phœbo tenet arua Padæus,
Quaque Hebrus, Tanaisque Getas rigat, atq; Magynos.
Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
Nulla tibi aduersis regio sese offeret armis.
Te manet inuictus Romano Marte Britannus,
Teque interiecto mundi pars altera sole.

Nam circunfuso consistit in aere tellus,
Et quinque in partes toto disponitur orbe.
Atque duæ gelido vastantur frigore semper.
Illic & densa tellus absconditur vmbra,
Et nulla incepto perlabitur vnda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemque, niuemque,
Quippe vbi non vnquam Titan superegerit ortus,
At media est Phœbi semper subiecta calori,
Seu propior terris æstiuum fertur in orbem,
Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo presso tellus consurgit aratro,
Nec frugem segetes præbent, nec pabula terræ.
Non illic colit arua Deus, Bacchusue, Ceresue,
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter posita est, interque rigentes,
Nostraque & huic aduersa solo pars altera nostro,
Quas similis vtrinque tenens vicinia cæli
Temperat, alter & alterius vires necat aer.
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
Hic & colla iugo didicit summittere taurus,
Et lenta excelsos vitis conscendere ramos.
Tondeturque seges maturos annua partus,
Et ferro tellus, pontus confinditur ære:
Quinetiam structis exurgunt oppida muris.
Ergo vbi per claros ierint tua facta triumphos,
Solus vtroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantæ præconia laudis,
Ipse mihi non si præscribat carmina Phœbus.
Est tibi qui possit magnis se accingere rebus
Valgius. æterno propior non alter Homero.
Languida non noster peragit labor otia, quamuis
Fortuna, vt mos est illi, me aduersa fatiget.

Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci
Horrea, fœcundas ad deficientia messes:
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimium furique, lupoque:
Nunc desiderium superest. nam cura nouatur,
Quum memor anteactos semper dolor admonet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis:
Non te deficient nostræ memorare camœnæ.
Nec solum tibi Pierij tribuentur honores.
Pro te vel rapidas ausim maris ire per vndas,
Aduersis hiberna licet tumeant freta ventis:
Pro te vel solus densis subsistere turmis,
Vel paruum Ætnææ corpus committere flammæ,
Dum quodcunque tuum est. nostri si paruula cura
Sit tibi quanta libet, si sit modo, non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi,
Posse Meleteas nec mallem vincere chartas.
Quod tibi si versus noster totusue minusue,
Vel bene si totus summo vel inerret in ore:
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quinetiam mea tunc tumulus quum texerit ossa,
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
Longa manet seu vita tamen mutata figuram,
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus:
Siue ego per liquidum volucris vehar aera pennis:
In quencunque hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.

SVLPITIA eſt tibi culta tuis, Mars magne, calendis.
Spectatum e cælo, ſi ſapis, ipſe veni.
Hoc Venus ignoſcet. at tu, violente, caueto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis quum vult exurere diuos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam quicquid agit, quoquo veſtigia mouit,
Componit furtim, ſubſequiturque decor.
Seu ſoluit crines, fuſis decet eſſe capillis:
Seu compſit, comtis eſt veneranda comis.
Vrit, ſeu Tyria voluit procedere palla:
Vrit, ſeu niuea candida veſte venit.
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo,
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna eſt, cui mollia caris
Vellera det ſuccis bis madefacta Tyros,
Poſſideatque, metit quicquid bene olentibus aruis
Cultor odoratæ diues Arabs ſegetis:
Et quaſcunque niger rubro de litore conchas
Proximus Eois colligit Indus equis.
Hanc vos, Pierides, feſtis cantate calendis,
Et teſtudinea, Phœbe ſuperbe, lyra.
Hoc ſolenne ſacrum multos conſumet in annos.
Dignior eſt veſtro nulla puella choro.

PARCE meo iuueni, ſeu quis bona paſcua campi,
Seu colis vmbroſi deuia montis, aper.
Nec tibi ſit duros acuiſſe in prælia dentes.
Incolumem cuſtos hunc mihi ſeruet Amor.
Sed procul abducit venandi deuia cura.
O pereant ſiluæ, deficiantque canes.
Quis furor eſt, quæ mens, denſos indagine colles

Claudentem, teneras lædere velle manus?
Quidue iuuat furtim latebras intrare ferarum?
Candidaque hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, vt tecum liceat, Cerinthe vagari,
Ipsa ego per montes retia torta feram.
Ipsa ego velocis quæram vestigia cerui,
Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi tunc placeant siluæ, si, lux mea, tecum
Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
Tunc veniat licet ad casses, illæsus abibit,
Ne Veneris cupidæ gaudia turbet, aper.
Tunc sine me sit nulla Venus. sed lege Dianæ
Caste puer casta retia tange manu.
Et quæcunque meo furtim subrepit amori,
Incidat in sæuas diripienda feras.
At tu venandi studium concede parenti,
Et celer in nostros ipse recurre sinus.

HVC *ades, & teneræ morbos expelle puellæ:*
Huc ades intonsa, Phœbe superbe, coma.
Crede mihi propera, nec te iam Phœbe pigebit,
Formosæ medicas applicuisse manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunque mali est, & quicquid triste timemus,
In pelagus rapidis euehat amnis aquis.
Sancte veni, tecumque feras quicunque sapores,
Quicunque & cantus corpora fessa leuant.
Neu iuuenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaque pro domina vix numeranda facit.
Interdum vouet, interdum quod langueat illa,
Dicit in æternos aspera verba Deos.

Pone metum, Cerinthe. Deus non lædit amantes.
Tu modo semper ama. salua puella tibi est.
At nunc tota tua est. te solum candida secum
Cogitat, & frustra credula turba sedet.
Phœbe faue. laus magna tibi tribuetur, in vno
Corpore seruato, restituisse duos.
Nil opus est fletu, lacrimis erit aptius vti,
Si quando fuerit tristior illa tibi.
Iam celeber, iam lætus eris, quum debita reddet
Certatim sanctis lætus vterque focis.
Tunc te felicem dicet pia turba Deorum.
Optabunt artes & sibi quisque tuas.

QVI *mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,*
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente nouum Parcæ cecinere puellis
Seruitium: & dederunt regna superba tibi.
Vror ego ante alias, iuuat hoc Cerinthe quod vror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor. per te dulcissima furta,
Perque tuos oculos, per geniumque rogo.
Magne Geni, cape thura libens, votisque faueto:
Si modo, quum de me cogitat ille, volet.
Quod si forte alios iam nunc suspirat amores,
Tunc, precor, infidos, sancte, relinque focos.
Nec tu sis iniusta Venus. vel seruiat æque
Vinctus vterque tibi, vel mea vincla leua.
Sed potius valida teneamur vterque catena,
Nulla queat posthac nos soluisse dies.
Optat idem iuuenis, quod nos: sed tutius optat.
Nam pudet hæc illum dicere verba palam.

At tu, Natalis, quoniam Deus omnia sentis,
Adnue. quid refert clamue, palamue roget?

ms. clamne palam ... m°. Mur.

NATALIS *Iuno, sanctos cape thuris aceruos,*
Quos tibi dat tenera docta puella manu.
Tota tibi est hodie, tibi se lætissima comsit:
Staret ut ante tuos conspicienda focos.
Illa quidem ornandi caussas tibi, diua, relegat.
Est tamen, occulte cui placuisse velit.
At tu, sancta, faue, ne quis diuellat amantes:
Sed iuueni, quæso, mutua vincla para.
Sic bene compones. vllæ non ille puellæ
Seruire, aut cuiquam dignior illa viro:
Nec possit cupidos vigilans deprendere custos,
Fallendique vias mille ministret Amor.
Adnue, purpureaque veni perlucida palla.
Ter tibi fit libo, ter, dea casta, mero.
Præcipit & natæ mater studiosa, quod optat,
Illa aliud tacita iam sua mente rogat.
Vritur, vt celeres vrunt altaria flammæ,
Nec, liceat quanuis, sana fuisse velit.
Sic iuueni grata, veniet quum proximus annus.
Hic idem votis iam vetus esset amor.

TANDEM *venit Amor, qualem texisse pudori,*
Quam nudasse alicui, sit mihi, fama, magis.
Exorata meis illum Cytherea camœnis
Attulit in nostrum, deposuitque sinum.
Exoluit promissa Venus. mea gaudia narret,
Dicetur si quis non habuisse sua.
Non ego signatis quicquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo, quam meus ante, velim:

Sed peccaſſe iuuat. vultus componere famæ
Tædet. cum digno digna fuiſſe ferar.

INVISVS *natalis adeſt, qui rure moleſto,*
Et ſine Cerintho triſtis agendus erit.
Dulcius vrbe quid eſt? an villa ſit apta puellis,
ms. Arretino *Atque Eretino frigidus annus agro?*
Iam nimium, Meſſala, mei ſtudioſe quieſcas,
Non tempeſtiuæ ſæpe propinque viæ.
Hic animum, ſenſuſque meos abducta relinquo:
Arbitrio quanuis non ſinis eſſe meo.

SCIS *iter ex animo ſublatum triſte puellæ,*
Natali Romæ iam licet eſſe tuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

GRATVM *eſt, ſecurus multum quod iam mihi de me*
Permittis ſubito, ne male inepta cadam.
Sit tibi cura togæ potior, preſſumque quaſillo
Scortum, quam Serui filia Sulpitia.
Solliciti ſunt pro nobis, quibus illa dolori eſt,
Ne credam ignoto, maxima cauſſa, toro.

ESTNE *tibi, Cerinthe tuæ placiture puellæ,*
Qui mea nunc vexat corpora feſſa calor?
Ah ego non aliter triſtes euincere morbos
Optarim, quam te ſi quoque velle putem.
Ah mihi quid proſit morbos euincere vbi tu
Noſtra potes lento pectore ferre mala?

NE TIBI *sim, mea lux, æque tam feruida cura,*
Vt videor paucos ante fuisse dies,
Si quicquam tota commisi stulta iuuenta,
Cuius me fatear pœnituisse magis,
Hesterna quam te solum quod nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum.

NVLLA *tuum nobis subducet fœmina lectum.*
Hoc primum iuncta est fœdere nostra Venus.
Tu modo sola places: nec iam, te præter, in vrbe
Formosa est oculis vlla puella meis.
Atque vtinam posses vni mihi bella videri.
Displiceas aliis, sic ego tutus ero.
Nil opus inuidia est. procul absit gloria vulgi:
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
Sic ego secretis possum bene viuere siluis,
Qua nulla humano sit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
Lumen, & in solis tu mihi turba locis.
Nunc licet e cælo mittatur amica Tibullo:
Mittetur frustra, deficietque Venus.
Hæc tibi sancta tuæ Iunonis numina iuro,
Quæ sola ante alios est mihi magna deos.
Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
Iuraui stulte. proderit iste timor.
Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius vres,
Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Iam faciam quodcunque voles, tuus vsque manebo,
Nec fugiam notæ seruitium dominæ.
Sed Veneris sanctæ considam vinctus ad aras.
Hæc notat iniustos, supplicibusque fauet.

RVMOR *ait, crebro nostram peccare puellam.*
Nunc ego me surdis auribus esse velim.
Crimina non hæc sunt nostro sine ficta dolore.
Quid miserum torques? rumor acerbe tace.

VILLICVS *ærari quondam, nunc cultor agelli*
Hæc tibi Perspectus templa, Priape, dico.
Pro quibus officijs, si fas est, sancte, paciscor,
Adsiduus custos ruris vt esse velis.
Improbus vt si quis nostrum violarit agellum,
Hunc tu, sed taceo. scis, puto, quod sequitur.

QVID *hoc noui est? quid ira nunciat Deum?*
Silente nocte candidus mihi puer
Tepente quum iaceret abditus sinu,
Venus fuit quieta, nec viriliter
Iners senile penis extulit caput.
Placet, Priape? qui sub arboris coma
Sacrum soles reuincte pampino caput
Ruber sedere cum rubente fascino.
At, o Tripalle, sæpe floribus nouis
Tuas sine arte deligauimus comas,
Abegimusque voce sæpe, quum tibi
Senexue coruus, impigerue gracculus
Sacrum feriret ore corneo caput.
Vale nefande destitutor inguinum,
Vale, Priape. debeo tibi nihil.
Iacebis inter arua pallidus situ.
Canisque sæua, susque ligneo tibi
Lutosus adfricabit oblitum latus.
Scelestе penis, o meum malum graue,
Graui, piaque lege noxiam lues.

Licet querare. nec tibi tener puer
Patebit vllus, imminente qui toro,
Iuuante verset arte mobilem natem.
Puella nec iocosa te leui manu
Fouebit, adprimetue lubricum femur.
Bidens amica Romuli senis memor
Paratur, inter atra cuius inguina
Latet iacente pantice abditus specus,
Vagaque pelle tectus annuo gelu
Araneosus obsidet forem situs.
Tibi hæc paratur, vt tuum ter, aut quater
Voret profunda fossa lubricum caput.
Licebit æger angue lentior cubes,
Tereris vsque, donec ah miser miser
Triplexque quadruplexque compleas specum.
Superbia ista proderit nihil, simul
Vagum sonante merseris caput luto.
Quid est, iners? pigetne lentitudinis?
Licebit hoc inultus auferas semel.
Sed ille quum redibit aureus puer,
Simul sonante senseris iter pede,
Rigente neruus excubet libidine,
Et inquietus inguina adrigat tumor.
Neque incitare cesset, vsque dum mihi
Venus iocosa molle ruperit latus.

DOMITI MARSI.

TE *quoque Virgilio comitem non æqua, Tibulle,*
Mors iuuenem campos misit ad Elysios:
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

FINIS.

Κυνθίη ὀφθαλμοῖς πρωτίστη ἐμ' ἄθλιον ἧρε
ὃν πρότερον γ' αἰεὶ εἶχεν ἄθικτον ἔρως

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER PRIMVS.

CYNTHIA *prima suis miserum me cepit ocellis,*
Contactum nullis ante cupidinibus.
Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit Amor pedibus.
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbus, & nullo viuere consilio.
Et mihi iam toto furor hic non deficit anno.
Quum tamen aduersos cogor habere deos.
Minalion nullos fugiendo, Tulle, labores,
Sæuitiam duræ contudit Iasidos.
Nam modo Parthenijs amens errabat in antris,
Ibat & hirsutas ille videre feras.
Ille etiam Hylæi percussus vulnere rami
Saucius Arcadijs rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuisse puellam.
Tantum in amore preces, & bene facta valent.
In me tardus Amor non vllas cogitat artes:
Nec meminit notas, vt prius, ire vias.

At vos, deductæ quibus est fallacia Lunæ,
Et labor in magicis sacra piare focis:
En agedum, dominæ mentem conuertite nostræ,
Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim vobis, & sidera, & amnes
Posse Citæinis ducere carminibus.
Et vos, qui sero lapsum reuocatis, amici,
Quærite non sani pectoris auxilia.
Fortiter & ferrum, sæuos patiemur & ignes:
Sit modo libertas, quæ velit ira, loqui.
Ferte per extremas gentes, & ferte per vndas,
Qua non vlla meum fœmina norit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus annuit aure,
Sitis & in tuto semper amore pares.
In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacuus tempore desit Amor.
Hoc, moneo, vitate malum. sua quenque moretur
Cura, neque assueto mutet amore locum.
Quod si quis monitis tardas aduerterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea.

QVID *iuuat ornato procedere, vita, capillo?*
Et tenues Coa veste mouere sinus?
Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?
Teque peregrinis vendere muneribus?
Naturæque decus mercato perdere cultu?
Nec sinere in proprijs membra nitere bonis?
Crede mihi, non vlla tuæ medicina figuræ est.
Nudus Amor formæ non amat artificem.
Adspice quos summittit humus formosa colores,
Et veniant ederæ sponte sua melius.
Surgat & in solis formosius arbutus antris,

Et sciat indociles currere lympha vias:
Litora natiuis persudent picta lapillis,
Et volucres nulla dulcius arte canant.
Non sic Leucippis succendit Castora Phœbe,
Pollucem cultu non Thelayra soror.
Non Idæ, & cupido quondam discordia Phœbo
Eueni patrijs filia litoribus.
Nec Phrygium falso traxit candore maritum
Auecta externis Hippodamia rotis:
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
Qualis Apelleis est color in tabulis.
Non illis studium vulgo conquirere amantes.
Illis ampla satis forma, pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne sis mihi vilior istis:
Vni siqua placet, culta puella sat est.
Quum tibi præsertim Phœbus sua carmina donet,
Aoniamque libens Calliopea lyram:
Vnica nec desit iucundis gratia verbis,
Omnia quæque Venus, quæque Minerua probat.
His tu semper eris nostræ gratissima vitæ,
Tædia dum miseræ sint tibi luxuriæ.

QVALIS *Thesea iacuit cedente carina*
Languida desertis Gnosia litoribus:
Qualis & accubuit primo Cepheia somno,
Libera iam duris cotibus Andromede:
Nec minus assiduis Edonis fessa choreis
Qualis in herboso concidit Apidano:
Talis visa mihi mollem spirare quietem,
Cynthia non certis nixa caput manibus.
Ebria quum multo traherem vestigia Baccho,
Et quaterent sera nocte facem pueri.

Hanc ego, nondum etiam sensus deperditus omneis
Molliter impresso conor adire toro.
Et quamuis duplici correptum ardore iuberent
Hac Amor, hac Liber, durus vterque Deus,
Subiecto leuiter positam tentare lacerto,
Osculaque admota sumere, & arma manu:
Non tamen ausus eram dominæ turbare quietem,
Expertæ metuens verbera sæuitiæ.
Sed sic intentis hærebam fixus ocellis,
Argus vti notis cornibus Inachidos.
Et modo soluebam nostra de fronte corollas,
Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus.
Et modo gaudebam lapsos formare capillos,
Nunc furtiua cauis poma dabam manibus.
Omniaque ingrato largibar munera Somno,
Munera de prono sæpe voluta sinu.
Et quoties raro duxti suspiria motu,
Obstupui vano credulus auspicio:
Nequa tibi insolitos portarent visa timores,
Neue quis inuitam cogeret esse suam.
Donec diuisas percurrens Luna fenestras,
Luna moraturis sedula luminibus,
Compositos leuibus radijs patefecit ocellos:
Sic ait in molli fixa toro cubitum,
Tandem te nostro referens iniuria lecto,
Alterius clausis reppulit e foribus.
Nanque vbi longa meæ consumpsti tempora noctis,
Languidus exactis hei mihi sideribus?
O vtinam tales perducas, improbe, noctes,
Me miseram quales semper habere iubes.
Nam modo purpureo fallebam stamine somnum,
Rursus & Orpheæ carmine fessa lyræ.

Interdum grauiter mecum deserta querebar
Externo longas sæpe in amore moras:
Dum me iucundis lapsam Sopor impulit alis.
Illa fuit lacrimis vltima cura meis.

QVID *mihi tam multas laudando, Basse, puellas*
Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris, vitæ quodcunque sequetur,
Hoc magis assueto viuere seruitio?
Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu
Spartanæ referas laudibus Hermionæ,
Et quascunque tulit formosi temporis ætas,
Cynthia non illas nomen habere sinat:
Ne dum, si leuibus fuerit collata figuris,
Inferior duro iudice turpis eat.
Hæc sed forma mei pars est extrema furoris.
Sunt maiora, quibus, Basse, perire iuuat.
Ingenuus color, & multis decus artibus, & quæ
Gaudia sub tacita dicere veste libet.
Quo magis & nostros contendis soluere amores,
Hoc magis accepta fallit vterque fide.
Non impune feres. sciet hæc insana puella,
Et tibi non tacitis vocibus hostis erit.
Nec tibi me post hæc committet Cynthia, nec te
Quæret. erit tanti criminis illa memor.
Et te circum omneis alias irata puellas
Differet. heu nullo limine carus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
Et quicunque sacer, qualis vbique, lapis.
Non vllo grauius tentatur Cynthia damno,
Quam sibi cum rapto cessat amore Deus,

non affectuum. γνήσιος

Præcipue nostri. maneat sic semper, adoro:
Ne quicquam ex illa quod querar, inueniam.

INVIDE *tu tandem voces compesce molestas,*
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi vis, insane? meos sentire furores?
Infelix. properas vltima nosse mala:
Et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
Et bibere e tota toxica Thessalia.
Non est illa vagis similis conlata puellis.
Molliter irasci non sciet illa tibi.
Aut si forte ausis non est contraria nostris,
At tibi curarum millia quanta dabit?
Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos.
Illa feros animis adligat vna viros.
Ah mea contemtus quoties ad limina curres,
Quum tibi singultu fortia verba cadent:
Et tremulus mœstis orietur fletibus horror,
Et timor informem ducet in ore notam:
Et quæcunque voles fugient tibi verba querenti;
Nec poteris qui sis, aut vbi, nosse miser.
Tum graue seruitium nostræ cogere puellæ
Discere, & exclusum quid sit abire domum.
Nec iam pallorem toties mirabere nostrum,
Aut cur sim toto corpore nullus ego:
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti.
Nescit amor priscis cedere imaginibus.
Quod si parua tuæ dederis vestigia culpæ,
Quam cito de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
Quum mihi nulla mei sit medicina mali.
Sed pariter miseri socio cogemur amore

Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
Quærere. non impune illa rogata venit.

NON *ego nunc Hadriæ vereor mare noscere tecum*
Tulle, neque Ægæo ducere vela salo:
Cum quo Riphæos possim conscendere montes,
Vlteriusque domos vadere Memnonias.
Sed me complexæ remorantur verba puellæ,
Mutatoque graues sæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
Et queritur nullos esse relicta deos.
Illa meam mihi iam se denegat, illa minatur,
Quæ solet irato tristis amica viro.
His ego non horam possum durare querelis.
Ah pereat, si quis lentus amare potest.
An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
Atque Asiæ veteres cernere diuitias:
Vt mihi deducta faciat conuicia puppi
Cynthia, & insanis ora notet manibus:
Osculaque opposito dicat sibi debita vento,
Et nihil infido durius esse viro?
Tu patrui meritas conare anteire secures,
Et vetera oblitis iura refer socijs.
Nam tua non ætas vnquam cessauit Amori,
Semper at armatæ cura fuit patriæ.
Et tibi non vnquam nostros puer iste labores
Adferat, & lacrimis omnia nota meis.
Me sine, quem semper voluit Fortuna iacere,
Hanc animam extremæ reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in Amore libenter,
In quorum numero me quoque terra tegat.

Non ego sum laudi, non natus idoneus armis.
Hanc me militiam fata subire volunt.
At tu seu mollis qua tendit Ionia, seu qua
Lydia Pactoli tinguit arata liquor:
Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis
Ibis, & accepti pars eris imperij:
Tum tibi si qua mei veniet non immemor hora,
Viuere me duro sidere certus eris.

QVVM *tibi Cadmeæ ducuntur, Pontice, Thebæ,*
Armaque fraternæ tristia militiæ:
Atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
Sint modo fata tuis mollia carminibus:
Nos, vt consuemus, nostros agitamus amores,
Atque aliquid duram quærimus in dominam.
Nec tantum ingenio, quantum seruire dolori
Cogor, & ætatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitæ modus, hæc mea fama est.
Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctæ solum placuisse puellæ
Pontice, & iniustas sæpe tulisse minas.
Me legat assidue post hæc neglectus amator,
Et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
Quod nolim nostros euiolasse deos:
Longe castra tibi, longe miser agmina septem
Flebis in æterno surda iacere situ,
Et frustra cupies mollem componere versum,
Nec tibi subijciet carmina serus Amor.
Tunc me non humilem mirabere sæpe poetam.
Tunc ego Romanis præferar ingenijs.
Nec poterunt iuuenes nostro reticere sepulchro,

Ardoris nostri magne poeta vale.
Tu caue, nostra tuo contemnas carmina fastu.
Sæpe venit magno fœnore tardus Amor.

TVNE igitur demens? nec te mea cura moratur?
An tibi sum gelida vilior Illyria?
Et tibi iam tanti quicunque est iste, videtur:
Vt sine me vento quolibet ire velis?
Tune audire potes vesani murmura ponti
Fortis, & in dura naue iacere potes?
Tu pedibus teneris positas fulcire ruinas?
Tu potes insolitas, Cynthia, ferre niues?
O vtinam hibernæ duplicentur tempora brumæ,
Et sit iners tardis nauita Vergilijs:
Ne tibi Tyrrhena soluatur funis arena,
Neue inimica meas eleuet aura preces:
Et me defixum vacua patiatur in ora
Crudelem infesta sæpe vocare manu.
Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Quum tibi prouectas auferet vnda rates.
Sed quocunque modo de me, periura, mereris,
Sit Galatea tuæ non aliena viæ:
Vt te felici præuecta Ceraunia remo,
Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non vllæ poterunt corrumpere, de te
Quin ego, vita, tuo limine acerba querar.
Nec me deficiet nautas rogitare citatos:
Dicite, quo portu clausa puella mea est.
Et dicam, licet Atracijs considat in oris,
Et licet Eleis, illa futura mea est.
Hic erit hic. iurata mea est. rumpantur iniqui.
Vicimus. assiduas non tulit illa preces.

Falsa licet cupidus deponat gaudia liuor.
Destitit ire nouas Cynthia nostra vias.
Illi carus ego. per me carissima Roma
Dicitur. & sine me dulcia regna negat.
Illa vel angusto mecum requiescere lecto,
Et quocunque modo maluit esse mea:
Quam sibi dotatæ regnum vetus Hippodamiæ,
Et quas Elis opes ante pararat equis.
Quamuis magna daret, quamuis maiora daturus:
Non tamen illa meos fugit auara sinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musæ, neque amanti tardus Apollo:
Queis ego fretus amo. Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis.
Siue dies, seu nox venerit, illa mea est.
Nec mihi riualis certos subducet amores.
Ista meam norit gloria canitiem.

DICEBAM *tibi venturos, irrisor, amores,*
Nec tibi perpetuo libera verba fore.
Ecce iaces, supplexque venis ad iura puellæ,
Et tibi nunc quouis imperat emta modo.
Non me Chaoniæ vincant in amore columbæ,
Dicere quos iuuenes quæque puella domet.
Me dolor, & lacrimæ merito fecere peritum:
Atque vtinam posito dicar amore rudis.
Quid tibi nunc misero prodest graue dicere carmen,
Aut Amphioniæ mœnia flere lyræ?
Plus in Amore valet Mimnermi versus Homero.
Carmina mansuetus lenia quærit Amor.
I, quæso, & tristeis istos depone libellos:

Et cane, quod quæuis nosse puella velit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu
Insanus medio flumine quæris aquam.
Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni.
Hæc est venturi prima fauilla mali.
Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,
Et magis infernæ vincula nosse rotæ:
Quam pueri toties arcum sentire medullis,
Et nihil iratæ posse negare tuæ.
Nullus Amor cuiquam faciles ita præbuit alas,
Vt non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quod sit satis illa parata.
Acrius illa subit Pontice, si qua tua est.
Quippe vbi non liceat vacuos seducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine cedat Amor.
Qui non ante patet, donec manus attigit ossa,
Quisquis es, assiduas aufuge blanditias.
Illis & silices, & possunt cedere quercus:
Nedum tu possis spiritus iste leuis.
Quare, si pudor est, quamprimum errata fatere:
Dicere quo pereas sæpe in amore leuat.

O IVCVNDA *quies, primo quum testis amori*
Affueram vestris conscius in lacrimis.
O noctem meminisse, mihi iucunda voluptas,
O quoties votis illa vocanda meis.
Quum te complexa morientem, Galle, puella
Vidimus in longam ducere verba moram.
Quamuis labenteis premeret mihi somnus ocellos,
Et medijs cælo luna ruberet equis:
Non tamen a vestro potui secedere lusu,
Tantus in alternis vocibus ardor erat.

Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
Accipe commissæ munera lætitiæ.
Non solum vestros didici reticere dolores:
Est quiddam in nobis maius, amice, fide.
Possum ego diuisos iterum coniungere amantes,
Et dominæ tardas possum aperire fores:
Et possum alterius curas sanare recenteis,
Nec leuis in verbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper quæcunque petenda,
Quæque verenda forent: non nihil egit Amor.
Tu caue ne tristi cupias pugnare puellæ,
Neue superba loqui, neue tacere diu:
Neu si quid petijt, ingrata fronte negaris,
Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Irritata venit, quando contemnitur illa:
Nec meminit iustas ponere læsa minas.
At quo sis humilis magis, & subiectus Amori,
Hoc magis effectu sæpe fruare bono.
Is poterit felix vna remanere puella,
Qui nunquam vacuo pectore liber erit.

ECQVID te medijs cessantem, Cynthia, Baijs,
Qua iacet Herculeis semita litoribus,
Et modo Thesproti mirantem subdita regno
Et modo Misenis æquora nobilibus,
Nostri cura subit memores ah ducere noctes?
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis
Sustulit e nostris Cynthia carminibus?
Atque vtinam mage te remis confisa minutis
Paruula Lucrina cymba moretur aqua:
Aut teneat clausam tenui Teuthrantis in vnda

Alternæ facilis cedere lympha manu:
Quam vacet alterius blandos audire susurros
Molliter in tacito litore compositam,
Vt solet amoto labi custode puella
Perfida, communes nec meminisse deos.
Non quia perspecta non es mihi cognita fama,
Sed quod in hac omnis parte timetur amor.
Ignosces igitur, siquid tibi triste libelli
Attulerint nostri. culpa timentis erit.
An mihi non maior caræ custodia matris?
Aut sine te vitæ cura sit vlla meæ?
Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
Omnia tu nostræ tempora lætitiæ:
Seu tristis veniam, seu contra lætus amicis:
Quicquid ero, dicam, Cynthia caussa fuit.
Tu modo quamprimum corruptas desere Baias.
Multis ista dabunt litora dissidium:
Litora quæ fuerunt castis inimica puellis.
Ah pereant Baiæ crimen amoris aquæ.

QVID mihi desidiæ non cessas fingere crimen,
Quod faciat nobis conscia Roma moram?
Tam multa illa meo diuisa est millia lecto,
Quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano.
Nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
Cynthia, nec nostra dulcis in aure sonat.
Olim gratus eram. non illo tempore cuiquam
Contigit, vt simili posset amare fide.
Inuidiæ fuimus. num me Deus obruit? an quæ
Lecta Prometheis diuidit herba iugis?
Non sum ego, qui fueram. mutat via longa puellas.
Quantus in exiguo tempore fugit Amor.

Nunc primum longas solus cognoscere noctes
Cogor,& ipse meis auribus esse grauis.
Felix qui potuit præsenti flere puellæ.
Non nihil aspersis gaudet Amor lacrimis.
Aut si despectus potuit mutare calores,
Sunt quoque translato gaudia seruitio.
Mi neque amare aliam,neque ab hac discedere fas est.
Cynthia prima fuit,Cynthia finis erit.

TV, *quod sæpe soles,nostro lætabere casu*
Galle,quod abrepto solus amore vacem.
At non ipse tuas imitabor,perfide,voces.
Fallere te nunquam,Galle,puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus & in nullo quæris amore moram:
Perditus in quadam tardis pallescere curis
Incipis,& primo lapsus adire gradu.
Hæc erit illarum contemti pœna doloris.
Multarum miseras exigit vna vices.
Hæc tibi vulgares istos compescet amores.
Nec noua quærendo semper amicus eris.
Hæc ego non rumore malo,non augure doctus.
Vidi ego. me, quæso,teste negare potes?
Vidi ego te toto vinctum languescere collo,
Et flere iniectis Galle diu manibus:
Et cupere optatis animam deponere verbis,
Et quæ deinde meus celat,amice,pudor.
Non ego complexus potui diducere vestros.
Tantus erat demens inter vtrosque furor.
Non sic Æmonio Salmonida mixtus Enipeo,
Tænarius facili presit amore Deus:
Nec sic cælestem flagrans amor Herculis Heben

Sensit in Oetæis gaudia prima iugis.
Vna dies omneis potuit præcurrere amantes:
Nam tibi non tepidas subdidit illa faces.
Nec tibi præteritos passa est succedere fastus,
Nec sinet abduci. te tuus ardor aget.
Nec mirum, quum sit Ioue digna, & proxima Ledæ,
Et Ledæ partu gratior vna tribus
Illa sit Inachijs, & blandior Heroinis,
Illa suis verbis cogat amare Iouem.
Tu vero quoniam semel es periturus amore,
Vtere, non alio lumine dignus eras.
Quæ tibi sit felix, quoniam nouus incidit error.
Et quodcunque voles, vna sit ista tibi.

TV *licet abiectus Tiberina molliter vnda*
Lesbia Mentoreo vina bibas opere:
Et modo tam celeres mireris currere lintres,
Et modo tam tardas funibus ire rates:
Et nemus omne satas intendat vertice siluas,
Vrgetur quantis Caucasus arboribus:
Non tamen ista meo valeant contendere amori.
Nescit Amor magnis cedere diuitijs.
Nam siue optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem:
Tunc mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub æquoribus.
Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges.
Quæ maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis diuitijs aduerso gaudet amore?
Nulla mihi tristi præmia sint Venere.
Illa potest magnas heroum infringere vires.
Illa etiam duris mentibus esse dolor.

Illa neque Arabium metuit conſcendere limen,
Nec timet oſtrino, Tulle, ſubire toro.
Et miſerum toto iuuenem verſare cubili.
Quid releuant varijs ſerica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non vlla verebor
Regna, vel Alcinoi munera deſpicere.

SAEPE *ego multa tuæ leuitatis dura timebam,*
Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Adſpice me quanto rapiat Fortuna periclo.
Tu tamen in noſtro lenta timore venis:
Et potes externos manibus componere crines,
Et longa faciem quærere deſidia:
Nec minus Eois pectus variare lapillis,
Vt formoſa nouo quæ parat ire viro.
At non ſic Ithaci digreſſu mota Calypſo
Deſertis olim fleuerat æquoribus.
Multos illa dies incomptis mœſta capillis
Sederat, iniuſto multa locuta ſalo,
Et, quanuis nunquam poſthac viſura dolebat,
Illa tamen longæ conſcia lætitiæ.
Alpheſibœa ſuos vlta eſt pro coniuge fratres,
Sanguinis & cari vincula rupit Amor.
Nec ſic Æſoniden rapientibus anxia ventis
Hypſipyle vacuo conſtitit in thalamo.
Hypſipyle nullos poſt illos ſenſit amores,
Vt ſemel Æmonio tabuit hoſpitio.
Coniugis Euadne miſeros elata per ignes,
Occidit Argiuæ fama pudicitiæ.
Quarum nulla tuos potuit conuertere mores,
Tu quoque vti fieres nobilis hiſtoria.
Deſine iam reuocare tuis periuria verbis

Cynthia,

Cynthia, & oblitos parce mouere Deos.
Audax ah nimium, nostro dolitura periclo,
Si quid forte tibi durius inciderit.
Multa prius vasto labentur flumina ponto,
Annus & inuersas duxerit ante vices:
Quam tua sub nostro mutetur pectore cura,
Sis quodcunque voles, non aliena tamen:
Quamue mihi viles isti videantur ocelli,
Per quos sæpe mihi credita perfidia est.
Hos tu iurabas, si quid mentita fuisses,
Vt tibi suppositis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere solem?
Nec tremis admissæ conscia nequitiæ?
Quis te cogebat multos pallere colores,
Et fletum inuitis ducere luminibus?
Queis ego nunc pereo, similes moniturus amantes.
O nullis tutum credere blanditijs.

QVAE *fueram magnis olim patefacta triumphis*
Ianua Tarpeiæ nota pudicitiæ,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus
Captorum lacrimis humida supplicibus:
Nunc ego nocturnis potorum saucia rixis
Pulsata indignis sæpe queror manibus.
Et mihi non desunt turpes pendere corollæ
Semper, & exclusi signa iacere faces.
Nec possum infamis dominæ defendere noctes
Nobilis obscœnis tradita carminibus.
Nec tamen illa suæ reuocatur parcere famæ,
Turpior & sæcli viuere luxuria.
Has inter grauius cogor deflere querelas
Supplicis a longis tristior excubijs.

Ille meos nunquam patitur requiescere postes,
Arguta referens carmina blanditia:
Ianua vel domina penitus crudelior ipsa,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Quur nunquam reserata meos admittis amores,
Nescia furtiuas reddere mota preces?
Nullane finis erit nostro concessa dolori?
Tristis & in tepido limine somnus erit?
Me mediæ noctes, me sidera prona iacentem,
Frigidaque Eoo me dolat aura gelu.
Tu sola humanos nunquam miserata labores
Respondes tacitis mutua cardinibus.
O vtinam traiecta caua mea vocula rima,
Percussas dominæ vertat in auriculas.
Sit licet & saxo patientior illa Sicano,
Sit licet & ferro durior, & chalybe:
Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,
Surget & inuitis spiritus in lacrimis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto.
At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei tu maxima caussa doloris
Victa meis nunquam, ianua, muneribus.
Te non vlla meæ læsit petulantia linguæ
Quæ solet iratus dicere trita loco:
Vt me tam longa raucum patiare querela
Sollicitas triuio peruigilare moras.
At tibi sæpe nouo deduxi carmina versu,
Osculaque impressis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me perfida postes,
Debitaque occultis vota tuli manibus?
Hæc ille, & si quæ miseri nouistis amantes,
Et matutinis obstrepit alitibus.

Sic ego nunc dominæ vitijs, & semper amantis
Fletibus æterna differor inuidia.

E T *merito, quoniam potui fugiſſe puellam,*
Nunc ego deſertas alloquor Alcyonas:
Nec mihi Caßiope ſolito viſura carinam
Ominat. ingrato litore vota cadunt.
Quinetiam abſenti proſunt tibi, Cynthia, venti.
Aſpice quam ſæuas increpat aura minas.
Nullane placatæ veniet fortuna procellæ?
Hæccine parua meum funus arena teget?
Tu tamen in melius ſæuas conuerte querelas,
Sat tibi ſit pœnæ nox, & iniqua vada.
An poteris ſiccis mea fata reponere ocellis?
Oſſaque nulla tuo noſtra tenere ſinu?
Ah pereat quicunque rateis, & vela parauit
Primus, & inuito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominæ peruincere mores?
Quanuis dura, tamen rara puella fuit:
Quam ſic ignotis circundata litora ſiluis
Cernere, & optatos quærere Tyndaridas?
Illic ſiqua meum ſepelirent fata dolorem,
Vltimus & poſito ſtaret amore lapis:
Illa meo caros donaſſet funere crines
Molliter, & tenera poneret oſſa roſa.
Illa meum extremo clamaſſet puluere nomen,
Vt mihi non vllo pondere terra foret.
At vos æquoreæ formoſa Doride natæ
Candida felici ſoluite vela choro.
Siquando veſtras labens Amor attigit vndas,
Manſuetis ſocio parcite litoribus.

L.ij.

HAEC certe deserta loca, & taciturna querenti,
Et vacuum Zephyri poßidet aura nemus.
Hic licet occultos proferre impune dolores,
Si modo sola queant saxa tenere fidem.
Vnde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus?
Quod mihi das flendi Cynthia principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi carmina mutant?
An noua tristitiæ caussa puella tuæ?
Sic mihi te referas leuis, vt non altera nostro
Limine formosos intulit vlla pedes.
Quamuis multa tibi dolor hic meus aspera debet,
Non ita sæua tamen venerit ira mea:
Vt tibi sim merito semper furor, & tua flendo
Lumina deiectis turpia sint lacrimis.
An quia parua damus mutato signa calore?
Et non vlla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, si quos habet arbor, amores,
Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras resonant mea verba sub vmbras,
Scribitur & vestris Cynthia corticibus.
An, tua quod peperit nobis iniuria curas,
Quæ solum tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consueui timidus perferre superbæ
Iussa, neque arguto facta dolore queri.
Pro quo, Di, viui fontes, & frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies.
Et, quodcunque meæ poßunt narrare querelæ,
Cogor ad argutas dicere solus aues.
Sed qualiscunque es, resonant mihi Cynthia siluæ,
Nec deserta tuo nomine saxa vacant.

NON ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, manes,
Nec moror extremo debita fata rogo:
Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est ipsis durior exequijs.
Non adeo leuiter nostris puer hæsit ocellis,
Vt meus oblito puluis amore vacet.
Illic Phylacides iucundæ coniugis heros
Non potuit cæcis immemor esse locis:
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis,
Thessalis antiquam venerat vmbra domum.
Illic quicquid ero, semper tua dicar imago,
Traijcit & fati litora magnus amor.
Illic formosæ veniant chorus heroinæ,
Quas dedit Argiuis Dardana præda viris,
Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
Gratior, & tellus hoc ita iusta sinat.
Quanuis te longæ remorentur fata senectæ,
Cara tamen lacrimis ossa futura tuis,
Quæ tu viua mea possis sentire fauilla.
Tum mihi non vllo mors sit amara loco.
Quam vereor ne te contemto, Cynthia, busto,
Abstrahat a nostro puluere iniquus Amor:
Cogat & inuitam lacrimas siccare cadentes.
Flectitur assiduis certa puella minis.
Quare dum licet inter nos lætemur amantes.
Non satis est vllo tempore longus amor.

HOC pro continuo te, Galle, monemus amore.
Id tibi ne vacuo defluat ex animo.
Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti.
Crudelis Minyis dixerit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar

Thiodamanteo proximus ardor Hylæ.
Nunc tu siue leges vmbrosæ flumina siluæ,
Siue Amerina tuos tinxerit vnda pedes:
Siue Gigantea spatiabere litoris ora,
Siue vbicunque vago fluminis hospitio:
Nympharum semper cupidas defende rapinas.
Non minor Ausonijs est amor ah Dryasin.
Ne tibi sit duro montes & frigida saxa,
Galle, neque expertos semper adire lacus:
Quæ miser ignotis error perpessus in oris
Herculis indomito fleuerat Ascanio.
Nanque ferunt olim Pagasæ naualibus Argo
Egressam longe Phasidos isse viam,
Et iam præteritis labentem Athamantidos vndis,
Mysorum scopulis adplicuisse ratem.
Hic manus heroum placidis vt constitit oris,
Mollia composita litora fronde tegit.
At comes inuicti iuuenis processerat vltra
Raram sepositi quærere fontis aquam.
Hunc duo sectati fratres aquilonia proles.
Hunc super & Zethes, hunc super & Calais
Oscula suspensis instabant carpere palmis,
Oscula & alterna ferre supina fuga.
Ille sub extrema pendens secluditur ala,
Et volucres ramo submouet insidias.
Iam Pandioniæ cesset genus Orithyiæ:
Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryasin.
Hic erat Arganti Pegæ sub vertice montis
Grata domus Nymphis humida Thyniasin.
Quam supra nullæ pendebant debita curæ
Roscida desertis poma sub arboribus.
Et circunriguo surgebant lilia prato

Candida purpureis misła papaueribus.
Quæ modo decerpens tenero pueriliter vngui,
Proposito florem prætulit officio.
Et modo formosis incumbens nescius vndis
Errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demißis flumina palmis,
Innixus dextro plena trahens humero.
Cuius & accensæ Dryades candore puellæ,
Miratæ solitos destituere choros,
Prolapsum leuiter facili traxere liquore,
Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat responsa. sed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, o Galle, tuos monitis seruabis amores,
Formosum Nymphis credere tutus Hylam.

TV, qui consortem properas euadere casum,
Miles ab Hetruscis saucius aggeribus:
Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego sum vestræ proxima militiæ.
Si te seruato poßint gaudere parentes,
Hæc soror Acca tuis sentiat e lacrimis,
Gallum per medios ereptum Cæsaris enses,
Effugere ignotas non potuisse manus.
Et quæcunque super dispersa inuenerit ossa
Montibus Hetruscis, hæc sciat esse mea.

QVALIS, & vnde genus, qui sint mihi Tulle penates,
Quæris, pro nostra semper amicitia.
Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepulchra
Italiæ duris funera temporibus,
Quum Romana suos egit discordia ciues:

Sis mihi præcipue puluis Hetrusca dolor.
Tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
Tu nullo miseri contegis ossa solo.
Proxima supposito contingens Vmbria campo
Me genuit, terris fertilis vberibus.

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER II.

A Mecenate

QVAERITIS vnde mihi toties scribantur amores?
Vnde meus veniat mollis in ore liber?
Nõ hoc Calliope, non hoc mihi cãtat Apollo.
Ingenium nobis ipsa puella facit.
Siue togis illam fulgentem incedere Cois,
Hoc totum e Coa veste volumen erit.
Seu vidi ad frontem sparsos errare capillos,
Gaudet laudatis ire superba comis.
Siue lyræ carmen digitis percußit eburnis,
Miramur, faciles vt premat arte manus.
Seu quum poscentes somnum declinat ocellos, inchina
Inuenio caussas mille poeta nouas.
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc vero longas condimus Iliadas.

Seu quicquid fecit, siue est quodcunque locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia.
Quod mihi si tantum, Mæcenas, fata dedissent,
Vt possem heroas ducere in arma manus:
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Impositum, vt cæli Pelion esset iter:
Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis & imperio bina coisse vada:
Regnaue prima Remi, aut animos Carthaginis altæ,
Cimbrorumque minas, & benefacta Mari.
Bellaque, resque tui memorarem Cæsaris. & tu
Cæsare sub magno cura secunda fores.
Nam quoties Mutinam, aut ciuilia busta Philippos,
Aut canerem Siculæ classica bella fugæ:
Euersosque focos antiquæ gentis Hetruscæ,
Et Ptolemaeæ litora capta Phari:
Aut canerem Ægyptũ, & Nilum, quum tractus in vrbẽ
Septem captiuus debilis ibat aquis:
Aut regum auratis circundata colla catenis,
Actiaque in Sacra currere rostra via:
Te mea Musa illis semper contexeret armis,
Et sumpta, & posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles,
Hic Ixioniden, ille Menœtiaden.
Sed neque Phlegræos Iouis, Enceladique tumultus
Intonet angusto pectore Callimachus.
Nec mea conueniunt duro præcordia versu
Cæsaris in Phrygios condere nomen auos.
Nauita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, pastor oues.
Nos contra angusto versamus prælia lecto.
Qua pote quisque in ea conterat arte diem.

Laus in amore mori. laus altera, si datur vno
Posse frui. fruar o solus amore meo,
His saltem vt tenear iam finibus: aut, mihi si quis
Venerit alter amor, acrius vt moriar.
Si memini, solet illa leues culpare puellas:
Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sint tangenda nouercæ pocula Phædræ,
Pocula priuigno non nocitura suo:
Seu mihi Circæo pereundum est gramine, siue
Colchis Colchiacis vrat aena focis:
Vna meos quoniam prædata est fœmina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.
Omnes humanos sanat medicina dolores.
Solus Amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ sanauit crura Machaon,
Phœnicis Chiron lumina Phillyrides.
Et deus extinctum Cressis Epidaurius herbis
Restituit patriis Androgeona focis.
Mysus & Hæmonia iuuenis qua cuspide vulnus
Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
Hoc si quis vitium potuit mihi demere, solus
Tantaleæ poterit tradere poma manu.
Dolia virgineis idem ille repleuerit vrnis,
Ne tenera assidua colla grauentur aqua.
Idem Caucasea soluet de rupe Promethei
Brachia, & a medio pectore pellet auem.
Non hic herba valet: non hic nocturna Cytæis:
Non Perimedea gramina cocta manu.
Quippe vbi nec caussas, nec apertos cernimus ictus,
Vnde tamen veniant tot mala, cæca via est.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger.
Huic nullum cæli tempus, & aura nocet.

Ambulat, & subito mirantur funus amici.
Sic est incautum quicquid habetur amor.
Quandocunque igitur vitam mea fata reposcent,
Et breue in exiguo marmore nomen ero:
Mæcenas nostræ spes inuidiosa iuuentæ,
Et vitæ & morti gloria iusta meæ:
Si te forte meo ducet via proxima busto,
Esseda cælatis siste Britanna iugis.
Taliaque illacrimans mutæ iace verba fauillæ:
Huic misero fatum dura puella fuit.

QVI *nihilum tibi dicebas iam posse nocere,*
Hæsisti. cecidit spiritus ille tuus.
Vix vnum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te iam liber alter erit.
Liber eram, & vacuo quærebam viuere lecto.
At me composita pace fefellit Amor.
Quærebam sicca si posset piscis arena,
Nec solitus ponto viuere toruus aper,
Aut ego si possem studijs vigilare seueris.
Differtur, nunquam tollitur vllus amor.
Ac veluti primo taurus detrectat aratra,
Mox venit adsueto mollis ad arua iugo:
Sic primo iuuenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti post hæc æqua, & iniqua ferunt.
Turpia perpessus vates est vincla Melampus
Cognitus Iphicli subripuisse boues:
Quem non lucra, magis Pero formosa coegit,
Mox Amythaonia nupta futura domo.
Nec me tam facies, quanuis sit candida, cepit.
Lilia non dominà sint magis alba mea:
Vt Mæotica nix minio si certet Hibero,

Vtque rosæ puro lacte natant folia:
Nec de more comæ per læuia colla fluentes,
Non oculi geminæ sidera nostra faces:
Nec si qua Arabio lucet bombyce puella.
Non sum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod posito formose saltat Iaccho
Egit vt euantes dux Ariadna choros.
Et quantum, Æolio quum tentat carmina plectro,
Par Aganippææ ludere docta lyræ.
Et sua quum antiquæ committit scripta Corinnæ,
Carminaque æquæuis non putat esse suis.
Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus
Aridus argutum sternuit omen amor?
Hæc tibi contulerunt cælestia munera diui,
Hæc tibi: ne matrem forte dedisse putes.
Non non humani sunt partus talia dona.
Ista decem menses non peperere bona.
Gloria Romanis vna es tu rara puellis.
Romano accumbes prima puella loco.
Nec semper mecum Romana cubilia vises.
Post Helenam hæc terris forma secunda redit.
Hac ego non mirer si flagret nostra iuuentus.
Pulchrius hac fuerat, Troia, perire tibi.
Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli
Europæ, atque Asiæ caussa puella fuit.
Nunc, Pari, tu sapiens, & tu, Menelae, fuisti:
Tu, quia poscebas: tu, quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles,
Vel Priamus. belli caussa probanda fuit.
Si quis vult fama tabulas anteire vetustas,
Hic dominam exemplo ponat inante meam.
Siue illam Hesperijs, siue illam ostendet Eois,

Vret & Eoos, vret & Hesperios.
Quur hæc in terris facies humana moratur?
Iuppiter, ignosco pristina furta tua.
Fulua coma est, longæque manus, & maxima toto
Corpore: & incedit vel Ioue digna soror:
Aut quum Dulichias Pallas spatiatur ad aras,
Gorgonis anguiferæ pectine operta comas.
Qualis & Ischomache Lapithæ genus heroine,
Centauris medio grata rapina mero:
Mercurio & sanctis fertur Boebeidos vndis
Virgineum Brimo composuisse latus.
Cedite iam, Diuæ, quas pastor viderat olim
Idæis tunicas ponere verticibus.
Hanc vtinam faciem nolit mutare vetustas,
Et si Cumææ sæcula vatis aget.

MVLTA *prius dominæ delicta queraris oportet:*
Sæpe roges aliquid, sæpe repulsus eas:
Et sæpe immeritos corrumpas dentibus vngues
Et crepitum dubio suscitet ira pede:
Nequicquam perfusa meis vnguenta capillis.
Ibat & expenso planta morata gradu.
Nam cui non ego sum fallaci præmia vati?
Quæ mea non decies somnia versat anus?
Hostis si quis erit nobis, amet ipse puellas.
Gaudeat in puero si quis amicus erit.
Tranquillo tuta descendis flumine cymba.
Quid tibi tam parui litoris vnda nocet?
Alter sæpe vno mutat præcordia verbo.
Altera vix ipso sanguine mollis erit.

HOC verum est tota te ferri, Cynthia, Roma,
Et non ignota viuere nequitia?
Hæc merui sperare? dabis mihi, perfida, pœnas,
Et nobis Aquilo Cynthia ventus erit.
Inueniam tamen e multis fallacibus vnam,
Quæ fieri nostro carmine nota velit:
Nec mihi tam duris insultet moribus, & te
Vellicet. heu sero flebis amata diu.
Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus.
Si dolor abfuerit, crede, redibit amor.
Non ita Carpathiæ variant Aquilonibus vndæ,
Nec dubio nubes vertitur atra Noto:
Quam facile irati verbo mutantur amantes.
Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis.
Omne in amore malum, si patiare, leue est.
At tu per dominæ Iunonis dulcia iura
Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
Non solum taurus ferit vncis cornibus hostem,
Verum etiam instanti læsa repugnat ouis.
Nec tibi periuro scindam de corpore vestes,
Nec mea præclusas fregerit ira fores:
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
Nec duris ausim lædere pollicibus.
Rusticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
Cuius non ederæ circumiere caput.
Scribam igitur quod non vnquam tua deleat ætas,
Cynthia forma potens, Cynthia verba lues.
Crede mihi, quanuis contemnis murmura famæ,
Hic tibi pallori, Cynthia, versus erit.

NON *ita complebant* Ephyreæ Laidos *ædes,*
Ad cuius iacuit Græcia tota fores:
Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim
Tanta,in qua populus lusit Erichthonius:
Nec quæ deletas potuit componere Thebas
Phryne,tam multis facta beata viris.
Quinetiam falsos fingis tibi sæpe propinquos.
Oscula nec desunt qui tibi iure ferant.
Me iuuenum facies pictæ,me nomina lædunt,
Me tener in cunis,& sine voce puer:
Me lædit,si multa tibi dedit oscula mater.
Me soror,&,cum qua dormit,amica simul:
Omnia me lædent. timidus sum. ignosce timori.
Et miser in tunica suspicor esse virum.
Felix Admeti coniunx,& lectus Vlyssis,
Et quæcunque viri fœmina limen amat.
Templa pudicitiæ quid opus statuisse puellis,
Si cuiuis nuptæ quidlibet esse licet?
Quæ manus obscœnas depinxit prima tabellas,
Et posuit casta turpia visa domo:
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
Nequitiæque suæ noluit esse rudes.
Ah gemat in terris ista qui protulit arte
Iurgia sub tacita condita lætitia.
Non istis olim variabant tecta figuris,
Quum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immerito velauit aranea fanum,
Et mala desertos occupat herba Deos.
Quos igitur tibi custodes,quæ limina ponam,
Quæ nunquam supra pes inimicus eat?
Nam nihil inuitæ tristis custodia prodest:
Quam peccare pudet Cynthia,tuta sat est.

GAVISA est certe sublatam Cynthia legem,
Qua quondam edicta flemus vterque diu,
Ne nos diuideret. quanuis diducere amanteis
Non queat inuitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Cæsar, sed magnus Cæsar in armis.
Deuictæ gentes nil in amore valent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
Quam possem nuptæ perdere amore faces,
Aut ego transirem tua limina clausa maritus
Respiciens vdis prodita luminibus:
Aut mea quum taleis caneret tibi Cynthia somnos
Tibia, funesta tristior illa tuba.
Vnde mihi patrijs gnatos præbere triumphis?
Nullus de nostro sanguine miles erit.
Quod si Romanæ comitarent castra puellæ,
Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
Gloria ad hibernos lata Boristenidas.
Tu mihi sola places. placeam tibi Cynthia solus:
Hic erit & patrio sanguine pluris amor.
Vxor me nunquam, nunquam me ducet amica.
Semper amica mihi, semper & vxor eris.

ERIPITVR nobis iam pridem cara puella.
Et tu me lacrimas fundere, amice, vetas?
Nullæ sunt inimicitiæ, nisi amoris, acerbæ.
Ipsum me iugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
Nec mea dicetur, quæ modo dicta mea est?
His olim, vt fama est, vitijs ad prælia ventum est.
His Troiana vides funera principijs.

Aspera Centauros eadem dementia iussit
Frangere in aduersum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graium? tu criminis auctor
Nutritus duro, Romule, lacte lupæ.
Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas.
Per te nunc Romæ quodlibet audet amor.
Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
Cessare in tectis pertulit arma sua.
Viderat ille fuga tractos in litore Achiuos,
Feruere & Hectorea Dorica castra face.
Viderat informem multa Patroclon arena
Porrectum, & sparsas cæde iacere comas,
Omnia formosam propter Briseida passus.
Tantus in erepto sæuit amore dolor.
At postquam sera captiua est reddita pœna,
Fortem illum Hæmonijs Hectora traxit equis.
Inferior multo quum sim vel Marte, vel armis,
Mirum si de me iure triumphat amor?
Magni sæpe duces, magni cecidere tyranni.
Et Thebæ steterunt, altaque Troia fuit.
Omnia vertuntur. certe vertuntur amores.
Vinceris, aut vincis: hæc in amore rota est.
Iste quod est ego sæpe fui. sed forsit in hora
Hoc ipso eiecto carior alter erit.
Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci?
Illa tamen nunquam ferrea dixit, amo.
Ergo iam multos nimium temerarius annos,
Improba, qui tulerim teque tuamque domum.
Ecquandone tibi liber sum visus? an vsque
In nostrum iacies verba superba caput?
Penelope poterat bis denos salua per annos
Viuere, tam multis fœmina digna procis:

Coniugium falsa poterat differre Minerua,
Nocturno soluens texta diurna dolo:
Visura, & quanuis nunquam speraret Vlyssem,
Illum expectando facta remansit anus.
Necnon exanimem amplectens Briseis Achillem,
Candida vesana verberat ora manu.
Et dominum lauit mœrens captiua cruentum,
** Appositum fluuijs in Simoenta vadis.**
Fœdauitque comas. & tanti corpus Achillis,
Maximaque in parua sustulit ossa manu.
Quum tibi nec Peleus aderat, nec cærula mater,
Scyria nec viduo Deidamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Græcia natis.
Tunc etiam felix inter & arma pudor.
At tu non vna potuisti nocte vacare
Impia: non vnum sola manere diem.
Quinetiam multo duxisti pocula luxu.
Forsitan & de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit.
Di faciant isto capta fruare viro.
Hæc mihi vota tuam propter suscepta salutem,
Quum capite hoc Stygiæ iam peterentur aquæ:
Et lectum flentes circunstaremus amici.
Hic vbi tum, pro di, perfida, quisue fuit?
Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?
Aut mea si staret nauis in Oceano?
Sed vobis facile est verba, & componere fraudes.
Hoc vnum didicit fœmina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hiberno tam tremefacta Noto:
Quam cito fœminea non constat fœdus in ira,
Siue ea caussa grauis, siue ea caussa leuis.

Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.
Tela precor pueri promite acuta magis.
Figite certantes, atque hanc mihi soluite vitam,
Sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sic igitur prima moriere ætate, Properti.
Sed morere. interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros manes, sectetur & umbras,
Insultetque rogis, calcet & ossa mea.
Quid? non Antigones tumulo Bœotius Hæmon
Conruit ipse suo saucius ense latus?
Et sua cum miseræ permiscuit ossa puellæ,
Qua sine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies. mecum moriaris oportet.
Hoc eodem telo stillet vterque cruor.
Quanuis ista mihi mors est inhonesta futura,
Mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.
Sidera sunt testes, & matutina pruina,
Et furtim misero ianua aperta mihi:
Te nihil in vita nobis acceptius vnquam.
Nunc quoque eris, quanuis sis inimica mihi.
Nec domina vlla meo ponet vestigia lecto.
Solus ero, quoniam non licet esse tuum.
Atque vtinam, si forte pios eduximus annos,
Ille vir in medio fiat amore lapis.

NON *ob regna magis diris cecidere sub armis*
Thebani, media non sine matre, duces:
Quam, mihi si media liceat pugnare puella,
Mortem ego non fugiam morte subire tua.
Sed tempus lustrare alijs Helicona choreis,
Et campum Hæmonio iam dare tempus equo,
Iam libet & fortes memorare ad prælia turmas,

Et Romana mei dicere castra ducis.
Quod si deficiant vires, audacia certe
Laus erit. in magnis & voluisse, sat est.
Ætas prima canat veneres, extrema tumultus.
Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc volo subducto grauior procedere vultu.
Nunc aliam citharam me mea Musa docet.
Surge anima ex humili iam carmine. sumite vires
Pierides. magni nunc erit oris opus.
Iam negat Euphrates equites post terga tueri
Parthorum, & Crassos se tenuisse dolet.
India quin Auguste tuo dat colla triumpho.
Et domus intactæ te tremit Arabiæ.
Et, si qua extremis tellus se subtrahit oris,
Sentiet illa tuas postmodo capta manus.
Hæc ego castra sequar, vates. tua castra canendo
Magnus ero. seruent hunc mihi fata diem.
Vt caput in magnis, vbi non est tangere, signis
Ponitur hic imos ante corona pedes:
Sic nos, nunc inopes laudis conscendere carmen,
Pauperibus sacris vilia thura damus.
Nondum etiam Ascræos norunt mea carmina fontes,
Sed modo Permessi flumine lauit amor.
Scribant de te alij, vel sis ignota licebit.
Laudet qui sterili semina ponit humo.
Omnia, crede mihi, tecum vno munera lecto
Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua transibit contemnens ossa viator,
Nec dicet, Cinis hic, docta puella fuit.

QVICVNQVE *ille fuit, puerum qui pinxit amorē,*
Nonne putas miras hunc habuisse manus?

Hic primum vidit sine sensu viuere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostraque non vllis permanet aura locis.
Et merito hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex humero Gnosia vtroque iacet:
Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,
Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
In me tela manent, manet & puerilis imago.
Sed certe pennas perdidit ille suas:
Euolat e nostro quoniam de pectore nusquam,
Assiduusque meo sanguine bella gerit.
Quid tibi iucundum siccis habitare medullis?
Si pudor est, alio traijce tela tua.
Intactos isto satius tentare veneno:
Non ego, sed tenuis vapulat vmbra mea.
Quam si perdideris, quis erit qui talia cantet?
Hæc mea Musa leuis gloria magna tua est.
Quæ caput, & digitos & lumina nigra puellæ,
Et canit, vt soleant molliter ire pedes.

NON *tot Achæmenijs armantur Susa sagittis,*
Spicula quot nostro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Musas,
Iussit & Ascræum sic habitare nemus.
Non vt Pieriæ quercus mea verba sequantur,
Aut possim Ismaria ducere valle feras:
Sed magis vt nostro stupefiat Cynthia versu,
Tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formæ tantum mirator honestæ:

Nec si qua illustres fœmina iactat auos.
Me iuuat in gremio doctæ legisse puellæ,
Auribus & puris scripta probasse mea.
Hæc vbi contigerint, populi confusa valeto
Fabula. nam domina iudice tutus ero.
Quæ si forte bonas ad pacem verterit aures,
Possum inimicitias tunc ego ferre Iouis.
Quandocunque igitur nostros mors claudet ocellos,
Accipe quæ serues funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
Nec tuba sit fati vana querela mei.
Nec mihi tum fulcro sternatur lectus eburno,
Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus. adsint
Plebei paruæ funeris exequiæ.
Sat sit magna mei si tres sint pompa libelli:
Quos ego Persephonæ maxima dona feram.
Tu vero nudum pectus lacerata sequare,
Nec fueris nomen lassa vocare meum.
Osculaque in gelidis pones suprema labellis,
Quum dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde vbi suppositus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat manes paruula testa meos:
Et sit in exiguo laurus superaddita busto,
Quæ tegat extincti funeris vmbra locum.
Et duo sint versus, Qui nunc iacet horrida puluis,
Vnius hic quondam seruus Amoris erat.
Nec minus hæc nostri notescet fama sepulchri,
Quam fuerant Phthij busta cruenta viri.
Tu quoque, si quando venies ad fata, memento
Hoc itere ad lapides cana venire meos.
Interea caue sis nos aspernata sepultos.

Non nihil ad verum conscia terra sapit.
Atque vtinam primis animam me ponere cunis
Iussisset quæuis de tribus vna soror.
Nam quo tam dubiæ seruetur spiritus horæ?
Nestoris est visus post tria sæcla cinis.
Quis tam longæuæ meminisset fata senectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus?
Non ille Antilochi vidisset corpus humati.
Diceret aut, O mors cur mihi sera venis?
Tu tamen amisso non nunquam flebis amico.
Fas est præteritos semper amare viros.
Testis, qui niueum quondam percussit Adonem
Venantem Idalio vertice durus aper.
Illis formosum lauisse paludibus, illuc
Diceris effusa tu Venus isse coma.
Sed frustra mutos reuocabis, Cynthia, manes.
Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

NON *ita Dardanio gauisus Atrida triumpho est,*
Quum caderent magnæ Laomedontis opes:
Nec sic errore exacto lætatus Vlysses,
Quum tetigit caræ litora Dulichiæ:
Nec sic Electra, saluum quum aspexit Orestem,
Cuius falsa tenens fleuerat ossa soror:
Nec sic incolumem Minois Thesea vidit,
Dædaleum lino quum duce rexit iter:
Quanta ego præterita collegi gaudia nocte.
Immortalis ero, si altera talis erit.
At dum demissis supplex ceruicibus ibam,
Dicebar sicco vilior esse lacu.
Nec mihi iam fastus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.

Atque vtinam non tam sero mihi nota fuisset
Conditio. emeritis nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat semita nobis.
Scilicet insano nemo in amore videt.
Hoc sensi prodesse magis. contendite amantes.
Sic hodie veniet, si qua negauit heri.
Pulsabant alij frustra, dominamque vocabant.
Mecum habuit positum lenta puella caput.
Hæc mihi deuictis potior victoria Parthis.
Hæc spolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
Taleque sub nostro munere carmen erit:
Has pono ante tuam tibi, diua, Propertius ædem
Exuuias, tota nocte receptus amans.
Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore nauis
Seruata, an medijs sidat onusta vadis,
(Quod si forte aliqua nobis mutabere culpa)
Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

O ME *felicem, o nox mihi candida, & o tu*
Lectule delitijs facte beate meis.
Quam multa apposita narramus verba lucerna?
Quantaque sublato lumine rixa fuit?
Nam modo nudatis mecum est luctata papillis.
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lassos patefecit ocellos
Ore suo, & dixit, siccine lente iaces?
Quam vario amplexu mutamus brachia? quantum
Oscula sunt labris nostra morata tuis?
Non iuuat in cæco venerem committere motu.
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Ipse Paris nuda fertur perijsse Lacæna,

Cum Menelaeo surgeret e thalamo.
Nudus & Endymion Phœbi cepisse sororem
Dicitur,& nudæ concubuisse deæ.
Quod si pertendens animo vestita cubaris,
Scissa veste meas experiere manus.
Quinetiam si me vlterius prouexerit ira,
Ostendes matri brachia læsa tuæ.
Nec dum inclinatæ prohibent te ludere mammæ.
Viderit hoc,siquis iam peperisse putet.
Dum nos fata sinunt,oculos satiemus amore.
Nox tibi longa venit,nec reditura dies.
Atque vtinam hærentes sic nos vincire catena
Velles,vt nunquam solueret vlla dies.
Exemplo iunctæ sic sint in amore columbæ,
Masculus & totum fœmina coniugium.
Errat,qui finem vesani quærit amoris.
Verus amor nullum nouit habere modum.
Terra prius falso partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos:
Fluminaque ad caput incipient reuocare liquores,
Aridus & sicco gurgite piscis erit:
Quam possim nostros alio transferre calores.
Huius ero viuus,mortuus huius ero.
Quod mihi si tecum tales concedere noctes
Illa velit,vitæ longus & annus erit.
Si dabit hæc multas,fiam immortalis in illis.
Nocte vna quiuis vel Deus esse potest.
Qualem si cuncti vellent decurrere vitam,
Et pressi multo membra iacere mero:
Non ferrum crudele neque neque bellica nauis,
Nec nostra Actiacum verreret ossa mare.
Nec toties proprijs circum oppugnata triumphis,

Laſſa foret crines ſoluere Roma ſuos.
Hæc certe merito poterunt laudare minores.
Læſerunt nullos pocula noſtra Deos.
Tu modo, dum licet, hunc fructum ne deſere vitæ.
Omnia ſi dederis oſcula, pauca dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
Quæ paßim calathis ſtrata natare vides:
Sic nobis, qui nunc magnum ſpiramus amantes,
Forſitan includet craſtina fata dies.

PRAETOR *ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,*
Maxima præda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit ſaxo vitam poſuiſſe Ceraunо,
Ah Neptune tibi qualia dona darem.
Nunc ſine me plena fiunt conuiuia menſa.
Nunc ſine me tota ianua nocte patet.
Quare ſi ſapis, oblatas ne deſere meſſes:
Et ſtolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde vbi conſumpto reſtabit munere pauper,
Dic alias iterum nauiget Illyrias.
Cynthia non ſequitur faſces, nec curat honores.
Semper amatorum ponderat illa ſinus.
At tu nunc noſtro, Venus o, ſuccurre dolori,
Rumpat vt aßiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quiuis mercatur amorem?
Iuppiter, indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quærere gemmas,
Et iubet ex ipſa tollere dona Tyro.
Atque vtinam Romæ nemo eſſet diues, & ipſe
Graminea poſſet dux habitare caſa.
Nunquam venales eſſent ad munus amicæ,
Atque vna fieret cana puella domo.

Non quia septenas noctes seiuncta cubaris,
Candida tam fœdo brachia fusa viro:
Non quia peccaris testor te, sed quia vulgo
Formosis leuitas semper amica fuit.
Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,
Et subito felix nunc mea regna tenet.
Aspice quid donis Eriphyla inuenit amaris,
Arserit & quantis nupta Creusa malis.
Nullane sedabit nostros iniuria fletus?
An dolor hic vitijs nescit abesse suis?
Tot iam abiere dies, quum me nec cura theatri,
Nec tetigit campi, nec mea Musa iuuat.
Ah pudeat certe, pudeat: nisi forte, quod aiunt,
Turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modo qui fremitu compleuit inani
Actia damnatis æquora militibus.
Hunc infamis amor versis dare terga carinis
Iussit, & externo quærere in orbe fugam.
Cæsaris hæc virtus, & gloria Cæsaris hæc est.
Illa qua vicit, condidit arma manu.
Sed quascunque tibi vestes, quoscunque smaragdos,
Quosue dedit flauo lumine chrysolithos:
Hæc videam rapidas in vanum ferre procellas,
Quæ tibi terra, velim, quæ tibi fiat aqua.
Non semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter, & surda negligit aure preces.
Vidistin' toto sonitus percurrere cælo?
Fulminaque ætherea desiluisse domo?
Non hæc Pleiades faciunt, neque aquosus Orion.
Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.
Periuras tunc ille solet punire puellas,
Deceptus quoniam fleuit & ipse Deus.

Amor è sordo-

Quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis:
Vt timeas, quoties nubilus auster erit.
Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
Hoc erit infectas sanguine habere manus.
Horum ego sum vates, quoties desertus amaras
Expleui noctes, fractus vtroque toro.
Vel tu Tantalea mouearis flumina sorte,
Vt liquor arenti fallat ab ore sitim,
Vel tu Sisyphios licet admirere labores,
Difficile vt toto monte volutet onus:
Durius in terris nihil est quod viuat amante,
Nec, modo si sapias, quod minus esse velis.
Quem modo felicem inuidia admirante ferebant,
Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc iacere e duro corpus iuuat, impia, saxo,
Sumere & in nostras trita venena manus.
Nunc licet in triuijs sicca requiescere Luna,
Aut per rimosas mittere verba fores.
Quod quanuis ita sit, dominæ mutire cauebo.
Tum flebit, quum in me senserit esse fidem.
Assiduæ multis odium peperere querelæ.
Frangitur in tacito fœmina sæpe viro.
Siquid vidisti, semper vidisse negato.
Aut siquid doluit forte, dolere nega.
Quin ego deminuo curam, quod sæpe Cupido
Huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.
Quid si iam canis ætas mea caneret annis?
Et faceret scissas languida ruga genas?
At non Tithoni spernens Aurora senectam
Desertum Eoa passa iacere domo est.
Illum sæpe suis decedens fouit in vlnis,
Quam prius abiunctos sedula lauit equos.

Illum ad vicinos quum amplexa quiesceret Indos,
Maturos iterum est questa redire dies,
Illa Deos, currum conscendens, dixit iniquos:
Inuitum & terris praestitit officium:
Cui maiora senis Tithoni gaudia viui,
Quam grauis amisso Memnone luctus erat.
Cum sene non puduit talem dormire puellam,
Et canae toties oscula ferre comae.
At tu etiam iuuenem odisti me perfida, quum sis
Ipsa anus haud longa curua futura die.
Quum tibi nec frater, nec sit tibi filius vllus:
Frater ego, & tibi sim filius vnus ego.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
Ludis & externo tincta nitore caput.
An si caeruleo quaedam sua tempora fuco
Tinxerit, idcirco caerula forma bona est?
Vt natura dedit, sic omnis recta figura.
Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellae,
Quae mentita suas vertit inepta comas.
De me, mi certe poteris formosa videri,
Mi formosa satis si modo saepe venis.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
Nec nimis ornata fronte sedere velis.
Credam ego narranti, noli committere, famae.
Et terram rumor transilit, & maria.

ETSI *me inuito discedis, Cynthia, Roma.*
Laetor, quod sine me deuia rura colis.
Nullus erit castis iuuenis corruptor in agris,
Qui te blanditijs non sinit esse probam:
Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,

Nec tibi clamatæ somnus amarus erit.
Sola eris,& solos spectabis,Cynthia,montes,
Et pecus,& fines pauperis agricolæ.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi:
Fanaque peccatis plurima caussa tuis.
Illic asidue tauros spectabis arantes,
Et vitem doctam ponere falce comas.
Atque ibi rara feres inculto thura sacello,
Hœdus vbi agrestes conruet ante focos.
Protinus & nuda choreas imitabere sura,
Omnia ab externo sint modo tuta viro.
Ipse ego venabor. iam nunc me sacra Dianæ
Suscipere,& Veneri ponere vota iuuat.
Incipiam captare feras,& reddere pinu
Cornua,& audaces ipse monere canes:
Non tamen vt vastos ausim tentare leones,
Aut celer agrestes comminus ire sues.
Hæc igitur mihi sit lepores audacia molles
Excipere,& stricto figere auem calamo:
Qua formosa suo Clitumnus flumina luco
Integit,& niueos abluit vnda boues.
Tu quoties aliquid conabere,vita,memento
Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec solæ poterunt auertere siluæ,
Nec vaga muscosis flumina fusa iugis:
Quin ego in asidua mutem tua nomina lingua.
Absenti nemo non nocuisse velit.

QVID fles abducta grauius Briseide? quid fles
Anxia captiua tristius Andromacha?
Quidue mea de fraude Deos,vesana,fatigas?
Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?

Non tam nocturna volucris funesta querela
Attica Cecropijs obstrepit in folijs:
Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
Sollicito lacrimas depluit a Sipylo.
Me licet æratis adstringant brachia nodis,
Sint mea vel Danaes condita membra domo:
In te ego & æratas rumpam, mea vita, catenas,
Ferratam Danaes transiliamque domum.
De te, quodcunque ad surdas mihi dicitur aures,
Tu modo ne dubita de grauitate mea.
Ossa tibi iuro per matris, & ossa parentis:
(Si fallo, cinis heu sit mihi vterque grauis)
Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras.
Ambos vna fides auferet, vna dies.
Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
Posset seruitium mite tenere tuum.
Septima iam plenæ deducitur orbita Lunæ:
Quum de me, & de te compita nulla tacent.
Interea nobis non nunquam ianua mollis,
Non nunquam lecti copia facta tui.
Nec mihi muneribus nox vlla est empta beatis.
Quicquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Quum te tam multi peterent, tu me vna petisti.
Possum ego naturæ non meminisse tuæ?
Tunc me vel tragicæ vexetis Erinnyes, & me
Inferno damnes, Æace, iudicio:
Atque inter Tityi volucres mea pœna vagetur,
Tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.
Vltima talis erit, quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo ius est, quod solus amator
Nec cito desisto, nec temere incipio.

Ah quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
Tantum illi Pantho ne sit amica Venus.
Sed tibi iam videor Dodona verior augur.
Vxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere. nihil pudet? adspice cantat
Liber. tu nimium credula sola iaces.
Et nunc inter eos tu sermo es. te ille superbus
Dicit se inuito sæpe fuisse domi.
Dispeream, si quicquam aliud, quam gloria de te
Quæritur. has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Iason.
Eiecta est. tenuit nanque Creusa domum.
Sic a Dulichio iuuene est elusa Calypso.
Vidit amatorem pandere vela suum.
Ah nimium faciles aurem præbere puellæ,
Discite desertæ non temere esse bonæ.
Huic quoque, qui restat, iam pridem quæritur alter.
Experta in primo stulta cauere potes.
Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum
Siue ægra pariter, siue valente sumus.

SCIS *here mi multas pariter placuisse puellas,*
Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
Nulla meis frustra lustrantur compita plantis.
O nimis exitio nata theatra meo.
Siue aliquis molli deducit candida gestu
Brachia, seu varios incinit ore modos.
Interea nostri quærunt sibi vulnus ocelli,
Candida non tecto pectore si qua sedet.
Siue vagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quæ si forte aliquid vultu mihi dura negauit,

Frigida

Frigida de tota fronte cadebat aqua.

Quæris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?

Quod quæris, quare non habet vllus amor?

Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?

Et Phrygis insanos cæditur ad numeros?

Vnicuique dedit vitium natura creato.

Mi fortuna aliquid semper amare dedit.

Me licet & Thamyræ cantoris fata sequantur,

Nunquam ad formosas, inuide, cæcus ero.

Sed, tibi si exiles videor tenuatus in artus,

Falleris. haud vnquam est culta labore Venus.

Percontere licet. sæpe est experta puella

Officium tota nocte valere meum.

Iuppiter Alcmenæ geminas requieuerat arctos,

Et cælum noctu bis sine rege fuit.

Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.

Nullus amor vires eripit ipse suas.

Quid? quum e complexu Briseidos iret Achilles,

Num fugere minus Thessala tela Phryges?

Quid? ferus Andromachæ lecto quum surgeret Hector,

Bella Mycenææ non timuere rates?

Ille vel hic classes poterat, vel perdere muros.

Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.

Aspice vti cælo modo Sol, modo Luna ministret,

Sic etiam nobis vna puella parum est.

Altera me cupidis teneat, foueatque lacertis,

Altera si quando non sinit esse locum.

Aut si forte irata meo sit facta ministro,

Vt sciat esse aliam, quæ velit esse mea.

Nam melius duo defendunt retinacula nauem,

Tutius & geminos anxia mater alit.

Aut si es dura, nega: sin es non dura, venito.

sudor pallido

κατέπαυσεν.

requieuerunt fecerunt.

Quid iuuat in nullo pondere verba loqui?
Hic vnus dolor est ex omnibus acer amanti,
Speranti subito si qua venire negat.
Quanta illum toto versant suspiria lecto,
Quum recipi, quem non nouerit illa, vetat?
Et rursum puerum quærendo audita fatigat.
Quem quæ scire timet, quærere plura iubet.
Cui fuit indocto fugienda hæc semita vulgi,
Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera seruo,
Vt commissa suæ verba ferat dominæ?
Et quærit toties, quænam nunc porticus illam
Integit? & campo quo mouet illa pedes?
Deinde vbi pertuleris quos dicit fama labores
Herculis, vt scribat muneris ecquid habes?
Et modo pauonis caudæ flabella superbæ,
Et manibus dura frigus habere pila:
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
Quæque nitent Sacra vilia dona via.
Ah peream, si me ista mouent dispendia: verum
Fallaci dominæ iam pudet esse iocum.
Cernere vti possis vultum custodis auari,
Captus & immunda sæpe latere casa,
Quam care semel in toto nox vertitur anno?
Ah pereant, si quos ianua clausa iuuat.
Contra reiecto quæ libera vadit amictu,
Custodum & nullo septa tumore, placet.
Cui sæpe immundo Sacra conteritur via socco,
Nec sinit esse moram, si quis adire velit,
Differet hæc nunquam, nec poscet garrula, quæ te
Astrictus ploret sæpe dedisse pater.
Nec dicet, timeo, propera iam surgere, quæso:

Infelix. hodie vir mihi rure venit.
Et quas Euphrates, & quas mihi misit Orontes
Me capiant. nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli iam restat amanti,
Nullus liber erit, si quis amare volet:
Tu loqueris, quum sis iam noto fabula libro:
Et tua sit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis aspergat tempora sudor
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiæ dicerer esse caput.
Nec sic per totam infamis traducerer vrbem:
Vreret & quamuis nomine, verba darem.
Quare ne tibi sit mirum me quærere viles.
Parcius infamant. num tibi caussa leuis?

HOC erat in primis quod me gaudere iubebas?
Tam te formosam non pudet esse leuem?
Vna aut altera nox nondum est in amore peracta,
Et dicor lecto iam grauis esse tuo.
Me modo laudabas, & carmina nostra legebas.
Ille tuus pennas tam cito vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat & arte,
In primis vna discat amare domo:
Si libitum tibi erit, Lernæas pugnet ad hydras,
Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat:
Tetra venena libens, & naufragus ebibat vndas,
Et nunquam pro te deneget esse miser:
(Quos vtinam in nobis, vita, experiare labores)
Iam tibi de timidis iste proteruus erit,
Qui nunc se in tumidum iactando venit honorem.
Dissidium vobis proximus annus erit.

Dura est, quæ multis simulatum ducit amorem,
Et se plus vni siqua parare potest.
At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones, & dices, Ossa Properti
Hæc tua sunt. eheu tu mihi certus eras.
Certus eras eheu, quanuis nec sanguine auito
Nobilis, & quanuis non ita diues eras.
Nil ego non patiar. nunquam me iniuria mutat.
Ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego, non paucos ista periisse figura.
Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Paruo dilexit spatio Minoida Theseus,
Phyllida Demophoon: hospes vterque malus.
Iam tibi Iasonia nota est Medea carina,
Et modo seruato sola relicta viro.
Noli nobilibus, noli conferre beatis:
Vix venit, extremo qui legat ossa die.
Ii tibi nos erimus. sed tu potius, precor, vt me
Demissis plangas pectore nuda comis.
Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam sors mea, sæpe venis.
Ista meis fiet notissima forma libellis,
Calue, tua venia: pace, Catulle, tua.
Miles depositis annosus secubat armis,
Grandæuique negant ducere aratra boues:
Putris & in vacua requiescit nauis arena,
Et vetus in templo bellica parma vacat.
At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Siue ego Tithonus, siue ego Nestor ero.
Et si sæcla forent, antiquis grata puellis
Essem ego, quod nunc tu: tempore vincor ego.

Non tamen ista meos mutabunt sæcula mores.
Vnusquisque sua nouerit ire via.
Nonne fuit satius duro seruire tyranno?
Et gemere in tauro, sæue Perille, tuo?
Gorgonis & satius fuit obdurescere vultu?
Caucasias etiam si pateremur aues?
Sed tamen obscura teritur rubigine mucro
Ferreus, & paruo sæpe liquore silex.
At nullo de me teritur sub limine amor, qui
Restat: & immerita sustinet aure minas.
Vltro contemtus rogat, & peccasse fatetur
Læsus, & inuitis ipse redit pedibus.
Tu quoque qui pleno fastus assumis amore
Credule, nulla diu fœmina pondus habet.
An quisquam in medijs persoluit vota procellis?
Quum sæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto deposcit præmia cursu,
Septima quam metam triuerit ante rota?
Mendaces ludunt flatus in amore secundi.
Si qua venit sero, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quanuis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Nanque in amore suo semper sua maxima cuique
Nescio quo pacto verba nocere solent.
Quanuis te persæpe vocet, semel ire memento.
Inuidiam quod habet, non solet esse diu.
At vos, qui officia in multos reuocatis amores,
Quantum sic cruciat lumina vestra dolor:
Vidistis pleno teneram candore puellam:
Vidistis fusco. ducit vterque color.
Vidistis quandam Argiua prodire figura:
Vidistis nostras. vtraque forma rapit.

Illaque plebeio, vel sit sandicis amictu:
Hæc atque illa mali vulneris vna via est.
Quum satis vna tuis insomnia portet ocellis,
Vna sit & cuiuis fœmina multa mala.

V I D I *te in somnis fracta, mea vita, carina*
Ionio lassas ducere rore manus,
Et quæcunque in me fueras mentita, fateri:
Nec iam humóre graues tollere posse comas.
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
Aurea quam molli tergore vexit ouis.
Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
Atque tua labens nauita fleret aqua.
Quæ tum ego Neptuno, quæ tum cum Castore fratri,
Quæque tibi excepi tum Dea Leucothoe?
At tu vix primas extollens gurgite palmas,
Sæpe meum nomen iam peritura vocas.
Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
Esses Ionij facta puella maris.
Et tibi præ inuidia Nereides increpitarent,
Candida Nisæe, cærula Cymothoe.
Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
Qui puto Arioniam vexerat ante lyram.
Iamque ego conabar summo me mittere saxo,
Quum mihi discussit talia visa metus.
Nunc admirentur, quod tam mihi pulchra puella
Seruiat, & tota dicar in vrbe potens.
Non, si Cambysæ redeant, & flumina Crœsi,
Dicat: De nostro surge poeta toro.
Nam mea quum recitat, dicit se odisse beatos.
Carmina tam sancte nulla puella colit.
Multum in amore fides, multum constantia prodest.

Qui dare multa potest, multa & amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc sequar, & fidos vna aget aura duos.
Vnum litus erit sopitis, vnaque tecto
Arbor, & ex vna sæpe bibemus aqua.
Et tabula vna duos poterit componere amantes.
Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar, sæuus licet vrgeat Eurus,
Velaque in incertum frigidus Auster agat.
Quicunque & venti miserum vexastis Vlyssem,
Et Danaum Euboico litore mille rates:
Et qui mouistis duo litora, quum rudis Argus
Dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantum non vnquam desit ocellis,
Incendat nauem Iuppiter ipse licet.
Certe iisdem nudi pariter iactabimur oris,
Me licet vnda ferat, te modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Ioui.
Testis Amymone, latices quum ferret in aruis
Compressa, & Lerne pulsa tridente palus.
Iam Deus amplexu votum persoluit. at illi
Aurea diuinas vrna profudit aquas.
Crudelem & Boream rapta Orithyia negauit.
Hic Deus & terras & maria alta domat.
Crede mihi, nobis mitescet Scylla, nec vnquam
Alternante vorans vasta Charybdis aqua.
Ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris.
Purus & Orion, purus & Hœdus erit.
Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
Exitus hic nobis non inhonestus erit.
At vos incertam mortales funeris horam

Quæritis, & qua sit mors aditura via:
Quæritis & cælo Phœnicum inuenta sereno,
Quæ sit stella homini commoda, quæque mala:
Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos:
Et maris & terræ cæca pericla viæ.
Rursus & obiectum fletis capiti esse tumultum,
Quum Mauors dubias miscet vtrinque manus.
Præterea domibus flammam, domibusque ruinam.
Neu subeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans nouit, quando periturus, & a qua
Morte. neque hic Boreæ flabra, neque arma timet.
Iam licet & Stygia sedeat sub arundine remex,
Cernat & infernæ tristia vela ratis:
Si modo clamantis reuocauerit aura puellæ,
Concessum nulla lege redibit iter.

IVPPITER *affectæ tandem miserere puellæ.*
Tam formosa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus, quo torridus æstuat aer,
Incipit & sicco feruere terra cane.
Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina cæli:
Quam toties sanctos non habuisse Deos.
Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas:
Quicquid iurarunt, ventus, & vnda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus? illa peræque
Præ se formosis inuidiosa Dea est.
An contemta tibi Iunonis templa Pelasgæ?
Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper, formosæ, non nostis parcere verbis.
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi vexatæ per multa pericula vitæ,
Extremo veniet mollior hora die.

Io versa caput primos mugiuerat annos:
Nunc Dea, quæ Nili flumine vacca bibit.
Ino etiam prima terras ætate vagata est.
Hanc miser implorat nauita Leucothoen.
Andromede monstris fuerat deuota marinis,
Hæc eadem Persei nobilis vxor erat.
Callisto Arcadios errauerat vrsa per agros.
Hæc nocturna suo sidere vela regit.
Quod si forte tibi properarint fata quietem,
Illa sepulturæ fata beata tuæ,
Narrabis Semelæ quo sit formosa periclo,
Credet & illa suo docta puella malo.
Et tibi Mæonias inter Heroidas omneis
Primus erit nulla non tribuente locus.
Nunc vtcunque potes fato gere saucia morem.
Et Deus, & durus vertitur ipse dies.
Hoc tibi vel poterit coniux ignoscere Iuno.
Frangitur & Iuno, si qua puella perit.
Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
Et iacet extincto laurus adusta foco.
Et iam Luna negat toties descendere cælo,
Nigraque funestum condidit omen auis.
Vna ratis fati nostros portabit amores
Cærula ad infernos velificata lacus.
Si non vnius, quæso miserere duorum.
Viuam, si viuet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
Scribam ego, Per magnum est salua puella Iouem.
Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,
Narrabitque sedens longa pericla sua.
Hæc tua, Persephone, maneat clementia, nec tu
Persephones coniux sæuior esse velis.

Sunt apud infernos tot millia formosarum.
Pulchra sit in superis scilicet illa locis.
Vobiscum est Iope, vobiscum candida Tyro,
Vobiscum Europe, nec proba Pasiphae:
Et quot Iona tulit, vetus & quot Achaia formas,
Et Thebæ, & Priami diruta regna senis:
Et quæcunque erat in numero Romana puella,
Occidit. has omnes ignis auarus habet.
Nec forma æternum, aut cuiquam est fortuna perennis.
Longius, aut propius mors sua quenque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo,
Munera Dianæ debita redde choros.
Redde etiam excubias diuæ nunc, ante iuuencæ.
Votiuas noctes & mihi redde decem.

HESTERNA, *mea lux, quum potus nocte vagarer,*
Nec me seruorum duceret vlla manus,
Obuia nescio quot pueri mihi turba minuta
Venerat. hos vetuit me numerare timor.
Quorum alij faculas, alij retinere sagittas,
Pars etiam visa est vincla parare mihi.
Sed nudi fuerant. quorum lasciuior vnus,
Arripite hunc, inquit. nam bene nostis eum.
Hic erat. hunc mulier nobis irata locauit.
Dixit, & in collo iam mihi nodus erat.
Hic alter iubet in medium propellere. at alter,
Intereat, qui nos non putat esse Deos.
Hæc te non meritum totas expectat in horas,
At tu nescio quas quæris, inepte, fores.
Quæ quum Sidoniæ nocturna ligamina mitræ
Soluerit, atque oculos mouerit illa graues:
Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,

Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.
Parcite iam, fratres. iam certos spondet amores.
Et iam ad mandatam venimus ecce domum.
Atque ita me iniecto duxerunt rursus amictu.
I nunc, & noctes disce manere domi.
Mane erat, & volui, si sola quiesceret illa,
Visere. at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui. non illa mihi formosior vnquam
Visa, neque ostrina quum fuit in tunica.
Ibat & hinc castæ narratum somnia Vestæ,
Neu sibi, neue mihi quæ nocitura forent.
Talis visa mihi somno demissa recenti.
Heu quantum per se candida forma valet.
Quid tu matutinus, ait, speculator amicæ,
Me similem vestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis. sat erit mihi cognitus vnus,
Vel tu, vel si quis verior esse potest.
Apparent non vlla toro vestigia presso,
Signa voluptatis nec iacuisse duos.
Aspice vt in toto nullus mihi corpore surgat
Spiritus, admisso notus adulterio.
Dixit, & opposita propellens suauia dextra,
Prosilit in laxa nixa pedem solea.
Sic ego tam sancti custode recludor amoris.
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

QVAERIS, cur veniam tibi tardior? aurea Phœbi
Porticus a magno Cæsare aperta fuit.
Tota erat in species Pœnis digesta columnis:
Inter quas Danai fœmina turba senis.
Hic equidem Phœbo visus mihi pulchrior ipso
Marmoreus tacita carmen hiare lyra.

Atque aram circum steterant armenta Myronis
Quattuor artificis viuida signa boues.
Tum medium Clario surgebat marmore templum,
Et patria Phœbo carius Ortygia.
Auro Solis erat supra fastigia currus,
Et valuæ Libyci nobile dentis opus.
Altera deiectos Parnasi vertice Gallos,
Altera mœrebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipse, interque sororem
Pythius in longa carmina veste sonat.
Illic adspicias scopulis hærere sorores,
Et canere antiqui dulcia furta Iouis:
Vt Semelę est combustus, vt est deperditus Io.
Denique vt ad Troiæ tecta volarit auis.
Qui videt, is peccat. qui non & viderit, ergo
Non cupiet. facti crimina lumen habet.
Quod si nemo extat, qui vicerit alitis arma,
Communis culpæ cur reus vnus agor?
Vna contentum pudeat me viuere amica.
Hoc si crimen erit, crimen amoris erit:
Mi nemo obijciat. libeat tibi, Cynthia, mecum
Roscida muscosis antra tenere iugis.
Nec tu Virginibus reuerentia moueris ora.
Hic quoque non nescit, quid sit amare, chorus:
Si tamen Oeagri quædam compressa figura
Bistonijs olim rupibus accubuit.
Hic vbi me prima statuent in parte choreæ,
Et medius tecta cuspide Bacchus erit:
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos.
Nam sine te nostrum non valet ingenium.
Hoc vtinam spatiere loco, quodcunque vacabis,
Cynthia. sed tibi me credere turba vetat,

Quum videt accensis deuotam currere tædis
  In nemus, & Triuiæ lumina ferre Deæ.
Nam quid Prænestis dubias, o Cynthia, sortes?
  Quid petis Æaci mœnia Telegoni?
Curve te in Herculeum deportant esseda Tibur?
  Appia cur toties te via ducit anum?
Scilicet vmbrosis sordet Pompeia columnis
  Porticus aulæis nobilis Attalicis.
Et creber pariter platanis surgentibus ordo.
  Flumina sopito quæque Marone cadunt:
Et leuiter nymphis tota crepitantibus vrbe,
  Quum subito Triton ore recondit aquam.
Falleris. ista tui furtum via monstrat amoris.
  Non vrbem, demens: lumina nostra fugis.
Quo fugis, ah demens? nulla est fuga. tu licet vsque
  Ad Tanaim fugias, vsque sequetur amor.
Non, si Pegaseo vecteris in aera dorso:
  Nec, tibi si Persei mouerit ala pedes:
Vel, si te sectæ moueant talaribus auræ:
  Nil tibi Mercurij proderit alta via.
Instat semper Amor supra caput. instat amanti,
  Et grauis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos, & tollere nunquam
  Te patietur humo lumina capta semel.
Et iam si pecces, Deus exorabilis ille est,
  Si modo præsentes viderit esse preces.
Num iam, dura, paras Phrygias nunc ire per vndas,
  Et petere Hyrcani litora nota maris?
Spargereque alterna communes cæde penates,
  Et ferre ad patrios præmia dira lares?
Nil agis. insidias in me componis inanes.
  Tendis iners docto retia nota mihi.

Sed de me minor est famæ iactura pudicæ.
Tanta tibi miseræ, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te nostras me lædit ad aures
Rumor, & in tota non bonus vrbe fuit.
Sed te non debes inimicæ credere linguæ.
Semper formosis fabula pœna fuit.
Non tua deprenso damnata est fama veneno.
Testis eris puras, Phœbe, videre manus.
Sin autem longo nox vna, aut altera luxu
Consumpta est, non me crimina parua mouent.
Ista senes licet accusent conuiuia duri.
Nos modo propositum, vita, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures:
Hic locus est, in quo tibia docta sones:
flaum. *Quæ non iure vado Mæandri iacta natasti,*
Turpia quum faceret Palladis ora tumor.
Tyndaris externo patriam mutauit amore.
Et sine decreto viua reducta domum est.
Ipsa Venus quamuis corrupta libidine Martis,
Nec minus in cælo semper honesta fuit.
Quamuis Ida Parim pastorem dicat amasse,
Atque inter pecudes accubuisse Deam:
Hoc & Hamadryadum spectauit turba sororum,
Silenique senes, & pater ipse chori.
Cum quibus Idæo legisti poma sub antro
Subposita excipiens, Nai, caduca manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quærit
Cur hæc tam diues? quis dedit? vnde dedit?
O nimium nostro felicem tempore Romam,
Si contra mores vna puella facit.
Hæc eadem hæc ante illam impune & Lesbia fecit.
Quæ sequitur, certe est inuidiosa minus.

Qui quærit Tatios veteres, durosque Sabinos,
Hic posuit nostra nuper in vrbe locum.
Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Altaque mortali deligere astra manu:
Quam facere vt nostræ nolint peccare puellæ.
Is mos Saturno regna tenente fuit:
Et quum Deucalionis aquæ fluxere per orbem,
Et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi, quis potuit lectum seruare pudicum?
Quæ Dea cum solo viuere sola Deo?
Vxorem quondam magni Minois, vt aiunt,
Corrupit torui candida forma bouis.
Nec minus ærato Danae circundata muro,
Non potuit magno casta negare Ioui.
Quod si tu Graias, siue es imitata Latinas:
Semper viue meo libera iudicio.

T*RISTIA iam redeunt iterum solennia nobis,*
Cynthia iam noctes est operata decem.
Atque vtinam Nilo pereat quæ sacra tepente
Misit matronis Inachis Ausonijs.
Quæ Dea tam cupidos toties diuisit amantes,
Quæcunque illa fuit, semper amara fuit.
Tu certe Iouis occultis in amoribus, Io,
Sensisti, multas quid sit inire vias:
Quum te iussit habere puellam cornua Iuno,
Et pecoris duro perdere verba sono.
Ah quoties quernis læsisti frondibus ora:
Mansisti stabulis abdita pasta tuis.
An quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
Iuppiter, idcirco facta superba Dea es?
An tibi non satis est fuscis Ægyptus alumnis?

Cur tibi tam longa Roma petita via est?
Quid tibi quid prodest viduas dormire puellas?
Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt.
Aut nos e nostra te, sæua, fugabimus vrbe.
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuat.
At tu quæ nostro nimium placata dolori es,
Noctibus his vacui reficiamus iter.
Non audis, & verba sinis mea ludere: quum iam
Flectant Icarij sidera tarda boues.
Lenta bibis. mediæ nequeunt te frangere noctes.
An nondum est talos mittere lassa manus?
Ah pereat quicunque meracas repperit vuas,
Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropijs merito iugulate colonis,
Pampineus, nosti, quam sit amarus odor.
Tu quoque, o Eurition, vino, Centaure, peristi,
Necnon Ismario tu Polypheme mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur ætas,
Vino sæpe suum nescit amica virum.
Me miserum, vt multo nihil es mutata Lyæo.
Iam bibe. formosa es: nil tibi vina nocent,
Quum tua præpendent demissa in pocula serta,
Et mea deducta carmina voce legis.
Largius effuso madeat tibi mensa Falerno,
Spumet & aurato mollius in calice:
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.
Est quiddam, quod vos quærere cogat Amor.
Semper in absenteis felicior æstus amantes.
Eleuat assiduos copia longa viros.

CVR *quisquam faciem dominæ iam credat Amori?*
Sic erepta mihi pene puella mea est.

Expertus

Expertus dico. nemo est in Amore fidelis.
Formosam raro non sibi quisque petit.
Polluit ille Deus cognatos, soluit amicos,
Et bene concordes tristia ad arma vocat.
Hospes in hospitium Menelao venit adulter.
Colchis & ignotum nonne secuta virum est?
Lynceu, tune meam potuisti tangere curam?
Perfide, nonne tuæ tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa & tam certa fuisset?
Posset & in tanto viuere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:
A domina tantum te modo tolle mea.
Te socium vitæ, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus, amice, meis.
Lecto te solum, lecto te deprecor vno:
Riualem possum non ego ferre Iouem.
Ipse meas solus, quod nil est, æmulor vmbras,
Stultus, quod stulto sæpe timore tremo.
Vna tamen caussa est, qua crimina tanta remitto,
Errabant multo quod tua verba mero.
Sed nunquam vitæ me fallet ruga seueræ.
Omnes iam norunt, quam sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores,
Solum te nostros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
Proderit? aut rerum dicere posse vias?
*Aut quid * Cretæi tibi prosunt carmina lecta?*
Nil iuuat in magno vester amore senex.
Tu satius musis meliorem imitere Philetam,
Et non inflati somnia Callimachi.
Non rursus licet Ætoli referas Acheloi
Fluxerit vt magno factus amore liquor:

Atque etiam vt Phrygio fallax Mæandria campo
Errat,& ipſa ſuas decipit vnda vias:
Qualis & Adraſti fuerit vocalis Arion,
Triſtis ad Archemori funera victor equus:
Non non Amphiaraeæ tibi fata quadrigæ
Proſint,aut Capanei grata ruina Ioui.
Deſine Achilleo componere verba cothurno,
Deſine,& ad molles membra reſolue choros.
Incipe iam anguſto verſus componere torno.
Inque tuos ignes,dure poeta,veni.
Tu non Antimacho,non tutior ibis Homero.
Deſpicit & magnos recta puella deos.
Sed non ante grauis taurus ſuccumbit aratro,
Cornua quam validis hæſerit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores.
Trux tamen a nobis ante domandus eris.
Harum nulla ſolet rationem quærere mundi,
Nec cur fraternis Luna laboret equis:
Nec ſi poſt Stygias aliquid reſtauerit vndas,
Nec ſi conſulto fulmina miſſa tonent.
Aſpice me,cui parua domi fortuna relicta eſt,
Nullus & antiquo Marte triumphus aui:
Vt regnem miſtas inter conuiua puellas
Hoc,ego quo tibi nunc eleuor,ingenio.
Me iuuet heſternis poſitum languere corollis,
Quem tetigit iactu certus ad oſſa Deus.
Actia Vergilio cuſtodis litora Phœbi,
Cæſaris & fortes dicere poſſe rates:
Qui nunc Æneæ Troiani ſuſcitat arma,
Iactaque Lauinis mœnia litoribus.
Cedite Romani ſcriptores,cedite Graij.
Neſcio quid maius naſcitur Iliade.

Tu canis vmbrosi subter pineta Galesi
Thyrsin, & attritis Daphnin arundinibus:
Vtque decem poßint corrumpere mala puellam,
Missus & impreßis hœdus ab vberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores,
Huic licet ingratæ Tityrus ipse canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
Agricolæ domini carpere delitias.
Quanuis ille suam lassus requiescat auenam,
Laudatur facileis inter Hamadryadas.
Tu canis Ascræi veteris præcepta poetæ,
Quo seges in campo, quo viret vua iugo.
Tale facis carmen docta testudine, quale
Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen hæc vlli venient ingrata legenti,
Siue in amore rudis, siue peritus erit.
Nec minor his animis, nec se minor ore canorus
Anseris indocto carmine ceßit olor.
Hæc quoque perfecto ludebat Iasone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.
Hæc quoque lasciui cantarunt scripta Catulli,
Lesbia queis ipsa notior est Helena.
Hæc etiam docti confessa est pagina Calui,
Quum caneret miseræ funera Quintiliæ.
Et modo formosa qua multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna vulnera lauit aqua.
Cynthia quinetiam versu laudata Properti,
Hos inter si me ponere fama volet.

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER III.

CALLIMACHI *manes & Coi sacra Philetæ*
In vestrum, quæso, me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro,
Quoue pede ingressi, quamue bibistis aquam.
Ah valeat Phœbum quicunque moratur in armis.
Exactus tenui pumice versus eat.
Quo me fama leuat terra sublimis, & a me
Nata coronatis Musa triumphat equis,
Et mecum in curru parui vectantur Amores,
Scriptorumque meas turba secuta rotas.
Quid frustra missis in me certatis habenis?
Non datur ad Musas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperij Bactra futura canent.
Sed quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
Detulit intacta pagina nostra via.
Mollia Pegasides vestro date serta poetæ.
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi quod viuo detraxerit inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet honos.

Omnia post obitum fingit maiora vetustas,
Maius ab exequijs nomen in ora venit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
Fluminaque Hæmonio comminus isse viro?
Idæum Simoenta Iouis cunabula parui?
Hectora per campos ter maculasse rotas?
Deiphobũque, Helenũque, & Polydamanta sine armis,
Qualemcunque Parin vix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc, Ilion, & tu
Troia bis Oetæi numine capta Dei.
Necnon ille tui casus memorator Homerus
Posteritate suum crescere sensit opus,
Meque inter seros laudabit Roma nepotes.
Illum post cineres auguror esse diem.
Ne mea contemto lapis indicet ossa sepulchro
Prouisum est, Lycio vota probante Deo.
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
Gaudeat vt solito tacta puella sono.
Orphea detenuisse feras, & concita dicunt
Flumina Threicia detenuisse lyra.
Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
Quinetiam, Polypheme, fera Galatea sub Ætna,
Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur nobis & Baccho & Apolline dextro,
Turba puellarum si mea verba colit.
Quod non Tænarijs domus est mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phæacas æquant pomaria siluas,
Non operosa rigat Martius antra liquor:
At Musæ comites, & carmina cara legenti,
Et defessa choris Calliopea meis.

Fortunata meo si qua es celebrata libello,
Carmina erunt formæ tot monimenta tuæ.
Nam neque Pyramidum sumptus ad sidera ducti,
Nec Iouis Elæi cælum imitata domus:
Nec Mausolei diues fortuna sepulchri
Mortis ab extrema conditione vacat.
Aut illis flamma, aut imber subducet honores,
Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quæsitum nomen ab æuo
Excidet. ingenio stat sine morte decus.

V I S V S *eram molli recubans Heliconis in vmbra,*
Bellerophontæi qua fluit humor equi:
Reges, Alba, tuos, & regum facta tuorum
Tantum operis neruis hiscere posse meis:
Paruaque tam magnis admoram fontibus ora,
Vnde pater sitiens Ennius ante bibit,
Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
Regiaque Æmilia vecta trophæa rate,
Victorisque moram Fabij, pugnamque sinistram
Cannensem, & versos ad pia vota Deos,
Hannibalemque Lares Romana sede fugantes,
Anseris & tutum voce fuisse Iouem:
Quum me Castalia speculans ex arbore Phœbus
Sic ait aurata nixus ad antra lyra,
Quid tibi cum tali, demens, est flumine? quis te
Carminis heroi tangere iussit opus?
Non hic vlla tibi speranda est fama, Properti.
Mollia sunt paruis prata terenda rotis.
Vt tuus in scamno iactetur sæpe libellus,
Quem legat expectans sola puella virum.
Cur tua præscriptos euecta est pagina gyros?

Non est ingenij cymba grauanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
Tutus eris. medio maxima turba mari est.
Dixerat, & plectro sedem mihi monstrat eburno,
Qua noua muscoso semita facta solo est.
Hic erat affixis viridis spelunca lapillis,
Pendebantque cauis tympana pumicibus.
Ergo Musarum, & Sileni patris imago
Fictilis, & calami, Pan Tegeæe, tui,
Et Veneris dominæ volucres mea turba columbæ
Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu,
Diuersæque nouem sortitæ iura puellæ
Exercent teneras in sua dona manus.
Hæc ederas legit in thyrsos, hæc carmina neruis
Aptat, & illa manu texit vtraque rosam,
E quarum numero me contigit vna dearum.
Vt reor a facie, Calliopea fuit.
Contentus niueis semper vectabere cygnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco prætoria classica cornu
Flere, nec Aonium cingere Marte nemus:
Aut quibus in campis Mariano prælia signo
Stent, & Teutonicas Roma refringat opes,
Barbarus aut Sueuo perfusus sanguine Rhenus
Saucia mœrenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
Nocturnæque canes ebria signa fugæ.
Vt per te clausas sciat excantare puellas,
Qui volet austeros arte ferire viros.
Talia Calliope, lymphisque a fonte petitis,
Ora Philetæa nostra rigauit aqua.

ARMA Deus Cæsar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna viri merces. parat vltima terra triumphos.
Tigris, & Euphrates sub tua iura fluent.
Sera sub Ausonijs veniet prouincia virgis.
Assuescent Latio Partha trophæa Ioui.
Ite agite expertæ bello date lintea proræ,
Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omina fausta cano. Crassos, cladesque piate:
Ite, & Romanæ consulite historiæ.
Mars pater, & sacræ fatalia lumina Vestæ,
Ante meos obitus sit, precor, illa dies:
Qua videam spolijs onerato Cæsaris axe,
Ad vulgi plausus sæpe resistere equos.
Inque sinu caræ nixus spectare puellæ
Incipiam, & titulis oppida capta legam.
Tela fugacis equi, & bracchati militis arcus,
Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam prolem serua Venus. hoc sit in æuum,
Cernis ab Ænea quod superesse caput.
Præda sit hæc illis, quorum meruere labores:
Me sat erit Sacra plaudere posse via.
Pacis Amor Deus est, pacem veneramur amantes.
Stant mihi cum domina prælia dura mea.
Nec tamen inuiso pectus mihi carpitur auro,
Nec bibit e gemma diuite nostra sitis.
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,
Nec miser æra peto classe, Corinthe, tua.
O prima infelix fingenti terra Prometheo.
Ille parum cauti pectoris egit opus.
Corpora disponens, mentem non vidit in arte:
Recta animi primum debuit esse via.

Nunc maris in tantum ventis iactamur, & hostem
Quærimus, atque armis nectimus arma noua.
Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas.
Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miscebitur vmbris.
Consule cum Mario capte Iugurtha sedes.
Lydus Dulichio non distat Crœsus ab Iro.
Optima mors, parca quæ venit apta die.
Me iuuat in prima coluisse Helicona iuuenta,
Musarumque choris implicuisse manus.
Me iuuat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in verna semper habere rosa.
Atque vbi iam venerem grauis interceperit ætas,
Sparserit integras alba senecta comas:
Tum mihi Naturæ libeat perdiscere mores,
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Qua venit exoriens, qua deficit. vnde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit.
Vnde salo superant venti. quid flamine captet
Eurus, & in nubes vnde perennis aqua:
Sit ventura dies mundi quæ subruat arces,
Purpureus pluuias cũr bibit arcus aquas:
Aut cur Perrhebi tremuere cacumina Pindi,
Solis & atratis luxerit orbis equis:
Cur segnis versare boues, & plaustra Bootes,
Pleiadum spisso cur coit igne chorus:
Cur ve suos fines altum non exeat æquor,
Plenus & in partes quattuor annus eat:
Sub terris sint iura Deum & tormenta Gigantum,
Tisiphones atro si furit angue caput:
Aut Alcmeoniæ furiæ, aut ieiunia Phinei:
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas:

Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, & Tityo iugera pauca nouem:
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor haud vltra, quam rogus, esse potest.
Exitus hic vitæ superest mihi. Vos quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

Ad Lygdamum

DIC *mihi de nostra, quæ sentis vera puella:*
Sic tibi sint dominæ, Lygdame, dempta iuga:
Dum me lætitia tumefactum fallis inani,
Hæc referens, quæ me credere velle putas.
Omnis enim debet sine vano nuncius esse,
Maioremque timens seruus habere fidem.
Nunc mihi si qua tenes, ab origine dicere prima
Incipe. suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomptis vidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?
Ornabat niueas nullaue gemma manus?
Ac mœstam teneris vestem pendere lacertis?
Scriniaque ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus? & tristes sua pensa ministræ
Carpebant? medio nebat & ipsa loco?
Humidaque impressa siccabat lumina lana?
Rettulit & querulo iurgia nostra sono?
Hæc te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?
Est pœnæ seruo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
Ac qualem nulla dicere habere domo?
Gaudet me vacuo solam tabescere lecto?
Si placet insultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.

Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
Et lecta exectis anguibus ossa trahunt.
Et strigis inuentæ per busta iacentia plumæ,
Cinctaque funesto lanea vitta viro.
Si non vana canunt mea somnia, Lygdame, testor
Pœna erit ante meos sera, sed ampla pedes.
Putris & in vacuo texetur aranea lecto,
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
Quæ tibi si veris animis est questa puella,
Hac eadem rursus, Lygdame, curre via:
Et mea cum multis lacrimis mandata reporta:
Iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoque consimili impositum torquerier igni.
Iurabo & bis sex integer esse dies.
Quod mihi si tanto felix concordia bello
Extiterit, per me, Lygdame, liber eris.

ERGO *sollicitæ tu caussa, pecunia, vitæ es.*
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitijs hominum crudelia pabula præbes.
Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Pætum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis insano terque quaterque mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit æuo,
Et noua longinquis piscibus esca natat.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
Quum moribunda niger clauderet ora liquor:
Di maris, Ægei quos sunt penes æquora ponti,
Et quæcunque meum degrauat vnda caput:
Quo rapitis miseros primæ lanuginis annos?
Adtulimus longas in freta vestra manus.

Ah miser, Alcyonum scopulis adfigar acutis.
In me cæruleo fuscina sumpta Deo est.
At saltem Italiæ regionibus aduehat æstus.
Hoc de me, sat erit, si modo matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus:
Vltima quæ Pæto noxque diesque fuit.
Pæte, quid ætatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi est? non habet vnda Deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
Omnia detrito vincula fune cadunt.
Et mater non iusta piæ dare debita terræ,
Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres adstant super ossa marinæ.
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptæ timor Orithyiæ,
Quæ spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
Portabat sanctos alueus ille viros.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
Et tu nocturno tacta dolore Thetis,
Vos decuit lasso subponere brachia mento.
Non poterat vestras ille grauare manus.
Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
Pætum sponte tua vilis arena tegas.
Vt, quoties Pæti transibit nauta sepulchrum,
Dicat: Et audaci tu timor esse potes.
Ite rates curuæ, & leti texite caussam.
Ista per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat: fatis adiecimus vndas.
Fortunæ miseras auximus arte vias.
Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
Quid meritum dicas cui sua terra parum est?

Natura insidians pontum substrauit auaris.
Vt tibi succedat, vix semel esse potest.
Ventorum est quodcunque paras. haud vlla carina
Consenuit. fallit portus & ipse fidem.
Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
Quæ notat Argyni pœna natantis aquæ.
Hoc iuuene amisso classem non soluit Atrides.
Pro qua mactata est Iphigenia mora.
Saxa triumphales fregere Caphareа puppes,
Naufraga quum vasto Græcia tracta salo est.
Paulatim socium iacturam fleuit Vlysses,
In mare cui soli non valuere doli.
Hunc paruo ferri vidit nox improba ligno.
Pætus vt occideret, tot coiere mala.
Non tulit huic pectus stridorem audire procellæ,
Et duro teneras lædere fune manus:
Sed thyiæ thalamo, aut Oriciæ terebinthi
Effulto pluma versicolore caput.
Huic fluctus viuo radicitus abstulit vngues,
Et miser inuitam traxit hiatus aquam.
Quod si contentus patrio boue verteret agros,
Verbaque duxisset pondus habere mea:
Viueret ante suos dulcis conuiua penates
Pauper, & in terra, nil vbi flere potest.
At tu, sæue Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominæ condar oportet iners.

D*VLCIS ad externas fuerat mihi rixa lucernas,*
Vocis & insanæ tot maledicta tuæ.
Cur furibunda mero mensam propellis, & in me
Proijcis insana cymbia plena manu?
Tu vero nostros, audax, inuade capillos,

Atque etiam vt Phrygio fallax Mæandria campo
Errat, & ipsa suas decipit vnda vias:
Qualis & Adrasti fuerit vocalis Arion,
Tristis ad Archemori funera victor equus;
Non non Amphiaraeæ tibi fata quadrigæ
Prosint, aut Capanei grata ruina Ioui.
Desine Achilleo componere verba cothurno,
Desine, & ad molles membra resolue choros.
Incipe iam angusto versus componere torno.
Inque tuos ignes, dure poeta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.
Despicit & magnos recta puella deos.
Sed non ante grauis taurus succumbit aratro,
Cornua quam validis hæserit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores.
Trux tamen a nobis ante domandus eris.
Harum nulla solet rationem quærere mundi,
Nec cur fraternis Luna laboret equis:
Nec si post Stygias aliquid restauerit vndas,
Nec si consulto fulmina missa tonent.
Aspice me, cui parua domi fortuna relicta est,
Nullus & antiquo Marte triumphus aui:
Vt regnem mistas inter conuiua puellas
Hoc, ego quo tibi nunc elenor, ingenio.
Me iuuet hesternis positum languere corollis,
Quem tetigit iactu certus ad ossa Deus.
Actia Vergilio custodis litora Phœbi,
Cæsaris & fortes dicere posse rates:
Qui nunc Æneæ Troiani suscitat arma,
Iactaque Lauinis mœnia litoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Graij.
Nescio quid maius nascitur Iliade.

Tu canis vmbrosi subter pineta Galesi
Thyrsin, & attritis Daphnin arundinibus:
Vtque decem poßint corrumpere mala puellam,
Missus & impreßis hœdus ab vberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores,
Huic licet ingratæ Tityrus ipse canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
Agricolæ domini carpere delitias.
Quamuis ille suam lassus requiescat auenam,
Laudatur facileis inter Hamadryadas.
Tu canis Ascræi veteris præcepta poetæ,
Quo seges in campo, quo viret vua iugo.
Tale facis carmen docta testudine, quale
Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen hæc vlli venient ingrata legenti,
Siue in amore rudis, siue peritus erit.
Nec minor his animis, nec se minor ore canorus
Anseris indocto carmine cesſit olor.
Hæc quoque perfecto ludebat Iasone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.
Hæc quoque lasciui cantarunt scripta Catulli,
Lesbia queis ipsa notior est Helena.
Hæc etiam docti confessa est pagina Calui,
Quum caneret miseræ funera Quintiliæ.
Et modo formosa quàm multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna vulnera lauit aqua.
Cynthia quinetiam versu laudata Properti,
Hos inter si me ponere fama volet.

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER III.

CALLIMACHI *manes & Coi sacra Philetæ*
In vestrum, quæso, me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro,
Quoue pede ingressi, quamue bibistis aquam.
Ah valeat Phœbum quicunque moratur in armis.
Exactus tenui pumice versus eat.
Quo me fama leuat terra sublimis, & a me
Nata coronatis Musa triumphat equis,
Et mecum in curru parui vectantur Amores,
Scriptorumque meas turba secuta rotas.
Quid frustra missis in me certatis habenis?
Non datur ad Musas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperij Bactra futura canent.
Sed quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
Detulit intacta pagina nostra via.
Mollia Pegasides vestro date serta poetæ.
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi quod viuo detraxerit inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet honos.

Omnia post obitum fingit maiora vetustas,
Maius ab exequijs nomen in ora venit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
Fluminaque Hæmonio comminus isse viro?
Idæum Simoenta Iouis cunabula parui?
Hectora per campos ter maculasse rotas?
Deiphobũque, Helenũque, & Polydamanta sine armis,
Qualemcunque Parin vix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc, Ilion, & tu
Troia bis Oetæi numine capta Dei.
Necnon ille tui casus memorator Homerus
Posteritate suum crescere sensit opus,
Meque inter seros laudabit Roma nepotes.
Illum post cineres auguror esse diem.
Ne mea contemto lapis indicet ossa sepulchro
Prouisum est, Lycio vota probante Deo.
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
Gaudeat vt solito tacta puella sono.
Orphea detenuisse feras, & concita dicunt
Flumina Threicia detenuisse lyra.
Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
Quinetiam, Polypheme, fera Galatea sub Ætna,
Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur nobis & Baccho & Apolline dextro,
Turba puellarum si mea verba colit.
Quod non Tænarijs domus est mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phæacas æquant pomaria siluas,
Non operosa rigat Martius antra liquor:
At Musæ comites, & carmina cara legenti,
Et defessa choris Calliopea meis.

Fortunata meo ſi qua es celebrata libello,
Carmina erunt formæ tot monimenta tuæ.
Nam neque Pyramidum ſumptus ad ſidera ducti,
Nec Iouis Elæi cœlum imitata domus:
Nec Mauſolei diues fortuna ſepulchri
Mortis ab extrema conditione vacat.
Aut illis flamma, aut imber ſubducet honores,
Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quæſitum nomen ab æuo
Excidet. ingenio ſtat ſine morte decus.

VISVS *eram molli recubans Heliconis in vmbra,*
Bellerophontæi qua fluit humor equi:
Reges, Alba, tuos, & regum facta tuorum
Tantum operis neruis hiſcere poſſe meis:
Paruaque tam magnis admoram fontibus ora,
Vnde pater ſitiens Ennius ante bibit,
Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
Regiaque Æmilia vecta trophæa rate,
Victoriſque moram Fabij, pugnamque ſiniſtram
Cannenſem, & verſos ad pia vota Deos,
Hannibalemque Lares Romana ſede fugantes,
Anſeris & tutum voce fuiſſe Iouem:
Quum me Caſtalia ſpeculans ex arbore Phœbus
Sic ait aurata nixus ad antra lyra,
Quid tibi cum tali, demens, eſt flumine? quis te
Carminis heroi tangere iuſſit opus?
Non hic vlla tibi ſperanda eſt fama, Properti.
Mollia ſunt paruis prata terenda rotis.
Vt tuus in ſcamno iactetur ſæpe libellus,
Quem legat expectans ſola puella virum.
Cur tua præſcriptos euecta eſt pagina gyros?

Non est ingenij cymba grauanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
Tutus eris. medio maxima turba mari est.
Dixerat, & plectro sedem mihi monstrat eburno,
Qua noua muscoso semita facta solo est.
Hic erat affixis viridis spelunca lapillis,
Pendebantque cauis tympana pumicibus.
Ergo Musarum, & Sileni patris imago
Fictilis, & calami, Pan Tegeæe, tui,
Et Veneris dominæ volucres mea turba columbæ
Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu,
Diuersæque nouem sortitæ iura puellæ
Exercent teneras in sua dona manus.
Hæc ederas legit in thyrsos, hæc carmina neruis
Aptat, & illa manu texit vtraque rosam,
E quarum numero me contigit vna dearum.
Vt reor a facie, Calliopea fuit.
Contentus niueis semper vectabere cygnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco prætoria classica cornu
Flere, nec Aonium cingere Marte nemus:
Aut quibus in campis Mariano prælia signo
Stent, & Teutonicas Roma refringat opes,
Barbarus aut Sueuo perfusus sanguine Rhenus
Saucia mœrenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
Nocturnæque canes ebria signa fugæ.
Vt per te clausas sciat excantare puellas,
Qui volet austeros arte ferire viros.
Talia Calliope, lymphisque a fonte petitis,
Ora Philetæa nostra rigauit aqua.

ARMA Deus Cæsar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna viri merces. parat vltima terra triumphos.
Tigris, & Euphrates sub tua iura fluent.
Sera sub Ausonijs veniet prouincia virgis.
Assuescent Latio Partha trophæa Ioui.
Ite agite expertæ bello date lintea proræ,
Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omina fausta cano. Crassos, cladesque piate:
Ite, & Romanæ consulite historiæ.
Mars pater, & sacræ fatalia lumina Vestæ,
Ante meos obitus sit, precor, illa dies:
Qua videam spolijs onerato Cæsaris axe,
Ad vulgi plausus sæpe resistere equos.
Inque sinu caræ nixus spectare puellæ
Incipiam, & titulis oppida capta legam.
Tela fugacis equi, & bracchati militis arcus,
Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam prolem serua Venus. hoc sit in æuum,
Cernis ab Ænea quod superesse caput.
Præda sit hæc illis, quorum meruere labores:
Me sat erit Sacra plaudere posse via.
Pacis Amor Deus est, pacem veneramur amantes.
Stant mihi cum domina prælia dura mea.
Nec tamen inuiso pectus mihi carpitur auro,
Nec bibit e gemma diuite nostra sitis.
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,
Nec miser æra peto classe, Corinthe, tua.
O prima infelix fingenti terra Prometheo.
Ille parum cauti pectoris egit opus.
Corpora disponens, mentem non vidit in arte:
Recta animi primum debuit esse via.

Nunc maris in tantum ventis iactamur, & hostem
Quærimus, atque armis nectimus arma noua.
Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas.
Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miscebitur vmbris.
Consule cum Mario capte Iugurtha sedes.
Lydus Dulichio non distat Crœsus ab Iro.
Optima mors, parca quæ venit apta die.
Me iuuat in prima coluisse Helicona iuuenta,
Musarumque choris implicuisse manus.
Me iuuat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in verna semper habere rosa.
Atque vbi iam venerem grauis interceperit ætas,
Sparserit integras alba senecta comas:
Tum mihi Naturæ libeat perdiscere mores,
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Qua venit exoriens, qua deficit. vnde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit.
Vnde salo superant venti. quid flamine captet
Eurus, & in nubes vnde perennis aqua:
Sit ventura dies mundi quæ subruat arces,
Purpureus pluuias cur bibit arcus aquas:
Aut cur Perrhebi tremuere cacumina Pindi,
Solis & atratis luxerit orbis equis:
Cur segnis versare boues, & plaustra Bootes,
Pleiadum spisso cur coit igne chorus:
Curve suos fines altum non exeat æquor,
Plenus & in partes quattuor annus eat:
Sub terris sint iura Deum & tormenta Gigantum,
Tisiphones atro si furit angue caput:
Aut Alcmeoniæ furiæ, aut ieiunia Phinei:
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas:

Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, & Tityo iugera pauca nouem:
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor haud vltra, quam rogus, esse potest.
Exitus hic vitæ superest mihi. Vos quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

Ad Lygdamum

DIC mihi de nostra, quæ sentis vera puella:
Sic tibi sint dominæ, Lygdame, dempta iuga:
Dum me lætitia tumefactum fallis inani,
Hæc referens, quæ me credere velle putas.
Omnis enim debet sine vano nuncius esse,
Maioremque timens seruus habere fidem.
Nunc mihi si qua tenes, ab origine dicere prima
Incipe. suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomptis vidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?
Ornabat niueas nullaue gemma manus?
Ac mœstam teneris vestem pendere lacertis?
Scriniaque ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus? & tristes sua pensa ministræ
Carpebant? medio nebat & ipsa loco?
Humidaque impressa siccabat lumina lana?
Rettulit & querulo iurgia nostra sono?
Hæc te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?
Est pœnæ seruo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
Ac qualem nulla dicere habere domo?
Gaudet me vacuo solam tabescere lecto?
Si placet insultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.

Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
Et lecta exectis anguibus ossa trahunt.
Et strigis inuentæ per busta iacentia plumæ,
Cinctaque funesto lanea vitta viro.
Si non vana canunt mea somnia, Lygdame, testor
Pœna erit ante meos sera, sed ampla pedes.
Putris & in vacuo texetur aranea lecto,
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
Quæ tibi si veris animis est questa puella,
Hac eadem rursus, Lygdame, curre via:
Et mea cum multis lacrimis mandata reporta:
Iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoque consimili impositum torquerier igni.
Iurabo & bis sex integer esse dies.
Quod mihi si tanto felix concordia bello
Extiterit, per me, Lygdame, liber eris.

ERGO sollicitæ tu caussa, pecunia, vitæ es.
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitijs hominum crudelia pabula præbes.
Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Pætum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis insano terque quaterque mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit æuo,
Et noua longinquis piscibus esca natat.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
Quum moribunda niger clauderet ora liquor:
Di maris, Ægei quos sunt penes æquora ponti,
Et quæcunque meum degrauat vnda caput:
Quo rapitis miseros primæ lanuginis annos?
Adtulimus longas in freta vestra manus.

Ah miser, Alcyonum scopulis adfigar acutis.
In me cæruleo fuscina sumpta Deo est.
At saltem Italiæ regionibus aduehat æstus.
Hoc de me, sat erit, si modo matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus:
Vltima quæ Pæto noxque diesque fuit.
Pæte, quid ætatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi est? non habet vnda Deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
Omnia detrito vincula fune cadunt.
Et mater non iusta piæ dare debita terræ,
Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres adstant super ossa marinæ.
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptæ timor Orithyiæ,
Quæ spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
Portabat sanctos alueus ille viros.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
Et tu nocturno tacta dolore Thetis,
Vos decuit lasso subponere brachia mento.
Non poterat vestras ille grauare manus.
Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
Pætum sponte tua vilis arena tegas.
Vt, quoties Pæti transibit nauta sepulchrum,
Dicat: Et audaci tu timor esse potes.
Ite rates curuæ, & leti texite caussam.
Ista per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat. fatis adiecimus vndas.
Fortunæ miseras auximus arte vias.
Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
Quid meritum dicas cui sua terra parum est?

Natura insidians pontum substrauit auaris.
Vt tibi succedat, vix semel esse potest.
Ventorum est quodcunque paras. haud vlla carina
Consenuit. fallit portus & ipse fidem.
Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
Quæ notat Argyni pœna natantis aquæ.
Hoc iuuene amisso classem non soluit Atrides.
Pro qua mactata est Iphigenia mora.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
Naufraga quum vasto Græcia tracta salo est.
Paulatim socium iacturam fleuit Vlysses,
In mare cui soli non valuere doli.
Hunc paruo ferri vidit nox improba ligno.
Pætus vt occideret, tot coiere mala.
Non tulit huic pectus stridorem audire procellæ,
Et duro teneras lædere fune manus:
Sed thyiæ thalamo, aut Oriciæ terebinthi
Effulto pluma versicolore caput.
Huic fluctus viuo radicitus abstulit vngues,
Et miser inuitam traxit hiatus aquam.
Quod si contentus patrio boue verteret agros,
Verbaque duxisset pondus habere mea:
Viueret ante suos dulcis conuiua penates
Pauper, & in terra, nil vbi flere potest.
At tu, sæue Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominæ condar oportet iners.

DVLCIS ad externas fuerat mihi rixa lucernas,
Vocis & insanæ tot maledicta tuæ.
Cur furibunda mero mensam propellis, & in me
Proijcis insana cymbia plena manu?
Tu vero nostros, audax, inuade capillos,

Et mea formosis vnguibus ora nota.
Tu minitare oculos subiecta exurere flamma.
Fac mea rescisso pectora nuda sinu:
Nimirum veri dantur mihi signa caloris.
Nam sine amore graui fœmina nulla dolet.
Quæ mulier rabida iactat conuicia lingua,
Et Veneris magnæ voluitur ante pedes:
Custodum gregibus circum se stipat euntem,
Seu sequitur medias, Mænas vt acta, vias:
Seu timidam crebro dementia somnia terrent,
Seu miseram in tabula picta puella mouet:
His ego tormentis animi sum verus aruspex.
Nam didici certas sæpe in amore notas.
Non est certa fides, quam non iniuria versat.
Hostibus eueniat lenta puella meis.
In morso æquales videant mea vulnera collo,
Me doceat liuor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem:
Siue meas lacrimas, siue videre tuas.
Tecta superciliis si quando verba remittis,
Aut tua quum digitis scripta silenda notas.
Odi ego quæ nunquam pungunt suspiria somnos,
Semper in iratam pallidus esse velim.
Dulcior ignis erat Paridi, quum grata per arma
Tyndaridi poterat gaudia ferre suæ.
Dum vincunt Danai, dum restat barbarus Hector:
Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum riualibus arma
Semper erunt. in te pax mihi nulla placet.
Gaude quod nulla est æque formosa. doleres,
Si qua foret. nunc sis iure superba, licet.
At tibi, qui nostro nexisti retia lecto:

Sit socer æternum, nec sine matre domus.
Cui nunc si qua data est furandæ copia noctis,
Offensa illa mihi, non tibi amica dedit.

MAECENAS *eques Hetrusco de sanguine regum,*
Intra fortunam qui cupis esse tuam:
Quid me scribendi tam vastum mittis in æquor?
Non sunt apta meæ grandia vela rati.
Turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus:
Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
Fama nec ex æquo ducitur vlla iugo.
Gloria Lysippo est, animosa effingere signa,
Exactis Calamis se mihi iactat equis.
In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles,
Parrhasius parua vindicat arte locum.
Argumenta magis sunt Mentoris addita formæ,
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno,
Praxitelem proprius vindicat arte lapis.
Est quibus Elææ concurrit palma quadrigæ,
Est quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satus ad pacem, hic castrensibus vtilis armis.
Naturæ sequitur semina quisque suæ.
At tua, Mæcenas, vitæ præcepta recepi,
Cogor & exemplis te superare tuis.
Quum tibi Romano dominas in honore secures,
Et liceat medio ponere iura foro:
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
Atque onerare tuam fixa per arma domum.
Et tibi ad effectum vires det Cæsar, & omni
Tempore tam faciles insinuentur opes:

Parcis, & in tenues humilem te colligis vmbras,
Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
Crede mihi, magnos æquabunt ista Camillos
Iudicia, & venies tu quoque in ora virum:
Cæsaris & famæ vestigia iuncta tenebis.
Mæcenatis erunt vera trophæa fides.
Non ego velifera tumidum mare findo carina.
Tota sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sedisse paternos
Cadmi, nec semper prælia clade pari:
Nec referam Scæas, & Pergama Apollinis arces,
Et Danaum decimo vere redisse rates,
Mœnia quum Graio Neptunia pressit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,
Et cecinisse modis, pure poeta, tuis.
Hæc curent pueri, hæc curent scripta puellæ,
Meque Deum clament, & mihi sacra ferant.
Te duce vel Iouis arma canam, cæloque minantem
Cæum, & Phlegræis Oromedonta iugis:
Celsaque Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar, & cæso mœnia firma Remo:
Eductosque pares siluestri ex vbere reges.
Crescet & ingenium sub tua iussa meum.
Prosequar & currus vtroque ab litore ouantes
Parthorum, astutæ tela remissa fugæ:
Castraque Pelusij Romano subruta ferro,
Antonique graues in sua fata manus.
Mollis tu cœptæ fautor cape lora iuuentæ,
Dexteraque immissis da mihi signa rotis.
Hoc mihi, Mæcenas, laudis concedis. & a te est
Quod ferar in partes ipse fuisse tuas.

MIRABAR

MIRABAR *quidnam misissent mane Camœnæ*
Ante meum stantes sole rubente torum.
Natalis nostræ signum misere puellæ,
Et manibus faustos ter crepuere sonos.
Transeat hic sine nube dies, stent aere venti,
Ponat & in sicco molliter vnda minas.
Aspiciam nullos hodierna luce dolentes,
Et Niobes lacrimas supprimat ipse lapis.
Alcyonum positis requiescant ora querelis,
Increpet absumptum nec sua mater Ityn.
Tuque, o cara, mihi felicibus edita pennis
Surge, & poscentes iusta precare Deos.
Ac primum pura somnum tibi discute lympha,
Et nitidas presso pollice finge comas.
Dein qua primum oculos cœpisti veste Properti,
Indue, nec vacuum flore relinque caput.
Et pete, qua polles, vt sit tibi forma perennis:
Inque meum semper stent tua regna caput.
Inde coronatas vbi thure piaueris aras,
Luxerit & tota flamma secunda domo:
Sit mensæ ratio, noxque inter pocula currat,
Et crocino nares murrheus vngat onyx.
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
Et sint nequitiæ libera verba tuæ.
Dulciaque ingratos adimant conuiuia somnos.
Publica vicinæ perstrepat aura viæ.
Sit sors & nobis talorum interprete iactu,
Quem grauibus pennis verberet ille puer.
Quum fuerit multis exacta trientibus hora,
Noctis & instituet sacra ministra Venus:
Annua soluamus thalamo solennia nostro,
Natalisque tui sic peragamus iter.

QVID mirare, meam si versat fœmina vitam,
Et trahit addictum sub sua iura virum?
Criminaque ignaui capitis mihi turpia fingis,
Quod nequeam fracto rumpere vincla iugo?
Venturam melius præsagit nauita mortem.
Vulneribus didicit miles habere metum.
Ista ego præterita iactaui verba iuuenta,
Tu nunc exemplo disce timere meo.
Colchis flagranteis adamantina sub iuga tauros
Egit, & armigera prælia seuit humo:
Custodisque feros clausit serpentis hiatus,
Iret vt Æsonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo quondam oppugnare sagittis
Mæotis Danaum Penthesilea rates.
Aurea cui postquam nudauit cassida frontem,
Vicit victorem candida forma virum.
Omphale in tantum formæ processit honorem
Lydia Gygæo tincta puella lacu:
Vt qui pacato statuisset in orbe columnas,
Tam dura traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis vrbem,
Vt solidum cocto tolleret aggere opus.
Et duo in aduersum misit per mœnia currus
Ne possent tacto stringere ab axe latus.
Duxit & Eufraten medium, qua condidit arces,
Iussit & imperio surgere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptem in crimina diuos?
Iuppiter infamat seque, suamque domum.
Quid? modo quæ nostris opprobria vexerit armis,
Et famulos inter fœmina trita suos,
Coniugis obscœni precium Romana poposcit
Mœnia, & addictos in sua regna patres.

Noxia Alexandrina dolis aptissima tellus,
Et toties nostro Memphi cruenta malo,
Tres vbi Pompeio detraxit arena triumphos,
Tollet nulla dies hanc tibi Roma notam.
Issent Phlegræo melius tibi funera campo,
Vel tua si socero colla daturus eras.
Scilicet incesti meretrix regina Canopi
Vna Philippeo sanguine inusta nota:
Ausa Ioui nostro latrantem opponere Anubin,
Et Tiberim Nili cogere ferre minas,
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi,
Fœdaque Tarpeio conopea tendere saxo,
Iura dare statuas inter & arma Mari.
Quid nunc Tarquinij fractas iuuat esse secures,
Nomine quem simili vita superba vocat?
Si mulier patienda fuit? cape Roma triumphum,
Et longam Augusto salua precare diem.
Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili.
Accepere tuæ Romula vincla manus.
Brachia spectaui sacris admorsa colubris:
Et trahere occultum membra soporis iter.
Non hæc, Roma, fuit tanto tibi ciue verenda
Dixit & assiduo lingua sepulta mero.
Septem vrbs alta iugis, toto quæ præsidet orbi,
Fœmineas timuit territa Marte minas.
Hannibalis spolia, & victi monimenta Siphacis,
Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes.
Curtius expletis statuit monimenta lacunis:
At Decius misso prælia rupit equo.
Coclitis abscissos testatur semita pontes,
Et cui cognomen coruus habere dedit.

Hæc Dij condiderunt, hæc Dij quoque mœnia seruant:
Vix timeat saluo Cæsare Roma Iouem.
Nunc vbi Scipiadæ classes? vbi signa Camilli?
Aut modo Pompei Bosphora capta manu?
Leucadius versas acies memorabit Apollo,
Tantum operis belli sustulit vna dies.
At tu siue petes portus, seu, nauita, linques:
Cæsaris in toto sis memor Ionio.

POSTVME *plorantem potuisti linquere Gallam?*
Miles & Augusti fortia signa sequi?
Tantinē vlla fuit spoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est, omnes pariter pereatis, auari,
Et quisquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen iniecta tectus, vesane, lacerna
Potabis galea fessus Araxis aquam.
Illa quidem interea fama tabescet inani,
Hæc tua ne virtus fiat amara tibi:
Neue tua Medæ lætentur cæde sagittæ,
Ferreus aurato neu cataphractus equo:
Neue aliquid de te flendum referatur in vrna:
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter quater in casta felix, o Postume, Galla,
Moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Quum sis luxuriæ norma magistra tuæ?
Sed securus eas. Gallam non munera vincent,
Duritiæque tuæ non erit illa memor.
Nam quocunque die sanum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo.
Postumus alter erit miranda coniuge Vlysses.

Non illi longæ tot nocuere moræ:
Castra decem annorũ, & Ciconum mõs, Ismara, Calpe,
Exustæque tuæ mox, Polypheme, genæ:
Et Circæ fraudes, lotosque, herbæque tenaces,
Scyllaque, & alternas scissa Charybdis aquas:
Lampeties Ithacis verubus mugisse iuuencos,
Pauerat hos Phœbo filia Lampetie.
Et thalamum Ææx flentis fugisse puellæ,
Totque hiemis noctes, totque natasse dies,
Nigrantesque domos animarum intrasse silentum,
Sirenum surdo remige adisse lacus.
Et veteres arcus leto renouasse procorum,
Errorisque sui sic statuisse modum.
Nec frustra. quia casta domi persederat vxor.
Vincit Penelopes Lælia Galla fidem.

QVAERITIS *vnde auidis nox sit preciosa puellis,*
Et Venere exhaustæ damna querantur opes.
Certa quidem tantis caussa est manifesta ruinis:
Luxuriæ nimium libera facta via est.
Inda cauis aurum mittit formica metallis,
Et venit e rubro concha Erycina salo:
Et Tyros ostrinos præbet Cadmæa colores,
Cinnamon & multi pastor odoris Arabs.
Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quæque terunt fastus Icarioti tuos.
Matrona incedit census induta nepotum,
Et spolia opprobrij nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reuerentia dandi:
Aut si qua est, precio tollitur ipsa mora.
Felix Eois lex funeris vna maritis,
Quos Aurora suis rubra colorat equis.

Nanque vbi mortifero iacta est fax vltima lecto,
Vxorum fusis stat pia turba comis:
Et certamen habent leti, quæ viua sequatur
Coniugium. pudor est, non licuisse mori.
Ardent victrices, & flammæ pectora præbent,
Imponuntque suis ora perusta viris.
Hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella,
Nec fida Euadne, nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata iuuentus,
Diuitiæ quarum messis, & arbor erant.
Illis pompa fuit decussa Cydonia ramo,
Et dare puniceis plena canistra rubis:
Nunc violas tondere manu, nunc mista referre
Lilia virgineos lucida per calathos:
Et portare suis vestitas frondibus vuas,
Aut variam plumæ versicoloris auem.
His tum blanditijs furtiua per antra puellæ
Oscula siluicolis emta dedere viris.
Hinulei pellis totos operibat amantes,
Altaque natiuo creuerat herba toro.
Pinus & incumbens latas circundabat vmbras,
Nec fuerat nudas pœna videre deas.
Corniger Idæi vacuam pastoris in aulam
Dux aries saturas ipse reduxit oues.
Dique, deæque omnes, quibus est tutela per agros,
Præbebant versis verba secunda focis.
Et leporem quicunque venis venaberis, hospes,
Et si forte meo tramite quæris auem.
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato:
Siue petas calamo præmia, siue cane.
At nunc desertis cessant sacraria lucis.
Aurum omnes victa iam pietate colunt,

Aurea nunc vere sunt sæcula, plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor.
Auro pulsa fides, auro venalia iura,
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
Dum petit intonsi Pythia regna Dei:
At mons laurigero concussus vertice duras
Gallica Parnasi sparsit in arma niues.
Te scelus accepto Thracis Polymnestoris auro
Nutrit in hospitio non Polydore pio.
Tu quoque, vt auratos gereres Eriphyla lacertos,
Dilapsis nusquam est Amphiaraus equis.
Proloquar, atque vtinam patriæ sim vanus aruspex:
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides. neque enim Ilia quondam
Verax Pergameis Mænas habenda malis.
Sola Parin Phrygiæ fatum componere, sola
Fallacem patriæ serpere dixit equum.
Ille furor patriæ fuit vtilis, ille parenti.
Experta est veros irrita lingua Deos.

MVLTA *tuæ, Sparte, miramur iura palæstræ,*
Sed mage virginei tot bona gymnasij:
Quod non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros:
Quum pila veloci fallit per brachia iactu,
Increpat & versi clauis adunca trochi:
Puluerulentaque ad extremas stat fœmina metas,
Et patitur duro vulnera Pancratio:
Nunc ligat ad cestum gaudentia brachia loris,
Missile nunc disci pondus in orbe rotat:
Gyrum pulsat equis, niueum latus ense reuincit,

Virgineumque cauo protegit ære caput.
Et modo Taygeti crines aspersa pruina
Sectatur patrios per iuga longa canes.
Qualis AmaZonidum nudatis bellica mammis
Thermodoonteis turba lauatur aquis.
Qualis & Eurotæ Pollux & Castor arenis,
Hic victor pugnis, ille futurus equis.
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
Fertur, nec fratres erubuisse Deos.
Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
Et licet in triuijs ad latus esse suæ.
Nec timor, aut vlla est clausæ tutela puellæ,
Nec grauis austeri pœna cauenda viri.
Nullo præmisso, de rebus tute loquaris
Ipse tuis, longæ nulla repulsa moræ.
Non Tyriæ vestes errantia lumina fallunt,
Est neque adoratæ cura molesta domi.
At nostra ingenti vadit circundata turba,
Nec digitum angusta est inseruisse via.
Nec quæ sint facies, nec quæ sint verba rogandi
Inuenias. cæcum versat amator iter.
Quod si iura fores, pugnasque imitata Laconum:
Carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

SIC ego non vllos iam norim in amore tumultus,
Nec veniat sine te nox vigilanda mihi:
Vt mihi prætextæ pudor exuelatus amictu,
Et data libertas noscere Amoris iter,
Illa rudes animos per noctes conscia primas
Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius haud multo minus est quum ducitur annus,
Vix memini nobis verba coisse decem.

Cuncta tuus sepeliuit amor: nec fœmina post te
Vlla dedit collo dulcia vincla meo.
Testis erit Dirce *tam vero crimine sæua*
Nycteos Antiopen *accubuisse* Lyco.
Ah quoties pulchros vssit regina capillos,
Molliaque immites fixit in ora manus.
Ah quoties famulam pensis onerauit iniquis,
Et caput in dura ponere iussit humo.
Sæpe illam immundis passa est habitare tenebris:
Vilem ieiunæ sæpe negauit aquam.
Iuppiter *Antiopæ nusquam succurris habenti*
Tot mala? corrumpit dura catena manus.
Si Deus es, tibi turpe tuam seruire puellam.
Inuocet Antiope *quem nisi vincta* Iouem?
Sola tamen, quæcunque aderant in corpore vires,
Regales manicas rupit vtraque manu.
Inde Cytheronis timido pede currit in arces.
Nox erat, & sparso triste cubile gelu,
Sæpe vago Asopi *sonitu permota fluentis,*
Credebat dominæ pone venire pedes.
Et durum Zethum, *& lacrimis* Amphiona *mollem*
Experta est stabulis mater abacta suis.
Ac veluti magnos quum ponunt æquora motus,
Eurus in aduersos desinit ire notos,
Litore si tacito sonitus rarescit arenæ:
Sic cadit inflexo lapsa puella genu.
Sera tamen pietas, natis est cognitus error.
Digne Iouis *natos qui tueare senex.*
Tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
Vinxerunt Dircen *sub trucis ora bouis.*
Antiope *cognosce* Iouem. *tibi gloria* Dirce
Ducitur in multis mortem habitura locis.

Prata cruentantur Zeti, victorque canebat
Pæana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam.
Nescit vestra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.
Te solam & lignis funeris vstus amem.

NOX *media, & dominæ mihi venit epistola nostræ.*
Tibure me missa iussit adesse mora,
Candida qua geminas ostendunt culmina turres,
Et cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris,
Vt timeam audaces in mea membra manus?
At si hæc distulero nostro mandata timore,
Nocturno fletus sæuior hoste mihi.
Peccaram semel, & totum sum pulsus in annum.
In me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam, sacros qui lædat amantes,
Scyronis media si licet ire via.
Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
Nemo adeo vt noceat barbarus esse volet.
Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras,
Ipse Amor accensas percutit ante faces.
Sæua canum rabies morsus auertit hianteis.
Huic generi quouis tempore tuta via est.
Sanguine tam paruo quis enim spargatur amantis
Improbus? exclusis fit comes ipsa Venus.
Quod si certa meos sequerentur funera casus,
Talis mors precio vel sit emenda mihi.
Afferet huc vnguenta mihi, sertisque sepulchrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.
Di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,

Qua facit aßiduo tramite vulgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum:
Me tegat arborea deuia terra coma.
Aut humet ignotæ cumulus vallatus arenæ.
Non iuuat in media nomen habere via.

NVNC, o Bacche, tuis humiles aduoluimur aris:
Da mihi pacato vela secunda pater.
Tu potes insanæ Veneris compescere fastus,
Curarumque tuo fit medicina mero.
Per te iunguntur, per te soluuntur amantes.
Tu vitium ex animo dilue Bacche meo.
Te quoque enim non esse rudem testatur in astris,
Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi quod veteres custodit in oßibus ignes
Funera sanabunt vel tua vina malum.
Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,
Spesque timorque animum versat vtroque modo.
Quod si, Bacche, tuis per feruida tempora donis,
Arceßitus erit somnus in ossa mea:
Ipse feram vites, pangamque ex ordine colles,
Quos carpant nullæ me vigilante feræ.
Dummodo purpureo spument mihi dolia musto,
Et noua pressanteis inquinet vua pedes.
Quod superest vitæ, per te, & tua cornua, viuam:
Virtutisque tuæ, Bacche, poeta ferar.
Dicam ego maternos Ætnæo fulmine partus,
Indica Nysæis arma fugata choris:
Vesanumque noua nequicquam in vite Lycurgum:
Pentheos in triplices funera grata greges:
Curuaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas,
In vada pampinea desiluisse rate:

Et ubi per mediam beneolenti flumine Naxon,
Vnde tuum potant Naxia turba merum,
Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Læuis odorato ceruix manabit oliuo,
Et feries nudos veste fluente pedes.
Mollia Dircææ pulsabunt tympana Thebæ.
Capripedes calamo Panes hiante canent:
Vertice turrigero iusta Dea magna Cybelle
Tundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
Libatum fundens in tua sacra merum.
Hæc ego non humili referam memoranda cothurno,
Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
Tu modo seruitio vacuum me siste superbo,
Atque hoc sollicitum vince sopore caput.

PLAVSVS *ab vmbroso qua ludit Pontus Auerno*
Humida Baiarum stagna tepentis aquæ,
Qua iacet & Troiæ tubicen Misenus arena,
Et sonat Herculeo structa labore via:
Hic vbi mortaleis dextra quum quæreret vrbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc inuisæ magno cum crimine Baiæ,
Quis Deus in vestra constitit hostis aqua?
His pressus Stygias vultum demisit in vndas,
Errat & in vestro spiritus ille lacu.
Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, & amplexo Cæsaris esse focos?
Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
Et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, & misero steterat vigesimus annus.

Tot bona tam paruo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos,
Stantiaque in plausum tota theatra iuuent.
Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
Gemmea sint ludis: ignibus ista dabis.
Sed tamen huc omnes: huc primus, & vltimus ordo.
Est mala, sed cunctis ista terenda via est.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla.
Scandenda est torui publica cymba senis.
Ille licet ferro cautus se condat, & ære:
Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
Crœsum aut, Pactoli quas parit humor, opes.
Hic olim ignaros luctus populauit Achiuos,
Atridæ magno quum stetit alter amor.
At tibi, nauta, pias hominum qui traijcis vmbras,
Huc animæ portent corpus inane tuæ:
Qua Siculæ victor telluris Claudius, & qua
Cæsar ab humana cessit in astra via.

OBIICITVR *toties a te mihi nostra libido.*
Crede mihi, vobis imperat ista magis.
Vos, vbi contempti rupistis frena pudoris,
Nescitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,
Fluminaque ad fontis sint reditura caput:
Et placidum Syrtes portum, & bona litora nautis
Præbeat hospitio sæua Malea suo:
Quam possit vestros quisquam reprehendere cursus,
Et rapidæ stimulos frangere nequitiæ.
Testis, Cretæi fastus quæ passa iuuenci
Induit abiegnæ cornua falsa bouis.

Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
Quæ voluit liquido tota subire Deo.
Crimen & illa fuit patria succensa senecta
Arboris in frondes condita Myrrha nouæ.
Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piauit amor?
Quidue Clytæmnestræ, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus?
Tuque o Minoa venundata, Scylla, figura,
Tondens purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti.
Nise, tuas portas fraude reclusit amor.
At vos, innuptæ, felicius vrite tædas.
Pendet Cretæa tracta puella rate.
Non tamen immerito Minos sedet arbiter Orci:
Victor erat quanuis, æquus in hoste fuit.
Credis eum iam posse tuæ meminisse figuræ,
Vidisti a lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
Tantisne in lacrimis Africa tota fuit?
At tu, stulta, Deos, tu fingis inania verba.
Forsitan ille alio pectus amore terit.
Est tibi forma potens, sunt castæ Palladis artes,
Splendidaque a docto fama refulget auo.
Fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.
Fidus ero. in nostros curre, puella, toros.

NOX *mihi prima venit. primæ data tempora noctis.*
Longius in primo Luna morare toro.
Tu quoque, qui æstiuos spatiosius exigis ignes,
Phœbe, moraturæ contrahe lucis iter.
Fœdera sunt ponenda prius, signandaque iura,

Et scribenda mihi lex in amore nouo,
Quam multæ ante meis cedant sermonibus horæ,
Dulcia quam nobis concitet arma Venus.
Hæc Amor *ipse suo constringit pignora signo.*
Testis sidereæ torta corona Deæ.
Nanque vbi non certo vincitur fœdere lectus,
Non habet vltores nox vigilanda Deos.
Et quibus imposuit soluit mox vincla libido.
Contineant nobis omina prima fidem.
Ergo qui pactas in fœdera ruperit aras,
Pollueritque nouo sacra marita toro:
Illi sint quicunque solent in amore dolores,
Et caput argutæ præbeat historiæ.
Nec flenti dominæ patefiant nocte fenestræ.
Semper amet, fructu semper amoris egens.

MAGNVM *iter ad doctas proficisci cogor* Athenas,
Fa un viaggio per disinnamorarsi
Vt me longa graui soluat amore via.
Crescit enim assidue spectando cura puellæ.
Ipse alimenta sibi maxima præbet Amor.
Omnia sunt tentata mihi, quacunque fugari
Possit. at ex omni me premit ipse Deus.
Vix tamen aut semel admittit, quum sæpe negauit:
Seu venit, extremo dormit amicta toro.
Vnum erit auxilium mutatis, Cynthia, *terris.*
Quantum oculis, animo tam procul ibit Amor.
lontan dagli occhi, lontan dal cuore.
Nunc agite, o socij, propellite in æquora nauem,
Remorumque pares ducite sorte vices,
Iungiteque extremo felicia lintea malo.
Iam liquidum nautis aura secundat iter.
Romanæ turres, & vos valeatis amici,
Qualiscunque mihi tuque puella vale.

Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hospes,
Cogar & vndisonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium vectus quum fessa Lechæo
Sedarit placida vela phaselus aqua:
Quod superest sufferte pedes, properate laborem,
Isthmos qua terris arcet vtrinque mare.
Inde vbi Piræi capient me litora portus,
Scandam ego Thesææ brachia longa viæ.

Via Texta

Illic vel studijs animum emendare Platonis
Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis:
Persequar aut studium linguæ, Demosthenis arma,
Librorumque tuos docte Menandre sales:
Aut certe tabulæ capient mea lumina pictæ,
Siue ebore exactæ, seu magis ære manus:
Aut spatia annorum, & longa interualla profundi,
Lenibunt tacito vulnera nostra sinu.
Seu moriar, fato, non turpi fractus amore.
Atque erit illa mihi mortis honesta dies.

FRIGIDA tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
Tulle, Propontiaca qua fluit Isthmos aqua,
Dindymus, & sacræ fabricata inuenta Cybellæ,
Raptorisque tulit qua via Ditis equos.
Si te forte iuuant Helles Athamantidos vrbes,
Et desiderio, Tulle, mouere meo:
Tu licet aspicias cælum omne Atlanta gerentem,
Sectaque Persea Phorcidos ora manu,
Geryonæ stabula, & luctantum in puluere signa
Herculis, Antæique Hesperidumque choros:
Tuque tuo Colchon propellas remige Phasin,
Peliacæque trabis totum iter ipse legas.
Qua rudis Argoa natat inter saxa columba

In

In faciem proræ pinus adacta nouæ:
Et si quadrigæ visenda est ora Caystri,
Et quæ septenas temperat vnda vias:
Omnia Romanæ cedent miracula terræ.
Natura hic posuit quicquid vbique fuit.
Armis apta magis tellus, quam commoda noxæ:
Famam, Roma, tuæ non pudet historiæ.
Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
Stamus. victrices temperat ira manus.
Hic Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Vmbro
Tramite, & æternum Martius humor opus.
Albanusque lacus socij Nemorensis ab vnda,
Potaque Pollucis nympha salubris equo.
At non squamoso labuntur ventre cerastæ,
Itala portentis nec furit vna nouis:
Non hic Andromedæ resonant pro matre catenæ,
Nec tremis Ausonias, Phœbe fugate, dapes:
Nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes,
Exitium nato matre parante suo:
Penthea non sæuæ venantur in arbore Bacchæ,
Nec soluit Danaas subdita cerua rates:
Cornua nec valuit curuare in pellice Iuno,
Aut faciem turpi dedecorare boue:
Arboreasque cruces Scinis, & non hospita Graijs
Saxa, & curuatas in sua fata trabes.
Hæc tibi, Tulle, parens, hæc est pulcherrima sedes.
Hic tibi pro digna gente petendus honos.
Hic tibi ad eloquium ciues, hic ampla nepotum
Spes, & venturæ coniugis altus amor.

ERGO *tam doctæ nobis periere tabellæ,*
Scripta quibus pariter tot periere bona.

Q.j.

Roma

lettera d... perduta

Has quondam nostris manibus detriuerat vsus,
Qui non signatas iußit habere fidem.
Illæ iam sine me norant placare puellas,
Et quædam sine me verba diserta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum.
Vulgari buxo sordida cera fuit.
Qualescunque mihi semper mansere fideles,
Semper & effectus promeruere bonos.
Forsitan hæc illis fuerant mandata tabellis:
Irascor, quoniam es lente moratus heri.
An tibi nescio quæ visa est formosior? an tu
Non bona de nobis crimina ficta iacis?
Aut dixit, Venias hodie, cessauimus vna.
Hospitium tota nocte parauit amor:
Et quæcunque dolens reperit non stulta puella,
Garrula quum blandis ducitur hora dolis.
Me miserum his aliquis rationem scribit auari,
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas si quis mihi rettulerit, donabitur auro.
Quis pro diuitijs ligna retenta velit?
I puer, & citus hæc aliqua propone columna:
Et dominum Exquilijs scribe habitare tuum.

FALSA *est ista tuæ, mulier, fiducia formæ,*
Olim oculis nimium facta superba meis.
Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes.
Versibus insignem te pudet esse meis.
Mistam te varia laudaui sæpe figura,
Vt quod non esses, esse putaret amor.
Et color est toties roseo collatus Eoo,
Quum tibi quæsitus candor in ore foret.
Quod mihi non patrij poterant auertere amici,

Eluere aut vasto Thessala saga mari.
Hæc ego non ferro, non igne coactus, & ipsa
Naufragus Ægæa verba fatebar aqua.
Correptus sæuo Veneris torrebar aheno.
Vinctus eram versas in mea terga manus.
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ,
Traiectæ Syrtes, anchora iacta mihi est.
Nunc demum vasto fessi resipiscimus æstu,
Vulnera & ad sanum nunc coiere mea.
Mens bona, si qua Dea es, tua me in sacraria dono.
Exciderunt surdo tot mea vota Ioui.
Risus eram positis inter conuiuia mensis,
Et de me poterat quilibet esse loquax.
Quinque tibi potui seruire fideliter annos.
Vngue meam morso sæpe querere fidem.
Nil moueor lacrimis, ista sum captus ab arte:
Semper ab insidijs, Cynthia, flere soles.
Flebo ego discedens, sed fletum iniuria vincit,
Tu bene conueniens non sinis esse iugum.
Limina iam nostris valeant lacrimantia verbis,
Nec tamen irata ianua fracta manu.
At te celatis ætas grauis vrgeat annis,
Et veniat formæ ruga sinistra tuæ,
Vellere tum cupies albos a stirpe capillos,
Ah speculo rugas increpitante tibi.
Exclusa inque vicem fastus patiare superbos:
Et quæ fecisti, facta queraris anus.
Has tibi fataleis cecinit mea pagina Diras,
Euentum formæ disce timere tuæ.

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER IIII.

HOC quodcunque vides, hospes, quam maxima Roma est,
Ante Phrygem Æneã collis et herba fuit.
Atque vbi nauali stãt sacra palatia Phœbo,
Euandri profugæ procubuere boues.
Fictilibus creuere Deis hæc aurea templa.
Non fuit opprobrio facta sine arte casa.
Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat,
Et Tiberis nostris aduena bobus erat.
Quo gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
Vnus erat fratrum maxima regna focus.
Curia prætexto quæ nunc nitet alta senatu,
Pellitos habuit rustica corda patres.
Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.
Centum illi in prato sæpe senatus erat.
Nec sinuosa cauo pendebant vela theatro,
Pulpita solenneis non olucre crocos.
Nulli cura fuit externos quærere diuos,
Quum tremeret patrio pendula turba sacro.
Annuaque accenso celebrare Palilia fœno,
Qualia nunc curto lustra nouantur equo.
Vesta coronatis pauper gaudebat asellis.
Ducebant macræ vilia sacra boues.

Parua saginati lustrabant compita porci.
Pastor & ad calamos exta litabat ouis.
Verbera pellitus setosa mouebat arator,
Vnde licens Fabius sacra Lupercus habet.
Nec rudis infestis miles radiabat in armis,
Miscebant vsta prælia nuda sude.
Prima galeritus posuit prætoria Lucmo.
Magnaque pars Tatio rerum erat inter oues.
Hinc Titiens Ramnesque viri Luceresque coloni.
Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe suburbanæ parua minus vrbe Bouillæ,
Et qui nunc nulli, maxima turba Gabij:
Et stetit Alba potens albæ suis omine nata,
Hac, vbi Fidenas longe erat ire, via.
Nil patrium nisi nomen habet Romanus alumnus,
Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
Huc melius profugos misisti Troia penates.
O quali vecta est Dardana puppis aue.
Iam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
Læserat abiegni venter apertus equi,
Quum pater in nati tremulus ceruice pependit,
Et verita est humeros vrere flamma pios:
Tunc animi venere Decij, Brutique secures,
Vexit & ipsa sui Cæsaris arma Venus.
Arma resurgentis portans victricia Troiæ,
Felix terra tuos cæpit Iule Deos:
Si modo Auernalis tremulæ cortina Sibyllæ,
Dixit Auentino rura pianda Remo:
Aut si Pergameæ sero rata carmina vatis
Longæuum ad Priami vera fuere caput.
Vertite equum Danai. male vincitis. Ilia tellus
Vincet, & huic cineri Iuppiter arma dabit.

Optima nutricum nostris Lupa martia rebus,
Qualia creuerunt mœnia lacte tuo.
Mœnia nanque pio conor disponere versu,
Hei mihi quod nostro est paruus in ore sonus.
Sed tamen exiguo quodcunque e pectore riui
Fluxerit, hoc patriæ seruiat omne meæ.
Ennius hirsuta cingat sua dicta corona.
Mi folia ex edera porrige, Bacche, tua.
Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.
Scandentes siquis cernet de vallibus arces,
Ingenio muros æstimet ille meo.
Roma faue, tibi surgit opus. date candida ciues
Omina, & incœptis dextera cantet auis.
Sacra, diesque canam, & cognomina prisca locorum.
Has meus ad metas sudet oportet equus.
Dicam, Troia cades, &, Troica Roma resurges.
Et maris, & terræ longa sepulchra canam.
Quo ruis imprudens vage dicere facta Properti?
Non sunt a dextra condita fila colu.
Arcessis lacrimis Charites. auersus Apollo.
Poscis ab inuita verba pigenda lyra.
Certa feram certis auctoribus. haud ego vates
Nescius ærata signa mouere pila.
Me creat Architæ soboles Babylonius Horos
Horos, & a proauo ducta Conone domus.
Di mihi sunt testes, non degenerasse propinquis,
Inque meis libris nil prius esse fide.
Nunc precium fecere Deos, & fallitur auro
Iuppiter obliquæ signa iterata rotæ.
Dixi ego quum geminos produceret Arria natos,
Illa dabat natis arma vetante Deo:

Properzio Astrologo.

Non posse ad patrios sua pila referre penates.
Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
Quippe Lupercus, equi dum saucia protegit ora,
Heu sibi prolapso non bene cauit equo.
Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
Concidit ante aquilæ rostra cruenta suæ.
Fatales pueri duo funera matris auaræ.
Vera sed inuito contigit ista fides.
Idem ego quum Cinaræ traheret Lucina dolores,
Et facerent vteri pondera lenta moram:
Iunoni votum facite impetrabile, dixi.
Illa parit. libris est data palma meis.
Hoc neque arenosum Libyæ Iouis explicat antrum,
Aut sibi commissos fibra locuta Deos.
Aut si quis motas cornicis senserit alas,
Vmbra neque hæc magicis mortua prodit aquis:
Aspicienda via est cæli, versusque per astra
Trames, & ab Zonis quinque petenda fides.
Felicesque Iouis stellæ, Martisque rapacis,
Et graue Saturni sidus in omne caput.
Quid moueant Pisces, animosaque signa Leonis,
Lotus & Hesperia quid Capricornus aqua.
Exemplum graue erit Calchas, nanque Aulide soluit
Ille bene hærentes ad pia saxa rates.
Idem Agamemnoniæ ferrum ceruice puellæ
Tinxit, & Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. tu diruta fletum
Supprime, & Euboicos respice, Troia, sinus.
Nauplius vltores sub noctem porrigit ignes,
Et natat exuuiis Græcia pressa tuis.
Victor Oilide rape nunc, & dilige vatem,
Quam vetat auelli veste Minerua sua.

Hactenus historiæ. nunc ad tua deuehor astra.
Incipe tu lacrimis æquus adesse nouis.
Vmbria te notis antiqua penatibus edit.
Mentior? an patriæ tangitur ora tuæ?
Qua nebulosa cauo rorat Meuania campo,
Et lacus æstiuis intepet Vmber aquis,
Scandentisque axis consurgit vertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.
Ossaque legisti non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipse Lares.
Nam tua quum multi versarent rura iuuenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox vbi bulla rudi demissa est aurea collo,
Matris & ante Deos libera sumpta toga:
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et vetat insano verba tonare foro.
At tu finge elegos fallax opus. hæc tua castra:
Scribat vt exemplo cætera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere sub armis,
Et Veneris pueris vtilis hostis eris.
Nam tibi victrices, quascunque labore parasti,
Eludet palmas vna puella tuas.
Et bene quum fixum mento discusseris vncum,
Nil erit hoc. rostro te premet ansa suo.
Illius arbitrio noctem, lucemque videbis,
Gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet,
Nec mille excubiæ, nec te signata iuuabunt
Limina. persuasæ fallere rima sat est.
Nunc tua vel medijs puppis luctetur in vndis,
Vel licet armatus hostis inermis eas,
Vel tremefacta cauo tellus diducat hiatum:
Octipedis cancri terga sinistra time.

QVID mirare meas tot in vno corpore formas? *Il Vertunno.*
Accipe Vertumni signa paterna Dei.
Thuscus ego, & Thuscis orior, nec pœnitet inter
Prælia Volscinos deseruisse focos.
Nec me turba iuuat, nec templo lætor eburno:
Romanum satis est posse videre forum.
Hac quondam Tiberinus iter faciebat: & aiunt
Remorum auditos per vada pulsa sonos.
At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
Vertumnus verso dicor ab amne Deus: *Etimologia di Vertunno.*
Seu quia vertentis fructum percepimus anni,
Vertumni rursus credidit esse sacrum.
Prima mihi variat liuentibus vua racemis, *περκάζει.*
Et coma lactenti spicea fruge tumet.
Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna
Cernis, & æstiuo mora rubere die.
Insitor hic soluit pomosa vota corona,
Quum pirus inuito stipite mala tulit.
Mendax fama noces. alius mihi nominis index.
De se narranti tu modo crede Deo.
Opportuna mea est cunctis natura figuris.
In quamcunque voles verte, decorus ero.
Indue me Cois, fiam non dura puella.
Atque virum sumpta quis neget esse toga?
Da falcem, & torto frontem mihi comprime fœno:
Iurabis nostra gramina secta manu.
Arma tuli quondam, & memini, laudabar in illis:
Corbis & imposito pondere messor eram.
Sobrius ad lites. at quum est imposta corona,
Clamabis capiti vina subisse meo.
Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi.
Furabor Phœbi, si modo plectra dabis.

Caßibus impositis venor: sed arundine sumpta,
Faunus plumoso sum Deus aucupio.
Est etiam aurigæ species Vertumnus, & eius,
Traijcit alterno qui leue pondus equo.
Suppetat hoc, pisces calamo prædabor, & ibo
Mundus demißis institor in tunicis.
Pastorem ad baculum possum curare, vel idem
Sirpiculis medio puluere ferre rosam.
Nam quid ego adijciam, de quo mihi maxima fama est,
Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre
Me notat, & iunco braßica vincta leui.
Nec flos vllus hiat pratis, quin ille decenter
Impositus fronti langueat ante meæ.
At mihi, quod formas vnus vertebar in omnes,
Nomen ab euentu patria lingua dedit.
At tu, Roma, meis tribuisti præmia Thuscis,
Vnde hodie vicus nomina Thuscus habet.
Tempore quo socijs venit Lucomedius armis,
Atque Sabina feri contudit arma Tati:
Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atque hostes turpi terga dedisse fugæ.
Sed facias diuum sator, vt Romana per æuum
Transeat ante meos turba togata pedes.
Sex superant versus. te, qui ad vadimonia curris,
Non moror. hæc spatijs vltima creta meis.
Stipes acernus eram properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in vrbe Deus.
At tibi Mamuri formæ cælator ahenæ,
Tellus artifices ne terat Osca manus:
Qui me tam docileis potuisti fundere in vsus.
Vnum opus est, operi non datur vnus honos.

HAEC Arethusa suo mittit mandata Lycotæ,
Quum toties absis, si potes esse meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hæc erit e lacrimis facta litura meis.
Aut si qua incerto fallet te littera tractu,
Signa meæ dextræ iam morientis erunt.
Te modo viderunt iteratos Bactra per ortus,
Te modo munito Sericus hostis equo,
Hibernique Getæ, pictoque Britannia curru,
Vstus & Eoa discolor Indus aqua.
Hæcne marita fides, & pactæ iam mihi noctes,
Quum rudis vrgenti brachia victa dedi?
Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
Traxit ab euerso lumina nigra rogo.
Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est. nupsi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
Texitur hæc castris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerita qui carpsit ab arbore vallum,
Et struxit querulas rauca per ossa tubas:
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno:
Æternusque tuam pascat, aselle, famem.
Dic mihi, num teneros vrit lorica lacertos?
Num grauis imbelles atterit hasta manus?
Hæc noceant potius, quam dentibus vlla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris & macie vultum tenuasse. sed opto,
E desiderio sit color iste meo.
At mihi quum noctes induxit vesper amaras,
Si qua relicta iacent, osculor arma tua.
Tum queror, in toto non sidere pallia lecto,
Lucis & auctores non dare carmen aues.

Noctibus hibernis castrensia pensa laboro,
Et Tyria in gladios vellera secta suos.
Et disco, qua parte fluat vincendus Araxes,
Quot sine aqua Parthus millia currat eques.
Cogor & e tabula pictos ediscere mundos,
Qualis & hæc docti sit positura Dei:
Quæ tellus sit lenta gelu, quæ putris ab æstu,
Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Assidet vna soror, curis & pallida nutrix
Peierat hiberni temporis esse moras.
Felix Hippolyte, nuda tulit arma papilla,
Et texit galea barbara molle caput.
Romanis vtinam patuissent castra puellis:
Essem militiæ sarcina fida tuæ.
Nec me tardarent Scythiæ iuga, quum pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, sed aperto in coniuge maior.
Hanc Venus, vt viuat, ventilat ipsa facem.
Nam mihi, quo Pœnis tibi purpura fulgeat ostris,
Crystallusque tuas ornet aquosa manus,
Omnia surda tacent. raris assueta calendis,
Vix aperit clausos vna puella lares.
Glaucidos & catulæ vox est mihi grata querentis.
Illa tui partem vindicat vna tori.
Flore sacella tego, verbenis compita velo,
Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Siue in finitimo gemuit stans noctua tigno,
Seu voluit tangi parca lucerna mero:
Illa dies hornis cædem denunciat agnis,
Succinctique calent ad noua lucra popæ.
Ne, precor, ascensis tanti sit gloria Bactris,
Raptaue odorato carbasa lina duci,

Plumbea quum tortæ sparguntur pondera fundæ,
Subdolus & versis increpat arcus equis.
Sed tua sic domitis Parthæ telluris alumnis
Pura triumphanteis hasta sequatur equos.
Incorrupta mei conserua fœdera lecti.
Hac ego te sola lege redisse velim.
Armaque quum tulero portæ votiua Capenæ,
Subscribam, Saluo grata puella viro.

Voto est ...

TARPEIVM *nemus, & Tarpeiæ turpe sepulchrum*
Fabor, & antiqui limina capta Iouis.
Lucus erat felix ederoso conditus antro,
Multaque natiuis obstrepit arbor aquis:
Siluani ramosa domus, quo dulcis ab æstu
Fistula poturas ire iubebat oues.
Hunc Tatius fontem vallo præcingit acerno,
Fidaque suggesta castra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
Quum quateret lento murmure saxa Iouis?
Atque vbi nunc terris dicuntur iura subactis,
Stabant Romano pila Sabina foro?
Murus erant montes, vbi nunc est curia septa,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia Deæ fontem libauit, at illi
Vrgebat medium fictilis vrna caput.
Et satis vna malæ potuit mors esse puellæ,
Quæ voluit flammas fallere, Vesta, tuas?
Vidit arenosis Tatium proludere campis,
Pictaque per flauas arma leuare iubas.
Obstupuit regis facie, & regalibus armis,
Interque oblitas excidit vrna manus.
Sæpe illa immeritæ caussata est omina Lunæ,

Et sibi tingendas dixit in amne comas.
Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet hasta Tati.
Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
Rettulit hirsutis brachia secta rubis.
Et sua Tarpeia residens ita fleuit ab arce
Vulnera, vicino non patienda Ioui:
Ignes castrorum, & Tatiæ prætoria turmæ,
Et formosa oculis arma Sabina meis,
O vtinam ad vestros sedeam captiua penates,
Dum captiua mei conspicer esse Tati.
Romani montes, & montibus addita Roma,
Et valeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus ille meos in castra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
Quid mirum, in patrios Scyllam sæuisse capillos?
Candidaque in sæuos inguina versa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
Quum patuit lecto stamine torta via?
Quantum ego sum Ausonijs crimen factura puellis
Improba virgineo lecta ministra foco.
Palladis extinctos siquis mirabitur ignes,
Ignoscat. lacrimis spargitur ara meis.
Cras, vt rumor ait, tota pugnabitur vrbe.
Tu cape spinosi roscida terga iugi.
Lubrica tota via est, & perfida. quippe tacentes
Fallaci celat limite semper aquas.
O vtinam magicæ nossem cantamina Musæ.
Hæc quoque formoso lingua tulisset opem.
Te toga picta decet: non quem sine matris honore
Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
Sic, hospes, pariamne tua regina sub aula,

Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
Si minus, at raptæ ne sint impune Sabinæ,
  Me rape, & alterna lege rependе vices.
Commissas acies ègo possum soluere. nuptæ
  Vos medium palla fœdus inite mea.
Adde Hymenæe modòs. tubicen fera murmura conde.
  Credite, vestra meus molliet arma torus.
Et iam quarta canit venturam buccina lucem,
  Ipsaque in Oceanum sidera lapsa cadunt.
Experiar somnum, de te mihi somnia quæram:
  Fac venias oculis vmbra benigna meis.
Dixit, & incerto permisit brachia somno,
  Nescia ne furijs accubuisse nouis.
Nam Vesta Iliacæ felix tutela fauillæ
  Culpam alit, & plures condit in ossa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodoonta,
  Strymonis abscisso fertur aperta sinu.
Vrbi festus erat, dixere Palilia patres.
  Hic primus cœpit mœnibus esse dies.
Annua pastorum conuiuia, lusus in vrbe,
  Quum pagana madent fercula diuitijs.
Quumque super raros fœni flammantis aceruos
  Traijcit immundas ebria turba dapes.
Romulus excubias decreuit in otia solui,
  Atque intermissa castra silere tuba.
Hoc Tarpeia suum tempus rata, conuenit hostem,
  Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat ascensu dubius, festoque remissus,
  Nec mora, vocales occupat ense canes.
Omnia præbebant somnos, sed Iuppiter vnus
  Decreuit pœnis inuigilare suis.
Prodiderat portæque fidem, patriamque iacentem:

Nubendique petit, quem velit ipsa, diem.
At *Tatius, neque enim sceleri dedit hostis honorem,*
Nube ait, & regni scande cubile mei.
Dixit, & ingestis comitum superobruit armis.
Hæc virgo officijs dos erat apta tuis.
A *duce* Tarpeio *mons est cognomen adeptus.*
O *vigil, iniustæ præmia sortis habes.*

TERRA *tuum spinis obducat, lena, sepulchrum,*
Et tua, quod non vis, sentiat umbra sitim:
Nec sedeant cineri manes, & Cerberus ultor
Turpia ieiuno terreat ossa sono:
Docta vel Hippolytum *Veneri mollire negantem,*
Concordique toro pessima semper auis.
Penelopen quoque neglecto rumore mariti
Nubere lasciuo cogeret Antinoo.
Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
Et volucris nidis esse nouerca suis.
Quippe & Collinas *ad fossam mouerit herbas,*
Stantia currenti diluerentur aqua.
Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
Et sua nocturno fallere terga lupo.
Posset & intentos astu cæcare maritos.
Cornicum immeritas eruit ungue genas:
Consuluitque striges nostro de sanguine, & in me
Hippomanes fœtæ semina legit equæ.
Exornabat opus verbis, ceu blanda perurat,
Saxosamque terat sedula culpa viam:
Si te Eoa, Dorixanium, *iuuat aurea ripa,*
Et quæ sub Tyria *concha superbit aqua:*
Eurypilique placet Coæ *textura* Mineruæ,
Sectaque ab Attalicis *putria signa toris:*

Scuola della Vecchia Ruf. fiana. di Acanthide ciè Spinetta

Seu

Seu quæ palmiferæ mittunt venalia Thebæ,
Murrheaque in Parthis pocula cocta focis:
Sperne fidem, prouolue Deos, mendacia vincant,
Frange & damnosæ iura pudicitiæ.
Et simulare virum, precium facit. vtere caussis,
Maior dilata nocte recurret amor.
Si tibi forte comas vexauerit vtilis ira,
Post modo mercata pace premendus erit.
Denique vbi amplexu Venerem promiseris empto,
Fac simules puros Isidis esse dies.
Ingerat Apriles Iole tibi: tundat Amicle,
Natalem Maijs idibus esse tuum.
Supplex ille sedet, posita tu scribe cathedra
Quidlibet. has artes si pauet ille, tenes.
Semper habe morsus circa tua colla recentes,
Litibus alternis quos putet esse datos.
Non te Medeæ delectent probra sequacis.
Nempe tulit fastus ausa rogare prior:
Sed potius mundi Thais preciosa Menandri,
Quum ferit astutos comica mœcha Getas.
In mores te verte viri. si cantica iactat,
I comes, & voces ebria iunge tuas.
Ianitor ad dantes vigilet. si pulset inanis,
Surdus in obductam somniet vsque seram.
Nec tibi displiceat miles non factus amori,
Nauta nec, attrita si ferat æra manu:
At quorum titulus per barbara colla pependit,
Cælati medio quum saliere foro.
Aurum spectato, non quæ manus afferat aurum.
Versibus auditis quid nisi verba feres?
Qui versus, Coæ dederit nec munera vestis,
Ipsius tibi sit surda sine arte lyra.

Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
Vtere, ne quis eat liber amore dies.
Vidi ego odorati victura rosaria Pæsti,
Sub matutino cocta iacere Noto.
His animum nostræ dum versat Acanthis amicæ,
* * *

Sed cape torquatæ, Venus o regina, columbæ
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.
Vidi ego rugoso tussim concrescere collo,
Sputaque per dentes ire cruenta cauos,
Atque animam in tegetes putrem expirare paternas.
Horruit algenti pergula curta foco.
Exequiæ fuerant rari furtiua capilli
Vincula, & immundo pallida mitra situ.
Et canis in nostros nimis experrecta dolores,
Quum fallenda meo pollice claustra forent.
Sit tumulus lenæ curto vetus amphora collo.
Vrgeat hunc supra vis, caprifice, tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum cædito saxis,
Mistaque cum saxis adijce verba mala.

SACRA *facit vates. sint ora fauentia sacris,*
Et cadat ante meos icta iuuenca focos.
Serta Philæteis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas vrna ministret aquas.
Costum molle date, & blandi mihi thuris honores,
Terque focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
Tibia Mygdonijs libet eburna Cadis.
Ite procul fraudes. alio sint aere noxæ.
Pura nouum vati laurea mollit iter.
Musa, Palatini referamus Apollinis ædem.

Res est, Calliope, digna fauore tuo.
Caesaris in nomen ducuntur carmina. Caesar
Dum canitur, quaeso, Iuppiter, ipse vaces.
Est Phoebi fugiens Athamana ad litora portus,
Qua sinus Ioniae murmura condit aquae,
Actia Iuleae pelagus monumenta carinae
Nautarum votis non operosa via.
Huc mundi coiere manus. stetit aequore moles
Pinea, nec remis aequa fauebat auis.
Altera classis erat tenero damnata Quirino,
Pilaque foeminea turpiter apta manu.
Hinc Augusta ratis plenis Iouis omine velis,
Signaque iam patriae vincere docta suae.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
Armorum & radijs picta tremebat aqua:
Quum Phoebus linquens stantem se vindice Delon:
Nam tulit iratos mobilis vna Notos:
Astitit Augusti puppem super. & noua flamma
Luxit in obliquam ter sinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla solutos,
Aut testudineae carmen inerme lyrae.
Sed quali aspexit Pelopeium Agamemnona vultu,
Egessitque auidis Dorica castra rogis:
Aut qualis flexos soluit Pythona per orbes
Serpentem, imbelles quem timuere lyrae.
Mox ait, o longa mundi seruator ab Alba
Auguste, Hectoreis cognite maior auis:
Vince mari. iam terra tua est. tibi militat arcus,
Et fauet ex humeris hoc onus omne meis.
Solue metu patriam, quae nunc te vindice freta
Imposuit prorae publica vota tuae.
Quam nisi defendes, murorum Romulus augur

Ire Palatinas non bene vidit aues.
Et nimium remis audent, proh turpe, Latinis,
Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quod classis centenis remiget alis,
Terreat. inuito labitur illa mari.
Quodque vehunt proræ Centaurica saxa minantes,
Tigna caua, & pictos experiare metus.
Frangit, & attollit vires in milite caussa:
Quæ nisi iusta subest, excutit arma pudor.
Tempus adest. committe rates. ego temporis auctor
Ducam laurigera Iulia rostra manu.
Dixerat, & pharetræ pondus consumit in arcus.
Proxima post arcus Cæsaris hasta fuit.
Vincit Roma fide Phœbi. dat fœmina pœnas.
Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
At pater Idalio miratus Cæsar ab astro,
Sum deus, & nostri sanguinis ista fides.
Prosequitur cantu Triton, omnesque marinæ
Plauserunt circa libera signa Deæ.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc vnum iusso non moritura die.
Di melius quantus mulier foret vna triumphus,
Ductus erat per quas ante Iugurtha vias.
Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod eius
Vna decem vicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini. citharam iam poscit Apollo
Victor, & ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli subeant conuiuia luco,
Blanditæque fluant per mea colla rosæ:
Vinaque fundantur prælis elisa Falernis,
Terque lauet nostras spica Cilissa comas.
Ingenium potis irritat Musa poetis.

Bacche, soles Phœbo fertilis esse tuo.
Ille paludosos memoret seruire Sicambros.
Cepheam hic Meroen fuscaque regna canat.
Hic referat sero confessum fœdere Parthum,
Reddat signa Remi, mox dabit ipse sua.
Siue aliquid pharetris Augustus parcet Eois,
Differat in pueros ista trophæa suos.
Gaude Crasse, nigras si quid sapis inter arenas.
Ire per Euphraten ad tua busta licet.
Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
Iniiciat radios in mea vina dies.

SVNT aliquid manes. letum non omnia finit.
Lucidaque euictos effugit vmbra rogos.
Cynthia nanque meo visa est incumbere fulcro,
Marmor ad extremæ nuper humata viæ:
Quum mihi ab exequijs somnus penderet amaris,
Et quererer lecti frigida regna mei.
Eosdem habuit secum quibus est elata capillos,
Eosdem oculos. lateri vestis adusta fuit.
Et solitum digito beryllon adederat ignis,
Summaque Lethæus triuerat ora liquor:
Spirantisque animos, & vocem misit. at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:
Perfide, nec cuiquam melior sperande puellæ,
In te iam vires somnus habere potest?
Iam ne tibi exciderunt vigilacis furta Suburræ?
Et mea nocturnis trita fenestra dolis?
Per quam demisso quoties tibi fune pependi
Alterna veniens in tua colla manu.
Sæpe Venus triuio commista est pectore misto.
Fecerunt tepidas pallia nostra vias.

Me seruasse fidem. si fallo, vipera nostris
Sibilet in tumulis, & super ossa cubet.
Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem,
Turbaque diuersa remigat omnis aqua.
Vna Clytæmnestræ stuprum vehit, altera Cressæ
Portat mentitæ lignea monstra bouis.
Ecce coronato pars altera parta phaselo,
Mulcet. vbi Elysias aura beata rosas.
Qua numerosa fides, quaque æra rotunda Cybelles,
Mitratisque sonant Lydia plectra choris,
Andromedeque, & Hypermestre sine fraude maritæ
Narrant historiæ corpora nota suæ.
Hæc sua maternis queritur liuere catenis
Brachia, nec meritas frigida saxa manus.
Narrat Hypermnestra magnum ausas esse sorores.
In scelus hoc animum non valuisse suum.
Sic mortis lacrimis vitæ sanamus amores.
Celo ego perfidiæ crimina multa tuæ.
Sed tibi nunc mandata damus, si forte moueris,
Si te non totum Chloridos herba tenet.
Nutrix in tremulis ne quid desideret annis
Parthenie. patuit, nec tibi auara fuit.
Delitiæque meæ Latris, cui nomen ab vsu est, Λατρις
Ne speculum dominæ porrigat illa nouæ.
Et quoscunque meo fecisti nomine versus,
Vre mihi. laudes desine habere meas.
Pelle ederam tumulo, mihi quæ pugnante corymbo
Mollia contortis alligat ossa comis.
Ramosis Anio qua pomifer incubat aruis,
Et nunquam Herculeo numine pallet ebur:
Hoc carmen media dignum me scribe columna,
Sed breue, quod currens vector ab vrbe legat: breui-

Hic Tiburtina iacet aurea Cynthia terra.
Accessit ripæ laus Aniene tuæ.
Nec tu sperne pijs venientia somnia portis.
Quum pia venerunt somnia, pondus habent.
Nocte vagæ ferimur: nox clausas liberat vmbras,
Errat & abiecta Cerberus ipse sera.
Luce iubent leges Lethæa ad stagna reuerti.
Nos vehimur. vectum nauta recenset onus.
Nunc te possideant aliæ. mox sola tenebo.
Mecum eris, & mistis ossibus ossa teram.
Hæc postquam querula mecum sub voce peregit,
Inter complexus excidit vmbra meos.

DISCE, *quid Exquilias hac nocte fugarit aquosas,*
Quum vicina nouis aura cucurrit agris.
Lanuuium annosi vetus est tutela Draconis,
Hic vbi Tartareæ non perit hora moræ.
Qua sacer abripitur cæco descensus hiatu,
Qua penetral, (virgo, tale iter omne caue.)
Ieiuni serpentis honos, quum pabula poscit
Annua, & ex ima sibila torquet humo.
Talia demissæ pallent ad sacra puellæ:
Quum tenera anguineo creditur ore manus.
Ille sibi admotas a virgine corripit escas.
Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
Si fuerint castæ, redeunt in colla parentum,
Clamantque agricolæ, Fertilis annus erit.
Huc mea detonsis auecta est Cynthia mannis.
Caussa fuit Iuno, sed mage caussa Venus.
Appia dic, quæso, quantum te teste triumphum
Egerit, effusis per tua saxa rotis,
Turpis in arcana sonuit quum rixa taberna:

Si sine me, famæ non sine labe meæ.
Spectaclum ipsa sedens primo temone pependit,
Ausa per impuros frena mouere locos.
Striga. nam rapto volsi carpenta nepotis,
Atque armillatos colla Molossa canes.
Qui dabit immundæ venalia farta saginæ,
Vincet vbi erasas barba pudenda genas.
Quum fieret nostro toties iniuria lecto,
Mulctato volui castra mouere toro.
Phyllis Auentinæ quædam est vicina Dianæ:
Sobria grata parum: quum bibit, omne decet.
Altera Tarpeios est inter Teia lucos
Candida, sed potæ non satis vnus erit.
His ego constitui noctem lenire vocatis,
Et Venere ignota furta nouare mea.
Vnus erat tribus in secreta lectulus herba.
Quæris concubitus? inter vtranque fui.
Lygdamus ad cyathos, vitrique æstiua supellex.
Et Methymnæi Græca saliua meri.
Nilotes tibicen erat, crotalistria Philis,
Et facilis spargi munda sine arte rosa.
Nanus & ipse suos breuiter curuatus in artus
Iactabat truncas ad caua buxa manus.
Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
Decidit inque suos mensa supina pedes.
Me quoque per talos Venerem quærente secundos,
Semper damnosi subsiluere canes.
Cantabant surdo, nudabant pectora cæco.
Lanuuij ad portas heu mihi solus eram:
Quum subito rauci sonuerunt cardine postes,
Et leuia ad primos murmura facta lares.
Nec mora, quum totas resupinat Cynthia valuas,

Non operosa comis, sed furibunda decens.
Pocula mi digitos inter cecidere remissos,
Palluerantque ipso labra soluta mero.
Fulminat illa oculis, & quantum fœmina sænit,
Spectaclum capta nec minus vrbe fuit.
Phyllidos iratos in vultum conijcit vngues.
Territa vicinas Teia clamat aquas.
Lumina sopitos turbant elata Quirites.
Omnis & insana semita nocte sonat.
Illas direptisque comis, tunicisque solutis
Excipit obscuræ prima taberna viæ.
Cynthia in exuuijs gaudet, victrixque recurrit,
Et mea peruersa sauciat ora manu:
Imponitque notam collo, morsuque cruentat:
Præcipuæque oculos, qui meruere, ferit.
Atque vbi iam nostris lassauit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra sinistra iacens
Exuitur, geniumque meum prostratus adorat.
Lygdame nil potui, tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad fœdera veni,
Quum vix tangendos præbuit illa pedes.
Atque ait, Admissæ si vis me ignoscere culpæ,
Accipe, quæ nostræ formula legis erit.
Tu neque Pompeia spaciabere cultus in vmbra,
Nec quum lasciuum sternet arena forum:
Colla caue inflectas ad summum obliqua theatrum,
Aut lectica tuæ sudet aperta moræ.
Lygdamus in primis omnis mihi caussa querelæ
Veneat, & pedibus vincula bina trahat.
Indixit leges: respondi, Ego legibus vtar.
Riserat imperio facta superba dato.
Dein quæcunque locum externæ tetigere puellæ

Suffocat, & pura limina tergit aqua.
Imperat & totas iterum mutare lacernas,
Terque meum tetigit sulfuris igne caput.
Atque ita mutato per singula pallia lecto,
Respondi: & toto soluimus arma toro.

AMPHITRYONIADES qua tempestate iuuẽcos
Egerat a stabulis o Erithea tuis,
Venit ad inuictos pecorosa palatia montes,
Et statuit fessos fessus & ipse boues,
Qua Velabra suo stagnabant flumine, quaque
Nauta per vrbanas velificabat aquas.
Sed non infido manserunt hospite Caco
Incolumes, furto polluit ille Iouem.
Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
Per tria partitos qui dabat ora sonos.
Hic, ne certa forent manifestæ signa rapinæ,
Auersos cauda traxit in antra boues.
Nec sine teste Deo furem sonuere iuuenci.
Furis & implacidas diruit ira fores.
Mænalio iacuit pulsus tria tempora ramo
Cacus, & Alcides sic ait, Ite boues,
Herculis ite boues, nostræ labor vltime clauæ,
Bis mihi quæsitæ, bis mea præda boues:
Aruaque mugitu sancite boaria longo.
Nobile erit Romæ pascua nostra forum.
Dixerat, & sicco torret sitis ora palato,
Terraque non vllas fœta ministrat aquas.
Sed procul inclusas audit ridere puellas.
Lucus ab vmbroso fecerat orbe nemus,
Fœmineæ loca clausa Deæ, fontesque piandos,
Impune & nullis sacra retecta viris.

Deuia Puniceæ velabant limina vittæ.
Putris odorato luxerat igne casa.
Populus & longis ornabat frondibus ædem.
Multaque cantantes vmbra tegebat aues.
Huc ruit in siccam congesto puluere barbam,
Et iacit ante fores verba minora Deo:
Vos precor o luci sacro quæ luditis antro,
Pandite defessis hospita fana viris.
Fontis egens erro, circoque sonantia lymphis.
Et caua suscepto flumine palma sat est.
Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
Ille ego sum, Alciden terra recepta vocat.
Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ?
Et nunquam ad natas irrita tela feras?
Atque vni Stygias hominum luxisse tenebras?

    *   *

Quod si Iunoni sacrum faceretis amaræ,
Non clausisset aquas ipsa nouerca suas.
Sin aliquam vultusque meus, setæque Leonis
Terrent, & Libyco sole perusta coma:
Idem ego Sidonia feci seruilia palla
Officia, & Lyda pensa diurna colu.
Mollis & hirsutum cepit mihi fascia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides, at talibus alma sacerdos
Puniceo canas stamine vincta comas:
Parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo.
Cede agedum, & tuta limina linque fuga.
Interdicta viris metuenda lege piatur,
Quæ se summota vindicat ara casa.
Magnam Tiresias aspexit Pallada vates,
Fortia dum posita Gorgone membra lauat.

Dij tibi dent alios fontes. hæc lympha puellis
Auia secreti liminis vna fuit.
Sic anus. ille humeris postes concussit opacos,
Nec tulit iratam ianua clausa sitim.
At postquam exhausto iam flumine vicerat æstum,
Ponit vix siccis tristia iura labris:
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
Accipit. hæc fesso vix mihi terra patet:
Maxima quæ gregibus deuota est ara repertis,
Ara per has, inquit, maxima facta manus,
Hæc nullis vnquam pateat veneranda puellis,
Herculis eximij ne sit inulta sitis.
Sancte pater salue, cui iam fauet aspera Iuno,
Sancte, velis libro dexter inesse meo.
Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
Sic sanctum Tatiæ composuere Cures.

NVNC *Iouis incipiam caussas aperire Feretri,*
Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires.
Non iuuat ex facili lecta corona iugo.
Imbuis exemplum primæ tu, Romule, palmæ
Huius, & exuuijs plenus ab hoste redis,
Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
Victor in euersum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Cenina ductor ab arce,
Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirinis,
Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
Hunc videt ante cauas vibrantem spicula turres
Romulus, & votis occupat ante ratis.

Iuppiter, hæc hodie tibi victima corruet Acron.
Vouerat, & spolium corruit ille Ioui.
Vrbis, virtutisque parens sic vincere sueuit,
Qui tulit aprico frigida castra lare,
Idem eques & frenis, idem fuit aptus aratris,
Et galea hirsuta compta lupina iuba.
Picta nec inducto fulgebat parma pyropo.
Præbebant cæsi baltea lenta boues.
Cossus at insequitur Veientis cæde Tolumni,
Vincere quum Veios posse laboris erat.
Nec dum vltra Tiberim belli sonus, vltima præda
Nomentum, & captæ iugera pauca Coræ.
Et Veij veteres & vos tum præda fuistis,
Et vestro posita est aurea sella foro.
Nunc intra muros pastoris buccina lenti
Cantat, & in vestris ossibus arua metunt.
Forte super portæ dux Veius astitit arcem,
Colloquiumque sua fretus ab vrbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulsabat aheno,
Vineaque inductum longa tegebat opus,
Cossus ait, Forti melius concurrere campo.
Nec mora fit, plano sistit vterque gradu.
Di Latias iuuere manus. desecta Tolumni
Ceruix, Romanos sanguine lauit equos.
Claudius a Reno traiectos arcuit hostes
Belligerans. vasti parma relata ducis
Virdomari. genus hic Reno iactabat ab ipso,
Nobilis erectis fundere gesa rotis.
Illi virgatis iaculantis ab agmine brachis,
Torquis ab incisa decidit vnca gula.
Nunc spolia in templo tria condita. caussa Feretri,
Omine quod certo dux ferit ense ducem.

Seu quia victa suis humeris hæc arma ferebant,
Hinc Feretri dicta est ara superba Iouis.

DESINE, *Paule, meum lacrimis vrgere sepulchrum.*
Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Quum semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant adamante viæ.
Te licet orantem fuscæ Deus audiat aulæ,
Nempe tuas lacrimas litora surda bibent.
Vota mouent superos; vbi portitor æra recepit,
Obserat herbosos lurida porta rogos.
Sic mœstæ cecinere tubæ, quum subdita nostrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi coniugium Pauli, quid currus auorum
Profuit? aut famæ pignora tanta meæ?
Num minus immites habui Cornelia Parcas,
Et sum quod digitis quinque leuatur onus?
Damnatæ noctes, & vos vada lenta paludes,
Et quæcunque meos implicat vnda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia veni.
Det pater huic vmbræ mollia iura meæ.
Aut si quis posita iudex sedet Æacus vrna,
In mea sortita iudicet ossa pila.
Assideant fratres. iuxta Minoia sella, &
Eumenidum intento turba seuera foro.
Sisyphe mole vaces. taceant Ixionis orbes,
Fallax Tantaleo corripiare liquor.
Cerberus & nullas hodie petat improbus vmbras,
Et iaceat tacita lapsa catena sera.
Ipsa loquor pro me. si fallo, pœna sororum,
Infelix humeros vrgeat vrna meos.
Si cui fama fuit per auita decora trophæi.

Afra Numantinos regna loquuntur auos.
Altera maternos exæquat turba Libones.
Et domus est titulis vtraque fulta suis.
Mox vbi iam facibus cessit prætexta maritis,
Vinxit & acceptas altera vitta comas:
Iungor, Paule, tuo sic discessura cubili.
In lapide hoc vni nupta fuisse legar.
Testor maiorum cineres tibi, Roma, colendos,
Sub quorum titulis Africa tanta iaces:
Et Persen proaui simulantem pectus Achillis,
Quique tuas proauus fregit Achille domos:
Me neque censuræ legem mollisse, nec vlla
Labe mea vestros erubuisse focos.
Non erat exuuijs tantis Cornelia damnum:
Quin & erat magnæ pars imitanda domus.
Nec mea mutata est ætas. sine crimine tota est.
Viximus insignes inter vtranque facem.
Mi natura dedit leges a sanguine ductas,
Nec possim melior iudicis esse metu.
Quælibet austeras de me ferat vrna tabellas,
Turpior assensu non erit vlla meo.
Vel tu, quæ tardam mouisti fune Cybellem,
Claudia turritæ rara ministra Deæ:
Vel cui commissos quum Vesta reposceret ignes,
Exhibuit viuos carbasus alba focos.
Nec te dulce caput mater Scribonia læsi.
In me mutatum quid, nisi fata, velis?
Maternis laudor lacrimis, vrbisque querelis.
Defensa & gemitu Cæsaris ossa mea.
Ille sua nata dignam vixisse sororem
Increpat: & lacrimas vidimus ire Deo.
Et tamen emerui generosos vestis honores,

Nec

Nec mea de ſterili facta rapina domo.
Te, Lepide, & te, Paule, meum poſt fata leuamen,
(Condita ſunt veſtro numina noſtra ſinu)
Vidimus, & fratrem ſellam geminaſſe curulem:
Conſule quo facto tempore rapta ſoror.
Et bene habet. nunquam mater lugubria ſumſi.
Venit in exequias tota caterua meas.
Nunc tibi commendo communia pignora natos.
Hæc cura & cineri ſpirat inuſta meo.
Fungere maternis vicibus, pater. illa meorum
Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oſcula quum dederis tua flentibus, adijce matris.
Tota domus cœpit nunc onus eſſe tuum.
Et ſi quid doliturus eris, ſine teſtibus illis.
Quum venient, ſiccis oſcula falle genis.
Sat tibi ſint noctes, quas de me, Paule, fatiges:
Somniaque in faciem credita ſæpe meam.
Atque vbi ſecreto noſtra ad ſimulacra loqueris,
Vt reſponſuræ ſingula verba iace.
Seu tamen aduerſum mutarit ianua lectum,
Sederit & noſtro cauta nouerca toro:
Coniugium, pueri, laudate & ferte paternum.
Capta dabit veſtris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis. collata priori
Vertet in offenſas libera verba ſuas.
Seu memor ille mea contentus manſerit vmbra,
Et tanti cineres duxerit eſſe meos:
Diſcite venturam iam nunc ſentire ſenectam,
Cœlibis ad curas nec vacet vlla via.
Quod mihi detractũ eſt, veſtros accedat ad annos,
Prole mea Paulum ſic iuuat eſſe ſenem.
Filia tu ſpecimen cenſuræ nacta paternæ

Fac teneas vnum nos imitata virum.
Et ſerie fulcite genus. mihi cymba volenti
Soluitur auctùris tot mea fata malis.
Hæc eſt feminei merces extrema triumphi,
Laudat vbi emeritum libera fama rogum.
Cauſſa perorata eſt. flentes me ſurgite teſtes.
Dum precium vitæ gratá rependit humus,
Moribus & cælum patuit, ſim digna merendo,
Cuius honoratis oſſa vehantur equis.

FINIS.

IOSEPHI SCALIGERI IVL. CAES. FILI

CASTIGATIONES IN CATVLLVM, TIBVLLVM, PROPERTIVM.

LVTETIAE,
Apud Mamertum Patissonium, in officina Rob. Stephani.
M. D. LXXVII.

A

IOSEPHI SCALIGERI
IVL. CAES. FILI

CASTIGATIONES IN VAL. CATVLLI LIBRVM.

Pag. 1 ver. 1 C. VALERI.] In manuscripto eruditissimi viri Iacobi Cuiacij non Caius, sed Quintus prænomen exaratum est. idque videtur confirmari carmine in ianuam, illo versiculo:

Verum isti populi nænia, Quinte, facit.

Quare, qui illi Caio prænomen faciunt, possunt hac auctoritate permoti sententiam suam mutare: Porro liber ille, quo vsi sumus, cuiusque iam mentionem fecimus, longe alios huius poetæ manuscriptos bonitate superare mihi videtur; quum tamen omnes ex vno exemplari descripti fuerint. Id exemplar ab homine Veronensi, B quisquis ille fuit, in Gallijs repertum, omnes illos codices eius poetæ, qui in Italia extant, propagauit. Et quum multi extiterint, quorum pars vitam poetæ collegerint, pars in eum Commentarios ediderint: miror a nemine illorum memoriæ proditum, quando, & a quo, & vbi hic liber repertus in manus nostras peruenerit. Solus Volaterranus, quod sciam, memoria auorum suorum e situ erutum scribit. Sed in Gallijs se eum reperijsse ille ipse, qui publicauit, epigrammate testatus est. Quod quanuis dignum est elegantia sæculi illius, quo literas scire, barbaries erat: tamen nequid sine teste dicerem, id æquo animo hic adposui. Inducit vero Catullum loquentem;

Ad patriam redeo longis a finibus exul.
Caussa mei reditus compatriota fuit,
Scilicet a Calamis tribuit cui Francia nomen:
Quique notat cursum prætereuntis iter.
Quo licet ingenio vestrum reuocate Catullum,
Quoius sub modio clausa papyrus erat.

Et si, candide lector, hoc epigrammate patienter carere

poteras, habet tamẽ,quod te ſcire melius fuit,quã ignorare. Non repetam de Catullo, quæ vulgatiſſima alij atque alij tanquam noua nobis obtrudunt. Id tantum dicam : vrbicarium & Mimographum poetam huic noſtro cognominem fuiſſe: cuius meminit Iuuenalis. Et fortaſſe is fuit auctor carminis de Vere, ex quo hoc citat Eraſmus: A

Sic Amyclas, dum tacebant, perdidit ſilentium.

Suſpicor autem illud Gallicanum exemplar Langobardicis literis ſcriptum fuiſſe. quia errores, qui in poſtremis codicibus ab imperitis librariis diſſeminati ſunt, non aliter videntur, quam a moroſis illis characteribus nati. id quod ſuo loco diligẽter admonebimus. Præterea non character ſolum menda propagauit, ſed & antiquaria lectio. Nam librarius ſemper ſcripſerat QVOR, QVOM, LVDEI, LVCEI, ADEPTA'S, M'ALIVS, OCEANO'S, POPVL' ARBITRIO, DEVOLVIT ILL' ACVTO, ILI' ET. Item multa alia præterea, quorum ignoratione quantum in hoc auctore edẽdo peccatum ſit, poſtea docebo. Miraberis enim, ſtudioſe lector, tantam mendorum ſegetem hunc politiſſimum auctorem occupaſſe. quam ſi non omnem extirpauero, tamen non magnum poſt me ſpicilegium relinquam. B

5 AD *Cor. Nepotem*] Ineptum eſt dubitare de Cor. Nepote, quem Plinius & accolã Padi, & Tranſpadanum vocat. Sed Auſonius omnem prorſus dubitationem tollit, qui eum Gallum vocat, & Nepotis cognomen attribuit.

Cui dono lepidum nouum libellum,
Veronenſis ait poeta quondam.
Inuentoque dedit ſtatim Nepoti.
At nos inlepidum, rudem libellum
Credemus gremio cui fouendum?
Inueni, trepide ſilete Nattæ,
Nec doctum minus, & magis benignum,
Quam quem Gallia præbuit Catullo.

8 ARIDA *modo*] Cur dubites de hac lectione, cauſſæ non eſt, ſi Seruium locupletiſſimum auctorem habes. Quare enim illi minus, quam libris ab hinc centum annis ſcriptis tribuendum ſit, non video.

A 9 CORNELI] Male hoc diſtinguitur vulgo. Ita enim ſcripſit Catullus:

Quoi dono lepidum nouum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi. - - Sic in Epigrammatis:
Quoi potius faueam? Cæli, tibi.

12 OMNE *æuum tribus*] Dupliciter peccant docti viri in huius loci enatratione. primum, quum Annales Nepotis intelligunt: quorum quum Grammatici decimum quintum citent, non efficient, id quod volunt. nempe illud, *Tribus chartis* eſſe, breuiter & compendioſe, vt ipſi exponunt. Nam quomodo compendioſe ſcribere potuit, qui ad decimum quintum, aut vlterius fortaſſe ſcripſerit? Alter error, quum *Tribus chartis*, vt iam monui, pro breuiter accipiũt. Quid ergo? Intelligit Chronicon Nepotis, quod antiquiſſima etiam mythologica complectebatur. Auſonius: *Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quaſi alios apologos, nam & ipſa inſtar fabularum ſunt, ad nobilitatem tuam miſi.* Deinde aperte hoc Catullus ipſe

B docet. Nam τὸ *Omne æuum* plane ad Chronica refertur. Chronicorum ſcriptio omne omnium gentium æuum complectitur, Annales tantum vnius nationis geſta. At *tribus chartis* quod dixit, pene pueri ipſi explicauerint, tribus libris. Ita Q. Serenus:

Tertia nanque Titi ſimul & centeſima Liui
Charta - - An cenſes aliud quam centeſimum tertium librum indicari? Quare doctis viris, qui id prouerbialiter dictum interpretantur, per me quidem tacere licet. Quid enim breuius ſcribere potuit, quam omne æuum ab vltima antiquitate tribus libris complecti?

14 QVARE HABE] Ita lege ex veteri ſcriptura:

Quare habe tibi, quicquid hoc libelli eſt,
Qualecunque - - Quod eſt elegantiæ priſcæ ac Latinæ.

15 QVALECVNQ. *quidem*] Iam deuenimus eum locum, qui adeo vulgus Grammaticorum torſit. Notum commentum Pontani, ipſo Pontano indignum, quod multi ita amplexi ſunt, vt quum ſe belle Catullum imitari profiterentur, id totum tanquam γνώσιν Catulli in ſuos

hendecasyllabos inculcarint. Librorum ſcriptorum lectio, vt iam multi monuerunt, ita concepta eſt. - *quod o patrona virgo.* Parua quidem mēda, ſi leuiuſculam mutationem quæ hic contigit, ſpectes: ſed non parui momenti, ſi nos quidem recte diuinauimus. id quod tamen nos feciſſe fortaſſe non inepte affirmare poſſumus. Legimus ergo: A

> *Quare habe tibi quicquid hoc libelli eſt,*
> *Qualecunque. quod, o patrima Virgo,*
> *Plus vno maneat perenne ſæclo.*

Quibus vterque parens ſuperſtes erat, ij Græcis ἀμφιθαλεῖς, Latinis patrimi matrimi dicebantur. Contra quibus alter tantum parens erat, ἑτεροθαλεῖς. & Latine, quibus pater deceſſerat, ij matrimi: quibus mater, ij patrimi erant. Eleganter vero Catullus Mineruam, quæ tantum patrem habebat, patrimam vocat. Eo nomine εὐπατέρεια a Græcis poetis vocatur. vt,

> κλῦθί μευ εὐχάων Τριτωνιὰς εὐπατέρεια.

Nā, vt inquit Callimachus - μάτηρ δ᾽ οὔτις ἔτικτε θεάν, Ἀλλὰ διὸς κορυφά - Quare propterea ἀμάτωρ dicta. Euripides Phœniſſis: διας ἀμάτορος παλλάδος φραδαῖσιν. Hoc eſt, Diuæ patrimæ Mineruæ conſiliis. Sic quum Volcanus a Græcis dicitur ἀπάτωρ, iure vertere potes, matrimus. Patre enim caret, vt Minerua matre. Perperam vero alteram ab vltima corripuit Politianus, quum analogia aliter doceat. Ita enim producimus, Primus, Bimus, Trimus, Quadrimus. Ad quod exemplum formatur, Patrimus, Matrimus. Sane hic locus eſt elegantiæ non vulgaris. B

18 PASSER] Nimis argutātur Politianus, & Turnebus. alter, quod neſcio quid ſubturpiculū ſub paſſeris nomine Catullum αἰνίττεσθαι vult: alter, quod paſſerem amicæ a Catullo commendatum vult, quia ſecundum Sappho currum Veneris paſſeres trahunt. docti quidem ambo, ſed quos mallem hoc tacuiſſe. Quod autem hactenus hoc epigramma a nemine intellectum ſit, niſi ex iis, quæ ſequuntur, conuicero, oleum & operam me perdidiſſe dicito.

A 22. CVM *desiderio meo nitenti*] Scribendum est QVVM. Quum libet, hoc est, quandoquidem libet. In plerisque veterum libris QVONIAM pro QVVM substitutum est. &, vt alios taceam, Institutiones Iustiniani Imp. manuscriptæ semper habẽt QVVM, vbi vulgo QVANDO, aut QVONIAM interpolatum est. Hoc maioris est momenti, quam pædagoguli prima fronte iudicare possent. Quid enim sequitur, vide. Male vero desiderium puellam ipsam, & amores poetæ interpretantur vulgo.

Pa.2,2 VT *solatiolum*] Corruptissima hæc sunt, si quæ alia in Catullo. &, si qui putant se totũ Catullum tenere, verum fateri volũt, profecto se in hoc loco nihil penitus videre fateantur necesse est. Vetus scriptorum librorum lectio:

Et solatiolum sui doloris
Credo vt quom grauis acquiescet error.

Magnum mendum, sed parua labe contractum. Nam vetus codex Gallicanus sine dubio habuit *credont* pro *credunt* ita enim non raro scribebant, vt in lapide Narbonensi:

B VIVONT
A. SEMPRONIO
GALLAECI. L. LAETO
PVRPVRARIO
ET. SEMPRONIAE. MODESTAE
VXORI.

πορφυρεῖ.

Et in aliis eiusdem vrbis inscriptionibus legitur VIVONT pro *viuunt*. *Acquiescet* autem pro *acquiescit* scriptum fuisse non mirum videri debet. Ita enim sæpissime in hoc libro. vt IPSE, QVE, LVCE, & similia, pro *Ipsi, qui, luci*. Mens Catulli hæc est. O passer, quandoquidẽ libet mihi dare ludum desiderio meo, hoc est; Quando libet mihi animi gratia iocari: & homines tunc credunt se defunctos dolore, quando eo leuãtur: vtinam tecum ludere, sicut ipsa possem, ac tam leui opera, æstu ac dolore meo defungi. Errori etiam ansam dare potuit nomen supplendum, ad quod refertur τὸ *credunt*. Ita enim sæpe loquuntur veteres. Propertius:

Non ita complebant Ephyreæ Laidos ædes.

Complebant, qui? homines, amatores. Theocritus.

ὅσσον ἐρῶντι πατρὸς μύθων καὶ ματρὸς ἀκούειν. A

Subaudimus enim παῖδες. & hæc quoque sunt inusitatæ elegantiæ: quæ tamen hactenus nemo intelligebat.

4 TECVM *ludere*] Nō expressum est τὸ εὐκτικὸν Vtinā. Virgilius: -- *Troum socia arma secutum Obrueret Rutuli*-- vtinam obruerent. Legendum vero, vt in manuscriptis, *Tecum ludere, sicut ipsa, possem,* non autem, *Secum ludere, sicut ipse, possem.* Ouid. *Me quoque qua fratrem mactasses, improbe, dextra.* Subaudiendum & hic, vtinam. Tibullus: *Tum mihi vita foret.* Vtinam foret.

12 PASSER *mortuus est*] Post hunc versiculū in manu scripto nostro, itemq; in primitus excusis repetitur versiculus ille: *Passer delitiæ meæ puellæ.* Nimis sane morosi, qui illa repetitione offensi sunt.

19 PIPILABAT] Recte. a ventulo, ventilare. a pipulo, pipilare. Quid sit Pipulus, explicat Varro apud Plautum Aulularia. Mattius Mimiambis:

Dein cocenti vasa cuncta deiectat,
Nequamue scitamenta pipulo poscit.

Quare hoc verbo docti offendantur, caussam adhuc comminisci non potui. B

21 ILLVC *vnde negant*] Theocritus -αἰέξοδον εἰς ἀχέροντα. Nicander, δυσέκδρομοι.

26 TVA *nunc opera*] Recte Tua, ad passerē. Iuuenal. -*cuius Turbauit nitidos extinctus passer ocellos.*

Pa. 3, 19 A *mare nouissime*] Ita liber noster. Sed profecto recte faciebant, qui legebant *Nouissimo*. Quis nescit nauigationem ad ea loca, ἔσχατον πλοῦν dictam? versus prouerbialis: εἰς Φᾶσιν, ἔνθα ναυσὶν ἔσχατος δρόμος. Allusit Propertius: -- *longe Phasidos isse viam.*

25 VIVAMVS] Satis notum, quid sit hic VIVAMVS. Hoc idem ostendit vetus inscriptio Narbone.

AELIAE. RESTITVTAE. ANIMAE
DVLCISSIMAE. BELLATOR. AVG. LIB
CONIVGI. RARISSIMAE. BENE. MERENTI
AMICI
DVM. VIVIMVS
VIVAMVS

Pa. 4,8 NI *sint inlepidæ*] Prouerbiũ Græcorum, κάλλιον τὸ φα-
A νερῶς ἐρᾷν τοῦ λάθρα. Plato Symposio, ἐνθυμηθέντι γὰρ ὅτι λέγεται, κάλλιον τὸ φανερῶς ἐρᾷν τοῦ λάθρα, καὶ μάλιστα τῶν γενναιοτάτων καὶ ἀρίστων, κἂν αἰσχίους ἄλλων ὦσι. &c. Horatius: *Dicat Opuntiæ*

Frater Megillæ, quo beatus

Vulnere, qua pereat sagitta.

Hæc huius poematij mentem non parum aperiunt.

18 NAM *ni preualet*] Hæc omnia commentitia, & adulterina. Prisca lectio:

Nam mi ista præualet nihil tacere,

Cur non tam latera e. panda

Nec tu quid facias ineptiarum.

Multum opis ea scriptura adtulerit ad verũ eliciendum:

Nam, ni stupra, valet nihil tacere

Curuantem latera e. panda

Noctu quid facias ineptiarum.

Nam nisi, inquit, stuprum est, quod fateri non audes, ni-
B hil est cur taceas quid noctu facias, quum exhaustæ vires, & pandum latus id prodat. Ex *Cur non tam*, fecimus *curuantem* quod sciremus in hoc libro, *non*, pro, *nam*, & vicissim substitutum fuisse. Itaque minus negotij fuisset, Si *cur nam tam*, scriptum fuisset. Iam illa parua admodum licentia est, *Nec tu*, pro *Noctu*. in primo versu quod *Stupra* eruimus, hoc factum, quia sæpe in hoc libro *u* pro *a* scriptum fuit. Et Langobardus character non distinguit has duas literas. In multis aliis bonis scriptoribus non raro idem commissum reperias. Apud Ciceronem ad Q. Fratrem Epistola prima libri tertij: *In Balneariis assa in alterum apodyterii angulum promoui. propterea quod ita erant posita, vt eorum vaporiarum, ex quo ignis erumpit, esset sub tectum cubiculi subgrande.* legendum, *Esset subiectum cubiculi subgrundæ. a,* in *u*. in quibus verbis Ciceronis non solum hoc emendauimus, sed glossema illud delemus, *Ex quo ignis erumpit.* Lego igitur: *vt eorum vaporarium esset subiectum cubiculi subgrundæ.* Quid sit subgrunda & mediocriter docti sciunt. Assa vocat hypocaustum. cuius ignis potuit subgrundam cubiculi incendere, quia illi subie-

ctum erat hypocausti præfurnium, quod ipse vocat vaporarium. Porro, *valet*, est quod Græci dicunt, *αἰόει. οὐδὲν αἰόει σιγᾶν.* Idem verbum eodem sensu positum reperi in vetustissimo Epitaphio pueri Narbonæ, quod dignum visum vt non illic tantum legeretur. Est autem tale: A

* *nec duro iam doleas obitu.*
Nec tibi, nec nobis æternum viuere cessit.
Quod pueri occidimus, fata querenda putas?
Dum sis in vita, dolor est amittere vitam.
Dum semel occidimus, omnia despicias.
Orbem sub leges si habeas, num viuis ad orchum?
Quid valet? hic nulla est diuitis ambitio.

28 LASERPICIFERIS *iacet Cyrenis*] Corripuit syllabã, quæ aliis producitur. nec tamen id sine exemplo. Callimachus --- *πεῖτα τόν γε ἰδὼ ἄστυ κυρήνης.* Hermesianax: *αἴδρα κυρηναῖον δ' εἴσω πόθος ἔσπασεν ἰθμόδ.*

pag. 5, 3 QVAE *nec pernumerare curiosi.*] Et supra:
Conturbabimus illa, ne sciamus,
Aut nequis malus inuidere possit. B

Superstitio veterum, qui finitum numerum obnoxium fascino credebant. Itaque laudantes, aut numerantes dicebant, *Præfiscini.* hoc verbo omnem inuidiam se amoliri putabant. vt quum in culleum primam vrnam vini indidissent, dicebant, *Multa.* Nam multum non est numerus præfinitus. Hoc enim & ad fascinum depellendum faciebant. Notum enim, vt quæ nimium laudabantur, fascino obnoxia putabant. Virgilius:
Aut si vltra placitum laudarit, baccare frontem
Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Tertullianus de virginibus velãdis: *Nam est aliquid etiam apud Ethnicos metuendum, quod fascinum vocant, infeliciorem laudis, & gloriæ enormioris euentum.*

14 NVNC *iam illa non volt*] Scriptus liber mutilũ parte vltima versum habet. *Nunc iam illa non volt, tu quoque impote* *. Puto, *tu quoque impotens ne sis.* Primus Hieronymus Auantius conatus emendare, *impotens noli.*

19 QVVM *rogaberis nulli*] & scriptura, & excusæ editio-

A nes, NVLLA. ἀρχαϊκῶς. Terentius: *nullus dixeris.*

20 SCELESTA TENE] Liber ſcriptus, *Sceleſta, rere quæ tibi manet vita.* quod mutare nolim. Nunc, inquit, tecum reputa, quæ te manet vita.

24 AT TV, *Catulle, deſtinatus*] Turnebus voluit, *At tu, Catulled, obſtinatus obdura.* Quæ lectio Næuio, aut Andronico, quam Catullo dignior eſt. Sed deſtinatus animus recte apud veteres dictum inuenies. & vetera colloquia puerilia Græcolatina: *Vno animo deſtinati aut perire, aut punire Alexandrum.* ὁμόψυχοι ἐντεθυμένοι ἢ ἀπολέσθαι, ἢ κολάσαι ἀλέξανδρον.

29 FRATRES Q *vnanimes*] Quid de hoc loco certi pronunciem, non habeo. Noſter liber habet, *Fratreſque vnanimes, ſuamque matrem.* Ex quo Hieron. Auantius faciebat, *ſenemque matrem.* Fortaſſe nihil mutandum: vt intelligat eam ſui iuris, vt quæ non eſſet in manu viri, puta illo de viuis ſublato. Nam ita eſſe videtur, quum Catullus patris non meminerit. *ſuam,* ergo id eſt liberam. Sic Tibullus: *Illa aliud tacita iam ſua mente rogat.*

Pag. 6, 13 ET *quoniã mihi*] Magis placet ſcriptura, & antiquæ

B editiones. *Et quantum mihi profuiſſet ære.* Nam vulgata lectio commentitia eſt.

14 RESPONDI *id quod erat*] Legendum potius:

Reſpondi id quod erat: mihi nec ipſi
Nec prætoribus eſſe, nec cohorti
Quur quiſquam caput vnctius referret.

Cauſſæ non eſſe, cur aut mihi, aut cohorti melius ſit.

15 NEC *Prætoribus*] Cohors ſunt comites & ſocij negotiorũ gerendorum, qui dabantur magiſtratui a Rep. Alij erant ex domeſtico conuictu Proconſulis: qui quaſi prætoriani dicebantur, vt ſcribit Cicero in illa nobiliſſima Epiſtola ad Q. Fratrem. Eos facete prætores vocat Catullus, quod congerrones & cõuictores Prætoris eſſent. Sic enim ſolebant veteres ea figura in hac re loqui. Iuuenalis.

Virro ſibi & reliquis Virronibus illa iubebit
Poma dari - - - At quidam non bene hic *Quæſtoribus* pro *Prætoribus* ſubſtituebant.

16 CVR *quisquam caput vnctius*] Sine metaphora dixit Plautus Pseudolo: *En excetra tu, quæ tibi amicos tot habes tam probe oleo onustos:* A

Num quoipiam est hodie tua tuorum opera conseruorum Nitidiusculum caput?--

18 NEC *faceret pili cohortem*] Scriptus liber, NON FACERENT. quæ recta est lectio. Præsertim, inquit, prouinciales quibus esset Prætor homo nihili, ipsi nos pili non facerent. Nam de lucello intelligit, quod prouinciales dabant prætorianis, vt alibi dicturi sumus. Fœdum verbum, quo prætorem hic appellat, non prima sua notione accipiendum est. Sed ita vocabant homines infestos. vt contra Spurci eadem tralatione dicebantur homines nulli rei. Quod dixi, ne quis aliquid fœdi sub ea appellatione enunciari putet. Glossæ: *Spurcus* ἀχρεῖος. & apud Lucillium, *Spurco ore*, non est id, quod explicare non sinit me pudor meus, sed tralatitie dictum. Lucillius:

Prætor noster adhuc quam spurco est ore, quod omnes Extra castra, vt stercus, foras eiecit ad vnum.

Hic locus illustratione indigebat. B

19 AT *certe tamen inquiunt*] Scribe, *inquiit*, nõ *inquiunt*. eo. QVOD *illic natum dicitur esse*] Diligẽter hæc consideranda sunt. Nam diuersum est, æs natũ in prouincia, ab eo, quod dixit, quantum prouincia profuisset ære. comites proconsulum duplicia commoda in prouincia percipiebant: alterũ ex negotiatione sua, quod hic more Græcorum argentum natum dicitur. Nam id illis est, τὸ γινόμενον ἀργύριον. alterum ex prouincia illis obueniebat opera magistratus ipsius, quod lucellum vocabatur, vt alibi docebimus ex Cicerone. Quod ergo dicitur, *&* *quantũ mihi profuisset ære*, hoc est, ecquid lucelli mihi obuenisset ex Bithynia. hoc vero, *quod natũ dicitur*, hoc est, quod quæsiuisti negotiatione tua. Notum ex Sallustio in Iugurtha, quæ sint negotiationes togatorum, vt ipse vocat.

22 VNVM *me facerem beatiorum*] Ita Auantius olim mutauit, praue, quum & sententia *beatiorem* postulet, & vetus scriptura non aliter habeat. Vt ego, inquit, me reliquis prætorianis vnum beatiorem facerem, id confessus sum:

A me ſcilicet comparaſſe lecticarios, quum illi ſocij mei prorſus egeni eſſent.

26 AT *mi nullus erat*] At ego,inquit,quanquam iactaſſem me puellæ,tamẽ illud falſo dixerã, me illos homines comparaſſe. *homines ad lecticam* eodẽ modo dictum, quo Propertio, Paſtor ad baculum, homo ad lites, puer ad cyathos.

29 VT *decuit cinædiorem*] Eodem modo formauit, quo Græci *κυώτερον* περὶ τὴν κυνα. quod Atticorum proprium eſt.

31 ISTOS *commoda*] Falſus modulus ſyllabæ. Legendum cenſeo:

Quæſo,inquit, mihi, mi Catulle, paulum
Iſtos. commodo nam volo ad Serapin
Deferri -- *Commodo,* hoc eſt in tempore. Plautus Friuolaria: *Commodo dictitemus.* Titinius Iuriſperita: *Nunc adeo viſam. rem magnam aiebat ſeſe mecum loqui. Et commodo eccum exit.* Siſenna Mileſiarum decimotertio. *Eamus ad ipſum. atque ipſe commodo de parte ſuperiore deſcendebat.* Eleganter ergo, reticuit verbum, mutua mihi. *paulum iſtos* B mutua mihi.

eod. AD *ſerapin*] Quare petit lectica deferri ad Serapin? an non pedes ire poterat? Sciendum illis temporibus non licuiſſe Serapea intra vrbem habere, ſed extra pomerium. Dio libro quadrageſimo: *δοκεῖ δέ μοι τε καὶ ἐκεῖνο τὸ τῷ προτέρῳ ἔτει ἐπ᾽ ἐξόδῳ αὐτοῦ ψηφισθὲν τέρας οὐδενὸς ἧττον δηλοῦσθαι. τοὺς γὰρ ναοὺς αὐτῶν, οὓς ἰδίᾳ τινὲς ἐπεποίηντο, καθελεῖν τῇ βουλῇ ἔδοξεν. οὐ γὰρ δὴ τοὺς θεοὺς τούτους ἐπὶ πολὺ ἐνόμισαν, καὶ ὅπῃ γε ἐξενίκησεν, ὥστε καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς σέβεσθαι, ἔξω τοῦ πωμηρίου σφᾶς ἱδρύσαντο.*

32 MANE *me inquio puellæ*] Antiqua lectio, *inquit puellæ.* Lege, *inquii.* Abundat autem τὸ ME. -- *mane, inquii puellæ.*

Pag. 7, 2 FVGIT *me ratio*] Hoc eſt, vt Græci dicunt, ἀλογιστῶ. Secundo Rhetorico ad Herennium: *Nam qui ſe propter vinum, aut amorem, aut iracundiam fugiſſe rationem dicet, is animi vitio videbitur neſciſſe, non imprudentia.* Gallice, *ſe meſconter.*

3 CINNA *eſt Caius*] Nam Cinna ſe in Bithynia fuiſſe teſtatur ipſe his verſiculis, quibus Aratea Phænomena amico mittit.

Hæc tibi Arateis multum vigilata lucernis
Carmina, quis ignes nouimus aerios:
Læuis in aridulo maluæ descripta libello
Prusiaca vexi munera nauicula.

A

Pag.8,1 MARRVCINE *asini*] Hieronymus Auantius, qui non veritus est integros locos huius cultissimi poetæ contaminare, pro *Marrucine*, legebat, *Inter cænam.* a quo postea illa mendi indoles in omnibus libris propagata est. At *Marrucine* rectum erat. non quod ex Marrucinis populis Campaniæ ortus fuerit: sed quia conuicium stupidis eo nomine fiebat. Tertullianus quinto in Marcionem: *Sicubi alibi dixit, & non hic, Marrucine.* hoc est αἰαίσθητι, καὶ ἀμαθής. Næ Auantius Marrucinus fuit, qui hoc mutauit.

2 IN *ioco atque vino*] Et apud Plautum *in vino*, vt hic dicitur imitatione Græcorum. Aristophanes λυσιστράτῃ. ἡμεῖς δ' ἐν οἴνῳ συμπόται σοφώτατοι.

8 MVTARI *velit*] Hoc est, qui te furti purum esse magno mercetur. qui te furem non esse talento cõtra carum non habeat. Sallustius oratione L. Philippi: *At tum erat Lepidus Latro cum calonibus, & paucis sicariis, quorum diurna mercede vitam non mutauerit.* Euripides Medea: B

--τὴν δ' ἐμὴν ψυχῶν φυγὰς
Ψυχῆς ἂν ἀντηλλαξάμεσθ' οὐ χρυσοῦ μόνου.

Exilium liberorum anima ipsa nedum auro mutari velim.

26 PLENVS *sacculus*] Martialis *- non sentit sacculus ista meus.* Glossæ: *Sacculus* βαλλάντιον, βαλλαντίδιον.

Pag.9,15 SATVRNALIBVS *optimo dierum*] Optimum dierum Saturnalia dixit πρὸς συνήθειαν, quia pueri plaudentes dicebat, *Hodie bona Saturnalia.* Epictetus apud Arrianũ: τοῖς γὰρ παιδίοις ὅταν προσελθόντα κροτῇ, καὶ λέγῃ, σήμερον σατουρνάλια ἀγαθὰ, λέγομεν, οὐκ ἔστιν ἀγαθὰ ταῦτα; οὐδαμῶς. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐπικροτοῦμεν. Martialis allusit:

Iste tibi faciet bona Saturnalia porcus.

Idem volebant, quum clamabant, *Io Saturnalia.* Idem Martialis:

Clamant ecce mei, io Saturnalia, versus.

Dio libro quinquagesimo octauo: ὅτι γὰρ πολλῷ που μᾶλλον

A ἐπ' αὐτῷ ἀχθεσθέντες οὔτε τι ἐκείνῳ εἰπεῖν ἐπέτρεψαν συμβοήσαντες ἐξαίφνης τὸ δὴ τὸ θρυλλούμενον, ἰὼ καπυράλια. &c.

22 VNDE *malum pedem attulistis*] Latinitatis ratio postulat, *tulistis.*

Pag.10,24 VOS *qui millia multa basiorum legistis*] vetus scriptura: *vos quot millia.* priscus mos scribendi, *quot* pro *quod*; *set* pro *sed*, & similia. Lege igitur & distingue ita:

Vos, quod millia multa basiorum
Legistis, male me marem putastis,
Si qui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis - - Supplendum autem *Qui.* vos, qui, quod millia multa basiorum legistis, male marem me putastis. Sic alibi:

Quod si non aliud potest, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamate iterum altiore voce.

Hoc est, quod si nil aliud potest, vt exprimamus ruborem. Deest enim τὸ VT.

B 31 O COLONIA *quem cupis*] Totum huius lepidissimi poematij principium deprauatū doctos viros in magnum errorem impulit, ita vt aduersus Catulli sententiam hunc locum interpretati sint. Ita enim legendum docet nos vetus scriptura:

O colonia, quæ cupis ponte ludere longo,
Et salire paratum habes: sed vereris inepta
Crura ponticuli adsulitantis, inrediuiuus
Ne supinus eat, cauaque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat.

O colonia, inquit, quæ lubenter in tuo ponte ludere velles, nisi metueres tremuli pōtis adsultus periculosos, dum pedibus illum persultas: ne scilicet ex crebra pedum concussione totus procumbat, vt rediuiuus restitui non possit, &c. Nunc rationem reddam.

eod. PONTE *ludere*] Quia prisca scriptura videtur fuisse in Gallicano exemplari *loedere* pro *ludere*, vt *poenire* pro *punire*, *loeber* pro *liber*: propterea *lædere* scripserunt.

32 ET *salire paratum habes*] Liquida scriptura, & vete-

res editiones idem retinent. Eſt Helleniſmus, *ſalire paratum habes*: ὀρχεῖσθαι ἑτοίμως ἔχεις. At qui de municipe Catulli intelligunt, quem ille volebat de ponte dare pronum, næ illi tota via errarunt. Bis enim Catullus idem dixiſſet. quod abſurdum eſt.

Pag. 11, 1 SVB *his totus inrediuiuus*] Hic vero audacia correctorum peruagata eſt. Nam antiquitus ſcriptum fuit *Crura ponticuli ac ſulcis tantis inrediuiuus*. Certe legendum, *adſulitantis, inrediuiuus Ne ſupinus eat*. Pontem hunc ſublicium arrectariis gracilioribus, quæ hic vocantur crura, male fultum, tremere ac veluti adſultare concuſſu pedum ait. adſulitare, & per ſyncopen adſultare. Rediuiuum ædificium, eſt ex vetuſto renouatum. Eſt enim verbum tectonicum. vnde Cicero in Verrem: *Vtrum exiſtimatis minus operis eſſe, vnam columnam efficere ab integra nouam nullo lapide rediuiuo*. Itaque veteres magiſtri *Rediuiuus* vertunt παλίγκλιτος. Pontem inrediuiuum ergo dicit, qui prolapſus denuo inſtaurari non poſſet. Vide ergo quantum differt ſententia, quam efficiebat vulgata lectio, ab ea, quam præfert noſtra emendatio. præſertim cum illud *inrediuiuus* viri docti ad municipem illum referrent. Nunc plana eſt ſentētia. Ego poſſem ex illa veteri ſcriptura aſſulas neſcio quas & alia comminiſci. ſed tanti non erat me ineptire. De huius autem metri genere, ita Diomedes ſcribit: *Priapeium*, inquit, *quo Virgilius in proluſionibus ſuis vſus fuit*:

Incidi in patulum ſpecum procumbente Priapo.

Ita enim ſarciendus locus ille Diomedis ex optimo manu ſcripto. Ex quo loco Grammatici omnino conuincitur eiuſdem generis metrũ, quod in cuſtodem horti ſcriptum eſt inter Catalecta Virgiliana, recte Virgilio attribui: quanquam docti Catullo adſcripſerint. Anacreon quoque eo genere luſit:

ἠρίστησα μὲν ἰτρίου λεπτοῦ μικρὸν ἀποκλάς,
οἴνου δ' ἐξέπιον κάδον. νῦν δ' ἁβρῶς ἐρόεσσαν
ψάλλω πηκτίδα τῇ φίλῃ, κωμάζων παιδὶ ἁβρῇ.

Coloniam vero hanc non dubito, quin nouum Comum paulo ante a Cæſare deductam: Lacum autem Larium, ad quam ſita eſt, intelligat.

SALI-

A 4 SALISVBSVLI] Omnes ludij & saltatores, qui ad cantum & tibiam in sacris ludunt, salij & salisubsuli dicuntur. Virgilius libro octauo:

Tum salii ad cantus incensa altaria circum
Populeis adsunt euincti tempora ramis.

Ibi simpliciter salij sunt ludij ad sacra Herculis saltantes. Qui enim primi ἐνόπλιον ὄρχησιν doctore Ænea in Italia saltarunt, Salij dicti sunt, auctore Polemone vetere scriptore rerum Italicarum. Quare frustra hic argutatur Macrobius, dum quærit, quare Salios Herculi attribuit Virgilius potius quam Marti. Quare recte ὑμνῳδὸς *Salius* vertitur a vetere Glossario. vnde Virgilius dixit Salios ad cantum, vt Propertius, Pastor ad baculum. κατ' ἐξοχὴν autem ludij Martis dicuntur Salij.

17 SEPARATA *securi*] Iam doctis notius est, quam vt admonendi sint, hic ex Festo legendum, *Subpernata. In fossa Liguri iacet subpernata securi.* Cuius lectionis vestigia retinet codex noster, in quo legitur, *superatu.* subpernare idem

B fere ac Suffraginare, quod Græci magistri vertunt ἀγκυλοκοπεῖν. notum anatomicæ peritis quid sit ἀγκύλη. Septuaginta interpretes hoc vocant ἐνευροκίζειν. Gallice, *esiarreter.* Marullus ingenio, quam doctrina paratior, stolide conatum Politiani ridet. Ego eum Græculum tanti non facio, vt eius rationem habendam esse putem.

18 TALIS *iste meus stupor*] In prolusionibus Virgilianis:

Tuoque nunc puella talis, heu tuo
Stupore pressa --

Stuporē vocat virū puellæ, quomodo hic Catullus accipit.

23 FERREAM *vt soleam*] Soleæ equis inducebantur, non, vt nunc clauis suppingebantur. propterea Græcis illud, vt in homine, est ὑποδεδέσθαι. Artemidorus, ἰδὼ ξένης ὑποδήματα ἵππου ὑποδεδέσθαι. Et Arrianus soleas equinas ὑποδήματα eodem modo appellat. χαλινάρια τῶ ὀναρίου, σαγμάτια, ὑποδήματα, κριθαὶ, χόρτος. Xiphilinus in Nerone σπαρτία vocat. ταῖς ἡμιόνοις σπαρτία ἐπίχρυσα ὑποδεδέσθαι.

29 NEC *clam. nam simul & iocaris vna*] Hiulca sunt hæc,

nec bene cohærent, si sequentia spectes. Sed quomodo A legendum sit, docet nos scriptus codex.

Nec clam. Nam simul exiocaris vna,

Hærens ad latus omnia experibis.

Sic habet noster codex ne vna quidē litera minus. Exiocari est, ἀφομιλῆσαι, ἀφελιάσαι. Postquā ludo lassus modū feceris, alia experiere. Antiquitus autem dictum experio, non experior, vt alia multa. Hic locus a nobis præteriri non debuit.

Pag. 12, 4 NE *meus puer*] Quis non videt hæc omnia commentitia esse? Atqui satius fuit veterem lectionem securam in suis sedibus relinquere, quam suam ineptam supponere. Legi igitur in nostro libro, *Me me puer.* Deest ἐπίφθεγμα Ah. *Ah me me puer.* vel, *Ve me me.* vt in Elegiis, *Quæ, ve te, misero letum miserabile fratri Adtulit* -- Apud Senecam Apocolocynthosi, *Ve me.* Græcū est. οἴμοι μοι. & ὤ μοι μοι. Infra. *Ah me an illa puella d. Tota millia me decem poposcit?*

18 TANTVM *abhorret ac nutat*] Flagitium Hieronymi Auantij, qui ex MVTAT fecit NVTAT. In quo profecto ipse multum nutauit. B

19 SCVRRA] Quem modo vrbanum vocauit. Notum enim ex Plauto scurras & vrbanos eosdem esse. Quare & dicteriis sibi victum aucupabantur. Quia autem scenatici homines, quos Βιολόγους vocant Græci, dicteria funditabant ad risum spectatoribus tollendum, propterea factum, vt Mimi Scurræ, & vrbani vocarentur. Iuuenalis:

-- *mimum agit ille Vrbani qualem facundus scurra Catulli.*

Et mimum scurram vocat, & vrbanum mimographum ipsum Catullum. quem aliter vrbicum Martialis poeta, vrbicarium Fulgentius. Hinc quum idem Iuuenalis dixit *Trascurria patritiorum*, palam est eum intelligere ad orchestram patritios transisse. Male enim hodie legunt *Triscurria.* cui ineptum quoque interpretamentum apponunt.

20 AVT *si quid hac re tritius*] Suspicor Catullum scripsisse: *Aut si quid hoc retritius videbatur.* Retritum παλιντριβές. Metaphora a veteribus & obsoletis vestimentis. Itaque & huiusmodi homines Græci τρίβωνας vocant, quasi retrita pallia.

A 30 FVRI, *quoi neque seruus est, neque arca.*] Iuuenalis *- quantum ferrata distet ab arca Sacculus -* Idem. *- posita sed luditur arca.* Cicero Pæto : *Nos iam ex arcis tantum habemus, vt Verrium tuum, & Camillum, qua munditia homines? vocare sæpius audeamus.*

Pag. 13, 29 MALLEM *delitias mihi dedisses.*] Longe aliter concepta est vetus scriptura, atque, meo iudicio, melius & concinnius:

> *Mallem diuitias mihi dedisses*
> *Isti, quoi neque seruus est, neque arca,*
> *Quam sic te sineres ab illo amari.*

τὸ *Mihi* autem Attice παρέλκει. Sic apud Euripidem Andromacha: τί σοι θεοῦ κατθανεῖν ξόμεσθα; Quod eodem prope modo dictum est, atque hic. diuitias potius conuenire Furio quam delitias cur dicat, non est pluribus disputandum, si constat ipsum egentissimum fuisse, cui neque seruus fuerit, neque arca.

32 CVI *non est*] Inepta lectio. vetus, *Qui non est.* Lege ergo. *Qui? non est homo bellus, inquies? est. Sed bello huic ne-*

B *que seruus est, neque arca.* Quis dubitat hæc meliora esse, quam illa vulgata?

Pag. 14. 6 VEL *inula mollicella*] Morosa lectio, quæ in manu scriptis legitur, hæc portenta verborum nobis peperit. Qui hæc mutarunt, quare saltem vitium in syllaba commissum non animaduerterunt? alij pudentius: *- vel hinnula tenella.* Sed si liceret nobis hoc modo omnia interpolare, nihil nobis difficile, aut arduum esset. Prisca lectio hæc fuit: *vel inula moricilla.* Vtinam in aliis tam facile verum erui posset, vt in hoc loco speramus nos eruisse. Legimus enim *- vel imula oricilla.* Prouerbium Latinorum fuit: Auricula infima mollior. Alterum ὑποκοριστικὸν est Auricilla, quod veteres Oricilla dicebant. vnde Celso Oricularius clyster. hoc est ὠτεγχύτης. Imulum pro imo dixit, vt Plautus primulũ. Quæ omnia sunt venustatis Catullianæ. Porro de huius metri genere non disputabo, quum id abunde doceant veteres. Hoc vnum admonebo extare huius generis στίχον παροιμιώδη apud antiquum Grammaticum Marium Plotium Sacerdotem. quem nos cum aliis

Grammaticis edituri sumus. Est autē eiusmodi δίκαιός ἐστιν ὁ φθόνος τὸν γὰρ φθονοῦντα δάκνει. Qui versus iambis puris conceptus est, præter quintum pedem, qualis ille: A

Quid inmerentibus noces? quid inuides puellis?

9 QVVM *diua mulier aues*] Hæc est manu scriptorum lectio, sed vitiosa, vt apparet ex modulis syllabarum. Nam quod alij substituerunt, QVVM DIVA MATER ALITES, audacter fecerunt. Quare eorum licētiam nihil moror. Sed non minore impudentia OSCITANTES in OCCINENTES mutarunt. Alij OCCINENTES in OSCINENTES. Quia meminerant in augurali disciplina esse aues, quæ, quia ore auspicium facerent, ab eo oscines dictæ essent. Sed non aduerterunt idem esse occinere, & obscinere. vt ostendere, & obstendere. Nam alterum vsitatius, alterum ἀρχαϊκώτερον. Ego quid de hac lectione statuā, nihil habeo. Equidem facile persuadeo mihi ex veteri scriptura vitiū natum esse, idq; fuisse in exēplari Gallicano. Nā Diua veteres Deiua scribebāt. Itaq; librarius Gallicani exemplaris, quum legeret, *Quum de via mulier,* putauit ἀρχαϊκῶς scribendum, *Quum deiua.* At mulier de via, est ἡ τυχοῦσα, quæuis saga. Sic Tibullus puerū e triuiis dixit τὸν τυχόντα. Eiusmodi enim mulieres, aut pueros de sortibus, aut præsagiis consulebant, quæ sibi notæ non essent. Marinæ tempestatis præsensione fugere aues marinas id notum ex prognosticis Arati, & Virgilij. Recte autem *oscitantes.* Nam agitatione fluctus id vult illis accidisse. vnde marina auis Larus semper id facere dicitur. Prouerbium enim est, λάρος χάσκει. Sed non dubito quin aues oscitantes ἀντονομαστικῶς Gauiæ seu Lari ipsi dicantur, qui semper in fluctu degunt, marinam spumam pascentes: sed tempestate in littus eiiciuntur. Itaque mulier saga, quam hic vocat mulierē de via, vt Tragicus dixit, de Circo aruspices, ex eo, conijcit tempestatem esse, aut aliud nescio quid. Sane verum est, nisi fallor, quod diximus, antonomasian esse, aues oscitantes, hoc est, laros. Nam quum id genus semper in fluctibus versetur, vt spumam depascatur, tempestate eiecti in siccum pene fame tabescunt. vnde facile est colligere illis in sicco visis tempestatem in mari B

A esse. Hæc est, nisi fallor, vera mens Catulli, quam alij suis ineptis emendationibus totam peruerterant.

11 CATAGRAPHOS Q. *thynos*] Aiunt esse scriptorũ librorum lectionem. Sed nos in nostro reperimus: *Cyrographosque thynos*. Quæ lectio multum a vulgata discrepat. Ego scio quid de Catagraphis dicatur. neque aliud scilicet ab illis adfertur, quod a nobis olim adolescentibus animaduersum non fuerit. puto autem *Tyrographos* legendum esse. Nam in his exemplaribus Catullianis semper inter se commutationes faciunt T, & C, vt mox in aliis patebit. Tyrographi lintei sunt sindones Tyriæ, quæ prætextæ erant ora purpurea acu picta. Martialis: *Nec sic in Tyria sindone tutus eris.* Catullus in nuptiis Pelei.

His corpus tremulum complectens vndique vestis
Candida purpurea Tyrios excinxerat ora.

Intelligit enim sindonem Tyriam. vt enim omnia acu picta peristromata, Babylonica vocabant, tametsi in Babylonia facta non essent: ita & Tyrias sindones etiam si in Bi-

B thynia textæ essent.

14 MANVS Q. *mollicellas*] Scio & ferulæ & scuticæ manum solere pueros in scholis porrigere. Sed profecto hoc non vult Catullus. neque hæc est proba lectio: quum ita scribendum fuerit: *natisque mollicellas*. Hæc enim recte conueniunt cum latusculo laneo, vt ipse loquitur. Quia nudi non manus, sed ilia & nates cædi solent.

15 INVSTA *turpiter*] Inurere notam recte latinitas patitur. concedam etiam inurere plagam, & vrere flagris. at inurere flagra ne infimæ quidem vetustatis scriptores vnquam dixerũt. Sed hæc est audacia Hieronymi Auãtij, qui ita legit ex prisca lectione, *Insula*. Ego puto inuersum pro, *Inlusa*. Catullus minitatus erat flagra puero, quæ ille irridebat. propterea vocat flagra illusa, hoc est derisa ab illo.

eod. CONSCRIBILLENT] Varro colũna Herculis, περὶ δόξης. *Itaque eas in ceram conscribillauit Herculis athletæ.* Idem Marcipore: *Astrologi non sunt, qui conscribillarunt pingentes cælum.* Sed laborat syllaba antepenultima, quod sit longa. Itaque vidi, qui legerent *concribillent*. a cribello. quod valde placet.

22 VERVM *ad millia quindecim & ducenta.*] vetus scri-

ptura. *& ducentos*. recte. Alioqui immanis nimis fuisset **A** summa illa. neque puto tam copiosum Catullum fuisse, vt ducentis quindecim millibus fundum oppignerasset. Et hunc locum diligenter a studiosis antiquitatis Romanæ obseruari velim.

26 INGER *mi calices amariores*] Manifesto *amariores* pro meraciores intelligit, alludens ad Homericum, *ζωρότερον δὲ κέραιρε* -- Quod diuerse a veteribus exponi solitum cognosces ex Plutarcho. Martialis autem aliter etiam exponit:

Hic scyphus est, in quo misceri iussit amicis
Largius Aeacides, & bibit ipse merum.

Hic largius est ζωρότερον.

27 VT *lex postumiæ*] Lex postumiæ magistræ, est lex magistra postumia. vide quæ in cõiectaneis olim notauimus.

28 EBRIOSA] Mirum, quum Gellius monuerit, *ebriosa acina* legendum esse, neminem eorum, qui hunc poëtam enarrarint, id animaduertisse: sed omnes legere, *Ebriosa acino ebriosioris.* Quod quid sit, nescio.

Pag. 15, 7 VT *mihi, qui meum secutus Prætorem refero datum lucello*] Multa sunt in Catullo parum hactenus a magistris **B** animaduersa. in nullo tamen magis cæcutiuerunt, quam isto. Sed error hinc fluxit, quod ab hoc versiculo ea, quæ sequuntur, distraxerunt. Continuanda enim erant ita:

- vt mihi, qui meum secutus
Prætorem, refero datum lucello:
O Memmi, bene me &c.

Non potest dici, quanta vrbanitate Prætoris sui Memmij auaritiam perstringit. Vos, inquit, a Pisone proprætore vestro ita accepti estis, quomodo ego a Memmio proprætore meo. Nam, quum deberem in tabulis scribere: acceptũ refero lucello L-L XXX: vicem eius scribo: o Memmi bene mihi illusisti, qui in contubernio tuo pollicebar mihi montes auri. Sed quantum ego video, non minus vobis illusit prætor vester Piso, quam Memmius mihi. Hæc nũc sunt luce clariora. vt valde decepti sint, qui putarint Catullum a Memmio turpitudinem passum esse, quam pudor meus dicere vetat. Verbum enim flagitiosum, quo vtitur Catullus, non in eam significationem accipiendum

A est: sed in eam, in quam superius accepimus, quum eũdem Prætorem ita appellauit in epigrammate, *Varrus me meus ad suos amores.* Verbum enim illud eo tempore *ἀντὶ τοῦ ἐντρυφᾶν* accipiebatur.

8 DATVM *lucello*] Titius dat, Mæuius accipit. Mæuius acceptum refert Titio: Titius datum & expensum refert Mæuio. Hoc & ipsi pueri sciunt. Sed quia sunt τῶν πρός τι, conuertuntur, si personam commutes. Nam Mæuius potest scribere: Refero datum mihi. idem enim ac si dicat, acceptum refero Quæstori. Itaque Catullus refert sibi datum lucello. hoc est refert acceptum Memmio. Quid? illud, quod sequitur: *o Memmi.* Hæc sunt verba, quæ Catullus in rationibus accepti vult referre. Sed prius sciendum, id quod supra attigimus, comites, & adiutores negotiorum publicorum, qui dabantur magistratibus a Republica, vel cæteros ex domesticis conuictionibus, quos Cicero testatur quasi ex cohorte prætoris appellari solitos, pro opera egregie in magistratum nauata duplex emolumentum a prætore cõsequi solitos: alterum in prouincia, quod lucellum vocabatur: alterum in vrbe post reditum e prouincia: quum eorum nomina a magistratu in ærarium referebantur, & in beneficiariis proconsulis, siue proprætoris vocabantur. Nam magistratum, qui iussu populi prouinciam regeret, proconsulem, aut proprætorem vocare susque deque habeo. Cicero ad Rufum quæstorem suum libro quinto epistolarum: *Sed ego putaui esse viri boni, quum populus suum seruaret, consulere fortunis tot vel amicorum, vel ciuium. Nam de lucello est ita actum vt auctore Cn. Pompeio ista pecunia in fano poneretur. id ego agnoui meo iussu esse factum. qua pecunia Pompeius est vsus, vt tua, quam tu deposueras, Sextius.* Vides ex his verbis Ciceronis priuatam pecuniam amicorum, & ciuium vocari lucellum. Quod nomen ὑποκοριστικῶς attribuebatur cõmodis prætorianorum. sed quod dabatur ipsi prætori dicebatur honorarium. Sed qui, quid sit lucellum, scire cupit, legat epistolam illam Ciceronis. in qua tamen non inueniet eam lectionem, quam adduximus: sed ineptissimam, nempe Lucceio pro lucello. qui error & infra in eadem epistola quanquam aliis literis dissimulatus est, illis verbis: *Sed si*

quid est, quum de logeo parum gratum visum est, quod ego in rationibus referendis etiam nunc corrigere possim. Ibi enim *de lucello* legendum est ex superioribus verbis. Ita & epistolam Ciceronis emendamus, & locum Catulli, ex quo illam emendauimus, illustramus.

11 PARI *fuisti casu*] Ex veteri libro legendum pluraliter *Fuistis.* item, *Farti estis.* Sed, inquit, quantum video, non minore fortuna accepti estis a prætore vestro, quam ego a meo.

13 PETE *nobiles amicos*] Insultatio. vt illa:

I nunc, & ventis animam committe, dolato
Confisus ligno - - -

Facilis sententia, & plana.

14 AT *vobis mala multa.*] Postquam illis, qui se ad magnas amicitias applicant, satis illusit, postea ad illos ipsos, qui amicis ipsis abutuntur, sermonem dirigit. At vobis, inquit, o Romuli, Remique, opprobria, dij deæque mala multa dent. *Romuli Remique.* nominandi casu. nam proceres Romanos, & qui in Repub. aliquid poterant, ita vocabant. Infra, *Cinæde Romule hoc videbis, & feres.* & in Declamatione *Oro te, Romule Arpinas. Opprobria* eodem casu. Græce λώβαι, vt in prouerbio, ἡρώων παῖδες λῶβαι. & ἐλέγχεα. vt κάκ' ἐλέγχεα Homero. Quam male non solum finis Epigrammatis, sed etiam totum poema vulgo accipiatur, nescio an aliis exploratum sit. mihi sane ita liquido constat, vt non parum hac in parte ab interpretibus erratum esse videatur.

19 QVOD *comata Gallia habebat cuncta, & vltima*] Postrema non Catulliana sunt, sed ex officina Hieronymi Auantij prodierunt, quum & veteres editiones, & scriptæ membranæ præferrent: *Habebat cuncta, & vltima Britannia.* Parua admodum licentia legẽdum: *Habebat vnctu' & vltima Britannia.* Nam in Gallicano exemplari, vt iam monui, quod Langobardicis literis scriptum fuisse putamus, V & A vicissim se commutant: quod nulla sit inter illas literas differentia in charactere Langobardico. Sic in Coma Berenices. *- quem maximu' in oris,* pro *maximum in oris.* Sic hic *vnctu,* pro *vnctum,* sequente vocali. Cuiusmodi quædam in Varrone notauimus, vt *datu' iri,* & similia.

A Hic autem virulentus iambus non in Cæsarem, quod video omnes fere sibi persuasisse, sed in Mamurrã scriptum est. sed expostulat cum Cæsare Catullus de copia & superfluentia Mamurræ.

eod. QVOD *comata Gallia*] Plinius libro tricesimo sexto, capite sexto: *Hic nanque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus, quem, vt res, domus ipsius clarius, quam Catullus dixit habere, quicquid habuisset comata Gallia. nanque adiecit idem Nepos eum primum totis ædibus nullam nisi e marmore columnam habuisse.* In toto Plinio non est locus isto corruptior. quem valde gaudeo mihi sese tam opportune obtulisse. Mirum vero Catullum, qui toties in Mamurram versuum suorũ aciem distrinxerit, de hac domo tacuisse. Atqui, si ita res se haberet, non tacuisset, nisi me fallit augurium meum. Deinde, quid sibi volunt illa, VT RES. Sed nolo in nugis lectorem diutius tenere. Sane Plinius ita scripsit: *quem Metrodorus Scepsius clarius, quam Catullus dixit habere, quicquid habuisset comata Gallia.* Atqui, quum hũc

B locum Plinij legerem, sine vlla cunctatione suspitio de mendo animum percussit: atque e vestigio locum emendauimus. Sciebam enim Metrodorum Scepsium homi-minem malæ linguæ virulentis scriptis populi Romani procerum luxum exagitasse. Ouidius quarto de Ponto ad Tuticanum:

Non loca, sed mores scriptis vexauit amaris
Scepsius Ausonios. actaque Roma rea est.

Quanquam in Ouidio male *Septius* vulgo legitur. Quare ille vir μισορωμαῖος dictus. Plinius libro tricesimo quarto, capite septimo: *Metrodorus Scepsius, cui cognomen a Romani nominis odio inditum est.* Floruit autem Cæsarianis temporibus. nam Bruto familiaris vixit. Ex cuius epistola ad Cæsarem Charisius produxit: *a Scepsio familiari meo.* Sed verba Plinij, quæ correximus, nondum ex toto menda vacãt. Nã glossema est τὸ IDEM NEPOS. Nepotis enim nomen interiectum ideo, quia superius eius mentionem fecerat Plinius. Quare ita totum eum locum legito: *Hic est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus, quem Metrodorus Scepsius clarius, quam Catullus, dixit habere quicquid habuisset comata Gallia. Nanque adiecit eum primum totis ædi-*

bus nullam nisi e marmore columnam habuisse. Quare autem A dictum sit eum habuisse, quicquid habebat Gallia, cognoscimus ex eodem Plinio, qui nos docet, Mamurram Formiis natum, equitem Romanum, præfectum fabrorum C. Cæsaris in Gallia fuisse.

21 CINAEDE *Romule*] Hoc est, o Cæsar, vt supra non dudum monuimus. Hæc, inquit, o Cæsar patieris? Nam Romulus non pro quouis Romano, vt vult Parthenius, sed pro eo, qui ita gratia populari valebat, vt regnũ, tanquam alter Romulus obtinere videretur. Sallustius in oratione Lepidi Consulis ad populum: *Quæ cuncta scæuus iste Romulus, quasi externis rapta tenet.*

24 PERAMBVLABIT *omnium cubilia*] verbum Perambulare ad eam rem aptissimum. vt supra *- tremulique quassa lecti Argutatio, inambulatioque.* Sic verbo *βαίνειν* vtuntur Græci. vnde ἐμβασικοῖτοι, aut ἐμβασικοῖται dicuntur eiusmodi homines, cuiusmodi hic intelligitur Mamurra.

25 VT *albulus columbulus, dioneus*] Hæc sunt correctorum commenta: præsertim quum in scriptis libris exara- B tum sit: *vt albulus columbus, aut idoneus.* Ego, quum Valentiæ Cauarum hũc locum scriptæ lectionis perpenderem, succurrit posse legi, *Aut albulus columbus, aut Adoneus.* quia Adoneus pro Adonis Plauto, & Ausonio antiquario dictum memineram. Itaque nondum me eius coniecturæ pœnitet.

30 VT *ista vostra*] Id est, vt iste lastaurus vester Mamurra. Falluntur enim, qui ad ipsummet Cæsarem referunt. Nam, vt dixi, in solum Mamurram Epigramma scriptum est. quanquam cum Cæsare expostulat Catullus. Quum libidinosum Mamurram vocat, quo nomine vocare soleat Catullus, clarius est, quam vt a me dici debeat.

32 QVID *est? an hæc sinistra liberalitas*] Hæc omnia ita, vti leguntur hodie, peruertit Hieronymus Auantius. Recta scriptura est:

Quid? est alit, sinistra liberalitas?

Alit pro *alid* scriptum, vt supra *Quot*, pro *quod.* vt a Quis, quid. sic ab Alis, alid faciebant. Quid? inquit, est aliud, quod illi expatrandum, & abliguriendum obiicias? quasi

A parum expatrauerit, qui paterna bona primum, deinde tantam bellorum prædam deuorauerit. Facete autem Cæsarem vocat sinistrã liberalitatem. vt Bibaculus Orbilium Grammaticum vocauit literarum obliuionem. Quare hæc hactenus parum intellecta fuerant. Iam scimus libros scriptos, & antiquitus excusos ita habere. Sed noster non *alit*, sed *ait* habebat, mendose, vt puto. Nisi legendum esset: *Quid est, ai sinistra liberalitas.* vt Næuius, auctore Prisciano dixit, *- vel ai, vel nega.*

Pag. 16, 1 PARVM *expatrauit*] Hunc locũ habebat in animo auctor Glossarij, quum scribebat, *Patrat*, μασᾶται, κακεμφάτως, ὡς ἐπ' αἰσχρῶν. Nam non semper significat μασᾶσθαι. Sed expatrare est scortando μασᾶσθαι imo ἀφειδεῖσθαι. Sed omnium linguarum felicissime Germanica, *Verburen.*

2 PATERNA *primum*] vel puer diuinauerit legendum esse, *Paterna prima.* Quia omnes sunt meri Iambi.

4 QVAM *scit amnis aurifer Tagus.*] Miror doctis viris de huius loci absurditate nihil in mentem venisse, aut saltem nihil admonuisse. Atqui ista lectio a scriptura & illa B quoque mendosa discrepat. Ita enim scriptum est. *Ibera, qua se amnis aurifer Tagus.* Sed quomodo legendum sit, mox sequenti versu aperiam.

5 HVNC *Galliæ timent*] Quorsum hæc, obsecro? aut vnde tam interruptus sermo? aut quid habebant in mente correctores, qui ista monstra nobis pepererunt? Noster liber plane habet: *Hunc Galliæ timet tellus, & Britanniæ.* prodigiosa prorsus lectio, & quæ oscitabundum correctorem non postulet. Nam sane primum hoc satis acceptum esto, Catullum hic non nisi iambis puris vsum esse. Deinde antecedens versiculus sententiam cum hoc claudit. Quare ita Catullum scripsisse quauis sponsione ausim contendere.

- quas & amnis aurifer Tagus
Inundat, extim' ecce Lusitaniæ.

Prima fronte multum discedere correctio nostra a vestigijs scripturæ videtur. Sed qui singulos apices literarum rimabitur, nihil illi absurdũ videbitur, sed omnia liquido

vera esse affirmauit. Nam, *timet tellus*, referunt illa, *extim' ecce*. quia semper in hoc libro T & C inuicem commutantur. idque accidit non raro. Iam in synalœphis vocalem alteram extritam esse in hoc eodem libro alibi sæpe notabimus. Postrema τῶ *tellus*, cum reliquis faciunt *Lusitaniæ*. Nam ex illa scriptura, *Luscitaniæ*, fecerunt, *tellus & taniæ*, postea addiderunt syllabam primam *Britanniæ*. Nam *Luscittaniæ* scripsit librarius, vt, supra *adsuleitantis*. pro *adsulitantis*. ex quo fecerant *ac sulcu tantis*. verbum *Inundat*, an recte a nobis repositum sit, viderint homines docti. certe aptius inuenire non potui. extimas Lusitanias hoc est extrema Hispania sitas, cur dicat, quia id apertum est, pluribus non explicabo. Numero plurali elegantissima amplificatione extulit Lusitanias. vt supra eadem est αὔξησις figura, quum dixit:

Mauult, quam Syrias, Britanniasque.

Et Propertius eadem figura.

Dic alias iterum nauiget Illyrias.

Sed omnium pater poetarum Homerus ad amplificationem dixit:

ἐκ μὲν κρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων.

Quo tempore hæc scripserit Catullus, apparet, nimirum dum Cæsar in extima Hispaniarum ora reliquias Pompeiani belli profligaret post Cn. Pompeium Cn. F. interfectum. Propterea Catullus dixit, *Ecce*: vt ostenderet eo tempore illa fieri, quum ista scriberet. Vtinam tam vere verbum *Inundat* probare possemus, quam reliqua nobis satis explorata sunt. Sed, vt dixi, verbum, quod vestigiis corruptæ lectionis insisteret, aptius inuenire non potui. Præterea verum est inundari a Tago, quia Tagus in Lusitania πλημμύρεσι Oceani sentit, & æstuaria efficit, quas λιμνοθαλάττας in Garumna vocat Strabo: vt reliqui omnes fluuij, qui per se in Oceanum exonerantur. Liquide iam videmus, quid voluerit Catullus: quum tamen ex vulgata lectione nihil non ineptum eruatur. Nam quorsum mentionem Britanniæ, & Galliæ facit, quum id principio epigrammatis faciat? Deinde timeri Mamurram a Gallia, & Britannia, & si verum concederemus, tamen hoc

A nihil ad rem. Neque enim id in Mamurra exagitare voluit Catullus. sed luxum, & nepotatum, qui tot bona abligurierit. Deinde rectus est ordo omnium bellorum, quæcunque profligauit Cæsar. primum Gallici, deinde Britannici, tertio Pontici, quarto Hispanici. Quæ omnia gradatim recenset, pro vt tempore gesta sunt.

6 QVID *hunc malum fouetis?*] o Cæsar, quid hunc Mamurram fouetis? Nam sane hic perperam τὸ *Hunc*, Cæsarem exponebant.

7 NISI *vncta deuorare*] Propterea semper vocatur Decoctor. vt in illo, *Decoctoris amica Formiani.*

8 EONE *nomine vrbis opulentissimæ*] Si hæc natio correctorũ viueret, nihil est, quod e re illorũ melius optem, quam bonam mentem. Nam sane hic eorum iudicium requiro. quid enim est illud, *vrbis opulentissimæ*? Sane ad quid referam, nescio. Deinde quid opus est vrbis opulentissimæ mentionem facere, si hic Roma intelligitur, quum hoc non Catullus voluerit? Postremo quomodo constabit Iamborum purorum modus, si hanc lectionem

B recipiamus? Quid ergo? Quid? nisi hunc versum intercalarem dimidium tantum a librario positum fuisse, quia satis notus esset, & a quouis expleri posset, quum superius integer appositus sit:

Eone nomine, imperator vnice
Socer, generque perdidistis omnia?

Eone nomine, inquit, tu Cæsar, & tu Pompei, ita omnia perdidistis, vt iste illa deuoraret? Pompeius & Cæsar perdiderunt omnia: quia ipsi caussa fuerunt bellorum ciuilium. ex quibus præda opima obtigit Mamurræ. quam ille in voraginem ventris sui omnem immersit. Propterea perdita bona vocat, quæ Mamurra abliguriuit.

9 SOCER *generque*] Facete in alium sensum detorsit Virgilius in Prolusionibus:

Socer beate nec tibi, nec alteri,
Generque Noctuine, putidum caput:
Tuone nunc puella talis, heu tuo
Stupore pressa rus abibit? hei mihi
Vt ille versus vsquequaque conuenit:
Gener, Socerque perdidistis omnia.

18 INIQVE *me inducens in amorem*] Putant τὸ *inique* vocandi caſu enunciatum. ego puto aduerbium, & vltimam correptam more antiquo. Horatius--*per aquas dure volubiles.* Virgilius. *Flos adprime tenax.* non *adprima*, vt magiſtelli edendum curarunt. A

24 PENINSVLARVM *Sirmio*] Scaligerorum principũ amœniſſimus ſeceſſus Sirmio, a Theodorico vſque Scaligero Gottho, quem *Diedrich von Berna* vocãt Germani, ad auum vſque meum Benedictum Scaligerum, qui profugit ad gentilem ſuum Matthiam regem Vngariæ cognomine Coruinum. Ab eo Theodorico, qui patruelis fuit Theodorici magni Gotthorum Regis, ad Guillelmum vſque hiſtoriam Scaligerorum quatuor libris complexus eſt Paulus Æmilius Veronenſis. Is Guillelmus abauus fuit patris mei Iulij. Oppida Benaci paruerunt etiamnum auo meo Benedicto. Parthenius in hunc locum ita ſcribit de Sirmione: *Nunc quidem eſt anguſtum cum theatri lateritii reliquiis oppidum. Olim autem vrbs neque exigua, neque obſcura a Pannonicis ſiue Vngaris aliquando inſtaurata, vt ego in quodam eleganti, atque antiquo Grammatici cuiuſdam epigrammate comperi.* Bene ſane Parthenius. Nam verum eſt Vngaros Attila duce ea loca deueniſſe, & quum iam ſe in agrum Veronenſem effundere vellent, repulſi ſunt a Theodorico Scaligero Tiroliæ principe, quem, vt dixi, Germani Theodoricum Veronenſem vocant. & illa nubes in Aquileiam incubuit, vt inde Veneti ſubito Barbarorum aduentu conſternati coacti fuerint proximas inſulas Adriatici maris petere. Hæc fuerunt incunabula Venetiarum. vide rerum viciſſitudinem. Si Theodoricus Scaliger non fuiſſet, nunquam fuiſſent Venetiæ. Si Venetiæ nũquam fuiſſent, nunc eſſet imperium Scaligerorum. Hæc volebam neſcius ne eſſes, candide Lector. B

Pag. 17, 4 LYDIAE *lacus vndæ*] Hic viri docti colonias neſcio quas Tyrrhenorum ſomniant. Laudo conatum: ſed ſane longe aliud voluit poeta. neque vlla hic hiſtoria eſt. Nam ſi ita eſſet, legendum erat, *Lydii lacus vndæ.* At falſa omnia ſunt iſta. Itaque aliud quærendum. Legendum enim *Saluete voſque ludiæ lacus vndæ.* Ludius proprie eſt ὀρχηστής. Ouidius:

A *Ludius æquatam ter pede pulsat humum.*
Statius:
Hoc plaudunt grege ludiæ tumentes.
At vbique semper hoc nomen per y psilon scribitur, male. adeo, vt Turnebus grauiter peccauerit, qui vult apud Statium Lydias tumentes dici, quia Lyde apud Iuuenalem dicitur turgida. En cor Zenodoti, en iecur Cratetis. quasi Lyde idem sit cum Ludia. alterum Latinum purum putum est, alterum Græcum λυδή. proprium. At ludius, vt iam dixi, saltatorem significat. vnde eo nomine Luperci dicti, quod per totam vrbem discurrerent saltitando. auctor Tertullianus. Hinc Plautus: *Pessuli heus pessuli, vos saluto lubens. Fite caussa mea ludii barbari, Subsulite, obsecro, & mittite istam foras.* Varro rerum rusticarum tertio: *Quum insulas ludianorum Choreusas vidisses.* Lege, *Quum insulas ludiano ritu Choreusas vidisses.* hoc est, ὀρχηστῶν δίκην χορεύούσας. Hic igitur ludiæ vndæ dictæ, quæ perpetuo motu agitantur. Nemo paulo doctior negauerit hunc sensum Catulli fuisse. Itaque totam Lydiam cum Turrhenis missam faciamus.

B 7 AMABO *mea dulcis* Hypsithilla] Hypsithea, Græcum ὑψιθέη. ὑποκοριστικὸν Latinum Hypsithilla. Non est ergo vt Turnebi sententia hic locum habeat, qui hospitilla legit.

10 ILLVD *adiuuato*] Ita etiam Ciceronem in epistolis ad Atticum locutum memini. Petronius: *Quod si non adiuuissetis de hac medicina, quam peto, iam parata erat in crastinum turba.* At Turnebus hoc mutare voluit. & legendum censet, *adiubeto*. male. Vltimum autem versiculum pene ad verbum exprimit ille in Cyclope Euripidis:

ἐπικτυπῶν γάλακτος ἀμφορέα πέπλον κρούω.

21 NAM *dextra pater inquinatiore*] Qui in hoc versu VORACIORE reponūt, & in altero INQVINATIORE, tantum eos rogabo, vt resipiscant, & patiantur receptam lectionem antiquum ius suum obtinere, & quod in altero versu τὸ VORACIORE eos offendat, discant prius, quam alios docere instituant. Discāt, inquam, quare βαλαντοτόμον vocauit Diogenes adolescentem φιλυδρίαν. Nam quis dextram voracem diceret?

30 DIANAM *pueri integri*] Quum deesset hic versus in manuscriptis, δι' ςοχάσματα hunc suppleruns docti viri. neque puto aliter Catullum scripsisse. A

Pag.18, 17 ROMVLIQVE *antiquam, vt solita es*] vetus scriptura: R*omulique* A*ntique*. lege. R*omulique*, A*ncique*. Romulus & Ancus reges Romæ. Quoties hic acciderit, vt C, & T se commutauerint, longum esset in vnum ostendere. gens Romuli, & Anci, est Populus Romanus.

Pag.19, 8 ANNALES V*olusi cacata charta*] Ita dicebatur de omnibus ridiculis scriptis. Seneca: *Annales Tanusii scis quam non dedecores sint, & quid vocentur.* Innuit Seneca Annales Tanusij eadē appellatione exagitatos, qua Annales Volusianos. Martialis: *Scribat carmina, quæ legant cacantes.* Annales Volusij poema fuisse non prorsam orationem ex hoc ipso Epigrammate colligimus.

17 IOCOSE *& lepide vouere diuis*] copula ET addita a correctoribus. nam libri scripti non habent, ne antiquæ quidem editiones. I*ocose* autem duabus vocibus non vna legendum. Hic est argutia Epigrammatis. Inter Catullum & Lesbiam dissidium interuenerat. Lesbia ioco vouit Veneri, si recōcilietur sibi Catullus, se Annales Volusij illi crematuram. Catullus, qui illius poetæ annalibus iniquior erat, quod puella ioco vouerat, id vti serio fieret, effecit: atque amicæ in gratiam rediit. Venustum sane argumentum, & elegantia Catulli dignum. Nam totus, vt dixi, nodus erat in illa voce, *ioco*. Repetitur autem bis *sese*, more Græcorum, præsertim Atticorum, vt ego innumeris locis apud Demosthenem notaui. Euripides Phœnissis. B

ἐμοὶ μὲν εἰ καὶ μὴ καθ' ἑλλήνων χθόνα
τεθράμμεθ' ἀλλ' οὖν ξυνετά μοι δοκεῖ λέγειν.

Hic enim τὸ ἐμοὶ repetitur eodem modo, quo hic *Se*.

19 VRIOSQVE *apertos.*] Hos, nisi fallor, Strabo Vxios appellat. apud quos ἀφροδίτη ἀναίτις colebatur: vt in alterutro vitium esse necesse sit. At quid voluit Turnebus, quum Marios legit? oblitus enim pedis, ponit dactylum pro trochæo.

23 ACCEPTVM *face*] Tertullianus dixit, Accepto facere, non Acceptum, libro de pudicitia: *Quanto delicta ista*

ante

A *ante lauacrum accepto facit, tanto post lauacrum inremißibilia constituit.*

26 PLENI *thuris*] Hæc eſt lectio, quæ inuenitur non ſolum in noſtro ſcripto, ſed & in antiquis editionibus. Notum Perſianum: *- - nec ſcombros metuentia carmina, nec thus.* Horatius:

Deferar in vicum vendentem thus, & odores. Martialis:
Et thuris piperiſque ſis cucullus.

Athenæus de Anaxādride poeta: πικρὸς δὲ ὢν τὸ ἦθος ἐποίει τοιοῦτο περὶ τὰς κωμῳδίας. ὅτε γὰρ νικῴη, λαμβάνων ἔδωκεν εἰς τὴν λιβανωτὴν κατατεμεῖν. Sed & *ruris* legi poteſt, præſertim, quum ſequatur *inficetiarum.* melius enim hæc inter ſe conueniunt. Sic Græci ἀγροῦ πλέως. Gloſſæ Heſychij: ἀγροῦ πλέως, ἀγροικίας πλήρης.

Pag. 20, 2 AN *continenter*] Illud continenter Heroici poetæ ἐπισχερὼ dicunt, vt, ἐπισχερὼ ἑδριάασθαι. quod hic quoque dicitur. imo duo hi verſus ad verbum heroico & carmine, & charactere reddere poſſumus:

B ἦ ποι, ἦ ῥ' ὅτι δὴ ἑκατόν τε διηκόσιοί τε
λέσχῃ βουόμβροι καὶ ἐπισχερὼ ἑδριάασθε.

Nam ſedere hic eſt καθεζόμενον λεσχηνεύεσθαι. Taberna, quam vocat, eſt λέσχη, ad quām iocandi & confabulandi gratia conueniebant. vt alibi:

Oramus, ſi forte non moleſtum eſt,
Demonſtres, vbi ſint tuæ tabernæ.

Heſiodus. καὶ ἐπαλέα λέσχην.

4 ME *vna ducentos*] Flagitioſum verbum, quo hic vtitur, nihil habet flagitij, quod ad iſtam quidem ſententiam ſpectat. eſt enim ἐνυβρίζειν. Sic ſupra: O *Memmi bene me*, &c. Quem ἐνυβρισμὸν intelligit, ſubiungit.

- - nanque totius vobis
Frontēm tabernæ ſcipionibus ſcribam.

Nam ſi quis flagitium hic intelligit, multum a ſententiā Catulli abhorret.

5 NANQVE *totius vobis frontem tabernæ*] Si Synecdochicōs tabernam accipimus, eodem modo intelligemus tabernam ſcipionibus ſcriptā, quomodo apud Ariſtophanē;

c.j.

ἀπόλωλα δῆλος σιζόμβρος βαλανεία. A

Nam *σιζόμβρος βαλανεία* dictum, vt hic ſcipionibus ſcribere. Sed non ita eſt. Nam frons tabernæ ſine vlla figura ſimpliciter ponitur. Tertullianus de Anima: *Ipſi poſtremo philoſophi, ipſique medici, quanuis de animo quoque diſputarunt, faciem tamen operis, frontemque materiæ de anima vnuſquiſque proſcripſit.* Alludit enim Tertullianus ad illos, qui rerum promercalium titulos in fronte tabernæ proſcribunt. Minatur haud dubie Catullus, ſe elegiorum carbonibus, vt Plautus loquitur, frontem tabernæ ſcripturum. Sed quomodo ſcipionibus id fieri poſſit, non video. Suſpicor hic mendum latere, quod diuinare non potui. viderint ergo doctiores. Nam certum eſt Catullum contubernalibus interminari, niſi reddant Leſbiam, famoſo carmine quod fronti tabernæ ſcribet, ſe illos traducturũ.

9 MAGNA *bella pugnata*] Noſter codex, *bella parata.* Fortaſſe ſcripſit Catullus *patrata.*

12 OMNES *puſilli*] Poſt hunc verſiculum ſequuntur illi in veteribus ſcriptis: *Tu præter omnes.* & recte. Itaque eos ſuis ſedibus ſollicitare noluimus. B

16 ET *magis magis in dies, & horas*] Tranſpoſitio facta eſt verſuum hoc loco. Nam poſt hunc verſiculum ſequi debebat, *Iraſcor tibi,* ſic:

Et magis magis in dies, & horas
Iraſcor tibi, ſic meos amores.
Quem tu, quod minimum facillimumque eſt,
Qua ſolatus es adlocutione?
Paulum quidlibet adlocutionis
Mæſtius lacrimis Simonideis.

Iraſcor, inquit, tibi te ita puerum meos amores accepiſſe. Quem puerum quo ſolatus es colloquio? Parum quidpiam conſolationis adhibuiſti: ſi modo ea eſt conſolatio, quæ triſtior eſt threnis Simonidis. Hæc eſt vera huius poematij difficultatum explicatio. Nam omnis difficultas inde nata, quod, *meos amores* non accipiebant de puero, quem Cornificius mœſtum conſolatus non erat. Idcirco facta erat tranſpoſitio.

Pag. 21, 5 AVT *parcus vmber*] Iam notum ſtudioſis, olim adoleſcentes nos hic *porcus* pro *parcus* legiſſe. Ea emendatio

A nostra confirmatur Lexico P. Danielis, cui parile ego vidi in Monasterio Vindocinensi. In eo Glossario antiquo hic versus producitur cum interpretamento, *id est, grassus, pinguis.*

10 NAM *risu inepto*] versus παροιμιώδης Græcorum: γέλως ἄκαιρος δεινὸν ἐν βροτοῖς κακόν.

11 NVNC *Celtiberus*] Scriptus liber, & veteres editiones:

Nunc Celtiber ex Celtiberia in terra. Lege:
Nunc Celtiber in Celtiberia terra.

Nam metaplasmo isto vsi sunt veteres. Lucanus:
- - occurrat Iberibus alter. Sillius.
Omnis Iber, omnis Latio sub nomine miles. Idem:
Omnis Iber, omnis rapidis fera Gallia turmis. Idem:
- - ceditque loco Libys asper, & omnis
Late cedit Iber - -

Sic eodem Metaplasmo dicebant *Illuribus*, & *Megaribus*, vt Plautus.

13 ATQVE *russam*] Olim adolescentes *Russam* ex Apuleio reposuimus. Hunc autem spurcum morem præter B Strabonem notat & Diodorus libro quinto. παρ' ἑκάστην τὸ σῶμα λούειν οὔρῳ, καὶ τοὺς ὀδόντας παρατρίβοντες τούτῳ, ἡγοῦνται θεραπείαν εἶναι σώματος.

17 QVAENAM *te mala mens*] Omnino huic simile illud ex Epodis Archilochi:

πάτερ λυκάμβα, ποῖον ἐφράσω τόδε;
τίς σὰς παρήειρε φρένας;

26 ACME *illa illa puella*) vetus scriptura, A *mean*. Recte. A pro *Ah* semper in hoc libro exaratũ fuit. *Ah me.* οἴμοι. Supra: *- - quod esurire Ah meme puer, & sitire discit.* At docti viri Acmen Septimij hic imaginati sunt: & decoctorem Formianum Septimium intelligũt. ἐναντίον τῆς διαλογίας.

29 DECOCTORIS *amica Formiani*) Mamurræ. Infra:
Salue nec nimio puella naso, postea:
Decoctoris amica Formiani.

Pag. 22, 1 SOLET *hæc imaginosum*) verbo *solet*, infinitiuum non subiungebant veteres Latini. in Epigrammatis:
Consule Pompeio primum duo, Cinna, solebant

Mæchi -- Subaudiendum, μοιχεύειν. Plautus Cistellaria: *Quæ cum viris suis prædicant nos solere.* Non est obscurum quid subaudiatur. Hic solere imaginosum est, solere imaginosum morbum ægrotare. Imaginosus morbus est φρενῖτις, quum φαντάσματα animo occurrunt. De quo satis Celsus libro tertio, & Cælius Aurelianus. Alius est morbus imaginosus κορυβαντιασμὸς Græcis dictus, cuius medicini libri mentionem non faciunt. Imagines sunt sonores, quales tinnitus, quibus aures nostræ personantur. vnde ἤχους Græcorum imagines vertunt Latini. Horatius *-- cuius recinet iocosa Nomen imago.* Varro de apibus, *sonorum imagines*, hoc est, ἤχους. οἱ κορυβαντιῶντες videbantur sibi semper aures musica & carminum sonoribus personari. Plato Critone: ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν. Item: ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν, καὶ ἐν ἐμοὶ ἡ αὐτὴ ἠχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ, καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν. Qui autem hoc morbo laborant, insomnia & vigiliis vexantur, aut saltem patentibus oculis dormiunt. Semper enim illis imaginibus intentum animum habent. Vnde eos, qui patentibus oculis dormiunt, Corybantiare dicebant, hoc est κορυβαντιᾶν. Quicunque enim patentibus oculis dormiunt, intutum somnum propter imagines & sonores habent. quod superstitiosa vetustas a Corybantibus immitti credebat. Plinius loquens de oculis animalium: *Dormiunt & quidam patentibus, quos Corybantia regrediunt.* Hæc est veterum Plinij manu scriptorum lectio. ex qua monstrum ipsis Corybantibus formidolosius confinxit Turnebus. quum legit; *quos Corybantia regrediuntur.* Putauit nostræ ætatis doctissimus vir posse Latine dici: Medicina salutem regreditur ægris: quia scilicet apud Ennium legerat regredi gressum: quum sit eodem modo dictum, quo, Currere cursum, seruitutem seruire, & similia. Deinde fœdissime lapsus est, quum putauit a Corybantibus morbum illum sanari, qui contra a Corybantibus immitti vulgo putabatur. Sed indubitata emendatio est: *quos Corybantiare credunt.* Qui enim patentibus oculis dormirent, putabantur imaginosum pati,

A idque a Corybantibus immitti. Nam verum est, qui hoc imaginoso morbo conflictantur, insomnia, aut saltem leui somno vexari, neq; oculos illis claudi etiam dormientibus. Varro Prometheo:

Leuisomna mens sonorinas imagines
Adfatur. non vmbrantur somno pupulæ.

Quibus versibus quid aptius excogitari potuit ad Plinium explicandum? Nam in illis versibus sonorinæ imagines sunt ἦχοι ἔναυλοι. & manifesto indicat imaginosis seu κορυβαντιῶσι non vmbrari somno pupulas, quod de patentibus oculis iam Plinius dixerat. Igitur, *Solet imaginosum*, hoc est κορυβαντιᾷ, nisi mauis, φρενιτιᾷ, interpretatione, quam primo loco posuimus. Memineris ergo τὸ *solet imaginosum* sine infinitiuo alterius verbi dictum, vt supra ex Plauto docuimus: *Quæ cum viris suis prædicant nos solere.* Honeste enim hæc subintelliguntur. Sic apud Euripidem Iphigenia in Aulide: ὡς ἔτυχε Ἀνδ' ὄρνιθι ἰπταμένῳ, supple μυγῖσαι. Turnebus legit -- *nec rogare Qualis sit, solet hæc imaginosum.* Profecto doctus ille vir, & amicus noster non rogauit

B nasum suum, an ita scripserit Catullus, vt ille nobis conatur persuadere.

10 TVRPE *incedere*) Iandudum docti viri hic *mimice* legunt. Quod valde placet. Sic Seneca libro septimo Declamationum: *Nihil est tam mimicum, quam manifesta præparatio.* Ego admodum adolescens legebam, *ritmice.* ita enim scribebāt pro, *rhythmice.* Et fortasse nō omnino male conjiciebam. Sic Petronius: *Quo incessu tute compositus, & ne vestigia quidem pedum extra mensuram aberrantia, nisi quod formam prostituis, vt vendas?* Illa vero:

Quod si nil aliud potest, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamate iterum altiore voce.

Illa, inquam, hoc significant: Quod si nil aliud potest efficere, vt exprimamus ruborem. & ita, vti distinximus, legendum. Subauditur enim VT. Sic in illis: *Vtor tam bene, quam mihi pararim.* subauditur, *si.* quam si mihi pararim.

28 SALVE *nec minimo*) Noster liber melius, meo iudicio, *Salue nec nimio.* Indicat enim pene nullum nasum habuisse.

Propterea alibi dixit esse turpiculo naso. Neque enim de immani naso turpiculum dixisset.

Pag. 23, 1 TEN *prouincia*) PROVINCIA, hoc est Prouincia Gallia, cuius pars Transpadana, in qua & amica Mamurræ, & Catullus, quum hæc scriberet, erant. Ibi enim Mamurra præfectus fabrorum Cæsaris erat. quod supra ex Plinio attigimus.

II MALAMQVE *pectore expuli tussim*) Recte docti homines, quicunque illi fuerunt, diuinarunt ex illis corruptis, quæ extant in manuscriptis - - *aliamque petere expulsus sum*. Mallem tamen *expui tussim*. Illud autem *petere*, præfert antiquitatem & bonitatem libri. Nam *pectere* pro *pectore* antiquo more scriptum erat, vt alibi *fulgeret* pro *fulguret*.

12 NON *immerenti*) Iam ante quadraginta annos plus minus, docti viri veram lectionem eruerunt, *quam mihi meus venter*.

19 ET *me recurani*) Noli dubitare quin Catullus scripserit, *& me procurani*. Primam enim corripit. quod qui dubitabant, locum corruperunt. Plautus dixit, *se in lecto procurare*. Pro *ocimo* vetus scriptura habet *otio*. quod negligendum non est. quanquam *ocimo*, quod reposuerunt docti viri, non displicet.

Pag. 24, 2 HOC *vt dixit, amor sinistra, vt ante*) Locus corruptus ex eodem versu, qui infra legitur. Nam iam primum *amor dextram sternuit approbationem*. quomodo ergo conuenient illa verba, VT ANTE? Fortasse:

Hoc vt dixit amans, Amor sinistra
Dextram sternuit adprobationem.

At infra post Acmen, recte ponitur, VT ANTE: quia iam semel Septimio hoc factum est. Quare merito illum locum corruptum putamus. *Dextram adprobationem* legendum præter veteris scripturæ auctoritatem probat & Latinitatis ratio.

8 HVIC *vni domino*) vetus scriptura *vno*. ἀρχαϊκῶς.

27 AD *claras Asiæ volemus vrbis*) claræ vrbes Asiæ sunt quatuor illæ præcipuæ, quas propterea a numero quadrigam Asiæ vocat Propertius: Ephesus, Smyrna, Colophon, Miletus. Imo si credas Mimnermo, ne Miletus quidem est

A in Aſia, ſed ab Ionia ad Bithyniam, in qua erat Catullus, recte dicebatur Aſia. Eius verſus hi ſunt:

> ἡμεῖς δ᾽ αἰπύπυλον νηλήϊον ἄστυ λιπόντες
> ἱμερτὴν ἀσίην νηυσὶν ἀφικόμεθα.
> ἐς δ᾽ ἄρα τὴν κολοφῶνα βίην ὑπέροπλον ἔχοντες
> ἑζόμεθ᾽, ἀργαλέης ὕβριος ἡγεμόνες.
> κεῖθεν δ᾽ ἀσύεντος ἀπορνύμενοι ποταμοῖο
> θεῶν βουλῇ σμύρνην εἵλομεν αἰολίδα.

Sic Libyam Latine Africam vocamus: quum vera Africa ſit, in qua Carthago, non in qua Numidia & Mauritania.

Pag.25, 26 VT *conuenerat eſſe delicatos*] Caue τὸ *Eſſe* ab Edo deriuandum putes. Nam qui condicebant operam ad cœnam, ita dicebant: vna erimus hodie. Iuuenalis:

Tertia ne vacuo ceſſaret culcita lecto, Vna ſimus, ait--

Pag.26, 9 NVNC *audax caue ſis*] Præcipit μὴ μέγα φρονεῖν. Ne ſcilicet νεμεσητόν τι πάθῃ. Hoc eſt enim, Ne *pœnas Nemeſis repoſcat a te.* Sic Græci quum aliquem ſupra modum

B felicem laudarent, ita dicebant, εὐτυχεῖς· φθόνος δ᾽ ἀπέστω. Itaque plus eſt arguti ſenſus in hoc Epigrammate, quam primo limine quis inſpicere poſſit.

24 TINNIVNT *aures*] Recte liber ſcriptus, T*intinant aures.* Afranius:

Oſtiarii impedimenta tintinare audio. Næuius:

Tantum vbi molle crepitum facient, tintinabunt compedes.

Inde Tintinabulum.

Pag.27, 8 DI *magni ſalaputium*] Hæc eſt omnium antiquitus excuſorum lectio. item noſter ita habet. denique Senecæ exemplar non aliter clamat. olim quid eſſet explicauimus. Nutrices pueros ita ſolent appellare. Feſtiuiſſima concluſio huius epigrammatis tota verſatur in ea voce. Nam quum eſſet Caluus ſtaturæ perexiguæ, vt teſtatur etiam Seneca, ille de corona, qui admiratus eſt Caluum recitantem, reuera ac ſerio putauit caluum eſſe puerum, non virum. Itaque erupit in exclamationem, in quam ſolebant nutrices, quum plauſu pueros exciperent, o feſtiuiſſimum, o lepidiſſimum ſalaputium. Itaque feſtiuius, quam argutius eſt epigramma. Quantum autem iſte locus Grammatico-

rum vulgus torſerit notius eſt, quam vt a me repetatur. A
Tantum hac in re, vbi multum ſibi placere videntur, nobis ferendi non ſunt. Caluum vero exiguum fuiſſe præter Senecam teſtatur & Ouidius.

Par fuit exigui, ſimiliſque licentia Calui.

Propterea ſalaputium, vt dixi, vocat. Græce, vt alibi docemus, πόσθων idem, quod Latine Salaputium. Idem erat & Pipinna, apud Martialem. Miſeret me Turnebi cum ſuo Calabotio, quod hic nobis ſupponit.

IO OTHONIS *caput*] Hic incipit Epigramma vſque ad illud ad Camerium, *Oramus, ſi forte non moleſtum eſt.* Eſt autem ſcriptum in quoſdam ex decuria ſcribarum Cæſaris. poſtremo in ipſum Cæſarem inuehitur. Quod Epigramma præter paucas maculas, quibus oblitum eſt, tantum abeſt, vt mutilum, aut ex diuerſis poematijs diſtractum ſit, vt etiam non putem vllum ſtomachoſius, aut virulentius in toto Catullo extare. Videtur enim poeta ab officio Cæſaris læſus in Tráſpadana regione, vbi tum ipſe, & Mamurra erant, hæc ſcripſiſſe. Igitur totum adponam epigramma, vt & legendum, & coniungendum cenſeo: B

Othonis caput oppido puſillum
Peri, ruſtice. ſemilauta crura,
Subtile, & leue peditum Libonis:
Si non omnia diſplicere vellem
Tibi, & Fuffitio ſeni recocto.
Iraſcere iterum meis Iambis
Inmerentibus, vnice Imperator.

Nunc omnia ſingillatim explicanda.

OTHONIS *caput*] Sic in Proluſionibus Virgilianis;
Superbe Noctuine putidum caput. Licinius Caluus:
Sardi Tigelli putidum caput venit.

PERI *ruſtice*] Ita minima licentia legimus, quum antea legeretur *Heri.* Nos *Peri* ſcribimus. Idque plane Græcorum ἔρρε, & φθεῖρου exprimit. Eſt autem poſt *ruſtice* τελεία στιγμή. Nam *ruſtice*, non *ruſtica* legendum & ſcripti libri, & antiquæ editiones probant.

SEMILAVTA *crura*] Hæc omnia ad Libonẽ, in quem poſt Othonẽ inuehitur, manifeſto referuntur. Hæc autem

A κατὰ τὸ σημαινόμενον intelligenda sunt. quod reuera & imbalnitie, vt Lucillius loquitur, squalleret, & laboraret eo morbo, qui ridiculosior, quam periculosior est. Notum, quid sit peditus. Morbum vocaui, quia quibusdam inuitis id excidit. Exemplo erit Claudius Cæsar, qui eo laborabat. Glossæ, *Peditus, Peditum* πορδή. Duo recte exprimunt Græci, πορδῶ, si cum sonitu: βδεσμὸν, si nares potius, quam aures feriat. Videtur lingua Latina hoc carere. sed non ita est. In Glossariis enim βδέσμα seu βδεσμὸς dicitur *Visium*. βδεῖν *Visire*. Quod hodie & Italorum, & Gallorum idiotismus retinet. Sed non credes fortasse illi Glossario. Vtinam meliores nunquam Grammaticos haberemus, modo omnium pædagogulorum barbariem a nobis amoliri liceret. Sed age alium ἐγγυητὴν tibi dabo. Cicero Pæto: *Quid enim? num honestum verbum diuisio? At inest obscænum, cui respondet intercapedo.* Cedo sis mihi vnum ex istis Ciceronianis, qui nihil obscurum in Cicerone esse dicunt. Profecto hic hæreat necesse est. Sed luce clarius

B est ex animaduersione nostra in verbo *Diuisio* esse obscœnum. Nam in eo τὸ *Visio* est βδέω. sicut in verbo *intercapedo*, τὸ *pedo* non sine flagitio est. Est enim πέρδω. Dices: non multum referre vtrum hæc quis sciat, an nesciat. Si ita vis, age pergamus ad reliqua. verbum nō amplius addam.

SI *non omnia displicere*] Subintelligendum est: Disperеam. Hæc autem nonnullæ editiones & scripti libri improbe a superioribus disiunxerant. ergo his verbis non minus Liboni, quam superioribus Othoni imprecatur.

TIBI *& suffetio*] Scripta lectio, *Suffitio*. propius accedit ad germanam lectionem. Legendum enim *Fuffitio* ex Dione, vbi est φουφίτιος.

SENI *recocto*) Glossarium interpretatur ἀπεφθον γέροντα quum hunc locum in animo haberet. Sed fallitur, meo iudicio, quanquam illum Grammaticum sequutus sit Turnebus, vt in aliis. Intelligit enim non recoctum senem, sed recoctum scribam. Horatius: --*sæpe recoctus*

Scriba ex quinqueuiro coruum delusit hiantem.

Ibi Helenius Acro: *Recocti dicuntur Scribæ, qui sæpius cum proconsulibus ad prouincias missi, exercitatiores facti sunt vsu*

ipso, & frequentia. Solent autem mitti quinque viri: qui quum rediissent, vendebant decurias suas, & Quinqueuiri dicebantur. Quod si voluissent iterum magistratibus apparere, & fructus priores percipere, Cocti dicebantur. quique sæpius hoc factitabāt, Recocti. Si quis senem recoctum, non scribam intelligit, eodem modo dictum putet a Catullo, quo dixit Petronius; *Anus recocta vino Trementibus labellis.*

IRASCERE *iterum*) Et hæc quoque male a superioribus diuulsa erant. Postquam satis officio Cæsaris imprecatus est, nunc ipsi proconsuli comminatur, & iubet illum iterum Iambos suos expectare, quibus impetitus iterum sibi pœnas det. Virulentum, vt dixi, Epigramma est, ac stomachi plenum. quod nos primi, sicut multa alia Catulliana, in integrum restituimus.

Pag. 27, 19 DEMONSTRES *vbi sint tuæ tenebræ*) Repono *Tabernæ* pro *tenebræ* ex antiqua scriptura. Iam supra attigimus hunc locum, quum tabernas λέσχας Græce dici notauimus, ad quas scilicet confabulandi caussa conuenirent, vt Hesiodus etiā docet, quum ait καὶ ἐπαλέα λέσχην. vnde λεσχηνεύεσθαι. Nam sane parum putum Syriacum est λέσχη, quo vsus est Esdra magnus illæ diuinæ legis scriba. Scripsit enim Babylonica lingua. Ad pilas autem sitæ erant tabernæ illæ. Horatius,

Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos. Et supra:
Salax taberna, vosque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila.

20 TE *quæsiuimus in minore campo.*) Scribe ex nostro libro: *Te campo quæsiuimus minore.*

De industria enim captat spondeum in secunda sede.

eod. IN *minore campo*) In Cælio. Quum Campus Martius diluuio Tiberis stagnabat, Circenses fiebant in Cælio. Ouidius: *Cælius accipiet pulueruleutus equos.*

21 TE *in omnibus tabellis*) Palladius primus *labellis* reposuit, quum in antiquis editionibus, & manuscriptis legeretur *libellis.* quod rectum erat. *In omnibus libellis*, hoc est in tabernis librariis. Eo enim confabulandi gratia honestiores personæ confluebant, vt in tonstrinas viliores. Gellius: *Apud Sigillaria forte in libraria ego, & L. Paulus conueneramus.* Dictum autem *in libellis* μετωνυμικῶς pro in librariis ta-

A bernis Attico more, qui ἐν ἰχθύσιν, ἐν λαχάνοις dicebant. pro, ἐν ἰχθυοπωλείοις, ἐν λαχανοπωλείοις. At *Labellis*, quod olim repoſuit Palladius non magis hic conuenit, quam labra pro balneis accipere. Labrum enim, aut labellum eſt ποδόνιπτρον, aut ſaltem ſolium. Gloſſæ, *Labrum*, λουτήρ. At λουτὴρ non eſt Balneum.

26 AVELLI *finite*] Ita emendauit Auantius. Noſter liber ſic:

Ah vel te ſic ipſe flagitabam:
Camerium mihi peſſimæ puellæ.

Recte, & lepide. ego te illas ſic flagitabam, o peſſimæ puellæ Camerium mihi. ἐλλειπτικῶς. hoc eſt reddite. Hæc ſane meliora ſunt, quam illa commentitia. Sed non dubium, quin ita legendum:

Quas voltu tamen vidi ſerena
Has vel te ſic ipſe flagitabam.

Duo accuſatiui. Plautus:

Quas ſponſiones pronuper tu exactus es.

B 30 SED *te quærere iam Herculis labos eſt*] Et hæc quoque de correctorum officina. Noſter codex optime:

Sed te iam ferre Herculei labos eſt.

vbi *Herculei* genitiuus antiquus. vt apud Ciceronem in epiſtolis probiſſimus, ac doctiſſimus ſenex P. Victorius notauit ſcriptum in veteribus libris, *Themiſtoclei*, *Theophanei*. Sic *Simonidei* apud Auſonium. *Concedat Cei Muſa Simonidei*. Eſt autem prouerbialiter dictum. Propertius:

Deinde, vbi pertuleris, quos dicit fama, labores Herculis.-

31 TANTO *ten faſtu*] Et hæc quoque peſſime accepta a correctorum temeritate. Legendum enim ex noſtro libro ſine interrogatione: *Tanto te in faſtu negas, amice*. Eſt enim ἐπιφώνημα.

Pag. 28, 1 COMMITTE. *lucet*] In Gallicano exemplari puto fuiſſe: *Lucei* antiquo more ſcribendi. Neque dubium, quin ita fuerit. Committere luci eſt in medium proferre, vel, vt veteres loquebantur, propalare.

7 SIS *noſtri quoque particeps*] Vetus ſcriptura, *Dum noſtri ſis particeps amoris*. Senſus communis expertem eſſe oportet, cui non pateat legendum, *Dum voſtri ſim particeps*

amoris. Nam *vostri* in *nostri* mutauerant, qui non meminerant ἀρχαϊκὸν esse characterem huius auctoris. A

8 NON *custos*] Quædam editiones hunc versiculum cum illis nouem sequentibus coniungunt cum superiore versiculo. quod non displicet. alij medium Epigramma his insititiis diffindunt, vt Aldus. Noster liber diuersum Epigramma facit, & alio loco ponit.

20 DIGNAMQVE *auribus*, *&* *tuo cachinno*] Profecto legendum est: *Dignam naribus, & tuo cachinno*. vt Satyricus: *- rides, ais, & nimus vncis Naribus indulges -* & *- naso suspendere adunco*. Sic apud Tibullum vicissim naribus pro auribus mutatum erat. *Oscula comprensis auribus eripiet*. Legendum enim *naribus*.

25 PRO *telo*] *Protelo* coniunctim legendum. Protelo est quod Iurisconsultus dicit, *in continenti*. De hoc satis in Varronis libros rerum rusticarum diximus.

Pag. 29, 3 RIVALES, *socii &*] Lego, *Riuales sociei puellularum*. Scriptum *sociei* antiquitus, pro *socii*, vt *Lucei*, pro *luci* supra. Riuales socij, vt distinguantur a Riualibus æmulis.

12 BONONIENSEM *rufa*] Hic spurci homines verbum spurcum substituerunt. in quo non solum eos reprehendo, sed etiam quum eorum temeritate, qua hunc locum contaminarunt, ex vno Epigrammate duo non integra facta sunt. Atqui integrum totum hoc epigramma, si veterem lectionem in suas sedes restituas. plane enim exaratum est: B.

Bononiensem Rufa Rufulum fallat.

Fallare, est fallere. verbum antiquum eodem modo, quo & vanare. Attius Alcmena:

Tanta vt frustrando vanans, lactans, protrahat.

Lactare, Vanare, Fallare, idem prope significare videntur. Id enim est falsa spe producere. est ergo manifesta sententia Epigrammatis: Rufam, quæ nuper postremum mendicimonium erat, vt pote quæ e media flamma cibum petebat, nunc delitias facere, ac superbo astu amantis Rufuli preces eludere. Miror tam pueriliter omnes in huius epigrammatis enarratione lapsos, vt putarent hæc esse diuersorum poematiorum fragmenta. At quid clarius illo, si veterem lectionem restituas? Si enim considerassent quid

A esset verbum *Fallat*, & illud, *vt supplicis vocem*, &c. profecto aliter pronunciassent.

13 VXOR *Meneni*] vetus scriptura: *vxor nemeni.* lege *vxorne Meni?* Horatius: *Menius, vt rebus maternis, atque paternis.* & profecto ἐμφατικώτερον est cum interrogatione. Illane, quæ nuper in sepulchretis rapiebat silicernium? Neque dubium, quin sit is ipse Menius, de quo Horatius scripsit paterna atque materna bona abligurisse: adeo, vt propterea dicatur eius vxor coacta silicernia in sepulchretis vorare.

14 RAPERE *de rogo cœnam*] In sepulchretis vstrinæ erãt, quæ sepulchris ipsis applicabantur, ad quas culinæ erant, quas Græci θύρας vocabant, in quibus Silicernium, hoc est funebris cæna coquebatur. inter prolusiones Virgilianas:

Neque in culinam, & vncta compitalia,
Dapesque ducis sordidus.

Silicernia autem in illis culinis a pauperibus absumebantur, vt in Græcia τὸ τῆς ἑκάτης δεῖπνον.

B 16 A *semiraso*] vel, vt vetus scriptura, *Ab semiraso.* Vstor νεκροκαύτης redditur a vetere magistro. Id genus hominum seruilis conditionis erat. Horatius:

Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus vili portanda locabat in arca.

Atque adeo abiectissimum genus mancipiorum. Nam eiusmodi semirasi erant, qui ad aliquod opus publicum damnati erant, vt ad molendinas, ad remum, ad vilia cadauera efferenda: qui vespillones dicebãtur. Artemidorus: ὁπότερον δ' ἂν τῆς κεφαλῆς ψιλὸν ἔχοι τις ἐκ τῶν δυσωνειδήτως, κατακριθήσεται ἢ εἰς ἔργον δημόσιον καταδίκην. τοῦτο γὰρ καὶ παραγίνεσθαι ἐπὶ τοῖς δικαζομένοις. Apuleius: *frontem literati, & capillum semirasi, & pedes annulati.* Nam & stigmatias, & catenatos innuit. Martialis:

Has cum gemina compede dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, annulos priores. Idem:
Annulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus. Horatius:
Iamne catenam Ex voto Laribus donasset -

17 MONTIBVS *Libyssinis*] Male. Lege *Libystinis.* vt:

- *& pelle Libystidos vrsæ.* A

23 COLLIS *o Heliconei*] A. Ticida hoc genere carminis Hymenæon scripsit. Sappho non Hymenæon, sed epithalamion. Seruius nondum excusus: *Sappho*, inquit, *in libro, qui inscribitur* ἐπιθαλάμιοι·

-- χαῖρε δὲ νύμφα
χαῖρε ὕμε γαμβρέ.

Quod & ipsum est eiusdem generis metrum.

cod. HELICONII] vetus, *Heliconei.* Ita omnino scribere necessitas carminis cogit. Ἑλικώνειος, Ἑλικώνεος. κυκλώπιος, κυκλώπεος - *vos & Cyclopea saxa Experti* - Sic διώνιος, διώνεος. *Sacra Dioneæ matri.* non Dionææ. διώνη, διώνεια, vt πηνελόπη, πηνελόπεια.

Pag.30,5 PINEAM) Non *Spineam.* Seneca Medea:

Candida thyrsigeri proles generosa Lyæi,
Multifidam iam tempus erat succendere pinum.
Excute solennem digitis marcentibus ignem.
Festa dicax fundat conuicia Fescenninus.

At qui Spineam hic ponebant, dicant mihi, vbi viderint tædam in spinu, quæ propria est resiniferarum arborum. B

11 FLORIDIS *velut enitens*) Lyricus Græcus:

τέως σ', ὦ φίλε γαμβρὲ καλῶς εἰκάσδω·
ὄρπακι βραδινῷ σε μάλιστ' εἰκάσδω.

Pag.31,4 QVIS *Deus magis optimis*) Audacia Auantij, qui *optimis* reposuit, vbi prisca scriptura habebat, *Quis Deus magis amatis.* In Langobardico charactere nihil omnino T, differt a C. & vicissim altera pro altera hic positæ sunt. At in illo optimo Gallicano, *a macis*, scriptum erat, C, pro G. vt alibi *iuncier* pro *iungier*, *porcentur* pro *porgentur.* Scribe igitur *Quis Deus magis ah magis Est petendus amantibus.* A semper habet etiam noster liber pro *Ah.* Magis ah magis, nimis ah nimis, Miser ah miser veteris elegantiæ sunt.

25 NEC *parens stirpe dicier*) Scriptus liber, & priscæ editiones *Stirpe vincier.* Male assecutus est lectionem Gallicani exemplaris librarius. Nam in eo scriptum fuit: *iuncier.* C, pro G, vt modo notabamus, *macis* pro *magis*, in eo scriptum fuisse. Elegantissime Catullus dixit parentes ex non iusto coniugio non posse iungi stirpe. hoc est non posse trans-

A mittere hereditatem ad liberos, quia ex non iusto coniugio susceptus, est peregrinæ conditionis. Peregrinus autem nihil capit de bonis ciuis Romani. At suus heres quum immiscet se hereditati, continuat ius patris sui potius, quam patri succedit. Hoc est, quod Catullus dixit, iungi stirpe parentes. quum eorum ius ab heredibus, qui sui dicuntur, continuatur. At *mitier*, quod Auantius reposuerat, omnino cum ipsius Auantij fautoribus exibilandum est.

30 NON *queat dare præsides*] Pendent ab eodem iure. Nam qui ex non iustis nuptijs concepti sunt, peregrini sunt, quibus nulla erat munerum populi Romani participatio. Non ergo magistratum capere poterant. Nihil est apertius hac sententia. Putant tamen docti viri hic abstrusum nescio quid latere, cuius historia penitus nos fugerit. In quo sane in sirpo nodum quærunt.

Pag.32,3 VIRGO *adest, viden vt faces splẽdidas quatiunt comas*] Ad eum modum Callimachus:

> καὶ δήπου τὰ θύρετρα καλῷ ποδὶ φοῖβος ἀράσσει.
>
> B οὐχ ὁράᾳς; ἐπένευσεν ὁ δήλιος ἀδύ τι φοῖνιξ.

7 TARDAT *ingenuus pudor*] & vetus scriptura, & primæ editiones constanter habent *Tardet.* quod retinendum est omnino. Sic veteres *Denset* pro densat dicebant. Virgilius: *Denset enim quæ laxa.*

8 QVEM *tamen magis audiens*] Legendum sine dubio, *Quæ tamen.* Error hinc fluxit, quod Gallicanum exemplar, vt conijcimus, sine diphthongo *Que* pro *quæ* scriptum habuit: id quod in alijs nobis suboluit. *Quæ tamen* dictum pro, Quæ tandem. Horatius: *-si tamen*

> *Non tangenda rates transiliunt vada.*

Hoc est, si tandem. Propertius:

> *Quippe vbi nec caussas, nec apertos cernimus ictus,*
> *Vnde tamen veniant tot mala, cæca via est.*

Vel potius παρέλκει, vt alibi pronunciamus.

13 AVRVNCVLEIA] Ita omnino legendum, vt habent scripti codices. Media autem syllaba exteritur, vt in *Singulum*:

> *Singulum fæcundum semen adulteria.*

Aurunculeius est Cottarum alterum cognomen. ex qua familia hæc nostra videtur fuisse. mirum tamen ei fuisse nomen Iuliæ. quod adoptione contigisse putamus. A.

22 PRODEAS *noua si Iam videtur*] Qui has literas tractant, oportet eos non id tantum spectare quomodo qualitercunque leui interpretatione defungantur: sed videre num quid lateat, quod etsi prima fronte vulgo patere videtur, tamen, si diligentius inspiciatur, etiam doctioribus negotium facessere possit. Id, quod nunc præ manibus habemus, eiusmodi est. Quum Catullus dixerit paulo ante nuptam nimium morari, quare nunc illam vult prodire sub ea conditione, modo illi ita videatur? Id enim sonat, *Prodeas, noua nupta, si Iam videtur*. Sed nemo hactenus leporem horum versuum assecutus est. quum leuissimo adminiculo adiuti veram lectionem eruerimus. Legimus ergo:

Prodeas, noua nupta sis:
(Iam videtur) vt audias
Nostra verba. (viden'? faces
Aureas quatiunt comas.)
Prodeas, noua nupta. B

Non est elegantior locus, meo iudicio in hoc toto poematio. Elegantissimus poeta imitatur festinationem votorum in vulgo. Nam quum vulgus optat aliquid, tametsi id non euenit, tamen quasi id euenerit, sibi ipsum persuadere conatur. Sic simillimus locus apud Callimachum λουτροῖς παλλάδος.

ὦ ἴτ' ἀχαιϊάδες. καὶ μὴ μύρα, μηδ' ἀλαβάστρως,
(συρίγγων αἴω φθόγγον ὑπαξονίων)
μὴ μύρα, λωτροχόοι τᾷ παλλάδι, μηδ' ἀλαβάστρως, &c.

Nam Parenthesis illa, συρίγγων αἴω φθόγγον ὑπαξονίων, eadem est cum istis, IAM VIDETVR. & VIDEN? FACES AVREAS QVATIVNT COMAS. Quæ omnia μιμητικῶς vt dixi ex vulgi persona dicta sunt. Illud, SIS, notum est apud Latinos idem esse, quod, Age, Agedum. Est exhortantis. Negari non potest, quin huius egregij loci restitutionem studiosi nobis acceptam referre debeant.

PROBRA

A 29 PROBRA *turpia persequens*] Commentitium est τὸ PROBRA. Vetus enim lectio disertim habet, *Proca turpia.* Ego interpretor adulteram procam, virosam. Neque aliter scripsit Catullus. & quanuis in hoc toto poematio Iambum prima sede non posuerit, tamen in Hymno Dianæ posuit: *Puellæ, & pueri integri.*

32 LENTA *quin velut*] τὸ QVIN confictum ex veteri scriptura, QVE. Ita nõ semel hic QVE pro QVI scriptum notauimus. quod putamus ex archaica scriptione manasse. Videtur enim QVEI in exemplari Gallicano scriptum fuisse vt supra LVCEI pro LVCI. Ita scribebant veteres illi longam I. Lucillius libro nono de orthographia scribens id videtur præcipere, quum ait:

Iam puerei venere: e postremum facito, atque i,
Vt plures puerei fiant. i si faci' solum
Pupilli, pueri, Lucilli: hoc vniu' fiet.
Hoc illi factum est vni: tenue hoc facies i.
Hæc illei fecere: addes e, vt pinguiu' fiat.
Meile hominum, duo meilia, item huic vtroque opu', meiles,
B *Meilitiam. tenues i, pilam qua ludimu'. pilum,*
Quo piso, tenues i. plura hæc feceri', pila.
Quæ iacimus, addes e, peila, vt pleniu' fiat.

Pag. 33, 8 O CVBILE, *quot omine*] Incredibile dictu, quam hæc corrupta sint, quæ tamen nos nullo negotio diuinauimus. Nam illud, *Gaudeas*, quantum absurditatis habeat, nemo non videt: quum Catullus non lectum velit gaudere, (quæ enim hæc esset præpostera gratulatio?) sed ipsum herum lecti. Non est enim obscurum gaudia illa non ad cubile, sed ad herum spectare, siquidem aliquis κοινὸς λόγος est in nobis. Quid igitur? Haud dubie tres postremi versiculi huius Strophæ huc ab ineptis magistris inculcati sunt, quum Strophen mutilam tribus primis versibus viderent. Ita enim hæc digerenda erant:

* *
* *
* *
O cubile, quot (o nimis
Candido pede lecti)

Quæ tuo veniunt hero, A

Quanta gaudia, quæ vaga

Nocte, quæ media die

Gaudeat? Horum ratio nobis reddenda, quanquam sententia aperta, & elegans.

QVOT *omine*] Vetus scriptura, itemque antiquitus excusi libri non *omine* habent, sed *omnibus*. Non dubium, quin primitus scriptum fuerit, *omnis*, non *omnibus*. Ita semper scriptum reperies, *omnis* pro, *o nimis*. sic supra *omnis fero corde*. pro, *o nimis fero corde*. & in nuptijs Pelei. *omnis optato*. pro, *o nimis optato*.

9 CANDIDO *pede lectuli*] Qui putabant ab his incipere initium Strophæ, pro *lecti*, quæ erat germana scriptura, vt etiamnum in nostro disertim apparet, reposuerunt *lectuli*. Sed quum legatur *lecti*, hæc manifesto conuincunt superiora ποστίας, quum & tres illi versus importuna & aliena sententia hic inculcati fuerint, & sequentia tam bene cohæreant. Quod autem dicit, *o nimis candido pede lecti*, est, μακαρίοι τῆς τύχης. vt Horatius: *I pede fausto*. hoc est, ἀγαθῇ τύχῃ. B

12 QVAE *media die gaudeas*] *Gaudeat* reponimus, ita & sententia, & scriptura vetere postulante.

16 FLAMMEVM *videor venire*] Haududum est, quum stolidi isti hoc pro germana lectione huc intruserunt, quæ habebat, *Flammeum video venire*. Itaque repone, & istis veruecibus bonam mentem opta.

22 NEV *nucis pueris neget desertum domini audiens*] Pueri meritorij, qui erant in domo patrisfamilias, quum a turpi officio dimitterentur, nuces a nouo sponso accipiebant, quas spargerent, nuptialia & fescennina canentes. Ideo Plinius nuces nuptialium, ac fescenninorum vocat comites. Hoc institutum e Græcis fontibus manasse perspicue verum est. Nam in ea gente nouus sponsus, nuces iuglandes, amygdalas, & id genus spargebat, quæ ipsi καταχύσματα vocabāt. Addunt Grammatici nuces ob hoc spargi, vt strepitum ederent pueri, ne clamor nuptæ audiretur. Et sane Græci idem simile quanquam non nucibus, propefaciebant. Nam apud eorum Grammaticos hæc le-

A guntur: κτυπίων, τῶν ἐπικρουμάτων τοῦ θαλάμου, ἃ ἐπικτυποῦσιν ἔξωθεν ὅταν συγκατακλίνηται τῷ νυμφίῳ ἡ γημαμένη. Hinc intelligitur, quare desertum amorem domini dicat, vt pote quem dominus a concubina ad nouam nuptam transtulerit.

31 HODIE *atque heri*] Prouerbium Græcorum, χθὲς καὶ πρώην. Quod inepte Auantius mutare voluit.

32 CINERARIVS] Glossæ: *Cinerarius*, δοῦλος ἑταίρας. *Cinislo* γυναικῶν κομμωτής.

Pag. 34, 3 DICERIS *male*] Ita docti viri, quum vetus scriptura haberet, *Diceres*. Nam E pro I non raro in Gallicano exemplari fuit, vt supra *acquiescet* pro *acquiescit*.

8 HAEC *tibi quæ licent*] Lege, *qua licent*. item tertio versiculo: *Ista non eadem licent*, spondeus est pro dactylo. Nam τὸ *eadem* est aduerbium.

20 QVAE *tibi sine fine erit*] Et scriptus liber, & veteres editiones, non *Erit*, sed *seruiet* habent. Ego puto τὸ *Fine* vacare, & leuiter immutatam esse veram lectionem, quæ videtur ita fuisse: *Quæ tibi sene seruiet. sene* pro seni. Lucil-

B lius: *Esuriente leoni ex ore exculpere prædam.* Propertius:

Si placet insultet, Lygdame, morte mea.

25 OMNIA *omnibus annuit*] τὸ *Annuit* coniunctiui modi, vt Edim, edis, edit. Est autem lepida sententia de tremulis senibus. quod antea Sophocles Oedipode Colo-neo: εἴτ' νεαρὸς, εἴτ' γήρᾳ σημαίνων.

32 ADSPICE, *intus vt accubans*] Lege: *Adspice, imus vt accubans.* Idem significat *imus* in Elegia ad Manlium:

Quare illud satis est, si nobis is datur imus,

Quem lapide illa diem candidiore notat.

Ibi enim est extremus. vt hic. hoc est in imo lecto. Vnde apud Horatium *imus faber.* hoc est imo angulo fori. In extrema igitur sponda præstolatur nouam nuptam maritus. vt ostendat præceps studium re cupita potiundi.

Pag. 35, 5 ILLE *non minus atque tu*] Aliam lectionem in nostro reperimus, quæ nihilo hac deterior est.

Illi non minus, ac tibi

Pectore vritur intimo

Flamma, sed penite magis.

Quæ ſane ſunt γνήσια Catulliana. offendit Correctores inſolens locutio, *Flamma vritur*. Quum tamen id Catullus more Græcorum dixerit, πῦρ δαίεται. Hanc eandem lectionem retinent antiquæ editiones. Itaque apparet haud pridem a ſciolis hæc mutata eſſe. A

11 MITTE *brachiolum*] Miſſum fac brachium puellæ. nam patrimi matrimi pueri deducebant nouam nuptam, quod & in Græcia fiebat. Callimachus: αὐτίκα τὴν τᾶλιν παιδὶ σὺν ἀμφιθαλεῖ. Nam τᾶλις eſt noua nupta. παῖς ἀμφιθαλὴς, puer patrimus matrimus.

13 IAM *cubile adeat viri*] vel, vt noſter liber, *adeant* pronubæ ſcilicet quæ cum ipſa nupta ſunt. & hæc eſt vera lectio.

16 VOS *vnis ſenibus bonæ*] Scriptus liber, *Vos bone ſenibus vnis Cognite breue femine*. Lege, *Vos bonæ ſenibus viris Cognitæ breue feminæ*. Breue eſt præteriti temporis, Breui futuri. *Breue cognitæ*, hoc eſt paulo ante. Seruius in ſchedis: *Varro pronubam dixit, quæ ante nupſerit, & quæ vni tantum nupſerit*. B

26 AT *marita tuum tamen*] Locus inquinatiſſimus, quem ita, vti hodie legitur, reconcinnauit Parthenius. Mallem veterem lectionem deprauatam reliquiſſet, quam ſuum ſomnium nobis interpretaretur. Nam ante illius interpolationem ita legebatur, vt etiam in noſtro inueni:

Ad maritum tamen iuuenem
Cælites nihilominus Pulcre res.

Monſtrum lectionis, vt vides: ſed in quo ſolo iſtius loci deprauandi & emendandi cardo verſetur. Tranſpoſita enim hæc Strophe locum cum ſuperiore commutare debet. itaque ſic omnia ſuo ordini reponimus, & tunc facile menda ipſa tollemus.

Iam licet venias, marite.
Vxor in thalamo eſt tibi
Ore floridulo nitens:
Alba Parthenice velut,
Luteumue Papauer.
At, marite, ita me iuuent
Cælites, nihilominus

A *Pulcher es. neque te Venus*
Negligit. sed abit dies:
Perge, ne remorare.
Non diu remoratus es.
Iam venis - -

Nolo eruditorum iudicio diffidere. Nam & medioctiter docti facile videre possunt quantum commissum erat illo transpositu Stropharum, & quam bene inter se cohæreant illo, quo posuimus, ordine. At multum Grammaticos torsit hic locus, sed præter omnes Turnebus mirum quantum in hoc nodo soluendo æstuat. vt mihi non minus laborandum fuerit eius lectionem legendo, quam illi hoc prauum Parthenij commentum interpretando. Quia igitur dixit nouam sponsam pulchram esse, nihilominus tamen ipsum sponsum pulchrum ait.

31 IAM *Venus*] lege, *Iam venis.* veteres editiones, & manuscriptus liber.

Pag. 36, 3 ILLE *puluerís erithei*] Ita habebat prisca scriptura. Cui opem ego ferre non possum. Nam vulgatam, vt commentitiam reijcimus. Scriptura præ se ferre videtur *enthei,* vt alludi possit ad entheos Bellonæ, quos bellonarios vocabant, qui sursum vim magnam pulueris subiectabant. Sic abreptitia illa loquitur apud Tibullum: ·B

Attigerit, labentur opes, vt vulnere nostro
Sanguis, vt hic ventus diripiturque cinis.

7 MVLTA *millia lusuum*] Noster codex: *Multa millia ludere.* Quæ lectio ex prisca scriptione manauit. Habuit enim Gallicanus codex *ludei*, pro *ludi*, vt sæpe. ex quo fecerunt *ludere*. *Millia ludi,* vt Mille æris.

16 DVLCE *rideat ad patrem*] Virgilius sine præpositione:

Incipe parue puer risu cognoscere matrem.
Incipe parue puer: qui non risere parentes,
Nec deus hunc mensa, Dea nec dignata cubili est.

Manifesto hortatur puerum, vt ad matrem rideat, nō contra vt illi parentes. Itaque aduersatur hoc Quintiliano, qui τὸ *Qui* pro *Quoi* accipit. At si Virgilius dixit, *risere parentes,* pro risere ad parentes, vt hic loquitur Catullus, iam explodenda erit Quintiliani sententia. & sane apud Martialem deprauatissime similis locus legitur:

Nec cito ridebit peregrini gloria partus,
Romanam ducat quam magis esse nurum. A

Nam quid est, *gloria peregrini partus?* Satis mendosa illa se produnt. Itaque lego:

Te cito ridebit peregrinus Clodia partus,
Romanam ducat quam magis esse nurum.

Martialis enim vxori Marcellæ cognomen erat. Cui necesse est Clodiæ nomen esse. Nam notum qui fuerint in gente Claudia Marcelli. qui erant plebeij, & ab ijs patricij Clodij distinguebantur Pulchrorum cognomine. Apud Virgilium est ἐναλλαγὴ numerorum, *qui non risere*, & postea dicit *hunc*. Nam nascentibus putabant adesse mari Geniū, qui est deus mensæ, feminæ Iunonem, quæ Dea est cubilis. Qui, inquit, non risere parentes, nec Genius illum accepit mensa, nec dea hanc cubili. Quæ, si verum fateri volumus, etiam sine enallage vlla, sed simpliciter dicta sunt. quanquam & enallage numerorum ipsum Virgilium hactenus corruperit in quarto Georgico:

Quod surgente die mulsere, horisque diurnis,
Nocte premunt. quod iam tenebris & sole cadente, B
Sub lucem exportant calathis (adit oppida pastor)
Aut parco sale contingunt.

Omnium poetarum principem ita interrupte cum suis parenthesibus loquentem faciunt, ne in iure apud Grammaticum tribunal solœcismi postuletur. Atqui vna literula mutanda germanam Virgilij lectionem effeceris.

-- quod iam tenebris, & Sole cadente,
Sub lucem exportans calathis adit oppida pastor,
Aut parco sale contingunt.

Quod autem locum superiorem Virgilij nemo ne veterum quidem nedum recentiorum intellexerit studiosis satis exploratum puto. Qui enim non ridebant parentes, ij putabantur tota vita ἀγέλαστοι & contra, qui nolūt se paulo liberalius inuitare, ij Genium suum defraudare dicuntur. Propterea in Natali die innocabatur Genius: ne mireris quare hic Virgilius eius meminerit. Nos igitur primi illum locum exposuimus.

17 SED *micante labello*] Melior pars erratorum in hoc poeta tota accepto referenda est Hieronymo Auantio. vt

A etiam quum hic SED MICANTE posuerit pro eo quod legebatur antea SED MIHI ANTE. Vna litera minus veram lectionem eruere possumus, *Semihiante labello.* Gellius:

Dum semihiulco basio
Meum puellum sauior.

Quis de huius emendatione loci potius dubitabit, quam elegantiam mirabitur?

Pag.37,7 NIMIRVM *eoos*] Omissis omnibus omniũ Correctorum commentis, & nugis veterem scripturam apponam. Ea ita habet:

Nimirum hoceos ostendit noctifer imber.

Illud *hoceos* est *hoceão s'*, id est oceano se. nam multa hic per aspirationem scripta notaui. vt, *Eoha*, & similia. *se* autem cum synalœphe hic scriptum nemo miretur. sic ad Manlium, *- qua m' Allius in re Iuuerit -* Oceanum imbrem dixit, vt Oceanum mare Cæsar, & Sallustius: Stertinium acumẽ, Rhenum flumen Horatius: Hector Ilius pro Iliensis Plautus. Virgilius:

B *Qualis vbi Oceani perfusus lucifer vnda.*

Oceani vnda, vt hic Oceanus imber.

9 CANENT *quo vincere par est*] Ineptissime. cui lectioni deprauandæ non postremus audaciam suam contulit Auantius, vt iam in multis fecit. vetus scriptura erat. *- cauent quo visere parent.* Puto, mediam syllabam in verbo *Visere* transferendam post *parent.* reliqua non multum negotij facessent. *- cauent quo iure parent se.* Cauent, inquit, quo iure & quibus defensionibus se instruant ad respondendum.

19 HESPERE, *qui cælo fertur*] *Fertur* de astro dixit, quemadmodũ Aratus semper, vt, - θεῶν ὑπὸ ποσσὶ φορεῖται.

32 HESPERVS *a nobis*) Desunt post hunc versiculum. Id sine ope melioris codicis explere non possumus.

Pag.38,3 VESPERE *mutato*) Lege, vt in veteri scriptum est: *Hespere* vocandi casu.

5 TACITA *quod mente requirunt*) QVOD non legebatur in nostro, sed QVEM. & melius. At iuuenes illi apud Callimachum citante Olympiodoro primo Commentario in Metheora, aliter ac diuerse ab his puellis faciunt.

αὐτὸν μὲν φιλέουσ᾽ αὐτοὶ δέ τε πεφρίκασι.
ἑαυτέων φιλέουσιν, ἀποστυγέουσιν ἑῶον.

Contra puellæ in Ciri Virgiliana:

Quem pauidæ alternis fugiunt, optantque puellæ.
Hesperium fugitant, cupiunt ardescere solem.

Pag.39,10 SVPER *alta vectus Attys*] In nostro scripto titulus legebatur: *De Attine furore percito.* Et sane ita vidi in quadam inscriptione, & apud Macrobium. Nam Ἄττιν, Ἄττινος, & Ἄττυς ἄττυος, vt φόρκυν, φόρκυνος, & φόρκυς, φόρκυος. Nero enim dixit Berecynthius Attin. Persius irridens versum Neronis: *Claudere sic didicit versum Berecynthius Attin.* Dio de Nerone: ἐκιθαρῴδησεν ἄττιν τινὰ, ἢ βάκχας. Lege: ἐκιθαρῴδησεν ἀττῖνα, ἢ βάκχας. Quibus etiam explicatur sequens versus Neronis apud eundem Persium:

Torua Mimalloneös implerunt cornua bombos.

Nam inde cognoscimus esse versiculum Neronis.

13 STIMVLATVS *vt furenti*] Melius noster liber, *stimulatus vbi furenti.* At secundo versu VT, quod legitur, omnem sententiam perturbat. Itaque deleo.

14 DEVOLVIT *lactes*] Noster, *illectas*. alij, *illactas.* quæ propius ad germanam lectionem accedunt. Legendum enim sine vllo dubio:

Deuoluit ill' acuta sibi pondera silice.

Hic synalœphen notauerat doctus librarius in Codice Gallicano: quod genus plures ita temporibus Catulli perscribebantur, vt auctor est Cicero libris de Oratore. *Acuta silice* protulit feminino. Virgilius: - *ah silice in nuda connixa reliquit.* *Illa pondera* quod dixit, non cuiuis statim obuium est. In rebus, quas nominare pudor non sinebat, semper hoc pronomine ILLE vtebantur. Supra:

Ibi illa multa tam iocosa fiebant. Infra:

Et quærendum vnde vnde foret neruosius illud.

Sed clarius Arnobius: *Priapum circumferentem res illas præliorum semper expeditione paratas.* Itali in suo idiotismo dicunt, *El cotale.* *Deuoluit* autem legendum ex illius scripturæ auctoritate. Hoc est in terram proiecit. Qui vero antea legebant *ille*, non *illa*, quomodo Latine loqui Catullum intelligunt, ipsi viderint. Non enim, opinor Catullus

A dixiſſet, Atys, ille deuoluit. ſed, Atys deuoluit.

15 MEMBRA *ſine viro*) Arnobius, quum de Atti loqueretur, ita etiam loquutus eſt. In quo ſequuntur Græcorum morem dicendi, qui viros exectos ἠνδροτομημένους vocant. Sextus Empiricus: κρόνος τὸν πατέρα ἠνδροτόμησε. Hieronymus ad Gerontiam: *Hierophanta apud Athenas euirat virum.*

17 MANIBVS *leue tympanum*] Et hic, & in ſequenti verſiculo legendum ſine conſonante, *Typanum*, vt apud Homerum:

ἦ κροτάλων, τυπάνων τ' ἰαχὴ, σὺν τε βρόμος αὐλῶν.

Sic infra *Didymi* non *Dindymi*:

Dea, magna Dea, Cybele, Didymi Dea domina.

18 TVA, *mater, initia*] Non hic ſacra, ſed plane crepundia. Apuleius in Apologetico: *Etiamne cuiquam mirum videri poteſt, cui ſit vlla memoria religionis, hominem tot myſteriis Deum conſcium, quædam ſacrorum crepundia domi adſeruare.* Nam tuba, & tympanum ſunt crepundia Cybeles, quum adhuc in cunis eſſet, vt Bacchi κῶνος καὶ ῥόμβος, καὶ παίγνια καμπεσίγυια. παίγνια, crepundia, initia. & Pindarus in Hy-

B porchemaſin vocat καταρχάς.

Σοὶ μὲν καταρχαὶ, μᾶτερ, πάρα
Μεγάλοι ῥόμβοι κυμβάλων,
ἐν δὲ καχλάδων κρόταλα
αἰθομένα τε δαὶς ὑπὸ ξανθαῖσι πεύκαις.

Hic locus apud Strabonem libro x. corrupte legitur.

25 TRVCVLENTAQVE *pelagi*) Horatius - *acuta belli.* Propertius:

Sæpe ego multa tuæ leuitatis dura timebam.

Alij tamen Græca inflectione legunt, *pelage*, vt apud Lucretium - *pelageque ſonora.* Vtrum melius neſcio. vtrunque ſane mihi probatur.

Pag. 40, 4 CELERARE *tripudiis*] Noſter liber *celebrare*. quod germanum Catullianum puto. Sic celebrem gradum pro celeri dicebant. Attius Ægyſtho:

Celebri gradu greſſum adcelerauiſſe addecet.

5 NOVA *mulier*] Sic in noſtro, non NOTHA, vt in Aldino.

11 ONVS *indomita iugi*] Hoc fecerunt docti viri ex ve-

teri scriptura I V C I. C pro G. vt sæpe iam docuimus, vt supra, *iuncier, macis*. A

25 ANIMO *æstuante rursus*] In nostro, *vsum*, non *rursus*. Quæ sunt vestigia priscæ scripturæ, quæ extabat in exemplari Gallicano. Nam prisco & archaico more scriptum erat *rusum*, pro *rursum*. Quam lectionem veteres excusi retinent, in quibus legitur: *Animo æstuanter vsum reditum i. n. t.*

27 PATRIAM *adlocuta*) Pro *mæsta* quidam libri habuerunt *maiestas*. quod nihil aliud est, quam priscus mos scribendi, maistus pro mæstus, vt Aimilius, pro Aemilius. Sic infra *nainia* pro *nænia*. vnde fecerant *ianua*.

29 DOMINOS *vt herifugæ famuli*) Idem etiam extulit Pindarus Pythiorum quarto carmine. ὁ γὰρ καιρὸς πρὸς ἀνθρώπων βραχὺ μέτρον ἔχει. εὖ νιν ἔγνωκε. θεράπων δέ οἱ οὐ δράστας ὀπαδεῖ.

31 VT *apud niuem & ferarum*) τὸ NIVEM commentum est Correctorum. noster liber liquido habet, *Vt apud, miser, ferarum*. quod retinemus. Interiectum illud *miser* σχετλιαστικῶς, vt τάλας, & τλήμων apud Tragicos Græcos. B

32 ET *omnia earum*) Legendum, *Et vt omnia earum adirem*. Ita enim ratio versus postulat.

Pag. 41, 8 QVOD *enim genus figuræ est.*) Versus etiam in manu scripto corruptissimus. Et tamen nemo hactenus, quod sciam, ne de mendo quidem admonuit. Legendum vero: *Quod enim genus figuræ est, ego non quod habuerim?* Sequentia, vt alia taceam, & coniecturam nostram probant, & quid velit poeta, declarant.

9 EGO *mulier*) Ne hic quoque ineptissimam lectionem odorati sunt. Quum deploraret mutationem fortunæ suæ, inter alia, conquereretur se mulierem fuisse? imo nunc est, quod conqueratur, se esse. Sed, quia iam certissime constat, deprauatum locum esse, non dubium quin legendum sit, *Ego puber, ego adulescens*. Vide quid in Festum annotauimus. Ibi enim, si bene memini, hunc locum attigimus.

16 NIVE *amicta loca colam*) Nihil muto. Vereor tamen ne commentitia sit hæc lectio. Nam, quæ in nostro scri-

A pto est, valde mihi probatur. Est autem hæc:

Ego viridis algida Idæ neamicta loca colam.

Neamicta, vt necmancupi, nefunera, nesapus, hoc est non sapiens. Q. Terentius Scaurus: *Nam*, inquit, NE *pro* NON *positum est apud antiquos, vt Nefrendes porcos, qui fabam frendere non possunt: Nesapus, qui non sapit*, &c.

17 PHRYGIAE *columnibus*] Male Turnebus columina hic interpretatur arbores. Cauesis illi fidem habueris.

20 PALAM *sonitus abit*] Lege, *palans sonitus abiit*.

22 GEMINAS *deorum ad auris*] Corruptus versiculus: &, quod non leue est, loco suo motus. Quæ transpositio illi has mendas creauit. Totus igitur locus ita legendus:

Roseis vt huic labellis palans sonitus abiit,
Ibi iuncta iuga resoluens Cybele leonibus,
Geminas eorum ad auris noua nunciat ferens,
Leuumque pecoris hostem stimulans ita loquitur.

Vides & ordini suo & integritati hunc locum restitutum. Geminas aures vt olim monuimus, etiam dixit Virgilius Culice: vide quæ in eum locum notauimus. Non interpretabor verba Catulli, quæ ipsa per se clara sunt. Dolendum erat hæc hactenus animaduersa non fuisse. B

24 AGEDVM *inquit*] Hæc omnia interpolata sunt ab ijs, quibus nimis otij supererat ab re sua. Et liber noster, & priscæ editiones ita habent:

Agedum, inquit, age ferox, fac vt hunc furoribus,
Fac vt hunc furoris ictu reditum in nemora ferat.

Parum licentiæ in illis emendandis ab æquo lectore peto. Ita enim scripsit Catullus:

Agedum, inquit, age ferox, i. face vt hinc furoribus,
Face vt hinc furoris ictu reditum in nemora ferat.

Quæ omnia concitatum animum, ac contentam ἐμοχλὴν exprimunt.

26 MEA *libere*] Aliquantum variat scriptura in nostro: *Mea libera nimis qui*. Profecto legendum; *Mea liber ah nimis qui*. A pro *Ah*, vt iam monuimus, semper in hoc libro scriptum fuit.

27 TVA *verbera patere*] Sic recte docti viri ex scriptura corrupta, *tua. verũuera patere*. quia scilicet Gallicanum exemplar habuerat *veruera*, vt non semel in Pandectis

Florentinis scriptum fuit. Est autem ad verbũ ex Homero: A

> ὄρῃ δὲ πλευρὰς τε καὶ ἰξία ἀμφοτέρωθεν
> μαστίεται, ἑὲ δ' αὐτὴν ἐποτρυνέει μαχέσασθαι.

Pag. 42, 5 DEA *domina Dindymi*] Transposita a Correctoribus. Lege: *Dea, magna Dea, Cybele, Didymi, Dea domina.* *Didymi* sine, *n*, vt supra *typanum*. Martialis:

> *Quales nec Didymi sciunt puellæ.*

18 TEXTA *carinæ*] Texere naues veteres dicebant, a quo locus, quo naues fabricantur Textrinum dicebatur. auctor Seruius in schedis nondum vulgatis. Ennius:

> *Idem campus habet textrinum nauibu' longis.*

hoc est, ναυπήγιον. τὰ ὕφη νεὼς dixit Archimelus poeta in nauem Ieronis.

> ἄτρακτον γὰρ ψαύει καρχήσια καὶ τελελίκτους
> θώρηκας μεγάλων ἀπὸς ἔχει ὑφέων.

Male enim apud Athenæum νεφέων. Ouidius:

> *Texitur & costis panda carina suis.* Silius:
> *Flumineam texit, qua transuehat agmina, classem.*

26 NVTRICVM *tenus*] Eleganter sane. sed mirum in nostro liquide scriptum, *Iam crurum tenus.* Atqui Auantius hoc se dicit in suo reperisse: quem omnes editiones secutæ sunt, imo & libri, qui ante hos centum annos scripti sunt, habent *Nutricum.* B

Pag. 43, 13 GRAIVGENASQ *domos & mœnia Larissea*) Ita omnino habet noster codex, quod cur mutem, non habeo. quanquam *Graiugenumq; domos*, non *Graiugenas* scribẽdum est. Quos Græci ἕλληνας vocãt, eos Latine Graios dicimus. At ἕλληνες proprie dicti sunt, qui in ea Thessaliæ parte, vbi est Larissa, habitarunt. Strabo libro octauo: Ἀπολλόδωρος μόνους τοὺς ἐν Θετταλίᾳ καλεῖσθαί φησιν ἕλληνας. Quæ de Grannone etiam ante eruditissimum P. Victorium dicta sunt, ea scimus a mente Catulli abhorrere.

13 PHARSALIAM *coeunt*] Manifesto legendum *Pharsalon coeunt.* Lucanus:

> *Emathis æquorei regnum Pharsalos Achillis.*

Nam syllaba aliter repugnat. & in eo oppido nuptiæ Thetidis celebratæ sunt. vnde Thetideon vocatum est. Euripides Andromacha:

A φθίας δὲ τῆς δὲ καὶ πόλεως φαρσαλίας
σύγχορτα ναίω πεδί' ἵν' ἡ θαλασσία
πηλεῖ ξυνῴκει χωρὶς ἀνθρώπων θέτις
φεύγουσ' ὅμιλον. θεσσαλὸς δέ νιν λεὼς
θετίδειον αὐδᾷ, θεᾶς χάριν νυμφευμάτων.
ἔνθ' οἶκον ἔσχε τόνδε παῖς ἀχιλλέως.

Poetica autem circũlocutione *πόλιν φαρσαλίαν* pro Pharſalo ipſo. vt Varro Meliam, Chiam inſulã, pro Melo, Chio. Et fortaſſe *Pharſalica tecta*, aut *Pharſali tecta* melius legeretur. Vulgarem lectionẽ non male tueri poſſumus. ſi licentiam hanc poetæ concedamus. Sic in eodem verſu eandem ſyllabam producere & corripere non raro ſolebant veteres. Lucretius: *Craſſaque pugnabant liquidis, & liquida craſsis.* Theocritus – *τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται*. Horatius:

Me fabuloſæ vulture in Apulo.
Altricis extra limen Apuliæ.

Notum illud Martialis:

Dicunt Earinon tamen poetæ.
B *Sed Græci, quibus eſt nihil negatum:*
Et quos APEC APEC *decet ſonare.*

Lucillius libro nono:

A primum eſt. hinc incipiam, & quæ nomina ab hoc ſunt.
A primum longibreui' ſyllaba. nos tamen vnum
Hoc faciemus, & vno eodem, vt dicimu', pacto
Scribemus pacem, placide, Ianum, aridum, acetum,
APEC, APEC *Græci vt faciunt* –

25 CONCHYLIS *purpura*] Si vera eſt lectio hæc, conchylis eſt *κογχυλὶς κογχυλίδος*. Vetus tamen ſcriptura præfert *conchyli*, non *conchylis*. Sic Serenus: *Purpura torretur conchyli perlita fuco.* Credo igitur *conchyli* legendum.

27 HEROVM *mira virtutes*] Heroum virtutes *ἀρχαϊκῶς* dictum pro heroibus ipſis, vt virtus Catonis Horatio, Homero *βίη πριάμοιο*. Apollonius: – *παλαιγενέων κλέα φωτῶν*. hoc eſt Heroas ipſos.

31 NEC *dum etiam ſeſeque ſui tum credidit eſſe*] Vltima pars huius verſiculi conficta eſt a correctoribus. Nam vetus ſcriptura ita concepta eſt in noſtro libro; *Nec dum etiam ſe-*

ſeque ſui cui . . . . credet. Puto minorem lacunam relinquendam, ſed minimo labore legi poſſe: A

Nec dum etiam ſeſe quæ ſit vix & ſibi credit.

Nam *credet* haud dubie pro *credit* poſitum eſt, vt ſupra, *acquieſcet* pro *acquieſcit.* ſcriptum fuerat: *Necdum etiam ſeſe que ſit viſ et ſiui credet.* Ex quo formata eſt illa quorundam ſcriptorum librorum lectio: *Necdum etiam ſeſe que ſui tui ſe credet.* Parum puto me a veræ lectionis veſtigiis diſceſſiſſe.

Pag. 44, 5 BACCHANTIS *proſpicit euoe*] τῆς βακχευούσης εὐοῖ. id eſt τῆς εὐαζούσης Nam *Euoe* hic non eſt nomen, quod putauit Parthenius, & fortaſſe doctiores illo credere potuerunt.

14 TOTA *pendebat perdita mente*] Hic emendatius legitur in noſtro manuſcripto: *- - toto te pectore, Theſeu,*

Toto animo, tota prodebat perdita mente.

Ita ergo reponito.

19 GORTYNIA *tecta*] Noſter liber *templa.* Quod ἀρχαϊκῶς dictum ab illo. nam omnia loca templa vocabant veteres. Vide Varronem.

21 ANDROGEONEAE] Recte emendarunt docti viri, quum in libris ſcriptis legeretur, *Quom Androgeneæ.* αἰδρόγεως. ſed quidam fecerunt metaplaſticos αἰδρογέων. Propertius: *Reſtituit patriis Androgeona focis.* Oraculum autem, quod acceperunt Athenienſes de perſoluenda pœna Androgeoneæ cædis huiuſmodi eſt. Id enim, quia paſſim omnibus obuium non eſt, apponere volui. B

λοιμοῦ, καὶ λιμοῦ τέλος ἔσσεται, ἤν περ ἑαυτῶν
σώματ' ἀπὸ κλήρου ἄῤῥεν καὶ θῆλυ νέμητε
Μίνωϊ εἰς ἅλα δῖαν ἀποστέλλοντες, ἀμοιβὴν
τῶν ἀδίκων ἔργων. οὕτω θεὸς ἵλαος ἔσται.

24 QVIS *anguſta malis*] Noli dubitare, quin legendum ſit *Auguſta.* Perpetuum epithetum mœniorum auguſta: Ennius: *Auguſto augurio poſtquam incluta condita Roma eſt.* Quia igitur auguſto augurio ponuntur mœnia, ob id auguſta dicta. Romane ergo de rebus Græcis loquitur. vt ne addam, quod θεόκτιστον ἄστυ potuit indicare. Nam Minerua cum Neptuno condidit.

27 FVNERA *Cecropiæ nefunera*] Ita iunctim legendum.

A Græci quibus licet eſſe tam diſertis, poſſunt vno verbo cõtraria duo ponere. *γάμος ἄγαμος*. Latini voluerunt exprimere, vt ille poeta apud Ciceronem qui dixit, *innuptis nuptiis*. Aliquando non poſſunt, vt hic *funera nefunera, τάφος ἄταφος*. Sic aliquando Græci penuria laborant, vt Sophocles dixit *γυναῖκα οὐ γυναῖκα*. Dio, cui nulla eſt impoſita neceſſitas figurate loquẽdi, ita pene loquitur. vt quum dicit, *διὰ τὴν τῶν σφαγίων οὐκ εὐμορφείαν*. noluit enim dicere *ἀπμορφησίαν*. libro quadrageſimoquinto. & libro quadrageſimonono, *αἴτιον τῆς οὐ διώξεως αὐτῶν*. Aſperum enim fuiſſet, *ἀδιωξίας*. quanquam & ſic nihilominus Græce loqui potuiſſet.

Pa.45,1 PROGIGNVNT *flumina myrtos*] Repone *ἀρχαϊσμὸν* ex veteri ſcriptura *myrtus*. Sic Virgilius in Culice: *Aeria platanus*. hæc minima, quæ magiſtelli vocant, tanti momenti ſunt, vt ſine illis ne ſeria quidem ſæpenumero tractari poſſint. Exemplum eſto in ſecundo Georgico.

Et ſteriles platani malos geſſere valentes,

B *Caſtaneæ fagos --* Quid? Caſtaneæ inſeritur fagus? o me hominem vacui capitis, ſi puto hæc ad agricolationem facere, niſi iterum ad chaonias glandes reuertamur. Legendum enim profecto: *Caſtaneas fagus*. Fagus enim pluraliter, vt hic myrtus, vt in Culice platanus.

4 QVAM *toto concepit pectore flammam.*) Repone *Quam cuncto concepit p.f.* ex veteri libro.

8 QVAEQVE *Idalium frondoſum*] Lego *frondoſam*. Sic apud Ouidium *Ilion defenſa*.

14 AVT *mortem oppeteret Theſeus*] Ita magis placet, quam ſcriptura libri noſtri *expeteret*. Pacuuius Niptris: *Priuſquam oppeto malam peſtim hoſtili mandatam manu*.

20 ILLA *procul*] Totum hunc locum ex noſtro libro ita legito:

-- illa procul radicibus exturbata

Prona cadit, lateque & comminus obuia frangens.

Quod autem ex *obuia* factum ſit *omnia*, hoc debetur priſcæ ſcripturæ. Nam ſine vllo dubio ſcriptum fuerat, *ouuia*. ex quo *omnia* conflatum. Hic enim fuit priſcus ſcribẽdi modus. Victorinus; *Ob autem mutatur in cognatas eaſdem, vt*

offert, officit, & ommouet, ommutescit, & oppandit, opperitur, & omhertit, ouuius. A

22 SIC *domito saeuum prostrauit*] Noster liber, *prosternit.* Ita solebant ex praesenti praeteritum facere, vt olim in Varronem docuimus. Sic atteruisse, discedisse, relinquisse.

23 NEQVICQVAM *vanis iactantem cornua ventis*] Apud Ciceronem in epistolis ad Atticum legitur versiculus, qui ne verbo quidem vno minus eandem sentētiam concipit:

πολλὰ μάτην κεράεσσιν ἐς ἠέρα θυμήναντα.

24 INDE *pedem victor*) Repone ex scriptura veteri *sospes.* vt etiam olim Aldus excudit.

30 VT *consanguineae complexum*] Dissentit ab alijs. Nam consanguineam illam, hoc est Phaedram auexit secum.

31 QVAE *misera ignaro fleret deperdita luctu*] Non Catulli, sed correctorum haec sunt. Vetus scriptura in nostro libro ita concepta fuit.

Quae misera ingrata . . . . deperdita leta.

Illud LETA sine vllo dubio transpositum censeo. Nam *tela* legendum. verbum, quo illam lacunam explendum est, quod aliud putem, quam VIXIT?

Quae misera ingrata vixit deperdita tela. Quae, inquit, solata est suum dolorem tela facienda. Hoc videtur, vt alia, imitatus Virgilius libro nono: - - *& tela curas solabar aniles.* B

32 THESEI *praeferret amorem*] Liquida scriptura in nostro: *Omnibus aut dulci Thesei praeoptauit amorem.* Quam qui mutauit quo flagro dignus non fuit? Attici dicunt προτιμᾶσθαι. optare, αἱρεῖν. Sallustius Historia tertia: *Atque eum Caepio laudatum, accensumque praemiorum spe, quibus cum optauisset, ire iubet.* Vide Nonium.

Pag. 46, 2 AVT *vt eam dulci deuinctam lumina somno*] Noster codex non *dulci,* sed *tristi.* quae lectio verior est. Nam tristem somnum dicit, propter ea, quae consequuta sunt. Non enim hic locum habet Homeri νήδυμος ὕπνος, neque vtitur perpetuo epitheto.

5 CLARISONAS *imo*] Neque hoc γνήσιον puto. Nam noster liber planam scripturam praefert, CLARIFICAS. hoc est simpliciter, claras. sic infra *Iustificā mentem,* Iustam.

9 TOLLENTEM *tegmina surae.*) *Tegmina,* cothurnos.

Purpureoque alte suras vincire cothurno.

ABDV-

A 12 ABDVCTAM *perfide*] Latinum ſane. ſed cur illis diſplicuit antiqua lectio, *auectam?* quæ melior ſane eſt. quia naui eam auexit. Sed ex priſca ſcriptura manauit error. Nam, *abuectam* ſcriptum fuit.

18 VELLET *miſereſcere*] Mirum conſtantem eſſe ſcripturam in calamo exaratis, MITESCERE. Plane puto ſcriptum fuiſſe: *Immite vt moſtri vellet miteſcere pectus. moſtri* antique enunciatum pro *monſtri.* Moſtellaria, pro monſtellaria. Moſtellum, monſtellum. Quis dubitat elegantiſſime dictum monſtri pectus ἀντὶ τοῦ ὠμόφρονος. Propterea dixit, *miteſcere.* ἡμεροῦσθαι, ἢ θασσεύεσθαι. monſtrum enim θῆρα & feram belluam intelligit. Manifeſtum ergo commentitiam eſſe vulgatam lectionem. Ita autem conſtruendum, quaſi dixiſſet, vt tuum pectus monſtri. Auſonius: *Anticipeſque tuum Samii lucumonis acumen,* vt a nobis olim emẽdatum eſt. Acumen tuum lucumonis. M. Cato Ciceroni: *vt tuam virtutem cognitam in maximis rebus domi togati, armati foris.* Virtutem tuam togati dixit. Cicero L. Paulo cos. *me conſulem tuum ſtudium adoleſcentis perſpexiſſe.* Quæ omnia dicta

B ſunt per ἔλλειψιν *tui.* ſtudium tui adoleſcentis. In Græcis minus laboraremus. τὴν σπουδὴν σοῦ μειρακίου. Hic ergo *pectus monſtri,* hoc eſt pectus tuum, qui monſtrum es. Vix eſt, vt aliter ſcripſerit Catullus.

19 AT *non hæc quondam*] Quia hæc, vt pleraque alia ab imperitis correctoribus interpolata ſunt, nihil periculi eſt veterem lectionem in ſuas ſedes reponere:

At non hæc quondam nobis promiſſa dediſti
Voce. mihi non hoc miſeræ ſperare iubebas.

22 QVAE *cuncta aerii*) Liber noſter. *Quæ contra aeril.*

Pag. 47, 12 SED *quid ego ignaris*) Lycophron:

τί μακρὰ τλήμων εἰς ἀνηκόους πέτρας,
εἰς κῦμα κωφὸν, εἰς νάπας δυσαλθήδεις
βάζω, κενὸν ψάλλουσα μάστακος κρότον;

22 RELIGASSET *nauita*) Ligare funem, eſt ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζεσθαι. Quod Græcorum poetarum more dictum, qui id exprimunt per, πείσματ' ἀνάψαι. contra religare funem, eſt ſoluere nauim, proficiſci. Horatius: *Siue iactatam religarat vdo Litore nauim.*

24 CONSILIVM, *in nostris quæsisset*) Noster, *reliquisset*, alij *requisisset*. non est obscurum legendum *requiesset*. A

Nec malus hic, celans dulci crudelia forma

Consilia, in nostris requiesset sedibus hospes.

26 IDMONEOSNE *petam*) Satis constat hæc a malis correctoribus an corruptoribus contaminata esse, alijs *Idmeneos*, alijs *Idomenii* legentibus. At si priscam scripturam reponamus, nihil est præterea quod desideremus. Est autem eiusmodi

Isthmoneosne petam montis. Lege:

Isthmon, eosne petam montis, ab gurgite lato

Discernens pontum truculentum vbi diuidit æquor?

Isthmon ne petam, inquit, an eos montes, vbi æquor discernens diuidit pontum truculentum? Obsecro te, candide lector, quid est in hac lectione, quod te offendere possit? multi sunt isthmi in Creta, quorum meminit Strabo. Quemnam habuerit in animo Catullus, quum hæc scriberet, tuum est quærere, & inuenies apud Strabonem. qui non vnius ἰσθμοῦ in Creta mentionem facit.

31 QVINE *fugit lentos*) Illud LENTOS conformatum ex prisca scriptura VETITOS. Quod fortasse non male excogitatum. Virgilius: *- remus lentandus in vnda.* B

Pag. 49, 11 FERRVGINE *hibera*] Glossæ: *Ferrugo*, πορφύρα μέλαινα.

13 AC *sedes defendere sueta annuerit*] Ex veteri scriptura lege:

Quæ nostrum genus ac sedes defendere fretis Annuit.

21 QVVM *te reducem sors prospera sistet*] Haud diu est, quum hæc adulterina lectio in alienas sedes inrepsit. Nam & vetus scriptura, & antiquitus emissæ editiones non SORS, sed AETAS habebant. Quare illud retine. Virgilius octauo Æneidos:

Adtulit at nobis aliquando optantibus ætas

Auxilium, aduentumque Dei -

Pag. 50, 1 QVAE *tum prospectans*] Et hic quoque grassatores isti ac insessores bonorũ auctorum audaciæ suæ ac temeritatis vestigia reliquerunt. Nam bene habet vetus: *Quæ tamen adspectans* Est idem cum illo, quod superius notauimus: *Tardet ingenuus pudor.*

A *Quæ tamen magis audiens*
Flet, quod ire necesse sit.

9 PARS e *diuolso raptabant*] Ita habet noster, non *iactabant*.

12 ORGIA *quæ frustra*] Apuleius Apologetico: *Vel vnius Liberi patris symmistæ, qui adestis, scitis quid domi conditum celetis, & absque omnibus profanis tacitę veneramini.*

15 MVLTA Q. *raucisonos*] Omnis vetus scriptura MVLTI. Fortasse verum est quod habent multæ editiones: *Multi raucisonis efflabant cornua bombis*. Porro eiusmodi pompa Bacchantium fere eodem modo ab Aeschylo ἐν Ἠδωνοῖς describitur. Σεμνὰ Κότυς ἐν τοῖς Ἠδωνοῖς.

ὄργια δ' ὀργάν' ἔχοντα.
ὁ μὲν ἐν χερσὶ
βέμβικας ἔχων τόρνου κάματον,
δακτυλόδεικτον πίμπλησι μέλος
μανίας ἐπαρωγὸν ὁμοκλαί.
ὁ δὲ χαλκοθροῖς κοτύλαις ὀτοβεῖ
* ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει.
B ταυρόφθογγοι δ'
ὑπομυκῶνταί ποθεν ἐξ ἀφανοῦς
φοβεροὶ μῖμοι. τυπαίου δ' ἀχὼ,
ὥσθ' ὑπογαίου
βροντῆς φέρεται βαρυταρβής.

17 TALIBVS *amplifica*) Hactenus vestis illa descripta. Vestibus etiã toros geniales cõregi solitos auctor Lucanus:
Legitimæque faces, gradibusque adcliuis eburnis
Stat torus, & picto vestes discriminat auro.

25 PROCEDVNT *leuiterque sonant*] Non leuiter hæc contaminata esse fidem fecerit ea, quæ in nostro libro extat, scriptura.
Procedunt, leni resonant plangore cachinni. Lege:
Prociduum leni resonant plangore cachinnum.
Error inde natus, quod E pro I more suo posuerat librarius in Gallicano exemplari. Scripserat enim *Proceduum.* vnde *Procedunt* formatum. Prociduum cachinnum proculdubio vocat sonorem, quem vndæ ad litus procidentes

faciunt plangendo. Non enim cachinnus significat crispationem vndarum, sed sonitum illum, quem plangore vndæ ad litus edunt. Attius Phinidis: A

Ac vbi curuo litore latrans
Vnda sub vndis labunda sonit,
Simul & circum magnisonantibus
Excita saxis sæua sonando
Crepitu clangente cachinnat.

Quæ disertim mentem Catulli interpretantur. Cachinnare in vndis Græci καγχάζειν, καχλάζειν, καχάζειν dicunt. Euripides Hippolyto.

-- ἢ πέριξ ἀφρὸν
πολὺν καχλάζων ποντίῳ φυσήματι.

27 PVRPVREAQ. *procul nantes a luce refulgent*) ἀμαρύσσουσι.

Pa 51,7 NEREIDVM *linquens claris*) Cõspurcata hæc sunt ab illis bonorum auctorum carnificibus. Nam si doctrinam nullam nobis præstare possunt, saltem pudorem aliquem ab illis hic exigere nostro iure possumus. Nullus liber manu scriptus, nulla editio antiquitus emissa extat, quæ non habeat *Minosin linquens doris.* Parua dictu labes, sed non parui momenti. Legendum enim: B

Minuasin linquens doris celebranda choreis.

Minuasin archaica scriptura, & Græca declinatio, μινυάσιν. Sic Propertius: vt notamus suo loco:

Grata domus nymphis humida Thyniasin. Idem:
Non minor Ausoniis est amor ab Dryasin. Item:
Ah dolor ibat Hylas ibat Hamadryasin.

Primam in *Minyasin* produxit non aliter, quam poetæ alij primam in Italia, Phylacides, & alijs. doras choreas quas vocet, non obscurum est. Alludit enim ad morem doricarum puellarum, quæ in phænomeridibus saltabant. Idque Græci vocabant δωριάζειν.

8 NON *vacuus. namque ille tulit*) Hæc non minore incommodo ac illa superiora, accepta sunt. Vetus & scriptorum & excusorum lectio: *Nonacrios. namque ille tulit.* Sed τὸ *ille* additum ad fulciendum versum. Itaque non difficilis est coniectura hęc inuestigandi. Deest igitur prima syllaba

A in prima voce * *nonacrios*. Lege vero: *Cranona erisonamq; tulit.* Cranon est vrbs intra Tempe. auctor præter alios Stephanus. *Erisonam* pro *Aerisonam* prisco illo more scribendi. De fodinis metallorum Thessaliæ satis Plinius. Aerisonam vocat, propter metalla, quomodo eodem omnino locutus est modo Martialis: *Et ferro Plateam suo sonantem.* Id est Plateam ærisonam. in qua scilicet ferrum aut æs foderetur. Totus vero egregius iste locus ita & legendus, & distinguendus:

Confestim Peneos adest. viridantia Tempe,
Tempe, quæ siluæ cingunt superimpendentes,
Minyasin linquens doris celebranda choreis,
Cranona erisonamque, tulit radicitus altas Fagos.--

Scio quid super hoc loco viri docti conati sunt. sed frustra, vt apparet. Peneus igitur adfuit, linquens Tempe, & Cranona. Sic Græci λιπὼν τὴν πόλιν. Euripides Hecuba.

ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα, καὶ σκότου πύλας
λιπὼν, ἵν' ᾅδης χωρὶς ᾤκισται θεῶν.

B Ennius ea ita circunlocutus est:

Adsum, atque aduenio Acherunte vix via alta atque ardua
Per speluncas saxeis structas aspereis pendentibus
Maxumeis, vbi rigida constat crassa caligo inferum.

Cranon autem feminino, quamuis Narbo Martius, Hippo regius dicatur. Sic supra, *Sirmio venusta.* Sic Silius dixit, *-regia Pleuron.* Iuuenalis *-quam Dorica sustinet Ancon.* & in commune omnes vrbes feminino genere efferunt. Ouidius:

Tum quum tristis erat, defensa est Ilion armis. Item:
Sed mihi quid prodest vestris disiecta lacertis Ilion?-

Vbi vulgo *Ilios* supponunt.

IO LENTAQVE *sorore flammati phaethontis*) Vetus lectio *--letaque sorore.* Lege, *fletaque sorore.* Nota fabula de Heliadum lacrimis.

20 VNIGENAMQ. *simul cultricem montibus Idæ*) Vetus scriptura: *montibus idri.* veteri more scriptum *idri* pro *hydri*, hoc est serpentis Pythonis. montes hydri sunt delphici montes propter Pythonem serpentem ibi ab Apolline sagittis confixum. Quod autem hic ait Phœbum cum

Diana mansisse solos, neque Pelei nuptijs interfuisse, falsum conuincit Aeschylus. apud quem Thetis ita de Phœbo conqueritur: A

- τὰς δ᾽ ἐμὰς εὐπαιδίας,
Νόσων τ᾽ ἀπείρους καὶ μακραίωνας βίου,
Ξύμπαντά τ᾽ εἰπὼν, θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
Παιῶν᾽ ἐπευφήμησεν εὐθυμῶν ἐμέ.
Κἀγὼ τὸ φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα
Ἤλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρύον τέχνῃ·
Ὁ δ᾽ αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρὼν,
Αὐτὸς τάδ᾽ εἰπὼν, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν
Τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.

28 CANDIDA *purpurea talos*) Apponam priscam lectionem: *Candida purpurea Tyrios extinxerat ora.* Admonui iam non semel, hic T pro C, & contra mutatum esse. Quare & hic quoque pro *extinxerat* legendum *excinxerat*. Candida vestis purpurea ora Tyrios excinxerat. hoc est spoliarat Tyrios institores. Hæc vestis a Tyrijs profecta erat. Supra docui Sindonem Tyriam hoc vocari. oram illam purpuream interpretare institam: quæ propria matronarum erat. Instita, vt veteres magistri interpretantur, est περιπόδιον, παραπέδιλον. excingere aliquam aliqua re Latinum est. Silius libro decimoquinto B

- apparent mœnia Graio
Condita Massiliæ populis excincta superbis,
Barbarus immani quæ territat accola ritu.

In veteribus libris pro *vestis* legebatur *quercus*. quod nos olim licet mendosum enarrare conati sumus. Id si cui placet, per me quidem sequatur licet. Hæc tamen vera est lectio, quam nunc publicamus.

Pag. 52, 10 CARMINE *perfidiæ*) Ita docti viri emendarunt ex antiqua scriptura illa, *carmine, perflabat.* Id accidit, quod in Langobardicis literis nulla est omnino inter I & L differentia. item diphthongus diuisim legitur in veteribus libris *ae, oe* &c.

post 41 v. NVLLA *domus tales*) Tres hi versiculi vt adulterini neq; in nostro libro & quibusdā antiquis editionibus adscripti, a nobis reijciūtur. Et sane si quis propius spectet,

A eos superfluos iudicabit. Suspicor esse Marulli, aut similis frontis. Nam putarunt abruptum nimis esse, a nuptijs ad liberorum mentionem descendere. In quo decipit eos acutum suum iudicium.

Pag. 53, 2 QVVM *tremulo in canos*) Interpolatitia lectio. Vetus est, *Quum cinerem canos.* Lege, *Quum cineri incanos.* Nam *e* pro *i*, vt in alijs, positum erat. nisi, quod verisimilius, *cinerei* pro *cineri* scriptum fuit.

5 PROSTERNENS *messor aristas*) Hæc mutarunt, quibus ad saporem vetustatis palatum obrutuerat. nam diserte vetus scriptura ita concepta est: *Nanque velut densas precernens cultor aristas.* *Cultor* est agricola, colonus. *precernens*, quod toties apud Homerum ἐυνοκόμῳος. Referenda igitur hæc ad priscorum morem, quem seruabant in metendo. Nam pro nationum diuersitate diuersi & metendi hodieque sunt modi.

11 QVOIVS *iter cæsis angustans*) Attius epinausimache:
En Scamandriam vndam sanctam salso obtexi sanguine,
Atque aceruos alta in amni corpore expleui hostico.

B Manifesto sunt ipsius Achillis verba.

20 MADEFIENT *cæde sepulchra*] *Madefient* recte ex *Madescent*, quod in veteri scriptura erat, fecerunt docti viri, neque vllum negotium fuit hoc diuinare.

Pag. 54, 2 FELICIA *Pelei carmina*] Pelei τοῦ πηλέως. Virgilius;
Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo. τοῦ ὀρφέι.

3 CECINERVNT *pectore Parcæ*] Noster *Omine*, non *pectore*. & ita legatur omnino necesse est. Nam hic intelligitur de ominibus, quæ in nuptijs captabantur. An non ea sunt vera omina, quæ Parcæ cecinerunt? Sed quid argutamur? Canere diuino omine est plane θεσπίζειν, θεσπιῳδεῖν. Diuino omine cecinerunt, ἐμαντεύσαντο.

5 SAEPIVS *& sese*] Prodigiosa lectio vetus, *Nereus vt sese mortali ostendere cœtu.* Ego quid pro illa, quod verum sit, substituam, non habeo. Fortasse nullum est mendum, & constat lectio. Sæpius, inquit, cælicolæ solebant inuisere castas domos, vt ecce Nereus, qui se ostendit mortali cœtui ob nuptias Thetidis filiæ.

7 TEMPLO *in fulgente reuisens*] Archaica locutio. vt

Reuiſo domi. Reuiſo ad eum. A

9 CONSPEXIT *terra centum*] Inepte pro *Centum* quædam editiones habebant *cretum*. Virgilianum illud eos ſatis refellit,

Centum quadriiugos agitabo ad flumina currus.

15 ARMATAS *hominum eſt*] Nam Nemeſis, ſeu Rhamnuſia Dea victoriæ,& trophæorũ. Auſonius in Epigrammate, quod vertit ex Græco de Nemeſi.

23 DIVOS *ſcelerare penates*] Non *penates*, ſed *parentes* habet liber noſter. Recte. πατρώους θεοὺς parentes deos vertit. & ita poſtulat ſententia. Nam quum ſcelus hoc cum priuigno commiſerit, quid aliud quam in paternos Deos impiauit ſe? Patri enim ipſi iniuriam facit. Parentes igitur Dei, πατρῷοι γενήτορες.

32 NEC *potis eſt dulcis muſarum*] Non diſplicet, quod in ora libri noſtri eadem manu notatum eſt: *Nec potis eſt harum dulcis.* imo verum eſſe putamus. Neque enim bis idem repetere, Latinum eſt. Nam quum dixit virgines pro Muſis, quare Muſarum iterum meminit, niſi δὶς ταυτὸ εἰπεῖν vult, quod eſt in prouerbio Græcorum? B

Pag. 55, 5 OBTERIT *ex oculis*) Græciſſat. *obterit*, ἀμαθύνει. ἀφανίζει.

6 ADLOQVAR) Expunximus hunc verſiculum. Siquis id queritur iniuria factum, habet lacunam in noſtro libro, quacum de eo expoſtulet.

9 CARMINA *morte canam*) Veteres editiones *legam*. Eius extant in noſtro veſtigia. Legitur enim, *tegam*.

11 FATA *gemens Ituli*) ἴτυς, ἰτύλος. ἔρως, ἐρωτύλος. Sed reclamat vetus ſcriptura - *abſumti fata gemens Prothei*. Prothoum ego Tentredonis filium ex Homero, & Lycophrone ſcio, nullum præterea ſcio.

13 HAEC *expreſſa*) Vetus liber *excerpta*. ab eo Eclogæ dictæ.

28 DVLCIS *amor gyro*) Ita docti viri ex *Gouero* aut *giuodero*. Nam & illud correptum ex *goero*. Goerus eſt Gyrus. Auſonius:

Octo & octoginta goeris, & ſuper triborio. Idem,
Additis ad hos priores goeros geminis orbibus.

A Idem doctissimus poeta dixit Cocbum pro cubo, vt olim in nostris Ausonianis lectionibus notauimus. Gyrus autem est flexus metæ. vt - *Interiore diem gyro rapit.* hoc est sinisteriore flexu. Spatium Lunæ & solis non mirabitur, qui scit eis bigas, & quadrigas adtribui.

Pag. 56, 1 NOVIS *auctus* Hymenæis] Repone - *nouo auctus hymenæo.* Hoc facimus auctore vetere scriptura.

5 ANNE *parentum*) Elegiam quidem Callimachi in comam Berenices non habemus. sed extat similis locus ex eius dactylicis:

> ἁ παῖς ἁ κατάκλειστος
> τὰν οἱ φασὶ τεκόντες
> εὐναίοις ὀαρισμοῖς
> ἥδειν ἶσον ὀλέθρῳ.

Plane ipsissima est sententia.

17 ANNE *bonum oblita es*) Ex vestigijs priscæ scripturæ colligimus ita Catullum scripsisse: *Anne bonum oblita's facinus, quod regium adepta's coniugium?* Sic apud Ciceronem in

B epistolis: *imminuta'st, appellanda'st, nulla'st*, vt obseruat doctissimus P. Victorius.

18 QVOD *non fortior auxit alis*) Lege - *quod non fortior aut sit alis?* Anne oblita es, & quod nupsisti Regi, & quod nemo te fortior sit? Historia huius rei extat apud Hygenum, quare magnanimam vocet eam.

23 AT *quæ ibi pro cunctis*) Ita concinnandus locus:

> *At quæ ibi, proh, cunctis pro dulci coniuge Diuis*
> *Non sine taurino sanguine pollicita es,*
> *Si reditum tetulisset is, aut in tempore longo*
> *Captam Asiam Aegypti finibus adijceret?*

Pag. 57, 1 QVEM *maxima in oris*] Scriptura plane characteris Langobardici: A pro V, & contra. Nam *maxim' in oris* scribendum erat. sed, vt iam dixi, in eo charactere nihil inter se differunt hæ literæ duæ. Quem, inquit, Atho maximum in oris Phthiæ progenies clara superuehitur. Progeniem claram dixit Macedones adulans Ptolemæo propter Alexandrum, & eius successores Ptolemæos.

3 QVVM *medi irrupere*) Correctores antiqua lectione offensi, eã mutarunt, quæ erat, *Quum Medi properare nouum*

mare. Infinitiuus modus pro definito tempore, creberrimum apud Sallustium. Quum,inquit, Medi properabant nouum mare. In octauo Æneidos: A

Interea quum iam stabulis saturata moueret
Amphitryoniades armenta, abitumque pararet,
Discessu mugire boues, atque omne querelis
Impleri nemus, & colles clamore relinqui:

Hic *impleri,*& *relinqui* eodem tempore censeri debent,quo *moueret* , & *pararet.* quanquam scio vulgus Grammaticorum eum locum aliter accipere. vbi sane plane Grammatici sunt,hoc est ἀκαιρολόγοι. At Virgilius dixit, *quum impleri, quum relinqui* eodem modo , quo hic dictum , *quum properare.* Vide quam male hunc politissimum poetam habuerunt scioli isti. Properare mare,vt Horatius properare apio coronas. Virgilius:

Et quamuis igni exiguo properata maderent.

5 QVID *facient crines*) Virgilius pene ad verbum:
Quid facient domini,audent quum talia fures?

6 IVPPITER, *vt chalybon*] Ingeniose quidem Politianus ex Græco Callimachi restituit. sed quam vere, haud dum scio: quum editiones,quæ ante hanc emendationem Politiani emissæ sunt, constanter habeant, *celicum.* quod & Grammatici eius sæculi testantur in manuscriptis etiam extare. nam vnde hanc corruptam vocem hausissent formis excusi, nisi ex scripta lectione? Certe in nostro liquide scriptum fuit, *telitum.* Sed iam toties monuimus in his exemplaribus manuscriptis C, pro T, & contra scriptum fuisse. Itaque & illud *Celicum* nostro quoque exemplari confirmari potest. Quanquam ex *telitum* , *telorum* fecit Parthenius. Certe *Chalybon* non scripsit Catullus. quare? quia nimium quantum discedit a vestigijs priscæ lectionis. Quid ergo? Puto,vt ingenue fatear,Catullum τιχαλύβων in Græco poeta non pro natione, sed pro ipso ferro accepisse. Nam chalybs passim apud Græcos etiam τὸ σόμωμα, acies ferri. Itaque vnam syllabam desiderari puto: B

celicum
calibon
calibum.

Iuppiter,vt sicelicum omne genus pereat.

Nam prima syllaba SI, extrita erat, vt in illo huius poematij versiculo:

A *Sanguinis expertem non veris esse tuam me.*
Deest haud dubie prima syllaba SI. *non fineris.* Sicelices, aut Sicilices, cultra tonsoria vocat. Sicilire est cædere. Sicilices sunt quas in sibynis, aut lanceis, aut venabulis, αἰχμὰς Græci vocant. Ennius:
Incedit veles volgo sicelicibu' latis.
Vide quæ ad Festum eo loco notauimus. Sane sequentia manifesto docent Catullum τὸ χαλύβων non pro natione accepisse, sed pro chalybe ipso. Aliter enim accipit ac Callimachus scripsit. Quum enim scribit, *Et qui principio sub terras*, &c. vertens ex illo,
- χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος
πλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν.
ostendit se aliter legisse, ac citatum inuenimus. nempe, πλόθεν ἀντέλλοντε κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν. & μιν τὸν χάλυβα interpretatur, quum Callimachus τῷ *ferro* referat. - *quum ferro talia cedant.* vt si scripsisset:
καὶ Ἀ κόμαι ῥέξωσι, ἐπὶ πάσ δ' εἴκαθε χαλκῷ;
B Ζεῦ πάτερ, ὡς χαλύβων πᾶν ἀπόλοιτο γένος
πλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν.
μιν hoc est τὸν χαλκὸν, seu σίδηρον, quod antea dixerat.

9 ABIVNCTAE] Noster liber *Abrupta*. Nimirum hæc bona lectio ac sincera minutulis magistris displicuit. quare, nescio. Sententia enim plana.

11 VNIGENA] vnigenas fratres & sorores vocat Catullus. Sic supra Dianam Phœbi vnigenam dixit. Ergo Memnonis vnigena Pegasus, quia Auroræ filius. Sane Pegasum ab Aurora dono Ioui datum scribunt Græcorum commentarij. Lycophron autem, & alatum Pegasum, & eo vehi Auroram scribit:
ἠὼς μὲν αἰπινὸν ἄρτι Φηγίου πάγον
κραιπνοῖς ὑπερποτᾶτο πηγάσου πτεροῖς.
Quare igitur alitem & pinnatum facit, haud incompertum est.

12 CHLORIDOS *ales equus.*] Antiqua scriptura in nostro libro, *alis eqnos.* *Alis*, vt germin, rumin, pro ales, germen, rumen. vt olim in libros rerũ rusticarum notauimus.

equos, vt ſupra *maritos* pro maritus. Arſinoen pro Venere Zephyritide cultam ex Callimacho ante hos quindecim plus minus annos admodum adoleſcentes notaueramus. Poſſemus & illos verſus Callimachi adducere ex Athenæo, niſi iam eos Turnebus libris ſuis Aduerſariorum inſeruiſſet. Chloris & Zephyritis συνώνυμα ſunt. A

13 ME *tollens aduolat oras*] Noſter codex, *vmbras*, non *auras*. Quod meo periculo reponas licet. Nam noctu rapta fuit ea coma. Itaque mane in templo non comparuit. vmbras ergo noctem dixit. Hoc plane pertinet ad hiſtoriam. quod tamen audaces homines, quum minime intelligerent peruerterunt.

15 IPSA *ſuum zephyritis*] Quemadmodum Arſinoe pro Venere colebatur, ita ex his colligimus equum, quem in delitijs habuit, Pegaſi nomine appellari, tanquam, & ipſe inter aſtra collocatus eſſet. vnde famulum ipſius vocat. Sane a ſtudio equorum ἱππία vocata fuit Arſinoe. Auctor Heſychius in Gloſſis.

16 GRATA *canopeis*] Omnia luxata, peruerſa, contaminata ſunt ab ineptis pædagogis, qui inſigni aliqua temeritate plus ſibi gloriæ apud homines ſui ſimiles pariunt, quam viri docti ex aliqua egregia emendatione. Tanta penuria eſt hominum, qui in iſtis literis aliquid videre poſſunt. Ego aio atque iterum aio Catullum ita ſcripſiſſe: B

Gnata Canopiis incola litoribus

Ludit vbi.-- Canopijs eſt κανωπίοις. vt Alexandria ex Græco ἀλεξάνδρεια. Antiochia, ἀντιόχεια. Priſca lectio fuerat, *Canopicis*. nempe propter ſimilitudinem hic C, pro E poſitum fuerat. Nam antiquo illo more ſcriptum fuit *Canopieis*. vt ſupra *ludei, lucei*. Hæc perpetua erat in I longo veterum illorum orthographia. Illud, *Ludit vbi*, ex perturbatis veſtigijs ſcripturæ, quæ in noſtro libro eſt, odorati ſumus. Quæ ſunt omnia γνήσια Catulli, & elegantiſſima. Zephyritis Arſinoe, inquit, eo miſerat famulum ſuum Pegaſum. Quo? nempe vbi Gnata Berenice ludere cum alijs æqualibus ſolet. Nam Berenice, vt & pueri ſciũt, Arſinoes filia. *Grata* pro *gnata* etiam in exemplari Gallicano potuit exaratum fuiſſe, vt apud Plautum in Trucu-

A lento, E *regrata* scriptum extabat, & editum est, pro, E *re gnata*, quod alijs est, E re nata. Quantum autem hæc antea deformata erant? Quam male isti homines meriti sunt de politissimo poeta, quem tot vibicibus pene stigmatiam fecerant?

17 VARIO *ne solum limite cæli*] Hæc quoque Catulliana non sunt, sed eorundem hominum commenta. Noster liber habet.

> *-- vario ne solum in limine cæli*
> *Aut Ariadneis aurea temporibus*
> *Fixa corona foret --*

Quæ proba lectio est, modo pro *limine* legas *lumine*. lumen cæli est cælum ipsum περιφραστικῶς. Iuuenalis:

> *Nil præter nubes, & cæli lumen adorant.*

Sed ibi vulgo legebatur *numen*, vt supra eodem errore, *- celesti lumine vidit*, perperam *numine* & scriptum in nostro extat, & vulgo editum est. Cæleste lumen, & cæli lumen, hoc est cælum.

18 EX *Ariadneis*] Ostendimus iam scriptum esse, *Aut* B *Ariadneis* - quod probum, & verum est. Ne solum, inquit, corona in cælo, aut in capite Ariadnæ fixa esset. Nam alij coronam simplicem in cælo ponunt, vt maior pars Astronomon. alij ipsam Ariadnam in cælo collocant, vt quidam mythologi. Propertius:

> *Te quoque enim non esse rudem testatur in astris*
> *Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.*

21 VVIDVLAM *a fletu*) Et hic ore correctorum Catullus loquitur. Nam vetus scriptura longe aliter habet: *Viuidulum a fluctu*. Sed profecto Gallicanus codex habuisse videtur *a flutu*. vnde factum *fluctu*. Nam qui *a fletu* legunt, vt habet melior pars editionum, videntur secuti illam lectionem, *a flutu*. quæ proxime a vero abest. nam *u* pro *a* positum, imo *u* & *a*, eadem sunt in Langobardicis characteribus. Legemus ergo, *a flatu*: &, ne solœcismum committamus, *Viuidulo a flatu*. Viuidulum flatum, vocat, quam Græci poetæ ἀκραεία ῥιπήν. Nam sublatus fuerat in cælum Bostrychus Berenices. Itaque his verbis innuit se vento secundo sublatum in auras. Qui dubitat hanc nostram emendationem veram esse, cum ego iubeo ἀπιθεῖν

λύχνον ἐν μυστηρίοις. non quod ita iudicio nostro confidimus: sed quia vt nolumus aduersus animi nostri sententiam verum oppugnare, καὶ ἐμόσε τῇ ἀληθείᾳ χωρεῖν, sic aduersus ineptorum magistellorum audaciam illud tueri nullum prorsus periculum esse puto. A

24 CALLISTO *iuncta lycaoniæ*] Qui hæc mutarunt, vellem mihi dicerent qua fiducia id fecerint. an quod vllam analogiam sua correctione restitutam putent? minime. neque enim efficient vnquam, vt *Callisto* tertio casu dictum fuerit. Dixissem saltem *Callistoe*, nempe, Καλλιστοῖ. Noster liber minimum abest a vero. Legit enim: *Callisto iusta Lycaonia.* Si literulam addas, vt pro *Lycaonia* legas *Lycaonida*, veram, vt puto, & germanam lectionem erueris. *Iusta* veteres pronunciabāt, pro quo nescio quo fato, *iuxta* nunc dicimus. eodem modo *mixta* librarij nobis transmiserunt pro *mista*: *Vlyxes* pro *Vlysses*. Infra:

M. habet iusta triginta iugera prati.

27 SED *quanquam me nocte premūt vestigia diuum*) Aratus:

- θεῶν ὑπὸ ποσσὶ φορεῖται.

Pag. 58, 3 QVICVM *ego, dum virgo*] Noster, QVOM VIRGO. *Expers* autem dictum eodem modo, quo Defrens, Defrensis. Sic expers expersis. sic præsex, præsicis. & Sallustius præcis præcisis. sic Græci ἀπότομον pro præcipiti, vt præcisem locum Sallustius. vt Græci a futuro hæc nomina formant, sic Latini a supino. Græci enim, οἰστρόπληξ, κατώβλεψ, ἐπίτριξ, αἰγίλιψ, & similia. Expers ergo, expersis, idem quod expersus, verbum est Expergo. διεγείρω. B

5 NVNC *vos optato quas*] Correctores, si literas spectes, quæ paucæ numero sunt, leuiter hæc mutarunt: si sententiam, non leuiter peccarunt. Ita enim ex nostro libro legendum:

At vos, optato quæ iunxit lumine tæda,

Non post vnanimis corpora coniugibus.

O vos, inquit, quæ diu quidem desideratis viris copulatæ estis, sed quibus postea vobiscum non bene conuenit. Vos, quæ speratis quidem vestris tandem nupsistis, sed ita, vt inito matrimonio, non bene inter vos congruat. Manifesto huic comæ iubet rem diuinam facere matronas ca-

A stas, quæ male concordes viros sibi cupide restitui volebant. quod mox ex sequentibus apparet. Tamen, quum hæc correctores non animaduerterent omnia hæc peruerterunt. Huius autem temeritatis signifer fuit Auantius.

8 QVAM *iucunda*] lege, *Qua*.

9 CASTO *colitis quæ iura cubili*] En cacoethes correctorum. Nam vt paucularum literarum leuissima immutatione grauiter commiserant, ita hic vnius verbi deprauatione quam alienam a mente poetæ sententiam effecerunt? Legendum enim plane ex nostro libro non *colitis*, sed *petitis*. Vester, inquam, onyx, quæ petitis iura maritorum vestrorum, integro pudicitiæ nomine. Quæ, inquit, petitis restitui vos viris vestris, modo constet pudicitiæ fama. Imo: Quæ vultis, vt mariti ius suum pudori conseruent. Recte. Virgilius:

Ante, pudor quam te violem, aut tua iura resoluam.

11 ILLIVS *aura*) Repone antiquam lectionem:

Illius ah mala dona leuis bibat irrita puluis.

17 NON *votis esse tuam me*] Vetus lectio, *veris*, aut *B vestris* præfert. Si *veris*, deest prima syllaba, vt supra dixi. Sin, quod verius est, *vestris*: profecto inuersum est pro *Siueris*. Ita distingue, & lege.

Tu vero, Regina, tuens quum sidera, Diuam
Placabis festis luminibus Venerem,
Sanguinis expertem non siueris esse tuam me,
Sed potius largis adfice muneribus.

Si quis hic interpretationem quærit, ego eum ad primos magistros redire censeo, vt qui non intelligat, quæ vix primis literis tinctũ ignorare nefas esse arbitror. Male enim hactenus interpretati quidam sunt nescio quam venerem sanguinis expertem: quum hoc voluerit Veronensis nostras, o Berenice, quum Hecatomba facies Arsinoæ Veneri, ne me immunem eius sacrificij facias: ne postremam me in illo epulo memoraueris.

18 SED *potius largis effice*] Illud *Effice* Pontani est, vt τὸ *votis*, quod superius suppositum erat. At recte noster, *adfice*. noli me immunem tanti epuli relinquere, sed potius largis muneribus adfice. Si veterem lectionem recte perpendisset Pontanus, non minorem gloriam Criticus,

quam poeta consequutus esset. A

20 PROXIMVS *hydrochoi fulgeret oarion*] Et scripta membrana, & veteres editiones hanc lectionem testantur. Qui Erigonem & Arcturum hic supposuerunt, dum bonos Astrologos se profitentur, profecto malos Criticos se prodiderunt. Non enim hic de thesi illius astri sermo est. sed aliud vult poeta: nempe, quum fulgidum astrum sit ipsa coma (quod poetica αὐξήσει intelligitur dictum, quum reuera sint ἀμυδροὶ ἀστέρες) & velle repetere caput Reginæ testetur, mandat Orioni astro fulgentissimo, vt pro se lucere velit. Et sane Auienus ponit Orionem omnium astrorum lucidissimum. Simplicissimus ergo sensus huius loci, quem non sine magnæ temeritatis conscientia correctores contaminarunt. Sed omnium maxime ridiculus Marullus, qui quum nullum aut admodum exiguum sensum harum literarum haberet, ridet Politianum virum non solum se maiorem, sed & cum nullo nostræ ætatis comparandum, qui non hæc commentus est, sed veterem lectionem, quam a magistellis deprauari videbat, ab illorum audacia vindicare conabatur. & sane B omnes vetustissimæ editiones, vt dixi, & quantum scriptorum exemplarium extat, non aliter habent. At Græculus ille putauit sibi licere in bonis auctoribus, quod ipse sibi in suis versibus voluit licere. Ausus est præterea annotationem doctissimi Politiani ineptissimo epigrammate exagitare. Sane quibus ille vir tantus videtur, tantique fit, debebant aliquid de pertinacia remittere, si eius editionem Lucretianam diligenter perpenderent. Nullus enim veterum auctorum ita male ab vllo correctorum acceptus est, vt Lucretius ab illo audace Græculo. At nos illum non imitabimur, & si qua extant eius ac similium correctorum in bonis libris temeritatis atque audaciæ vestigia, ea prorsus abolere, atque de medio bonorum scriptorum penitus obterere nobis consilium est. Quis autem huius ineptæ mutationis auctor fuerit, nondum comperire potui: nisi fuerit Marullus ipse. Nam tum recenter, quum illa scribebat Politianus, locus ille mutatus fuit. quod ansam præbuit homini eruditissimo veterem lectionem asserendi, quam videbat ob oculos suos ita ab audaculis labefactari.

A befactari. Rapidum quidem ingenium Marulli fuit, & torrens, sed quod versibus nunc bonis nunc malis ex tempore effutiendis potius, quam bonis auctoribus emendandis natum videtur.

eod. FVLGEAT *Oarion*] Eiusdem, cuius & illa superiora, officinæ est verbum FVLGEAT. Bonum quidem ipsum, sed quod Catullus tamen nunc non vsurpat. FVLGERET enim posuit, vt præferunt scripti libri, & antiquæ editiones. Fulgerare archaicum, vt Pignerare, temperare. Glossæ: *Fulgero*, ἀστράπτω.

27 POSTQVAM *es proiecto*] Vetus lectio, *Porrecto*. & recte, hoc est mortuo. Allusum ad gestum mortuorum. Homerus ὁ δ' ἐν κονίησι τανύσθη. Sophocles: γέροντα μόρῳ ἐκτανύσαι. Martialis:

Tu languore quidem subito, fictoque laboras,
Sed mea porrexit sportula, Paule, pedes.

Hoc est mortua est. Horatius:

Opima quod si præda mergos iuuerit
Porrecta curuo litore.

B Vtrum autem *es*, an *est* legatur, id semper ad Ianuam refertur. Nam *es* refertur ad eam quidem vocandi casu. *Est* etiam tertia persona: vt illud antiqui poetæ:

Danai, qui parent Atridis, quam primum arma sumite.

Idem ac si dixisset Danai, qui paretis Atridis. Quare desinant Grammatici de verbo ES aut EST controuersiam mouere.

eod. FACTA *marita*] *Marita*, matrona. vel, si mauis, maritalis. Horatius carmine sæculari: *Lege marita.* Acro Helenius: *id est maritali, vt Plautus, apud quem Senex, Polchra, inquit, ædepol pecunia est. Cui respondet alius. Quæ quidem non marita est. pro eo quod est: Quæ quidem non est maritalis.* Quare autem maritam, aut maritalem ianuam vocat? Diximus apud Festum, Matronæ Romanæ, simulac in mariti manum conuenerant, lectum ante ianuam sibi in atrio sternebant, qui dicebatur aduersus lectus. Propertius:

Seu tamen aduersum mutarit ianua lectum,
Sederit aut nostro cauta nouerca toro.

Asconius quoque eiusdem lecti meminit. Vide quæ ad Festum superiorib. annis notauimus. Vnde Matronæ dice-

bantur Ianitrices, præsertim duæ, quæ duobus fratribus in eandem domum innupserant. Lepide igitur dixit ad Ianuam, *postquam es facta marita.* quod non obscure intelligi potest ex Propertij loco iam a nobis producto. Videmus igitur vulgare pene id fuisse, vt maritam ianuam vocarent, quum dominus vxorem duxisset. Aperta ergo sententia Catulli. Postquam, inquit, sene elato nupta ducta est domum. A

29 IN *dominum, veterem*] Liber scriptus: *In dominum venerem.* vt *dominum* sit genitiuus pluralis. Nam non vno domino functa erat.

Pag. 59, 1 VERVM *isti populo*] Iam satis constat commentitium esse hunc versiculum, & correctorum ingenio fabricatum. In nostro libro legitur:

Verum isti populi ianua quite facit. Legimus:

Verum isti populi nainia, Quinte, facit.

Nainia, maista, & similia in illo peroptimo exemplari Gallicano scripta fuisse videntur, pro nænia, mæsta. Nænia est aliquod dictum vulgare, vt illud, *Sorex indicio suo periit.* Plautus vocat Næniam in Bacchidibus: B

Qua quidem te faciam, si tu me irritaueris,

Confossiorem soricina nænia.

Horatius vocat puerorum næniam illum versiculum:

Rex eris, si recte faxis: si non faxis, non eris. Ita enim ait:

Roscia dic, sodes, melior lex, an puerorum

Nænia, quæ regnum recte facientibus offert.

Ita omne vulgatum dictum vocabant næniam, nempe quod Græci αἶνον. Hic ianua vocat næniam populi illud dictum in se, IANVA CVLPA TVA EST. *Isti* est ἀρχαϊκῶς *Istius.* *Quinte,* prænomen Catulli, vt disertim principio libri nostri exaratum est: Q. VALERI CATVLLI AD COR. NEPOTEM LIBELLVS. Catullus enim hæc Veronæ ianuam interrogat. vt male interpretati sint, qui viatores hic interrogantes inducũt. Nam quanuis ianua respõdet tanquam pluribus, quum dicit *vobis,* tamen vnum tantum alloqui constat, quum dicit, *Ne dubita.* Sed hæc puerilia, neq; in dubium reuocanda. QVITE igitur pro *Quinte* hic scriptum fuerat, quomodo supra in Endecasyllabis, *Liquantur* pro *Linquantur.* Nihil, inquit, a me dictum aut

A factum quifquam dicere poteft, nifi forte id nænia populi me feciſſe dicat, & illi vulgari de me populi dicto fides adhibenda fit.

2 QVIN *quacunque*) Liber, QVI. Manifefto verum. Qui populus.

6 QVOD *poſſum nemo*] Liber: *Quid poſſit.* Lege, *Quid poſſis.* Quia dixerat, non poteft dici a me quicquam factum, refpondet Catullus, Quid poſſis nemo quærit, nec quid a te commiſſum, aut non commiſſum fit. Neque enim fatis eft te vnico verbo dicere, perperam hæc vulgo in te dici.

9 NAMQVE *illam vir prior*] Lege, *non qui illam.* Nam hic aliquando NAM pro NON & contra alternatum eft. *Que* pro *qui* fere femper habuit liber nofter. quod ex Gallicano exemplari manaſſe puto. in quo I longum femper per E I perfcriptum fuit. *Quei* ergo fcriptum fuerat. *attigerit* autem, non *attigerat.* ex eodem noftro libro. Non, inquit, qui illam vir prior attigiſſe dicatur.

10 LANGVIDIOR) Languidior beta prouerbium. B Vnde apud Suetonium in Augufto betizare, ἀντὶ τοῦ ἀπονεῖσθαι.

11 AD *tunicam*] Vetus fcriptura, *Hanc tunicam.* verum. nam *demediã* pro *dimidiam* dixit more folẽni illius librarij, qui in Gallicano exemplari E, pro I, fere femper pofuerat. Facete δεικτικῶς dixit *hanc tunicam,* tanquam tunicam Catullo attrectet, quum hæc dicit. vbi feftiua eft ianuæ προσωποποιΐα.

12 SED *pater ipſius*) Liber, *illius.* Tantundem eft. Lege *ille ſui.*

16 NEC *quærendum aliunde*) Scriptus liber *Et quærendum.* geminandum autem *vnde vnde.* Ita loquitur Terentius Phormione.

19 MINXERIT) Placet, quod adolefcentes olim repofuimus, *imminxerit.*

21 SVPPOSITVM *ſpecula*) Inuenerant librarij in Gallicano, *ſuppoſitu.* Legerant enim V pro A, vt fæpe. quod iam non femel a nobis notatur.

23 BRIXIA *Veronæ mater amata meæ*] Ergo hoc Ve-

ronæ agitur. Suſpicor tamen legendum, *mater amata tua.* alloquitur enim Catullum: matrem Veronæ voçat, quaſi dicas μητρόπολιν. Euripides Supplicibus: ἄμμινε ματρὶ πόλις ἄμμινε παλλάδος. ματρὶ hoc eſt ἀρχῇ. & ſupra, ματέρος ἄγαλμα φόνιον ἐξέλοι.

31 SOLAM *conſilijs*] Lege, vt olim emendabamus, *ſolam conſciolis.* hoc eſt ancillis. Horatius:

- miſeram ſe conſcia clamet. Idem:

Quo te demiſit peccati conſcia herilis. Ouidius:

Conſcia quum poßit ſcriptas portare tabellas.

Idem paulo poſt:

- pro charta conſcia tergum

Præbeat, inque ſuo corpore verba ferat.

Porro ridicule prorſus ſcribit Adr. Turnebus, Gallorum doctiſſimus, hunc eſſe Cæcilium, cui Clodia nupſerit. Hoc enim non Romæ, ſed Veronæ manifeſto actum ſcribit Catullus. Deinde nihil tale de Clodia narratur, vt conſuetudinem ſtupri nefandam cum patre ſuo habuerit. Hoc enim non tacuiſſet capitalis hoſtis eius fratris Clodij Cicero. Sed bonus vir maluit aliquam ſymbolam huc conferre, quam δηρόντε μῦθον, κενεόντε νέεσθαι.

Pag. 60, 12. DESERTVM *in lecto cælibe*) Male quidam audaculi, *in thalamo.* quare illis *lecto* diſplicuit? Præterea ſi *thalamo* legeretur, legitimum torum acciperemus. nunc tantum de amatorio, quem ſane thalamum non poſſis vocare.

26 FRATERNA *mihi mors abſtulit*) Vetus ſcriptura, *Abſcidit.*

Pag. 61, 15 QVA *Mallius in re iuuerit*] Vetus ſcriptura: *- quam ſalius in re* Profecto legendum *- qua m' Alius in re.* Synalœphas his exemplaribus perſcriptas eſſe iam ſupra notauimus, vt, *Deuoluit ill' acuto. Oceano ſ' oſtendit.* Alterum vero cognomen huic Manlio fuit Alius, vel Allius. Infra:

In deſerto Ali nomine opus faciat. Item:

Pro multis, Ali, redditur officiis.

Quod a nemine hactenus obſeruatum. Sane ab Alliis Allieni dicti. quæ fuit familia Romæ. Alioqui quam inepte legebatur ſine pronomine *Me?*

A 21 OMNIBVS *inque locis*] Expunximus hunc versum, quod alicuius audaculi esse constet, puta Marulli, aut eo non modestioris. Sane illum liber noster non agnoscit. In nostro autem aliena manu non melior illo suppositus erat: *Muscosi repetat vada remigiis Acherontis.* vt appareat vulgatum hunc non admodum vetustum esse, sed profecto subolet mihi aut Marulli, aut Pontani, aut Garini esse.

24 DESERTO *in Manli*) In veteri scriptura: *In deserto Ali.* Iam dixi hoc esse alterum cognomen.

25 DVPLEX *Amathuntia*) *Amathusia* scriptus liber. In Ciri quoque:

Nam te iactari non est Amathusia nostri
Tam rudis -- quanuis aliter olim sensimus. Nam *Amathusia*, vt Acherusia, Rhamnusia.

28 LYMPHAQ. *in Oeteis Manlia*] Hic Turnebus Manliã a quodam Manlio, qui montes illos primus ascenderit, dictam affirmat. Qui doctissimus vir, præter quam quod ἀνισόριτα & absurda profert, adeo illi difficile fuit emendatiorum editionum fidem sequi, in quibus non *Manlia*, sed

B *Malia* publicatum est? Nam Malia est μηλία. Callimachus: - καὶ ὕρεα μηλίδος αἴης. Interpres Sophoclis μηλιεῖς ἔθνος θεσσαλικὸν πλησίον τραχῖνος. μηλία δὲ ἡ πόλις καλεῖται. & Sophocles ipse Philocteta.

ὦ ναύλοχα ἐ πετραῖα
Θερμὰ λουτρὰ, καὶ πάγοις
Οἴτας περιναιετάοντες,
Οἵτε μέσατον μηλίδα πὰρ λίμναν.

An dubium igitur quare Malia lympha dicta? Sophocles qui Attice loquebatur, μηλίδα dixit: Sed ipsi Trachinij, qui loquebantur Dorice, μαλίδα dicebant, vnde μαλιακὸς κόλπος. Propterea prima longa. Auctor ἀνώνυμος ἐν περιηγήσει ad Nicomedem regem.

ἀγορὰ δ' ἐν αὐτῷ γίνετ' ἀμφικτυονική,
κόλπος δὲ κεῖται μαλιακὸς ἐν τῷ μυχῷ.

26 ET *in quo me corruerit*] lege *torruerit*. Nam C pro T, vt sæpe hic positum fuerat. *In quo genere torruerit*, id est, quomodo torruerit. more Græcorum, qui dicunt ἐν ποίᾳ ἰδέᾳ,

pro ἐν ποίῳ τρόπῳ. Cicero Attico; libro tertio: *quod optimo genere facere non licuit.* & libro primo de officijs: *eum, quicum bella geras, tam molli genere appellare.*

Pag.62,9 IS *clauſum lato*) Lege ex eodem libro, Is *laxum lato.*

17 INCEPTA *fruſtra*] Recte doctiſſimus Turnebus, *Inceptam fruſtra.* καὶ δόμος ἡμιτελής Homero.

18 HOSTIA *cæleſtis pacificaſſet*] verbum *Pacificare* quidam Marulliani, quod aut barbarum aut inſolens & Catullo indignum putarent, ſuſtulerunt, & *conciliaret* pro eo repoſuerunt. Profecto de illis nihil aliud dicam, quam indignos quibus reſpondeatur.

20 QVOD *temere inuitis*] Recte ſane. ſed vnius voculæ mutatio in noſtro longe diuerſum ac fortaſſe lepidiorem ſenſum efficit. Legitur enim ibi non *Quod,* ſed *Quam.* Quæ lectio totam de integro interpolat ſententiam. Nihil, inquit, tam libenter ſuſcipere poſſunt homines, quam temere, ſi diis diſpliceat. Quæ rotundiſſima eſt Gnome. Qui hanc lectionem mutarunt, credibile eſt illos ſuam, non Catulli mentem ſpectaſſe.

21 QVAM *ieiuna pium deſideret*] In ora libri noſtri altera lectio notatur *Deficeret.* Alij notant *Diſgeret.* Latet hic aliquod portentum mendi. Mihi hæc propius rimanti in vtraque lectione videntur egregia veſtigia veræ lectionis extare. Puto enim Catullum *deſugeret* ſcripſiſſe. pro quo *diſgeret* ſcripſerunt. aut *deſuceret,* C, pro G, vt *macis, iuci,* pro magis, iugi. pro quo *deficeret* ſuppoſuerunt. Ara dicitur apud poetas ſugere ſanguinem. Quum neglecta deſijt ſugere, tunc dicitur deſuxiſſe. vt Depræliari Horatio, Decantare Ciceroni cõtraria omnino ſunt ſimplicibus ipſis verbis. Et ſane tempus imperfectum, quam præſens aptius huic ſermoni. Profecto elegantiſſime hoc, ſiquid aliud, a Catullo dictum videtur.

Pag.63, 1 QVAE *nempe & noſtro*] Reclamat vetus lectio: *Quæ vetet noſtro.* Lege, *Quæ, ve, ter noſtro. ve* eſt σχετλιαστικόν. *Mătua ve miſeræ.* ve, te, proh, ah, σχετλιαστικὰ ſunt Catullo familiaria. *ter miſerabile* copulanda ſunt. Sed videndum, num magis e re fuerit, ſi legatur, *ve te.* vt σχετλιασμὸς referatur

A ad fratrem ipsum. Subijcitur enim: O *misero frater adempte mihi. ve te, o frater.* Sic *ve me* apud Senecam Apocolocynthosi.

7 NON *inter nota sepulchra*] NOTA hoc est cognata, vt postea κατ' ἐπεξήγησιν interpretatur. Infra, *Si tria notorum basia reppererit.*

10 DETINET *a nostro*] *Detinet extremo.* Vetus liber. non male etiam *externo*, vt sit oppositum τῷ *nota sepulchra.*

22 AVSVS *falsiparens*] Vetus lectio, *Audet.* tempus pro tempore. in quo frequentissimus Propertius. Vno exemplo contentus esto:

At tu vix primas extollens gurgite palmas
Sæpe meum nomen iam peritura vocas.

hoc est vocabas.

28 QVO *diuum dominum*] Ineptissima hæc lectio. Itaque non Catulliana, sed correctorum. De Hercule est sermo. deinde isti docti homines de Ioue loquuntur. Hoc est ἄλλο μὲν ὗς, ἄλλο δὲ ὁ μβρικλῆς. Sed sincera est antiqua scriptura: *Qui diuum domitum. Diuum* hoc est Herculem

B ipsum. I nunc, & istas ęgregias correctorum editiones amplectere, & eorum fide bonos auctores legito. Nihil enim hac lectione simplicius, vt quæ ne interpretationem quidem desideret. Domitum Herculem dicit subisse iugum Eurysthei, cuius imperio illa barathra exhauserit.

Pag. 64, 2 SVSCITAT *& cano*] Vetus lectio: *Suscitat a cano volturium capite.* Hic more veteris scriptionis *a*, est *ab. Capite, capitei*, quod toties monuimus. Qui, inquit, in magnis diuitijs auitis sublatus, & heres scriptus, gaudium mouet gentili deriso, quia si nepotem potest expungere, ipse, qui proximus est, iure agnationis in vacuum veniet. Itaque is est vulturius capiti cauo, hoc est auo. Sed explicanda sunt.

QVI *cum diuitiis*] Legendum QVVM. Deest autem præpositio *in*, quæ fortasse reponenda est.

Qui, quum in diuitiis vix tandem inuentus auitis
Nomen testatas intulit in tabulas:
Impia derisi gentilis gaudia tollens
Suscitat ab cano volturium capiti.

Ita enim interpungenda sunt illa. quia male accipiuntur

vulgo. Inuentus ergo in diuitijs. Horatius: A

Si cui præterea validus male filius in re
Præclara sublatus aletur. -

Græcum est, ἐπὶ μεγάλων χρημάτων τρεφόμενος.

GAVDIA *tollens*] In alium sensum, ac vulgus putat, Tollere gaudium dicitur. Nam eodem modo, quo tollere risum alicui, id est inducere ad ridendum, vel in risum. Sic Varro, dixit tollere alicui prouerbium, hoc est ansam dare, vt de aliquo efferatur prouerbium. Hic vnicus suus heres dicitur proximo agnato gaudium tollere. quia ille imminet illius morti, vt ei succedat. Eodem modo dictum tollere gaudium, quo suscitare Volturium. canum caput, vt dixi, ipsummet auum vocat.

4 SEV *quicquid dicitur improbius*) Vetus scriptura: *quæ multo dicitur improbius*. Recte.

6 QVANTVM *præcipue*] Repone ex eadẽ scriptura: *Quanquam*. Sententia tota hæc est. Tuus amor, inquit, altior fuit barathro illo. cui amori neque comparandus est amor aui in nepotulum vnicum: neque columbarum in compares suas, quæ omnium animalium amores lasciuia & procacitate vincunt. Vnam excipio mulierem, quæ omnium impotentissime amat. Sed tu omnes vicisti. B

7 SED *tubarum magnos*) Subditiтia hæc. noster codex, *Sed tu olim magnos*. Græcanicum, *olim magnos*, τοῖς πάλαι μεγάλοις.

12 FVLGEBAT *crocina*] Quem nudum Cupidinem alij pingunt, eum in tunica proscribit Catullus imitatione Sapphus. Pollux libro decimo: πρώτη δέ φασι χλαμύδα ὠνόμασε Σαπφὼ ἐπὶ τοῦ ἔρωτος εἰποῦσα, ἐλθόντ' ἐξ οὐρανοῦ πορφυρᾶν ἔχοντα περὶ ἔμμεν χλαμύδα.

20 INGRATVM *tremuli*] Rara furta verecundæ heræ feremus, & reliqua tædia, præter patrem qui nostris amoribus insidiabundus obseruet nos querulus, labris demissis, gemens. Reliqua ferre possim. hoc vnum excipe. Molestum igitur senem, qui amoribus filiæ importunus interuenit, ingratum onus vocat. Hæc est vera huius loci sententia. Sequitur enim

-- *dextra deducta paterna*.

A 23 SED *furtiua dedit nigra*] Vetus lectio, MIRA, non NIGRA.

25 SI *nobis id datur vnis*) ὑποπτευτός hæc lectio. Vetus ſcriptura *vnus*, non *vnis*. & *is*, non *id*. Lege: *ſi nobis is datur imus.* Sequitur: *Quo lapide illa dies candidiore notat.* Lege: *Quare illud ſatis eſt, ſi nobis is datur imus, Quem lapide illa diem candidiore notat.* Quare ſatis eſt, ſi vltimus dies, talis ſit, qualis fuit ille inſignis, quem Leſbia felici nota ſignauit. Ouidius: *Proueniant medii ſic mihi ſæpe dies.* at eſt ſententia Græcorum, neminem beatum ante imum diem, hoc eſt vltimum. Prouerbium eſt, *μήπω μέγ' εἴπῃς πρὶν τελευτήσαντ' ἴδῃς.*

28 PRO *multis aliis redditur officiis*) Imo pro illis officijs, quæ enumerauit. At proculdubio corruptus eſt locus. Nam legendum:

Pro multis, Ali, redditur officiis.

Quod iam ſupra monuimus.

29 NE *noſtrum ſcabra*) Legendum, *Ne voſtrum ſcabra.*

B Pag. 65, 2 ET *domus ipſa, in qua luſimus & domina*] Lege:

Et domus, ipſe in qua luſimus & domina.

Domus, in qua ego ipſe, & domina luſimus. Traiectio lectionem mutauerat.

3 ET *qui principio nobis dominam dedit*) Non dici poteſt quam male hæc ab imperitis correctoribus accepta ſint, qui nulla alia re, quam quod ſcriptam lectionem aſſequi non poterant, hæc mutarunt. Noſter liber plane legit:

Et qui principio nobis terram dedit aufert

A quo primo ſunt omnia nata bona.

In ſecundo verſiculo nihil detrimenti acceptum. In priore eſt *κακεία πληγή.* Sed age, quam poſſumus, medicinam illi faciamus:

Et qui principio nobis te trandedit oufens,

A quo primo ſunt omnia nata bona.

Trandedit notum ἀρχαϊσμὸν omnes norunt, vt Tranſdere in otium Terentio in Phormione. ex *aufert* puto faciendum *oufens.* quod ita ſcriberent per o v. Quid ſit tradere in commendatitijs, omnes ſciunt, ſaltem ſi tertiumdecimum Epiſtolarum Ciceronis legerint.

10 NON *si illam raræ*] Ita reconcinnatum ex prisca scriptura. *Nos illa raræ.* Non enim M, aut N notabant, vt neque *bus* syllabam in datiuis pluralibus tertiæ declinationis. quia illa nunquam obscurum est quomodo supplenda sint. De synalœphis iam supra sæpe monuimus.

14 NAM *mala valde bestia*) Plautus, *mala bestia es.* Menander: ἐφεσίῳ·

οἷος δὲ καὶ τὴν ὄψιν ἐστὶ φαίνεται,
ἀφ' οὗ τοιοῦτος γέγονεν. οἷον θηρίον
τὸ μηδὲν ἀδικεῖν, καὶ καλοὺς ἡμᾶς ποιεῖ.

In alium sensum vsurpauit, ac Catullus. nempe quomodo alij ὅπλον. οἷον ὅπλον ἐστὶ σωφροσύνη. & Latini. Quale telum.

21 SED *mulier cupido*] παροιμιώδης versus. ἐγὼ γυναικὸς ὅρκον εἰς ὕδωρ γράφω. Facete. nam alij dicebant: ἐγὼ γυναικὸς ὅρκον εἰς οἶνον γράφω.

24 SI *cui iure bono*] Deprauatissimus locus. Vetus scriptura: *Si qua, Viro, bono sacrorum obstitit hircus.* Lectio, vt apparet neque omnino proba, neque ex toto deprauata. Tamen illam præstat in nostris libris quanuis prauam retinere, quam alteram commentitiam admittere. *Viro* pro *Virro*, quia non geminabant literas. Legendum puto: *Si qua, Virro, bono sacro ritu obstitit hircus.* bonum sacrum, & bonum ritum vocat, τὰ ὄργια ἀφροδίτης. Vetus poeta: *αἱ κυπρίδος ἐπιπνεῖτ' ὄργια λουκωλένου.*

25 PODAGRA *secat*] Ita, non *necat*, vt quidam voluerunt. Martialis: *--podagra chiragraque secatur Caius--* Græci πρίεσθαι ἀλγηδόσι.

Pag. 66, 4 MVLTO *ita me nec*) Lege, *Multo mi tamen es vilior, & leuior.*

11 IMO *etiam tædet obestque*] meliorem deteriore lectione mutarunt correctores. Quare enim mihi displiceat illud emendatissimum in manuscripto? *Imo etiam tædet statque magisque magisque.* Quam lectionem præ se ferunt primæ editiones. *Stat* est ἐνίσταται. *Manet alta mente repostum.*

12 VT *mihi, quem nemo grauius*] *Ve mihi.* Ita repone.

17 PATRVI *perdespuit*] Primi omnium olim adolescentes docuimus *perdepsuit* legendum esse. Quam emen-

dationem nemo postulet se mihi præripere. quod tamen quidam conati sunt. Non quod ego tanti mea faciam, neque quod hac existimationem meam stare aut cadere censeam, sed quia perfrictas frontes ferre non possum.

26 HVC *est mens deducta*] Liber noster, *Nunc est mens adducta.* & sane est ἀποσπασμάτιον integri poematij. Cuius alterum membrum tetrasticho constat, cuius initium est *Nulla potest mulier se tantum dicere amatam.* Igitur ita & conglutinandum & emendandum:

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
Vere, quantum a me, Lesbia amata mea es,
Nulla fides vllo fuit vnquam fœdere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
Nunc est mens adducta tua, mea Lesbia, culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa pio,
Vt iam nec bene velle queam tibi, si optuma fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

23 LESBIA *amata mea es*] Ita legendum secunda persona, non EST, docet alterum pentametrum, quod in eadem persona conceptum est in veteri libro. in quo, *amore tuo*, non *suo*, vt barbare in vulgatis editur, legendum est. Puto neminem huius poetæ studiosum esse, qui huius aureoli epigrammatij vicem mihi gratias non agar.

Pag. 67, 9 QVIN *te animo affirmas*] Vetus scriptura iamdudum fuit:

Quin tu animo affirmans atque instructoque reducis. Lege:
Quin tu animu offirmas itaque instructoque reducis?

animu' pro *animum.* Sic apud Varronem *secundu ea.* In Pandectis: *datu iri.* & in ijsdem METVIRI, hoc est, *Metutum iri.* Nam magna T, geminat syllabam more scripturæ illius luculenti Archetypi. Præterea & archaica scriptura est, *instructo* pro *instructu.* Fortasse etiam, *animum firmas* melius legeretur, quam *affirmas.* Ouidius:

Quod nisi firmata properaris mente reuerti,
Inferet arma tibi sæua rebellis Amor.

14 HOC *facies siue id non pote*] Puto Catullum scripsisse, *Hoc face sis siue id non pote.*

19 QVAE *mihi subrepens*) In nostro, *Seu mihi subrepens.* seu pestis, inquit, seu torpor ille fuit. Torporem veter-

num vocat, hoc est, λῃστρικόν. A

26 RVFE *mihi frustra*] Hoc epigramma lacerum est. Nam quum vulgo Hexastichon legatur, decastichon tamen fecerat Catullus. Præterea non satis emendate legitur, neque distincte. Ita igitur illum ex coniectura integritati restituimus, & ope veteris scripturæ maculas abstersimus:

Rufe mihi frustra, ac nequicquam cognite amice:
Frustra? imo magno cum precio atque malo:
Siccine subrepsti mi, atque intestina perurens
Mi misero eripuisti? omnia nostra bona
Eripuisti, heu heu nostræ credule venenum
Vitæ, heu heu nostræ pestis amicitiæ?
Sed nunc id doleo, quod puræ pura puellæ
Sauia conminxit spurca saliua tua.
Verum id non impune feres. nam te omnia secla
Noscent, &, qui scis, fama loquetur anus.

Non dubium est, quin duo postrema disticha cum tribus prioribus luxatis committenda sint. Alterum enim sine altero stare non potest, vt pote quod imperfectam sententiam contineat. In olidum & hircosum Rufum scribit, B cum quo expostulat ereptos sibi amores suos. hoc est enim, quod vocat sua bona.

28 SICCINE *subrepsti mi*] In nostro duo antiqui characteris extabant vestigia, MEI, & PERVRES: pro *mi*, & *perurens*. Sic supra, *Antist.is*, pro *antistans*.

32 QVOD *puræ impura puellæ*] Reposuimus ex prisca scriptura, *puræ pura puellæ.* quod, inquit, spurca saliua tua obleuit pura sauia puræ puellæ. Exprobrat illi os hircosum, vt apparet, καὶ τὴν στοματοκακωδίαν.

Pag. 68, 1 CONIVNXIT] Ineptissime. Legendum, *conminxit*. Infra :

Tanquam conminctæ spurca saliua lupæ.

Vbi & perperam eodem errore legebatur, *coniunctæ*. Petronius, *Consumtis versibus suis immundissimo me basio cōspuit.*

2 NAM *te omnia secla noscent*] Eodem modo in Endecasyllabis:

Quid vis? qualibet esse notus optas?
Eris. quandoquidem meos amores

A *Cum longa voluisti amare pœna.*

11 LESBIVS] In nostro, *Cælius.* nonnullæ editiones *Gellius.* recte. hanc fœditatem enim eidē exprobrat, *Vis dicam Gelli,*&c. Lesbiam autem ab eodem amatam & alio epigrammate testatur: *Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum.*

15 SI *tria amatorum*) Audacia correctorum est ista. Nam *amatorum* supposuerunt pro eo, quod vetus scriptura præ se ferebat, *natorum.* quod & priscæ editiones etiamnum constanter seruant. Sed minima mutatione *notorum* legendum, non *natorum.* Virgilius in Ciri:

Nec mihi notorum declinant lumina voltus.

Næuius Tarentilla:

- nunquam quisquam amica
Amanti amico nimis fiet fidelis,
Nec nimis erit morigera nota quisque.

Nota ἡ φίλη, vel potius ἡ ἐρωμένη. *Notorum* igitur, amicorum. notus mos ille veterum osculo amicos excipiendi.

eod. SAVIA *repperit*) Cicero in Sextiana de hoc ipso; *quum illo ore inimicos meos est sauiatus.* Loquitur de hoc

B ipso Gellio, eique eandē fœditatem oris exprobrat. Nimis argutantur, qui non *Gellius* hic, sed *Lesbius* legunt, vt Catullus de Clodio, quem constat sororem constuprasse, intellexerit, & eodem modo Clodium Lesbium vocet, quo Clodiam Lesbiam vocat, hoc vno argumento ducti, quia ille appellatus sit pulcher: quod hic videtur Catullus item obijcere. Sed si Clodius, qui dictus est pulcher, inimicus Ciceronis, ea infamia flagrasset, sane Cicero talentum non meruisset, vt hoc tacere vellet. Præterea non meminerunt Clodiæ gentis patriciæ hunc fuisse, quam cognomen Pulchrorum a plebeia Clodia distinguebat. *Pulcher* igitur non casu, sed iure familiæ, aut gentilitio.

20 E *molli longo*) scriptura nostra: *Et mollis longo.* magnis æstibus anni solebant, vt Varro loquitur, insititio pomeridiano somno diem diffindere. Itaque ex eo somno edormiendi & expergiscendi tempus erat octaua, vt ratio postulat. propterea mollem vocat, quia iam remittunt calores intenti, quum duo trientes diei confecti sunt.

23 SIC *certe est clamant*) Liber. *Sed certe clamant.* lege, *Sic certe. clamant.* Supra. *Sic certe. viden' vt perniciter exiluere?*

cod. VICTORIS *rupta miselli*] Nonnullæ editiones Virronis. Suſpicarer legendum: *Sic certe clamant Varronis rupta Viſelli.* Notum & Varrones in gente Viſellia, non ſolum Terentia fuiſſe.

24 ILIA *demulſo*] *Ille te mulſo,* vetus liber. Langobardica ſcriptio, vt iam dixi, nullum diſcrimen facit inter I, & L. propterea ſynalœpha notata fuit. Itaque ibi legendum erat, *Ili' & emulſo.*

27 QVEM *tu diligere inciperes*] ἀρχαϊσμὸς, hoc eſt diligeres. Sic Pomponius de origine iuris: *Sine iure certo agere inſtituit.* hoc eſt, egit. Paulus libro ſententiarum tertio, capite ſecundo: *Libertus duos patronos habere inſtituit.* hoc eſt habuit. Infra: *Accipiunt, precium quæ facere inſtituunt.* hoc eſt, quæ faciunt.

28 SEDE *Piſauri*] Hoc eſt Piſauro. Virgilius -*Coriti Turrhena ſede profectum.* hoc eſt Corito.

Pag. 69, 9 QVOD *nunc garrit, & obloquitur*] Repone *gannit.* Cæcilius: *Gannit odioſus totæ familiæ.*

17 SIC *liber avunculus*] Cognomen Liber apud Romanos. Dicti Liberi ab eo quod execto matris vtero ipſi liberi euaſerant. Tertullianus libro de anima: *Poſſumus illos quoque recogitare, qui execto matris vtero viui aerem hauſerunt. Liberi aliqui, & Scipiones.* Sed, quantum ſuſpicor, Liber non magis quam Scipio ab eo caſu dictus eſt. Sed hoc vult Tertullianus: inter eos, qui cæſo matris vtero viui extracti ſunt, Scipionem quendam, item Liberum cenſeri. Liberi ergo gentis an familiæ nomen Romæ.

18 SIC *maternus auus dixerat*] Repone ex antiqua ſcriptura, *Dixerit.* εἴπατο ἄν, ἠξέξατο ἄν. Non enim affirmabundus hoc dicit. Propertius:

-- *Minyis dixerit Aſcanius.*

24 IAM *non Ionios eſſe, ſed Hionios*] Ab hiatu ſcilicet illo, quo aſpirabat tenues. Ita enim expoſuit olim parens meus ſuis de cauſſis linguæ Latinæ Commentarijs. Nam ſi tantum adhibeas ea, quæ huc ſtudioſe olim contulit Politianus, non ex toto menti Catulli ſatisfeceris.

30 HAEC *ego ſic ſingula*] Magis placet antiqua lectio:

Quintia formoſa eſt multis: mihi candida, longa,
Recta eſt. hoc ego. ſic ſingula confiteor.

A Pag.70,9 ABLVAT *Oceanus*] Repone *abluit* ex eadem ſcriptura. ἀρχαϊσμός, vt *Edit cicutis allium nocentius.* hoc eſt, *edat.*

11 NON *ſi demiſſo*] τὸ *Demiſſo capite* male audit. Inde putide, vt alias, iocum captauit Cicero in ea ad Pontifices, loquens de Sex. Clodio: *Sed ſi requiri iuſſeris, inuenient hominem apud ſororem tuam occultantem ſe capite demiſſo.* Idem enim intellexit.

17 QVI *vt nihil adtingat*) Et hic quoque Catullus *adtingit* non *adtingat,* ſcripſit, quum idem ſit pro *adtingat.* vt ſuperius illud, *Abluit* pro *Abluat.*

20 NASCATVR *magus*) Notum ex Herodoto & alijs. Strabo: τοὺς δὲ μάγους οὐ θάπτουσιν, ἀλλ' οἰωνοβρώτους ἐῶσι. τούτοις δὲ καὶ μητράσι συνέρχεσθαι νενόμισται.

24 NATVS *vt accepto veneretur*) Carmen ἐπῳδὰς vocat, quas Magi Virgarum faſciculum tenentes ad ignem incinebant. Strabo: τὰς δ' ἐπῳδὰς ποιοῦνται πολὺν χρόνον ῥάβδων μυρικίνων λεπτῶν δέσμην κατέχοντες. Phrynichus

B poeta apud Athenæum:

ὅς οὐκ ἴδ' ἀστὴρ οὐδ' ἴσως ἐδίζητο.
οὐ πρόσθε μάγοισι πῦρ ἱερὸν ἀνέστησεν,
ὥσπερ νόμος, ῥάβδοισι τοῦ θεοῦ ψαύων.

τοῦ θεοῦ hoc eſt πυρός. Hoc eſt quod vult Interpres Theriacorum Nicandri. Δίνων δὲ, inquit, ἐν τρίτῳ τῆς τρίτης συντάξεως καὶ τοὺς μάντεις, φησὶ, Μήδους ῥάβδοις μαντεύεσθαι. Idem Strabo: ἐν δὲ τῇ καππαδοκίᾳ πολύ γ' ἐστι τὸ τῶν μάγων φῦλον, οἳ καὶ πύραιθοι καλοῦνται, πολλὰ δὲ καὶ τῶν περσικῶν θεῶν ἱερὰ, οὐδὲ μαχαίρᾳ θύουσιν, ἀλλὰ κορμῷ τινὶ ὡς ἂν ὑπέρῳ τύπτοντες. ἔστι δὲ καὶ πυραιθεῖα σηκοί τινες ἀξιόλογοι. ἐν δὲ τούτοις μέσοις βωμὸς, ἐν ᾧ πολλή τε σποδὸς, καὶ πῦρ ἄσβεστον φυλάττουσιν οἱ μάγοι. καθ' ἡμέραν δὲ εἰσιόντες ἐπᾴδουσιν ὥραν σχεδόν τι πρὸ τοῦ πυρὸς τὴν δέσμην τῶν ῥάβδων ἔχοντες. vbi & de verbenis illis ſeu virgultorum faſce habes abunde, & de carmine, cuius hic mentio fit. πυραιθεῖα autem quæ vocat, ſunt חמנים quæ toties Prophetæ populo Dei obijciunt, quum ſignificant illum εἰδωλομανῆ populum ritus Perſicos didiciſſe. Quod enim Hammonim iſta ſint

docet mox idem Strabo: ταῦτα δὲ ἐν τοῖς τῆς Αναΐτιδος καὶ τοῦ Ομανοῦ ἱεροῖς νενόμισται. Ομανὸς enim est חָמָּן. Qui prophetarum lingam didicerunt, hæc mihi aſſentientur. Herodotus illos ignes, de quibus hic loquitur, πυρεῖα vocat, & ἐν ὑψηλοῖς τόποις constitui ſolita ait. propterea conuicium cælitus in illum populum, ſacrificare in excelſis. quæ ipſi Bamoth vocant, hoc eſt τὰ ὑψηλά. quæ vox Hebræa eſt. At חמנים Perſica. licet Rabbini eam a Sole deriuent. Quæ vox tunc eſſet Hebraica. Ab eo Achemænij dicti ſunt. nam addita *aleph* in capite plane facies Achaman. Sed ne fortaſſe putes hæc me ſomniaſſe, audi interpretem Statij veterem, in primum Thebaidos: *Nunc, inquit, Achemænii dicuntur, vbi Apollinem Solem dicunt, cuius & ſacrorum ritus inueniſſe dicuntur.*

25 OMENTVM *in flamma*) Strabo: μελίσαντος δὲ τοῦ μάγου τὰ κρέα τοῦ ὑφηγουμένου τὴν ἱερουργίαν ἅπασι διελόμενοι, τοῖς θεοῖς οὐδὲν ἀπονείμαντες μέρος. τῆς γὰρ ψυχῆς φασὶ τοῦ ἱερείου δεῖσθαι τὸν θεόν, ἄλλου δὲ οὐδενός. ὅμως δὲ τοῦ ἐπίπλου τι μικρὸν τιθέασιν, ὡς λέγουσί τινες, ἐπὶ τὸ πῦρ. Alioqui & Perſius eodem modo loquutus eſt:

Quum in flamma tibi tot iunicum omenta liqueſcant.

29 CONSTANTERQ. *putarem.*) Lege, *conſtantemque.*

30 HAVD *poſſe a turpi.*) *Aut poſſe.*

Pag. 71, 7 DISPEREAM, *me niſi Lesbia amat.*) Alius ordo in veteri: *- Lesbia me diſpeream niſi amat.*

8 CVI *ego quaſi eadem*) Manifeſto falſum etiam in manuſcripto. At in veteribus Gellianis exemplaribus, quorum deſcriptionem penes nos habemus, legitur, *Quo ſigno? quaſi non totidem.* Plana eſt ſententia. Quod mihi Leſbia imprecetur, ego illud amoris ſignificationem puto. Quare? quia ego contra totidem illi execror. ſed diſpeream, ſi nihilominus amo. Recte Gellius *deprecor* interpretatur, amolior illud in caput eius. Nam quum aliquis male imprecaretur, qui audiebat, ἀφοσιούμενος reſpondebat, Quod quidem ætati tuæ atque capiti vertat. vt Ariſtophanes - εἰς κεφαλὴν σοι. Quicquid igitur imprecabatur Catullo Leſbia, id omne a ſe in eius caput imprecabundus amoliebatur. Precari ne ſibi accidat, hoc eſt Deprecari

precari proprie. Itaque recte veteres Latini dicebant deprecari a capite & fortunis suis malam rem, aut periculum. ad verbum id Græcis est ἀφοσιοῦσθαι. Conati sunt quidam Gellium super huius epigrammatis enarratione reprehendere. Sed næ ipsi frustra sunt. Non animaduerterunt Catullum totidem verbis eadem conuicia in caput Lesbiæ regerere. Itaque id plane est Deprecari a se alicui. Deprecari a se in aliquem. Nam nusquam factum, vt Deprecor simpliciter sit imprecor. Neque Lesbia quæ prima conuiciatur Catullo, potest videri proprie deprecari Catullo. Id enim non patitur Latini sermonis castitas. Sed Catullus, qui non vult hæc conuicia in se cadere, religione ac superstitione vulgari, ea in eam regerit. idque, vt dixi, palam est Deprecari. Quin testimonium Ennij apud Gellium idem confirmat.

11 NIL *nimium studeo*) In Cæsarem & Mamurram scriptum hoc epigramma tetrastichon. Nam profecto veteres editiones Parthenij recte hos quatuor versus coniungunt, nempe hoc distichon cum sequenti. Epigramma est prope simile illi Endecasyllabo, *Othonis caput.* Nam vt ibi Cæsarem nihil aliud quam vapulare καὶ οἰμῶξαι iubet, ita hic, quid aliud videtur quam αὐτὸν κατὰ περιξαίνομαι eum valere iubere? Deinde dirigit sermonem ad Mamurram ipsum, quem verbo appellat, quod sanctus Numa non nominaret.

14 IPSA *olera olla legit*) Si hoc prouerbium Græce efferretur, non aliter posset, quam ita: αὐτὴ ἡ χύτρα ἑαυτῇ λαχανεύεται. Simile Homericum – αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.

15 MILLIA *quum interea quingenta Hortensius*) De quo Ouidius:

> *Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba Serui*
> *Carmina* --

Gellius libro decimo nono, capite nono: *Nam Leuius implicata, & Hortensius inuenusta, & Cinna inlepida, & Memmius dura.*

22 AT *Volusi annales*) Varie legitur versus huius altera pars. Noster liber: *At Volusi annales paduam portentur ad ipsam* Ego hanc lectionem talento contra caram non pu-

to. Primum enim pro *paduam* non dubito *apuam* legere, deinde pro *portentur*, *porcentur* : C pro T, more aut potiùs errore vſitato librariorum, quod ſupra toties memini me admonere. *Porcentur* eo tempore ſcribi ſolitum pro *porgentur.* quod etiamnum in meliore parte codicum ſcriptorum legitur. Et eſt vſitatiſſima C, cum T commutatio. *Apua*, ἀφύη. vt etiam Gloſſarium notat. piſciculum eſſe omnes ſciunt. Recte igitur cum ſcombris congruet. Latini veteres raro aſpirabant. Sic apud Ciceronem *Xenoponteius*. apud eundem *Rupæ ſtudium*, pro *Ruphæ*. Rufus, Græco ὑποκοριστικῷ detortum, ῥοῦφας. Lucius, λουκᾶς. Sic Senecæ in Apocolocynthoſi: *Dieſpiter Nicepora filius*. τοῦ νικηφορᾶ. *Ad apuam porrigentur Annales Voluſi* eo modo, quo Athenæus dixit, εἰς λιβανωτὸν καταπεμοῦνται.

24 PARVA *mei mihi ſunt cordi monumenta ſodalis*] Illud SODALIS homines male feriati commenti ſunt. Nam vetus ſcriptura conſtanter habuit, *laboris*, non *ſodalis*. Quod veriſſimum eſt. Manifeſto Catullus per conceſſionem laudari vult Cinnæ ſui Smyrnam, quæ per annos nouem elaborata ſit. ſed ingenue fatetur ſibi diſplicere nugas obſcuras. Nam obſcuriſſimum fuiſſe poema illud indicat Martialis: *Iudice te maior, Cinna, Marone fuit*. Quare quum etiamnum paulo poſt mortem ipſius Cinnæ vulgo non intelligeretur, extitit tandem, qui eam Commentario luculento illuſtraret, Craſſitius Grammaticus. quo nomine magnam a ſtudioſis iniuit gratiam. Quare, quum Catullus de Cinnæ ſodalis ſui opere ita aperte loquatur, furor eſt aliter interpretari ſuum ſomnium. Quid? nonne Propertius, qui toties ſe Callimachi imitatorem profitetur, qui ſe Callimachum Romanum vocat, nonne, inquam, ille palam eum propter poema Aetia inflatum vocat? Sed quid opus eſt alieno teſtimonio? en ipſe οἴκοθεν μάρτυς hoc dicit. Quod autem aiunt vltimam vocem huius verſiculi in ſcriptis deeſſe, ego neſcio quos ſcriptos libros mihi objiciant, quum illorum nulli noſter bonitate neque vetuſtate cedat. præterea *Monimenta laboris* Parthenius olim edidit. Denique eodem modo Martialis loquutus eſt.

Accipe non Pario nutantia pondera ſaxo,

A *Quae cineri canus dat ruitura labor:*
Sed fragiles buxos, & opacas palmitis vmbras,
Quaeque virent lacrimis roscida prata meis;
Accipe, rare puer, nostri monimenta laboris.

hoc est, accipe non quod praestare non possumus, sed quae sunt virium nostrarum, fragiles palmites, & serta. Haec pulchre hanc lectionem tuentur, vt nihil melius. Deinde quum Catullus poematia, & opuscula tantum conscripserit, palam innuit sibi non placere magnum illud poema Smyrnae. Nam non solum elaboratum fuisse oportet, cui nouem annos impenderat, sed & magnum, propter eandem caussam. in quo plane imitatur Callimachum, qui ita in hymnis canit:

ὁ φθόνος ἀπόλλωνος ἐπ' οὔατα λάθριος εἶπεν,
οὐ φιλέω τὸν ἀοιδὸν, ὃς οὐχ ὅσα πόντος ἀείδει.

Enarrator: εἴκαλεῖ διὰ τούτων τοὺς σκώπτοντας αὐτὸν μὴ δύνασθαι ποιῆσαι μέγα ποίημα. Quam luculente haec faciunt ad rem nostram? Athenaeus: Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς ἔλεγε τὸ μέγα βιβλίον ἴσον εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. Quam B sententiam extulit Martialis ita:

Cui legisse satis non est epigrammata centum,
Nil illi satis est, Seditiane, mali.

25 AT *populus tumido gaudeat Antimacho*) Martialis:

Scribat carmina circulis Palaemon.
Me doctis iuuat auribus placere. Virgilius in Prolusionibus: *Si patrio Graios carmine adire sales*
Possumus, optatis plus iam procedimus ipsis.
Hoc satis est. pingui nil mihi cum populo.

eod. ANTIMACHO] Iam manifesto confirmatur id, quod diximus, Cinnae Smyrnam poema & magnum, & obscurum fuisse. propterea enim comparat id Thebaidi Cyclicae Antimachi. κυκλικὴ Thebais semper citatur a Grammaticis, quod de huius Antimachi Thebaide intelligendum. κυκλικὴ poesis dicitur, quae totam historiam ab ipsis initijs ad finem vsque ordine recitat. vt si bellum Troianum a gemino ouo exordiaris, vt Helenae natales principium sint operi, quia illa fuit caussa illius belli. quod fecit ille, qui μικρὰν ἰλιάδα, quae aliter κυπριακὰ inscri-

bebatur, cõtexuit. cuius initium, *Ἴλιον ἀείδω καὶ Δαρδανίην εὔπωλον.* Eam Iliadem Læuius vetustissimus poeta Latinis versibus reddiderat. vnde Cypriæ Iliados nomine a Charisio citatur. Sic Antimachus orsurus bellum Thebanum ab interitu Meleagri incepit. a quo ad reditum Diomedis XXIIII. libros continuauit. Vide si totam poesim ad vmbilicum perduxisset, quod morte præuentus non potuit, quot millia versuum ad mortem Oedipodis effudisset. Istud igitur poema, quia prolixo ordine ac recto tractu totam rem tractat, *κύκλος* dicitur a Græcis. eoque nomine sæpe ab Aristophanis interprete citatur. item a Themistio *ἀναλυτικῶν ὑστέρων* libro primo, *εἰ δὲ λέγεται καὶ ἔπη τινὰ κύκλος, ἀλλ' οὐκ ἐᾷ ταῦτα κύκλον ὑπολαβεῖν ὁ τῆς γεωμετρίας ὁ τοῦ κύκλου λόγος.* Nam *κύκλῳ διδάσκειν* est, nihil omittere in docendo: *κυκλοπαιδία*, est omnium artium disciplina, quæ & *ἐν κύκλῳ παιδεία* dicitur. *κύκλῳ θεραπεύειν*; quod Latinus auctor simpliciter dixit, *circulo curare.* Quare non obscurum est, quare Cyclicum scriptorem vocauit Horatius Stasinum, auctorem *τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος. κύκλον* idem Horatius vertit *orbem.*

Nec circa patulum vilemque moraberis orbem.

Quæ omnia interpretes Horatiani in suis illis immanibus Commentarijs non docent. Hoc igitur ridet Catullus in Cinna, qui videtur historiam Cinaræ, & Myrrhæ, quam Smyrnam vocat, altius, quam poetam decet, repetisse. & sane oportet Cinnam circa patulum orbem historiæ moratum, qui nouem annis illud opus in incude habuerit. Nam quid eum potuit adeo remorari vnus partus aut amor Myrrhæ, si non alia, quibus leuiter defungi poterat, curiosius ab ignotis historijs repetisset? Propterea sane opus illi fuit docto Delio natatore L. Crassitio, intima cui soli illius poematis nota extiterint. Quare desinant docti de iudicio Catulli, quod de poemate amici sui facit, dubitare. Certo certius enim est, non illi placere illud poema & propter molem, & propter obscuritatem, quanquam κατ' *σύγχρισιν* & eruditionem & diligentiam in eo laudet, & acceptum fore doctis dicat.

29 CVM *desiderio veteres renouamus amores*] Repone,

A *Quo desiderio.* ita & scriptis & antiquitus editis libris postulantibus.

Pag.72,3 NIHIL *est immundius illo*] Magis placet scripta lectio. -- *nihiloque immundius illud.*

7 QVALIS *defessus in aestu*] ἀρχαϊσμὸς est in veteri scriptura, *in aestum*. Frequens idem apud Ciceronem, & Iurisconsultos. Vlpianus: *in pubertatem mortuus fuerit.*

eod. DEFESSVS] Fessi muli strigare solent, hoc est, interquiescere, vt meiant, idque aut in aestu, aut in difficili via, puta in salebris, aut vado, aut caeno. Id quotidie experimur. Quare recte *Defessus.*

10 ET *non pistrino traditur atque asino*] Mirum genus loquendi, & a paucis vsurpatum, quod equidem meminerim; *Tradi asino*, hoc est vt in locum asini, qui versat molas, sufficiatur. Duplex genus molarum, versatilium, & trusatilium. alteras iumenta, alteras homines agebant. Itaque videtur iocülariter eos, qui trusarent molas, Asinos vocatos. Sane sic Iuuenalis loquitur, quomodo & Catullus:

-- *sed tu iam durum, Postume, iamque*
B *Tondendum, Eunucho Bromium committere noli.*

Ibi enim Eunucho tradere, est εὐνουχίζειν. vt hic tradere asino, facere vt asinus pistrinarius sit. Quare hoc genus locutionis, quia mirum, non tamen penitus insolens est, quum eo vtatur Iuuenalis, studiosos valde obseruare volo. Praeterea notandum in eo Iuuenalis loco prouerbium non animaduersum, βρόμιον εὐνουχίζειν.

12 AEGROTI C. *lingere carnificis*] Carnificem hic vocat, quem vulgo Farciminosum vocamus. Ita plane Martialis: *Sulphureusque color carnificesque pedes.* Propterea recte epitheton Aegrotum illi attribuit.

13 IN *te si quemquam*] Melior vetus scriptura, quam haec commentitia. Scriptum enim fuit, *Si quicquam.* Si quicquam potes dici, id sane dicetur, quod stultis & fatuis solet.

15 ET *crepidas lingere carbatinas*] Liquida scriptura omnium veterum tam scriptorum, quam formis excusorum. Quum Politianus haec videret contaminari, non passus est, &, quae videbatur erroris caussa in ignoratione

Si quicunquam. Muv. si in quicunquam.

Carbatinarum, id verbi quid esset, explicauit. Festiuus A
poeta recte eius linguam tergendis crepidis vsum præstare posse ait, vt vicem peniculi crepidarij sit. Plautus:

Quis hic peniculus? qui extergentur baxeæ?

Nam baxeæ & carbatinæ non multum differunt. Qui *Cercolipas* substituerunt, meminerant se eam quidem vocem legisse. sed male interpretabantur παρὰ τὸ λίπος καὶ τὴν κέρκον. De quo vide quid nos olim apud Festū. Quod omnino commentū est otiosorum hominum. At crepidas peniculo, & eam inhonestam partem spongia fingi solitas, quis paulo rerum antiquarum peritior nescit? Quare illius linguam spurcæ spongiæ, aut peniculi vsum præstare posse ait. Propterea dixit, *si vsus veniat*. Quod autem hac in re Marullus Politianum ridet, nihil præter solitum facit. modo enim occasionem hominem insectandi nanciscatur, iure an iniuria, recte an secus id faciat, susque deque habet.

30 TANQVAM *conmixtæ*] Hoc supposuerunt inepti homines pro *coniunctæ*. quod nec ipsum sincerum est. Legendum enim, *conminctæ*. Supra: B

Sania conminxit spurca saliua tua.

Quæ sit hic lupa docet Liuius de Faustuli vxore Acca Larentia loquens. Comm ingere quid sit notius est, quam vt explicatione indigeat. Inde commictilis. Pomponius Atellanarius præcone posteriore: *Si sciam quid velis quasi serui comici commictilis.* Hoc est contemptibilis. Quare apud Nonium, *commictilis, compositi*, legendum, *commictilis, contemtitii*. Sic etiā simplex mictilis. Lucillius libro vicesimo:

Pulmentar aut intibus, aut aliquod genus herba,
Et ius mænarum. bene habet. sed mictilis hoc est
Merx.-- Corruptissimus ille locus hodie editur apud Nonium.

Pag. 73, 4 NVNQVAM *iam*] IAM abest a priscis libris. Dele, sed lege, *Non vnquam posthac*.

11 PERSPECTA *exigitur*] Scriptura, *Perfecta*. Magis placet *Perspecta*. Quæ tralatio est a probationibus operum, quæ spectiones dicuntur a Gellio, & alijs. vel ab auro. nam spectatores auri sunt χρυσοβασανισταί. vnde spectata amicitia. Sane Virgilius scripsit:

A *Venisti tandem tuaque spectata parenti*
Vicit iter durum pietas - -

Magistelli spinosi *expectata* legũt, propter syllabam, quam nolunt positione sequenti produci.

18 ET *mutum nequicquam adloquerer cinerem*] Ausonius:
Voce ciere animas funeris instar habet.

Seneca: *Magnum solatium est appellare sæpius nomina non responsura.* Aliud est - *& magna postremum voce ciemus.* Hoc enim in ipso rogo fiebat. Euripides:

ὑμεῖς δὲ τὴν θανοῦσαν, ὡς ἔστι θέμις,
προσείπατ' ἐξιοῦσαν ὑστάτην ὁδόν.

28 ME *vnum esse inuenies*] Scribe ex calamo exarata membrana: *Meque esse inuenies.* & me inuenies esse sacratum illorum iure, & dices me esse Harpocratem.

eod. ILLORVM *iure sacratum*] Quia de silentio agit, quod proprium est mysteriorum, propterea verbo mystico vtitur, *Sacratum.* Sacrati sunt οἱ μεμυημένοι. vt in veteri inscriptione Romana: *Sacrata apud Eleusinem Deo Baccho, Cereri, & Coræ.* item in alia: *Sacrata apud Aeginam Deabus* B *Taurobolitæ, Isiacæ.* Et sacrandi, mox initiandi. Prudentius:
Quid quum sacrandus accipit sphragitidas?

Vt apparet ex Prudentij loco, stigmata in fronte aut alia parte corporis accipiebant. Sic in veteri Christianismo dicebantur signati, & sacrati, qui in fronte crucis signaculum chrismate prænotatum habebant, tanquam ea esset initiatio. Hoc crebrum est apud Tertullianum.

Pag. 74, 4 CREDIS *me potuisse meæ maledicere vitæ*] Vereor ne Catullus non *maledicere* scripserit, sed *valedicere.* Nam sane id fecerat, vt ex superioribus cognoscimus:
Vale puella, iam Catullus obdurat. Item:
Cum suis viuat, valeatque mœchis.

Nunc Catullus videtur conqueri apud amicum, quod id statim in eam partem tanquam serio a se dictum esset, interpretatus sit. Qui mutarant lectionem, rationem habebant syllabæ vltimæ in VALE. Atqui CAVE eodem modo corripiebant. Martialis:
Si, quando veniet? dicet. responde: poeta
Exierat. veniet, quum citharœdus erit.

7 SED *tu cum Caupone*] Nunquam hanc lectionem ego probaui, vt quæ ſemper de mendo mihi ſuſpecta fuerit. Tandem vetus lectio omnem prorſus dubitationem ſuſtulit, quæ non *cum Caupone*, ſed, *cum Tappone* habet. Tappones familia Romæ. In veteri inſcriptione Placentiæ legi: C. VALERIVS TAPPO. item apud Liuium libro triceſimo octauo. Is igitur Tappo cum iſto inſuſurrabat Leſbiæ neſcio quæ, quibus ſuſpitionem illi faceret Catullum alio tranſtuliſſe calorem ſuum. Hoc negat Catullus: & contra, illum τερατολογεῖν ait. Nam illud, *omnia monſtra facis*, nihil aliud eſt, quam, πάντα τερατολογεῖς ad verbũ, vel τερατοποιεῖς. Eſt ergo Helleniſmus.

10 MVS AB *furcillis præcipitem eiiciunt*] δικράνοις ὠθεῖν. Prouerbium.

20 O *mihi cara magis candidiore nota*] Nuſquam liberius peruagata eſt correctorum licentia. atque nunc plane eſt, vbi iſtis inſanis capitibus ſuccenſeam. ſiue Marulli illi fuerint, ſeu quicunque volunt nos ſapere ſuo capite. Reſtituenda eſt vetuſta lectio:

Reſtituis cupido, atque inſperanti ipſa refers te
Nobis. o lucem candidiore nota.

Vere. ἀρχαϊσμός, *inſperanti nobis*. vt Præſente nobis: Abſente nobis apud Comicos. Tibullus.

Perfida, nec merito nobis inimica merenti.

Nobis merenti.

21 AVT *magis hac eſt optandus vita*] Lege ex veteri ſcriptura:

Quis me vno viuit felicior, aut magis eſt me
Optandus vita, dicere quis poterit?

Dicere quis poterit, quis felicior vno me viuit, aut magis me optandus eſt vita? Traiectio locum corrumpendi in cauſſa fuit. *optandus vita* ἑλληνισμός, ζηλωτὸς τοῦ βίου. μακάριος τοῦ βίου. Sic beatus vita. In Culice:

Quis magis optato queat eſſe beatior æuo?

Quod plane huic loco facem adlucet. Hic ergo, *quis magis me optandus vita*; eſt, τίς μᾶλλον μοῦ ζηλωτὸς τοῦ βίου;

24 SI *Comini populi arbitrio*] Ex manuſcripta lectione cognoſcimus *popul' arbitrio* in Gallicano exemplari ſcri-

A ptum fuiſſe. pro quo in noſtris libris exaratum fuit, *ſic homini populari arbitrio.*

Pag.75, 12 EFFICITVR *plusquam meretricis auara*] Pro *efficitur* vetus lectio habet, *effexit*. hoc eſt, effecerit. Nam C pro X, ſcribebant veteres illi librarij. *effexit* ſupple facinus. ποιήσειεν ἂν τὸ τῆς πόρνης. ἐργάζοιτ' ἂν τὸ τῆς πόρνης, ἤγουν τὴν ἐργασίαν τῆς πόρνης.

15 AVFILENA *viro contentam*] Liber ſcriptus, *contenta eſt*. Legendum ſane *contentas*. ex quo fecerant *contenta'ſt*. Lege igitur:

Aufilena, viro contentas viuere ſolo
Nuptarum laus e laudibus eximiis.

Laus eximia nuptarum, contentas vno viro viuere.

20 MVLTVS *homo es Naſo*] Venimus ad epigramma omnium iudicio in hoc poeta obſcuriſſimum: ſed meo, non adeo perplexum, ſi illi ſuam veterem non correctorum lectionem reſtitueris. Simul enim id ſuæ antiquæ ſcripturæ reddideris, & ſuo nitori reſtitueris. Ita ergo ne vna quidem ſyllaba minus in illo libro perſcriptū legimus:

B *Multus homo (es, Naſo, nam tecum multus homo) eſt, qui*
Deſcendit? Naſo, multus es, & pathicus?

Notum eſt qui ſint Aretalogi, & quod dicti, quia de virtute locuti faciunt id, quod Iuuenalis dixit. De virtute loqui eſſet ἀρεταλογεῖν. Hoc faciebat Naſo, qui de virtute locutus, id quod taceo, facere deprehendebatur. Poteſtne fieri, inquit poeta, vt tu ἀνδρεῖος ſis, qualem te verbis facis, & te κίναιδος, qualis eſſe deprehenderis? ἀνδρεῖος igitur es, & κίναιδος; Hæc ſane non bene conueniunt, nec in vna ſede morantur. Multus in aliqua re, vt apud Græcos πολύς.

eod. ES *Naſo nam tecum*] Es nanque te iudice magnus vir καὶ σπουδαῖος. Ita Propertius locutus eſt. *Nec tantū mecum Romana cubilia viſes*. hoc eſt, me iudice. vel ſimpliciter, tibi ſoli es. nam alij te non cenſent.

eod. QVI *deſcendit*] ſcriptus liber more ſuo habebat QVE pro QVI. quod tam ſæpe monui. *Deſcendit*. ſatis patet quid velit. Iuuenalis:

Ad terram tremulo deſcendunt clune puellæ.

Marem ſe dicebat, & maribus tamen ſuccumbebat. Nunc

apertissimus huius Epigrammatis sensus. A

23 PRIMVM *duo, Cinna, sedebant*] Importunissimum correctorum vulgus hic quoque non vsitato scelere debacchatum est. Nam *sedebant* supposuerunt pro eo, quod Catullus, & veteres membranæ *solebant*. quod recte habebat. Superius monuimus veteres in iis, in quibus volebant reticere verbum, contentos fuisse solo verbo *solere*. Supra *-solet hæc imaginosum.* Plautus: *Quæ nos prædicant cum viris suis solere.* non adhibuit verbum, quod præcipuum erat sententiæ. Sed notum quid soleant Mœchi. Item notum quid soleant mulieres cum alienis viris.

24 MOECHILIA] Egregia exemplaris Gallicani scriptura duabus synalœphis concepta, *Mœch' ill' a facto. a.* est *ab* neque aliter in nostro libro scriptum fuit. *ill'* mutarant in *ili.* quia τῦ *l*, & *i* in Langobardicis literis nulla differentia est. Putant ænigma esse hoc non epigramma homines eruditissimi. Atqui certissimum est Catullum hic τὴν σκάφην σκάφην vocare, & nulla nos flexuosa dictione, vt λοξίας ille solet, morari. Ait enim simpliciter, Pompeio primum Consule vnum aut alterum reperiri Romæ alieni lecti insessores. eandemque ad eius secundum consulatum, adulteriorum raritatem fuisse. sed postea pro vno, mille succreuisse: & hinc propagatam illam infamiæ segetem, qua Catulli ætate tota Roma flagrabat. Quod si historia quædam hic intelligeretur, de solis Mamurra & Cæsare tantum sermo esset. vt illos mœchorum signiferos dicat fuisse. Sane epigramma non adeo tantis tenebris obsitum est, quantis volunt homines magnæ eruditionis, & primi in literis nominis. B

25 SED *creuerunt millia in vnum singula*] Liber habebat *Singulum*, non *Singula.* ita exteritur media, vt in *Aurunculeia.* Plautus Clitellaria: *Atat, singulum video vestigium.* Varro περὶ πλοῦ libro primo: *Tum vero doces historiam necessariam, semel vnum singulū esse.* Idem octogesima, περὶ νομισμάτων· *Hoc erat incommodi, quod nesciebamus semel vnū singulum esse.*

28 FIRMANO *saltu*] omnia hæc suppositiтia sunt, & ab audacibus interpolata. Scriptura vetus ne ipsa quidem sincera est, sed tamen præ se fert, quid velit. Ea habet: Fir-

A *manus falius non falso*, &c. Vt iam constet recto casu hic non sexto legendum, vt in vulgatis. Nam profecto *falius* perperam pro *faltus* scriptum est. Iam Mamurra non Firmanus sed Formianus fuit, quanquam & prædia potuit habere in agro Firmano. sed hoc esset nugari. Nam quum constet Formijs natum Mamurram ex Plinio, item ex Iuuenale, qui Formias Mamurrarum domum vocat, cur alium illi prædium aut saltum dabimus, & suum illi auferemus? Sed profecto Catullus scripsit:

Formianus saltus non falso, M. diues

Fertur. Nam Grammatici offensi sunt syllaba penultima, quam nollent a Catullo productam. atqui ita non est. Neque enim dactylus primus est pes, sed spondeus. Horatius:

Vt Nasidieni iuuit te cœna beati?

Secundus pes est spondeus. idem, *Vindemiator.* Est Epitritus quartus. Nam quatuor syllabarum est, trium longarum & vltima breui. Virgilius: *Fluuiorum rex Eridanus.* primus pes spondeus. Est præterea mille talium exemplorum apud veteres. quare & hic quoque nullo dubio *Formianus* legendum, duobus spondeis primoribus. Dirigitur autem sermo ad ipsum Mamurram. O Mamurra, Formianus saltus tuus non falso est diues, qui tanta bona in se habeat. Nam qualis barbarismus esset ille, si Catullus dixisset, Mamurram in se habere aucupia, & pisces, non saltum ipsum? Quod sane sequatur necesse est, si vulgarem illam ineptam lectionem tueamur, quæ est contra scripturam antiquam, &, quod caput est, contra mentem poetæ. Ac nescio an Catullus dixisset, *Ego sum diues illa re*, sed *illius rei*. quanquam non damno.

B

30 QVI *tot res in se habet*] Melius vetus scriptura: *quæ quot res.* Admirabundus hoc ait. & sensus est lepidissimus, & maxime conueniens ei quod dixit, non falso censeri diues esse illud prædium.

32 NEQVICQVAM *fructus sumtibus exuperat*] Scribe: *Nequicquam. fructus sumtibus exuperas.*

Secunda enim persona scribendum, quum ad ipsum Mamurram sermonem dirigat, vt iam dixi. Frustra, inquit, diues & copiosus est saltus tuus. Nam fructus illius prædij tu

ſumtibus tuis exuperas. Notus eſt nepotatus Mamurræ ex Iambo, quem in ipſum vibrauit Catullus. A

Pag. 76, 2 DVM *tamen ipſe egeat*] Vetus ſcriptura, *dum modo,* non, *dum tamen.* quod melius eſt. Sed ſecunda perſona hic legendum EGEAS, non EGEAT. Iam emendatiſſimum eſt epigramma hoc, quod correctores tot vulneribus confecerant.

3 INSTAR *triginta iugera prati*] Scribe meo periculo, IVSTA, non *inſtar. Iuſta,* pro quo nunc errorem librariorum & vitioſam conſuetudinem ſequuti dicimus, *iuxta.* Supra; --*Calliſto iuſta Lycaonida. Iuſta* hic eſt iunctim, ἐγγύς.

5 CAETERA *ſunt maria*] Prouerbium eſt, θάλασσα χρυσοῦ, Montes auri, & ſimilia. Maria & montes polliceri. χρυσίου πόντος. Phœnix vetus poeta:

> ἀνήρ Νῖνος τις ἐγένετ᾽ ὡς ἐγὼ κλύω,
> ἀσσύριος, ὅς τις εἶχε χρυσίου πόντον;
> καὶ τἄλλα πολλῷ πλείονα κασπίης ψάμμου.

Eadem figura apud Callimachum:

> οὐ φιλέω τὸν ἀοιδὸν, ὃς οὐχ ὅσα πόντος ἀείδει. B

Hebræi quoque eodem prouerbio vtuntur. In threnis Hieremiæ: *magna eſt ſicut mare tribulatio tua.*

7 VNO *qui in ſaltu tot bona*] Repone ex veteri lectione, *totmoda.* Notum, veteres, *omnimodum* dixiſſe. Sic *totmodum* vna voce. Sic omnifariam, & totfariam, & aliquotfariam. Varro.

10 OMNIA *magna hæc ſunt tamẽ vt ſint maxima & vltra*] Deformata omnia hæc ſunt, vt apparet. Vetus lectio:

> *Omnia magna hæc ſunt. tamen ipſe eſt maximus vltor.*

Tranſpoſita & luxata ſunt iſta. Nam ne vna quidem literula minus ita legendum:

> *Omnia magna hæc ſunt. tamen ipſe eſt maximu' luſtro.*

Hæc quidem, inquit, magna confiteor. ſed quum ipſe omnia abſumat in luſtris, cui bono illæ tantæ opes, ſi fructus ſumtibus exuperat? Luſtro luſtronis, eſt qui in luſtris patrita & auita abſumit. Næuius:

> *Peſſumorum peſſume, audax, ganeo, luſtro, aleo.*

Et verbum *luſtrari.* Lucillius:

A *Quem sumtum facis in lustris, circum oppida lustrans.*
Plautus:

Luxantur, lustrantur, comedunt quod habent.

Et *lustrametum* apud Iurisconsultũ, ἀσέλγεια, ἀφροδισιασμός.

11 NON *homo sed vere M magna nimis*] Repone:

Non homo, sed vero M. magna, minax.

ita habet vetus scriptura: Non homo, non hominis nomine dignus, sed ipsamet libido, quæ iactat sese de diuitijs suis. minacem vocat Aretalogum: qui hominum aures diuitiarum suarum prædicatione obtunderet. Hoc enim vult verbum minari. Horatius:

Atqui vultus erat magna, & preclara minantis.

Sane scriptura, quam reposuimus, extat etiam in editione Parthenij. Quis prior mutauerit, nescio.

13 SAEPE *tibi studioso animo veniam dare queres*] Hæc est vetus scriptura, quam alio modo in vulgatis editionibus legimus. Lege,

Sæpe tibi studioso animo venanda requirens, &c.

B Sæpe, inquit, requirens, vt mitterem tibi carmina Callimachi studioso animo venanda. hoc est, quæ studiose inuestiganda sunt. nam *requærere*, pro *requirere* dicebant, & *requæres*, pro *requærens*, vt supra *perures* pro *perurens*.

16 TELIS *infestum icere*] Vetus lectio: *Telis infestum iicere*. Lege:

Telis infesto mi icere, musca, caput.

Telis infestus, hoc est armatus. Sic dicunt, infestum spinis, infestum aculeis. Prouerbialiter dixit, Musca armatum petis.

20 AFFIXVS *nostris*) Lege, *Atfixus*. & ita vetus scriptura.

IOSEPHI SCALIGERI
IVL. CAES. FILI
CASTIGATIONES
IN LIBRVM PRIMVM ALBI TIBVLLI.

DIVITIAS ALIVS] Hæc Elegia ordine prima eſt, ſed tempore poſtrema. Nam lapſus opibus Tibullus ſeceſſit in agellum, qui illi ſuperfuit, ex patrimonij naufragio, in regione Pedana. Vnde Horatius:

Di tibi diuitias dederant artemque fruendi.

Manifeſto enim oſtendit eum exhauſto opimo patrimonio ſeceſſum ruris petijſſe. Et, ſi coniecturæ locus eſt, videtur opes auitas in amoribus profudiſſe, & magno patrimonio, ira ac dolore animi, imminuto rus ſe abdidiſſe. Horatius id plane indicat:

Non tu corpus eras ſine pectore. di tibi formam,
Di tibi diuitias dederant --

Et ſane alibi eum eo nomine conſolari videtur, quum ita canit: *Albi, ne doleas plus nimio*, &c. At ipſe plane & paupertatem ſuam conqueritur, & dolorem profitetur in Panegyrico ad Meſſalam:

Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine ſulci
Horrea, fœcundas ad deficientia meſſes,
Nunc deſiderium ſupereſt. nam cura nouatur,
Quum memor anteactos ſemper dolor admonet annos.

Nam poſtremis verſibus plane profitetur ſe pœnitere eius, cuius & Horatius ſe pœnitere non diſſimulanter ait:

Hei mihi, per vrbem, nam pudet tanti mali,
Fabula quanta fui. conuiuiorum & pœnitet.

Hæc igitur ſcribit in prædiolo ſuo Pedano ad Meſſalam Coruinum tum in Ciliciam proficiſcentem: quem etiam

A antea bello Aquitanico secutus erat. Huius poetæ ea omnia quotquot in Italia extant, exemplaria, recentiora sunt, quam vt inter vetustos libros censeri debeant. quin correctorum audacia multa perabsurda illis admista sunt. Eiusmodi vnum vidimus. cuius copiam nobis fecit Iuris consultissimus Iacobus Cuiacius. Sed & meliora quædam in eo, quam alij in suis, inuenimus. Neque puto meliorem librum eo hodie extare: Nam quædam etiam vetustatis retinet vestigia, quum paulo ante ineuntem typographicam artem scriptus sit: & nondum correctorum audacia ita licenter in bonis auctoribus peruagaretur. Sed excerpta peruetusta eius poetæ in manus nostras peruenere, quibus plurimum adiuti sumus. Item fragmentum peroptimum, & quam emendatissimum a quarta elegia libri tertij ad finem vsque commodauit nobis idem præstantissimus vir, summaque humanitate præditus Iacobus Cuiacius. Qui liber, & si imperfectus, tanti apud me momenti est, vt non meminerim me vllum vetus exemplar emendatius legisse. Itaque hoc præter Italos, amplius consecuti
B sumus, vt vetustiores, quam illi huius poetæ reliquias nacti simus. Quæ quum egregie nos in multis iuuerint, in eo tamen, quod caput erat medicinæ, nullum auxilium nobis tulerunt, hoc est in transpositione Elegiarum, & confusione, qua non exigua pars huius poetæ versuum laborat. quod mirum nemini hactenus ne oboluisse quidem. Atqui nos id primi odorati sumus, &, vt re ipsa potius, quam prædicatione nostra cognoscas, nihil est quod huius tibi maiorem fidem faciat, quam prima elegia: quæ ita hactenus confusa, & perturbata fuit, vt ne ipse Tibullus, si reuiuisceret, suam agnoscat. At quia omnes tantum huic poetæ deferunt, & recte meo iudicio, vt pauci sint, qui non aures eius lectione tritas habeant: nemo est, qui nõ eum se intelligere credat. quia enim character eius planus ac minime morosus est, propterea omnem dubitationem sustulit posse aliquid, quod legenti negotium facessat, in eo reperiri. Atqui aliter se rem habere, ipsa editione, quam primum nunc noua incude recudimus, omnibus testatum esse volo.

Pag.79, ver.7 MI *mea paupertas*] Post hoc distichon repo-

nendum illud, NEC SPES DESTITVAT. Dum, inquit, meus focus assidue luceat, nec seges eludat sementem. Spes enim pro reditu frugum apud veteres ponebatur, vt apud Varronem. Vnde & Varro ipse spicam a spe dictam dicit. Nam, vt ait prouerbium Græcum, *ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλούσιος*. Quam autem bene hæc duo disticha inter se coagmẽtata sint, quid melius probauerit, quam absurditas illa, quam efficiebat interrupta sententia interiectum distichon, IPSE SERAM.

8 DVM *meus adsiduo*] Vetusta excerpta huius poetæ habent, non *assiduo*, sed *exiguo*. quæ germana est lectio. Suppetat, inquit, semper foco, quanuis exiguus ignis. Nam illo epitheto indicat tenuitatem suam. Ita Ouidius - *paruo calfacit igne focum*. & præclare Statius - *diuesque foco lucente Tibullus*. Diues, inquit, foco lucente, quanuis exiguo igne.

11 IPSE *seram*] Post hoc distichon posuimus, NEC TAMEN INTERDVM PVDEAT TENVISSE BIDENTEM, AVT STIMVLO TARDOS, &c. quum hoc postulet sententia. Ipse, inquit, insitioni dabo operam, quod est honestissimum munus rusticantibus. non tamen, vt me aliquando pigeat oues pascere, quod est infimum rure. Non negabunt homines docti hunc esse ordinem horum versuum. Quam enim bene illi conueniat sedes, quæ olim huic disticho a librarijs attributa erat, nemo non videt.

19 NAM *veneror*] Ante hoc distichon collocauimus illud, HIC EGO PASTOREMQVE MEVM. Sententia ipsa eum suo loco restituit, vt absurditas eum loco alieno expulit.

eod. SEV *stipes*] Hic stipitem & lapidem coniungit non immerito. sunt enim termini. Ouidius:

Termine, siue lapis, siue es defossus in agro
Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.

Prudentius: *Ignosco fatuis hæc tamen vulgaribus,*
Quos lana terret discolor in stipite. Idem:
Deasciato supplicare stipiti.
Verris cruore scripta saxa spargere.

Stipites illi vocabantur Atiniæ. Lapides ipsi inscripti erant literis

A literis quadratis vncialibus. Vnde Gammati dicebantur,qui Γάμμα inſcalptum habebant. Habes igitur, quid Albius noſter per ſtipitem,& lapidem intellexerit.

22 LIBATVM *agricolæ*] Apuleius: *Iſte vero nec Diis rationis,qui eum paſcunt, ac veſtiunt, ſegetis vllus, aut vitis, aut gregis primitias impartit. nullum in villa eius delubrum ſitum, nullus locus,aut lucus conſecratus.*

Pag.80, 6 HOSTIA *parua ſoli*] Repone ex veteri membrana, *hoſtia magna.* Recte ex tenuitate ſua dixit. neque id tantum intelligit, ſed ait nunc vitulam eſſe agnam ſuccedaneam. quia hoſtia ſeu victima magna dicebatur tantum de bubulo genere. quod olim me annotare memini.

8 CLAMET, *io meſſes*] Poſt hunc verſiculum repoſuimus illud Diſtichon cum ſequenti, ADSITIS DIVI. Nam Diui illi ſunt ipſi Lares, ad quos ſermo ſemper continuandus eſt. Quod enim ipſi Lares ſint, manifeſto declarant illa

- nec vos e paupere menſa

Dona. neque e paruis ſpernite fictilibus.

B Fictilia enim iſta ſunt patellæ, e quibus e menſa dapem libabant Laribus. Perſius:

- - cultrixque foci ſecura patella.

Ibi interpres vetus: *Cultrix foci, quia delibandæ dapes in ea poſitæ ad focum feruntur.* Varro: *Quocirca oportet bonum ciuem legibus parere, deos colere, in patellam dare μικρὸν κρέας.* At quo ore hæc diſtraxerant homines inuenuſti? Poſt duo autem hæc diſticha illud huc retrahendum, AT VOS EXIGVO. Pro ADSITIS DIVI vetuſtiſſima Excerpta habebant, *Vos quoque adeſte Dei.*

10 NEC *e puris*] Codex infimæ vetuſtatis, E PARVIS.

18 SCILICET *& ſolito*] Excerpta habebant:

- - ſatis eſt, requieſcere lecto

Si licet, & ſolo membra leuare toro.

Quod valde amplectimur. ſolum torum ſibi ſupereſſe ait. Aliud eſt leuare membra in Moreto. hoc eſt tollere. hic requieſcere.

22 IMBRE *iuuante ſequi*] Hæc eſt priſca lectio, non *igne*, vt vulgatæ editiones. Sappho: - - ὕδωρ

Ἀμφὶ δ' ψυχρὸν κελάδει δι' ὕσδων

Μαλίνων· αἰθυοσμάδων δὲ φύλλων . A
Κῦμα καταῤῥεῖ.

23 SIT *diues iure*] Excerpta illa aliter habent:

- - sit diues, rure furorem
Qui maris, & cæli nubila ferre potest.

Hoc sensu, Diuitem eum esse puto, qui abditus ruri ridet hibernas tempestates. Hoc enim valde cum superioribus cohæret. Præterea pentametrum concinnius habet. Sed illi lectioni cum sequentibus non bene conuenit.

25 IAM *modo non*] Assentior doctis viris, qui *modo non* μονονουχὶ interpretãtur. Sed vereor vt satis fideliter concepta sit hæc lectio in codicibus infimæ vetustatis, quibus vsi sunt Itali Critici. Nam nostra illa Excerpta, quorum fidem ego satis spectatam habeo, legunt: *Quippe ego iam possum.* Idque retinendum puto. Nam sane diu est, quum Tibullus multa vulnera accepit.

27 SED *canis æstiuos*] Huc vsque omnia confusa ac perturbata erant in omnibus tam scriptis, quam formis excusis. sequentia continuant ab illo O QVANTVM EST AVRI. illa enim loco mouenda non sunt. B

Pag.81, 3 NON *ego laudari*) Post hoc distichon retrahe huc quatuor disticha fugitiua, quæ in secunda Elegia inuenies: IPSE BOVES MEA SIM TECVM MODO DELIA, nempe, vt dixi, cum tribus sequentibus distichis. Quomodo hæc suo loco luxata fuerint, procliuius est mirari, quam eius rei rationem reddere. vt non parum fecerimus, qui hæc suo loco restituerimus. Nolo enim aliter diligentiam nostram venditare.

5 MEA *si tecum modo Delia*] Lege, *mea, sim tecum modo, Delia* - vt supra dixit, *tecum dum modo sim.* & sequenti disticho eodem modo, *dum teneris liceat retinere lacertis.* Quæ omnia quam belle inter se apta sint, eruditiorum iudicium esto, quum antea ridicule alieno loco secunda elegia posita essent. Nos sane istos alieni loci insessores versus inde iure pellendos censuimus.

9 QVID *Tyrio recubare toro*] Male hæc ab interpunctionibus laborant. Ita enim legendum:

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, quum fletu nox vigilanda venit?

A *Vigilanda venit*, pro vigilanda est. qua in figura creberrimus Propertius, vt

- - Non impune illa rogata venit.

hoc est, rogata est, aut rogatur. Post hoc distichon repone FERREVS ILLE, ex eadem secunda elegia. vt non solum commissum sit in loco horum versuum, quum in alienam elegiam traducti sint, sed in suo sibi ordine, quum inter se confusi sint.

13 FERREVS *ille fuit*) Profecto legendum:

Ferreus ille fuat, qui, te quum possit habere,
Maluerit prædas stultus & arma sequi.

Est enim per hypothesin dictum, & vt barbarum vulgus Grammaticorum loquitur, potentialiter. Ferreus ille erit, inquit, quicunque te voluerit relinquere. Nam *Fuat*, εἴη ἄν, & *Maluerit*, προτιμῴη ἄν, προαιροίη ἄν. Virgilius:

Tros Rutulúsue fuat. &, *Fors fuat.* Propertius:
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuat.

15 ILLE *licet Cilicum*] De Cilicibus triumphet per me quidem licet. Nam τὸ *Licet* aliter video accipi hic. De Cilicibus autem mentionem inijcit, quia eo profectus erat

B Messala, vt alibi patet, quum ait, *At te Cydne canam.* & inuitatus fuerat a Messala ad contubernium suum. Propterea supra iam respondet,

Te bellare decet terra, Messala, marique.

19 TE *spectem*] Recte ergo superiora huc traduximus, quum illa cum his belle conueniant. Triumphet ille de Cilicibus, quisquis est: Mihi sufficit, si te spectem, quum vltima dies mihi venerit. Quam enim verum sit ea apte & ex mente poetæ huc traducta esse, non attinet dicere.

27 TV *manes ne læde meos sed parce solutis Crinibus*] Manes offendi immoderato lessu, & planctu putabat veterum superstitio. quare & illud in monimento incidi iubebant. vt Narbone in veteri lapide:

...TIBI. PRAETERITO. REDEAT. FELICIOR. ANNVS
...CAPER. ET. FACILI. VITA. REGATVR. OPE
...DVRAE. MORTIS. SACRATOS. LAEDERE. MANES
...ECCE. MONENT. LEGES. ET. LEVIS. VMBRA. ROGI.

Pag. 82, 3 HIC *ego dux milesque bonus*] Hic ego, inquit, bonus miles ero, o Messala, non ad Isauticum bellum, quo

me inuitas, vt ſim in contubernio tuo. Propertius: A

Exitus hic vitæ ſupereſt mihi. Vos, quibus arma
Grata magis, Craſſi ſigna referte domum.

16 IANVA *difficilis dominæ*] Scriptus liber, *Domini.* Quod rectum eſt. *Domini*, hoc eſt mariti. Sequentia id probant, ne forte putes aliud per dominum intelligi.

30 NEC *docet hoc omnes*] Hoc diſtichon ſpurium & inſititium eſt, &, quod caput eſt, ridiculum, atque, vt ille dixit, commictile. Quare ne verere illi tranſuerſo calamo notam culpæ illinere. Non eſt enim, vt vnquam Tibulli officina illud bona moneta cuderit. Putarunt otioſi & oſcitabundi homines interruptam eſſe ſententiam. At ſi illa genuina, quæ tam bene cohæret, interrupta eſt, quomodo tam aliena verba hic locum habebunt? Lege ergo, quæ Tibulli ſunt, & illa expunge, videbis nihil elegantius illis eſſe: quæ, ne ego explicem, ipſa perſpicuitas facit.

Pag. 83, 1 AVT *rapta præmia veſte petat*] Nonius, *Præmiatores nocturni prædones. Nouius Agrypnuntibus: Nam in ſcæna nos nocturnos cæpit præmiatores tollere.* Petronius: *Aduocati iam pene nocturni, qui volebant pallium lucrifacere.* Scio nos olim B adoleſcentes aliter hunc locum explicaſſe.

Pag. 84, 6 NON *vt totus abeſſet amor*] Hic clauditur Elegia. Reliqua quo pertineant, partim diximus, partim dicturi ſumus.

19 ILLA *ſacras pueri ſortes ter ſuſtulit*] Tollere ſortes eſt, κληδονίζειν. Vnde in veteribus inſcriptionibus: SORTIBVS SVBLATIS. Item, EXTRA SORTEM RVDERIBVS SVBLATIS. Sortes erant ſigna, quæ dabantur alicui puero de triuio, quæ ſi conuenerant ei ſigno, quod ille, qui ſortes dederat, habebat in animo, tunc bene ſecum agi putabant. Apud Euripidem Hippolyto:

καὶ δέλτος ἥδε κλῆρον οὐ δεδεγμένη--

Interpres, κλῆρος, ἐστὶ τὸ σημεῖον τὸ διδόμενον τοῖς μαντευομένοις, ἀφ' ὧν οἱ μάντεις ὁρμώμενοι προφητεύουσι περί τινος μελλόντων. τῶν δὲ μάντεων οἱ μὲν ὄρνισι προσέχουσιν, οἱ δὲ κλήροις.

20 E *triuiis*] *Puer e triuiis*, ὁ τυχών. oportebat enim ignotum eſſe, ne ſciens, & prudens aliquid eorum facere vide-

A retur. Sic dictum puer e triuijs, vt apud Attium, *de vico Auspices*, item, *de Circo Astrologi*. *Ter* autem, vt, quod tertium addixisset, id certissimum omen esse putarent. Propterea fortasse dixerit Ausonius -- *omina trina*.

25 AVT *ego sum caussatus, aues dant omina dira*] Nihil minus certum, quam hæc lectio. Legendum.

> *Aut ego sum caussatus aues, aut omina dira*
> *Saturni sacra me tenuisse die.*

Nolo venditare quanto melius sit ex sententia Tibulli hoc, quam illo modo legi.

31 QVID *tua nunc Isis tibi* Delia?] Lege *mihi*, non *tibi* ex veteri scriptura. Nam liquet eam pro Tibulli morbo in casto Isidis fuisse.

Pag. 85, 5 VT *mea votiuas*] In infimæ vetustatis libro *Et*, non *Vt*. Magnum autem mendum est in hoc versu, *voces*, pro *noctes*.

> *Et mea votiuas persoluat* Delia *noctes.* Propertius:
> *Tristia iam redeunt iterum solennia nobis.*
> *Cynthia iam noctes est operata decem.* Item:
> *Votiuas noctes & mihi redde decem.*

B In nostro libro autem *persoluat*, non *persoluens*. Ita erit ἀσυνδέτως. vtraque lectio defendi potest. Illud tantum constet, *noctes*, non *voces* legendum.

6 ANTE *sacras lino tecta*] Linigeri Calui, qui Isiaca sacra gestabant, apud Martialem. In libro Catalectorum, quæ nos publicauimus, secundo:

> *Carbaseo post hunc artus indutus amictu*
> *Memphidos antiquæ sacra, Deamque colit.*

7 BISQVE *die resoluta comas*] Hæc, puto, non aduerterunt Grammatici, quare scilicet bis in die dicere laudes Isidi debeat. Sciendum prima hora sacerdotes Isidis templum aperire solitos, idque Apertio vocabatur. deinde salutabant Deam, quod Salutationem, & Excitationem vocabant. post, totum diem stipem emendicabant. inde ad octauam redibant, & deam componebant, & templum claudebant. Hoc igitur est bis die Deæ laudes canere, & mane quum salutatur dea: & hora octaua, quum templum clauditur. de Apertione templi Apuleius Milesiæ fabulæ libro vndecimo: *Rebus iam rite consummatis, incohatæ lucis*

ſalutationibus religioſi primam nunciantes horam perſtrepunt. A
Infra: *Ilico Deæ matutinis perfectis ſalutationibus ſummo ſtudio percunctabar ſingulos.* Item; *Rite ſolenni apertionis celebrato miniſterio, ac matutino peracto ſacrificio.* Arnobius libro ſeptimo: *Quid ſibi volunt excitationes illæ, quas canitis matutini collatis ad tibiam vocibus? obdormiſcunt enim Superi, remeare vt ad vigilias debeant. Quid domitiones illæ, quibus bene vt valeant auſpicabili ſalutatione mandatis? Somni enim quiete ſoluuntur: occuparique vt hoc poſſint, lenes audiendæ ſunt næniæ?* Vbi plane habes de prima hora, de ſalutatione & excitatione Deæ, de apertione templi, de laudibus deæ ad tibiam cantatis, quod hic dicit Tibullus. Quare ὑμνῳδοὺς eos vocat Porphyrius περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. ſed loquitur de Serapidis ſacro, quod nulla in re differebat ab Iſiaco. καὶ τοῦτο, inquit, δεικνύντες ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὥσπου ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἀνοίξει τοῦ ἁγίου σαράπιδος, ἥ τε θεραπεία διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος γίνεται, λείβοντος τοῦ ὑμνῳδοῦ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ πῦρ φαίνοντος, ὁπηνίκα ἑστὼς ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῇ πατρίῳ τῶν αἰγυπτίων φωνῇ ἐγείρει τὸν θεόν. Tertullianus libro de ieiunio: *Nam & Ioel exclamauit: Sanctificate ieiunium, & orationem: proſpiciens iam ex tunc & alios Apoſtolos & Prophetas ſancituros ieiunium, & prædicaturos officia curantia Deum.* Vnde & qui in idolis comẽdis, & in hac re ornandis, & ad ſingulas horas ſalutandis adulantur, curationem facere dicuntur. Vides Salutationes illas dici Curationes, vt θεραπείαν vocat Porphyrius. Atque hæc quidem de prima hora. de octaua Martialis; B

Nunciat octauam Phariæ ſua turba iuuencæ,
Atque pilata redit iamque ſubitque cohors.

Ita legendum in Martiale, non, vt hodie editur, *Et pilata.* prima longa. pice depilabantur Calui Iſidis. hoc enim & pilare dicitur. Idem Martialis:

Nec plena turpi matris olla reſina,
Summenianæ qua pilantur vxores.

Volſos enim fuiſſe vel nomen Caluorum, quo appellabantur, probauerit. πιττοῦσθαι hoc Græci vocant. & Iuuenalis - - *reſinata iuuentus.*

eod. TIBI *dicere laudes*] ὑμνῳδεῖν, vt iam diximus, quod male quidam ad votiuas voces, quod ſuperius dixit,

A accommodant, quum locus sit corruptus, & a nobis iam emendatus.

Pag.86.15 TVM *niger in turba*] Codex infimæ vetustatis non *in turba*, sed *in porta* habet, recte. Legendum autem:

Tum niger in porta serpens, tum Cerberus ore

Stridet -- *Niger serpens*, Hydra. quam etiam in porta collocat Virgilius libro sexto:

Centauri in foribus stabulant, Scyllæque biformes,

Et centumgeminus Briareus, & bellua Lernæ

Horrendum stridens --

quæ omnia aperte hunc locum illustrant.

21 TANTALVS *est illic & circum stagna*] Manifestum mendum. Legendum:

Tantalus est illic, & circat stagna.

Idem mendum apud Propertium de eadem re:

Fontis egens erro, circaque sonantia riuis.

Lege: *circoque sonantia riuis*. Circare, est περιοδεύειν. vnde Circanea auis ab eo dicta Miluius; quod semper circando agros oberret. Glossaria, *Circitat, & Circat*, κυκλεύει. B *Circito*, περιοστῶ. *Circitor, lustrator*, περιοδευτής. Ita nos primi hoc verbum postliminio Latio restituimus. Eo vtitur hodie Hispanicus idiotismus eadem significatione: Italicus, & Transalpinus paulo inflexiore. nam pro inuestigatione accipiunt, *Cercar.*

30 DEDVCAT *plena stamina*] In nostro est ἀρχαϊσμὸς *Pleno.*

31 AT *circa grauibus*] Maiuscula C scribendum *Circa*. est nomen puellæ, κίρκη. Horatium semper Circam non Circem dixisse testatur Caper Grammaticus. Sed codex noster habebat, *Cura*, non *Circa*. Ne ita quidem propterea non erit nomen proprium. κούρα enim est puella. Si quis aduerbiale mauult, ego non magnopere pertendo.

32 PAVLATIM *somno fessa remittat opus*) In meo est, *onus*. quod perplacet. Est autem idem quod Plautus in Casina: -- *nam vbi domi sola sum,*

Sopor manus caluitur. iussin' colum ferri mihi?

Pag.87,1 NEC *quisquam nunciet ante*] Quem morem vide apud Plutarchum in Quæstionibus Romanicis.

A *Et celer admissis labitur annus equis.*

& idem alibi aquas amnis admissas vocat. Sed noster codex aliam lectionem præfert, nempe, *venturam amiciat.* Quod rectissimum est. Nam aqua amictum intelligit, quod Physicus, & Meteororum indagator valde probabit. Sed duplici ij scribendum, *amijciat.* vt quum volunt producere *obice*, addunt *i* alterum, imo restituunt, *obiice.* ab *ob* enim & *iacio* est. vt *amiicio*, ab *am*, & *iacio*.

16 DVRO *subiisse labori*) *Duros subiisse labores* liber scriptus.

17 ATTERVISSE *manus*) Grammatistæ *attenuasse* supposuerant. Vide quid super hoc in Varronis libros rerum rusticarum annotamus.

24 POST *obferet ipse volenti*) Noster: *mox offeret ipse roganti*, quod melius est.

Pag. 89, 8 BLANDITIIS *vult esse locum*) Legendum sine dubio *Blanditis*. Ita loquebantur veteres. Propertius:

Blanditæque fluant per mea colla rosæ.

τὸ *Supplicibus* est substantiuum, vt sæpius. Quare nihil mutandum. Non enim leuiter interpunctionibus suis hæc corruperant Grammatistæ. Lege igitur:

B

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.

Supplicibus miseris flentibus ipsa fauet.

10 HAEC *ego quæ canerem* Titio) Iamdudum monuimus hic legendum esse, *cauerem*, non *canerem*, tertia coniugatione. quæ caussa fuit, vt insolentia coniugationis corruptus fuerit locus. Iurisconsultorum & prudentum more se de amore respondere & cauere alijs profitetur, vt ipsi de iure respondebant. Aperta iam sententia. Nam Titium esse Iurisconsultorum personam ὑποθετικήν, vt Philosophorum Θέωνα, Δίωνα, iam nemo potest ignorare. In quo tamen imprudenter faciunt, qui Titium, aut Tityum, τὰ παιδικὰ Tibulli accipiunt.

11 SED *Titium coniunx*) Post hunc versum inserenda tria disticha, quæ superius alieno loco expunximus, O FVGE TE TENERAE. Nam & hic mira elegantia μιμητικῶς dictum ex persona vxoris. Quæ, candide lector, quum luce clariora esse videas, quid prius debeas hanc lectionem amplecti, an perturbatam illam vulgarem exibilare,

incertum est. sed vtrunque debes, meo iudicio, quum hæc A
nostra vera sit, & illa inepta, præpostera, confusa.

17 VIRGINEVS *teneras*] Hactenus matrona. Sequitur enim Tibullus. *Pareat ille suæ.* Sequatur, inquit, illa præcepta. quæ? O FVGE TE TENERAE.

18 VOS *me celebrate magistrum*] Recte *magistrum.* Iurisconsultum & Prudentem agit. & post verbum aptum ei rei, CONSVLTENT. & postremo: VANA MAGISTERIA. Hæc enim potius ad Q. Mutium, aut Ser. Sulpitiũ, quam ad poetam leniculum pertinebant, vt & illa:

Deducat iuuenum sedula turba domum.

31 NANQVE *agor vt per plana citus sola verbere turbo*] Scribe *turben* auctore Charisio libro primo institutionum Grammaticarum. *Turben*, inquit, *Tibullus*: *Nanque agor, vt per plana citus sola verbere turben. Quem* Maro VII. *turbonem vocat.* · *tortus sub verbere turbo.* Recte Charisius. Nam si in O analogia postulat vt in obliquis turbonem faciat. Sic *termo*, non *terminis*, sed *termonis* faciebat. Festus: *Termonem Ennius Græca consuetudine dixit, quem nos nunc terminum, hoc modo: Ingenti vadit cursu, qua redditu' termo'st.* Si vero in B
EN, facit obliquos *terminis.* Varro: *Itaque terminus quum in Latio aliquot locis dicitur, vt apud Attium, non Terminus, sed Termen.* Ergo vt Termo, termonis: Termen, terminis: sic Turbo, turbonis: Turben, turbinis dicebatur. Turbo est βέμβιξ.

Pag. 90, 4 PER *venerem quæso compositumque caput*] Componere caput, iungere caput, limare caput, idem. Ouidius.

Perque tuum, nostrumque caput, quod iunximus vna.

7 IPSEQVE *ter circum*] Scriptura, & sententia postulat, vt TE non TER legas.

8 CARMINE *quum magico præcinuisset anus*] Correctorum inuentum est *præcinuisset.* Nam scriptura vetus, *procubuisset.* Id κτ̓ τὸ σημαινόμενον intelligendum. procumbebat enim magicum carmen immurmurans.

10 TER *falsa deuenerandа*] Liber noster. *sancta*, non *falsa.* vtrunque defendere potes.

11 TVNICISQVE *solutis*] Sunt resolutoria sacra. vide quæ in Festum notauimus.

12 VOTA *nouem Veneri*] Ineptissime hic Grammatistæ

A *Veneri* pro *Triuiæ*, quæ erat vetus lectio, ſuppoſuerant. Sunt enim non Veneria ſacra, ſed Stygialia, & Cocytia. quorum ritum & cauſſam vide in ijs, quæ in Cirim ſcripſimus.

19 PLENIS *in lintribus vuas*] Seruius nondum excuſus in illud: *-cauat arbore lintres. Alii*, inquit, *lintres, in quibus vua portatur, accipiunt.*

31 HAEC *mihi fingebam*] Poſt hoc diſtichon, illud, NVM VENERIS MAGNAE VIOLAVI NVMINA VERBO, cum nouem ſequentibus ponendum eſt hic, quæ omnia hactenus perperam ſecundam Elegiam claudebant. Miratur Tibullus, vnde factum cur fruſtra de Delia ſperarit, an Veneris numine læſo, an aliquo alio Deo, vt ſibi riualem ſuperinductum videat. Quæ omnia ita ſententiam huius elegiæ continuant, vt magno huius poetæ & poeſeos Latinæ ſtudioſorum damno hæc diſtracta hactenus fuerint.

Pag. 91, 5 NON *ego tellurem genubus*] Veterum ſuperſtitio. Iuuenalis: *-- inde ſuperbi*

B *Totum Regis agrum nuda, ac tremebunda cruentis*
Erepet genubus- Dio libro quadrageſimo tertio de Cæſare triumphante: καὶ τότε δὲ τοὺς ἀναβαθμοὺς τοὺς ἐν τῷ καπιτωλίῳ τοῖς γόνασιν ἀνερριχήσατο. Idem de Claudio victore Britanniæ; τά νικητήρια τά τε ἄλλα κτλ. τὸ νομιζόμενον πράξας, καὶ τοὺς ἀναβασμοὺς τοὺς ἐν τῷ καπιτωλίῳ τοῖς γόνασιν ἀνέβη, ἀναφερόντων αὐτὸν τῶν γαμβρῶν ἑκατέρωθεν.

9 AT *tu qui lætus*] De hoc iam conquerebatur paulo ſuperius:

Omnia perſolui, fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix vtitur ille meis.

eod. AT *tu qui lætus rides*] Hæc corrupta, & male interpuncta ſunt. Ita lege:

At tu, qui lætus rides mala noſtra, caueto
Mox tibi. non vnus ſæuiet vſque deus.

Qui nos rides propter caſum noſtrum, time & tuum caſum. Nam fortuna non conſtanter ita in me ſæuiet ſemper. *non vnus*, vt Græci οὐχ ὁμαλῶς. Ita enim habet codex

noster,non,vt vulgo,NON VANVS. Plane huius distichi dissimulata est sententia in istis vulgatis editionibus. A

11 MISEROS *lusisset amores*) Infra:

Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes.

In nostro est, LESISSET. Alibi.

Quid mihi si fueras miseros læsurus amores. Fortasse:

Vidi ego,qui iuuenis feros desisset amores.

Vidi,qui tandem ab amore desisteret. Propertius:

Lynceus ipse meus feros insanit amores.

Desinere aliquam rem, sciunt & pueri Latinum esse. Sed melius quidam libri. *Vidi ego qui iuuenem,* vt traiectio facta sit,pro: *Vidi iuuenem,qui.* Ouidius Elegiarum libro primo.

Quam face sustineo tecta superba petam.

hoc est, *face,quam sustineo.*

17 TVRBA *circunstetit*] Suspicor legendum esse, *circunstrepit.*

22 SAEPE *ego tentaui*) Est initium Elegiæ.

27 ET *pudet & narrat*) Lege: *Et,pudet hei,narrat.* Veteres EI sine aspiratione scribebant. vnde fecerunt,ET.

28 FACIE *tenerisque lacertis deuonet*) Afranius: B

Si possent homines delinimentis capi,

Omnes haberent nunc amatores anus.

Aetas,& corpus tenerum,& morigeratio

Hæc sunt venena formosarum mulierum.

Mala ætas nulla delinimenta inuenit. Ouidius:

Moribus & forma conciliatur amor.

Pag.92, 6 ESCASQVE *sepulchris quærat*) Maiorem egestatem præfert membrana nostra:

- herbasque sepulchris quærat -

Nam escas e silicernio rapere non ita miserum, vt herbas ex veteribus monimentis vellere.

9 POST *agat hanc triuiis*) Noster: *Post agat a triuiis.* Canes a triuijs, vt Ouidius *Asella a mola.*

Vt rudi a scabra turpis asella mola.

14 PAVPER *erit præsto*) Mirum in vetustis Excerptis longe diuersius conceptum hoc distichon extare:

Pauper erit præsto. semper te pauper adibit

Primus,& in duro limine fixus erit.

Vulgatæ tamen lectioni subscribit Ouidius:

A *Quando non fixus lateri spatiantis adhæsi*
Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?

Illam alteram tuetur Tibullus ipse:

Hæc foribusque manet noctu me affixa -

Affixa foribus, & *fixus in limine*. idem.

17 SVBIICIETQVE *manus, efficietque viam*) Horatius id voluit: - - *extrahe turba Oppositis humeris* -

22 MEA *furta caueto*) Ita etiam noster, non, vt quædam editiones, *mea fata*. Caueto ne imponam tibi, vt tu nunc mihi.

23 VERSATVR *celeri fors leuis orbe rotæ*) In excerptis *orbe cito*. Fortasse melius conueniet temporibus Tibulli. quod eo tempore globo potius quam rotæ insistentem facerent. quod ego in multis numismatis memini me legere. In quibus fortuna gubernaculum tenens pilæ vno pede insistit. Pacuuius Duloreste:

Fortunam insanã esse, & cæcam, & brutã perhibẽt philosophi.
Saxoque instare globoso prædicant volubili.
Id quo saxum impulerit fors, eo cadere Fortunam autumant.

B Adde quod Ouidius ita loquitur, nõ addita rotæ mẽtione:

Nec metuis dubio Fortunæ stantis in orbe
Numen, & exosæ verba superba Deæ. Item:
Te fieri comitem stantis in orbe Deæ.

Est autem sententia Terentiana, vel potius prouerbium: *Omnium rerum vicissitudo.* & de eadem re dictum, de qua & hic apud Tibullum. Porro hoc pentametro clauditur hæc elegia. Nam sequentia alio transferenda, vt mox videbimus.

25 SEMPER *vt inducar*) Magis sententiæ conuenit scripta lectio, *inducas.*

31 ILLA *quidem tam multa negat.*) Lego, *iam multa.* Est locutio archaica. *multa negat.* Ennius:

Quanquam ego multa manus supplex ad cærula cæli
Tendebam lacrimans - -

Pag. 93, 2 HEV *heu nunc premor arte mea*) Ouidius:

Multa miser timeo, quia feci multa proterue.
Exemplique metu torqueor ipse mei.

15 ILLAM *sequar vnus ad aras*) Ratio postulat, vt legatur, *ad aram.* Vnica enim tantum erat, & statuebatur in

domo Cõſulis eius, cuius eo menſe faſces erãt. Propertius: A

Interdicta viris metuenda lege piatur,

Quæ ſe ſummota vindicat ara caſa.

24 INSTABAT *tota cui tua nocte canis*] Poſt hunc verſum pentametrum ſequi debent tria diſticha, quæ ſuperiorem elegiam claudebant: NON FRVSTRA QVIDAM IAM NVNC IN LIMINE PERSTAT, auctore Ouidio, qui ita ſecundo Triſtium poſt multos huius elegię ad verbum recitatos verſus tandem ita ordine claudit:

Scit cui latretur, quum ſolus obambulat ipſe.

Cur toties clauſas excreet ante fores.

Cur legendum, vt poſui, non *Cui*, vt eſt in vulgatis. docet nos Ouidius, quo ſenſu hęc accipiẽda ſint. μιμητικῶς enim de ſe ipſe Tibullus ait, tanquam moneat virum. quod artificioſiſſime factum a poeta, vt neſcio an locus illuſtrior in toto Tibullo ſit. Quaſi diceret: ſæpe ego obambulans ante fores excreo, vt illa me audiat. abſque Ouidio horum verſuum ſedem propriam ignoraremus, quanquam eos ex fine ſuperioris elegiæ expunxeramus. prætetea & verum huius loci ſenſum ſine eiuſdem ope diuinare difficile erat. Vides candide lector, non iam nouum eſſe, coniectura noſtra tot verſus in hoc poeta ſuo ordini reſtitutos, quum videas huius rei nos fideiuſſorem locupletem Ouidium habere. B

27 ET *ſimulat tranſire domum*] Hæc & alia innuit ſe feciſſe ſæpe, quanuis tertia perſona loquatur.

29 VTERE *quæſo dum licet*] Hoc accendit ſtimulos ζηλοτυπίας ipſius viri.

30 IN *liquida nat tibi*] In noſtro, *iam tibi*. Ouidius eodem modo:

Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua.

Prouerbio huic illud cognatum apud Senecam: *Ferrum tuum in igne eſt.*

32 SERVARE *ah*] *Ah* deeſt in noſtro.

Pag. 94, 6 EFFLVIT *effuſo cui toga lapſa*] Lege *laxa*. Horatius:

Malthinus tunicis demiſſis ambulat.

Ab eo Deſcapulatos iuuenes appellauit Seneca.

14 SPARGIT *inulta deam*] *inulta* paſſiue. ἀθῷος.

18 NE *pigeat magno poſt didiciſſe malo*] Venuſte detorſit

A in suum sensum prouerbium - ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

22 SI *tamen admittas*] Si tibi videtur, si hoc tibi cordi est, opto vt illa Bellonaria anus nullo pondere verba effuderit. Ita hic versiculus exponendus.

29 VIVE *diu mihi dulcis anus*] Lege, *mi dulcis anus.* ἀρχαϊκῶς mutauit genus.

Pag.95, 1 QVANVIS *non vitta ligatos*] Quanuis sit libertinæ conditionis. Nam si non habet vittas, non sequitur statim meretricem fuisse.

5 ET *siquid peccasse*] Lego:

Et si quid peccasse putor, ducterque capillis
Immerito, properas proripiarque vias.

Continuãdum autem vno colo cum superioribus. Quanuis libertinæ conditionis sit, quanuis duris legibus me adstringat, quanuis denique ob exiguam culpæ suspitionem male multer.

6 PROPRIAS) Ita scripta membrana. sed legendum *properas.*

B 9 NEC *sæuo*) Scriptus liber, *Ne sæuo.* recte. Ita ergo continuandum:

- optarim non habuisse manus, Ne sæuo sis casta metu.

Nolim, inquit, te manu verberare, ne coacta & inuita contineatis in officio.

11 AT *quæ fida fuit nulli*) Nihil profecto hic deest.

13 ANNECTIT *licia telis*) Tela hic numero plurali, sunt instrumenta textoria. Alibi:

Atque aliqua assidue textrix operata Mineruam
Cantat, & applo so tela sonant latere.

Seneca Epistola vna & nonagesima: *Quemadmodum tela suspensis ponderibus rectum stamen extendant.* Male enim excusum est, *extendat.* Ait illam operas diurnas texendæ telæ locare.

14 TRACTAQVE *de niueo*) Aliter concepta lectio in nostro:

Tractaque de niueo vellere ducta putat.

Tracta neutro genere, & tractæ feminino Græce sunt κατάγματα ἐρίου. Glossæ Tracta, ψήγματα, μηρύματα. Varro: Mutuum muli scabunt, περὶ ψωρισμοῦ. *Vt venalem*

tuniculam poneret quotidie, vt vieret torum, denique etiam suis manibus lanea tracta ministrasset infectori. Ab ea similitudine in panificio tractæ dicuntur, vt apud Catonem, & Athenæum. Putare est prisca lingua purgare, vt nemini paulo humaniori ignotum est. Putare lanam Græci dicunt κροκοδύζειν. Philætius poeta: - κροκοδύζουσαν αὐτὴν κατέλαβον. Grāmatici exponunt, ἐκλέγουσαν τὸ τραχὺ τοῦ ἐρίου. Latini Carrere. Plautus Menecæchmis: A

Inter ancillas sedere iubeas, lanam carrere.

Ab eo carduus, quia aptus carrendæ lanæ. & carmen, instrumentum ferreum ad carrendum lanam. Lucretius libro quarto:

Semper enim noua se radiorum lumina fundunt,

Primaque dispereunt, quasi marcine lana trahatur.

Ita habent meliores Codices. Lege *carmine*, inuersis literis. A quo verbum Carminare. Aliud carmen a canendo. aliud carmen a carrendo. Carmen instrumentum hoc lanificum intelligit Iuuenalis:

Qui docet obliquo lanam deducere ferro.

Putare igitur lanam, est κροκοδύζειν. Titinnius Fullon. B

Date pensam lanam. qui non reddet temperi

Putatam recte, facite vt multetur malo.

16 TOT *mala ferre senem*] Senex mulier. Pomponius in epigrammatio:

Nam vere pusus tu, tua amica senex.

& Cicero dixit *famam senem.*

24 HVNC *fore Aquitanas posset qui fundere*) In nostro, *Spargere.*

25 QVEM *tremeret forti milite victus Atax*] Nusquam inuenies Galliam Narbonensem aliquid mouisse eo tempore, vt opus fuerit Augusto Messalam in eas partes mittere. Deinde Aquitanas gentes tantum vicisse ait. Item alibi Gentis Aquitanæ victorem appellat. non est dubium, quin amplior futura esset gloria triumphi, si de vniuersa Gallia triumphasset, non de parte tantum Aquitania. Citauimus in Catalecta inscriptionem, quam Itali nobis typis excuderunt: M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALA A. DCCXXVI. CORVINVS PROCOS. EX GALLIA VII. K. APR. At, si illa vera est, neque commenticia, ex Gallia

A Gallia profecto iuterpretandum est, Aquitania. Nam tum Narbonensis non vocabatur Gallia. Quid ergo? Ego puto mendum esse in voce *Atax*, & legendum *Atur.* de Ature vel Atyro fluuio Nouempopulaniæ nostræ, qui nauigiorum etiam grauium patiens est, satis in lectionibus Ausonianis diximus. Et profecto ea est vera lectio. Ipse Atur ex montibus Pyreneis fluẽs in Tarbellis supra Aquas Tarbellicas Oceano Tarbellico excipitur. eius fluuij nos pene caput in Bigerronibus vidimus. Quin etiam sententiam nostram confirmat ipse, quum Tarbellam Pyrenem testem militiæ suæ laudat. In eo enim tractu est fluuius ille. At de Atace nugæ profecto. Sed id nomen, quia cuiuis obuium erat, pro eo, quod minus vulgatum iam tum erat, substitutum est. Noster codex autem habebat *Attas.* At in veteribus libris *u* pro *a*, & *r* pro *x* non raro poni sciunt, qui earum literarum studiosi sunt.

26 NOVOS *pubes Romana triumphos*] Mirum de hoc Aquitanico bello nihil in veterum monimentis proditum extare.

B 29 PORTABIT *niueis*] Vitium librarium *b* pro *u*. *Portauit* enim debuerant scribere.

30 NON *sine me est tibi partus honos tua bella Pyrene*] Iam monuimus *Tarbella Pyrene* legendum. vt qui de eo dubitarit, dignus sit, qui nunquam Chorographos & Geographos legat.

32 TESTIS *Arar*] Arar vicinus finibus priscæ Aquitaniæ, Rhodanus etiam proxime ab ipsis finibus aberat. Nam sane illæ gentes, quæ Rhodano continebantur, nihil tum turbabant, neque de illis Messalam triumphasse vnquam mihi persuadebo.

Pag. 96, 1 CARNOTI *& flaui*] Noli dubitare quin legendum sit:

Carnuti & fluuii cærula lympha Liger.

Vt Tiberis Tuscus amnis dicitur, ita Ligerim Carnutum fluuium vocat. fines autem Carnutorum secat Liger. quod nemini dubium est, nisi ei, qui omnino ἀγεωγράφητος sit. Cæruleum vocat, hoc est æquoreum, quia Oceanum intrat per se, & æstuaria efficit. Nam cæruleus est æquoreus. Iuuenalis: *Illic cæruleos, hic piscem fluminis.*

2 AT *te Cydne canam*] Sperat alium triumphum Messalæ ex Isauria, in qua tum belligerabat Messala. Nam supra dixit: A

Ille licet Cilicum victas agat ante catervas.

5 FRIGIDVS *intonsos taurus arat*] *Taurus* synecdochicos pro ipsis incolis. Cilicas altera synecdoche pro Cilicia. Ouidius:

Cretes nutrito terra superba Ioue.

Qui legunt *alat*, profectò hæc considerare debebant, vt taceam, quod *alat* subiunctiuus non conuenit hic. Sed, ni fallor, hypallage est, *Taurus arat Cilicas*, pro, Cilices arant Taurum. Virgilius: *Talem diues arat Capua* -

7 ALBA *Palæstino sancta columba Syro*] Noster codex legit *suo*, non *Syro*. & rectè. neque enim Celta Gallus dicitur, neque Romanus Latius. Sic nec Syrus Palæstinus.

31 CRVRA *licent dura compede pulsa*] Noster:

Crura licet dura cuspide multa sonent.

sed τὸ *cuspide* natum ex vitiosa scribendi consuetudine, *cumpide*. cumpis, cumpidis. *Multa* autem pro, *pulsa*, verum est. Ita supra: *Illa quidem iam multa negat.* Idem est ἀρχαϊσμός. B

Pag. 97, 1 LENIS *& aptus amor*] Noster: *& leuis aptus amor.*

6 HVC *ades & centum ludos*] Virgilius:

Centum quadriiugos agitabo ad flumina currus.

8 ILLIVS *e nitido*) *Illius*, Genij. Alibi:

Ipse suos Genius adsit visurus honores,
Cui decorent sanctas mollia serta comas.
Illius puro distillent tempora nardo,
Atque satur libo sit, madeatque mero.

10 TIBI *dum thuris*] *Tibi dem*. liber noster. Ouidius:

Libaque dem pro te genitale notantia tempus.

14 NON *taceam*) *Nec taceant*, liber noster. id est liberi tui.

21 CANDIDIOR *semper candidiorque*] *Candidior candidiorque*, vetus locutio. Apuleius Milesiæ fabulæ libro octauo: *Nonnunquam etiam cœna poculoque communi carior cariorque factus.* Silius libro decimoquinto:

- consul ouans maior maiorque videri.

Græcanica loquutio. Xenophon: ὁ δὲ ὄχλος πλείων καὶ

A πλείων ἐπέῤῥει. Sic *magis magis* Græcum eſt. Eupolis:

> *πῶς ζεὺς μὲν ἐπινεφεῖ τὸ πρῶτον ἡσύχως*
>
> *Ἔπειτα μᾶλλον μᾶλλον --*

Pag. 98, 1 QVID *fuco ſplendente genas ornaſſe*] Fucus erit ſandix, & ceruſſa. Sed optima illa excerpta habebant *ſucco*, non *fuco*. Ego puto legendum:

> *Quid ſucco ſplendente genas oneraſſe? -*

Succus ſplendens eſt craſſius ſputum ex madido pane, vt ius collyricum, cuius illitu genis ſplendorem conciliabant. Tertullianus de cultu mulierum: *Ad menſuram neminem ſibi adiicere poſſe pronunciatum eſt. Vos plane adiicitis ad pondus, collyridas quaſdam, ſputorum vmbilicos ceruicibus aſtruendo.* Collyridas vocat a ſucco craſſiore. vnde offas etiam vocat Iuuenalis:

> *Sed quæ mutatis inducitur, atque fouetur*
>
> *Tot medicaminibus, coctæque ſiliginis offas*
>
> *Accipit, & madidæ, facies dicetur, an vlcus?*

Ex pane enim ſiligineo id fiebat. Idem:

> *Et preſſum in facie digitis extendere panem.*

B Suetonius in Othone: *Quin faciem quotidie raſitare, ac pane madido linere conſuetum. idque inſtituiſſe a prima lanugine, ne barbatus vnquam eſſet.* ſputum autem Tertullianus vocat tenue corium, aut cruſtam, quæ ex illo tectorio inducebatur. Martialis: *Hoc linitur ſputo Iani caryota Calendis.* *ſputo*, corio tenui. ſputi vmbilicos, bullas & pompholygas illius cruſtæ. Recte autem *oneraſſe genas*. Vnde Tertullianus dixit mulieres adijcere ad pondus ſui moduli, quum craſſo illo pane faciem onerarent. Recepta lectio defenditur Plauti auctoritate:

> *Veniſti huc cum exornatis oſſibus.*

9 CANTVS *vicinis fruges traducit*] Recte exprimit verbum excantare duodecim Tabularum. Excantare fruges non eſt ſimpliciter incantare. ſed e loco in locum carminibus traducere. Ouidius:

> *Nec ſeges ex aliis alios tranſibit in agros.*

In noſtro libro erat *deducit*, non *traducit*.

25 AT *Venus inuenit*] Lege *Inueniet*. Cætera docebit Venus.

eo. CONCVMBERE) Lege *succumbere*, ex veteri scriptura. Catullus: A

Sed cuiuis quamuis potius succumbere fas est.

26 DVM *timet*) Omnino legendum, *Dum tumet*. ὀργᾷ.

eo. ET *teneros conserit vsque sinus*) Lucretius -*muliebria conserit arua*. & in Oraculo: μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα δαιμόνων βίᾳ. Locus hactenus non intellectus. ἐμοὶ δὲ τὰ ἀπόρρητα ἐκφέρειν δύσημα κείσθω.

29 NON *lapis hanc gemmæque iuuant*) Lege:

Non lapis hanc, gemmæque iuuent, quæ frigore sola
Dormiet: & nulli sit cupienda viro.

ἡ μονοκοιτοῦσα αἰσχρὰ φρόδιτος, καὶ ἀχαρις ἐστω.

Pag. 99, 4 ET *faciem demta pelle referre nouam*) Putabam nostro tempore tantum hoc incepisse. Sed, quantum video, non minus illæ veteres lupæ insaniebant, quam hæ nostræ ætatis.

7 HEV *Marathum torques*) Lege: *Neu Marathum torque*. Et libro quarto: *Neu iuuenem torque*-

9 NON *illi sontica caussa est*) Liquida scriptura in nostro libro. Θυλακτὸν πάθος, sonticam caussam vocabant. & Θυλακτονόσον morbum sonticum. Festus: *Sontica caussa dicitur a morbo sontico, qui quid gerendum agere non permittit. Cato de Regis Attali vectigalibus*. Mox citat verba. In epitome Pauli: *Sonticum iustum*. Glossæ Isidori: *Sonticus verax*. Glossæ Græcorum: *Sonticus ἀληθής*. B

10 SED *nimius luteo*) Scribe *luto* -*mutabit vellera luto*.

24 ILLIVS *credo tunc sonuisse pedes*) Scribe, *pedem*, vt est in prisca scriptura. Ab hoc pentametro duo disticha ex secundo libro huc retrahenda sunt:

Ah pereant artes, & mollia iura colendi.
Horrida villosa corpora veste tegam.
Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
Heu miserum, laxam quid iuuat esse togam?

25 AH *pereant artes*) Quomodo superius iam dixit:

Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem?

eod. ET *mollia iura colendi*) Verbum colere circa curam vestimentorũ. Iuuenalis: -*vel Thaida nullo Cultam palliolo*- Martialis -*Nec sic in Tyria sindone cultus eris*.

A A Ouidius: *Cui color infelix? aut cui placuisse laborem?*
Ille mei cultus vnicus auctor abest.

26 HORRIDA *villosa corpora veste tegam*) Ita legendum, non *tegant*, vt in excusis, vbi etiam versum insititium inculcauerant. quia non videbant, quid volebat poeta, neque quo pertinebant hæc duo disticha. Ergo, inquit, hos amictus molles deponam. Sumpserat enim molles ornatus, quo placeret amicæ, vt supra iam dixit Tibullus:

Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus.

Vt indubitata sit horum quatuor versuum in hunc locum restitutio.

29 DESISTAS *lacrimare puer*) Iam enim lacrimabundus dicebat:

Heu miserum, laxam quid iuuat esse togam.

31 ODERVNT *Pholoe*) Pudicam fuisse, & nemini patuisse etiam Horatius testatur.

- Cyrus in asperam
Declinat Pholoen. sed prius Appulis
Iungentur capreæ lupis
Quam turpi Pholoe peccet adultero.

B Pa.100, 11 FOEDERA *per diuos clam*) In nostro, IAM. Quod B rectum est. quid tam sancte iurabas mihi, si iamiam mox peieraturus eras?

32 NEC *tibi celanti*) Non dicam quam vitiosa hæc sit lectio. neque iuueniliter vectabor in doctissimis viris reprehendendis, qui hoc loco emendando, aut interpungendo & se & lectorem diutissime torserunt. Excerpta illa seu eclogaria habebant egregie:

Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.
Est deus, occultos qui vetat esse dolos.

Pentametrum simile illi apud Tragicum: ἔστι δίκης ὀφθαλμὸς, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ. Plane vitiosæ sunt editiones, quæ doctos viros in errorem impulerunt.

Pag.101, 2 IPSE *Deus tacito permisit lene ministro*) Corruptus locus, vt & cæco apparet. Noster liber, *permisit leua ministro*. Lege, *vela*. Prouerbialiter permittere vela, tradere libidini, ac voluntati. Quod sane elegantissimum est, *Deus permisit ministro*, ἀνῆκεν τὸ θεράποντα. Nam de vino loquens Homerus hoc verbo vtitur super eadem sententia.

3 EDERET *vt multo*] Prouerbium: In vino veritas. Nam vino vim adhiberi ait Horatius: A

Munitæque adhibe vim sapientiæ.

Munitos ostendit vocari, quos nondum vinum arcana foras efferre adegit. Sic Græci eos vocant ἐμφρούρους. quod ad verbum est munitos. Xenophon in Laconicis: καὶ μὴν τὸ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμελεῖσθαι εἰδότας, ὅτι ἔνθαπερ ἐδείπνουν οὐ καταμένουσι, καὶ τῇ ὄρφνῃ ὅσα ἡμέρᾳ χρηστέον. οὐδὲ γὰρ ὑπὸ φανοῦ τὸν ἔτι ἔμφρουρον ἔξεστι πορεύεσθαι. Ita vidđemus in Horatio esse penum abstrusæ Græcarum venustatum copiæ.

16 QVID *faceres*) Magis placet scriptura libri nostri, *Quid facerem?*

28 TV *procul hinc absis*) Hanc chriam in gnomen conuertunt Eclogaria illa:

Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est.

Pa.102, 8 ILLA *queat nullam*] Recta est scriptura in nostro:

Illam nulla queat melius consumere noctem.

27 FIXA *notet casus aurea palma meos*] Ego suspicor legendum *aurea lamna*. Nam in lamina, non in palma eos notare potuit. Deinde nulla est hic victoria, vt palma opus sit, sed est tabella εὐχαριστικὴ tanquam naufragiũ euaserit. B

Pag.103, 1 QVIS *fuit horrendos*] Eiusdem argumenti cum fine primæ huius libri Elegiæ. Nam detestatur bella, quia inuitabatur a Messala ad expeditionem in orientem. Vnde ait: *Nunc ad bella trahor.*

5 AT *nihil ille miser meruit*] Melius, meo iudicio, Eclogaria: *Forsan & ille nihil meruit*—

24 POSTQ. *comes purum filia parua fauum*] Ouidius:

Porrigit incisos filia parua fauos.

26 HOSTIAQ. *e plena*] Larum victima familiaris & compitalitia, porcus. Propertius:

Parua saginati lustrabant compita porci. Nihil est integrius hoc loco, quem tamen docti viri mancum clamant.

25 HVNC *pura*] Scribe *Hanc*, vt est in manuscripto. Hanc victimam scilicet.

29 SIC *placeam vobis*) o Lares. Quare frustra hic desiderari aliquid suspicantur.

Pag.104, 5 ILLIC *percussisque genis*] Liber scriptus, *percissisque*. Scribe: *Percisis. Os tibi percisum est.* Martialis & Plautus.

A 17 PACE *bidens vomerque vigent*] Excerpta, *nitet. splendescere vomer aratro.* Virgil. Marcus Cato in oratione ad filium: *Vir bonus est, Marce fili, colendi peritus, cuius ferramenta splendent.*

18 RVSTICVS *e lucoque vehit*] Nihil muto. Poterat tamen legi:

Rusticus elucoque vehit malesobrius ipse, &c.

Malesobrius eluco. Elucus, ἑωλοκρασία. Tertullianus: *ab eleuco defensitare*. Vide Gellium libro decimo sexto, capite duodecimo.

23 FLET *teneras subtusa genas*] Lego, *subfusa*. Virgilius:

Tristior, & lacrimis oculos subfusa nitentes.

Facile diuinatu, quare pudicitia expugnata erubescat. Poterat etiam legi, *obtusa*. obtusum os, est verberatū. Lucillius:

Obtuso ore pugil, piscinensis, reses --

Sed prior lectio melior.

30 SIT *satis ornatas*] Noster liber, *Sit satis ornatus dissoluisse comæ*. satis sit, destruxisse suggestum comæ.

B

IN LIBRVM SECVNDVM ALBI TIBVLLI.

Pag. 105, 7 QVISQVIS *adest valeat*] Lege, *faueat*. Alibi:

Quisquis ades, lingua, vir mulierque, faue.

14 PLENA *coronato stare boues*) Excerpta,

Plena coronato vertice stare boues.

Pag.106, 3 TVM *nitidus plenis confisus rusticus agris*) Profecto hic est spurium nescio quid in voce AGRIS. Ego censeo legendum, *areis*, per synæresin. Quod quam melius sit, quam id, quod editum est, nemo non videt. Nam hoc vult: quemadmodum pro nouis frugibus ambaruale sacrificium fit: ita pro collectis alterum fit plenis scilicet areis. & bene NITIDVM: quasi epulis functum. Horatius:

Me pinguem & nitidum bene curata cute vises.

6 EXTRVET *arte casas*) Repone veterem scripturam,

noster,non,vt vulgo,NON VANVS. Plane huius distichi A dissimulata est sententia in istis vulgatis editionibus.

11 MISEROS *lusisset amores*) Infra:

Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes.

In nostro est, LESISSET. Alibi.

Quid mihi si fueras miseros læsurus amores. Fortasse:

Vidi ego,qui iuuenis seros desisset amores.

Vidi,qui tandem ab amore desisteret. Propertius:

Lynceus ipse meus seros insanit amores.

Desinere aliquam rem, sciunt & pueri Latinum esse. Sed melius quidam libri. *Vidi ego qui iuuenem*, vt traiectio facta sit,pro: *Vidi iuuenem,qui.* Ouidius Elegiarum libro primo.

Quam face sustineo tecta superba petam.

hoc est, *face,quam sustineo.*

17 TVRBA *circunstetit*] Suspicor legendum esse, *circunstrepit.*

22 SAEPE *ego tentaui*) Est initium Elegiæ.

27 ET *pudet & narrat*) Lege: *Et,pudet hei,narrat.* Veteres EI sine aspiratione scribebant. vnde fecerunt,ET.

28 FACIE *tenerisque lacertis deuouet*) Afranius: B

Si possent homines delinimentis capi,

Omnes haberent nunc amatores anus.

Aetas,& corpus tenerum,& morigeratio

Hæc sunt venena formosarum mulierum.

Mala ætas nulla delinimenta inuenit. Ouidius:

Moribus & forma conciliatur amor.

Pag.92, 6 ESCASQVE *sepulchris quærat*) Maiorem egestatem præfert membrana nostra:

- herbasque sepulchris quærat -

Nam escas e silicernio rapere non ita miserum, vt herbas ex veteribus monimentis vellere.

9 POST *agat hanc triuiis*) Noster: *Post agat a triuiis.* Canes a triuijs, vt Ouidius *Asella a mola.*

Vt rudi a scabra turpis asella mola.

14 PAVPER *erit præsto*) Mirum in vetustis Excerptis longe diuersius conceptum hoc distichon extare:

Pauper erit præsto. semper te pauper adibit

Primus,& in duro limine fixus erit.

Vulgatæ tamen lectioni subscribit Ouidius:

A *Quando non fixus lateri spatiantis adhæsi*
Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?
Illam alteram tuetur Tibullus ipse:
Hæc foribusque manet noctu me affixa -
Affixa foribus, & *fixus in limine*. idem.

17 SVBIICIETQVE *manus, efficietque viam*) Horatius id voluit: *-- extrahe turba Oppositis humeris -*

22 MEA *furta caueto*) Ita etiam noster, non, vt quædam editiones, *mea fata*. Caueto ne imponam tibi, vt tu nunc mihi.

23 VERSATVR *celeri fors leuis orbe rotæ*) In excerptis *orbe cito*. Fortasse melius conueniet temporibus Tibulli. quod eo tempore globo potius quam rotæ insistentem facerent. quod ego in multis numismatis memini me legere. In quibus fortuna gubernaculum tenens pilæ vno pede insistit. Pacuuius Duloreste:
Fortunam insanã esse, & cæcam, & brutã perhibẽt philosophi.
Saxoque instare globoso prædicant volubili.
Id quo saxum impulerit fors, eo cadere Fortunam autumant.
B Adde quod Ouidius ita loquitur, nõ addita rotæ mẽtione:
Nec metuis dubio Fortunæ stantis in orbe
Numen, & exosæ verba superba Deæ. Item:
Te fieri comitem stantis in orbe Deæ.
Est autem sententia Terentiana, vel potius prouerbium: *Omnium rerum vicißitudo.* & de eadem re dictum, de qua & hic apud Tibullum. Porro hoc pentametro clauditur hæc elegia. Nam sequentia alio transferenda, vt mox videbimus.

25 SEMPER *vt inducar*) Magis sententiæ conuenit scripta lectio, *inducas*.

31 ILLA *quidem tam multa negat.*) Lego, *iam multa*. Est locutio archaica, *multa negat*. Ennius:
Quanquam ego multa manus supplex ad cærula cæli
Tendebam lacrimans --

Pag. 93, 2 HEV *heu nunc premor arte mea*) Ouidius:
Multa miser timeo, quia feci multa proterue.
Exemplique metu torqueor ipse mei.

15 ILLAM *sequar vnus ad aras*) Ratio postulat, vt legatur, *ad aram*. Vnica enim tantum erat, & statuebatur in

domo Cõfulis eius, cuius eo menfe fafces erãt. Propertius: A

Interdicta viris metuenda lege piatur,

Quæ fe fummota vindicat ara cafa.

24 INSTABAT *tota cui tua nocte canis*] Poft hunc verfum pentametrum fequi debent tria difticha, quæ fuperiorem elegiam claudebant: NON FRVSTRA QVIDAM IAM NVNC IN LIMINE PERSTAT, auctore Ouidio, qui ita fecundo Triftium poft multos huius elegię ad verbum recitatos verfus tandem ita ordine claudit:

Scit cui latretur, quum folus obambulat ipfe.

Cur toties claufas excreet ante fores.

Cur legendum, vt pofui, non *Cui*, vt eft in vulgatis. docet nos Ouidius, quo fenfu hęc accipiẽda fint. μιμνῃ κύος enim de fe ipfe Tibullus ait, tanquam moneat virum. quod artificiofiffime factum a poeta, vt nefcio an locus illuftrior in toto Tibullo fit. Quafi diceret: fæpe ego obambulans ante fores excreo, vt illa me audiat. abfque Ouidio horum verfuum fedem propriam ignoraremus, quanquam eos ex fine fuperioris elegiæ expunxeramus. præterea & verum huius loci fenfum fine eiufdem ope diuinare difficile erat. Vides candide lector, non iam nouum effe, coniectura noftra tot verfus in hoc poeta fuo ordini reftitutos, quum videas huius rei nos fideiufforem locupletem Ouidium habere. B

27 ET *fimulat tranfire domum*] Hæc & alia innuit fe feciffe fæpe, quanuis tertia perfona loquatur.

29 VTERE *quæfo dum licet*] Hoc accendit ftimulos ζηλοτυπίας ipfius viri.

30 IN *liquida nat tibi*] In noftro, *iam tibi*. Ouidius eodem modo:

Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua.

Prouerbio huic illud cognatum apud Senecam: *Ferrum tuum in igne eft.*

32 SERVARE *ab*] *Ab* deeft in noftro.

Pag. 94, 6 EFFLVIT *effufo cui toga lapfa*] Lege *laxa*. Horatius:

Malthinus tunicis demiffis ambulat.

Ab eo Defcapulatos iuuenes appellauit Seneca.

14 SPARGIT *inulta deam*] *inulta* paffiue. ἀϑῷος.

18 NE *pigeat magno poft didiciffe malo*] Venufte detorfit

A in suum sensum prouerbium - *ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.*

22 SI *tamen admittas*] Si tibi videtur, si hoc tibi cordi est, opto vt illa Bellonaria anus nullo pondere verba effuderit. Ita hic versiculus exponendus.

29 VIVE *diu mihi dulcis anus*] Lege, *mi dulcis anus.* *ἀρχαϊκῶς* mutauit genus.

Pag.95, 1 QVANVIS *non vitta ligatos*] Quanuis sit libertinæ conditionis. Nam si non habet vittas, non sequitur statim meretricem fuisse.

5 ET *siquid peccasse*] Lego:

Et si quid peccasse putor, ductesque capillis
Immerito, properas proripiarque vias.

Continuãdum autem vno colo cum superioribus. Quanuis libertinæ conditionis sit, quanuis duris legibus me adstringat, quanuis denique ob exiguam culpæ suspitionem male mulcet.

6 PROPRIAS) Ita scripta membrana. sed legendum *properas.*

B 9 NEC *saeuo*) Scriptus liber, *Ne saeuo.* recte. Ita ergo continuandum:

- optarim non habuisse manus, Ne saeuo sis casta metu.

Nolim, inquit, te manu verberare, ne coacta & inuita contincaris in officio.

11 AT *quae fida fuit nulli*) Nihil profecto hic deest.

13 ANNECTIT *licia telis*) Tela hic numero plurali, sunt instrumenta textoria. Alibi:

Atque aliqua assidue textrix operata Mineruam
Cantat, & applauso tela sonant latere.

Seneca Epistola vna & nonagesima: *Quemadmodum tela suspensis ponderibus rectum stamen extendant.* Male enim excusum est, *extendat.* Ait illam operas diurnas texendæ telæ locare.

14 TRACTAQVE *de niueo*) Aliter concepta lectio in nostro:

Tractaque de niueo vellere ducta putat.

Tracta neutro genere, & tractæ feminino Græce sunt *κατάγματα ἐρίου.* Glossæ Tracta, *ξηκώσματα, μηρύματα.* Varro: Mutuum muli scabunt, *περὶ χωρισμοῦ.* *Vt venalem*

tuniculam poneret quotidie, vt vieret torum, denique etiam suis manibus lanea tracta ministrasset infectori. Ab ea similitudine in panificio tractæ dicuntur, vt apud Catonem, & Athenæum. Putare est prisca lingua purgare, vt nemini paulo humaniori ignotum est. Putare lanam Græci dicunt κροκοδύζειν. Philætius poeta: - κροκοδύζουσαν αὐτὴν κατέλαβον. Grãmatici exponunt, ἐκλέγουσαν τὸ τραχὺ τοῦ ἐρίου. Latini Carrere. Plautus Menecchmis:

Inter ancillas sedere iubeas, lanam carrere.

Ab eo carduus, quia aptus carrendæ lanæ. & carmen, instrumentum ferreum ad carrendum lanam. Lucretius libro quarto:

Semper enim noua se radiorum lumina fundunt,
Primaque dispereunt, quasi marcine lana trahatur.

Ita habent meliores Codices. Lege *carmine*, inuersis literis. A quo verbum Carminare. Aliud carmen a canendo. aliud carmen a carrendo. Carmen instrumentum hoc lanificum intelligit Iuuenalis:

Qui docet obliquo lanam deducere ferro.

Putare igitur lanam, est κροκοδύζειν. Titinnius Fullon.

Date pensam lanam. qui non reddet temperi
Putatam recte, facite vt multetur malo.

16 TOT *mala ferre senem*] Senex mulier. Pomponius in epigrammatio:

Nam vere pusus tu, tua amica senex.

& Cicero dixit *famam senem.*

24 HVNC *fore Aquitanas posset qui fundere*) In nostro, *Spargere.*

25 QVEM *tremeret forti milite victus Atax*] Nusquam inuenies Galliam Narbonensem aliquid mouisse eo tempore, vt opus fuerit Augusto Messalam in eas partes mittere. Deinde Aquitanas gentes tantum vicisse ait. Item alibi Gentis Aquitanæ victorem appellat. non est dubium, quin amplior futura esset gloria triumphi, si de vniuersa Gallia triumphasset, non de parte tantum Aquitania. Citauimus in Catalecta inscriptionem, quam Itali nobis typis excuderunt: M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALA A. DCCXXVI. CORVINVS PROCOS. EX GALLIA VII. K. APR. At, si illa vera est, neque commentitia, ex

Gallia

A Gallia profecto interpretandum est, Aquitania. Nam tum Narbonensis non vocabatur Gallia. Quid ergo? Ego puto mendum esse in voce *Atax*, & legendum *Atur*. de Ature vel Atyro fluuio Nouempopulaniæ nostræ, qui nauigiorum etiam grauium patiens est, satis in lectionibus Ausonianis diximus. Et profecto ea est vera lectio. Ipse Atur ex montibus Pyreneis fluēs in Tarbellis supra Aquas Tarbellicas Oceano Tarbellico excipitur. eius fluuij nos pene caput in Bigerronibus vidimus. Quin etiam sententiam nostram confirmat ipse, quum Tarbellam Pyrenem testem militiæ suæ laudat. In eo enim tractu est fluuius ille. At de Atace nugæ profecto. Sed id nomen, quia cuiuis obuium erat, pro eo, quod minus vulgatum iam tum erat, substitutum est. Noster codex autem habebat *Attas*. At in veteribus libris *tt* pro *a*, & *r* pro *x* non raro poni sciunt, qui earum literarum studiosi sunt.

26 NOVOS *pubes Romana triumphos*] Mirum de hoc Aquitanico bello nihil in veterum monimentis proditum extare.

B 29 PORTABIT *niueis*] Vitium librarium *b* pro *u*. *Portauit* enim debuerant scribere.

30 NON *sine me est tibi partus honos tua bella Pyrene*] Iam monuimus *Tarbella Pyrene* legendum. vt qui de eo dubitarit, dignus sit, qui nunquam Chorographos & Geographos legat.

32 TESTIS *Arar*] Arar vicinus finibus priscæ Aquitaniæ, Rhodanus etiam proxime ab ipsis finibus aberat. Nam sane illæ gentes, quæ Rhodano continebantur, nihil tum turbabant, neque de illis Messalam triumphasse vnquam mihi persuadebo.

Pag. 96, 1 CARNOTI *& flaui*] Noli dubitare quin legendum sit:

Carnuti & fluuii cærula lympha Liger.

Vt Tiberis Tuscus amnis dicitur, ita Ligerim Carnutum fluuium vocat. fines autem Carnutorum secat Liger. quod nemini dubium est, nisi ei, qui omnino ἀγεωγράφητος sit. Cæruleum vocat, hoc est æquoreum, quia Oceanum intrat per se, & æstuaria efficit. Nam cæruleus est æquoreus. Iuuenalis: *Illic cæruleos, hic piscem fluminis.*

2 AT *te Cydne canam*] Sperat alium triumphum Messalæ ex Isauria, in qua tum belligerabat Messala. Nam supra dixit: A

Ille licet Cilicum victas agat ante catervas.

5 FRIGIDVS *intonsos taurus arat*] *Taurus* synecdochicos pro ipsis incolis. Cilicas altera synecdoche pro Cilicia. Ouidius:

Cretes nutrito terra superba Ioue.

Qui legunt *alat*, profecto hæc considerare debebant, vt taceam, quod *alat* subiunctiuus non conuenit hic. Sed, ni fallor, hypallage est, *Taurus arat Cilicas*, pro, Cilices arant Taurum. Virgilius: *Talem diues arat Capua* -

7 ALBA *Palæstino sancta columba Syro*] Noster codex legit *suo*, non *Syro*. & recte. neque enim Celta Gallus dicitur, neque Romanus Latius. Sic nec Syrus Palæstinus.

31 CRVRA *licent dura compede pulsa*] Noster:

Crura licet dura cuspide multa sonent.

sed τὸ *cuspide* natum ex vitiosa scribendi consuetudine, *cumpide*. cumpis, cumpidis. *Multa* autem pro, *pulsa*, verum est. Ita supra: *Illa quidem iam multa negat*. Idem est ἀρχαϊσμός. B

Pag. 97, 1 LENIS *& aptus amor*] Noster: *& leuis aptus amor*.

6 HVC *ades & centum ludos*] Virgilius:

Centum quadriiugos agitabo ad flumina currus.

8 ILLIVS *e nitido*) *Illius*, Genij. Alibi:

Ipse suos Genius adsit visurus honores,
Cui decorent sanctas mollia serta comas.
Illius puro distillent tempora nardo,
Atque satur libo sit, madeatque mero.

10 TIBI *dum thuris*] *Tibi dem*. liber noster. Ouidius:

Libaque dem pro te genitale notantia tempus.

14 NON *taceam*) *Nec taceant*, liber noster. id est liberi tui.

21 CANDIDIOR *semper candidiorque*] *Candidior candidiorque*, vetus locutio. Apuleius Milesiæ fabulæ libro octauo: *Nonnunquam etiam cœna poculoque communi carior cariorque factus*. Silius libro decimoquinto:

- consul ouans maior maiorque videri.

Græcanica loquutio. Xenophon: ὁ δὲ ὄχλος πλείων καὶ

A πλείων ἐπέῤῥει. Sic *magis magis* Græcum eſt. Eupolis:

πῶς ζεὺς μὲν ἐπινεφεῖ τὸ πρῶτον ἡσύχως

Ἔπειτα μᾶλλον μᾶλλον - -

Pag. 98, 1 QVID *fuco ſplendente genas ornaſſe*] Fucus erit ſandix, & ceruſſa. Sed optima illa excerpta habebant *ſucco*, non *fuco*. Ego puto legendum:

Quid ſucco ſplendente genas oneraſſe? -

Succus ſplendens eſt craſſius ſputum ex madido pane, vt ius collyricum, cuius illitu genis ſplendorem conciliabant. Tertullianus de cultu mulierum: *Ad menſuram neminem ſibi adiicere poſſe pronunciatum eſt. Vos plane adiicitis ad pondus, collyridas quaſdam, ſputorum vmbilicos ceruicibus aſtruendo.* Collyridas vocat a ſucco craſſiore. vnde offas etiam vocat Iuuenalis:

Sed quæ mutatis inducitur, atque fouetur
Tot medicaminibus, coctæque ſiliginis offas
Accipit, & madidæ, facies dicetur, an vlcus?

Ex pane enim ſiligineo id fiebat. Idem:

Et preſſum in facie digitis extendere panem.

B Suetonius in Othone: *Qui in faciem quotidie raſitare, ac pane madido linere conſuetum. idque inſtituiſſe a prima lanugine, ne barbatus vnquam eſſet.* ſputum autem Tertullianus vocat tenue corium, aut cruſtam, quæ ex illo tectorio inducebatur. Martialis: *Hoc linitur ſputo Iani caryota Calendis. ſputo*, corio tenui. ſputi vmbilicos, bullas & pompholygas illius cruſtæ. Recte autem *oneraſſe genas*. Vnde Tertullianus dixit mulieres adijcere ad pondus ſui moduli, quum craſſo illo pane faciem onerarent. Recepta lectio defenditur Plauti auctoritate:

Veniſti huc cum exornatis oſſibus.

9 CANTVS *vicinis fruges traducit*] Recte exprimit verbum excantare duodecim Tabularum. Excantare fruges non eſt ſimpliciter incantare. ſed e loco in locum carminibus traducere. Ouidius:

Nec ſeges ex aliis alios tranſibit in agros.

In noſtro libro erat *deducit*, non *traducit*.

25 AT *Venus inuenit*] Lege *Inueniet*. cætera docebit Venus.

eo. CONCVMBERE) Lege *ſuccumbere*, ex veteri ſcriptura. Catullus:

Sed cuiuis quamuis potius ſuccumbere fas eſt.

26 DVM *timet*) Omnino legendum, *Dum tumet*. ὀργᾷ.

eo. ET *teneros conſerit vſque ſinus*) Lucretius -*muliebria conſerit arua*. & in Oraculo: μὴ ἀντῖρε τέκνων ἄλοχα δαιμόνων βίᾳ. Locus hactenus non intellectus. ἐμοὶ δὲ τὰ ἀπόρρητα ἐκφέρειν δύσπνια κείσθω.

29 NON *lapis hanc gemmæque iuuant*) Lege:

Non lapis hanc, gemmæque iuuent, quæ frigore ſola
Dormiet: & nulli ſit cupienda viro.

ἡ μονοκοιτοῦσα ἀπεπαφρόδιτος, καὶ ἄχαρις ἔστω.

Pag. 99, 4 ET *faciem demta pelle referre nouam*) Putabam noſtro tempore tantum hoc incepiſſe. Sed, quantum video, non minus illæ veteres lupæ inſaniebant, quam hæ noſtræ ætatis.

7 HEV *Marathum torques*) Lege: *Neu Marathum torque*. Et libro quarto: *Neu iuuenem torque*-

9 NON *illi ſontica cauſſa eſt*) Liquida ſcriptura in noſtro libro. Θεήλατον πάθος, ſonticam cauſſam vocabant. & Θεήλατον νόσον morbum ſonticum. Feſtus: *Sontica cauſſa dicitur a morbo ſontico, qui quid gerendum agere non permittit. Cato de Regis Attali vectigalibus*. Mox citat verba. In epitome Pauli: *Sonticum iuſtum*. Gloſſæ Iſidori: *Sonticus verax*. Gloſſæ Græcorum: *Sonticus* ἀληθής.

10 SED *nimius luteo*) Scribe *luto* -*mutabit vellera luto*.

24 ILLIVS *credo tunc ſonuiſſe pedes*) Scribe, *pedem*, vt eſt in priſca ſcriptura. Ab hoc pentametro duo diſticha ex ſecundo libro huc retrahenda ſunt:

Ah pereant artes, & mollia iura colendi.
Horrida villoſa corpora veſte tegam.
Nunc ſi clauſa mea eſt, ſi copia rara videndi,
Heu miſerum, laxam quid iuuat eſſe togam?

25 AH *pereant artes*) Quomodo ſuperius iam dixit:

Quid proſunt artes, miſerum ſi ſpernit amantem?

eod. ET *mollia iura colendi*) Verbum colere circa curam veſtimentorũ. Iuuenalis: -*vel Thaida nullo Cultam palliolo*- Martialis -*Nec ſic in Tyria ſindone cultus eris*.

A Ouidius: *Cui color infelix? aut cui placuisse laborem?*
Ille mei cultus vnicus auctor abest.

26 HORRIDA *villosa corpora veste tegam*) Ita legendum, non *tegant*, vt in excusis, vbi etiam versum insititium inculcauerant. quia non videbant, quid volebat poeta, neque quo pertinebant hæc duo disticha. Ergo, inquit, hos amictus molles deponam. Sumpserat enim molles ornatus, quo placeret amicæ, vt supra iam dixit Tibullus:

Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus.

Vt indubitata sit horum quatuor versuum in hunc locum restitutio.

29 DESISTAS *lacrimare puer*) Iam enim lacrimabundus dicebat:

Heu miserum, laxam quid iuuat esse togam.

31 ODERVNT *Pholoe*) Pudicam fuisse, & nemini patuisse etiam Horatius testatur.

- Cyrus in asperam
Declinat Pholoen. sed prius Appulis
Iungentur capreæ lupis
Quam turpi Pholoe peccet adultero.

B Pa.100, 11 FOEDERA *per diuos clam*) In nostro, IAM. Quod rectum est. quid tam sancte iurabas mihi, si iamiam mox peieraturus eras?

32 NEC *tibi celanti*) Non dicam quam vitiosa hæc sit lectio. neque iuueniliter vectabor in doctissimis viris reprehendendis, qui hoc loco emendando, aut interpungendo & se & lectorem diutissime torserunt. Excerpta illa seu eclogaria habebant egregie:

Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.
Est deus, occultos qui vetat esse dolos.

Pentametrum simile illi apud Tragicum: ἔστι δίκης ὀφθαλμὸς, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ. Plane vitiosæ sunt editiones, quæ doctos viros in errorem impulerunt.

Pag.101, 2 IPSE *Deus tacito permisit lene ministro*) Corruptus locus, vt & cæco apparet. Noster liber, *permisit leua ministro*. Lege, *vela*. Prouerbialiter permittere vela, tradere libidini, ac voluntati. Quod sane elegantissimum est, *Deus permisit ministro*, ἀνῆκεν τὰ θεράποντα. Nam de vino loquens Homerus hoc verbo vtitur super eadem sententia.

Pag.104, 5 ILLIC *percussisque genis*] Liber scriptus, *percissisque*. Scribe: *Percisis. Os tibi percisum est.* Martialis & Plautus.

A 17 PACE *bidens vomerque vigent*] Excerpta, *nitet. splendescere vomer aratro.* Virgil. Marcus Cato in oratione ad filium: *Vir bonus est, Marce fili, colendi peritus, cuius ferramenta splendent.*

18 RVSTICVS *e lucoque vehit*] Nihil muto. Poterat tamen legi:

Rusticus elucoque vehit malesobrius ipse, &c.

Malesobrius eluco. Elucus, ἑωλοκρασία. Tertullianus: *ab eluco defensitare.* Vide Gellium libro decimo sexto, capite duodecimo.

23 FLET *teneras subtusa genas*] Lego, *subfusa.* Virgilius:

Tristior, & lacrimis oculos subfusa nitentes.

Facile diuinatu, quare pudicitia expugnata erubescat. Poterat etiam legi, *obtusa.* obtusum os, est verberatũ. Lucillius:

Obtuso ore pugil, piscinensis, reses --

Sed prior lectio melior.

30 SIT *satis ornatas*] Noster liber, *Sit satis ornatus dissoluisse comae.* satis sit, destruxisse suggestum comae.

B

IN LIBRVM SECVNDVM ALBI TIBVLLI.

Pag. 105,7 QVISQVIS *adest valeat*] Lege, *faueat.* Alibi:

Quisquis ades, lingua, vir mulierque, faue.

14 PLENA *coronato stare boues*) Excerpta,

Plena coronato vertice stare boues.

Pag.106, 3 TVM *nitidus plenis confisus rusticus agris*) Profecto hic est spurium nescio quid in voce AGRIS. Ego censeo legendum, *areis,* per synæresin. Quod quam melius sit, quam id, quod editum est, nemo non videt. Nam hoc vult: quemadmodum pro nouis frugibus ambaruale sacrificium fit: ita pro collectis alterum fit plenis scilicet areis. & bene NITIDVM: quasi epulis functum. Horatius:

Me pinguem & nitidum bene curata cute vises.

6 EXTRVET *arte casas*) Repone veterem scripturam,

ante. Sic alibi: - *& festas extruet ante Cespitibus mensas.*

9 NVNC *mihi fumosos*) Hoc ὑποθετικῶς. Sed nos legimus:

Nunc mihi nunc fumos veteris proferte Falernos
Consulis - - *Fumos Falernos*, hoc est vina quæ fumum bibere sunt instituta, vt loquitur Horatius:

Amphoræ vinum bibere institutæ.

Vnde recte ea vina fumos vocabant.

13 SED *bene Messalam*) Ouidius:

Et bene te, bene me patriæ pater, optime Cæsar.

Melius tamen, *Et bene Messalæ*. Ouidius:

Et, bene, dic dominæ, bene cum quo dormiet illa.

Tamen vtrumque admitti potest: neque vtrouis modo legas, magnopere laboro.

16 ET *magna intonsis gloria victor ades*) Mendum est in hac lectione. Nam quid est, *intonsis*? Non dubito Tibullum scripsisse:

Et magna intonsis gloria victor auis
Huc ades. - - Nam scriptum erat, *abis*. ex quo fecerant, *ades*. Ouidius:

Hoc apud intonsos nomen habebat auos.

Pag. 107, 1 AGRICOLA *adsiduo primum satiatus*) Lego, *Lassatus* - -

6 DVXIT *ab arte choros*) Legendum, *ab arce*. intelligit ἄστυ Atheniensium. Primum chori in oppido introducti, a quo ἀστικοὶ ἀγῶνες. qui Baccho fiebant. propterea hic mentio Bacchi. qui Aristophanem & veteres Grammaticos, item incomparabiles patris mei Poetices commentarios legit, nunquam mirabitur, quare Bacchi mentio hic iniecta est. Non enim aduerterunt Tibullum hic initia Tragœdiæ ordiri. præsertim quum hircum datum in præmium dicat, a quo τραγῳδία dicta. Hoc enim est, quod subiungit:

Huic datus e pleno memorabile munus ouili
Dux pecoris hircus. duxerat hircus oues.

8 DVXERAT *hircus oues*) Ita olim adolescentes emendauimus. Pausanias Arcadicis: ταῖς δὲ ποίμναις ἡγεμόνες τῆς πορείας ἦσαν αἶγες. κατοιάδας οἱ ποιμένες ὀνομάζουσιν αὐτάς.

16 ET *appulso tela sonat latere*) Lege, *& appluso tela sonant*

A *latere. applufo* pro applofo. T*ela* numero plurali funt iftonis inftrumenta. Valerius Flaccus libro tertio:

> *Dat pictas auro, atque ardentes murice veftes.*
> *Quas rapuit telis formofa vocantibus auftris*
> *Hypfipyle* -- De hoc & libro primo diximus.

32 ET *procul ardentes hinc precor*] Liber nofter, *hinc procul.* eft enim *procul procul.* Supra, *Stet procul, aut alia ftet procul ante via. procul procul efte profani.* ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός. Callimachus.

Pag. 108, 3 AVT *etiam fibi quifque palam*] Mirum hanc veteribus fuperftitionem fuiffe, vt non nifi taciti vota conciperent. Infra:

> *Optat idem iuuenis, quod nos, fed tutius optat.*
> *Nam pudet hæc illum dicere vota palam.* Item:
> *Illa aliud tacita iam fibi mente rogat.* Martialis:
> *Si quis erit recti cuftos, imitator honefti,*
> *Et nihil arcano qui roget ore deos.* In Satyra:
> *At bona pars populi tacita libabit acerra.* Item:
> *Haud cuiuis promptum eft, murmur tacitofque fufurros*

B *Tollere de templis, & aperto viuere voto.*

21 IAM *reor hoc ipfos edidiciffe deos*] Pendet a fuperiori animaduerfione. quod taciti vota illa immurmurarent.

30 HVC *veniat natalis auis*] Auis eft cornix, quam concordiæ fymbolum veteres in nuptijs inuocabant. Quod conuenit ei, quod iam dixit:

> *Flauaque coniugio vincula portet amor.*

Ælianus de animalibus: ἀκούω δὲ τοὺς πάλαι καὶ ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον τὴν κορώνην καλεῖν, σύνθημα ὁμονοίας τοῦτο τοῖς συνιοῦσιν ἐπὶ παιδοποιίᾳ διδόντες. Natalem dixit a Iunone quæ Natalis eft dea, & nuptialis, & cuius ea ales in tutela eft. vnde & Monetula congenera eius auis dicitur, quia Iuno Moneta cognominatur. Iuno igitur καὶ γενέθλιος καὶ γαμήλιος θεά.

Pag. 109. poft verf. 14 IPSE *deus folitus ftabulis*] Vt Tibullus hos quatuor verfus vnquam fecerit? vt hac barbarie ille fe contaminarit? Minime gentium. apage apage ifta fterquilinia ab hoc puro facello. Quos verfus vt ego fubditios effe facile odoratus fum, ita miror a doctis viris, qui

hunc poetam adeo triuerunt, hoc nunquam animaduersum esse. Quare eos audacter deleas licet, vt illuc, vnde malum pedem tulerunt, redeant, & eos rupices magistri in suis scholis misellam iuuentutem doceant. Eos autem huc inculcarant, qui putabant sensum abruptum esse. at quam bene eum suis egregijs illis versibus continuarint, ipsi viderint. Nam sane Tibullus nunquam scripsit versus ὑποσολοίκους, βαρβαρίζοντας, καὶ ἀνακολούθους. **A**

32 FABVLA *sit mauult quam sine amore deus*] Post hoc pentametrum iungendum est illud cum sex sequentibus distichis, AT TIBI DVRA SEGES. Nam quatuordecim illa disticha interiecta alio pertinere docebimus antequam hunc secundum librum e manibus amittamus.

Pag.110,1 AT *tibi dura seges Nemesim quae abducis ab vrbe*] QVAE non QVI legendum esse vetus scriptura docet. Nam quod docti viri censent absurdum *terra* hic legi, quum sit idem, inquiunt, cum segete, vnde pro *terra*, *tecta* legunt: quum igitur ita censeant, sciant illi nihil mutandum esse. Nam recte dicitur, O seges, terra persoluat tibi nulla semina. Quid enim absurdum hic inuenerint, quod eorum eruditas aures offendat, non video. Nam seges & pro terra sata, vt apud Virgilium, & pro aruo, vt apud eundem ponitur, & apud Ennium Ecuba: **B**

Et si in segetem sunt deteriorem datae
Fruges, tamen ipsae suapte natura enitent.

Poeta enim Graecus, vnde ipse suam mutuatus est Tragoediam, antea dixerat:

-- οὐκοῦν δεινὸν, εἰ γῆ μὲν κακὴ
τυχοῦσα καιροῦ θεόθεν, εὔσταχυν φέρει
χρηστὴ δ' ἁμαρτοῦσ', &c.

Et eadem locutio est, vt Lucretiana illa, qua dicitur *Matuta ferre auroram*, & *Tiberis ire amne placido*. Sane pudet me in re tam clara immorari. Sed quem non remoratura erant ista, quum illa doctis viris negotium ac molestiam pepererint?

4 TV *quoque deuotos*] Deuotos, καταράτους.

14 IANVA *si fas est*] Duo sequentia disticha quo pertinerent, iam a nobis copiose discussum est. Nam vt huc in-

A truderentur, ea caussa fuit, quod in illis mentio est ianuæ clausæ. quare propter similitudinem rei, quia & hic quoque ianuæ mentio est, hunc locum illi deberi ariolati sunt homines elegantia temporum suorum digni.

15 DVCITE. *ad imperium*] Claudit Elegiam. Vincla intelligit compedes, in quibus serui opus rusticum faciebant. Non nescis qui sint compediti serui Columellæ.

22 SEV *quid peccauimus, vror*] Repone, vt in antiqua scriptura, *vrit*.

31 ILLA *caua precium*] caua manus, κώμη. Aristophanes ἔμβαλε κώμῃ.

Pag. 111, 8 AVT *rapiam suspensa sacris insignia fanis*] Interpolatitia sunt. Scriptura vetus ita postulat: *suspensa focis insignia sacris*. Alibi:

Num feror incestus sedes adiisse Deorum,
Sertaque de sanctis deripuisse focis?

16 HINC *clauem ianua*) Charisius *clauim*.

28 SEV *veniat tibi mors, neque erit*) Lego, *neque sit*.

Pag. 112, 9 THESSALA *terra gerit*) Malo, *genit*.

B 25 TIBI *deditus augur*) Liber scriptus, *debitus*. Horatius, *Debitæ nymphis opifex coronæ*. χαθηρωμένης.

Pag. 113, 2 ET *captos sustinuisse*) *Raptos* legendum docet historia.

5 NONDVM *fundauerat*) Vetus scriptura, & primæ editiones *formauerat*. Formæ architectonicæ quomodo dicantur vide in Ausonianis lectionibus.

9 LACTE *madens illic*) Nimirum quia pastorales Dij lacte spargebantur. Supra:

Et placidam soleo spargere lacte Palem.

12 FISTVLA *sacra Deo*) *Aut arguta sacra pendebit fistula pinu*. Virgil.

13 CVI *semper decrescit arundinis ordo*) Ouidius:

- nam ponit in ordine pennas
A minima ceptas longam breuiore sequente,
Vt cliuo creuisse putes. sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit acutis.

16 EXIGVVS *pulla*) Lege *pulsa*. Propertius - *Lernæ pulsa tridente palus*. Virgilius - *Asia longe Pulsa palus* -

21 IMPIGER *Aenea*) Veteres editiones, & liber scri-

ptus hic alius Elegiæ principium facit. quod ſequi, niſi ſtolidi ſumus, viſum non eſt. Nam, vt alia taceam, quid habebant in animo illi, qui ita ex vna duas elegias fecerunt, qui non viderint claudi inuocatione Phœbi hanc Elegiam, vt ab eadem incepta eſt? Ridiculum ergo, & puerile ex vna duas efficere, quum aliter ne ſententiæ quidem tenor conſtet. A

23 IAM *tibi Laurentes adſignat*) Poſt hoc diſtichon inſerendum illud, TROIA QVIDEM TVM SE MIRABITVR. Nunc quæ ſit eius ſententia manifeſtum eſt. at in illis ſedibus, quas illi editiones & ſcripti proxime ætatem auorum noſtrorum libri aſſignarunt, quid ſibi velit, equidem iuxta, vt inquit ille, cum ignariſſimis ſcio. *Vos* ergo, hoc eſt, o Aenea. Virgilius:

Vos o Calliope precor adſpirante canenti.

Legendum vero *longa via*, non *longam viam*. - *& ſibi dicet*

Vos bene tam longa conſuluiſſe via.

Dicet vos bene conſuluiſſe ſibi tam longa via.

Pag. 114, 16 IACTAVIT *fuſas & caput ante comas*) Inepte. quaſi potuerit alterum ſine altero. Sed legendum: B

Iactauit fuſa ſet caput ante coma.

Set pro *ſed* dedit anſam errori. Hæc, inquit, dixit abreptitia illa, ſed non prius inuocato Phœbi numine, quam effuſa coma caput iactaret. Nam fanaticorum hic erat mos, vt capillum funderent. Plautus:

Hariolus fiam: capillum promittam.

17 QVICQVID *Marpeſia*) Per duplex ſſ, μαρπησσία. Eam cũ Herophila candem faciunt Græci, quũ Marpeſſia ſit cognomẽ a patria Marpeſſo vico Troadis. qua de re cui magis, quam ipſi Herophilæ credemus ita de ſe canenti?

εἰμὶ δ' ἐγὼ γε, αυῖα μέσον θνητῶ τε θεᾶς τε,
νύμφης δ' ἀθανάτης, πατρὸς δ' αὖ κητοφάγοιο
μητρόθεν ἰδογενής. πατρὶς δέ μοι ἐστὶν ἐρυθρὴ
μαρπησσός, μητρὸς ἱερὴ, ποταμὸς δ' αἰδωνεύς.

Quare videntur quidam in hoc decepti in eandem culpam Tibullum induxiſſe. Amaltheam vero quidam Cumanam faciunt, quam vocatam aiunt δημώ. Quam quum Virgilius δημοφίλην appellat, non diuerſum nomen illi

A imponit. Nam δημώ decurtatum ex δημοφίλη, vt περσώ ex περσεφόνη, συεχκώ apud Epichármum ex συεχκουσα. Quæ sunt Tarentini & Sybaritici, atque adeo propterea Cumani idiomatis. Nam eatenus magna Græcia.

18 HEROPHILE) Sacerdos Sminthei Apollinis fuit, in cuius luco sepulta fuit. vt ostēdebāt epigrāma epitaphij:

ἅδ' ἐγὼ ἁ φοίβοιο σαφηγορὶς εἰμὶ σίβυλλα
τῷδ' ὑπὸ λαϊνέῳ σάματι πυθομένα,
παρθένος αὐδάεσσα τὸ πρίν. νῦν δ' αἰὲν ἄναυδος
μοίρᾳ ὑπὸ στιβαρῇ τήνδε λαχοῦσα πέδην.
ἀλλὰ πέλας νύμφαισι, καὶ ἑρμῇ τῷδ' ὑπόκειμαι
μοῖραν ἔχουσ' ἑκάτω τᾶς τότ' ἀνακτορίης.

19 QVASQVE *Albana*] Liber noster, *Quodque Albana*. quod retinebis. Illud QVOD creberrimum in ea significatione Plauto, *Quod ille dicat, periisti*. *Albuna* autem, non *Albana* legendum. eadem est Albuneæ.

20. SACRAS *tiberis per flumina sortes*] Male hic quidam *Tiburs* pro *Tiberis*. Albuna detulit libros vaticinos Tarquinio. quas sortes vocat nunc. Ita Tiresias apud Euripidem Phœnissis:

B

κλήρους τέ μοι φύλασσε παρθένῳ χερί,
οὓς ἔλαβον οἰωνίσματ' ὀρνίθων μαθὼν
θάκοισιν ἐν ἱεροῖσιν, οὗ μαντεύομαι.

Interpres, οἱ γὰρ οἰωνοσκόποι ἐν δέλτοις ἐσημειοῦντο τὰς πτήσεις, ἵνα διὰ μνήμης ἄγοιεν.

22 MVLTVS *vt in terras*] Noster, *Multus & in terra*. Lege etiam, *deplueret*, non *depluerit*.

Pa.115,10 OSCVLA *compreßis*) Vetus mos scribēdi *compreßis*, pro *comprensis*, vt COS. pro *Consules*, CESS. pro *Censoribus* apud Varronem. *auribus* autem pro *naribus* emēdasse olim, testaretur, si viueret Canterus, cui olim adolescens ego id indicaram cum testimonio Aristophanis, quo ille nititur.

15 AVT *e veste sacris*] Lege ex veteri libro,

Aut e veste sua tendent vmbracula sertis

Vincta -- sertæ, quæ essent diximus apud Varronem in prouerbio sertam ducere. Nam sertæ sunt hic & ibi τὰ χοινία. Intelligit autem trichilas, de quibus olim in

Copam diximus. Quod verbum primi in Cæſare exſuſcitauimus, quum antea id ignoraretur. Beroaldus tam felici ſtoliditate eo loco deprauando luſit, vt omnibus hactenus perſuaſerit quod volebat. quanquam ſcio quoſdam adhuc inuentis frugibus βαλανηφαγεῖν. quod quidem per me faciant licet. Imo, ſi volunt, σπερμοφαγεῖν, me auctore faciant, cenſeo, modo μονοφάγοι id faciant. Nam me ſane conuiuam non habebunt. A

27 TACEO *quum ſaucius annum*] Lego, *iaceo quum ſaucius*.

30 VERBA *poteſt*] Huc traducenda duo diſticha, quæ in ſequenti elegia ordine leguntur, ACER AMOR FRACTAS. Hoc enim continuandum cum ijs, quæ ſuperius dixit:

Pace tua pereant arcus, pereantque ſagittæ
Phœbe, modo in terris erret inermis Amor.

Quam enim apte nunc illa eo referentur? *Acer Amor, vtinam*, &c. Sane vbi hodie leguntur illi quatuor verſus nec ſibi nec alteri prodeſſe poſſunt.

Pag. 116, 8 MILES *io magna voce triumphe canet*] Sine dubio legendum *Canam*. Ipſe ego miles canam. Tamen ſi receptam lectionem tueri volumus, id non ſine magna veriſimili cauſſa nobis licebit facere. B

11 SIC *tibi ſint intonſi Phœbe capilli.*] Hæc manifeſto oſtendunt vnam perpetuam eſſe elegiam ab eo principio, *Phœbe faue*, quum in eadem re deſinat, a qua initium fecit. Quare non ſine rubore qui aliter ſentiunt, hæc lecturos puto.

15 SIT *comes & collo*] Vix eſt, vt hæc vulgo bene intelligantur, quia peſſime ab interpunctionibus accepta ſunt, vt totam mentem Tibulli diſſimularint. Nos autem ita emendamus, & diſtinguimus:

Si comes, & collo fortiter arma geret,
Et, ſeu longa virum terræ via, ſeu vaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ire volet,
Vre puer quæſo, tua qui ferus otia liquit.

Si, inquit, armiger eſſe vult, hoc eſt Cacula militaris, & pedeſtri, an marino itinere, cum telis ſequi militem herum volet, vre eum. Hæc profecto ita ſcripſit Tibullus, & in inuidiam caſtrenſis, & militaris vitæ caculam eum potius,

A quam militem dicit. Non poteſt dici quam diuerſam ſententiam hæc concipiant in vulgatis editionibus.

20 QVOD *ſi militibus*]Eædem importunæ interpunctiones totam ſententiam horum quoque verſuum interpolarunt. quos ita leges:

Quod ſi militibus parces, erit hic quoque miles
Ipſe, leuem galea qui ſibi portet aquam,
Caſtra peto. - - Quod ſi non Cacula militaris, quod genus militiæ ærumnoſiſſimum ac laborioſiſſimum eſt, ſed iuſtus miles erit: ego quoque caſtra peto, ſi modo, inquam, ille miles erit, quod parces illis, id eſt, quod illi meliore ſunt conditione, quam ſerui militares. Eſt autem Macer ornithogoniæ, & aliorum poematum ſcriptor, municeps Catulli.

21 PORTET *aquam*) Ita ex veteri ſcriptura repono.

27 QVVM *bene iuraui*) Poſt hunc verſum reuocandi huc ſunt exules illi verſus, quorum numero quatuordecim ſunt diſticha in Elegia RVRA TENENT. Eorum initium eſt: AT TV QVISQVIS IS ES. Nunc, qui dicebat ſe militaturum, poſtea victus animi eandem militiam B detrectauit, idem quoque ſuadet cuilibet amanti, nempe vt in vrbe ſub ſignis amoris militet, non in caſtris. At tu, inquit, quicunque es ſub imperio amoris, in contubernio noſtro milita. Eandem enim militiam ſub eodem duce Amore ſequimur.

31 PRAEDA *tamen multis eſt operata*] Recte *operata.* hoc eſt functa. Vt functa ſacris, & operata, idem eſt. & functiones, & operationes, idem.

Pag.117, 1 MORS *propiorque venit*) Excerpta, *morſque propinqua venit.*

3 BELLICA *quum dubiis*) Concinnius in noſtris Excerptis: *Quum tribuit dubiæ bellica roſtra rati.*

4 OBSIDERE *campos*) Codex infimæ vetuſtatis *obſiſtere.*

5 VT *multo innumeram*] Codex infimæ vetuſtatis, item Excerpta habent: *Vt multa innumera iugera paſcat oue.* hoc eſt vt multos ſcripturarios agros habeat.

7 PORTATVR *validis multa columna*) Lege ex veteri libro, *mille columna iugis.*

10 AT *tibi læta trahant*) Eclogaria membrana vetus ha-

bebat, *At mihi.* & fortasse melius. vt Horatius: A

Me cichorea, leuesque maluæ Pascunt.

19 SOLIS *& admotis inficit Indus equis*) Theodectes poeta:

ᾗς ἄγχι τέρμων ἥλιος διφρηλατῶν
σκοτεινὸν ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύος
εἰς σώματ' ἀνδρῶν, καὶ συνέστρεψεν κόμας,
μορφῆς ἀναυξήτοισι συντήξας πυρός.

22 NOTA *loquor. regnum ipse tenet*) Hoc argumentum tractauit lepidissimus Anacreon. cuius verba hunc locum non parum illustrant:

πρὶν μὲν ἔχων βερβέριον καλύμματα
ἐσφηκωμένα, καὶ ξυλίνους ἀστραγάλους ἐν τοῖς ὠσὶ
καὶ ψιλὸν περὶ πλευρῇσι βοὸς νεόπλυτον
εἴλυμα κακῆς ἀσπίδος,
ἀρτοπώλισι κἀθελοπόρνοισιν
ὁμιλέων ὁ πονηρὸς Ἀρτέμων
κίβδηλον εὑρίσκων βίον,
πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ τιθεὶς αὐχένα, B
πολλὰ δ' ἐν τροχῷ,
πολλὰ δ' ἐν νώτῳ σκυτίνῃ
μάστιγι θωμιχθείς, κόμην
πώγωνά τ' ἐκτετιλμένος·
νῦν δ' ἐπιβαίνει σατίνας τὰ χρύσεα
φορέων καθέρματα παῖς Κύκης
καὶ σκιαδίσκην ἐλεφαντίνην
φορεῖ γυναιξὶν αὔτως.

25 IAM *mala finissem leto*] Excerpta gnome hanc periodum comprehendunt:

Finirent multi leto mala. credula vitam
Spes fouet. -- Quod melius. Hinc autem alia Elegia incipit.

31 SPES *etiam valida solatur*) Vetus poeta primo libro Catalectorum a nobis editorum:

Captiuus duras illa solante catenas
Perferet. & victos vincere posse putat.
Noxius infami districtus stipite membra

Sperat

A *Sperat & a fixa posse redire cruce.*
Spem iussus prebere caput paloque ligatus,
Quum micat ante oculos stricta securis, habet.
Sperat & in saeua victus gladiator arena,
Sit licet infesto pollice turba minax.

Pag. 118, 2 NE *vincas dura puella deam.*) Dea Spes. Theognis:
ἐλπὶς ἐν ἀνθρώποισι μόνη θεὸς ἐσθλὴ ἔνεστι.
ἄλλοι δ' οὔλυμπονδ' ἐκπρολιπόντες ἔβαν.
Ouidius hoc distichon vertit:
Spes igitur paena menti, Graecine, leuandae
Non est ex toto nulla relicta meae.
Haec Dea, quum fugerent sceleratas numina terras,
In diis inuisa sola remansit humo.

IN TERTIVM LIBRVM ALBI TIBVLLI.

B Pag. 119, 4 EXORIENS *nostri hic fuit*) Lege auctore scriptura, *Hinc fuit.* Atta. - *annum nouum Voluerunt esse primum mensem Martium.*

10 GAVDEAT, *vt digna est, versibus illa meis*) Meis est liquido scriptum in nostro libro, vt & omnes editiones habent. Nihil enim impedit, Tibullum ipsum ista sibi dicere. Et, si diligenter inspiciamus, non loquuntur hic Musae.

12 PVMICET *& canas*) Lege *Pumix & canas*. Pumix, alis, germin, rumin, pro pumex, ales, germen, rumen scribere solebant.

13 TENVIS *fastigia chartae*) περίκωλον intelligit. sicut imum chartae ἐσχατόκωλον. Martialis: *Spectas ἐσχατοκώλιον Seuere.* Perperam hodie legitur ἐσχατοκωλικόν. In charta κῶλα sunt partes adglutinatae, quos scapos vocabant. vnde regiae chartae μακρόκωλα vocabantur ab amplitudine. Ab eo mēbranae pelles καὶ διφθέραι, quia vnum tantum κῶλον habent, nec adglutinantur, vt chartae, propterea vocantur σωμάτια a Graecis, nimirum quia vnum corpusculum sunt, & non pluria membra, vt chartae.

23 SED *primum nympham*] Lege ex veteri scriptura: A

Sed primum meritam longa donate salute.

Longum saluere, longum valere dicebant.

Et longum formose vale, vale, inquit, Iola.

25 HAEC *tibi vir quondam*] Ouidius:

Alloquor Hermione nuper fratremque virumque,
Nunc fratrem. nomen coniugis alter habet.

Neque enim tantum, quod ἀνεψιὸς esset, fratrem vocauit: sed quia amatorium est ita se vocare: vt vides hic apud Tibullum.

Pag. 120, 13 TOT *mala perpessæ tot superesse meæ*] Corruptus locus. Restitue auctore libro nostro:

Tot mala perpessæ tædia nota meæ.

Tædia vitæ meæ perpessæ tot mala.

19 MOEREAT *hæc genero*] Hellenismus est. Euripides:

χ᾽ οὐκ αὖ μονωθεὶς ἔστενον κακοῖς ἐμοῖς.

20 PRAEFATAE *ante meos manes*] *Et mœsta supremum voce ciemus.* Euripides:

προειπὼν τ᾽ ἀξιοῦσαι ὑστάτην ὁδόν.

eod. ANIMAMQVE *rogatæ*] Ita habent veteres editiones, & membrana nostra. pro quo substituerunt, *animamque precatæ.* quia videbant Rogari non dici, vt precari. Venusti homines, qui animam cum hoc verbo, non cum PRAEFATAE connectebant. Nam est, *Præfatæ ante meos manes, animamque.* deinde: *- rigatæ Perfusæque pias ante liquore manus.* Ita enim legendum ex corrupto illo *rogatæ.* Animam præfari quid sit ostendunt multa in veterum libris passim, vt *- magna manis ter voce vocaui.* B

26 POST *hæc carbaseis humorem tollere velis*] Repone *ventis*, vt etiam nonnullæ editiones habebant. Significat collecta in linteo ventilari solita, vt exugeretur humor, quo sparsa erant.

32 DEMONSTRET *litera*] *Litera,* ἐπιγραφή. Supra:

Indicet vt nomen litera facta tuum.

Pag. 121, 2 DOLOR *huic & cura Neæræ*] Corrupta hæc sunt ab imperitis hominibus, qui statim quæ nesciunt, delent. Vetus scriptura fuit: *- dolor huic, & caussa Neæræ Coniugis ereptæ caussa perire fuit.* Elegantia antiqua. *Caussa Neæræ* est

A Neæra ipsa. Iurisconsulti *caussam bonorum*, hoc est bona. Propertius: *Ite rates curuæ, & leti texite caussam.* hoc est letum. nam male legitur *caussas*. Mille talium poteram adducere, si nescirem esse multos eruditos, qui sciũt me verum loqui. Eleganter ergo repetit τὸ *caussa* pene diuerso sensu, *caussa Neæræ Coniugis ereptæ caussa perire fuit.* hoc est, in caussa fuit cõiunx Neæra erepta, vt ille perierit.

11 SED *tecum vt longæ sociarem*] Profecto legendum, *satiarem.* & bene huic rei conuenit quod Lucretius præcipit, e vita vt saturum conuiuam recedere. Nam vulgaris lectio nihil ad sensum poetæ. Sequitur enim,

Inque tuo caderet nostra senecta situ,

Tunc quum permenso defunctus tempore lucis, &c.

Hoc enim plane satiatum non sociatum ostendit.

15 NAM *graue quid prodest*) Eclogæ habebant:

Quid prodesse potest pondus mihi diuitis auri?

24 INVIDA *quæ falso*) Longe melior sententia in Excerptis.

Et quæ præterea populus miratur, in illis

B *Inuidia est. falso plurima volgus amat.*

Rotunde, & venuste. sed nondum, vt puto, plane purgatus est locus. Legendum enim:

Est quæ præterea populus miratur. in illis

Inuidia est. - *Est quæ*, ἔστιν ἅ. ἔστιν ἅττα. manifestus hellenismus. Propertius:

Est quibus Eleæ concurrit palma quadrigæ.

Est quibus in celeres gloria nata pedes.

Est quibus, ἔστιν οἷς τισιν. ἔστιν οἷς. Hoc est Quibusdam. Ait ergo Tibullus quædam populum admirari, quia alij ea mirantur potius, quam quod ea reuera per se amanda sint. Φιλοτιμία, inquit, est quædam, quare populus illa miretur. Ea sunt, quæ Epicurus ἔνδοξα, vocat. hoc est, vt vertit Cicero, populariter laudata.

Pag. 122, 8 QVAEQVE *futura neunt*] *Neunt*, non a Neo, sed a Neeo. vt Abnueo. Ennius:

Certare abnueo, metuo legionibus labem.

Et quamuis sic secundæ coniugationis videntur, tamen *abnueo* non facit *abnuent*, vt *docent*, sed *abnueunt*. Sic hic

Neunt, non *Nent*. Hic Grammatista volui esse, quia hoc non est in alijs scriptoribus vulgare.

10 DIVES *in ignaua*) Et diues & Dis ab eadem mente, a qua Græcis πλούτων, & πλουτεύς.

13 QVAE *tulit hesterna*) Longe melius liber noster: *Quæ tulit extrema. Extrema nocte*, hoc est, quarta vigilia. ὅταν τέτρατον νυκτὸς λάχος ἵσταται, ait Theocritus, & tunc sunt insomnia vera, si eidem & Horatio credimus. Quod extrema igitur nocte somnium hoc viderit, & ab eo verum esse intelligi vult, ipse indicat, quum ait:

- quum summo Phœbus prospexit ab ortu,
Pressit languentis lumina sera quies.

14 ITE *procul vani*) Lege ex eodem libro:
Ite procul. vanum falsumque auertite visum.

15 DESINITE *in votis*) Lege: *in vobis*. Desinite o insomnia, quærere vt in vobis fides reperiatur. Diui enim vera monent, non vos. Exta indicant mentem Deorum: contra somnia ludunt hominum mentes.

20 AT *natum in curas*) Hæc omnia vulgus interpolatorum conspurcauit. Scripta lectio nullo modo mutari debet.

Et vanum ventura hominum genus omina noctis
Farre pio placant, & saliente sale.

Continuanda autem cum præcedentibus. Somnia, inquit, iubent pauidas mentes falsa timere, & homines vani noctis omina mola salsa deuenerantur.

Pag. 123, 8 SPIRABAT *Tyrio murrhea*) Virgilius: *- crines Vibrati calido ferro, murrhaque madentes.* Horatius: *Murrheum nodo cohibere crinem.*

Vbi tamen vetus interpres Pomponius Porphyrio: *colorem*, inquit, *myrteum in crinibus hodie quoque dicunt, qui medius est inter flauum & nigrum.* Vt videatur in Horatio *myrteum* legisse, non *murrheum*. Et sane in hoc etiam Tibulli loco liber noster habet scriptum *myrtea* non *murrhea*. Et color ille, de quo scribit Porphyrio, non in crinibus solum dicebatur, sed in alijs quoque rebus. Petronius: *Myrtea subornatus gausapia, cinguloque succinctus.* Plinius de amomo: *frutice myrtuoso*. lege *myrtiolo*. Dioscorides: ξύλον ἰσχό-

A μύῤῥον. Columella: *Myrtiolo modo crine viret.* nam Cinaræ flos, ἰσπόμυῤῥος.

Pag.124,11 MENS *est mutabilis illi*) Vetus scriptura, *illis.* comprehendit omnes feminas.

13 SAEVVS *amor docuit*) Hæc elegia cum toto libro, item & quarto extat in Bibliotheca clariss. viri Iac. Cuiacij. Quod fragmentum emendatissimum est, & eius ope multa menda in hoc poeta sustulimus. Illud igitur Fragmentum aliter hos versus legit, vt appareat, quomodo hodie leguntur, interpolatos esse. Ita igitur habet:

Sæuus amor docuit validos tentare labores.
Sæuus amor docuit verbera sæua pati.

Quare ita emendato.

27 PROMITTIT *Delius ipse Felix. hoc alium*) Plane liber ille optimus habet, *Felix hoc.* non, vt editiones, *Felix, ac alium.* Sed harum interpunctionum confusione pulcherrima antiquitatis obseruatio obsolescit. Ita enim distinguendum: *Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse.*
Felix hoc. alium desine velle virum.

Nam in conditione conuenta nuptiarum, aut sponsaliorum, B dicebatur Feliciter, Felix hoc sit. Quod bene vortat tibi, & mihi. Iuuenalis:

Signatæ tabulæ. dictum, Feliciter. — Plautus:
Quæ res recte vortat mihique, tibique, tuæque filiæ
Filiam tuam mihi vxorem posco. promitte hoc fore.

eod. FELIX.) *Felix* simpliciter, &, *Felix hoc.* vt Bene habet, simpliciter, & Hoc bene habet. Bonum sit, &, Hoc bonum sit.

Pag.125,5 CANIBVS *submissa*) SVCCINCTA. Ex veteribus libris.

8 ET *diris non habitanda*) vel, vt vetus scriptura, *duris.* hoc est barbaris, vt dixit *Scythiæ tellus.*

13 NOS *tenet*) Plane ex contextu ipso legendum *Vos.* quod iam a doctis viris animaduersum.

16 NVNC *autem sacris Baiarum maxima*) *Maxima Baiarum.* quia omnia θερμὰ ὕδατα vocabantur Baiæ, a Baijs illis Campaniæ. Martialis:

Strataque non vnas cingant triclinia Baias. Sidonius:
Ibis Phocida, Sextiasque Baias.

Mirantur tamen docti viri quid sit hic Baiarum. adeo vt integram lectionem contaminare veriti non sint. Mens Tibulli. Aqua hæc non adeunda Caniculæ sidere confecto. at vere nullæ calidæ aquæ cum illa comparandæ. Vides apertissimum sensum. Quas autem aquas intelligat in Etruria, quũ plurimæ in ea regione fuerint, nescio. Strabo: πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυῤῥηνίαν· τῷ πλησίον δ᾽ εἶναι τῆς Ῥώμης οὐχ ἧττον εὐανδρεῖ τῶν ἐν Βαίαις, ἃ διωνόμασται πολὺ πάντων μάλιστα.

20 NVLLI *temeranda deorum*] Hæc quoque lectio extat in codice infimæ vetustatis. sed diligens librarius *Deorum* expunxit, & sua manu eodem tractu, *virorum* apposuit. quod verissimum est. Non enim attinet de dijs loqui. quum pœna irrogata sit hominibus, qui sacrum Cereris & Proserpinæ vulgarint. Horatius:

> *- vetabo qui Cereris sacrum*
> *Vulgarit arcanæ, sub iisdem*
> *Sit trabibus, fragilemque mecum*
> *Soluat phasellum -*

21 LAVDANDAE *deæ*] τῆς ἐπαινῆς περσεφονείας. Proserpinæ & Cereris sacra intelligit, quæ alij μυστήρια, & initia vocant.

23 NEC *cuiquam certa venena*] Fragmentum illud peruetustum: *trita venena*. recte. potest &, *tetra venena*.

24 NEC *nos sacrilegos templis admouimus ignes*] Locus deformatissimus, & a Grammatistis, quia non intelligebant, interpolatus. At nemo vidit vnquam sacrilegum incendere templa, vt ea spoliet. quid enim spoliabit incendiarius, cui ignis nihil reliquum fecerit? Nostra scriptura:

> *Nec nos sacrilegi templis admouimus egros.*

Quod sane non ita debuit istis acutis correctoribus displicere, vt saltem non considerarent, vera ex illis lectio elici posset necne. quod tamen fieri potest, ita:

> *Nec nos sacrilegi templis admouimus ergo.*

Nec, inquit, sacrilegij ergo admouimus nos templis, hoc est, direximus nos in templa, eorum diripiẽdorum caussa. Sic supra: *Num feror incestus sedes adiisse Deorum,*
Sertaque de sanctis deripuisse focis? Item:

A *Aut rapiam suspensa focis insignia sacris.*

Veram igitur lectionẽ dicamus licet, quam proposuimus.

25 NEC *nos insana meditantes iurgia lingua*] Tale illud:

Num Veneris magnæ violaui numina verbo?

Pag.126, 1 QVID *fraudare iuuat vitem*] Tale illud:

- Quid messes vru acerba tuas?

14 SEV *nos fata fuisse velint*] Abstinet mentione mortis. Plautus: *pene hic nobis fuit Phronesium.* id est. μικροῦ ἀπέθανε.

16 ET *niuei lactis pocula mista mero*] similis potio illi quam Burranicam appellabant.

23 ET *nobis prona funde Falerna manu.*] Mallem:

I, nobis prona funde Falerna manu.

Nam EI, pro I, scribebant. Sic infra:

Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.

Vbi idem error vulgo.

31 ILLE *facit dites animos deus*] Lepidissimum asma Bacchylidis extat apud Athenæum in hanc sententiam.

γλυκεῖ' ἀνάγκη σευομένα κυλίκων
θάλπησι θυμὸν Κύπριδος,
ἐλπὶς δ' αἰθύσσει φρένας
ἀμμιγνυμένα Διονυσίοισι δώροις.
ἀνδράσι δ' ὑψοτάτω
πέμπει μερίμνας.
αὐτὸς μὲν πόλεων
κρήδεμνον λύει,
πᾶσιν δ' ἀνθρώποις
μοναρχήσειν δοκεῖ·
χρυσῷ δ' ἐλέφαντί τε
μαρμαίρουσιν οἶκοι,
πυροφόροι δὲ κατ' αἰγλήεντα
νῆες ἄγουσ' ἀπ' αἰγύπτου
μέγιστον πλοῦτον,
ὡς πίνοντος ὁρμαίνει κέαρ.

B

Pag.127, 9 QVALES *his pœnas deus hic*] Et hæc quoque non assequuti peruerterunt homines ferreæ frontis. Nam optimum illud fragmentum ita legit:

Quales his pœnas qualis quantusq; minetur. Sic Virgilius:

Nam qualis quantusque cauo Polyphemus in antro. A

II ILLAQVE *si qua est*] Nihil mutandum. & si qua est eiusmodi, vt Agaue, sentiat vltoris dei iram, non autem nos. ætati & capiti illius sit, quæcunque illa est, non nobis.

II HEI *mihi difficile est*] Ineptissime hæc sunt separata a superioribus in libro infimæ vetustatis, & in alijs editionibus. Nam hæc sunt, vt superiora, in quibus nihil omnino cohæret. Sed non aduerterunt imperiti homines, quid sibi vellet Tibullus. Sunt enim hæc omnia tanquam Satura quædam συμποσιακῶν ἀστϊσμάτων. Quod sane imprimis considerandum fuit.

31 NEC *vos aut capiant*] Aliter hæc concepta sunt in Eclogario:

Non vos decipiant pendentia brachia collo,
Nec capiat blanda sordida lingua prece.

Quod non dubium est, rectum esse. Per hæc enim intelligit auaram & petacem amicam.

Pag. 128, 9 PERFIDA *nec merito*] Distingue:

Perfida, nec merito nobis inimica merenti. Sic Catullus:
- insperantique ipsa refers te Nobis. *Insperanti nobis,* B
vt hic *merenti nobis.* Virgilius. *Vos o Calliope.*

10 PERFIDA *sed quamuis perfida cara tamen*] Euripides Phœnissis: φίλος μὲν ἐχθρὸς ἐγένετ' ἀλλ' ὅμως φίλος.

13 NOSTRAE *conuiuia mensæ*] Hæc enim, vt dixi, omnia sunt συμποτικὰ ἀστϊσμάτα.

16 TV *puer & liquidum*] Fragmentum illud emendatissimum. *Tu pueri, liquidum.* Nam, vt supra dixi, scribant EI, pro I.

eod. FORTIVS *adde merum*) Ita interpretatur τὸ ζωρότερον. Martialis *largius.*

IN LIBRVM QVARTVM ALBI TIBVLLI.

Pag. 129, 4 TE MESSALA CANAM) Istud poematium in Fragmento illo, quo vetustius exemplar Tibulli extare non puto, titulum habebat: PANEGYRICVS MESSALAE. Et recte. Eius argumenti scripserunt Lucanus

A in Pisonem, Ausonius in Mosellam, Claudianus in aliquot viros illustres, Sidonius etiam in non paucos. Ego autem crederem hoc carmen excidisse Tibullo admodum adolescenti aut potius puero, nisi viderem tunc scriptum fuisse, quum iam patrimonium prodegisset. Id enim τὸ παιδαριῶδες & ieiunitas scriptionis facit. Denique si titulum Tibulli non præferret, ego illud infimo poetæ attribuissem: adeo hic sui dissimilis est Tibullus. Nunc quia sine vllo dubio Tibulli auctoris est, non Tibulliani characteris, ego potius quis scripserit, non quid scriptum sit æstimans, paucas horas ei emendando impendam. Nam sane hæc Latina sunt.

eod. QVANQVAM *mea cognita virtus*) Lege, vt in veteri scriptura, *Quanquam me*. Quanquam, inquit, mihi conscius quam tenuis virtus mea sit, vt vires non possint subsistere. *Virtus*, quod hic dicitur, vulgo in idiotismo *Sufficientia* dicitur. Quare grauiter peccarunt, qui legebant, *quanquam tua cognita virtus*.

5 VT *infirmæ valeant*) Scribe ex Fragmenti auctoritate,
B *nequeant*. Antea inepta erat huius principij lectio, vt & sequentium.

6 INCIPIAM *tamen*) Quia hactenus principium huius poematij penitus ignoratum est propter importunas interpunctiones, & menda, quibus totum poema scatet: apponam, vt legendum est, vt appareat, quid voluerit Tibullus:

Te Messala canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, vt infirmæ nequeant subsistere vires,
Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
Deficiant: humilis tantis sim conditor actis:
Nec tua præter te chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis vt non maiora supersint:
Est nobis voluisse satis. -

Sane hæc elegantiora quam antea, sunt, vt quæ pristino nitori suo reddita sint. Aperta est sententia. Tametsi, inquit, meritas laudes tuas carmine meo assequi non possim, & sim poeta impar tantis actis, nec alius, præter te possit gesta tua mandare literis, vt non plura dicenda dictis relicta videat: tamen egregiæ meæ voluntatis ratio

habebitur, vbi nulla poteſt facultatis haberi. A

11 PHOEBO *gratiſſima dona Cres tulit)* Virgilius quarto optimi maximi operis:

> *Qualis vbi hibernam Lyciam, Xanthique fluenta*
> *Deſerit, ac Delon maternam inuiſit Apollo,*
> *Inſtauratque choros, miſtique altaria circum*
> *Creteſque Dryopeſque fremunt, pictique Agathyrſi.*

Hoc vltimo verſu Virgiliano, qui vulgatiſſimus eſt, plus affertur lucis huic loco, quam tenebrarum ex dubitatione quorundam, qui putant Soli lumen fœnerandum eſſe.

16 LAETA *Molorcheis poſuit veſtigia terris)* Hic, quod ſæpe in Catullo, & alijs optimis ſcriptoribus contigit, T, pro C poſitum fuit. Nam *cerris*, non *terris* ſcribendum erat. Cerras, pro quo alij gerras, dicebant. vnde concerræ, qui alias concerrones. Lucillius:

> *Tapullam rident legem concerræ Opimi.*

Vbi idem error erat, qui hic, *contere*, pro *concerræ*. Nam veteres non geminabant conſonantes. Gerræ ſunt crates, a quo parietes intergerriui, hoc eſt concratitij. Tales ſunt tenuiorum agricolarum. Itaque nihil aptius potuit Tibullus ſuper tenuitate Molorchi dicere. Vnde & Gerræ pro friuolis rebus. & forſan ita ſimpliciter accipiendum in Tibullo. quod perplacet. Vt Græci probent Gerras pro rebus nulli preci accipi, arceſſunt auctorem hiſtoriam Siculum. Ego non video quare in re tam manifeſtæ ὑπ[illegible], hiſtoria aduocanda fuit. Retinui tamen receptam in quibuſdam editionibus lectionem, *tectis*. Auſonius: B

> *Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis.*

Pag. 130, 4 OMNE *mouemus hoc tibi)* Optimus codex, item & illæ infimæ vetuſtatis habent, *vouemus*. & recte.

5 NE *tanto careat mihi nomine)* optimus codex cum altero ſcripto habet, *carmine*. Tantum conſenſum repudiare non debui.

8 QVID *qua iudex ſub imagine)* Iam profecto iſtis correctoribus bonam mentem precor. Nam quid hoc ſirpi, aut griphi ſit, ego non intelligo. Sed optimum fragmentum recte habet:

> *Nec quæris, quid quaque index ſub imagine dicat.*

Quis neſcit hic indices eſſe titulos imaginum? Sed quem

A meliorem interpretem quam Tibullum ipsum producere possum? Ait enim:

At tua non titulus capiet sub nomine facta.

17 QVISQVE *tibi maiora gerit*] Si Tibullus ab inferis excitetur, hæc non agnoscat. Melius optimus liber:

Nam quis te maiora gerit chartisue foroue?
Nec tamen hic aut hic tibi laus maiorue minorue.

Pag. 131, 1 NON *valuit Cyclops cæptos*] Hæc quoque quomodo agnosceret Tibullus pro suis, quæ ne in somnis quidem cogitauit? Ope igitur illius optimæ membranæ legimus:

Non valuit lotos captos auertere cursus.

Recte captos. Nam notū quid acciderit τοῖς λωτοφαγοῦσι. Tamen cæptos, quod vulgo legitur, non damno. Nam cuius stuporis erat hic Cyclopis mentionem facere, cui rei dicatus est sequens versiculus?

6 NOBILIS *Artaciæ gelidos*] Optima membrana *erigit* non *irrigat*. Lego:

Mobilis Artaciæ gelida quo se exigit vnda.

B *Mobilis*, vt Horatius: *Mobilibus pomaria riuis*. *Exigit* pro *erigit*, X pro R. quod aliquando in his libris accidisse supra retulimus. Ouidius:

Et celer admissas exigit Ebrus aquas.

eod. ARTACIE]

ἡ μὲν ἄρ' ἐς κρήνην κατεβήσατο καλλιρέεθρον
Ἀρτακίην· ἔνθεν γὰρ ὕδωρ προτὶ ἄστυ φέρεσκον.

16 ILLVM *ter geminæ*] Optimum Fragmentum: *Illum inter geminæ*. Ita etiam olim vix dum ephebos egressi emendaueramus. geminam mortem vocat Scyllam, & Charybdin.

17 NEC *Scyllæ sæuo conterruit impetus orbe*] Lege *ore* ex eodem fragmento. *Scyllæ impetus* est περίφρασις. hoc est Scylla ipsa vasta. Lucretius dixit cæli impetum pro cælo.

30 QVALITER *aduersos hosti defigere neruos*] Germanus Valens Pimpontius, vir & eruditione, & dignitate amplissimus, in suis in Virgiliū doctissimis commētarijs docet nos legendum esse *Cernos*. Quod quis non credat præsertim tam eruditi viri auctoritate permotus? Quid sit fi-

gere Ceruos non minus potes ex Seruio discere, quam ex Cæsare, qui sint Cerui.

Pag. 132, 2 LAVDIS *& adsiduo*] Exercitationem campestrem intelligit.

9 PARMA *seu quos dextra velit*] Quid ego istis tortoribus librorum amplius optem, quam vt ab hac scabie, qua illos laborare video, vngues teneant? Certe actum est de illis, si nullum bonum auctorem, quem corrumpant, habeant. Hominum fidem, hunc locum quo genere deformarunt? Nam ita omnis vetus scriptura eum conceptum habet: *Quis parma seu dextra velit, seu laeua tueri,*
Siue hac, siue illac veniat grauis impetus hastæ,
Amplior, aut signata cita loca tangere funda?

15 TVM *tibi non desit faciem*] DESIT COMPONERE loquutio etiam Propertio vsurpata.

Et mihi non desunt turpes pendere corollæ.

16 SEV *sit opus quadratum*] Tria genera aciei instruendæ apponit, quadratum, duplex, pilatum. Varro medium ignorat, duo reliqua testatur. *Duo, inquit, sunt genera agminum: quadratum, quod immistis etiam iumentis incedit, sed inter se densum est, quo facilius per iniquiora loca tramittatur.* Scaurus de vita sua: *In agrum hosticum veni. pilatim exercitum duxi.* id est, strictim & dense. Asellio Sempronius: *Quartum signum accedebat, siue pilatim, siue passim iter facere volebat.*

18 SEV *iunctum cernere Martem*) Hoc est pilatum.

19 DEXTRAQVE *vt laeuum*] Neque hæc minore medicina egent, quam superiora. Quare ita auctoribus veteribus libris lege:

Dexter vti laeuum teneat, dextrumque sinister
Miles - - Hic est traiectio facta. Nam hoc est plane duplex acies, non pilata. quare non ad IVNCTVM referendum, sed ad DVPLEX.

23 IAPYGIAE) Vitiosa scriptura. quum sit *Iapidia*, ita omnes auctores. & libri nostri calamo exarati. & Strabo ἰαπυδία. *Iapidis ora Timaui.* Virgil.

24 FALLAX *Pannonius*] quare *fallax*? Dio de hoc bello, libro XLIX. πλησιάσαντος δ' αὐτοῦ τῇ πόλει οἱ ἐπιχώριοι προσεγυνήκα μὲν ὑπὸ τῶν δυνατῶν ἀναπεισθέντες ὁμο-

A λογήσαί τε αὐτῷ, καὶ ὁμήρους ἐδῶσαι. μετὰ δὲ τοῦτο ταύτε πύλας ἀπέκλεισαν καὶ ἐς πολιορκίαν κατέστησαν. Perſequitur autem fuſius hanc hiſtoriam Dio ipſe eodem libro, in quo perperam editum eſt Ζυσκία pro συσκία, quæ eſt vrbs Pannoniæ. Cæterum hoc bellum non auſpicijs Meſſalæ profligatum, quicquid nobis perſuadere conetur Tibullus. Neque in nationibus inalpinis vllum Marte ſuo confecit præterquam id, quo Salaſſos vicit. Dio: ζιζ' τε σαλάσσους, καὶ τοῖς ἄλλοις τοὺς μετ' αὐτῶν νεωτερίσαντας ὁ μεσσαλᾶς ὁ ὐαλέριος ἐχειρώσατο.

25 TESTIS *Arupinus*] Legimus, *Arupinis.* quod etiam confirmat emendatiſſimum fragmentum. Strabo de hoc ipſo bello Iapidico ſcribens, de quo nunc ſentit Tibullus: ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Ιαποδικὸς παράπλους χιλίων σταδίων. ἵδρυνται γὰρ οἱ ἰάποδες ἐπὶ τῷ ἀλβίῳ ὄρει τελευταίῳ τῶν ἄλπεων ὄντι ὑψηλῷ σφόδρα. τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς παννονίους καὶ τὸν ἴστρον καθήκοντες, τῇ δ' ἐπὶ τὸν ἀδρίαν, ἀρειμάνιοι μὲν, ἐκπεπονημένοι δ' ὑπὸ τοῦ

B σεβαστοῦ καίσαρος τελέως. πόλις δ' αὐτῶν μέτουλον, ἀρούπινος, μονήτιον, οὔενδον. In itinerario Antonini in itinere ab Aquileia per Liburniam: *Auendone, Arupio, Bibium.* Lege: *A Vendo Arupinum.* Omnino his Strabonis verbis obſcuro loco Tibulli lux adfertur. Legebam etiam *Arpinas,* vt ſit gentile. quod malim: vt ſit pauper Arupinas.

eod. PAVPER) Quare pauper mox ſubijcit Strabo: λυπρὰ δὲ τὰ χωρία, καὶ ζειᾷ καὶ κέγχρῳ τὰ πολλὰ τρεφόμενοι. Ergo κατ' ἐξοχὴν, *Pauper.*

eod. NATVS *in armis*) Iam explicauit Strabo, quum vocat ἀρειμανίους.

30 CONVERSVS *terga domator*] Domator, πωλοδάμνης. Sed ſuſpectum eſt de mendo.

Pag. 133, 21 NEC *fera Rhæteo*] Ita hunc locum deprauarunt, qui veterem ſcripturam non aſſequebantur hanc, *Nec fera te tereo.* Vnius literulæ commutatione legendum, *te Tyrio.* tellus habitata Tyrio colono eſt Africa profecto, aut cedo ſis aliam, in quam coloniam miſerint Tyrij. Eſt igitur Africa. quam tacere non debebat Tibullus; quum totum orbem hic trophæis Meſſalæ implet. Mirum vero tantum vi-

rum Messalam in omnibus bellis a Dione prætermissum: A
& Appiano, præter pauca admodum quæ de eo dixit, quibus breuiter ipsius laudes perstringit.

23 VEL *regia lympha* Diaspes] Nulla est mutatio in veteribus libris, ne in optimo quidem. Vocat igitur Diaspem, quem alij Choaspem. Notum ex Herodoto quid velit, & Ausonio:

Hunc cuperes, Rex Mede, tuis contingere castris
Flumina consumpto quum desecere meatu,
Huius fontis aquas peregrinas ferre per vrbes,
Vnum per cunctas solitus portare Choaspen.

27 CYRI *dementia Cydnus*] Hunc vocat Herodotus Gynden. Quare ita legendum videtur, vt iam ab alijs animaduersum.

25 CRETAEIS *ardens aut vnda Carystia campis*] Mendosissimus locus, ita tamen vt etiam in codice infimæ vetustatis eadem lectio reperiatur. Quare non hodie atque heri inoleuit hæc macula huic loco, sed morbus, vt video, inueteratus est. At peroptimus ille, quem tam laudamus, habet: B

Ardet Arecteis aut vnda perhospita campis.

Recte ita me Deus bene iuuerit. Arectei campi, sunt quos Strabo Αρτακηνοὺς appellat, mendose sane, quum sit legendum ἀρακτηνοὺς, vt ex hoc loco apparet, & ex Geneseos capite decimo, vbi mentio fit Herois illius Nemrodi. *Eius,* inquit, *regni caput fuit, Babylon, Arec, Acad, & Calne in terra Senaar*. Ab hoc igitur Arec, ἀρακτηνὴ & Aractei campi. in illis campis est lacus ardens, cuius meminit Plinius libro secundo: *Campus*, inquit, *Babyloniæ flagrat quadam veluti piscina, ingeri magnitudine.* Qui ridiculam illam lectionem vulgatam pro hac nobis supposuerant, habebant in animo θερμὰ λουτρὰ quæ sunt ad Caryston Euboeæ. ingeniosi & astuti homines, qui quasuis calidas aquas statim ardere putarent. Atqui esto. cur iterum rediret in Græciam Tibullus? Nam in ea est Euboea. At non nisi nunc de remotis gentibus agit. Nos igitur ope peroptimæ membranæ tam fœdas maculas ex hoc cultissimo auctore sustulimus. *Hospita vnda,* Græcum est ξενίζουσα. hoc est mira.

A Melius legeretur: *Ardet Arectaeos aut vnda per hospita campos.* sic infra *-fecundas ad deficientia messes.*

25 PADAEVS] Padaeorum mentionem habes apud Herodotum.

28 ATQVE *Mosynos*] *Magynos* & *Maginos* habent libri nostri. *μοσυνοίκους* cogitabant, qui turres pro hominibus nobis supposuerant. Nam *μόσυνοι* sunt Falae ligneae. At *μοσυνοίκοι* populi in Falis habitantes. Sed qui sint Magyni ipsi, aut vnde expiscatus sit Tibullus, nondum reperi, quia quaerere otium non est.

31 TE *manet inuictus*] Inuictus sane adhuc eo tẽpore. Nam hactenus ne Caesar quidem illos subiugauit. Primus Caesarum Claudius de illis triumphauit. Cuius rei amplissimum testimonium habes in Catalectorum meorum libro primo, nempe elegantissimos versus a quodam eius temporis poeta scriptos. quos inde petas licet. Sed & Seneca in ἀποκολοκυνθώσει idem testatur in choricis anapaestis. *Et caeruleos Scotobrigantas.* pro quo ineptissime hodie editur *scuta*

B *Brigantas.* Quare & Scoti hanc gentis suae antiquitatem mihi debent, qui primus illum locum emendaui: quum ipsi hactenus suae gentis testem Claudiano antiquiorem non haberent. Sed & locus in Octauia alterius Senecae de eadem re deprauatissimus est. qui tamen ad hanc rem facit. Ita enim ediderunt:

En qui ora Tanais primus imposuit iugo,
Ignota tantis classibus texit freta.

Loquitur de Claudio Caesare. Legendum sane:

En qui Britannis primus imposuit iuga.

Pa.134,7 SVPERINGERIT] *superegerit* est in duob. nostris.

19 PER *tempora labitur annus*] Codex infimae vetustatis. *vertitur.* περιπλομένων ἐνιαυτῶν.

25 ERGO *vbi praeclaros poscent*] Liber optimus habebat *ierint*, non *poscent*. Ergo legendum *per claros.*

Ergo vbi per claros ierint tua facta triumphos.

Pag.135,3 FOECVNDIS *indeficientia mensis*] Legebamus olim:

Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci
Horrea, fecundas ad deficientia messis.

Meßis pro messes. pro quo excuderant *mensis*. Sed postea conie&turam nostram confirmauit liber optimus, in quo & *messes* disertim scriptum erat. A

7 QVVM *memor accitos*] Lege *anteactos*, vt habent libri nostri scripti.

13 DENSIS *obsistere turmis*] Libri nostri *subsistere*. Sic Liuius *subsistere feris*. ὑφίστασθαι τὰ θηρία. Ergo hanc lectionem retine.

18 NEC *mallem mittere chartas*] *Vincere* liber optimus.

19 MVTATA *figuram*] Lego ex libro nostro, *figura*. Seu figura finget me.

23 IN *quencunque*) optimus liber *Quandocunque*.

Pag.136,20 PROXIMVS *eois colligit Indus aquis*] Lege, *equis*. Supra Theodectes: ὡς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν. &c.

23 MVLTOS *celebretur in annos*] Veteres omnes libri: *hoc sumet in annos*. lego, *consumet*. pro consummet.

28 ACVISSE *in pectora dentes*) Repone ex optimo libro: *- acuisse in prælia*.

30 VENANDI, *Delia, cura*) scribe, *deuia cura*. nec in tam deuijs saltibus veneris. *Delia* sane huc non pertinet. B

Pag.137,13 RETIA *tende manu*) Repone ex libris, *tange*.

14 ET *quæcunque*) At *quæcunque*. Libri.

27 TECVMQVE *feras quicunque sapores*] Sapores, χυλοί. Græco more dixit. Et Plinius de papauere: *E nigro papauere sapor gignitur scapo inciso, vt* Diagoras *suadet, quum turgescit: vt* Iolas, *quum deflorescit, hora diei sereni, hoc est quum ros in eo exaruerit*. Hæc Plinius, qui postea succum vocat, malo exemplo, quum aliud sit χυλὸς, aliud ὀπός. Nam male vocauit saporem, quam lacrimam dicere debebat. Sapor enim vel χυλὸς fit expressione, non autem sponte manat.

Pag.138,13 EST *qui te Cerinthe*) Scribe, vt in optima membrana, *Qui mihi te, Cerinthe*.

21 MANE *Geni*) Scribe, *Magne Geni* -

22 QVVM *de me cogitat ille calet*] Propius veritatem accedunt editiones, quæ habent, *valet*. Nam ex veteri libro legendum *volet*. Si modo, inquit, idem amor vrit illum, qui me. Infra:

Ah ego non aliter tristes euincere morbos

Optarim,

A *Optatim, quam te si quoque velle putem.*
Hoc est si te pari igne vri putem.

Pag.139,2 QVID *refert clamne palamue roget*) Supra indicauimus superstitionem veterum in votis tacite concipiendis. Apuleius: *Tacitas preces in templo Deis allegasti. igitur magus es. aut cur optasti?*

11 VLLI *non ille puella*) Libri nostri *vlla* ἀρχαϊκῶς.

17 TER *tibi fit libo*) Varro: *Hisce maniabus lacte fit non vino.*

19 ILLA *aliud tacita iam sibi*) Lege auctore optima scriptura, IAM SVA. Iam sui iuris, non ex præscripto matris. Pendet hoc ex eadem stulta religione votorum tacite concipiendorum.

22 SIT *iuueni grata adueniet*) In libris nostris VENIET. Lege igitur:
Sit iuueni grata, veniet quum proximus annus.
Grata hoc est gratare.

23 HIC *idem votis iam vetus adsit amor*) Liber infimæ vetustatis ESSET AMOR. Quod retinendum est. Iam, inquit, votis proximum annum inuocat, vt iste iam vetus esse B videatur. Si vota spectes, quæ faciunt, iam putes eos plurimos annos amare. iam vetus videtur eorum amor. Eorum enim votorum festinatione videntur properare anni. Sic Petronius *votis absentem interficit hostem.* & Oedipus ille apud Sophoclem: ἐγὼ δ᾽ ὅδ᾽ ἐνθάδε
ἄψαυστος ἔγχους. εἰ μὴ ἐμῶ πόθω
κατέφθιτο. Nisi, inquit, votis ipsum interfeci. nisi imprecatione mea mors illi properata sit.

30 DICETVR *si quis non habuisse suam*) vetus liber, *sua*, hoc est gaudia. Vtro modo legas parum interest. *Mea gaudia*, τὰ ἐμὰ παιδικά, meos amores. Val. Cato in Diris.
Inuideo vobis agri, mea gaudia habetis.

32 NE *legat id nemo*) Duæ negationes pro vna. Propertius: *Absenti nemo non nocuisse velit.*

Pa.140,1 VVLTVS *componere*) Prouerbium est, πλάττειν πρόσωπον.

4 INVISVS *natalis adest*) Messala amauit Sulpitiam. Hæc est, ni fallor, quam Messala carminibus suis celebra-

uit. de qua Virgilius in Prolusionibus scribens ad Messalam ipsum: A

Certatim ornabant omnes Heroida Diuæ.
Certatim Diuæ munere quæque suo.
Felicem ante alias tanto scriptore puellam.

Nunc Messala eam rus ad natalem suum celebrandum inuitat in agro Eretino. Illam piget eo ire, quia relinquendus esset Cerinthus, sine quo omnes epulas insuaues, omne solenne festum, nefastum putat.

6 AN *vlla sit apta puellis*] Nostri libri, *puellæ*, & sane de se non de alijs loquitur.

7 ATQVE *Aretino*] Assentior doctis hominibus, qui *Eretino* legunt, quia Aretium nimis longinquum esset, quam vt puella ab vrbe eo animi caussa deducenda esset. Præterea superius libro primo dixit fundos possedisse in finibus Albanis, & Tusculanis. Eretum vicinum Trebulæ, vt testatur Strabo. Meminit Virgilius: *Ereti manus omnis.* Totus autem ille tractus gelidissimus, vt pote quum intra montes porrectus esset. Martialis:

Humida qua gelidas submittit Trebula valles,
Et viridis cancri mensibus alget ager. B

Puella igitur conqueritur se in frigidissimum agrum abduci, &, quod familiam ducit, sine Cerintho suo. Ineptum vero putare hic *amnis* legendum esse, quum amnis quantumuis frigidus nihil nocere possit. ineptius vero aquas vicinas frigidas hic putari innui, quod video quibusdam placere. quas aquas λαζαια ὕδατα codex vulgatus Strabonis vocat, quum legendum sit, ἀλγαρα ὕδατα. sed sine dubio legendum *frigidus annus*, non *amnis*. Conqueritur se diuelli a Cerintho tẽpore anni inclementissimo in agrum frigidissimum. Ita loquuntur veteres, vt Plancus Ciceroni, *Copias tempore anni eduxi*, Græcum est ὥρᾳ ἔτους. Sane hæc est vera lectio, quam hic proposuimus. An, inquit, opportune hiems transigetur frigidissimo agro? Vide quas difficultates proponit, hiemem, agrum frigidum, puellam se, vrbe carere, abesse a Cerintho.

8 IAM *nimium Messala*) Noli nocere, dum iuuare putas. hoc est enim, *nimium studiose*.

9 NON *tempestiuæ*) Qui sæpe te accingis itineri in-

A tempestiuo. Est enim anni tempus asperrimum. Quare hæc confirmant emendationem nostram, *frigidus annus*, pro *frigidus amnis*.

10 HIC *animum*] Quanuis alio abducta, tamen Romæ, vbi Cerinthus est, animum, sensusque meos relinquo. Quanquam negare non possum, me vri amore tui. Hoc enim est, quod ait: *Arbitrio quanuis non finis esse tuo*. Nam qui amat, suus non est. quanquam potest esse: quanuis tu arbitrio meo non finis esse Romæ. quod melius est. Est autem mollissimum, ac delicatissimum epigramma, & Tibulli Musa dignissimum. Et, nisi fallit me iudicium meum, hactenus eius sententia obscura fuerat.

13 SCIS *iter ex animo*] Hæc verbis suis Tibullus ad Messalam. Scis, inquit, Sulpitiā a profectione illa in agrum tuum destitisse. Quare quum illa obfirmarit se non ituram, nos sine illa natalem tuum celebremus.

14 NATALI *Romæ non finit esse suo*] Diu est, quum hic versus corruptus est. Ita enim codex infimæ vetustatis habet. At optimus ille longe aliter, nempe:

B *Natali Romæ iam licet esse tuo.*

Iam, inquit, illi licet esse Romæ, dum tu celebras natalem tuum rure. Sustulit enim iter ex animo. Hoc est, decreuit non ire. Sane absque illa optima membrana nullus verus sensus ex hoc epigrammatio elici poterat.

18 GRATVM *est securus*] Gratum est, inquit, o Cerinthe, quod tam libere fateris te securum esse, ne in te peccem turpi adulterio. Apage cum tua illa securitate, dignus non ingenuo amore, sed aliquo prostibulo, aut quasillaria muliere. Satis sollicite obseruant me riuales tui, & diligenter ac curiose cauent, ne id flagitium committam: quos illa pudicitia mea, quæ facit, vt ne alij viro succumbam, acriter vrit. vellent enim & sibi morigera essem, & facerem id, quod tu te tam secure ais negligere, quum ais te non vehementer curare, ne male inepta cadam, hoc est, ne peccem alio viro. Hæc, quia obscura erant, fusius a me contra morem meum explicata sunt. Non enim satis ea vulgus assequebatur. imo Sibyllæ folium illis erat hoc poematium acutissimi argumenti.

20 SIT *tibi cura togæ potior*) Togatam, & quasillariam

ancillam ſimul coniungit, vt Horatius:

- bonam deperdere famam,

Rem patris oblimare, malum eſt, vbicunque (quid inter-
Eſt?) in matrona, ancilla, peccesue togata.

Ita legendus locus ille apud Horatium: qui vulgo male ab interpunctionibus laborat.

eod. PRESSVMQVE *quaſillo*) Intelligit, vt dixi, ancillam quaſillariam. Petronius: *Nec contenta mulier tam graui iniuria mea, conuocat omnes quaſillarias, familiaeque ſordidiſſimam partem.* Iuuenalis:

Horrida quale facit reſidens in codice pellex.

Quaſillariam intelligit.

22 SOLLICITI *ſunt pro nobis*) Fingit alios amatores ſibi eſſe, quibus dolet, quod vni Cerintho addicta ſit. fingit, inquam, vt iam tepentem pueri amorem accendat. Quod ſane non poteſt dici, quam venuſte ab erudito poeta commentum ſit.

23 MAXIMA *cura*) Repone, vt libri, & primae editiones habent, MAXIMA CAVSSA. Cauſſa ne credat ignoto toro, eſt amor, quo vnicum Cerinthum complectitur, fides, quam integram illi vni ſeruat. ignotum torum, quemuis alium, cui ſuccumbat, intelligit.

26 ESTNE *tibi Cerinthe*) Male cum aſpiratione prima ſyllaba huius nominis ſcribitur. eſt enim Κήρινθος. Huius etiam formoſi meminit Horatius Sermonum primo, Satyra ſecunda. Pendet autem hoc epigramma a praecedente. Verum enim eſt illud: Amantium irae amoris redintegratio eſt. Sulpitia volens amorem ſuum diſſimulare Cerinthum cum illa reſponſione, quam ſuperius vidimus reliquit. Nunc amoris impotentia incidit in morbum, & fatetur adoleſcenti ſe non alia via poſſe malo ſuccurrere, quam ſi ſentiat illum amore ſui mutuo vti. Denique aperte fatetur ſe nihil tota vita ſua ſtultius feciſſe, quam quod illum deſeruit, ſtudio ardorem ſuum diſſimulandi.

30 NAM *mihi quid proſit*) Noſtri codices:

Ah mihi quid proſit morbos euincere?

eo. QVID *tu*) Corruptus locus. Nā legendum *- vbi tu.*

Ah mihi quid proſit morbos euincere, vbi tu
Noſtra potes lento pectore ferre mala?

A Nam libri illi habebant *lento.*

Pag.141, 1 NE *tibi ſim mea lux*) Iurat. Optat ſibi euenire contrarium voto ſuo, ni pœnitet ſe, quod eum pridie reliquiſſet. Votum eſt, vt ab eo tam feruide ametur, quam paulo ante amata fuerat. Ne, inquit, ita non amer a te, vt ante hos dies amabar, ni ſtulte feci quod te reliqui volens ignem meum diſſimulare.

5 HESTERNA *quod te ſolum*) Innuit ea, quæ ſuperiore epigrammate dicta ſunt. Scio hæc antea plebi Grammaticorum, & fortaſſe proceribus Criticis ignota fuiſſe.

8 NVLLA *tuum titulis*) Neſcio vnde illud *Titulis* conflauerunt correctores iſti. Libri enim noſtri habent, *nobis.* & recte. ſententia plana eſt. Ita autem loquitur Propertius:

Nec mihi riualis certos ſubducet amores.

9 HOC *primum iuncta eſt fœdere noſtra Venus*) Hoc eſt τοιοῦτοι ἔρωτα τὴν ἀρχὴν ἐσπεισάμεθα.

10 TV *mihi*) TV MODO Liber noſter.

23 QVAE *ſola ante alios eſt tibi magna*) Inepte TIBI. Lege MIHI. vt habent libri noſtri. Iuno Genius feminarum. Ait ergo genium puellæ ſuæ ſibi omnium Deorum

B eſſe maximum. Notum eſt feminas iurare ſolere: Iunonem meam iratam habeam.

24 HEV *cui mea pignora credo*) Inepta lectio, quum libri noſtri habeant:

Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.

De concidendis pignoribus eorum, qui illis captis abſentes coercebantur, Cicero ſcribit de oratore. Profecto dementem eſſe oportet, qui ſua ſibi pignora concidat. Prouerbium non notatum, *ſua pignora cedere.* Referendum ergo ad illud vetuſtiſſimum ius Romanum.

25 PRODEAT *iſte timor*) Hæc quoque lectio quam inepta eſt? Veteres noſtri libri, *proderat.* vna litera mutata lege, *proderit.* Ah quid iuraui. iſte timor tibi magis proderit. quomodo? ſubijcit: *Nunc tu fortis eris: nunc tu me audacius vres.* At ij, qui putant ſe plurimum Tibullum iuuiſſe, quod ex *prodeat* faciunt *proderat,* & ea pompa nimium quantum vectantur, quam bene hoc modo huic loco cauerint, ipſi viderint. Nam ne tunc quidem conſtabit ſententia. Nam quare diceret ſe pœnituiſſe quod iura-

uerit, si illud iusiurandum proderat? Contraria plane hæc, & pugnantia. A

31 SED *Veneris sanctæ considam vinctus ad aras*] Persistit ἐν κυριολογίᾳ. Nam quia seruum se dominæ suæ dicit, illius quidem se mancipium profitebitur. sed quia domina in se nimium sæuit, confugiet ad aram Veneris, vt eius sæuitiam vitet. Nam duo perfugia habebant serui, aram, & deprecatorem. Vnde illud: *Nec hic tibi aliquam aram, aut deprecatorem parauerit.* De ara habes exempla apud comicos, & in iure de seruis ad statuas confugientibus. Euripides Andromacha:

- ἔχει γὰρ καταφυγὴν θὴρ μὲν πέτραν
Δοῦλοι δὲ βωμοὺς θεῶν. -

Deprecatorum autem mentio apud Terentium Phormione, qui precatorem vocat. *Nunc ad precatorem abeam, qui mihi sic oret*, &c. Meminit & Iurisconsultus de Ædilitio Edicto l. XVII. & l. Bouem. Eleganter ergo hæc Tibullus.

32 HAEC *notat iniustos supplicibusque fauet.*] Eadem sententia alibi: B

Blanditiis vult esse locum Venus ipsa querelis.
Supplicibus miseris flentibus illa fauet.

Pag. 142, 3 CRIMINA *non hæc sunt nostro sine ficta dolore*] Et Propertius:

Quid mihi desidiæ non cessas fingere crimen.

Tamen libri nostri habebant *facta*, non *ficta*.

Pag. 143, 27 TE *quoque Virgilio comitem*] In peruetusto illo schedio Titulus huic epigrammatio erat, DOMITI MARSI. Quare hoc illi debemus, quod eius ope poema suo auctori asseruerimus. Nam sine illo fieri non poterat. Est autem ex quadam Marsi Elegia depromptum, vt apparet, in qua bonorum poetarum mortem defleret.

A

IOSEPHI SCALIGERI
IVL. CAES. FILI
CASTIGATIONES
IN SEX. AVRELI PROPERTI
LIBRVM PRIMVM.

CYNTHIA PRIMA] In plerisque Val. Martialis manuscriptis exemplaribus in Apophoretis inscribitur liber iste, *Properti Monobiblos.* vt appareat antiquissimam esse inscriptionem illam. Et sane verum est Monobibli appellationem antiquam esse. sed toti operi Propertiano eam vnam appellationem fuisse, id vero falsum est. Propertius adhuc in amoris tyrocinio primum librum emisit, quem monobiblon appellauit. quia singularis tantum liber esset, & non plures, vt Galli, & Varronis Atacini. Sic Iurisconsultorum singulares libros appellarunt, Pandectarum consarcinatores, vt Vlpiani de sponsalibus, de officio præfecti vrbi, &c. Pauli de pœnis paganorum, de pœnis militum. Hunc primum enim tantum edidisse se ipsemet testatur libro secundo quum scribit:

B

Tu loqueris quum sis iam noto fabula libro,
Et tua sit toto Cynthia lecta foro?

Satis ostendit singularem illum se primum & scripsisse & emisisse. Quin & illa satis probant:

Vix vnum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te iam liber alter erit.

Iam inter primi editionem, & alterius scriptionem mensem interesse cognoscimus. Satis etiã illo idem probamus:

Quæritis vnde mihi toties scribantur amores?

Iam enim & scripserat & ediderat. Sic Horatius libris tribus carminum longo post tempore quartum addidit. Sic Martialis singulos suos edidit. At Martialis libro primo Monobiblo titulum non fecit. quid tum postea? Ita pla-

cuit Criticis vocare, vt hic primus Monobiblos esset, quia seorsim editus, & postea vt nomen non amitteret, tametsi tunc solus non esset, quia alij additi. Quid quæris præterea? Ita, vt dixi, Martialis etiam vetustissima quædam exemplaria in apophoretis hunc titulum Monobibli præferunt in lemmate distichi: *Cynthia facundi carmen iuuenile Properti.* Itaque dissimilis plane sui est Propertius in secundo & sequentibus. Nam in primo plane ἑλληνίζει. In vno manuscripto, cuius copiam nobis fecit clarissimus Iac. Cuiacius, Titulus idem conceptus est, item & in antiquis editionibus, hoc vno excepto, quod Nautæ alterum cognomen illi attribuunt. Ita enim scribitur: *Sex. Aureli Properti Nautæ monobiblos ad Cynthiam.* Sed satis certum est nomen Nautæ illi adtributum ex vitiosa scriptura, *quamuis nauita diues eras.* nam legitur nunc emendatum, *non ita diues eras.* Quis igitur sit & quare monobiblos liber, & vnde Nautæ nomen natum sit, ostendimus. Nescio vero an omnia huius poetæ extent opera. Nam versiculus, quem de eo producit Fulgentius, *Diuidias mentis conficit omnis amor.* Versiculus, inquam, ille non extat in ijs, quæ hodie ad manus nostras peruenerunt. Quare aliquid desideretur necesse est. & potuit ita fieri. Nam auorum nostrorum memoria in cella vinaria inuentus fuit. ex quo exemplari omnia illa, quotquot hodie in Italia habentur, descripta sunt. quo fit, vt vetustum eius poetæ nullum exemplar inueniatur. Qui autem illud descripsit primus, næ ille audax aut negligens homo fuit, quisquis ille fuit. nam præter innumera menda, quibus totum librum præstantissimi poetæ aspersit, magni sceleris se obligauit, quum in secundo, & tertio libro integras paginas, & magnum numerum versuum suo loco luxauerit, & infinitis locis magnas tenebras offuderit. adeo, vt neminem esse putem (libere enim quod sentio fatebor) qui hunc poetam in secundo libro nisi per caliginem, quod dicitur, intelligat. Nos primi eam perturbationem versuum odorati sumus. & bene nobis successit labor iste. Parem enim diligentiam in eo restituendo, ac in Tibullo, posuimus. Miraberis, candide lector, neminem vnquam extitisse, qui id ante nos viderit, quum tamen multi eius poetæ studiosi hodieque sint. Sed,

A quod ſupra tetigimus, plures ſunt, qui eum poetam ament, quam qui intelligant. Atqui rei publicæ literariæ intererat eum poetam & integrum, & emendatum legi. Ne tamen quæſo putes nos operam noſtram venditare. Nihil enim præſtitimus, præ vt erunt ea, quæ a doctiſſimis viris expectamus, qui exemplo noſtro excitati, tametſi in his lucubratiunculis noſtris longe diſſimilem ſtudio euentum comperient, tamen conatum non improbabunt.

Pag. 146, 6 POSSE *Cythainis*] κυταίη vel κυταία, κυταῖος. vt ἐλαία, ἐλαῖνος. ſed tunc claudicaret verſus. Suſpicor Propertium ſcripſiſſe:

Poſſe Cytæi tuis ducere carminibus.

Cytæis eſt Medea.

24 AVT *quid Orontea*] Oronteam myrrham non quod in Syria naſceretur, ſed quia Antiochiam eo tempore totius Orientis celeberrimum emporium camelis deferretur. Sic malabatrum, quod non niſi in India prouenit, Syrium vocant poetæ, propter eandem cauſſam. Non enim,

B vt Dioſcorides falſo prodidit, in paludibus Syriæ prouenit.

Pag. 147, 2 LITTORA *natiuis pellucent picta lapillis*] Vetus ſcriptura in noſtro, *perſuadent*, non *pellucent*. Vna litera minus legendum *perſudent*. quod ἐμφατικώτατον eſt. vt oſtendat lapillos per ſe prouenire, ait eos quaſi quaſdam ſudoris bullas erumpere. hoc enim eſt perſudari.

14 NON *ego nunc vereor ne ſim tibi vilior iſtis*] Ea eſt in noſtro manuſcripto lectio: ſed mendoſe. Legendum enim:

Non ego nunc vereor ne ſis mihi vilior iſtis.

Sequentia coniecturæ noſtræ ſubſcribunt, & vulgarem editionem falſi damnant.

20 NOSTRAE *gratiſſima vitæ*] id eſt, nobis. vt dicebant eodem modo ætati noſtræ.

Pag. 148, 6 OSCVLAQVE *admota ſumere & arma manu*] Putaui olim adoleſcens legendum, *ſumere tarda*. Sic libro ſecundo: *Oſcula ſunt labris noſtra morata tuis.* fortaſſe melius: *ſumere certa manu.* *certa* non reluctantia. propterea *admota manu.* vt vltima ſyllaba in voce ARMA ex ſequenti conflata ſit.

8 EXPERTAE *metuéque iurgia*] Noſter codex, *verbera.* Horatius - *metuentes patruæ verbera linguæ.*

f. ut in no- tis

10 ARGVS *vt ignotis*] Lege, *Argus vti notis.* & fortasse scriptum fuit, *gnotis* archaico more.

21 DONEC *diuersas*] Lege, *Diuisas.* hoc est fissas. sic infra *diuersos* legebatur in manuscripto, pro *diuisos.*

Possim ego diuisos iterum coniungere amantes.

Itaque alterum pro altero facile commutatur.

26 ALTERIVS *clausis expulit*] Liber noster, *rettulit.* nimirum, quia *repulit* scripserat poeta. ita repone.

Pag. 149, 11 SPARTANAM *referas*] Repone auctore libro scripto, *Spartanæ Hermionæ.* Licet laudibus referas formam Antiopæ, & Hermionæ.

16 HAEC *sed forma mei pars est extrema furoris*] Sic in eandem sententiam libro secundo:

Nec me tam facies, quanuis sit candida, cæpit.

27 DEFERET] Liber, *Differet.* Ita repone.

31 NON *vllo grauius tentatur*] Hanc chriam Gnome Euripidis expressit:

τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δεύτερ' αἲ πάσχει γυνὴ,

ἀνδρὸς δ' ἁμαρτάνουσ' ἁμαρτάνει βίου.

Pag. 150, 1 MANEAT *sic semper adoro*] Virgilius:

In rupes, in saxa volens vos Turnus adoro

Ferte ratem - - Ouidius:

Hanc ego, me non vt defendere tentet, adoro.

Bassus autem iste est Iamborum scriptor. Ouidius:

Ponticus heroo, Bassus quoque clarus Iambis.

8 ET *miser ignotos vestigia ferre*] Prouerbiũ est. Horatius

- & incedis per ignes Suppositos cineri doloso.

10 NON *est illa vagis*] Vagæ puellæ, εἰκαῖαι. contra Horatius Deuias. At bonus Beroaldus vagas sumit pro variis, & inconstantibus.

11 MOLLITER *irasci non solet*) Quomodo *non solet,* si nunquam adhuc expertus est? incedere enim per ignotos ignes eum dixit, vt pote qui Cynthiæ amore tum primum incalescebat. Næ ille oscitabunde hæc legebat quisquis hæc mutauit. Scriptura enim vetus habet, *non sciet.* Quod explicatione non indiget. Facilis autem lapsus fuit, vt *e,* in *o,* & *i* in *l* mutaretur.

12 QVOD *si forte tuis*] Et hæc quoque non minore flagitio, quam illa, mutarunt. quum liber scriptus habeat,

A *Aut si forte ausis non est contraria nostris.*

est συγχώρησις. Aut pone illam mihi pro te precanti victas manus dedisse. Manifestum enim Gallum æmulum fuisse Propertij, & tunc primum cæpisse Cynthiam amare, ac orasse Propertium, vt sibi pararius & proxeneta esse vellet inter se & illam in amoribus nouis. Id quod tota ex hac elegia colligas licet, præsertim ex fine: - *non impune illa rogata venit.* precatorem enim sibi & rogatorem Propertium assumpserat.

Pag.151, 21 OSCVLAQVE *opposito dicat sibi*] Prouerbium a me nuspiam animaduersum, Rem abstulit, reliquit ventum pignori. Simillimum illi, Nucleum amisit, reliquit pigneri putamina. Sic puto: Abstulit pecuniam, ventum reliquit pigneri. Aut tale quid. Oscula, inquit, abstulit, reliquit ventum pignori. Oppositæ ædes sunt pigneri Terentio. Ait in vanum oscula illi dedisse, quæ sibi adhuc debeantur, vt pote quum perfidiose illam reliquerit.

25 NAM *tua non ætas vnquam seruiuit*] Mutatum ignoratione priscæ lectionis, quę habebat, *cessauit.* cessare amori, operam dare amori. Horatius:

B *Ad strepitum citharæ cessatum ducere curas.*

strepitum citharæ, cui cessatur, hoc est, cui vacatur.

Pag.152, 25 QVOD *nolim nostros euiolasse*] Ita & liber noster. Sed magis placet, quod Beroaldus in suo legit, *euoluisse,* Quod magis, quam voluisse. imo potius ab euoluendo. Idque retinemus. vt dicitur - *id voluere fata.*

29 NEC *tibi subiiciet*] *Subiiciet*, verbum scænicarum operarum. ὑποβαλεῖ. ὑποβάλλειν est dictare alicui, monere. vnde monitores. qui aliter Secundarij dicebantur. hoc est, ὑποβολεῖς. Glossæ, *Secundarius, Subdiga*, ὑποκριτής. lege, *Subdica*, qui secundo dicit. quanquam hoc vere non est monitor.

eod. SAEVVS *amor*] Inepte etiam hæc mutarant interpolatores. Nam *serus*, non *sæuus* scripserat Propertius, vt cognoscimus ex libro calamo scripto. Quare serum amorem dixerit, non obscurum est ei, qui totam elegiam legerit.

Pag. 153, 1 ARDORIS *nostri magne poeta iaces*] Scribo, vt in veteri, *magne poeta vale.* Hoc enim prætereuntes dicebant,

ἐσχόλαζε

ταμμυντήριον

Grχαῖρε. V. Plut. in Γ. vit. Themist.

HAVE, ATQVE VALE. quod etiamnum in vetuſtis aliquot monimentis viſitur in Italia,& Narbone,vt: A

LAGGE. FILI
BENE. QVIESCAS
MATER. TVA. ROGAT
TE. VT. ME. AD. TE
RECIPIAS. VALE
P. Q. XV.

γ...ους. πω... ...

11 TV *pedibus teneris poſitas fulcare pruinas*] In noſtro liquide ſcriptum eſt *poſitas fulcire ruinas*. Ruinas vocat, ni fallor, ruentem cælo aquæ concretæ,& niuis ſtragem. Hoc enim exprimit bellè Petronius:

Ipſæ iam nubes ruptæ ſuper arma cadebant,
Et concreta gelu putri velut vnda ruebat.
Victa erat ingenti tellus niue –

Fulcire pro calcare, καὶ ςἰβειν poſuit elegantiſſimus ſcriptor Cor. Celſus libro ſeptimo vbi περὶ θεραπείας ὄρχεων agit: *Quod vbi incidit, linamenta ſuper non fulcienda, ſed leuiter tantum ponenda ſunt.* Nam ibi plane fulcire eſt, τὸ πιέζειν. Quanquam & ſimpliciter poteſt intelligi fulcire, ſuſtinere. nam aptum eſt verbum ruinæ. Apparet igitur commentitiam eſſe receptam lectionem, vt ne addam, quod fulcandi verbum hic minime aptum, quicquid argutentur Grammatici. B

17 E T me *defixum vacua patiaris arena*] Hæc corrupta ſunt non leuiter ab imperitis correctoribus. quod tamen puto accidiſſe propter tranſpoſitionem, quæ hic commiſſa eſt, quæ etiam eodem modo erat in noſtro manuſcripto. Primum igitur in eo libro ita legitur hic verſus:

Et me defixum vacua patiatur in ora.

Deinde animaduertimus noſtrorum patrum ætate hæc corrupta fuiſſe propter illam, quam dixi, tranſpoſitionem. Nam diſtichon illud, ET ME DEFIXVM præcedere debet illud, ATQVE EGO NON VIDEAM. Ita igitur & reponenda ſunt,& interpungenda:

Ne tibi Turrhena ſoluatur funis arena,
Neue inimica meas eleuet aura preces:
Et me defixum vacua patiatur in ora
Crudelem infeſta ſæpe vocare manu.

A

Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Quum tibi prouectas auferet vnda rates.

Igitur, *vacua patiatur in ora*, scilicet aura. ne aura eleuet meas preces, neue patiatur me in vacua ora te crudelem vocare.

19 ATQVE *ego non videam*] Atque vtinam non videam tales ventos, quales imprecor tibi, residere, atque detumescere mare, quum solues ratem ab hoc litore. desidere venti dicuntur, quum ponunt flatum, quum flaccescunt, vt loquitur Pacuuius Chryse. Nam hæc omnia perperam vulgo accipiebantur.

23 VT *te felici vectam per cærula*] Hæc quoque non diu est, quum contaminata sunt. Habebat enim prisca lectio:

Vt te felici præuecta Ceraunia remo
Accipiat placidis Oricos æquoribus.

Vocatiuus pro alio quouis casu, quum aliquem alloquimur. De quo in Ausonium satis diximus. vt:

Stemmate quod Tusco ramum millesime ducis, &c.

Alibi idē est, *Sic mihi te referas leuis*, hoc est leuem. Lucillius:

B

His te versibus interea contentus teneto.

Hic nominatiuo vsus est, pro accusatiuo.

25 NAM *me non vllæ poterunt*] Pro *tedæ*, vetus scriptura habet, *de te*. & pro *limine*, *lumine*. Quod nos ita legimus:

Nam me non vllæ poterunt corrumpere, de te
Quin ego, vita, tuo lumine acerba querar.

Nullarum vnquam mulierum amor poterit flectere, quin ego ea querar de te, quæ tibi acerba futura sunt. Nam lumen tuum hoc est te ipsam vt supra *nostræ gratissima vitæ*, hoc est, nobis. Superuacuum mihi videtur dicere eum in limine amicæ queri, quum hoc non sentiat, sed vbique de eius perfidia se conqueri paratum esse. *Tedæ* autem, quod hic legebatur, nullum hic locum habet. Nam non coniugia intelligit, sed quemuis nouum amorem. Verba queri, simpliciter dictum mihi non satisfacit. Vnus quisque, quod magis placuerit, sequatur.

29 ET *dicam, Atraciis*] Pro *Atraciis*, *Autaricis*, & pro *Eleis Issæis* dubitabundus reponebat Beroaldus. quod tamen non tanquam a dubitante, sed vt a iurato dictum esset, omnes editiones admiserunt. Quia mentio fit Illyrij, pro-

pterea putauit hic gentes Illyricas substituẽdas esse. Atqui A proconsul iste non proficiscebatur in Illyrium. neque enim nauem soluisset ab Ostiensi portu, sed a Brundusino. Ab Ostia enim manifesto soluit, quum ipse dicat:

Ne tibi Turrhena soluatur funis arena.

Proficiscebatur autem in Achaiam. quod ipse postea his verbis declarat:

Illa vel angusto mecum requiescere lecto,
Et quocunque modo maluit esse mea,
Quam sibi dotatæ regnum vetus Hippodamiæ,
Et quas Elis opes ante pararat equis.

Quia igitur Acroceraunia, quæ sunt in finibus Illyrij ad Epirum vsque præteruehi necesse habebat, propterea tractus Illyrici meminit. & alibi,

Dic alias iterum nauiget Illyrias.

Quum igitur illam ad portum vsque Oricum prouehi optat: quid opus hic populis Illyrij? Sed, vt iam dixi, proprætor aut proconsul ille in Achaiam proficiscebatur. Itaque Atracij sunt populi Aetoliæ, quos Atracas Plinius vocat, ab Atrace fluuio, qui Ionio confunditur. Ab eo sunt B initia Achaiæ. Itaque quum Catullus ait, Smyrnam Cinnæ Atracis ostia penetraturam, innuit eam in Græciam peruenturam, vt hominum Græcorum quoque manibus teratur. Quare male censet Beroaldus hic *Autaricis* pro *Atraciis* reponendum: vt pari errore *Issæis*, pro *Eleis*. Nam ad Eleos & Peleponensum ibat proconsul. Videtur enim manifesto Achaia prouincia illi obtigisse.

31 HIC *erit hic iurata manet*] Repone ex veteris scripturæ fide:

Hic erit hic. iurata mea est. rumpantur iniqui.

Pag. 154, 15 CONTINGERE *sidera plantis*] Mallem *palmis*. Nam prouerbium erat: Digito cælum tangere.

23 ET *tibi nunc quæuis imperat emta modo*] Non quæuis sane. nam vnam tantum deperibat. Sed bene vetus scriptura, *quouis* non *quæuis*.

Pag. 155, 16 QVI *non ante patet donec manus attigit ossa*] Beroaldus censet dictum, amorem non ante patere, donec intra medullas intrauerit. At ego quæro, quid faciemus illo MANVS? Nam si dixisset, *Qui non ante patet, donec at-*

A tigit ossa, hoc aliquid esset. Præterea verbum *attigit*, non pertinet huc cum illa significatione. Nam simplici potius vsus esset, tetigit. vt:

Quem tetigit iactu certus ad ossa Deus.

Quid quod hoc non vult poeta? non enim nunc tempus nec locus est huic sententiæ. Dicam quod verum puto. Videtur mihi legendum minima licentia, sed immane quanta sententiæ diuersitate:

Cui non ante patet, donec manus attigit, ossa,
Quisquis es, assiduas aufuge blanditias.

Quisquis es, qui non credis te fruiturum te, nisi eam manu adprehenderis, caue tibi a blanditijs, quibus te polliciunt puellæ, & vana spe producunt. Prouerbium est, vt apparet. Romani bolum & offam, pro præda quæ manibus tenetur, vsurpabant. Vnde, doleo hunc bolum mihi ereptum e faucibus: &, inter os & offam. Enunciatum prouerbium ad illius exemplum, Manus nostræ oculatæ sunt, credunt quod vident. Ergo, *cui non ante patet, donec manus attigit*, erit, Qui manus oculatas habes, quæ nihil

B credunt, nisi quod vident. Elegantissimum videtur mihi hoc prouerbium. Et multa talia vsurpat παροιμιώδη Vmber noster, quæ non temere alibi reperias.

21 SAEPE *in amore leuat*] Scriptus liber, IVVAT. Quod melius est.

24 ADFVERAM *vestris conscius in lacrimis*] Propertiana loquutio, *conscius in lacrimis*, imo archaica. Alibi:

Surget & inuitis spiritus in lacrimis. Item:
Tantus in erepto surgit amore dolor.

28 VIDIMVS *in longam ducere verba moram*] Alia lectio est in scripto:

Quum te complexa morientem, Galle, puella
Vidimus, & longa ducere verba mora.

Quæ non aspernanda sunt.

Pag. 156, 7 ET *possum alterius curas*] Liber noster, *pœnas*.

10 QVAEQVE *cauenda forent*] Interpolata ex veteri scriptura. Nam ita in libro nostro legitur: *Queque querenda forent.* lego, *Quæque verenda forent.* Nihil tamen de sententia deperit.

25 PROXIMA *Misenis*] Non est dubium, quin ita inter-

polarint Grammatici, quum lepida repetitio sit in nostro: A

Et modo Thesproti mirantem subdita regno,
Et modo Misenis æquora litoribus.

Intelligit duo maria, alterum Puteolis, alterum Misenis subiectum. Dion libro quadragesimo octauo: ἐν τῇ Κύμῃ τῇ Καμπανίδι χωρίον τι μεταξὺ Μισηνοῦ καὶ Πουτεόλων μηνοειδές ἐστιν. ὄρεσι τε γὰρ σμικροῖς καὶ ψιλοῖς πλὴν βραχέων περιείληπται, καὶ θάλασσαν τεναγώδη κολπώδη ἔχει. Deinceps ponit quæ sint ex θαλάσσῃ. In medio mari erant Baiæ, nempe prope Lucrinum. Quum igitur Cynthia esset Baijs, sinistra Puteolos, quæ est ora Thesprotia, dextra Misenos habebat. In ora Cumarum, quæ Græcis colonijs Abantum prætexta erat, sunt Puteoli: quam oram propterea vocat regnū Thesproti: quia Thesprotus nomen fecit Thesprotiæ Epiri: a qua Ambraciotæ Abantes profecti occuparunt eam oram, vbi fuerunt Cumæ, vt & mediocriter docti sciunt. Quid ergo est, quod hic tam facessit negotium doctissimis viris? Amabo desinite præclari in doctrina viri amplius in re vel pene pueris nota hæsitare. Primus ansam dubitādi dedit Sannazarus apud Miscellaneorum scriptorem Alexandrum de Alexandro Neapolitanum. Si miraris Thesprotiam dici, vbi Thesproti coloni sunt, quare non etiam miraris Franciam in Celtis, Langobardiam in Insubribus, Burgundiam in Maxima Sequanorum, Vasconiam in Nouempopulania? At tandem rixarum modus esto. Quod igitur falsa sit, & vitiosa vulgata lectio, apparet ex verbis Dionis, quæ supra adduximus. Nam idem sinus non est subiectus Thesprotiæ Cumarum, qui & Misenis. B sed inter hunc & illum, est Baianus. Quare hic error erat & ἀχωρογραφησία.

26 NOSTRI *cura subit memores abducere*] *Abducere noctes* pro abnoctare dici Latine, non mihi persuadeo. Sed neque multo sincerior est scriptura nostra, *adducere*. Lego, *ab ducere*.

29 SVSTVLIT *e nostris*] Nam in caussa erit, ne amplius celebrem te carminibus meis.

32 TENVI *tentantis in vnda*] Noster liber, & commentarius Beroaldi, *Tentantis*. vna litera plus lego, *Teutrantis*.

Nam

A Nam Teuthras est nomen Græcum, & aptum Græcæ coloniæ. Præterea Silius Italicus quum soleat fingere nomina a fluuijs, Cumanum quēdam vocat Teuthrantem, libro vndecimo: *Personat Euboicæ Teuthras testudine Cymes Incola.* A Baiano igitur vicino fluuiolo Teuthrantem Cumanum vocat. Quis dubitat esse aut fluuiolum, aut Euripum, quum ipsemet poeta id clare loqui videatur?

Pag.157, 9 CVLPA *timoris erit*) Noster, *timentis.*

Pag.159, 8 ILLA *sit Inachiis & blandior*] Male hæc distinguuntur vulgo. Ita enim potius legenda:

Nec mirum, quum sit Ioue digna, & proxima Ledæ,
Et Ledæ partu: gratior vna tribus
Illa sit Inachiis & blandior Heroinis.

Tribus Inachiis heroinis. hoc est Leda, Helena, & Clytemnæstra. Nam male interpres Beroaldus. *l. Non*

13 ET *quodcunque voles vna sit ista tibi*] Martialis:
Et quicquid voluit testa vocatur anus.

Pag.160, 8 SAEPE *ego multa tuæ leuitatis iura timebam*] In ora B nostri libri eadem manu adpositum erat, *leuitatis dura.* quod verum est, & a nobis probatur. *dura leuitatis*, vt Horatius, *per acuta belli.*

Pag.161, 25 ET *mihi non desunt turpes pendere*] *Desunt pendere.* Silius:

Pascere, nec Pœnus prauum, aut nutrire fauorem
Deerat -- Item:
Nec densæ trepidis absunt se inuoluere nubes. Item:
Nec quos vile genus despectaque lucis origo
Fœdabat, sperare sibi, & deposcere primi
Deerant imperium, & patriæ pereuntis habenas.

31 HAS *inter grauibus cogor deflere querelis*] Legendum profecto:

Has inter grauius cogor deflere querelas.

Præter eas querelas est quod grauius doleat mihi. Quod GRAVIVS bene repositum sit a nobis, fidem fecerit, τὸ TRISTIOR.

Pag.162, 19 ME *sidera plena*] Lege *prona*, vt in nostro libro. At illud *plena* ineptum.

24 QVAE *solet irato dicere tuta loco*] Liber scriptus, *Quæ solet iratus.* recte. Lege autem *trita*, non *tuta*:

Quæ solet iratus dicere trita loco.

Trita illa, & solita, quæ irati solent loco & tempore, hoc est quotiescunque poscit locus vt irascantur, effutire: Occurrit sæpe in libris scriptis vt Tritus, & Tutus inuicem commutentur.

Pag.163, 6 NEC *mihi Cassiope solito visura carinam*] Hæc inconcinna sunt, neque magno aliquo mendo carent. Ego lego: *Nec mihi Cassiope solito visura carinam*
Ominat. ingrato litore vota cadunt.

Nec, inquit, sidera dant mihi omen se visura carinam. Hypallage: ominor ex ipsa Cassiope & alijs astris me non visurum carinam. nube enim omne cælum obductum est. ominat, & ominatur, vtrunque dixerunt veteres. Pomponius Cretula: *-- Nil petituræ? bene*
Eueniat. Ita sit. Et tibi bene sit, qui recte ominas.

Est autem Græca figura, *ominat visura*, pro ominat visuram. Sic alibi:

Visura & quamuis nunquam speraret Vlyssem.

24 DONASSET *funere crines*] creberrimus in hoc casu Propertius, *funere, ore, lumine,* pro *funeri, ori, lumini.* donare crines funeri notum ex Tragicis Græcis, & ex ipso Propertio alibi:

Exequiæ fuerant rari furtiua capilli Vincula -

29 CANDIDA *felici soluite vela* Noto] Repone VELA CHORO. Ex fide eiusdem libri.

Pag.164, 15 VT *tibi sim merito semper furor*] Non attinet monere quoties illud *semper* vsurpatur otiose a Propertio. Hoc enim infinitis locis facit. Sic Dio: τῶν ἀεὶ ὑπάτων, οἱ ἀεὶ δήμαρχοι, τῶν ἀεὶ περισμιγνυώτων, τῶν ἀεὶ ἀρχόντων, πέ-τε ἀεὶ βουλευταί.

22 SCRIBITVR *& vestris Cynthia corticibus*] Callimachus:

Ἀλλ' ἐνὶ δὴ φύλλοισι κεκομμένα πόσσα φέροιτε
Γράμματα, Κυδίππην ὅσσ' ἐρέουσι καλήν.

22 AN *tua quod peperit nobis iniuria curas*] Liber noster *curam*, sed eadem manu in ora emendatum, *curas*. Ego puto legendum parua mutatione:

An, tua quæ peperit nobis iniuria, curas.

A *Quæ solum tacitis cognita sunt foribus?*

Curas verbum. Ita enim melius legi posse videtur.

26 PRO *quo diuini fontes*] Scio fontes sacros esse, non tamen vt vllus veterum eos diuinos vocauerit. Sed mendum est, quod facillime tolli potest.

Pro quo, Di, vini fontes, & frigida rupes.

Pro qua pietate o Dij, ita me remuneramini, vt potus aqua viua, cubile frigida rupes sit. Contra Catullus:

O D*ii reddite mi hoc pro pietate mea.*

Recte igitur Deorum compellatio interposita.

31 SED *qualiscunque es*] Hoc distichon a Grammaticis corruptum ita ex nostro libro legito:

Sed qualiscunque es resonant mihi Cynthia siluæ,

Nec deserta tuo nomine saxa vacant.

Saxa, inquit, & siluæ resonant mihi τὸ Cynthia. vt quod ex Callimacho modo citauimus, κυδίππην καλῶ.

Pag. 165, 31 CRVDELIS *Minyis dixerit Ascanius*] Ita liber noster, & recte. *dixerit*, εἴποι ἄν. Huius rei, inquit, testis

B esse possit Ascanius. Cuius?

Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti.

Virgilius in Prolusionibus:

Altera non forma, dixerit ipse, prior. Horatius:

- fateor me, dixerit ille, *Duci ventre leuem-*

ipse & *ille*, ὁ δεῖνα.

Pag. 166, 3 SIVE *Aniena tuos*] Noster codex *Amerina*. Pulcherrimus tractus lacus Vadimonis, quam vocat Amerinam vndam, vt alibi fusius a nobis dicetur. *Vmbrosæ flumina siluæ*, intelligit locum, vbi Clitumnis per quædam siluarum occulta eripit se e conspectu hominum. Alibi:

Qua formosa suo Clitumnus flumina luco

Integit. - Hoc suo loco explicaturi sumus.

7 NON *minor Ausoniis est amor in Dryadis*] Ineptus metaplasmus, & Propertiana facundia indignus. Noster liber & editiones ante Beroaldum, *est amor Adriacis*. Nos olim Valentiæ Cauarum vbi scripti libri fecit nobis copiam Iurisprudentiæ antistes Iac. Cuiacius, emendauimus, *ab Dryasin*, moti eodem exẽplo in hac eadem elegia infra,

Grata domus nymphis humida Thyniasin.

nam plane ita scriptum est in libro nostro. Meminimus A etiam eadem forma Catullum *Minyasin* dixisse. Ergo *Dryasin*, *Thyniasin*, *Minyasin*, sunt δρυάσιν, θυνιάσιν, μινυάσιν. *Amor ab Dryasin*, vt infra,

Ah dolor ibat Hylas ibat Hamadryasin.

8 NE *tibi sit durum*) Lege, *duro*. Ne tibi duro sit adisse. ne ita contumax fueris, vt adeas.

13 EGRESSAM *longe Phasidos isse viam*) *Longe viam*, τὴν πόρρω ὁδόν. Sic libro quarto,

Hac vbi Fidenas longe erat ire via. Martialis:

Rus hoc vocari debet, an domus longe?

Domus longe, ὁ πόρρω οἶκος. Allusum autē ad prouerbium: ὡς φασιν ἔνθα ταυσὶν ἔσχατος δρῖμος.

17 MOLLIA *composita litora fronde tegit*) Imitatur Apollonium super eadem re. -- οἱ δὲ λεχαίην

φυλλάδα λειμώνων φέρον ἄσπετον ἀμήσαντες

στόρνυσθαι --

19 RARAM *sepositi quærere fontis aquam*) Ad verbum ex eodem Apollonio. B

ὄφρα δ' ὕλας χαλκῆ σὺν κάλπιδι νόσφιν ὁμίλου

δίζητο κρήνης ἱερὸν ῥόον. -- *Sepositi* νόσφιν ὁμίλου.

27 IBAT *Hamadryas hinc*) Scribe, *Hamadryasin*. ἁμαδρυάσιν. Iam diximus.

28 HIC *erat Arganthi Phlegre*) Scribe *Pegæ*. αἱ πηγαί.

29 GRATA *domus nymphis humida Thyniacis*) *Thyniasin*, liber noster: hoc est θυνιάσιν.

30 QVAM *supra nulli*) *Nullæ* ἀρχαϊκῶς, Codex scriptus. Tibullus: -- *vllæ non iste puellæ* *Seruire* --

32 ET *circum irriguo*) Liber, *&* *circunriguo*. περίρρυτος. Omnino totus Græcus est in hac Elegia Vmber noster.

Pag. 167, 7 INNIXVS *dextro*) Apollonius:

λέχρις ἐπιχριμφθείς. --

15 FORMOSVM *nymphis credere visus Hylam*) Noster liber, TVTVS, non VISVS. quod germanum est Propertij. In quo, vt in tota reliqua Elegia ἑλληνίζει. *Tutus* enim est ἀλαβούμενος, φυλαττόμενος.

22 HAEC *soror acta tui*) Sine dubio legendum,

A Hæc soror Acca tuis sentiat e lacrimis.

25 ET *quicunque super*) Lege auctore libro, *Quæcunque*. & ita postulat sententia. Quæcunque ossa.

30 SI *Perusina tibi patriæ sunt nota sepulchra*) Lego, *sepultæ*, non *sepulchra*. Si tibi nota sunt funera patriæ sepultæ. Hoc autem epigramma facile declarat hunc primum librum seorsim antea editum fuisse. quia poeta ibi subiecit patriam suam, & genus; vt Horatius in fine libri primi Epistolarum, quem singularem ediderat, addit & genus suum, & ætatem.

IN LIBRVM II. SEX. AVRELI PROPERTI.

Pag. 168,11 VNDE *mihi veniat mollis in ora*] Liber noster habet, *ore*. quod retinemus. Vnde liber sit in ore meo. Venire apud Propertium est, ὑπάρχειν, τυγχάνειν.

14 SIVE *togis illam fulgentem incedere Cois*) Coa proprie puellarum famæ non nimium bonæ fuerunt. Quare quum Horatius dicit - *Cois tibi pene videre Vt nudam est* - facile diuinandum nobis relinquit, quam intelligat. vt si dixisset, in stola, matronam profecto intellexisset. Quare qui lectionem Horatij in *Chlorin* pro *Cois* mutarunt, minus prudenter fecisse videntur.

B

20 SEV *quum poscentes somnus*) Profecto & sententia *somnum* legendum postulat, & scriptura libri nostri confirmat.

Pa.169,32 QVA *pote quisque*) ἔρδοι τις, ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

Pa.170,1 LAVS *in amore mori laus si datur altera*) Recentiores editiones hunc versiculum aliæ alio modo corruperunt. Sed antiquiores itemque liber scriptus recte habent: - *Laus altera, si datur vno Posse frui*. Planus est sensus. Primo optat amantem mori. secundo vnam tantum amare, neque omniuolum, vt ille ait, esse. Post hoc distichon interserendum huc aliud, quod est circa finem Elegiæ, quæ in vulgatis editionibus tertia numero est. Quare ita leges cum isto:

Laus in amore mori. laus altera, si datur vno
Posse frui. fruar, o, solus amore meo,

His saltem vt tenear iam finibus: aut mihi si quis
Venerit alter amor, acrius vt moriar. A

Non solum hoc distichon suis antiquis sedibus restituimus, sed etiam vniersum pentametrum quo verborum ordine legi debuit, posuimus. Scio τὸ vt ἀιτιολογικῶς posse exponi. sed, vt id concedamus, quam bene illud distichon sententiam suam tueatur illo loco, quo legitur hodie, velim dicant mihi quicunque opinioni nostræ aduersari parati sunt. contra, quam non hic conueniat, doceant me, quæso. ego coniecturam meam feliciori successu defendam, quam illi eam oppugnabunt.

l. Jolciacis

10 COLCHIS *Colchiacis*) Malo, *Iolchiacis*.

26 BRACHIA *& a medio pectore pellet auem*] Post hunc versiculum sequi debent ordine quatuor disticha, quæ in quarta elegia sunt, quorum initium, NON HIC HERBA VALET.

Pa.171,3 QVANDOCVNQVE *igitur vitam mea fata reposcet*] Quia iam dixerat: *Ambulat, & subito mirantur funus amici*. Quia igitur hoc mihi contingere potest, qui cum eodem morbo conflictor, &c. B

12 QVI *nullum tibi dicebas*] Lege:

Qui nihilum tibi dicebas iam posse nocere. Horatius:
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.

14 VIX *vnum potes infelix*] Post hoc distichon sequi debet illud, *Liber eram*. Recte ergo conueniunt, QVAEREBAM, & LIBER ERAM. Nam antea quis intelligebat, quorsum illa elegia, quam faciebant secundam a prima? Quid aliud sibi volebant illi, qui hæc ita digesserunt, quam χοῖνον ἐκ τῆς ἄμμου πλέκειν;

21 DIFFERTVR *nunquam*) Post hunc versiculum interijce quatuor disticha, quæ sunt in fine elegiæ alieno loco posita. quorum primum, AC VELVTI PRIMO TAVRVS DETRECTAT. Ait differri non tolli amorem, ac tironibus amoris, qui seruitium nouum grauantur, idem euenire, quod tauris primum iuga detrectantibus.

30 NEC *me tam facies*] Dixit enim iam propter formosam Pero hoc pertulisse Melampodem. quamuis, inquit, ego meam non tam quia formosa est, amo, quam quod multis artibus prædita. Recte igitur hæc coniunximus.

A 32 ET *Meotica*) Vt *Meotica*. Liber ſcriptus.

Pag.172, 4 NEC *ſi qua Arabio*] Mirum genus loquendi. Hoc eſt, nec quia tu luces Arabio bombyce. Sic infra:

Nec ſi qua illuſtres femina iactat auos.

Hoc eſt, nec quia tu iactas illuſtres auos.

11 CARMINAQVE *Erinnes non putat*] Apparet eſſe commentum Beroaldi, quum ipſe poſtea citet veterem ſcripturam, quam ego in noſtro reperi:

Carmina quæ quiuis non putat eſſe ſuis.

Quam diuerſa hæc ab illa vulgata? Nam profecto tam verum eſt Propertium ita vt ponam, ſcripſiſſe, quam me viuere. nempe: *Carminaque æquæuis non putat eſſe ſuis.* Aut, inquit, quoties contendit ſcripta ſua cum antiquis poetrijs. nam poetrias æquales ſuas non putat verſus facere. non cenſet eſſe carmina, quæ æquales ſuæ faciunt. Quis audebit hæc falſa eſſe dicere, aut receptæ lectioni ſubſcribere?

13 STERNVIT *omen amor*) Et Catullus:

Dextram ſternuit adprobationem.

Sed liber noſter *ſtertuit*. Quod neſcio an reijcere debeam, B quum etiam in veteribus libris illo modo inueniam: In epiſtola Cydippæ ad Acontium:

Interea lumen, poſito nam ſcribimus illo,

Stertuit. -- Sed nihil mutandum cenſeo. Nam ſternuere non diceretur lumē, vt nec amor ſtertere omen.

14 HAEC *tibi contulerunt*) Duplicanda hæc ſunt:

Hæc tibi contulerunt cæleſtia munera Diui

Hæc tibi, ne matrem forte dediſſe putes.

19 ROMANO *accumbes prima puella Ioui*] Noſter liber in margine corrigit *loco*, pro *Ioui*. Sic lib. IIII. eodem modo, vbi in vulgatis eſt -*furto polluit ille locum*, vetus lectio habet, *Iouem.* Verum igitur eſt hic perperam editum eſſe *Ioui*, pro *loco.* Nam hoc vult: inter puellas Romanas tu prima eris. inter Græcas & peregrinas ſecūda poſt Helenam Sic infra:

Et tibi Mæonias inter heroidas omnes

Primus erit nulla non tribuente locus.

Tralatitie ergo dixit. Nam in conuiuijs digniori perſonæ potior locus datur. Quam diuerſam igitur ſententiam in animo habebant, qui Ioui repoſuerant? Eſt enim, vt dixi,

metaphora a conuiuijs. Vt in discubitorio potiori perso- A
næ potior locus datur, ita & tibi in sessimonio Romanarum puellarum. In triclinio, vt notio verbi indicat, tres lecti erant. Horatius:

Sæpe tribus lectis videas cænare quaternos.

Medius lectus honoratior erat. Septem, vt prouerbium fert, conuiuium faciebant. Itaque in medio vnus tantum discumbebat, nempe honoratior, siue consularis aut prætorius inter Senatores: siue senator inter inferioris gradus homines esset. in duobus reliquis lectis singuli tres. Sin octo essent, in medio honoratior persona quæ erat, interior discumbebat. Hæc probantur obseruatione loci Sallustiani ex tertia historia. qui ita, vt & interpungi, & legi debet, a me apponetur: *Igitur discubuere interior Sertorius in medio: super eum Tuscus Fabius Hispaniensis senator, ex proscriptis. In summo Antonius, & infra scriba Sertorii Versius, & alter scriba Mæcenas. In imo medius inter Tarquinium, & Dominum Perpernam.* Hic enim in medio lecto duo tantum, Sertorius, & Fabius, seu Fadius.

20 NEC *semper nobiscum*] Melior antiqua scriptura, & B
primæ editiones, quæ habent,

Nec tantum mecum Romana cubilia vises.

Persistit in metaphora. Nec tantum, inquit, inter Romanas formosas numeraberis. Tu etiam in peregrinis nomen habebis. *Mecum*, vt in Catullum notauimus, est, me iudice. vt Catullus: *nam tecum multus homo es*. id est te iudice, tuo iudicio.

21 POST *Helenam*] Ergo explicat quid voluerit illa allegoria:

Romano accumbes prima puella loco.

Nam quia hic dixit, tu forma secunda es post Helenam: illud erit, tu prima forma es ante omnes puellas nostrates. Ineptissime igitur hæc corruperant ij, qui non solum hæc nõ intelligebant, sed etiã vt ne alij intelligerẽt, effecerant.

Pag. 173, 1 VRET *& eoos, vret & hesperios*] Post hunc versiculum repone septem disticha, quæ immerito hinc diuulsa fuerunt, & eundem casum communem cum alijs passa sunt. Eorum initium est, QVVR HAEC IN TERRIS FACIES HVMANA MORATVR.

A 7 PECTVS *operta comis*] Noster, *pectine operta.* lego, *pectine operta comas.* Ait pexam esse colubris, quæ subnascuntur ex incisa ceruice Medusæ. Sed non ausim receptam lectionem mutare. Nam in Ægide dicitur habere Gorgonem.

8 QVALIS *& Ischomache*) Liber scriptus, *Ischomene.* Potest fieri, vt hoc & illud nomen habuerit.

11 VIRGINEVM *Brimo*] Ita olim emendauit lumen literatorum Adr. Turnebus. Sed antequam ille Aduersaria sua publicaret, nos ita emendaueramus ex eo ipso Etymologici loco, ex quo ipse quoque coniecturam suam fecerat. Testis huius emendationis nostræ nobilissimus atque eruditiss. Ludouicus Castanæus eques Regius Torquatus, & Christianissimi Regis ad summum Pontificem Legatus. Quum enim illi Propertium explicarem, ita eius libri oræ a me annotatum fuit. neque hoc solum, sed paulo ante, quum eidem quinque libros Siluarum Statij enarrarem, ostenderam illi eundem errorem esse in libro secundo, in Arborem Atedij Melioris. Nam vbi editum est: *-- omnia* B *questus,* *Inmitem* Bromium *: stagna inuida* - indicaui emendandum esse, *Inmitem* Brimo. Ita duo similes errores a nobis ex duobus bonis auctoribus sublati.

13 IDAEIS *tunicam*] Liber, *Tunicas.* Sic Catullus,

- & abiectis peruigilat tunicis.

17 MVLTA *prius dominæ*] Hæc elegia septem tantum distichorum est. Nam quatuor reiecimus in primam elegiam, vt suo loco indicauimus.

20 ET *crepitum dubio*]. Græci vocant πτερνοκοπεῖν.

21 NEQVICQVAM *perfusa meis*] μάμυσις. Iracundus, inquit, amator hoc dicit secum stomachabundus, *Nequicquam perfusa,* &c. Frustra igitur me ornaui amicæ.

22 IBAT *& expenso*] Tibullus:

O quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.

Pag. 174, 4 ET *nobis Aquilo Cynthia ventus erit*] & nobis erit suda tempestas. Prouerbium. Nam Notus sudificus. vnde αἰθρηγενέτης. Horatius:

Albus vt obscuro deterget nubila cælo
Sæpe Notus --

30 CYNTHIA *forma potens Cynthia verba leuis*] Beroaldus, vt & alia permulta in hoc poeta obscurissima, hoc prætermittit. Et tamen luce magis indigebat, quam ea, quæ ille desultorio suo more scribendi iactat, quæ & pueris nota sunt. Nam quis est hodie, qui hunc versum intelligat? nemo profecto, vt libere fatear, quod sentio. An, Cynthia est forma potens, hoc est formosa? vt illi obijciat, formæ eius adiunctam inconstantiam? Ita igitur intelligemus: O Cynthia tu forma quidem potens es, tu es potens venustas, sed in verbis leuissima. At si hoc intellexisset Propertius, magis probarem, quod adolescentuli excogitaueramus:

Cynthia formipotens, Cynthia verbileuis.

quod sane diu arrisit nobis. Sed nolumus affirmare ita Propertium scripsisse. Putamus igitur parua admodum licentia legendum:

Cynthia forma potens Cynthia verba lues.

aut *luis.* quod propius lectionem accedit. *Cynthia forma, & Cynthia verba,* vt flumen Renum, Stertinium acumen. Pulchre igitur comminatur formæ damna periurij ex veterum religione, qui putabant θηλαλὴν τὸ πάθος ὅς τις ἐπίορκον ὀμόσῃ. Sic infra:

Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.

In declamatione antiqua in Ciceronem: *vxor periuriis debilitata.* Horatius:

Vlla si iuris tibi peierati
Pœna Barine nocuisset vnquam.
Dente si nigro fieres vel vno
Turpior vngui:
Crederem. sed tu simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, iuuenumque prodis
Publica cura. Vide necessario elegiam Ouidij, *Esse Deos credamne,* libro tertio. Quod autem periurium illi obijci verum sit, planum fit ijs, quæ superius dixit:

Nec tibi periuro scindam de corpore vestes.

Deinde, *pallori,* hoc est, tremori, propter religionem violati iuris, aut periurij. quanuis videatur pro pudore accipere. Ait enim *- quanuis contemnas murmura famæ,* hoc est,

A quanuis non pudeat te famæ. Mirum igitur affectum pro affectu accepisse, pallorem pro rubore.

Pag. 175, post verſ. 14 HIS *olim, vt fama eſt vitiis*] Hæc quatuor diſticha alio traduximus, vt ſuo loco indicabitur.

32 QVAM *peccare pudet*) Hic claudenda elegia.

Pag. 176, 10 PERDITA *luminibus*] Melius ſcriptus liber, *prodita*.

11 AH *mea tum quales caneret*] Hæc omnia peruerſa ſunt, & in officina Beroaldi cuſa , qui multa, quæ non intelligebat, corrupit. Scriptura enim plane habet:

Aut mea quum tales caneret tibi, Cynthia, ſomnos.

Hæc omnia igitur ita interpungenda:

Nam citius paterer caput hoc diſcedere collo,
Quam poſſem nuptæ perdere amore faces.
Aut ego tranſirem tua limina clauſa maritus
Reſpiciens vdis prodita luminibus,
Aut mea quum tales caneret tibi, Cynthia, ſomnos
Tibia, funeſta triſtior illa tuba.

B Citius morerer, inquit, quam amorem meum nuptijs mutarem, aut tranſirem reſpiciens tua limina maritus factus, aut canente tibi ſomnos nuptiali tibia. Tibiam intelligit nuptialem, qua nouam nuptam mariti domum deducebant, noctu. Tunc enim deducebatur nupta, quum iam concubia nox eſſet. Itaque dicit ἐρωτικῶς· quum mea tibia induceret tibi ſomnos. Atqui contra vult. Ea tibia enim ipſi potius adimeret, quũ audiret nouæ nuptæ amore amicum Propertium ſibi ademptum. Alluſum autem ad cantum, quem καθυπνωτικὸν, καὶ κατακοιμητικὸν vocabant, quo Mercurius Argum oculatũ ſomno depoſuiſſe dicitur.

12 TIBIA *funeſta*] Ouidius pene idem de eadem re.

At ſubito noſtras vt hymen cantatus ad aures
Venit, & accenſo lampades igne micant:
Tibiaque effudit ſocialia carmina vobis,
At mihi funeſta triſtior illa tuba.

15 QVOD *ſi vera mea comitarem caſtra puellæ*] Vbi aliquis egregius antiquitatis theſaurus eſt, ibi manus ſuas ab aliquo inſigni flagitio non abſtinuerunt temeratores iſti. Tamen antiqua iã eſt huius loci labes. Nam ita habet & vetus ſcriptura. Sed non dubium quin corrupte, quũ legendum

ſit: *Quod ſi Romanæ comitarent caſtra puellæ.* &, vt ingenue A
fatear, liber noſter habebat *comitarent*, non *comitarem*. Præterquam quod iſte mos antiquus Romanorum notiſſimus eſt, teſtatur & Propertius ipſe alibi:

Romanis vtinam patuiſſent caſtra puellis:
Eſſem militiæ ſarcina fida tuæ.

Quam dolendum erat hæc ita corrupta eſſe?

20 HIC *erit & patrio ſanguine*] Poſt hunc verſum pone diſtichon quod alterius elegiæ calce poſitum eſt, vt hanc elegiam claudat: VXOR ME NVNQVAM, NVNQVAM ME DVCET AMICA.

30 NEC *mea dicetur quæ modo dicta mea eſt*] Ab hoc verſiculo repone diſtichon HIS OLIM VT FAMA EST VITIIS, cum tribus ſequentibus. De raptu enim mulierum ſermo eſt, vt exemplis doceat ſe iuſto dolore affici, quod amica ſibi rapta eſſet. Vnde pulchre concludit,

Per te nunc Romæ quidlibet audet Amor.

Nec mirum, inquit, in tot exemplis licentiæ, ſi iniuria & mihi facta eſt. Vides inepte hos verſus ſuperiori elegiæ inſertos fuiſſe, vbi tantum conquerebatur τὴν πολυφιλίαν amicæ, & quod multos in ædes intromitteret, non contra B quod rapta eſſet.

Pag.177, 6 PER *te nunc Romæ quidlibet audet amor*] Huic verſui adglutinandum diſtichon ILLE ETIAM ABREPTA DESERTVS, cum quinque diſtichis ſequentibus. Continuatur enim exempla ſuper eadem re, hoc eſt ſuper raptu.

12 ET *ſparſas cæde iacere*] *Sparſas cæde* ἑλληνίζει. φόνῳ πεφυρμένας.

15 AT *poſtquam ſera captiua eſt reddita pœna*] Seram pœnam vocat, leges in quas tandem fœdus initum eſt: & quibus partes victæ obligantur. Silius libro ſecundo:

Iam medio ſeram bello poſcentia pacem
Ductoriſque ſimul conceptas fœdere pœnas.

Nam video hæc vulgo ignorari. pœnas vocat Silius, quibus victori victus aliquid facere damnas eſt.

18 MIRVM *ſi de me iure triumphat amor*] Poſt hunc verſiculum ſequi debet diſtichon, MAGNI SAEPE DVCES. poſtea, OMNIA VERTVNTVR. Deinde, ISTE QVOD EST. tum, MVNERA QVANTA DEDI.

A cum duobus sequentibus. Postremo, PENELOPE POTERAT. Quæ omnia sententiæ tenor suis patritis sedibus restituit, vt alienis eiecit absurditas.

19 MAGNI *sæpe duces*] Ab exemplo ostendit vt in magnis regnis atque imperijs, sic in amore omnium rerum vicissitudinem esse. Ita fore, vt qui nunc admittitur, aliquando excludatur. Idque docet exemplo sui, qui diu admissus tandem exclusus est. Quæ qui non videt recte conglutinata esse, nescio quibus ἴυγξι, vel quibus ἐπῳδαῖς persuadebit mihi vulgarem illam peruersionem aliquam bonam sententiam efficere.

23 SED *fors & in hora*] Scribo, *Fors sit*. Prisciano doctore. integrum est, Forsitan, Fors sit an. Ita etiam Fortasse an, vt in Varronem docuimus. Nam nomen est Fortassis, & Fortasse. vt, Necessis, & Necesse.

25 MVNERA *quanta dedi*] & ego dedi munera, vt iste: sed tamen infelici successu.

29 ECQVANDO *ire tibi*] Reposui ex scriptura, Ecquandone.

B Pag. 176, 3 VISVRA *& quamuis*] ἐλλειπτικῶς, *Speraret visura*. Silius in fine libri noni:

- quem vinctum colla catenis

Staturi ante tuos currus promisimus vrbi.

Scio hodie *Staturum* legi, non *Staturi*.

8 APPOSITVM *fluuiis in Simoenta vadis*] Sine dubio versus νόθος. Itaque ὀβελιστέος.

12 SCYRIA *nec viduo Deidamia viro*] In margine libri nostri apposita diuersa lectio, *toro* pro *viro*. Quod rectum est: potius enim viduus torus, quam viduus vir dicitur.

Pag. 179, 2 TELA *precor pueri figite acuta magis*] pro *figite* scriptura nostra habet, *promite*. Apparet igitur interpolatum.

5 ATQVE *hanc mihi soluite vitam*] Noster, *soluite curam*. Proximum plane illi: *Accipite hanc animam, meque his exoluite curis.*

4 SANGVIS *erit vobis*] Ab hoc versiculo locum habent illa, quæ superius reliquimus, sex disticha: SIC IGITVR PRIMA MORIERE AETATE PROPERTI. Miror quomodo docti homines, qui antehac Propertium

legebant, potuerunt aliquid hic reperire, quo ſibi ſatisfa- A
ctum in eius lectione putarent, quum omnia propter hanc
tranſpoſitionem abſurdiſſima ſint.

13 SED *non effugies*] Noſter: *ſed non efficies*. Sed ſcriptum
fuiſſe puto in exemplari, *Effucies*. C, pro G, vt in Catullo
indicauimus.

17 SIDERA *ſunt teſtes*] Mirus affectus amantis, a com-
minationibus ad commiſerationem ſui deſcendit.

23 ATQVE *vtinam ſi forte pios eduximus annos*) Catullus:

Di date mi hoc pro pietate mea.

26 NON *ob regna magis diris cecidere ſub armis*] Hic eſt
initium elegiæ. & magno ſcelere ſe impiarunt, qui ita hæc
cum ſuperioribus alienis coniunxerunt, vt ſequentia, quæ
horum propria ſunt, diuellerent. Quin furorem ſimpli-
cem furere noluerunt. Nam vbi ſcriptura vetus habebat,
SED TEMPVS LVSTRARE ALIIS, ipſi, vt initiũ ele-
giæ facerent, pro SED, legerunt IAM. Atqui hoc volebat
Propertius: Verum eſt, me paratum nullum a capite meo
deprecari periculum pro amica mea: ſed vt addictus illi
ſim, quemadmodum antea fui, hoc vero quominus fa- B
ciam, impedit me nouum conſilium a me initum. alio me
vocat inſtitutum meum. Hæc ſunt plena affectus amato-
rij, nec niſi a politis ingenijs intelligenda. Itaque non mi-
ror, ſi inficeta capita hæc mutarunt. eſt enim hic quaſi
quædam valedictio amicæ, propter eius ingratum in poe-
tam animum. Sic Catullus:

Vale puella, iam Catullus obdurat.

30 IAM *tempus*) indicaui SED TEMPVS legendum
eſſe. Etiam in libro noſtro hæc male diuulſa ſunt a ſupe-
rioribus.

31 ET *campum Hæmonio*] Prouerbium ἵπποι θεσσαλαί.

ἵπποι θεσσαλικαὶ, λακεδαιμόνιαι τε γυναῖκες.

Pag. 180, 19 PONITVR *hic imos*) Lege, *hĭs*, non *hic*.

24 SCRIBANT *de te alii*) Hæc male diuulſa ſunt a ſu-
perioribus etiam in manu ſcripto. Hæc reſpondent initio
Elegiæ: Non recuſo pro te omne periculum ſubire, ſed
conſilium non eſt mihi amplius de te ſcribere, neque fru-
ſtra tempus in tuis laudibus prædicandis, quod antea feci,

A conterere. de te alij ſcribant, an taceant, id vero ſuſque deque fero.

25 LVDET *qui ſterili*] & ſententia, & ſcriptura libri noſtri poſtulat, *Laudet*. Idem prope cum eo,

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui.

Sic hic, Laudet te, qui vult operam perdere.

26 OMNIA *crede mihi tecum vno munera lecto*) Hæc, & ſequentia omnino ſimilia ſunt illis, quæ Sappho ei exprobrat, quam indignam carminibus ſuis cenſebat:

κατθανοῖσα δὲ κείσαι,
οὐδέ ποκα μναμοσύνα σέθεν
ἔσσετ᾽ οὐδέ ποκ᾽ ὕστερον·
οὐ γὰρ πεδέχεις ῥόδων
τῶν ἐκ πιερίας·
ἀλλ᾽ ἀφανὴς κἠν αἴδα δόμοις
φοιτάσεις· οὐδείς δέ σε
βλέψει πέδ᾽ ἀμαυρῶν
νεκύων ἐκπεποταμένα.

B 31 QVICVNQVE *ille fuit*) Hæc pene ad verbum ex lepidiſſimis verſibus Eubuli Comici accepta ſunt. Sunt autem hi:

τίς ἦν ὁ γράψας πρῶτος ἀνθρώπων ἄρα,
ἢ κηροπλαστήσας ἔρωθ᾽ ὑπόπτερον;
ὡς οὐδὲν ᾔδει πλὴν χελιδόνας γράφειν.
ἀλλ᾽ ἦν ἄπειρος τῶν τρόπων τῶν τοῦ θεοῦ.
ἔστιν γὰρ οὔτε κοῦφος, οὔτε ῥάδιος
ἀπαλλαγῆναι τῷ φέροντι τὴν νόσον,
βαρὺς δὲ κομιδῇ. πῶς ἂν οὖν ἔχοι πτερά;

Poſtremos enim ita adumbrauit Propertius:

Sed certe pennas perdidit ille ſuas.
Euolat e noſtro quoniam de pectore nuſquam.

Pag. 181, 3 IDEM *non fruſtra ventoſas addidit alas*) Idem omnino Alexis:

– – λέγεται γὰρ λόγος
ὑπὸ τῶν σοφιστῶν, μὴ πέτασθαι τὸν θεὸν
τὸν ἔρωτα, τοὺς δ᾽ ἐρῶντας. αἰτίαν δ᾽ ἔχει
ἐκεῖνος ἄλλως. ἠγνοηκότας δὲ τοὺς

γραφεῖς ἔχοντα πτέρυγας αὐτὸν ζωγραφεῖν. A

16 SI *pudor est*) Ita recte docti viri ex veteri lectione: *Si puer est*. Sed sequētia variant, *alio traiice puella loco*. Inepte. Nam quia pro *pudor* legerunt *puer*, ita etiam pro *tela*, *puella*.

24 NON *tot Achæmeniis armantur Susa*) Primus Beroaldus emēdauit *Susa*, pro eo quod antea legebatur *Etrusca*. Idem etiam ait emendationem suam confirmari libro Pici Mirandulæ, in quo ita scriptum erat. Ego sane nihil delibero. Et mihi videtur aliquod portentum mendi sub voce *Etrusca* latere.

Pa. 182, 16 SAT *sit magna*) Nescio quomodo iubet tres libellos sibi πομπεύειν, quos nōdum scripserat, vt qui ne secundum quidem dimidium confecerit.

26 QVI *nunc iacet arida puluis*) Vetus scriptura, *horrida puluis*.

29 QVAM *fuerant Phthii busta cruenta*) *Cruenta*, propter Polyxenam.

Alta Polyxenia madefient cæde sepulchra.

30 MEMENTO *Hoc iter ad lapides cana veni memores*) Longe melior & concinnior lectio, quam excogitauimus, B

-- memento Hoc itere ad lapides cana venire meos.

Vel *hoc iter*. Nam vtrunque dici potest. sed inuersa erant, *veni memores*, pro, *venire meos*.

Pag. 183, 6 SI *tam longaue*) Corrupit hunc locum Beroaldus impudentissime, quum ita antea legeretur:

Quis tam longaeuæ meminisset fata senectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus?

Quis, inquit, temerarius & stolide fortis tam potuisset viuere? Vult dicere: Nestor seipsum tam longæ vitæ reseruauit, vt tot mala videret, & mortem filij. Nam si se obiecisset morti præsenti animi magnitudine, non illa vidisset, quæ illi doluerunt postea. *Gallicus miles* prouerbialiter dicitur temerarius. Nam κελτικὸν θράσος prouerbium est. Aristoteles Nicomacheon tertio: εἴη δ' ἄν τις μαινόμενος καὶ ἀνάλγητος, εἰ μηδὲν φοβοῖτο μήτε σεισμοὺς μήτε κύματα, καθάπερ φασὶ τοὺς Κελτούς. Melius autem legeretur, *Quis tam longaue*, in datiuo, *Queis* pro quibus. Nā allusum ad locum Homeri, vbi Nestor meminit longæ vitæ suæ. Quibus, inquit,

A quit, potuisset Nestor narrare vitam suam longam, vt facit apud Homerũ, si Gallicus miles, & non prudens fuisset? Nã nota prudentia est Nestoris. Ego vero præpostera fortitudine morti me volo obijcere. Ita igitur interpretabimur.

8 CORPVS *humati*) Humari, Liber scriptus.

14 ILLIS *formosum fleuisse*) Commentitia lectio. Nam liber noster, non *fleuisse*, sed *lauisse*. Notus mos.

- corpúsque lauant frigentis & vngunt. Supra:

Et dominum lauit mœrens captiua cruentum.

30 DICEBAR *sicco*) Prouerbium.

Pag. 184, 2 CINERI *nunc medicina datur*) Commentum Beroaldi, ni fallor. Nam vetus lectio *emeriti nunc medicina datur*. Lege, *Emeritis*. Pulchrum prouerbium. Emeritus miles qua medicina opus habet, quum omni vulneris periculo careat, vt pote functus militia? vel emeritus gladiator, quod malo, eadem sententia. At cineri medicinam dare, aut mortuo, cuius esset stoliditatis? Atqui Propertius ait se functum militia, qui nullos sentit fastus amicæ. hæc enim est amantum militia.

B 5 CONTEMNITE *amantes*) Noster, *contendite*. obfirmate vos. Vtro vtaris tamen, illo an illo, non magni interest.

12 TALESQVE *sub nostro nomine*) Noster, *nostro munere*. & verum est. Donario enim subijci nomen, clarum est.

13 HAS *pono ante tuas*) Legendum censeo:

Has pono ante tuam tibi, Diua, Propertius ædem Exuuias -

15 NVNC *ad te veniat*) Hæc profecto nescio an aliquis bene intelligat. Certe in nostro optima lectio cõcepta est:

Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore nauis
Seruata, an mediis sidat onusta vadis,
(Quod, si forte aliqua nobis mutabere culpa)
Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

Vel defunctus curis, vt nunc, vel in curas coniectus, vt si forte mihi irascaris, vtrumuis igitur mihi accidat, ego ante fores tuas moriar. Ita scriptum inuenimus in libro nostro, sed nos eam interpunctionem adhibuimus. QVOD, quod genus, cuiusmodi. Quod genus mihi accidere potest, si tu mihi mutata irascaris.

30 VENEREM *corrumpere*) *Committere* liber scriptus. Ita repone.

Pag.185, 9 VIDERIT *hæc si quam iam peperisse pudet*) Non prorsus mala est lectio libri nostri: A

Viderit hoc, si quis iam peperisse putet.

si quis peperisse putet suam.

31 NEC *nostra Actiacum verteret*) Lego *verreret.*

Pag.186, 8 MAGNVM *speramus*) *Spiramus.* μεγαλοφρονοῦμεν.

11 PRAETOR *ab Illyricis*) Prætor Macedoniæ & Achaiæ idem. auctor Pausanias. At Illyrium erat in Macedonia. vel potius Macedonia Illyrium continebatur. Nam Durrachium in Macedonia censebatur.

30 STRAMINEA *posset*) Noster, *Graminea.* Intelligit cæspititiam casam. Horatius:

Nec fortuitum temnere cæspitem   Leges sinebant -

Pag. 187, 24 QVAE *tibi terra velim quæ tibi fiat aqua*) Proculdubio legendum: *Quæ tibi terra, precor, quæ tibi fiat aqua.* Plautus Milite, - *quæ mares, quæ feminas.* Item - *quæ sacrum, quæ publicum.*

Pag.188, 3 MENTIRI *noctem*) Hæc cum superioribus continuanda. Periurium, inquit, seuere a dijs vindicatur. Tonare enim solet deus in periuros. Nam peierare, & promissis ducere amantem, hoc impium iuxta cum homicidio est. B

4 HOC *erit*) Nihil muto. Sed liber scriptus habet, *Hoc erat.* Priscis temporibus hoc erat tanquam aliquod parricidium.

5 HORVM *ego sum vates*) Hæc ego vere testari possum, si quis alius, qui propter periuria tua quid non perpessus sum?

6 FRACTVS *vtroque toro*) Hoc est vtraque sponda lecti. Ouidius:

Cur pressus prior est, interiorque torus?

7 VEL *tu Tantalea moueare ad flumina*) Melius, atque adeo verius habet liber noster:

Vel tu Tantalea mouearis flumina sorte.

mouearis flumina, est Græcanica locutio. Hoc est, tametsi moueant te flumina Tantali, & eius ærumnosa sitis. Hanc lectionem confirmat illud sequens:

Vel tu Sisyphios licet admirere labores.

Nam *mouearis*, & *admirere*, idem. Moueri vero aliquam

A rem purum putum Græcum est, ἐξίστασθαί τι, hoc est stupere super aliqua re. Et sane libro scripto præeunte nos hæc animaduertisse, multum gaudeo.

17 SICCA *requiescere Luna*) Sicca luna, est intermenstruus dies. ἕνη καὶ νέα. Tunc enim spirant Aquilones. Horatius: *Thracio bacchante magis sub inter- Lunia vento.*

19 QVOD *quamuis ita sit dominam mutare cauebo*) Suspicor legendum: *- dominæ mutire cauebo.* Subiicit enim rationem:

Adsiduæ multis odium peperere querelæ.

Hæc enim continuanda sunt, non diuellenda.

20 TVNC *flebit quum mi senserit*] Noster, *quum in me senserit.* Tunc flebit quum magna fide hæc tacere me audiet.

21 ADSIDVAE *multis odium*] Iam dixi hæc cum superioribus coniungenda esse.

27 QVID *si iam canis ætas mea candeat*] Liber noster recte *caneret*, non *candeat.* Canere, est πολιοῦσθαι. in vtraque coniugatione, vt *Feruere Leucaten*, & similia. caneret, faceret sunt eiusdem temporis. quare ita reponendum. Ante hunc versum autem legendum illud distichō: *Quin ego deminuo curam.* Sperat vicissitudinem rerum vt supra.

B

32 QVAM *prius adiunctos*] Lege, *abiunctos.* Abiungere equos & deiungere idem. Paulo diuersius interiungere, hoc est deiungere equos donec cibo recreati sint. Abiugassere quoque est idem quod abiungere. ἀποζεῦξαι. glossarium. Martialis: *Interiungere quæris ad Bouillas.* Idem:

- & hora Interiungit equos meridiana.

Pag. 189,5 QVVM *maiora*] *Cui maiora.* Liber.

10 IPSA *anus haud longa*) Continuādus versiculus cum eo disticho: *Quum tibi nec frater nec sit tibi filius vllus.* Quum inquit, tu sis anus propediem curua futura, & nullus sit nec frater, nec filius, qui te possit γηροτροφεῖν, præter me, qui eorum vicem tibi sum.

14 LVDIS *& externo*) Insere post hunc versum distichon illud: *An si cæruleo quędā.* Neq; explicatione indiget.

22 MI *formosa satis si modo sæpe venis*) *Venis formosa*, hoc est, formosa es, locutio Propertiana. Nam Propertius τὸ venire ἀντὶ τοῦ τυγχάνειν vsurpat. Satis, inquit, formosa es, modo mihi vni formosa sis.

31 QVI *te blanditiis non sinat*) Noster, Sinit. - *non ille sinit magni dominator olympi*. Virgil. in Ciri - *quod nec sinit Adrastia*. Vtrunque, pro sinat. ἀρχαϊκῶς. A

Pag. 190, 7 ET *vitem docta*) Lege, *doctam*.

20 QVA *formosa suo Clitumnus flumina luco Integit.*] Clitumnus fluuius ex lacu Vadimonis egeritur, & specu mersus postea oculis redditur. Plinius Cæcilius lib. octauo ad Gallum, postquam de lacu Vadimonis loquutus est, subiungit: *Idem lacus in flumen egeritur: quod vbi se paulisper oculis dedit, specu mergitur, alteque conditum meat, ac siquid ante, quam subduceretur, accepit, seruat, & profert.* Nos primi nomen illi flumini reddimus apud Plinium, & primi hunc specum Clitumni apud Propertium aperimus.

27 ABSENTI *nemo non nocuisse velit*] Duplex negatio vnius vice. Alibi: *Non si Pegaseo*, &c. postea subiungit:

Nil tibi Mercurij proderit alta via.

31 DEOS *insana fatigas*] *Vesana* Liber noster.

Pag. 191, 9 DE *te quodcunque*] Hoc est, quantum ad te pertinet. Sic supra:

De me, mi certe poteris formosa videri. B

31 HOC *mihi perpetuo ius est*] Noster, *Hæc mihi perpetuo vis est.*

Pag. 192, 1 AH *quantum de me Panthi*] Continuanda hæc cum superioribus. Panthus scripserat Cynthiæ Propertium calores suos alio transtulisse. Contra illud supra diluebat Propertius illis:

De te, quodcunque ad surdas mihi dicitur aures,
Tu modo ne dubita de grauitate mea.

Quicquid dicunt mihi homines quod te traducit mihi, noli propterea putare me illis moueri posse, vt mutem te alia amica. Mallem tamen, *At quantum Panthi.*

18 EXPERTA *in primo stulta cauere potest*] lege, *potes*.

24 NVLLA *meis frustra lustrantur compita*) Compitalitios ludos intelligit, qui per vicorum magistros prætextatos fiebant. In illis ludis vidit multas puellas, quæ ludos spectabant, vt ipse innuit.

25 O NIMIS *exitio nata theatra*) Propter fabulas, quæ agebantur illis ludis.

26 SIVE *aliquis molli*) Ludium intelligit.

A 27 SEV *varios incinit ore modos*) Tibicines καὶ τεχνίτας διονύσου intelligit, qui erant in ſcena, & in diuerbijs canebant. *Here* autem initio Elegiæ eſt, χθὲς, non κύειε, vt inepte Beroaldus.

28 INTEREA *noſtri quærũt ſibi vulnus*) ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν. Prouerbialiter.

Pag. 194, 1 SPERANTI *ſubito ſiqua venire negat*) Propertianum. *ſiqua negat*, hoc eſt, ſi amica negat. Supra:

Aut ſi qua Arabio lucet bombyce puella.

Indefinite. quum tamen Cynthiam intelligat.

5 QVVM *recipi quem non nouerit ille putat*) Verſus interpolatus. Ne ſincera quidem ſcriptura in noſtro:

Cur recipi quæ non nouerit, illa vetat. Lege:

Quum recipi quem non nouerit illa, vetat.

Fingit enim ſe non noſſe, quem vult excludi.

8 CVI *fuit indocti*) Continuanda hæc ſunt. quod ex ſequẽtibus facile patet. Continuat enim faſtidia matronarũ. Legendũ vero, *indocto*, non *indocti*. Qui indoctus καὶ ἄπειρος fugiebam vagas puellas: nunc re ipſa expertus & doctus illas ſector.

B 9 IPSA *petita lacu*) Prouerbium. volgiuagam Venerem intelligit. Nam lacus eſt publicus. Horatius:

- omnes Geſtiet a furno venientes ſcire lacuque.

Nunc vagæ puellæ placent, inquit.

11 VT *commiſſa ſue*) Vetus ſcriptura, *promiſſa*. Neſcio an bene.

14 DEINDE *vbi pertuleris*) Poſt hoc diſtichon inferenda tria illa ordine, *Et modo pauonis caudæ flabella ſuperbæ.* Quæ quam importuno loco leguntur?

19 QVAEQVE *nitent ſacra*) Notum quas viles merces dicat, quæ proſtabant in ſacra via, vt poma, & cætera non magni precij. pueri autem rogabãt, da mihi ſacram viam. Ouidius: *Si tibi nil dederit, ſacra roganda via eſt.*

22 CERNERE *vti poſſis*) Hæc vulgo non bene diſtinguuntur. Ita enim legenda potius eſſe videntur:

Cernere vti poſſis vultum cuſtodis auari,
Captus & immunda ſæpe latere caſa,
Quam care ſemel in toto nox vertitur anno?

Facete παρὰ προσδοκίαν. Nam quũ deberet dicere: Quam **A** care nox vna emitur, vt potiaris optatis, dixit, vt lateas in immunda casa, & vt pericliteris reijci a duro custode.

25 AH *pereant si quos ianua clausa iuuat*) Eubulus Comicus:

> ὅστις λέχη γὰρ σκότια νυμφεύει λάθρα,
> πῶς οὐχὶ πάντων ἐστὶν ἀθλιώτατος;
> ἐξὸν θεωρήσαντι πρὸς τὸν ἥλιον
> γυμνὰς ἐφεξῆς ἐπὶ κέρως τεταγμένας
> ἐν λεπτονήτοις ὑμέσιν ἑστώσας, οἵας
> Ἠριδανὸς ἁγνοῖς ὕδασι κηπεύει κόρας
> μικροῦ πρίασθαι κέρματος τὴν ἡδονήν,
> καὶ μὴ λαθραίαν κύπριν αἰσχίστην ὅσων
> πασῶν διώκειν ὕβρεος, οὐ πόθου χάριν.

26 CONTRA *reiecto*) Iam diximus ex Eubulo, γυμνὰς ἐφεξῆς, & ἐν λεπτονήτοις, &c.

Pag. 195, 6 TV *loqueris quum sis*) Et in nostro scripto, & in editionibus hæc perperam diuulsa sunt a superioribus. **B** Quare coniunge, atque ita lege:

> *Libertas quoniam nulli iam restat amanti,*
> *Nullus liber erit, si quis amare volet:*
> *Tu loqueris, &c.* Est obiectio. Et dicitur μιμητικῶς.

8 CVI *non his verbis aspergat tempora sudor*) Scribe, *surdo*. quem non hæc verba pudore suffundant, etiam si surdis auribus esset?

14 QVARE *ne tibi sit*) Hæc concludunt principium elegiæ, aut paulo post:

> *Quæris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?*

Vides ergo importune hæc lacerata fuisse.

17 HOC *erat in primis*) Hic alia elegia incipit.

31 QVI *nunc se in tumidum*) Post hoc distichon illud reponendum: DVRA EST QVAE MVLTIS SIMVLATVM. Tu, inquit, simulato amore in falsam spem inducis me. Ast ego non ita. nam me nulla ætas mutabit. Vtitur tertia persona more suo, vt supra non semel. Dixit enim:

> *Et se plus vni si qua parare potest.*

Si qua enim dixit de ipsa Cynthia loquens. quasi diceret,

A dura es, quæ te plus vni paras. vt ſupra:

Nec ſi qua Arabio lucet bombyce puella.

Si qua, eſt indefinite pronunciatum. Atqui de finita perſona loquitur.

Pag. 196, 8 QVANVIS *non ita diues eras*) Recte Beroaldus pro *nauita*, quod in veteribus libris erat, repoſuit, *non ita*.

21 VNICA *nata meo*) Et hæc importune a ſuperioribus diuulſa. Perſequitur enim, quod inceperat. Ait ſe fore illi vni addictiſſimum, neque aliam amaturum. Legendum vero:

Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,

Excludi quoniam ſors mea, ſæpe venis.

Quoniam ita mihi ſorte euenit, vt alij nocte promiſſa, ego excludar, tu eris nihilominus etiam abſens vnica cura animo meo. nam verbum veniendi apud Propertium, vt iam indicaui, eſt τὸ τυγχάνειν. Hæc ſane obſcura hactenus fuerãt.

22 EXCLVDIT *quoniam*) Malo, *excludi*. Sors mea eſt excludi. Vt ille Phædria in Eunucho cedit, alteri nocte conceſſa. Quare ſuperius:

Dura eſt, quæ multis ſimulatum ducit amorem.

B *Et ſe plus vni ſi qua parare poteſt.*

Excluſit enim Propertium, quia alij condixerat.

25 MILES *depoſitis*) Noſter, *ſepoſitis*. Melius legeretur, meo iudicio:

Miles ſepoſitis annoſus decubat annis.

29 AVT *me ab amore tuo*) Poſt hoc diſtichon repone illud, *Et ſi ſæcla forent*, cum ſequenti. Nam ſuperior ſententia cum illis congruit. Si, inquit, paterentur ſæcula vt eſſem quod nunc tu es, nempe puella antiquis grata, hoc eſt iam prouectior ætate: iam æqualis prouectis: quod tamen ætas mea non permittit: quod tamen per ætatem meam non licet. Nam tu es prouectior me. Supra - - *quum ſis*

Ipſa anus, haud longa curua futura die. Item:

Appia cur toties te via ducit anum?

Pag. 197, 3 NONNE *fuit ſatius*) Nonne ſatius erat hæc pati, quam mutare amorem meum?

9 AT *nullo dominæ*) Aliter & melius, legendum ex antiqua ſcriptura:

At nullo de me teritur ſublimine amor, qui

Restat - Sublimen est idem quod limen superius, vt in Varronem annotamus, aut Superlimen, hoc est ὑπέρθυρον in veteri Glossario. Amor, qui restat de me, durat, quum de ferro nihil tandem restet, quod duret. A

13 TV *quoque qui pleno fastus*] Referendum ad eum, de quo superius conquerebatur, quum ait: *Tetra venena libens*, &c. Vt appareat recte nos hæc cum illis coniunxisse.

26 INVIDIAM *quod habet*] νεμεσητόν τι.

28 QVANTVM *sic cruciat*) Plane est Herodoti, ἀλγηδόνες ὀφθαλμῶν. Supra:

Interea nostri quærunt sibi vulnus ocelli.

30 DVLCIS *vterque color*) Scribe, vt in nostro, *ducit*.

Pag.198, 10 QVALEM *purpureis agitauit*) Melius liber, *agitatam*.

11 AVREA *diuinas vrna refudit*] Scribe, *profudit*. Sic liber.

Pag.199, 32 AT *vos incertam*) Coniunge cum superioribus.

Pag.201, 13 ET *tibi Mæonidas interque heroidas*) Liber:

Et tibi Mæonidas inter Nereidas. Neutra lectio bona. Legendum: *Et tibi Mæonias inter heroidas*. Aspiratio pro positione est. Ausonius: *Mercator hodie cras citharædus eris*. B

29 ANTE *tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit*) Duo adorationis signa, velari, & sedere. De velatione notissimum vel ex illo:

Et caput ante aras Phrygio velauit amictu. Iuuenalis:
-stetit ante aram, nec turpe putauit
Pro cithara velare caput: dictataque verba
Protulit -- De sedendi ritu Tertullianus de oratione: *Porro quum perinde faciāt nationes adoratis sigillaribus suis residendo, vel propterea in nobis reprehendi meretur, quod apud idola celebratur*. Pythagoricum autem illud est, & ex ea schola in ritum Romanorum migrauit. Notum enim symbolum, προσκυνῶν σαυτὰ ἐπὶ καθῆσθαι.

Pag. 202, 5 ET *quot Troia tulit*) Vereor, vt satis vera sit hæc lectio. Nam diuersa est scriptura: *Et quot hioa tulit*, & eadem manu in margine, *Hiona*. Ego puto eum dixisse *Iona*, pro ἰωνία. Nam & Arabus dixit, pro ἀράβιος, & Virgilius in Culice, Cilicus pro κιλίκιος. Sane legendū, *Et quot Iona tulit*.

6 ET *Phœbi & Priami*) Noli dubitare, quin legendū sit,

A *Et Thebe, & Priami diruta regna senis.*

Si ergo hic Troiæ meminit, quare superius idem dixisset? aut potius, quare hic repeteret, si iam iam meminerat? Non dubium est, quin legendum, vt indicauimus, *Iona*, metaplasmo, quo dixi. Deinde non verisimile est, quum regiones *καλλιγυναίκας* recenseret, tacuisse formosissimarum mulierum nutricem Ioniam. Hoc sæpe bonos auctores corrupit, Latinitatis priscæ mysteria ignorare.

10 LONGIVS *aut propius*) Horatius: *Serius ocius Sors exitura.*

12 MVNERA *Dianæ debita redde choro*) Repone veterem lectionem, *Choros*. Infra:

Quum videt accensis deuotam currere tædis
In nemus, & Triuiæ lumina ferre Deæ.

13 REDDE *etiam excubias*) Infra.

Tristia iam redeunt iterum solennia nobis.
Cynthia iam noctes est operata decem.

14 VOTIVAS *noctes & mihi solue decem*) *Redde* non *solue* habet noster codex. Et profecto melius. Votiuas noctes decem peruigilabant Isidi. quod iam attigimus, & cognoscimus ex Tibullo:

B

Vt mea votiuas persoluens Delia noctes
Ante fores lino tecta sacras sedeat.

Vult Propertius illi eas imputari, & sibi reddi.

31 ATQVE *oculos mouerit illa graues*] Vide num melius sit legere: *ac loculos mouerit illa graues*. loculos vocat capsellas odorum.

Pag. 203, 29 TANTAM *erat in speciem*) Liber *tota*, non *tantam*. Ego lego:

Tota erat in species Pœnis digesta columnis. *In species*, *εἰς ἰδέας*, picturas species vocat, quia oculis obijciuntur, a speciēdo. Sic supra easdem Visa vocat. *Et posuit casta turpia visa domo*. *Species* igitur pluraliter legendum. Vnde subijcit, *Inter quas Danai*. *Inter quas*, species scilicet.

30 FEMINA *turba senis*) Noster NVRVS, non SENIS. Ouidius de hac porticu loquens eiusdē picturæ meminit:

Ducor ad intonsi candida templa Dei:
Signa peregrinis vbi sunt alterna columnis
Belides, & stricto stat ferus ense pater.

31 HIC *equidē Phœbo)* Apollo ipse Palatinus, opus Scopæ. A
Pag. 204, 3 TVM *medium claro)* Lege *Clario.* Non vult dicere tēplum Apollinis Palatini Clario marmore structum, sed ædem eam esse Phœbo cariorem templo, quod in Claro est, & illo, quod est in Delo.

5 AVRO *solis erat)* In nostro, *Aurea solis erant.* Vtranque lectionem agnoscit Beroaldus.

10 PYTHIVS *in longa)* Post hunc versum interpone duo Disticha ILLIC ADSPICIAS SCOPVLIS HAERERE SORORES. Et sequens, VT SEMELE EST COMBVSTVS.

11 ILLIC *adspicies)* Melius, *aspicias.* Illic ait etiam Musas pictas fuisse. Et sane omnino conuenit, vbi Apollo esset, ibi & Musas esse. Scopulis hærere ait, quia ita pingerentur pendulæ in rupibus Heliconis.

14 DENIQVE *vt ad Troiæ)* Post hunc versum insere Distichon, QVI VIDET IS PECCAT. a quo disticho inepte alius Elegiæ initium fecerant in vulgatis.

15 QVI *videt is peccat. Qui non te)* Lege, *Qui non & viderit.* Quicunque, inquit, aspiciet eam picturam, peccabit exemplo, vt ille adolescens in Eunucho ex tabula Danaæ audacior factus ad vitium virgini inferendum. Sic supra: B

Quæ manus obscœnas depinxit prima tabellas,
Et posuit casta turpia visa domo,
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
Nequitiæque suæ noluit esse rudes.

Protinus autem legere debes illud distichon: QVOD SI NEMO EXTAT QVI VICERIT.

17 QVOD *si nemo extat)* Si ex illa pictura ne Deos quidem immunes ab amore cognoscimus, quid mirum si & ego amo? Ita ille Terentianus. *Ego homuncio hoc non facerem?* Vides, quam male lacerata fuit hæc elegia. Statim subijciendum distichon: VNA CONTENTVM, cum sequenti: MI NEMO OBIICIAT.

19 VNA *contentum)* Recte & ordine persequitur narrationem.

20. VNA *contentum)* Si Iupiter & Semelen & Io deperijt, cur aliquis mihi obijciat me plures amare, neque vna contentum esse?

A 21 LIBEAT *tibi Cynthia*) Libeat tibi huc venire mecum in eam porticum, aut potius templum Apollinis Palatini. Subijciendum autem statim distichon: *Nec tu virginibus.*

23 NEC *tu virginibus reuerentia*) Nec vllo pudore Musarum, quæ ibi pictæ sunt, moueare. Tu tuo facto illas pudore non suffundes. αἰδοῖα πρόσωπα intelligit per *reuerentia ora.* παρθένος αἰδοίη, Poetæ.

25 SI *tamen Oeagri*) τὸ tamen παρέλκει. Supra.

Quippe vbi nec caussas, nec apertos cernimus ictus,
Vnde tamen veniant tot mala, cæca via est. hoc est, vnde veniant. Item: *Nec tu tam duros per te patieris amores.*
Trux tamen a nobis ante domandus eris.

τὸ *tamen* ibi quoque παρέλκει. Horatius:

Nequicquam deus abscidit
Prudens oceano dissociabili
Terras, si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.

Non igitur Musas pudebit tui facti, si quædam de illarum B numero idem fecit. Nam Calliope ab Apolline compressa Orpheum peperit.

28 ET *medius docta cuspide*) Malo, *Tecta cuspide.* θύρσον intelligit. Catullus. *Horum pars tecta quatiebāt cuspide thyrsos.*

30 NAM *sine te nostrum non valet*) Post hunc versum lege distichon, *Hoc vtinam spatiere loco.* cum sequenti, *Quum videt accensis.*

31 HOC *vtinam spatiere loco*) Continuat, quod dixerat supra inuitans Cynthiam: *libeat tibi, Cynthia, mecum,* &c. eod. QVOCVNQVE *vagaris*) Repone ex nostro libro *quodcunque vacabis.*

Pag. 205, 3 IN *nemus, & Triuiæ*) Post hæc, lege distichon, *Nam quid Prænestis.* cum sequenti, *Curve te in Herculeum.*

6 APPIA *cur toties*) Sequitur, *Scilicet vmbrosis,* &c.

12 QVVM *subito Triton ore recondit*) *Recondit*, contrarium τῷ condit.

14 NON *vrbem demens*) Hic inserendum distichon *Quo fugis ah demens*. cum quinque sequentib. Non dubito doctos viros statim propriam sedem horum versuum agnituros sententia ipsa ita bene arridente. Quare eorum iudi-

cio confisus, rationibus supersedebo. A

15 QVO *fugis ab demens*) Pulcherrima huius poetæ elegia mirum in quot membra distracta sit, vt mirer quid in mentem venerit istis βιβλιοκρίβλαις, qui nō prius mentem poetæ diligenter perpenderent, quam hæc ita de suis sedibus iniuste deturbarent. Elegia autem incipit ab eo disticho: QVAERIS CVR VENIAM TIBI TARDIOR?

20 NIL *tibi Mercurij*) Duæ negationes pro vna. Nam prius dixerat, *Non si Pegaseo. Non nil*, est Nil tantum.

26 SI *modo præsentes*) Deinceps lege, *Num iam dura paras* cum sequenti: *Spargereque alterna.*

27 NVNC *iam dura paras*] Malo, *Num iam.* quanquam parum interest vtro modo legas. Quo fugis? inquit. num militatum proficisceris, vt ex cædibus ditata cruentam prædam domum reportes?

30 ET *ferre ad patrios*] Nunc redi ad illud: *Nil agis. insidias in me:* Quis non tantam confusionem mirabitur?

Pag. 206, 1 SED *de me minus est*] Magis placet scriptura: *Minor est.*

5 SED *tu non debes*] Lege, *Sed te non debes.* Non debes te famæ credere. hoc est, non debes committere, vt de te loquatur vulgus. Idem pene supra: B

Credam ego narranti, noli committere, famæ.

10 NON *me crimina parua mouent*] Paruum crimen puto perpotare. Hoc me non mouet. Postea lege, *Istæ senes licet accusent* cum duobus sequentibus distichis.

13 ILLORVM *antiquis onerentur*) Catullus:

Rumoresque senum seueriorum
Omnes vnius æstimemus assis.

14 HIC *locus est*) Hic, in conuiuio.

15 QVAE *non iure vado Mæandri.*] Telestes Selinusius:

ἰὼ σοφὸν σοφαὶ λαβοῦσαι
(οὐκ ἐπέλπομαι νόῳ)
δρυμοῖς ὀρείοις
ὄργανον δῖαι ἀθάναι
δυσόφθαλμον αἶσχος ἐκφοβηθεῖσαι
αὖθις ἐκ χερῶν βαλεῖν.

16 TVRPIA *quum faceret*] Deinceps reuertere ad illud,

A *Tyndaris externo.* Vt oſtendat ſe non moueri, quod Cynthia conuiuijs tempeſtiuis interſit, item quod ſe plus quam vni parat.

18 ET *ſine decreto eſt*] *ſine decreto* οὐχ ὑπόσπονδος.

20 NEC *minus in cælo ſemper honeſta fuit*] Hoc eleganter perſequitur Euripides Hippolyto:

ὅσοι μὲν οὖν γραφάς τε τῶν παλαιτέρων
ἔχουσιν, αὐτοί τ' εἰσὶν ἐν μούσαις ἀεί,
ἴσασι μὲν, ζεὺς ὥς ποτ' ἠράσθη γάμων
σεμέλης, ἴσασι δ' ὡς ἀνήρπασέν ποτε
ἡ καλλιφεγγὴς κέφαλον εἰς θεοὺς Εως
ἔρωτος οὕνεκ'· ἀλλ' ὅμως ἐν οὐρανῷ
ναίουσι, κ' οὐ φεύγουσιν ἐκποδὼν θεούς.

26 SVPPOSITA *excipiens Naica dona manu*] Corruptiſſimus locus. Nam quo refertur τὸ *legiſti*? neminem enim nominauit. Sed legendum:

Suppoſita excipiens, Nai, caduca manu.

B Error, quia ſcriptum fuerat, *cadoca*, more illorum librariorum ſolenni omnia deprauate ſcribendi. Caduca poma, alij vocant cadiua. Naida non dubium eſt hic Oenonen vocari.

31 HAEC *eadem ante illam*] Lege: *Hæc eadem hæc ante.* vt ſit ἀναδίπλωσις.

Pag. 207, 12 CORRVPIT *torui*] Noſter, *Corripuit.*

Pag. 208, 2 QVIDVE *tibi prodeſt*] Noſter, *Quid tibi quid prodeſt?*

5 CVM *Tiberi Nilo gratia nulla fuit*] Lege. *fuat.* οὐ γένοιτ' ἄν.

6 AT *tu quæ noſtro nimium placata dolore es*] Lege *dolori.* *Noſtro dolori* Propertianum, hoc eſt, nobis dolentibus. Sic ſcelus Polymneſtoris pro Polymneſtore ſceleſto: error Herculis pro errante Hercule. Comicum eſt, ſcelus viri, ſceleſtus.

7 NOCTIBVS *his vacui ter faciamus iter*] Quid ſit *ter faciamus iter*, ne illi quidem, qui mutarunt, intelligant. Sed nos emendamus, *refaciamus iter.* Ita refacere pro reficere dicebant. quod ſæpe in veteribus notare potes. quod iter ſe reficere velit non eſt ignotum, quum dicat ſe vacuos eſſe his noctibus, quibus in caſto Iſidis eſſe oportebat.

Re præpoſitio veteribus producebatur: Retulit, Repulit, Reperit, longa ſunt. A

22 QVVM *tua prependēt*] Reſtituimus lectionē Chariſij: *Quum tua prependent demiſſæ in pocula ſertæ.*

24 LARGIVS *effuſo*] vno ſpiritu cum ſequenti diſticho continuanda. Quanuis affatim & vinum & epulæ ſint, tamen aliud volunt fœminæ.

29 ELEVAT *adſiduos*] Iuuenalis:
- voluptates commendat rarior vſus.

30 CVR *quiſquam faciem dominæ iam credat amico*] *Amico* eſt commentum Beroaldi, vt ipſemet fatetur, quum antea legeretur, *Amori.* Quod repone. Sic Tibullus - *infelix dum requieſcit amor.* id eſt, ego amans.

Pag. 209, 10 POSSET *vt in tanto*] Aliter noſter: *Poſſes in tanto viuere flagitio?* vtrunque bene. Vtrum melius, neſcio.

27 AVT *quid Cretei*] In noſtro ſine diphthongo *Cretei.* Volunt Epimenidem, qui Cretenſis fuit, intelligi. Atqui non ita loquutus fuiſſet, non magis quam, ſi Athenienſem ſimpliciter pro aliquo ſcriptore Athenienſi intelligi vellet. Ego puto corruptum locum eſſe, & mutilum: atque ita primo in illo exemplari ſcriptū fuiſſe: *Aut quid ... cretei.* Vt prima ſyllaba deperierit. quum deberet legi, *Lucretei*, hoc eſt Lucreti. Nam & in hoc libro archaiſmos ſcripturæ reperi, vt ſupra: *Auribus & pureis ſcripta probare mea.* pro quo fecerant, *pueris.* B

29 TV *ſatius memorem Muſis*] Obſecro quid eſt *Memorem Muſis*? an, quod putauimus aliquando, ταῖς μούσαις μιμηλότατ; minime. Atqui ſuboluit mihi ſemper de mendo huius loci, præſertim quum antiqua ſcriptura legat: *Tu ſatius Muſis memorem imitere Philetam.* lege, *muſis meliorem.* Neque dubium eſt hoc verū eſſe. Meliorem muſis vocat, εὐμουσότερον, χαριέστερον, καὶ γλαφυρώτερον. Mollis carminis palmam Philetæ defert.

30 ET *non inflati ſomnia Callimachi*) Hæc aliter accipit vulgus, ac voluit Propertius. Ipſi putant a Propertio hic Callimachum laudari, quod eum non inflatum vocauerit. Ego contra inflatum eum vocari aio, ac propterea non laudari. Ait enim: mollem ac delicatum verſum Philetæ potius imitare, quam ſomnia inflati Callimachi. Somnia

A Callimachi vocat τὰ αἴτια, opus morosum, ac obscurum, vt & Martialis innuit, quum dixit, *- legas Aetia Callimachi.* quum suadet non alium librum quærere quam Aetia Callimachi, siquidem obscuris delectatur. Somnia autem vocat, quia Callimachus historias antiquissimas, atque ab omni cognitione remotissimas scripturus finxit se somniasse aliquando se interuenisse Musarũ cœtui. quas quum de rebus obscurissimis interrogasset, accepisse ab ijs ea, quæ postea literis mandauit. Ostendit autem Epigramma ἀδέσποτον in eum.

> ὦ μέγα Βαττιάδαο σοφοῦ περίπυστον ὄνειαρ,
> ἦρ' ἐτεὸν κεράων, οὐδ' ἐλέφαντος ἔφυς.
> τοῖα γὰρ ἄμμιν ἔφηνας, ἅτ' οὐ πάρος ἀνέρες ἴσμεν
> ἀμφί τε ἀθανάτους, ἀμφί τε ἡμιθέους.
> εὖτέ μιν ἐκ λιβύης ἀναείρας εἰς ἑλικῶνα
> ἤγαγες ἐν μούσαις πιερίδεσσι φέρειν.
> αἱ δέ οἱ εἰρομένῳ ἀμφ' ὠγυγίων ἡρώων
> αἴτια καὶ μακάρων εἶπον ἀμειβόμεναι.

B Ait igitur. Tu melius feceris, si Philetæ amores, quam si obscutissimum poema Callimachi Aetia imiteris. Id enim aggrediebatur iste, ad quem scribit. quod ex sequentibus apparet. At, dices, quomodo Callimachum inflatum vocat, quem profitetur se imitari? age mitto imitari. cuius nomine ipse se appellat? *Vmbria Romani patria Callimachi.* Propertius tantum deterret eum ab Aetijs Callimachi, cui poemati simile aggrediebatur ille Propertij amicus: non autem ab amoribus, aut Elegijs Callimachi, quas ipse imitari se, vt dixi, profitetur.

31 NAM *rursus*) Profecto legendum: *Num rursus* Inepte enim loqueretur, si dixisset, Nam licet referas rursus fabulam Acheloi, quid prodest Amphiarai mors? Hæc sane & pueri riderent. sed hoc vult: An tibi licet rursus ea tractare quæ Callimachus tractauit? Quasi dicat non. Callimachus enim ea omnia ἐν αἰτίοις tractauerat, & fabulã Acheloi, & Mæandrum fluuium, & Nemea ad Archemori exequias. Nam hæc in Aetiis tractata fuisse ostẽderit vel vnum verbum *Rursus*, quo vtitur. Si enim ab eo rursus tractantur, a Callimacho ergo antea tractata fuerant. Hæc ne mini-

mum quidem suspicabatur vulgus Grammaticorum. A

Pag. 210, 5 AMPHIARAAE] versus interpolatus. Vetus lectio:

Non Amphiariæ prosunt tibi fata quadrigæ
Aut Capanei grata ruina Ioui. Lege.
Non non Amphiaraeæ tibi fata quadrigæ
Prosunt, aut Capanei grata ruina Ioui.

Amphiaraeus, ἀμφιαράειος.

6 AVT *Capanei magno*] Iam ostendimus & hunc quoque versum interpolatum esse. quem etiam emẽdauimus ex veteri scriptura.

7 DESINE & *Aeschyleo*] Quia Æschylus scripsit Tragœdias, propterea hunc locum ita legendum esse censuerunt, quum tamen vetus lectio habeat, *Desine Achilleo.* Nam intelligit Tragœdiam Achillen.

8 ET *ad molles membra resolue toros*] Lege, *Choros*, vt vetus liber.

9 VERSVS *includere torno*] At noster, *versus componere.* Et profecto versus torno includi recte dici non potest. Quicquid vero in hoc poeta mutatum est, id prope omne ex officina Beroaldi prodiit: qui parum hunc poetam illis suis immanibus Commentariis iuuit: & raro mentem poetæ tangit, aut assequitur. B

25 ME *iuuet æternis*] Noster, *Hesternis.* quis non illam vulgatæ præferat?

27 ATTIA *Virgilium*] ἀπὸ κοινοῦ *Iuuet.*

29 QVI *nunc Aeneæ Troiani suscitat arma*) Apparet Virgilium & tunc principium Æneidos fecisse illum versum, *Arma virumque cano.* Et Ouidius quoque idem vult:

Contulit in Tyrios arma virumque toros.

Pag. 211, 1 TV *canis vmbrosi*] Hæc ariolatur Propertius. Non enim hæc scripsit Virgilius. Sed alium Bucolicorum scriptorem habebat in animo, vt infra.

3 VTQVE *decem possint corrumpere mala puellam*] Et hæc ariolatur de Virgilio. Nam non apud Virgilium illa, sed apud Theocritum. Sic enim ille:

ἠνὶ δέ τοι δέκα μᾶλα φέρω· τηνῶδε καθεῖλον,
ὦ μ' ἐκέλευ καθελεῖν τυ. –

MISSVS

A 4 MISSVS *& impressis*] Impressa vbera, *νήμελκτα*. non mulcta. ij enim pinguiores, quorũ matres non mulgẽtur.

6 HVIC *licet ingratæ*] Et hæc nõ Virgil. sed Theocritus:

κωμάσδω ποτὶ τὰν ἀμαρυλλίδα. ταὶ δέ μοι αἶγες
βόσκονται κάτ᾽ ὄρος, καὶ ὁ τίτυρος αὐτὰς ἐλαύνει.

9 QVANVIS *ille sua lassus*] Emendo:

Quanuis ille suam lassus requiescat auenam. Alibi:
Iuppiter Alcmenæ geminas requieuerat Arctos.

17 NEC *minor his animis nec si minor*) Ita vetus scriptura. Folium Sibyllæ hic versus: & quem ridicule interpretatur Beroaldus. legendum vero : *Nec minor his animis, nec se minor.* Nec Virgilius propterea aliquid indignum maiestate illa sui carminis, aut se ipso fecit, quum lacessitus ab æmulo Ansere, non respondit. Virgilius æmulos tres ineptos poetas habuit, Anserem, Bauium, Mæuium. A quibus prouocatus, dissimulauit. Emiserant enim in illum famosa carmina, præsertim parodias ex ipsius libris:

Tityre, si toga calda tibi est, quo tegmine fagi?

B Negant enim Latinum esse, tegmen fagi, pro vmbra & opacitate fagi. Item:

Dic mihi Damœta, cuium pecus anne Latinum?
Non: verum Aegonis: nostri sic rure loquuntur.

Non putãt *cuium pecus* posse dici nisi a rusticis & caprariis, non autem ab vrbanis. In quo eos decipi conuincit veterum auctorum obseruatio. Item riserunt eum, quod hordea pluraliter dixerit:

Hordea qui dicit, superest, vt tritica dicat.

23 HAEC *etiam docti confessa est pagina Calui*) Quare doctum vocet, Cicero docet scribens Trebonio : *Multæ*, inquit, *erant: & reconditæ literæ. vis non erat.*

IN LIBRVM III. SEX. AVRELI PROPERTI.

Pag. 213 3 NAM *quis equo pulsus*] Quasi equus ille machina fuerit *πολιορκητική*. quod Plinius videtur velle.

7 ET *Polydamant.is in armis*] Scribe, *etiam Polydamantas.*

Melius autem, *Polydamanta ſine armis*. Id eſt in nullis armis celeber eſſet. A

10 TROIA *bis Oetæi*] Seneca Troadibus:

- - meliorque fœtu
Fortis armenti lapidoſa Trachin,
Quæ ſub vmbroſis latebroſa ſiluis
Miſit infeſtos Troiæ ruinis Non ſemel arcus.

Tamen Theocritus vocat *πετρώδη, ἐν βωμίσκῳ*.

19 ORPHEV *te tenuiſſe*] Nihilo deterius noſter: *Orphea detenuiſſe*. vt repetitio illa in verbo *detenuiſſe* venuſtior ſit.

29 NEC *mea Phæacias*] Scribe, *Phæacas*. Metaplaſmus, vt Arabus pro Arabe, Ionus pro Ione, aut Ionio. Virgilius Cilicus pro Cilice.

Pag. 214, 22 ANNIBALEMQVE *lares*] Vide Feſtum *Rediculi*, & primum coniectaneum noſtrum.

32 CVR *tua præſcripto ſenecta*] Puto melius:

Cur tua præſcriptos euecta eſt pagina gyros?

Pag. 215, 2 ALTER *remus aquas*] Prouerbium: ὁ μὲν ἐπὶ τὴν γῆν πλοῦς ἀσφαλής.

12 SORTITAE *rura puellæ*] Lege, *iura*. B

24 BARBARVS *aut ſæuo*] Emendo, Sueuo. Dio libro vno & quinquageſimo: γάϊος καρείνας τούς τε μορίνους καὶ ἄλλους τινὰς συνεπαναστάντας αὐτοῖς ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς σουήβους ὑπὲρ τὸν ῥῆνον ἐπὶ πολέμῳ διαβάντας ἀπεώσατο. De hoc igitur bello ſentit Propertius.

28 SCIAT *excantare*] Recte nos docet, quomodo verbum duodecim Tabulatum interpretari debeamus. Nam excantare hic eſt, cantu foras elicere. ibi fruges excantare, cantatas alio traducere.

Pag. 216, 1 ARMA *Deus Cæſar*] Deus. Infra:

- & lacrimas vidimus ire Deo. Horatius:
Præſenti tibi maturos largimur honores.
Iurandaſque tuum per nomen ponimus aras.

Nota eſt conſecratio Aræ genij Auguſti Narbone reperta. Item in compitis Genius Auguſti eo viuo adorabatur, cui ex libertinis ſacerdotes dati Auguſtales appellabantur. Illius vero ἀποθέωσιν Ouidius ſcripſerat. vt ipſe teſtatur de Ponto libro quarto:

A *Quale tamen potui de cælite, Brute, recenti*
Vestra procul positus carmen in ora dedi. Item alibi:
Peruenient illuc & carmina forsitan illa,
Quæ de te emisi cælite facta nouo.

13 ONERATOS *Cæsaris axes*] Lego: *onerato Cæsaris axe.*

29 O PRIMA *infelix fingenti terra Prometheo*] Iuuenalis:
Et meliore luto finxit præcordia Titan. Callimachus:
-- εἴ σε Προμηθεὺς
ἔπλασε, καὶ πηλοῦ μὴ ξ ἑτέρου γέγονας.

Idem in Mimiambis:
ἦν κεῖνος οὐνιαυτὸς, ᾧ ποτὲ πτηνὸν
καὶ τοὐν θαλάσσῃ, καὶ τὸ τετράπουν οὕτως
ἐφθέγγεθ᾽ ὡς ὁ πηλὸς ὁ Προμήθειος.

31 CORPORA *disponens mentem non vidit in arte*] Propterea conquerens optat Alcæus:
εἴθ᾽ ἐξῆν ὁποῖός τις ἦν ἕκαστος τὸ στῆθος διελόντα,
ἔπειτα τὸν νοῦν ἰδόντα, κλείσαντα πάλιν,
ἄνδρα φίλον νομίζειν ἀδόλῳ φρενί.

Pag.217, 4 NVDVS *ad infernas*] Melior libri nostri lectio:
B *Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.*

8 OPTIMA *mors parca*] Parca dies, ἡ πεπρωμένη ἡμέρα. Nam veteres Glossæ Parcam, τὴν πεπρωμένην interpretantur.

24 SOLIS *& atratis luxerit*] *Luxerit* a lugendo, non a lucendo. Cur autem fatalem illam veterum ἐκπύρωσιν hic innui dicat Beroaldus, non video. Deliquium enim Solis intelligitur, quod diu ignoratum hominum mentes magna superstitione percusserat. Plinius libro secundo: *Viri ingentes, supraque mortalium naturam, tantorum numinum lege deprehensa, & misera hominum mente absoluta in defectibus stellarum scelera, aut mortem aliquam siderum pauente, quo in metu fuisse Stesichori & Pindari vatum sublimia ora, palam est, deliquio Solis.* Idem de Pindaro Philo Iudæus: θείαις φύσεσιν ἡλίου καὶ σελήνης ἐπακολουθοῦσιν ἐκλείψεις. αἱ δὲ μηνύματά εἰσιν ἢ βασιλέων τελευτῆς, ἢ πόλεων φθορᾶς, ὃ καὶ Πίνδαρος ᾐνίξατο γινομένης ἐκλείψεως, διὰ τῶν προσθεν εἰρημένων. Quod igitur & Græcus & Latinus scriptor aiunt formidasse Pindarum, palam est hoc cantico:

ἀκτὶς ἀελίου, τί πολύσκοπε A
μή σε θεῶμ' ἀπρομμάτων;
ἄστρον ὑπέρτατον ἐν ἀμέρᾳ
κλεπτόμενον, ἔθηκας ἀμάχανον
ἰσχὺν ποταίνιον ἀνδράσι,
καὶ σοφίας ὁδόν.
ἐπισκότιον ἀτραπὸν ἐσσαμένα
ἐλαύνεις τι νεώτερον, ἢ πάρος.
ἀλλά σε, πρὸς Διὸς,
ἵππως θοὰς, ἱκετεύω,
ἀπήμον' ἐς ὄλβον τινὰ
τρέποιο Θήβαις,
ὦ πότνια, πάγκοινον τέρας.
πολέμου δ' ἢ σᾶμα φέρεις τινὸς,
ἢ καρποῦ φθίσιν,
ἢ νιφετοῦ σθένος ὑπέρφατον,
ἢ στάσιν οὐλομέναν, ἢ πόντου
κενέωσιν ἀνὰ πέδον. B
ἢ παγετὸν χθονὸς, ἢ νότιον θέρος
ὕδατι ζακότῳ διερὸν,
ἢ γαῖαν κατακλύσασα θήσεις
ἀνδρῶν νέων ἐξ ἀρχῆς
γένος ὀλοφυδνόν.

f. ἐπισκό- τειον

Aperte & Plinius, & Philo hoc canticum Pindari innuerunt. Sed nuſpiam tam correctum, quam hic, leges.

Pa.218,13 MAIOREM Q. *timēs ſeruus*) Timēs ſeruus, δύσλαβής.

27 EST *pœnæ ſeruo rumpere teſte fidem*) *Teſte*, pro Teſti plane frequens apud Propertium. Teſtem ſeruum caue intelligas in iure. nam ſeruum hominem cauſſam dicere leges non ſinunt, neque teſtimonij dictio eſt, inquit ille. Sed teſtem ſimpliciter, qui interrogatus de aliqua re reſpōdet.

29 AEQVALEM *nulla*] Emendo, *Ac qualem*. Ille poteſt dicere ſe habere domi ſuæ amicam, qualem in nulla domo alius habere poſſit.

31 SI *placet, inſultet Lygdame morte mea*) Lege, *morte meæ*. vt ſupra *ſeruo teſte*. Lucilius:

Eſuriente leoni ex ore exculpere prædam.

A 32 IMPROBA *non vicit*] Totidem verbis verſum reconcinnarunt, qui alio ordine verborum ſcriptus eſt,

Non me moribus illa, ſed herbis improba vicit.

Pag.219,5 CINCTAQVE *funeſto lanea vitta viro*) Lanearum tæniarum in ſepulchris, quas κιρίας Græci vocabāt, meminit Varro. vide primum Coniectaneum noſtrum.

8 PVTRIS *& in vacuo texetur aranea lecto*] Notum & Penelopen in Odyſſea hoc dicere de maritali lecto ſuo.

26 ET *noua longinquis piſcibus eſca natat*] Deinceps lege diſtichon *Flens tamen extremis*, cum quinque ſequentibus.

32 ATTVLIMVS *lōg.us*] Non periurio debilitatas. Religio veterū, quam ſupra tetigimus, ex Horatio: *Vlla ſi iuris tibi peierati*, &c. Putabāt, vt apparet, periuros mēbro aliquo debiles, mācos, mutilos fieri. Quare idem ſignificat, quum ait: *Portabat ſanctos alueus ille viros.* Hoc eſt non periuros.

Pag.220, 2 IN *me cæruleo fuſcina ſumpta deo eſt*] Imitatur Homerum in Vlyſsis naufragio:

ὡς εἰπὼν συνάγε νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον
χερσὶ τρίαιναν ἑλών – .

5 SVBTRAHIT *hæc fantem*) Hæc quoque ad verbum

B ex eodem naufragio:

ὡς ἄρα μιν εἰπόντ' ἔλασε μέγα κῦμα κατ' ἄκρης
δεινὸν ἐπεσσύμενον – –

6 VLTIMA *quæ Pæto*] Poſtea inſere diſtichon: *Pæte, quid ætatem numeras*, cum ſequenti. *Quid ætatem numeras*, ergo dicit: quia paulo ante deplorabat vltimā pubertatem: *Quo rapitis miſeros primæ lanuginis annos. primæ lanuginis*, πρωθήβην ſe vocat. *Ora puer prima ſignans intonſa iuuenta.*

10 OMNIA *detrito vincula*] Secundum hunc verſum repone quatuor diſticha ordine: *Et mater non iuſta.*

18 PORTABAT *ſanctos*] Lege nunc duo diſticha ita, vti ordine ſunt, *O centum æquoreæ.*

22 NON *poterat veſtras*] Subiunge quinque diſticha: *Reddite corpus humo.*

27 ET *leti texite cauſſas*] Lege, *cauſſam*. Cauſſa leti, eſt letum ipſum, vt Iuriſconſulto, cauſſa bonorum, bona ipſa.

29 TERRIS *adiecimus vndas*] Repone *fatis adiecimus vndas*. Ita liber.

32 QVID *meritum dicas*] Pone nunc diſtichon: *Natura*

insidians. deinde illud: *Ventorum est quodcunque paras.* Postremo: *Sunt Agamemnonias.* A

Pag. 221, 5 SVNT *Agamemnonias*] Recte huc hæc traduximus. Modo enim dixit: *- fallit portus & ipse fidem.*

6 QVA *natat Argenni*) Scribe auctore libro nostro:

Quæ notat Argyni pœna natantis aquæ.

Ergo ibi erat portus ἐπώνυμος ἀργυννου. Hæc fabula recitabatur a Stephano, voce, κηφισσός. vt nos monet Parrhasius, qui Stephani codice integro vsus est. Nam vulgo ea parte mutilus circunfertur. Porro hunc Argynum numerat inter Argonautas Seneca Medea. Et paulo post addit:

Aulis amissi memor inde Regis
Portubus lentis retinet carinas
Stare querentes.

Qui nobis videtur digito fabulam indicare, de qua hic agitur. Vt alter alterum poetam explicare inuicem videatur. In Græcorum commentarijs ego reperi: ἄργυννος ἐρώμενος ἀγαμέμνονος.

8 PRO *qua mactata est*] Nunc subiunge *Saxa triumphales,* cum sequenti disticho. mox, *Hunc paruo ferri.* B

13 HVNC *paruo ferri*] Comparatio Vlyssis naufragij cum isto Pæti. Hunc, inquit, Vlyssem nox improba vidit ferri paruo fragmento, quo tandem incolumis in Phæaciam appulit. At contra infelix Pætus tot malis obrutus non potuit enatare. Paruum lignum vocat, quam Homerus σχεδίην. At hic est μνημονικὸν ἁμάρτημα, vel potius oratorie ad inuidiam hæc fingit. Nam hoc non noctu, sed interdiu accidit. nox improba est, quam κατουλάδα νύκτα vulgo dici solitam temporibus suis scribit Apollonius. Ab hoc disticho illud postea interijciendum; *Non tulit.*

15 NON *tulit hic Pætus*] Vide quid mali fecit transpositio. quia de Pæto hic fit mentio, & quia propter transpositionem, obscurum erat, in quem sensum hæc accipienda essent, propterea corrupta fuit lectio etiam in libro scripto, in quo omnes transpositiones, & in vulgatis extant. Sed legendum: *Non tulit huic pectus.* Altera comparatio Vlyssis cum Pæto. Non sustinuit, inquit, Vlysses audire stridorem procellæ nisi fultus caput puluillo. At contra

A Pætus prorſus ſubmerſus eſt. Totum autem ita legendum:

Non tulit huic pectus ſtridorem audire procellæ,
Et duro teneras lædere fune manus,
Sed thyiæ thalamo, aut Oriciæ *terebinthi*
Effulto pluma verſicolore caput.

17 SED *thyiæ thalamo aut* Oricia *terebintho*] Palam eſt legendum eſſe; *Oriciæ terebinthi.* Virgilius:

Incluſum buxo, aut Oricia *terebintho.* Serenus:
Nec non reſinas ex Oricia *terebintho.*

Inuidioſe autem hæc finxit. Nam apud Homerum nihil tale. Eſt autem ῥητορικὴ potius quam ποιητικὴ δείνωσις.

19 HVIC *fluctus vino radicitus abſtulit vngues*] Hoc verum eſt naufragis & vngues a cute recedere, & extremitates tabeſcere. Quod quum videret ſuperſtitioſa antiquitas, tanquam naufragium deprecari vellet, quo ſcilicet ſciebat vngues radicitus auelli, ſolebat ſibi vngues præſecare, quoties turbaret mare. Petronius: *Audio enim non licere cuiquam mortalium in naue neque vngues neque capillos præcidere, niſi quum pelago ventus iraſcitur.* Ergo irato mari capillorum reſectione naufragium deprecabantur, vt euaderent,

B vnguium præſectione, ne enecarentur in mari.

20 ET *miſer inuitam traxit hiatus aquam*] Prouerbium eſt, πρὸς κῦμα χάσκειν. Et vetus poeta in Catalectis noſtris capite de naufragio:

Illic immanes mors obſita ſoluit hiatus.

Ab hoc autem verſiculo ſequitur, *Quod ſi contentus.* Deinde *Viueret ante ſuos.* Poſtremo, *At tu ſæue Aquilo.* Itaque antehac penitus ignorabatur hæc elegia.

Pag. 222, 6 QVAE *mulier grauida*) Lege, *rabida.* Nam ſcriptum fuerat, *rauida.*

32 AT *tibi qui noſtro tendiſti*] Repone *nexiſti* ex Chariſio.

Pa. 223, 12 FLAMMA *nec ex æquo*] Malim *Fama*, vt nonnullæ editiones. iugum trutinam vocat, non currum, vt putabat Beroaldus.

16 PYRRICVS *parua*] Hunc locum ita deprauauit Beroaldus, quum antea legeretur, *Parrhaſius parua*, vt & habet liber noſter. Atque adeo in eo ſerio triumphat, atque exultat. Subſcriptorē etiam iactātiæ Picum illū eruditiſſimum laudat. Ego multum video recedi a veſtigiis lectionis, ſi

pro *Parrhasius*, *Pyreicus* legamus. Præterea quare in artificum illa enumeratione omnium principem Parrhasium prætermisisset? Quare melius est tantum artificem hic securum in suis sedibus relinquere, quam illi tantam iniuriam facere. pro *parua* autem lego, *parta*. Partam artem Parrhasij vocat eam, cuius ipse repertor fuit, nẽpe symmetriam picturæ, argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris, quæ est picturæ summa subtilitas. Is ea primus excogitauit, vt ait Plinius. Quare ad hunc locũ intelligendum lege amplius Plinium libro quinto & tricesimo. Atque Beroaldum cum sua emendatione *μακραὶ κλαίειν τὴν κεφαλὴν* iube. Potest & legi, *prima*. hoc est *ἰδιάζουσα*. Et fortasse melius. A

17 ARGVMENTA *Magis*] Argumenta sunt formæ ipsæ & sigilla. vt & Seruius velle videtur in Aspidopœia Virgilij, in illud, *Argumentum ingens*. Ego in vetustissima historia martyrum inueni: *quadrigas solis cum argumentis*.

18 AT *Myos exiguum*) Noster liber corrupte, *At mirum exiguus*.

21 SVNT *quibus Elea*) Noster liber, *Est quibus Eleæ*. B item, *Est quibus in celeres*. Hellenismus ἔστιν οἷς ἦσαν. hoc est, quibusdam.

Pag. 224, 8 TOTA *sub exiguo*) Mallem, *Tuta*. Supra in eandem sententiam:

Tranquillo tuta descendis flumine cymba.

9 NON *flebo in cineres*] Cineres paternos mire dixit pro cineribus, quibus caussa pater fuit Oedipus. Notum propter imprecationes Oedipi filios mutuis se vulneribus confecisse.

10 PRAELIA *clade pari*) Allusum ad prouerbium, *Καδμεία νίκη*.

13 MOENIA *quum Graio Neptunia pressit aratro*) Peregrinam litem Romano iure decidit. Nam illud plane Romani iuris est. Horatius: - *imprimeretque muris*

Hostile aratrum exercitus insolens.

16 ET *cecinisse modis Coe poeta tuis*) Castigatio Beroaldi, *Coe*. Antea, vt & in scripto nostro, *dure*. Minimo negotio potuit, *pure*. Ita ergo repone. Purum poetam Philetam intelligit, cui in mollitie carminis primas dat, vt supra:

A *Tu ſatius muſis meliorem imitere Philetan.*

Hoc etiam videtur feciſſe Hermeſianax, quum ait:

οἶσθα δὲ καὶ τὸν ἀοιδὸν, ὃν Εὐρυπύλου πολιῆται
κῷοι χάλκειον θῆκαν ὑπὸ πλατάνῳ
Βιττίδα μολπάζοντα θοὴν περὶ πάντα Φιλητᾶν
ῥήματα, καὶ πᾶσαν ῥυόμενον λαλιήν.

18 ET *mihi ſacra ferant*] Noſter, *dona ferant.*

Pag. 225, 4 ET *manibus fauſtos ter crepuere ſonos*] Plaudentes enim dicebant, io Natalis. vt Io Saturnalia, ſupra ex Arriano.

12 ET *poſcentes iuſta*) Iuſta, τὰ νόμιμα, τὰ ἱκνούμενα, vt iuſta funebria.

13 AC *primum pura ſomnum*) Perſius: - *Et noctem flumine purgas.* *Eunapius in Aedeſio:* Ἔντε οὖν παῖδα καλεῖ, τὴν ὄψιν τε τὸ πρόσωπον ἀπονίψασθαι τῷ ὕδατι βουλόμενος. Somniauerat autem ille.

26 PVBLICA *vicinæ perſtrepat ara viæ*) In noſtro, *aura.* & fortaſſe melius. Eſt autem hypallage Propertio familiariſſima, pro, Aura perſtrepat publicæ viæ. Si retinemus *ara*, in-

B telligetur eos κωμάζειν ad aram, quæ proximo compito erat. Sic Dio de Iulia Auguſti filia: τὴν μέν τοι Ἰουλίαν τὴν θυγατέρα ἀσελγαίνουσαν οὕτως, ὥστε καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπ' αὐτοῦ γε τοῦ βήματος καὶ κωμάζειν νύκτωρ καὶ συμπίνειν, &c.

28 QVEM *granibus pennis*] At Horatius non ſorte, ſed mercede bibendi: -- *Dicat Opuntiæ*

Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat ſagitta.

Pag. 226, 20 TAM *dura traheret*] Sic alibi:

Teſtis erit Dirce tam vero crimine ſæua.

Pag. 227, 8 VNA *Philippeo ſanguine aduſta nota*] Malo, *inuſta.* Et omnino ita legendum.

13 FOEDAQVE *Tarpeio conopea tendere ſaxo*] Et Horatius ſuper eadem hiſtoria:

Interque ſigna, turpe, militaria
Sol aſpicit conopeum. Conopeũ proprium Aegyptiorũ, qui culicibus acriter infeſtantur. Nam propter paludes Nili, & maritima Ægypti eorum ibi magna copia. Plinius libro nono, capite ſeptimo, & quadrageſimo: *Adeoque,*

nihil non gignitur in mari, vt coponarum etiam æstiua animalia, pernici molesta saltu, aut quæ capillus maxime celat, existant. Lege : *vt conopeorum etiam* Conopeorum animalia sunt οἱ κώνωπες, culices. Ait Plinius etiam pisces infestari culicibus,& pedibus. Nam animalia, quæ capillus celat, sunt φθεῖρες.

30 AT *Decius misso*] Vide num inuersum ac præpostere positum sit, pro : *Admisso Decius*. Quid sit admittere equum, nemo paulo doctior ignorat.

Pag. 228,4 AVT *vbi Pompeia*] Noster, *Aut modo Pompei.*

27 QVVM *sit luxuriæ Roma magistra tuæ*] Hæc non sunt nauci: sed omnia spuria, & a correctoribus iandudum supposita. Nam eandem falsam scripturam retinet liber noster. Atqui aliter scripserat Propertius, nisi nos fallit coniectura nostra. Censemus enim ita scripsisse:

Quid faciet nullo munita puella timore,
Quum sis luxuriæ norma magistra tuæ?

Quid, inquit, faciet puella libera mariti imperio, quum illi maritus præeat viam luxuriæ? Non erit mirum, a puella virum relinqui, a quo prius ipsa relicta sit: Habet exemplum domi, quod sequatur.

Pag. 230,3 QVAE *viua sequatur Coniugium*] Hoc est, coniugem. Supra: - *& totum femina coniugium*. Iuuenalis,

-*sed nec* *Electræ iugulo se polluit, aut Spartani*
Sanguine coniugij -

19 ATQVE *hinuli pellis*] Laborat a syllabis versus, etiam in nostro. Sed τὸ ATQVE additum a pædagogulis. Legendum vero:

Hinulei pellis totos operibat amantes. Horatius:
Vitas hinuleo me similis Chloe.

22 NEC *fuerat nudas*] Alibi:

Magnam Tiresias adspexit Pallada vates,
Fortia dum posita Gorgone membra lauat.

Vide καλλιμάχου λουτρά. Nota est & fabula Actæonis. Inde Ouidius: *Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ.*

23 CORNIGER *Idæi*] Theocritus:

πολλάκι ταὶ οἶες ποτὶ τ' αὔλιον αὐταὶ ἀπῆνθον
χλωρᾶς ἐκ βοτάνας - -

A 16 PRAEBEBANT *vestris verba benigna focis*] In nostro est, *verba secunda*. quæ recta est lectio. hoc est loquebantur ipsis sermone secundo. οὔελον est in ea significatione apud Græcos vsurpatum. Legendum autem VERSIS, non VESTRIS. Verrere focum. Nam mensis sublatis, verso foco, tempore hiemis ait eos verba inter se serere consuesse.

Pag. 231, 15 NEQVE *enim Ilia quondam*] *Ilia*, pro Iliensis. Sic vetus interpres Virgilij annotat a Plauto dictum, Hector Ilius, pro Iliensis.

25 INTER *luctantes nuda puella viros*] Idem Plutarchus Lycurgo. Item Ouidius:

More tuæ gentis nitida dum nuda palæstra
Ludis, & es nudis mista puella viris.

At Euripides non γυμνὰς sed γυμνοῖσι μηροῖς. id quod δωριάζειν dicebant. Eius verba hæc ex Andromacha:

αἳ ξὺν νέοισιν ἐξερημοῦσαι δόμους
γυμνοῖσι μηροῖς, καὶ πέπλοις ἀνειμένοις
δρόμους, παλαίστρας τ' οὐκ ἀνασχετοὺς ἐμοὶ
B κοινὰς ἔχουσι - -

26 QVVM *pila veloces fallit*] Legendum:

Quum pila veloci fallit per brachia iactu. Sic supra:
Hoc magis accepta fallit vterque fide. λανθάνει.

Pag. 232, 2 ET *modo Taygeti*] Præpostere hæc posita sunt. Nam præcedens distichon, *Qualis Amazonidum*, sequi debet.

17 EST *neque odoratæ*) Repone, *adoratæ*, vt referunt vestigia priscæ scripturæ. Neque ita se continet domi, vt ibi adoranda sit, tanquam τεμβρωδὶ ἱερά.

27 VT *mihi prætextæ pudor est velatus amictu*] Hæc non conueniunt, prætexta, & libertas noscendi amorem. imo deposita prætexta tunc libera toga sumebatur. Sed quid in re tritissima moror? Hic sane legendum:

Vt mihi prætextæ pudor exuelatus amictu,
Et data libertas noscere amoris iter,
Illa rudes animos. -

Exuelatus, & euelatus, idem. exiocari, eiocari. Idē Persius:

- totaque impune Saburra
Permisit sparsisse oculos mihi candidus vmbo.

Pag. 233, 25 LITORE *sic tacito*] Lege, *Litore si tacito.*

Pag.234,10 CANDIDA *qua geminas ostendunt culmina turres*) A Miseret me Beroaldi, qui turres interpretatur columbaria. Atqui fallitur, quum hic tantum intelligatur de Tibure. Ait Tibur ostentari prope Cataracten Anienis. Strabo: ἐν ὄψει δέ εἰσι τοῖς ἐν ῥώμῃ Τίβουρά τε καὶ τοῦσκλον, καὶ πραίνεστος. Τίβουρα μὲν, ᾗ τὸ ἡράκλειον, καὶ ὁ καταῤῥάκτης, ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὁ ἀνίων ἀφ᾽ ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα βαθεῖαν καὶ κατ᾽ ἄλση πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. ἐντεῦθεν δὲ διέξεισιν εὐκαρπότατον παρὰ τὰ μέταλλα τοῦ λίθου τοῦ Τιβουρτίνου. Quæ disertim auctorem nostrum interpretantur, vt Beroaldo nugas desinere per me quidem liceat.

Pag.235,1 ET *tibi per mediam bene olentia flumina Naxon*] Lege *beneolenti flumine.* Naxos beneolenti flumine, vt *-domus sanie dapibusque cruentis.* Ita autem interpungendum:

Et tibi per mediam beneolenti flumine Naxon,
Vnde tuum potant Naxia *turba merum,*
Candida laxati [illegible]*nerato colla corymbis,*&c.

10 FVNDET *ad Idæos*) Lege, T*undet.*

18 CLAVSVS *ab vmbroso*) Melius liber noster, P*lausus.* FVMIDA autem potius, quam HVMIDA legerim. B

22 DEXTRA *quum quæreret vrbes*) Hic censebat legendum *conderet vrbes* Beroaldus. Sed eius hæc censura non obtinuit. & merito. Nam *quæreret vrbes*, est, quum domaret, reciperet. Ad verbum Galli, *conquestoit les villes.*

26 HIS *pressus Stygias*) Mirum est Propertium contra receptam opinionem, atque adeo contra verum scribere Marcellum in aquis Baianis submersum interijsse, quum constet ab Antonio Musa medico aquarum frigidarum lotionibus enectum fuisse. Dio libro tertio & quinquagesimo loquens de Augusto ægroto: καὶ αὐτὸν μηδὲν ὅ,τι μηδὲ τῶν πάνυ ἀναγκαίων ποιεῖν δυνάμενον ἀντώνιός τις μούσας ψυχρολουσίαις ἀνέσωσε. Infra post: ὁ δὲ δὴ μάρκελλος νοσήσας οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ μούσα τρόπον θεραπευόμενος ἀπέθανε. Nam Musæ, & [illegible]us fratris Euphorbi inuentum fuit, a balineis frigida multa corpora adstringi, inquit Plinius libro quinto & vicesimo, capite septimo. Quare Horatius scribit:

- - nam mihi Baias

A *Musa superuacuas Antonius. & tamen illis*
Me facit inuisum, gelida quum perluor vnda
Per medium frigus. sane murteta relinqui,
Dictaque cessantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni vicus gemit, inuidus ægris,
Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent
Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.

In quibus vides Antonij Musæ ψυχρολουσίας, quas ipse instituit. Quare credibile verum esse iisdem frigidis Marcellum quum curare vellet, occidisse. Sane Seruius disertim scribit eum in Stabiano periisse. Quod quum ipse dicat, suspicor, quum ex præscripto Antonij frigida lauaret, enectum fuisse in eo fonte, qui Dimidia vocabatur, frigidissimo. Plinius libro vno & tricesimo: *Et quæ vocatur Acidula ab Theano Sidicino quatuor M. pass. hæc frigida. item in Stabiano, quæ Dimidia vocatur.* Quid ergo? tam illustris capitis interitus ignoratus fuisset & Propertio, viro & proceribus ipsis atque adeo Augusto ipsi notissimo? Minime. B quid ergo? voluit gratificari ei, quæ de eius morte suspecta fuit, Liuiæ Augustæ. quæ quum videret Marcellum ita omnibus carum esse, vt describitur a Virgilio in sexto magni operis, muliebriter atque impotenter ζηλοτυπήσασα curauit eum clandestino mortis genere de medio tollendum. Dio: αἰτίαν μὲν οὖν ἡ λιβία τοῦ θανάτου τοῦ μαρκέλλου εἶχεν, ὅτι τῶν υἱέων αὐτῆς προετετίμητο. Scribit Dio id, quod ego non dubito. Quin Cæsar ipse in oratione in tralatione funeris Marcelli, illum in Minture monte deuotum fuisse dicit. Auctor vetus Virgilij interpres, quem habet P. Daniel meus. En igitur δῶὲλάβεια, aut κακόηθες Propertij, sed potius δῶὲλάβεια, qui mortem Marcelli deflens, maluit mendax Liuiæ adulari, quam verum dicendo sibi periculum creare. Beroaldus autem, qui iactat se primum omnium huius Elegiæ sensum aperuisse, quam recte eam gloriam sibi vindicet sine iis, quæ nunc nos primi protulimus, omnibus palam est.

29 MATER & *amplexum*] Noster, *amplexos.* Lego, *amplexo.* Quid profuit illi amplexo. Intelligit adoptatum a Cæsare. Nam ante larem domesticum & adoptiones fie-

bant, & libera toga ſumebatur, & alij eiuſmodi ritus obibantur. A

Pag.238,24 SPLENDIDAQVE *a docto*] Is eſt, ni fallor, Hoſtius, qui bellum Iſtricum carmine ſcripſit, a quo multa accepit Virgilius, vt teſtimonio Macrobij cognoſcimus. Cynthia autem iſta, vt nos docent Apuleius, & Sidonius, Hoſtia vocabatur.

30 TV *quoque qui æſtiuos*] Præpoſtere hoc legitur. Nam diſticho, *Nox mihi prima venit*, ſubiiciendum eſt.

Pa.239,4 HAEC *amor*) Et hoc quoq; præpoſtero ordine legitur. Nam ſubiungendũ itidẽ diſticho, *Quam multæ ante meis.*

24 EXTREMO *dormit amica*] Lege, *amicta*.

Pag.240,11 DEMOSTHENIS *arma*] Petronius - *& ingentis quatiat Demoſthenis arma.*

22 DINDYMVS *& ſacræ fabricata inuenta Cybeles*] Intelligit fabricas, quæ pulcherrimæ erant in eo oppido. περιφραστικῶς enim Fabricata inuenta ſunt Fabricæ ipſæ. Strabo de Cyzico: τρεῖς δὲ ἀρχιτέκτονας τοὺς ἐπιμελουμένους οἰκοδομημάτων τε δημοσίων καὶ ὀργάνων, τρεῖς δὲ καὶ θησαυροὺς κέκληται, &c. Cybelæ autem fabricas vocat: quia oppidum illud Cybelem colebat. vnde Cyzicon Nicander vocat ὀργαστήριον ἄστεω. Quod corporati fabrorum Cyzicenorum videntur ſacri Cybelæ, & Atti fuiſſe. ὀργαστήριον enim, eſt ἐργαστήριον, vt ὀργάνη ἀθηνᾶ, eſt ἐργάνη. At interpres vetus Nicandri ignorauit, quid eſſet ὀργαστήριον. Qui locus hunc Propertianum interpretatur. B

23 RAPTORISQVE *tulit qua via Ditis equos*] Proſerpinæ tutela Cyzicum. quod ex Plutarcho in Lucullo cognoſcimus. item ex Epigrammate:

> *Ennææ Cererem nurus frequentant:*
> *Raptam Cyzicos oſtreoſa diuam.*

Pag.241,2 ET *qua Gygæi*] Neſcio quis auctor fuit tam ineptæ lectionis. vt neque illius, quam Beroaldus ait ſe inueniſſe in ſuo libro, *Si qua olorigeri*. Hæc omnia ſtolidorum & oſcitantium hominum commenta ſunt. Noſter liber: *Et ſi qua origæ.* minima licentia lego:

> *Et ſi quadrigæ viſenda eſt ora Cayſtri.*

Quadrigã Cayſtri vocat quatuor nobiliſſimas vrbes, Ephe-

A fum, Smyrnam, Colophonem, Miletum. Hæ enim quatuor illo tempore nobilifsimæ vrbes Afiæ erant. Et quia Ephefus earũ clarifsima eft, fita ad Cayftrum, propterea Cayftri quadrigam dixit ab earum principe Ephefo. Non eft nouum quadrigam, bigam, trigam a Latinis numeros quaternarium, binarium, ternarium more Græcorum vocari, qui eodem modo συνωρίδα, τετρωρίδα dicunt. Sic Marcellus Empiricus quadrigam vocat τὸ τετραφάρμακον medicorum. Sic vetus poeta:

Triga mihi paucos inter dilecta fodales.
Triga fodalitii pars bene magna mei.

Varro. *Igitur initiorum quadrigæ, locus, & corpus, tempus, & actio. Initiorum quadrigæ*, hoc eft quatuor initia. Vide quam elegantem locum corruperant.

10 HIC *Anio Tiburte*] Repone ex antiqua fcriptura, *Tiburne*. Eft adiectiuum, Tiburnus Anio: vt Tufcus Tiberis, Carnutus Liger Tibullo.

eo. CLITVMNVS *ab Vmbro Tramite*] Trames eft filua B aliquando apud fcriptores. Supra:

Et fi forte meo tramite quæris auem.

A filua ait oriri Clitumnum: quod egeftus a Vadimonis lacu abforbetur intra fpecum filuis obfitum: & aliquanto poft oculis redditur. atque illud putatur effe caput Clitumni. Vide quid fupra de eo diximus.

12 ALBANVS *lacus & focii*) Vetus fcriptura:

Albanufque lacus focii Nemorenfis ab vnda.

Et recte. nam vterque lacus, Albanus, & Nemorenfis ab ijfdem fontibus.

13 POTAQVE *Pollucis*] Iuturnam recte his adiungit, cuius fcaturigines cum aliis fontibus communes funt lacubus Albano, & Nemorenfi. Strabo: καὶ μὲν οὖν πηγὰς ὁρᾶν ἐστὶν ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληροῦται. τούτων δ' ἐστὶν ἱέρεια καλουμένη δαίμονός τινος ἐπώνυμος. Lege: ἥτερα καλουμένη Sic vocat Iuturnam. Salubrem vocat, quod ex ea valetudinis cauffa biberent. vnde a iuuando dictam putat Varro. *Nympha Iuturna, inquit, quæ iuuaret. itaque multi ægroti propter id nomen hinc aquam petere folent.*

15 ITALA *portentis nec fuit*] Lego, *furis*. Ita & liber no-

ster. Hoc argumentum persequitur maximus Maro in Georgicis:

Illic & tigres absunt, & seua leonum Semina.

26 HAEC *tibi Tulle parens*] Hic Tullus, vt apparet, proconsul Bithyniæ fuit. vnde supra:

Tu patriæ meritas conare anteire secures.

29 CONIVGIS *aptus amor*] Noster, *altus amor*. Catullus:

Sed tuus altus amor baratro fuit altior illo.

Pag. 242, 18 ET *ponit duras inter ephemeridas*) Ouidius imitatus est: *Inter ephemeridas melius, tabulasque iacerent,*

In quibus absumtas fleret auarus opes.

ἐφημερικαὶ δέλτοι. Calendarium etiam vocari, nemo ignorat exemplo Calendarij fœneratorum. Sic etiam Calendarium, & Ephemerides etiam hodieque vulgo, pro tabulis fastorum, aut Lunaribus astrologorum. Vnde ea Manaca aliquando dicta ostendimus, articulo Arabico, & voce Græca, quam tamen Latini inflexione suam fecerant. μανιακός, Maniacus, seu Manacus. Βαρδιαῖος, Bardiacus. σπαρτιαῖος, Spartacus. Nam Spartiæum etiam in quibusdam historicis in manu scriptis libris semper legitur. At illa vox *Almanac*, quanuis Arabes suam vsu fecerunt, tamen non hodie atque heri eam agnouerunt, sed diu est, postquam hoc factum est. Porphyrius in Epistola ad Anebo Aegyptium, citante Eusebio: τάς τε εἰς δεκανοὺς τομὰς καὶ τοὺς ὡροσκόπους, καὶ τοὺς λεγομένους κραταιοὺς ἡγεμόνας, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς ἀλμενιχιακοῖς φέρεται. Hæc igitur Ephemeridas etiam vocabant, vt & hodie. Iuuenalis:

In cuius manibus seu pinguia succina tritas

Cernis ephemeridas — Alioqui vt diximus, sunt quotidiana familiæ. Iuuenalis — *longi relegit transacta diurni.*

22 ET *dominum Esquiliis*) Apuleius: *Siquis a fuga retrahere, vel occultam demonstrare potuerit fugitiuam regis filiam, Veneris ancillam nomine Psychen, conueniat retro metas Murcias Mercurium prædicatorem.*

Pag. 243, 6 ECCE *coronatæ*) Vt:

Puppibus & læti nautæ imposuere coronas:

12 RISVS *eram*) Noster, *visus*. Male vero quædam editiones, & liber noster hæc diuellunt a superioribus.

IN

A IN LIBRVM IIII. SEX.
AVRELI PROPERTI.

Pag. 244, 20 PVLPITA *solennes non oluere crocos*) Omnes norunt hunc morem: sed tamen, vt quis aut qualis fuerit, nesciant. Fiebat autem id per expreßiones machinarum, vt hodie in Italia exprimitur aqua epitonijs versis etiam in aridißimis locis, quum aquam intus antea immissam latentibus fistulis alte exprimunt. Seneca Epistola vna & nonagesima: *Quemadmodum in immensam altitudinem crocum latentibus fistulis exprimat*. Idem Quæstionum libro secundo: *Numquid dubitas, quin sparsio illa, quæ ex fundamentis mediæ arenæ crescens in summam altitudinem amphitheatri peruenit, quin intentione aquæ fiat?* Sparsionem vocat, vt Glossarium *Sparsio* κροκόϐεχνσις. Apuleius libro nono: *Tunc de summo montis cacumine per quandam latentem fistulam in excelsum prorumpit vnda croco diluta, sparsimque defluens pascentes circa capellas odorato perpluit imbre, donec in meliorem* B *maculatæ speciem canitiem propriam luteo colore mutarent.* Exprimebatur & sparsio illa ex sigillis quibusdam, quæ totis membris illam emittebant. Lucanus:

Vtque solet pariter totis se effundere signis
Corycii pressura croci. sic omnia membra
Emisere simul rutilum pro sanguine virus.

24 QVALIA *nunc curuo*] Melius editiones nonnullæ, *curto*. Confudit Octobris equi sacrificium cum Palili sacro. Nam vtroque equus immolabatur. sed Palili quotannis, illo, quinto quoque anno, cuius cauda Cauiar vocabatur. vide Festum *Cauiares hostiæ*, & nostra in illum locum. Curtus equus est aliqua parte sui mutilus, sed præsertim caudâ, vt hic in Cauiari sacrificio.

Pag. 245, 7 PRIMA *galeritus*] Lege *Lucmo*. Is est Lucumo.

14 HAC *vbi Fidenas longe erat ire vias*) Lege *via*. Hac vbi longe via erat ire Fidenas. *Longe via*, longinqua via. Supra exposuimus.

17 HVC *melius profugos*) Tibullus:

Tunc se Troia quidem mirabitur, & sibi dicet
Vos bene tam longa consuluisse via.

Bassus Lollius Poeta:

ἀλλά σοι Αἰνεία στόλος ἱερὸς Ἰταλὸν ἤδη
ὅρμον ἔχει πάτρης φροίμιον ἠοανίης.
ἐς καλὸν ὤλετο πύργος ὁ Τρώϊος. ἦ γὰρ ἐν ὅπλοις
ἠγέρθη κόσμου παντὸς ἄνασσα πόλις.

A

Pag. 246,16 HAS *mens ad metas sudet*) Huc inserendum distichon, quod infra legebatur: *Dicam, Troia cades & Troica Roma resurges.* Canam, inquit, fortunã & caducæ, & recidiuæ Troiæ. Canam ἰλίου ἅλωσιν, & aduentum Aeneæ in Italiam, quæ fuit τροίας παλιγγενεσία.

18 ET *maris & terræ*) Quæ omnia exequitur Virgilius tertio.

21 ACCERSIS *lacrimis cantus*) Beroaldus mutauit: *Aduersis musis cantas*. Si omnibus hoc modo omnia peruertere in bonis scriptoribus licet, nihil est quod in illorum scriptis difficultatem nobis pariat. Noster, *Arcessis lacrimis Charites.* Quod ego mutare non ausim. Prouerbium esse videtur, vt contra mœstis dicebant, θύε ταῖς χάρισιν. auctor Laertius, & Eunapius.

2, BABYLONIVS *Horos*) Non a patria, sed a professione Babylonij & Chaldæi sunt Genethliaci.

B

post 30. vers. FELICESQVE *Iouis*) Duo disticha quæ hic legebantur, quo pertineant, infra suo loco dicemus.

Pag. 247,5 GALLVS *at in castris*) Inepte hæc refert ad Cor. Gallum poetam Grammatista ille, qui Virgilij vitam ex multis auctoribus tanquam centonem consarcinauit.

9 IDEM *ego quum Cinaræ*) Ea est, quã amauit Horatius.

18 TRAMES *& a zonis*] Sequi debent duo illa disticha supra alieno loco posita: FELICESQVE IOVIS STELLAE.

19 FELICESQVE *Iouis stellas*) Lego *stellæ*. dixit enim *Aspicienda via est cæli.* Stellæ ergo aspiciendæ.

22 LOTVS *& Hesperia*] Capricorno partes Occidentis assignantur. auctor Manilius. Horatius,

-- quid tyrannus Hesperiæ Capricornus oræ.

Idem intelligit Horatius, quod Propertius, & Manilius. Et tamen argutãtur homines venusti, qui subtiliter hæc scrutantur, atque aiunt ab Horatio in honorem aut adulationem potius Augusti dictum: quia Augustus natus sub eo

signo. vnde etiam nummum Capricorni signo cusum
A emiserit. Quæ sunt meræ nugæ, nequid asperius dicam.

Pag. 248, 4 MENTIOR *an patriæ*] Quasi in finibus tantum Vmbriæ esset. Horatius,

- Venusinus an Appulus, anceps. Catullus:
O funde noster seu Sabine, seu Tiburs.

7 SCANDENTIS Q. *axis*) Axem pro climate aut tractu posuit. Iuuenalis: *Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.* Nam & hic axes, vt ibi pro collibus aut cliuis editis. At docti viri hic nescio quem Asim legunt, & Asisium intelligunt. Quid mouit eos? primum hæc est vitiosa scriptura. Nam, *auserat, Isionides, fissa, Polysena,* pro *auxerat, Ixionides, fixa, Polyxena* scribebant imperiti librarij. Itaque hic quoque *Asis* pro *Axis*. Non ergo hac parte obtinebunt. Deinde quomodo Asis pro Asisio? Hæc profecto nimis violenta esset apocope. neque enim Latinis, qui musas colunt seueriores licet, κρῖ aut δῶ dicere. quanquam Ennius voluit eorum imitatione sibi licere, *endo suam do.* Quid ergo? Proculdubio hactenus ignorata fuit patria Propertij. Nam quod Mæuaniam, quæ hodie *Beuania* dicitur, putant, fal-
B luntur. Non enim hic Mæuania pro oppido ipso, sed pro extensa planitie accipitur, quæ ab oppido nomen accepit. Silius lib. VI. *- colles Vmbros, atque arua petebat*

Annibal, excelso summum qua vertice montis
Deuexum lateri pendet Tuder, atque vbi latis
Porrecta in campis nebulas exhalat inertes,
Et sedet ingentem pascens Mæuania campum
Dona Iouis. - -

Hic Silius non pro oppido quod in planitie situm est, sed pro planitie ipsa in quo oppidum Mæuania est, accipit. Et libro octauo:

His vrbes Arna, & latis Mæuania pratis. Statius,
- nec si vacuet Mæuania valles,
Aut præstent niueos Clitumna noualia tauros.

Sic igitur hic Mæuania est porrecta campi planities, in qua est lacus Vadimonis, quem ipse vocat lacum Vmbrum. Porro quum poeta manifeste dicat patriam suam in colle sitam quomodo Mæuania, quod oppidum in planitie situm est, erit eius patria? Non igitur est Mæuaniensis, ab

oppido Mæuania. sed Mæuanas a planitie Mæuaniæ. A
Nam alij sunt Mæuanienses, alij Mæuanates. Quum igitur ipse aperte dicat se Mæuanatem, quia dicit patriam suam ad campos Mæuaniæ esse: Mæuaniensis autem esse non possit, quia Mæuania, vt dixi, in plano est, patria autem Propertij in cliuo fuit: quæramus, quænam ea esse possit. Scribit Strabo de hoc tractu: κατὰ δὲ θάτερα μέρη ἀμερία καὶ τοῦδερ εὐκλεὴς πόλις, καὶ ἴπρον πλησίον τούτου δὴ τῆς ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. Noli dubitare, quin Ameria sit patria Propertij. primum, quod sita in colle: deinde quod antiquam vocat. Nam Cato scripsit conditam ante Persæ Macedonis bellum annis nongentis sexaginta quatuor. auctor Plinius. Præterea & illud mire conuenit, quod ait patriam suam despectare lacum Vmbrum. qui lacus non alius est, quam ille Vadimonis lacus veteribus celebratus. Hoc plane cognoscitur epistola Plinij Cæcilij ad Gallum libro octauo. *Exegerat*, inquit, *prosocer meus, vt Amerina prædia sua inspicerem. hæc perambulanti mihi ostenditur subiacens lacus nomine Vadimonis*, &c. Vides Ameriæ lacum esse Vadimonem. Sed quare inuidit posteritati nomen patriæ suæ? Fecisset, si potuisset. sed syllaba contumax repugnat. Non potuit includere in Heroicum versum *Ameria.* non enim proceleusmaticum admitteret genus illud carminis. sed nec Vadimon potuit hic locum habere, non magis quam Tuticanus, de quo conqueritur Ouidius. Nam *Vadimon* Creticus est. Sic fine monobibli tantum dixit: B

Proxima subiecto contingens Vmbria campo
Me genuit, terris fertilis vberibus.

Non enim satisfacit, quod se Vmbrum dicit: quum in Vmbria plura sint oppida. sed conijciendum dat illis, qui gnari eorum tractuum sunt, quum dicat esse vicinum agro Perusino. Sic Horatio dicente:

Venimus oppidulum, quod versu dicere non est.

gnarus locorum eius tractus, non dubitabit esse Equotitium. Item Lucillius quum ait,

- Seruorum festu' dies hic,
Quem versu hexametro non plane dicere possis.

non potuit dicere Sigillaria. Quare & cuias esset Propertius, & quis sit lacus Vmber, & quæ hic accipienda sit Mæ-

uania, primi indicauimus: ne forte quiſpiam aut vitam Propertij, quæ ab inepto homine ſcripta eſt, ſecutus, Aſiſinatem dicat: quamnis ne ita quidem efficeretur Aſiſinatem eſſe, quū aliud ſit Aſis, aliud Aſiſium. neque putet Mæuanienſem eſſe, quod hic Mæuaniæ ſit mentio. in montanis enim patriam ſuam ipſemet conſtituit. Denique meo periculo Amerinum Propertium omnes fuiſſe mihi concedant, neceſſe eſt. In Strabonis exemplo ſuperius a nobis producto, verba ipſius ſcriptoris emendauimus. Nam pro ὀύελκὶς verbo nulli precij, quod hodie vulgo excuditur, ὀύκλεὴς legimus, ita poſtulante ſententia, & ſubſcribente Silio, libro decimo:

- - pauperque penatum,
Sed domus haud obſcura Tuder notuſque per Vmbros
Bellator populos. -

eo SCANDENTIQVE *axis*] Ergo axem editum collem, vt ſupra ex Iuuenale: aut tractum. Statius:

- ire polo nitidoſque errare per axes Viſus. - Silius:
- - aut axe relicto
Heſperio patrias exul luſtraret arenas.

B Supra etiam patriam ſuam in colle ponit.

Scandentes ſiquis cernet de collibus arces
Ingenio muros æſtimet ille meo.

Oportet fuiſſe inſigne opus illud mœniorum Ameriæ. Nam idem prope repetit:

Scandentiſque axis conſurgit vertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.

Quanuis nobiliſſimi muri per ſe, tamen nobiliores facti ingenio tuo. Sane hodie quædam ſuperſunt eorum murorum reliquiæ, immanibus ſaxis quadratis, qualia ſunt hodie in mole Adriani Romæ, præſtantiam eorum teſtantibus. Ameria, vt ſciunt non penitus ἀχωροχεάφιλοι, hodie *Amelia* dicitur. Ego homo Tranſalpinus Italos homines, atque adeo ipſos Vmbros patriam Propertij docui.

10 ET *in tenues cogeris ipſe lares*] Cogi in tenues lares eo modo dicitur, quo cogi in ordinem.

12 EXTVLIT *exultas pertica triſtis opes*] Quid doctos viros mouit, vt perticam pro haſta acciperēt, & inde Propertij bona haſtæ ſubiecta a ſectoribus dicerent? Nam

eodem modo loquens sua assignata veteranis fuisse innuit. A Val. Cato:

Pertica quæ nostros metata est impia agellos.

Non ergo Beroaldus, neque illum sequuti, intellexerunt, quid interesset inter perticationem, & subhastationem. tantum profecto, quantum inter prædia proscripta, & assignata. Metatos ergo agros suos intelligit. Sic apud Horatium accipiendum - *metato in agello.*

23 ET *bene quum fixum*] Vnco in gulam impacto in forum, deinde in scalas Tiberis abijciebantur nocentes. Dio de Seneca: ἐπειδὴ γὰρ τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ θανατουμένους ἀγκίστροις τισὶ μεγάλοις οἱ δήμιοι ἐς τὴν ἀγορὰν, κἀνταῦθα εἰς τὸν ποταμὸν ἔσυρον, ἔφη τὸν Κλαύδιον ἀγκίστρῳ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνενεχθῆναι.

Pag.249,30 CLAMABIS *capiti vina subisse meo*] Ita melius, quam *subesse*, quod scriptum extat in nostro. Nam subire est aptum illi rei, quod Græci ἅπτεσθαι. In monobiblo:

Acrius illa subit, Pontice si qua tua est. Item alibi:

Neu subeant labris pocula nigra tuis. B

Ouidius libro primo ματαιοτεχνίας.

Nyctileum patrem nocturnaque sacra precare,

Ne iubeant capiti vina nocere tuo. Lege,

Ne subeant capiti vina nociua tuo.

Nam vulgata lectio inepta.

Pag.250,3 EST *etiam aurigæ species Vertumnus*] Desultorem aurigam ait Vertumnum appellari. quod nusquam leges.

26 HAEC *spatiis vltima meta meis*] Noster, *vltima creta.* Ac nescio an in monobliblo ita legendum sit:

Illa fuit lacrimis vltima creta meis.

Et sane aliter Propertium scripsisse non puto. Seneca: *Hanc quam nunc in Circo cretam vocamus, antiqui calcem vocabant.* Putat Seneca, vt apparet, cretam postea dictam esse, quæ antea calx erat, quia & creta & calx apta sunt designandis albo spatijs. At mihi non ita videtur. Nam Calx vltima in homine, ab eo vltimum quodque calx. Sic Græcis πτέρνη In Glossis Græcorum: πτέρνης, τῆς παρείας τοῦ βίου. Marcellinus non semel prouerbialiter dixit, vltra calcem currere. Et libro vicesimo octauo, vltra plantam euagari,

A pro eodem dixit, eadem mataphora, quasi cognata sint Planta,& Calx.

Pag.251, 8 TE *modo munito Sericus*] Hæc est Beroaldi emendatio, quum editiones haberent, *Henricus hostis*, at noster, *Beticus*. Nullam opem afferre possum.

Pag.252, 2 ET *Tyria in gladios*] Vocat gladios *καταγματα*, & tracta lanea, a similitudine.

4 QVOT *sine aqua Parthus millia currat equus*] Aut *eques* legendum est, vt intelligatur de tolerantia Parthorum in expeditionibus aut si *aqua* legimus, aliter interpretandum. Sane optima videtur lectio, si *eques* legamus. Dio de Parthis libro quadragesimo: καὶ ὁ οὐρανὸς ὁ ὑπὲρ αὐτῶν ξηρότατός τε ὤν, καὶ ἰκμάδα οὐδὲν ἥκιστα ἔχων ἀτονωτάτας σφισὶ τὰς τοξείας, πλὴν τοῦ πάνυ χειμῶνος, παρέχεται. καὶ διὰ τοῦτο τὴν ὥραν ἐκείνην οὐδαμῇ στρατεύονται, τὸν δὲ δὴ λοιπὸν ἔτει δυσμαχώτατοι ἔν τε τῇ σφετέρᾳ, καὶ ἐν τῇ ὁμοιοτρόπῳ εἰσί. τόν τε γὰρ ἥλιον φλογωδέστατον ὄντα ἀνέχονται τῇ συνηθείᾳ, καὶ τῆς ὀλιγότητος, τῆς τε δυσχερείας πότου πολλὰ ἀλεξιφάρμακα ἀνευρήκασιν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου μὴ χαλεπῶς τοὺς εἰς τὴν χώραν αὐτῶν εἰσ-

B βάλλοντας ἀμύνεσθαι. Hæc mirifice mentem poetæ aperiunt, si EQVES legamus. quod puto verum esse. Nam si EQVVS legamus, audiamus equisones nostros, qui dicunt nihil esse periculi equo exercito a siti, vt a fame. Aliter puto, si *equus* retinemus, interpretandum. hoc est: Quot millia equus Parthorum currat sine strigatione. hoc est, vt interquiescat. Nam strigant, seu interquiescunt equi in longis itineribus mingendi caussa. veteres vero aquam honeste pro vrina posuerunt. Petronius: *Nec fefellit hoc Gnithona. Extra cellam processit, tanquam aquam peteret.* Hoc est: tanquam vesicam exoneraret. Sic agasones Germani, & Itali honeste equos non vrinare, sed stallare dicunt. Equorum fatigatio ex itinere, egestione vrinæ leuatur. Contra equas inter currendū prohibemus strigare meiendi caussa. Languescunt enim aquæ emissione. Sic vulgo honeste Aquam vrinam dicimus. Et mirum, veteres dicebant sumere se aquam, quando ibant ad secessum: Ouidius libro tertio Artis:

Scilicet obstabit custos, ne scribere possis,

Sumendæ detur quum tibi tempus aquæ? A

Id eſt, quum tibi detur tempus ad exonerandam veſicam. Et alibi:

Et tamen vlla viro mulier non expedit, inquit.
Quid niſi quam ſumis, dic mihi, perdis aquam?

Aperte vrinam intelligit, quanquam ibi vrina in eum ſenſum accipienda, in quem illud:

Auribus, atque oculis concepta vrina mouetur.

Vnde illud:

Dedecus hoc ſumta diſsimulauit aqua.

Hinc, quia proprie ſumere aquam, eſt in os aquam accipere, honeſte lotium dicitur: quia aqua in os colluendum ſumitur. Martialis:

Nouit loturas Daſius numerare. popoſcit
Mammoſam Spatalen. pro tribus illa dedit.

Hic ſimpliciter loturæ ſunt χρήσεις. ſed tralatitie pro eo, quod iam dixi. & quod non nominabo. Locus ille Martialis aliter, & vitioſe editus eſt.

23 GRAVCIDOS & *Catulæ*] Lege, *Glaucidos*. ita vocat ab oculis. Glaucos oculos intelligit, quos Galli vulgo vocant Veronos. quales ſunt in pleriſque catellis. Quin & multos catellos vidimus, qui altero rauo, altero glauco erant. Glaucopides, qui vtroque glauco ſunt Græci vocant. Tales aues nocturnæ. Omnes enim vna appellatione γλαυκωπίδων comprehenduntur. Martialis: B

Si meus aurita gaudet glaucopide Flaccus.

In qua lectione etiam in manu ſcriptis exẽplaribus menda inoleuit, vt pro *glaucopide*, *Lagopode* legatur. Atqui tria abſurda conſequantur, neceſſe eſt. Primum, lagopodem non eſſe auritam. Eſt enim lagopus, quam perdicem albam Inalpini vocant. Deinde prima ſyllaba corripitur. Poſtremo auis illa pulcherrima eſt. ideoque non videtur inter monſtra & deformia portenta naturæ annumerãda: quum tamen hoc agat Martialis, vt oſtendat monſtra placuiſſe illis viris, quos ordine recenſet. At contra glaucopis, ſeu bubõ & aurita, & ſane non inter venuſta illa animalia numeranda. Porro quam caræ fuerint illæ Catellæ veteribus feminis, oſtendit prouerbium, μελιταῖον κυνίδιον, & inſcripto vetus, in qua eſt, CVRATRICI CATELLAE.

A vt videas etiam in ministerio, aut famulitio id munus fuisse..

28 SEV *metuit tangi*] A crepitu flammæ mero obrutæ omina captabant.

29 ILLA *dies hornis*] Ait, nisi hæc occurrerint, non esse locum sacrificio. sic boues alloquuntur imperatorem Antoninum. Te iubemus saluere imperator. sed si vincis, omnino actum de nobis:

οἱ βόες οἱ λευκοὶ μάρκῳ τῷ καίσαρι χαίρειν.
ἐὰν δὲ σὺ νικήσῃς, ἄμμες ἀπολλύμεθα.

Hornus autem, vt alibi indicamus, est ἔνος. Annotinus, περυσινός. ab aduerbiis horno, & anno. Lucillius: *vtrum anno an horno te abstineris a viro*. Varro Eumenidibus: *Quum in eo essem occupatus, atque in schola curarem inscribi*: T. SCANTIVS HORNO PER DIONYSIA: *quod ea die mea erat prebitio, in ianua*, CAVE CANEM, *inscribi iubeo*. Locum autem Varronis apud Nonium diuulsum coniunximus. Prouerbium enim illud etiam apud Petronium legitur. *Non longe, inquit, ab ostiarij cella canis ingens catena vinctus in*
B *pariete erat pictus: superque quadrata litera scriptum*: CAVE CAVE CANEM.

Pag. 254, 11 DVM *captiua mei conspicer*] ἑλληνισμός. hoc est, dum me conspicer esse captiuam. Supra:

Visura & quanuis nunquam speraret Achillem.

Catullus:

Ait fuisse nauium celerrimus.

32 SIC *hospes patiare*] Varie cruciarunt hunc locum βιβλιοσφέδλαι isti. Sed germana lectio est in nostro:

Sic hospes pariamne tua regina sub aula.

Vtrum apud te futura sim, hospes an regina, hoc est, concubina an materfamilias.

Pag. 255, 13 NESCIA *nefariis*] Lege, *ne furiis*. duæ negationes vnius vicem. Hoc superius exemplis confirmauimus. Terentius:

Faciunt, ne intelligentes vt nihil intelligant.

Pag. 256, 19 QVIPPE & *Collinas*] Collinas Beroaldus non vult a Collina porta dictas, sed a collibus. in quo nimio argutior est. Nam extra portam procul hominum fre-

quentia id faciebant. vt apud Horatium Canidia ad Exquilinam portam. De fossa magica habes apud Horatium in Epodo quinta: item in Satira octaua libri primi. A

22 ET *sua nocturno*] Tale illud: - *His ego siluis*
Sæpe lupum fieri memini.

27 EXORNABAT *opus*] Insinuatione vtebatur, tanquam de re difficillima dicere aggressura esset. Prouerbium est, terere saxosam viam: hoc est ire per saxosam viam. Horatius: *Et Appiam mannus terit.* Et Propertius ipse:
Cui sæpe immundo via conteritur via socco.
Quare Beroaldus fallitur, qui terere hic interpretatur, læuigare. quum sit prouerbium, vt diximus, terere saxosam viam, pro eo quod est, in difficultatibus versari. Plautus allusit:
Non meus scruposam victus commetat viam.

29 SI *te eoa Dorizantum*] Hæc est scriptura libri nostri. legendum vero, *Dorixanium*. δοξάνιον. Finxit nomen puellæ, Comice. vt Philocomasium, & similia.

Pag. 257, 1 SEV *quæ palmiferæ*] Vitreos calices Ægyptios intelligit. Martialis:
Aspicis ingenium Nili, quibus addere plura
Dum cupit, o quoties perdidit auctor opus. B
Dicebantur hi calices ἀλλάσσοντες. quia vt Palumborum colla ad omnem motum diuersos colores efficiebant. Adrianus Imperator in Epistola ad Seruianum: *Calices tibi allassontes versicolores misi.*

4 CEDANT *damnosæ*] Noster: *Frange & damnosæ.*

27 AVT *quorum Titulus*) Non intellexit morem hunc priscum Romanorum Beroaldus. Caput erat Ædilitij Edicti: TITVLVS. SERVORVM. SINGVLORVM. VTEI. SCRIPTVS. SIET. COIRATO. ITA. VTEI. INTELLEGI. RECTE. POSSIET. QVID. MORBEI. VITIEIQVE. QVOIQVE. SIET. QVIS. FVGITIVVS. ERROVE. SIET. NOXAVE. SOLVTVS. NON. SIET. Vide etiam Titulum ad Ædilitium Edictum in Pandectis iuris. Hic Propertius scribit titulos illos vnicuique ex collo aptos fuisse ego reperio etiam in venalitio pingi solitos. Petronius: *Ego autem collecto spiritu non destiti totum parietem persequi.* *Erat autem*

A *venalitium titulis pictum.* venalitium vocat δουλοπρατήριον.

28 CAELATI *medio*) Cælati proculdubio sunt signati, σεσημασμένοι. Nam mancipiorum pedes creta signabantur, si quidem priuati hominis essent, heri sigillo: sin publica, reipublicæ. Xenophon περὶ πόρων. ἀνδράποδα δ' σεσημασμένα τῷ δημοσίῳ σημαντῆρι, καὶ προσκειμένης ζημίας τῷ τι πωλοῦντι καὶ τῷ ἐξάγοντι πῶς ἄν τις ταῦτα κλέψειεν;

eo. QVVM *saliere foro.* In foro venalia prostabāt mancipia. & saltare ac currere circum coronam solebant. Menander. ἐφεσίω.

> ἐγὼ μὲν ἤδη μοι δοκῶ τὴν τοῖς θεοῖς
> ἐν τοῖς κύκλοις ἐμαυτὸν ἐνδεδυκότα
> ὁρᾶν κύκλῳ τρέχοντα καὶ πωλούμενον.

Vides, dum præco venales prædicabat, interea solere saltare in circuitum per coronam, vt cognosceretur, qui essent, quos prædicabat præconium. hic κύκλους intelligo coronas circunstantium in auctione. quanquam Harpocration vetus Grammaticus pro loco ipso, in quo vende-B bantur, accipi scribat. quod parum refert vtro modo accipias. Næuius Agitatoria:

> *Age, ne te mihi aduorsari dicas, hunc vnum diem,*
> *Demea, segnior sinam illos esse tax pax. postea*
> *Currentes ego illos omnes vendam, nisi tu viceris.*

Hic currentes seruos ait vendi solere, vt supra Menander τρέχοντας. Quare salientes & currentes idem vides esse: & hoc solere facere mancipia, quum ad vocem præconis iubebantur saltare, & eis plaudebat præco ipse. qui eos, vt portisculus remiges, incentiuo citabat. Canebant enim, vt saltabant. Persius:

> *Cappadocas rigidos pingui pauisse catasta.*

Ibi reliquiæ veteris interpretis Cornuti: *Legitur,* inquiunt, ET PLAVSISSE: *quoniam venales ante quam in catasta imponantur, cantant vniuersi pariter more gentis suæ.* Hactenus Cornutus. Habes igitur vetustum morem venalium, atque adeo enarrationem istius distichi, cuius sententiam assequi non poterat Beroaldus. Porro & his & superioribus similia inuenies apud Ouidium, vt:

> *Nec tu, siquis erit capitis mercede redemtus,*

Despice damnati nomen inane pedis. A

32 SVRDA *sine arte lyra*] Alij, *sine ære lyra.*

Pag. 258, 6 PER *tenues ossa*] Quidam hunc versum ὀβελίζουσιν. & mihi certe ἐγγνήσιος videtur.

12 HORRVIT *algenti pergula curta foco*] Sic Martialis:

Alget & extincto clausa culina foco.

Inepte vero Beroaldus hic mutauerat *pertica curua*, pro *pergula curta*. Sed ne bene quidem Turnebus, vir doctissimus, qui pergulas publicas interpretatur, & talē hanc ait: quum tamen pergula sit hic, tuguriolum, vt apud Ausonium:

Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis.

Sed neque vllæ vnquam fuerunt pergulæ publicæ, vt ipse videtur velle. quum pergula fuerit tantum appendix ædificij, vt in Ausonianis lectionibus ostendimus. Pergulæ ædificiorum publicum spectabant. ob id artifices & magistri qui minus noti erant, in illis primum solebant opera sua proponere, aut docere, vt populo innotescerent. Iuuenalis: *Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis Pergula--*

16 QVVM *fallenda meo pollice clatra forent*] In nostro mendose, CVLTA FORENT. Forsan, *clustra*, pro claustra. B

19 QVISQVIS *amas scabris hoc bustum cædito saxis.*] Recte. Nam prætereuntes busta lapidibus petebant. Argentarius poeta:

ἀλλὰ λίθοις ἐπὶ τύμβον, ὁδοιπόρε, μήτε σὺ βάλλε,
μήτ᾽ ἄλλον πείσῃς. σῆμα λέλογχε νέκυς.
φεῦσαι δ᾽ οὐχ ὅτι κέρδος ἐπήνεσεν, ἀλλ᾽ ὅτι κοινὰς
θρέψας, μοιχεύειν οὐκ ἐδίδαξε νέους.

Contra igitur ac Propertius.

24 CERA *Philetecis*) Omnino legendum, *Serta*, non *cera.* Corona, inquit, Romana certet coronæ Phileteæ. Nam cera hic locum non habet, neque scriptio. Sed sacra facturi στέφανοι καὶ χέρνιβα adhibebant. illum a Phileta, hanc a Callimacho petit.

27 TERQVE *focum circa*] Quid sit, quæratur. Nam hunc ritum plane ignoro. Beroaldus hic mihi risum sustulit.

28 SPARGITE *me lymphis*] Nam sua περιρραντήρια habebant.

A 29 TIBIA *Mygdoniis libet eburna cadis*] Et hic quoque Beroaldo per me tacere licuiſſet. Nos in Ætnam, de Pithaulis hunc locum interpretati ſumus. qua meliorem interpretationem nemo attulerit. Sed tamen non ita amamus noſtra, vt ſi meliorum in mentem veniat, non ea in vulgus proferamus. ego interpretor Cados hic non πίθους, ſed τοὺς Κάδους populum & vrbem Mygdoniæ. *tibia Mygdoniis Cadis* dictum, quomodo Plauto Hoſpes Zacyntho, Varroni vinũ Leſbo. Intelligit ergo hic Phrygiam tibiam. Phrygia tibia cantet, hoc eſt tibia τὸν φρύγιον νόμον cantet. De Cadis Mygdoniæ vrbe vide Strabonem. Scribendum igitur hic maiuſcula C. Niſi quis de Pithaulis intelligat, vt olim expoſuimus. Sed Turnebus non videtur aduertere, qua abſurditate ſe doctis auribus traducat, quum ſcribit πυθαύλας, per υ, ψιλόν. & adducit teſtimonium Horatij *qui Pythia cantat.* Atqui ne ita quidem eſſet πυθαύλης, ſed πυθιαύλης. Aliud agens hæc ſcripſit doctiſs. vir. qui duplici errore ſententiam ſuam damnauit: altero, quum B pro πιθαύλης legit πυθαύλης: altero, quod teſtimonio Horatij contra ſe vtitur: Ex quo non πυθαύλης, ſed πυθιαύλης dicendum eſſe colligeretur.

Pag. 259, 17 NAM *tulit iratos*] Callimachus hymno in Apollinem, & Pindarus. Item vetus Poeta:

ἀλλ' ὅτε Λατὼ
ὠδῖς ἱερὰ λάζετο δίων
διδύμων τοκετῶν ἔνδοθι σηκῶν,
ἵστατο μὲν γαῖ' ἵστατο δ' ἀὴρ
πᾶς ὀροθύνων.
πάγνυτο νῆσος, πάγνυτο κῦμα,
ἀνὰ δ' ἐξέθορες μαίῃ λυκωρεῦ
τοξότα Φοῖβε,
κατὰ χρησμολάλων βασιλεῦ τριπόδων.

31 IMPOSVIT *proræ*] Vota inſculpebantur, aut inſcribebantur in cera in genubus ſtatuarum. Iuuenalis, *Propter quæ fas eſt genua incerare Deorum.* Apuleius: *Votum in alicuius ſtatuæ femore aſſignaſti. igitur magus es. aut cur obſignaſti.*

In prora erat tutela nauis. Quid sit tutela nauis non pauci A sciunt.

Pag.260,2 ET *nimium remis audent prope turpe*] Scribe: *Proh turpe.*

4 CENTENIS *remigat alis*] Hic alas ταρσοὺς exponit. sunt remorum ordines. Ait centenos vtrinque remos fuisse. Non tamen ideo ἑκατήρη putes dici, vt dicitur, τετρήρης, πεντήρης, ὀκτήρης, δεκήρης. Nam tum a numero remigum ad singulos scalmos dicitur.

16 AT *pater Idalio*] Bæbius Macer: *Circa horam octauam stella amplissima quasi lemniscatus coronata orta est. quam quidam ad inlustrandam gloriam Cæsaris iuuenis pertinere existimabant. Ipse animam patris sui esse voluit: eique in Capitolio statuam super caput auream stellam habentem posuit. inscriptum in basi fuit:* ΚΑΙΣΑΡΙ ΗΜΙΘΕΩ. *Sed Vulcanius aruspex in concione dixit Cometen esse, qui significaret exitum noni sæculi, & ingressum decimi. sed, quod inuitis Diis secreta rerum pronunciaret, statim se esse moriturum. Et nondum finita oratione in ipsa concione concidit. Hoc etiam Augustus in libro secundo memoriæ vitæ suæ complexus est.* Hactenus Bæbius B Macer.

26 BELLA *satis cecini citharam iam poscit Apollo*] Nam eidem & sagittas & citharam attribuunt. Callimachus:

φοῖβος ὀϊστευτὴν ἔλαχ' αἴτερα, φοῖβος ἀοιδόν. Lege:
φοῖβος ὀϊστευτὴν ἔλαχεν ῥέα, φοῖβος ἀοιδήν.

29 BLANDITIAEQVE *fluant*] Omnino legendum, *Blanditæque*. Plinius libro quinto & vicesimo: *Radicem siluestris rosæ, quam Cynorrhodon vocant, blanditam sibi aspectu in frutecto.* Sic Tibullus:

Blanditu vult esse locum Venus ipsa querelis.

Sic dictum a Propertio *blandos turis honores.* θυμήρεας, θυμηδέας.

31 TERQVE *lauet nostras spica Cilissa*] Et Ouidius:

Et sonet accensis spica Cilissa focis.

Iam comitia Criticorum conuenerunt, vtrum de croco an de nardo hic intelligendum esset. Et tandem de nardo & prærogatiuæ & iure vocatæ suffragium tulerunt. Sed ego eorum magistratus vitio creatos obseruaui. Itaque

A eorum nullam rationem habendam censeo. Nam si apud Ouidium spica Cilissa est crocus, erit & hic apud Amerinum nostrum. Quod enim de nardo intelligi non possit, fidem fecerit, quod nardus Cilicia spicam non habet. Quod autem in ara crocum incenderetur, id vero testatur Tertullianus libro de cultu mulierum: *Crocum capiti mulier Christiana ingerit, vt in aram. quodcunque enim immundo spiritui excremari solet, id nisi probis, & necessariis vsibus adhibeatur.* En locupletem auctorem, qui omnem euictionem præstet. Quin in croco spica vocatur, id quod in allio: quanquam non id cremari solere certus sim. sed συνεκδοχικῶς ita totum crocum vocatur. Iam croci Cilicij nulla spica, sed Indici. & sero, vt puto, in Indico spica vocatum est id, quod radix est verius, quam spica. Idque Latinum potius est, quam Græcum, bulbos radicum spicam vocare. quare puto in eo Græcos sequutos esse Latinorũ idioma. Nam sane talis nulla est spica aut bulbus nardi Cilissæ. Ea enim est nardus, quæ propter breuitatem in fasciculos colligi aut constringi non posset, sed in sacculos congerebatur. B quo nomine dicta θυλακίτης. Nicander Alexipharmacis:

ἀλλὰ σὺ πολλάκι μὲν σταδίην εὐανθέα νάρδου
ῥιζάδα θυλακίσασαν ὀπάζεο, πλῶτε κίλισσαι
φρηνότες ἀλδαίνουσι περὶ πλημμυρίδα κέδρου.

θυλακίξασαι intelligit, hoc est κίλισσαι, &, vt Dioscorides vocat, ὀρεινήν. Quare diligenter hoc considerandum, atque obseruandum: spicam Cilissam hic esse bulbum croci, quanquam pro croco ipso accipitur, vt spicam nardi esse bulbum nardi Indicæ. Græci quidem νάρδου στάχυν dicunt, sed non κρόκου στάχυν, neque σκορόδου στάχυν. Quare apparet, vt dixi, imitatione Latinorum seplasiarios Capuæ, & eos sequutos omnes Græcos id spicam dixisse. Contra στάχυς Græcis est, quicquid nucamẽti modo compactum mucronato fastigio semen inclusum gerit, quod præcipuum in frugibus Cerealibus. a quarum similitudine Græci ῥιζοτόμοι in thymo, stœchade & similibus στάχυν ponunt. Dioscoridis sunt verba de Epithymo nondum a quoquam intellecta. Ea ego in gratiam τῆς ὕλης ἰατρικῆς

ſtudioſorum ponam. ἐπίθυμον, inquit, θύμου ἐϛὶν ἄνθος τοῦ σκληροτέρου καὶ θύμβρᾳ ἐοικότος. ἔχει δὲ κεφάλια λεπτὰ, κοῦφα, οὐραγοὺς ἔχοντα, ὡς τρίχας. Hic diligentiſſ. vir, atque Latinitatis obſeruantiſſimus Ioannes Ruellius & ſe & alios in magnos difficultatum anfractus induit, quum vertit: *Capitula habet tenuia, & leuia, & in eis caudiculas, quaſi capillamenta.* οὐραγοὺς vertit *caudiculas*. Dupliciter lapſus eſt, & quũ putat deminutiuum οὐρᾶς eſſe οὐραγοὺς, & quum putat caudiculas deminutiuum caudæ Latine poſſe deduci. Neque hoc ſatis. Nã quot lites inter Rhizotomos ſeuit hæc interpretatio, alijs Græce neſcientibus, alijs lanam caprinam ſomniantibus? Miſeret me eorum, qui Dioſcoridem tractant, & Græce neſciunt. At Dioſcorides non figuram Epithymi hic nobis proponit, ſed thymi illius, qui Satureiæ ſimilis eſt: qui in Cappadocia & Pamphylia frequẽtiſſimus ſpõte naſcitur. Non, inquam, Dioſcorides epithymum deſcribit nobis neq; capillamentum illud, quo thymum quoque inuolui certum eſt: & quod ne Plinius quidem ignoraſſe videtur. ſed thymum ipſum Cappadocem & Pamphylium. In quo multum decepti ſunt iſti immanium Commentariorum conſarcinatores, qui maluerunt pertinaciter verum oppugnare, quam quid vellet Dioſcorides, diligenter penſitare. Sed quid penſitaſſent homines & Latine, & Græce ignari? Quibus id facile ignoſco, quia, & nemo hactenus errorem inſignem in Dioſcoridis verbis non deprehendit. Nam pro οὐραγοὺς ἔχοντα ὡς τρίχας, legendum aio, οὐλαχοὺς ἔχοντα ὡς ϛοιχάς. *Epithymum*, inquit, *eſt flos e thymo duriore ſatureiæ ſimili capitulis tenuibus, leuibus, mucronata cuſpide, quali ſtœchadis.* Ita enim vertendum erat. Nam Dioſcoridis Epithymum neque eſt capillamentum, de quo ſupra dixi, neque hic illum niſi de ſpica thymi agere certum eſt, ſed illius thymi, qui tantum ſatureiæ ſimilis eſt. Nam & thymus ϛάχυν habet, vt & fæx Pharmacopœorum ſcit, & teſtatur Nicander περὶ γάλακτος ἐμπυπασθέντος, quum ait: ἠὲ νέον βρυόεντα θύμου ϛάχυν. Et ſtœchas ad eius inſtar ϛάχυν habet. Dioſcorides de ſtœchade, ὁμοίαν ἔχουσα κόμην θύμῳ. & αὐτοψία id docet. Ergo Epithymum Dioſcoridis tantum capitulum & ſpica

thymi

A thymi durioris eſt ac thymbrã referentis. intelligo thymbram, quam veteres κεφαλωτὴν vocabant, quia κεφάλια vt hic thymus habet. Serenus:

Ac Thymbræ ſpeciem, quam commemorant Cephaloten.

οὐριαχοὺς igitur vocat ſpicas a ſimilitudine cuſpidũ in ſibynis, & haſtis, quæ Homero & οὐριαχοὶ & σαυρωτῆρες dicuntur. Eleganter igitur ait capitula illa thymbræ eſſe mucronato faſtigio inſtar cuſpidum. imo ipſa faſtigia cuſpides vocat. Nos igitur, Dei virtute, primi maximam cauſſam errorum & periculoſæ ignorantiæ ex bono ſcriptore ſuſtulimus, quæ doctorum hominũ ingenia hactenus exercuit, idque propter ignorationẽ huius partis humanitatis, quam Criticen vocant. Tanti momenti eſt errores veteres, qui iamdudum in bonis auctoribus inoleuerunt, odorari poſſe. Quare non eſt quod poſthac quiſquam in Dioſcoride cum Ruellio, aut vllas caudiculas, voces Latino cælo ignotas, neque neſcio quos pilos harioletur. Omnia plana ſunt, omnia illuſtria, ac perſpicua.

B οὐριαχοὶ igitur hic ſunt ſpicarum mucrones. At ſpicæ nardi & ſpicæ allij alia ratio, quam reddere non poſſum, at illam recte poſſum. Nam quicquid in acumen deſinit, veteres ſpicum vocabant. vnde deminutiuum ſpiculum, & verbum inſpico: vt, *ferroque faces inſpicat acuto.* Et ſane οὐριαχὸς nihil aliud quam ſpicum.

co. SPICA *Ciliſſa*] De croco igitur intelligendum: quod in aris cremari ſolitum oſtendimus. Ouidius: quum de aromatis, quæ ſacris adolerentur, loquitur:

Nec fuerant rubri cognita fila croci.

32 INGENIVM *poſitis irritet*] Lege, *potis irritat*. eſt γνώμη.

Pag. 261, 24 AT ILLI *Pollicibus fragiles increpuere manus*) Non cuiuis obuiũ, quid velit Amerinus noſter. Sed proculdubio erat geſtus componentium ſe ad dicendum. Petronius: *Intrat cinædus homo omnium inſulſiſsimus, & plane illa domo dignus, qui vt infractis manibus congemuit, eiuſmodi carmina effudit.* Idem: *Retexit ſuperbum pallio caput, & manibus interius in articulorum ſtrepitum constrictis, Quænam eſt, inquit, hæc audacia?* Hodieque multos id facere, antequã loquantur, videmus. At qui conuocatis viris aut alioqui verba fa-

ſpigo.
ſpica nardi

cere volebant, alia ſigna habebant, quibus ſibi audientiam faciebant: vt in Actis Apoſtolorum Paulus τὴν χεῖρα κατασείσας populum κατασιγάζει. Veterũ Chriſtianorum tẽporibus, pollice, medico, & auriculari depreſſis, ac medijs duobus indice, & infami erectis, ſignificabant ſe verba facere velle ad populum. Fulgentius Placiades libro de Continentia Virgiliana: *Itaque compoſitus in dicendi modũ, erectis in iotam duobus digitis, tertium pollicem comprimens ita verba exorſus eſt.* Itaq; Epiſcopi ſic pinguntur, quia eo geſtu olim in loco, qui Salutatoriũ dicebatur Latinis, ἀσπαστικὸν Græcis, alloquebantur populum, & benedicebant eum. Hodie Epiſcopi eo geſtu benedicunt, ſed tamen populum non alloquuntur.

A

27 VIGILANTIS *tecta Suburræ*) Scribe auctore vetere libro, *Vigilacis.* quo verbo Iuriſconſultus vtitur.

32 FECERVNT *tepidas*) Huic pentametro ſubiungendum diſtichon: NEC CREPVIT FIXA ME PROPTER ARVNDINE CVSTOS.

Pag. 262, 1 NEC *crepuit fiſſa*] Lege FIXA. neque, inquit, propter amores noſtros euenit id quod alias ſolet, vt aut ianitor ex inſidijs vulneratus ſit a te, neque tegula a noſtris tectis in caput tuum miſſa ſit.

B

3 FOEDERIS *heu taciti*] σχετλιαστικῶς cum genitiuo Græco more. οἴμοι τῶν σπονδῶν. Plautus:

Di immortales mercimonij lepidiſſimi.

5 AT *mihi non oculos quiſquam inclinauit*] Noſter, INCLAMAVIT. Tangit morem claudendi oculos morientis cum inclamatione nominis illius..

11 CVR VENTOS *non ipſe rogis*] Mos Romanus. Herodianus libro quarto. Sed id prius ex Græca ſuperſtitione. Homerus:

ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος ἀχιλλεὺς,
στὰς ἀπάνευθε πυρῆς δοιοῖς ἠρᾶτ' ἀνέμοισι
βορέῃ καὶ ζεφύρῳ, καὶ ὑπέσχετο ἱερὰ καλά.
πολλὰ δὲ καὶ σπένδων χρυσέῳ δέπαϊ λιτάνευεν
ἐλθέμεν, ὄφρα τάχιστα πυρὶ φλεγεθοίατο νεκρὸν,
ὕλη τ' ἐσσεύοιτο καήμεναι-

A 14 INIICERE *& fracto)* Duo disticha quæ sequebantur alio pertinent.

17 ET *grauiora rependit iniquis) Iniquis quasillis.* quia æqua pensa rependebantur heræ, nisi quum ob culpam aliquam cogebantur iniquiora rependere. Ouidius:

Aequaque formosæ pensa rependis heræ.

20 CODICIS *immundi)* Et illa eodem modo damnata est apud Iuuenalem.

Horrida quale facit residens in codice pellex.

22 PER *nomen quoniam est ausa)* Ab hoc pentametro sequuntur duo disticha ordine: LYGDAMVS VRATVR.

23 LYGDAMVS *uratur]* μίμησις ex persona ipsius nouæ amicæ. Vratur Lygdamus, quia consuluit sagam Nomada super noua amica, quæ fortasse ad eius interitum spectabant: aut tale quid. Nam constat hoc velle Propertium. sed cuiusmodi fuerit id, pro quo lustrales saliuas Nomas saga mouerit, id vero neque scio, neque admodum refert vtrum sciam, an nesciam.

24 SENSI *ego quum insidijs pallida vina bibi.)* Verba non μιμητικά, sed ipsius Cynthiæ. est autem parenthesis, B & legendum *bibi*, non *bibit*. Has voces imperiosæ pellicis audiui egomet, inquit, quum tacite bibi χοάς. nam inferium vinum, quod Græci vocant χοὰς, *pallida vina* dicit. *pallida* ob mortuos, ad quos pertinet id vinum. Vini autem illius odore putabant elici animas ad bibendum, vt illa bibula anus Plautina facit, cuius nares flos meracli Libyci percutit. Propterea χοὰς Euripides νεκρῶν ἀγωγοὺς vocat in Hecuba:

δέξαι χοάς μοι τάσδε κηλητηρίους
νεκρῶν ἀγωγούς.

25 AVT *Nomas arcanas)* Aut crucietur Lygdamus, aut tollat saliuas lustrales & incantamenta saga illa, quam Lygdamus consulit. Nam quare consulit, si hoc non est insidiari capiti, & vitæ meæ?

26 DICET *damnatas)* Ita liber noster. Sed legendum, *Ducet.* ducere hic est filatim liquefacere: vt fit in pingui, quod igne remittitur. Sane, inquit, testa ignea imposita liquatim igne tabefactæ manus stillabunt, nisi arcanũ pro-

diderit. Hæc eſt, ni fallor, vera horum verſuum, & ſedes, & explicatio : qui antea & alieno loco poſiti, & obſcuri erant. A

28 ARDENT *e noſtro*) Lege : *ardeat.*

Pag. 263, 5 VNA *Clytemneſtre ſtuprum venit*] *Clytemnæſtra ſtuprum* περιφραστικῶς, Clytemnæſtra impudica. ſic ſcelus Polymneſtoris, error Herculis, & talia multa Propertiana.

9 QVAQVE *errat turba Cybelles*] Corruptum ex ſcriptura, *Quaque æra rutunda Cybelles.* Rutundum pro rotundo veteres.

12 NARRANT *hiſtoriæ pectora*] Noſter, *corpora.* Ita repone.

13 HAEC *ſumma æternis*] Mallem : *Hæc ſua maternis.*

15 NARRAT *Hypermneſtre*] Vitioſa interpunctio ſententiæ bonæ iniuriam facit. Nam ita potius:

Narrat Hypermneſtra magnum auſas eſſe ſorores.
In ſcelus hoc animum non valuiſſe ſuum.

22 PARTHENII *patuit*] Ita interpunge:

Nutrix in tremulis nequid deſideret annis
Parthenie. patuit, nec tibi auara fuit. B

23 DELITIAEQVE *meæ latris*] Et in veteribus inſcriptionibus ſerui, & ancillulæ dicuntur DELICIVM. Eas, ni fallor, abras vocabant Attici. Martialis:

Lomento rugas vteri quod condere tentas
Polla, tibi ventrem, non mihi labra linis.

Inepte. lego:

Lomento, rugas vteri quo condere tentas,
Polla, tibi ventrem, non nihil abra linit.

Iuuenalis Abram intelligit.

-& flauam, quæ fert mandata, puellam.

In Gloſſis, *Fauea,* παιδίσκη. *Faueus,* παῖς.

Pag. 264, 15 QVVM *vicina meis*] Noſter, *Quum vicina nouis arua cucurrit agris.* quod puto verum, modo *aura* pro *arua* legas. hic ſupra:

Publica vicinæ perſtrepat aura viæ.

Quum, inquit, aura ſtrepitus verberauit aures viciniæ. nouos agros vocat exquilias, quæ eo tempore colebantur ſublato communi ſepulchro plebeiorum. Horatius:

Nunc licet exquilijs habitare ſalubribus.

A

Mæcenas etiam ibi conceſſis ab Auguſto aliquot iugeribus cepit hortos colere, qui ab eo Mæcenatiani dicti fuerunt.

16 LANVVIVM *annoſi*] Verba Plutarchi, quæ nos olim in hunc locum annotaueramus, adducerem, niſi hoc iam a Turnebo factum viderem.

19 QVA *penetrat virgo*] Ita & noſter. ſed inepte. lego:

Qua penetral. (virgo tale iter omne caue.)

23 QVVM *temere anguineo*] Repone ex fide ſcripti libri: *Quum tenera. Tenera,* hoc eſt puellaris. in monobiblo:

Ne tenera adſidua colla grauentur aqua.

Tenera colla, puellaria κορείδια poetice.

25 VIRGINIS *in palmis*] Virginis καπηφόρου.

28 HVC *mea detonſis deuecta eſt Cynthia mannis*] Ita recte Beroaldus ex veteri lectione, *ab annis.* ſed mirum detonſos dicere, quos Ouidius iubatos facit.

Paruaque cumprimum rapientibus eſſeda mannis

Ipſa per admiſſas concute lora iubas.

Alibi de mannis:

B

Frenaque in effuſa laxa iacere iuba.

Gloſſæ, *Mannis* βουρίχοις. Ita etiam Acro in Horatij Epodum.

Pag. 265, 4 SERICA *nam taceo*] Has nugas excogitauit Beroaldus. atque illi commentum placet. Vetus lectio: *Siriga nam rapto.* vel *capio.* Lego: *Striga. nam capto.* μίμησις ex perſona Cynthiæ. Cynthia, inquit, primo temone ſedens dixit aurigæ, Striga. nam ea re huc veni vt volſi nepotis carpenta rapiam, & armillatos canes. Strigare quid eſſet, ſatis alibi in Parodiam Virgilij diximus. Strigare equi dicuntur, quum interquieſcunt: à Striga loco, vbi hoc ſolent facere in exercitu. auctor Chariſius. Gloſſæ falſo legunt *Triga. Triga,* τόπος ὅπου ἵπποι γυμνάζονται. Contrarium eſt Reſtrigare. Seneca epiſtola quarta, *Surge, & reſtriga, at cliuum iſtũ vno, ſi potes, ſpiritu exupera.* Hodie male in Senecæ libris, *Surge, & inſpira.*

4 VOLSI *carpenta nepotis*] Volſum, δεδρωπακισμένον intelligo: nepotem, ἄσωτον. Seneca declamationum libro primo: *in iſtis volſis atque expolitis, & nuſquam niſi in libidine*

viris. volsis πεπιτιλωμένοις. idem apud Iuuenalem, *resinata iuuentus*. Aelianus: φασὶ δὲ πρὸς ταῦτα παραιτῖνοι τε καὶ πυρρηνοὶ σοφισταὶ κακῶν διδασκάλων, ἐκεῖνο αἰσχυνθῶσαντες τε καὶ πιεράσαντες, τὰ τίλαι ὡς ἐξ ἀνδρῶν εἰς γυναῖκας ἀποκρίνειν. Ita legi debet locus ille apud Aelianum. A

6 QVI *dabit. immundæ*) Qui se authorabit ludo gladiatorio.

16 VNVS *erat tribus in secreta lectulus herba*) Nulla herba erat, sed prouerbialiter dictum. Supra:

Si te non totum Chloridos herba tenet.

18 VTRIQVE *æstiua supellex*) Lege: *vitrique*. Carmen in menses anni, quod legitur secundo Catalectorũ nostrorũ:

Fontanos latices, & lucida pocula vitro
Cerne vt demerso torridus ore bibat.

Loquitur de Augusto mense. De eodem in alio carmine:

Augustum penitus torret Phaethontius ardor,
Quem recreat fessum gello, facilla, melo.

Gello est vas vitreum. βαυκάλιον Græci vocant. Isidorus in Glossis: *Gellonem, baucalem*. & alibi: *Baucalem, gellonem*. B

19 ET *Methymnæi grata saliua*) In nostro, *Græca*. recte. intelligitur enim οἶνος θαλασσίτης, quod Celso dicitur vinum salsum Græcũ, libro tertio, capite sexto. item capite septimo & decimo. Puto Beroaldũ hoc primum mutasse, vt ille fuit vir quidem nulli iudicij, sed lectionis multæ.

20 NILE *tuus tibicen erat*) Ait se medium inter Teiam, & Phyllida collocasse. Cur igitur hic facit crotalistriam Phyllida? Sed, ne in nugis lectoris animum occupem, legendum:

Niletes tibicen erat, crotalistria Philis.

Hoc est, Aegyptius erat & Niligena tibicen, sed crotalistria Memphitica, aut Syenetica. Nam Philæ insula ad Syenem. Seneca Quæstionum libro quarto: *Philæ insula est aspera, & vndique prærupta. Duobus in vnum coituris amnibus cingitur, qui Nilo mutantur, & nomen ferunt. Vrbs eam totam complectitur. Hanc Nilus magnus magis, quam violentus egressus Aethiopiam, arenasque, per quas iter ad cõmercia Indici maris est, prælabitur.* Et quæ sequuntur. sed vide Strabonem, qui hæc fusius tractat. Iam Aegyptij Choraulæ, &

A Crotaliſtriæ in precio erant. Petronius:

Memphitides puellæ
Sacris Deum paratæ,
Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci.
Anus recocta vino
Trementibus labellis.

Nam & puer manu loquaci, eſt χειρονομῶν χοραύλης, & anus recocta vino eſt Crotaliſtria. Sed idem prope eſt. In epigrammate:

ἐξακριβώσαμένη τῷ πήχεϊ χειρονομοῦντι. Item,
ἡ κροτάλοις ὀρχηστρὶς ἀρίστη, &c.

Et quid crumata eſſent, & quid ſcabilli, alibi docemus.

eo. NILE*tum*) Scripſimus, *Niletes*. νειλείτης. niſi malis *Nilotes*, νειλώτης.

eo. CORALISTRIA) Vix ephebos egreſſi legebamus, *crotaliſtria*. Tamen Turnebus videtur ſibi de Annibale victo triumphare, quum rem tritiſſimam, & puero facillimam venditat.

B eo. PHYLLIS) *Philis* ſcripſimus, φιλητὴ. *Crotaliſtria Philis*, vt Hoſpes Zacyntho.

22 NANVS *& ipſe ſuos breuiter concretus*) Noſter CVRVATVS, non CONCRETVS. In hoc verbo *curuatus* latebat priſcus mos peſſimi mangonij, quũ pueros cogerent non creſcere. Dionyſius Longinus περὶ ὕψους. ὥσπερ εἴγ᾽ ἀκούω τὰ γλωττοκομεῖα, ἐν οἷς οἱ πυγμαῖοι καλούμενοι νᾶνοι τρέφονται, οὐ μόνον κωλύει τὰς τῶν ἐγκεκλεισμένων, * ἀλλὰ καὶ συνάγει διὰ τὸν περικείμενον τοῖς σώμασι δεσμόν.

23 IACTABAT *truncas ad caua buxa manus*) Caua buxa, ſunt ſcabilli vel tibia. Statius libro ſeptimo Thebaidos *& ad inſpirata rotari Buxa*. Ibi vetus interpres: *Buxa, tibia vel ſcabillum, quod in ſacris tibicines pede ſonare conſueuerunt.* Si igitur pro ſcabillo accipiamus, referendum ad crotaliſtriam, quæ ſcabillis crumata ciet. ſcabilli autem, aut teſtarum, aut lapidum crepitus. Pindarus, μεγάλοι ῥόμβοι κυμβάλων, ἐν δὲ καὶ χαλκῶν κρόταλα.

24 SED *neque ſuppletis*) Eadem narratio de eadem re apud Petronium: *Lucernæ quoque humore defectæ tenue, &*

extremum lumen spargebant. A

Pag.266,6 IN *vultum coniicit vngues*) Lego, *ignes*, propter id, quod sequitur. Supra:

Tu minitare oculos subiecta exurere flamma.

Pag.267,1 SVFFIIT *& pura*) Noster, *suffocat*. primus Beroaldus *suffijt* emendauit. ego veterē scripturam retineo. Suffocare secunda longa Grammatici deducunt a faucibus: eadem correpta, a foco. Hoc enim notant veteres Grammatici. Suffocare ergo, est πυρῶσαι. Theocritus de eadem re loquens- πυρώσατε δῶμα θείῳ. *Suffocate domum sulfure.*

5 RESPONDI) Verbo iuris vtitur. Stipulata enim erat ab eo. Hoc est enim, *indixit leges.*

14 FVRTO *polluit ille locum*) Correctorum flagitium, qui LOCVM pro IOVEM posuerunt. Ita enim scriptura nostra. Iouem ξένιον intellige. cui incensis odoribus in prunæ batillo sacra fiebant nouorum hospitum aduentu.

Pag.268,8 PANDITE *defessis hospita vestra viris*) Varie torserunt hunc locum correctores, neque tamen propterea effecerunt, quod volebant. At vetus lectio: *hospita vana.* puto, *hospita fana.* Fanum est, vbi ara, vt hic. B

9 CIRCAQVE *sonantia lymphis*) Lege: *Circoque*, aut *circansque*. quod magis placet. vide quæ in Tibulli librum primum notauimus.

16 ACCIPITE *hæc fesso*) Versus suppositicius, qui infra legitur. Nam hic lacuna relinquenda.

25 ALMA *sacerdos*) Quæ vocatur Damiatrix. Vide Festum.

Pag.269,16 SIC *sanctum Tatiæ composuere Cures*) Lego *Tatij*. *Cures* in masculino, vt Veij.

25 CENINVM *Acrona*) In nostro est declinatio archaica, ACRONTA.

28 ROMA *tuis quondam finibus horror erat*) In nostro, HECTOR ERAT. Quod valde placet. tanquam alter Hector metuebatur tibi, vt ille Priamides Græcis.

29 AVSVS *sperare Quirini*) *Quirinis*, noster. *humeris Quirinis.*

Pag.270,4 QVI *tulit aprico*] Prouerbium. Sic Horatius: *-in pace aptarit idonea bello.*

12 IVGERA *parua Coræ*) Ita noster. sed quædam anti-

A quæ editiones habent, *iugera terra*, aliæ *trita*. Suſpicor legendum, *iugera terna*. Intelligit enim exiguum agri modum, qui militi pro virtute aſſignabatur. Iuuenalis:

Mox etiam fractis ætate, ac Punica paßis
Prælia, vel Pyrrhum immanem gelidoſque Moloſſos
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus--

Et bene hic conuenit, *iugera terna*, quia dixit:

vltima præda Nomentum-

23 DESECTA *Tolumni ceruix*) Mirum Ouidium putaſſe Tolumnio cognomen Larti fuiſſe. quũm Lar ſit dignitatis nomen. Ait enim in Epigrammatis:

Larte ferox cæſo Coſſus opima tulit.

Atqui, vt dixi, Lar eſt princeps lingua Hetruſca. Auſonius: *Tertia opima dedit ſpoliatus Aremoricus Lars.* Lars, προποστάτης, προστάτης. Vnde Lares apud Romanos, ſunt Dij προστάται familiæ: qui ab eo propterea Præſtites vocabantur, hoc eſt προστάται, προστατήριοι. Adde quod niſi Tolumnius fuiſſet Lar, hoc eſt, princeps aut dux, ſpolia de eo nõ fuiſſent opima. Nam ea ſunt, quæ dux a duce aufert.

B 26 BELGICA *quum vaſti*) Noſter aliam lectionem præfert: *Belligera vaſti*. lege *Belligerans*. vt ſupra *circans*, pro *circa*. Erroris cauſa, quod archaicos ſcriptum erat, *belligeras, circas*. vt prægnas, animas, antiſtas, ſine N. Interpungendum autem ſic:

Claudius a Reno traiectos arcuit hoſtes
Belligerans. vaſti parma relata ducis
Virdomari- Ita ſine dubio ſcripſit Propertius.

eod. PARMA *relicta*) Ita noſter. Sed magis placent editiones antiquæ. in quibus eſt RELATA.

27 VIRDOMARI) Virdomarus ad verbum Ξένιππος. Nam *mar* apud noſtros erat Equus. auctor Pauſanias. Gallorum veterum idioma ſine dubio Teutonicum fuit. Noſter liber non VIRDOMARI, ſed VIRTOMANI. & id quoque Teutonicum. Virtomanus, Ξένανδρος. *Vuirtman.*

29 ILLI *virgatis iaculantis ab inguine braccis*) Iaculari ab inguine barbarum eſt, at contra Græcũ a capite. Euripides Hippolyto: καὶ περὶ χαίταν ξανθὰν ῥίψαι θεσσαλὸν ὅρ-

παχὰ ἐπὶ λόγχοισ' ἔχουσ' ἐν χειλὶ βέλος. Sed in nostro nõ *ab inguine*, sed *ab agmine* legitur. quod profecto lõge melius est. A

eod. ILLI) ἀρχαϊκῶς, pro *Illius*.

eod. VIRGATIS) De virgatis sagulis Gallorũ vide iuuenilia coniectanea nostra. Virgatam tigrem vocat Seneca in Hippolyto. item Silius libro quinto:

Stat sonipes, vexatque ferox humentia frena,
Caucaseam instratus virgato corpore tigrim.

Virgatam tigrim vocat, quam Euripides στικτὴν καὶ βαλιάν. Hic autem Virdomarus virgatis braccis dicitur vt, *-domus sanie dapibusque cruentis.*

32 OMINE *quod certo dux ferit ante ducem*) Hæc lectio non erat in nostro, sed, *dux ferit ense latus*. Quod autem tam anxie quærant Feretrij etymon, caussæ non est: quum certum sit dictum a Feretro pompæ triumphalis. Valer. Flaccus:

Has, precor, exuuias, & opima cadauera nostro
Linquite, ait, feretro-

Pag. 271, 16 NVM *minus immites habuit*) Malo *habui*. Ita ergo legendum: B

Num minus immites habui Cornelia parcas,
Et sum, quod digitis quinque leuatur onus?

24 ASSIDEBANT *fratres*) Caussam vult dicere coram iudice quæstionis.

27 FALLAX *Tantaleo*) ταντταλεύς, ἀϊδωνεύς, δευκαλιδεύς, ἡρακλεύς & similia Tarentini. a quibus Romani Tantaleus, Adoneus, &c. Ausonius: *Concedat Cei Musa Simonidei*. Simonideus, σιμωνιδεύς. σιμωνιδέως

30 IPSA *loquor pro me*) ἀπολογητικὸς enim λόγος, qui sequitur.

eo. SI *fallo*) Mos reorum caussam dicentium, qui iurabant se nihil mentituros.

32 SI *cui fama fuit*) Exordium.

Pag. 272, 1 VERA *Numantinos*) Conficta lectio ex antiqua, *Atra*. At nos, *Afra*. Numantinus excidit Carthaginem. hoc & lippis & tonsoribus notum.

9 AFRICA *tonsa iaces*) Esset simile illi:

ἁμετέραις βουλαῖς Σπάρτη μὲν ἐκείρατο δόξαν.
Consilijs nostris laus est attonsa Laconum.

A · Sed noster *tanta iaces.* quod dictum θαυμαστικῶς.

10 ET *Persen proaui*] Silius de Philippo, quem vicerunt Romani, patre istius Persæ:

Hic gente egregius, veterisque ab origine regni
Aeacidum sceptris, proauoque tumebat Achille.

12 ME *neque censuræ legem mollisse*) Nihil fecisse indignum censura mariti Pauli. Infra:

Filia tu specimen censuræ nacta paternæ.

14 LABE *mea nostros*) Lege, *vestros.* Ita & scriptus liber.

15 NON *fuit*) Melius liber, *Non erat.*

21 TVRPIOR *assensu*) Quasi non damnaretur, nisi confessa.

29 DEFLETA *& gemitu*) In nostro, *Defensa.* videtur nescio cuius culpæ suspicione perstricta fuisse Cornelia, quod ex sequentibus cognoscitur. Quod, inquit, maleuoli de me rumoribus differunt, hoc falsum esse conuicerit vnus Cæsar, qui mortem meam defleuit. cuius lacrymæ mihi defensionis, ac patroni vicem sunt.

B 30 ILLE *sua nata*) Aliter vulgus hæc accipit, ac sentiebat poeta. Hoc vult enim: Cæsarem solere prædicare me fuisse dignã, quæ illius filia essem, non sororem Iuliam tot impudicis factis suis infamem. Ille, inquit, ait sororem, hoc est me dignam sua nata vixisse, hoc est verius dici posse natam suam, quam illam, quæ sese tanto crimine infamauit. Me filiæ potius, quam priuignæ nomine dignam fuisse. Hæc videntur igitur post relegationem Iuliæ contigisse. Notũ enim, vt illam Pandataria insula relegarit pater. Addit Dio: τῶν δὲ δὴ χρησαμένων αὐτῇ ὁ μὲν ἰούλιος ἀντώνιος ὡς καὶ ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ τοῦτο πράξας ἀπέθανε μετ᾽ ἄλλων τινῶν. οἱ δὲ λοιποὶ εἰς νήσους ὑπερωρίσθησαν. Non dubiũ, quin inter hos relegatos Ouidius fuerit. quem profecto ob illam rem tantum damnauit Augustus, non ob libros.

32 ET *tamen emerui*) Hinc colligitur ornamentis consularibus efferri matronas, quarum filij magistratus curules gessissent. quod dignum est notatu.

Pag. 273, 3 CONDITA *sunt vestro numina nostra*) Repone LVMINA. quod & mos priscus vulgatissimus, & libri nostri scriptura postulat. Ita autem distinguendi versus hi:

A

Te, Lepide, & te, Paule, meum post fata leuamen:
(Condita sunt vestra lumina nostra manu)
Vidimus, & fratrem sellam geminasse curulem.

5 CONSVLE *quo facto*] Hinc lege distichon, ET BENE HABET. item illud NVNC TIBI COMMENDO. Illud autem FILIA TV SPECIMEN cum duobus ſequentibus alio pertinent.

10 FVNGERE *maternis*] Euripides Alceſtide : *σὺ νῦν γίνου τοῖσδ' ἀντ' ἐμοῦ μήτηρ τέκνοις.*

20 SEV *tamen aduerſum*] Vide quæ in Feſtum notauimus voce *Parilia.* quæ conueniebant in manum viri, lectũ ſibi ſternebant in artio, quem aduerſum vocabant, quia e regione ianuæ eſſet. Hoc confirmamus teſtimonijs Aſconij, & Laberij. Ianua dicitur mutare lectum, quæ videt alium aduerſum lectum in locum prioris, noua ſcilicet vxore domum ducta. Atque hæc eſt vera huius loci interpretatio.

31 PROLE *mea Paulum*] Poſt hunc verſum iunge tria diſticha, quæ ſuperius a nobis relicta ſunt, FILIA TV SPECIMEN CENSVRAE, &c.

B

32 FILIA *tu ſpeciem*] Lege, *ſpecimen.*

Pag. 274, 4 HAEC *eſt feminei*] Epilogus.

9 CVIVS *honoratis oſſa vehantur aquis*] Legendum EQVIS, vt habet noſter codex. Hæc confirmant quæ ſuperius dixi, nempe matronas honorarijs veſtibus, curru & ſella curuli efferri, quæ filios conſulares aut alijs curulibus magiſtratibus functos relinquerent. Nam equi honorati, ſunt curules, vel currus prætorius, in quo ſella curulis. Quare & Prætorium ius dicitur honoratum, & honorariũ, & ludi Prætorij, honorarij ludi, & Prætor ipſe honorarius magiſtratus. Ouidius:

Verbaque honoratus libera Prætor habet.

Ita autem hæc vltima diſtinguenda:

Cauſſa perorata eſt. flentes me ſurgite teſtes.
Dum precium vitæ gratâ rependit humus,
Moribus & cælum patuit, ſim digna merendo
Cuius honoratis oſſa vehantur equis.

Omiſſa & errata quædam ſic reponito
& emendato.

Pag.7.lin.6. poſt hæc verba QVONIAM interpolatum eſt. hæc repone. Ennij quoque epitaphium ab huius mendi contagio tutum non fuit. Nam cum ipſum à poeta conceptum ita eſſet:

Nemo me lacrumis decoret, neque funera fletu
Faxit, quom volito viuo' per ora virum.

quum, inquam, ita conceptum fuiſſet, tamen Grammatici QVVM in QVVR mutarunt. Vbi vides eundem errorem.

Pag.10. lin.2. poſt, porarium. Inde vetus Gloſſariũ: *Aſſa cella, ἀφιδρωτήριον.*

Pag.19. lin.37. lege, *παροιμιώδη*

Pag.32. lin.11. *non decores ſint*

Pag.42. lin.10. ſane purum putum

Pag.64. lin.25. *Omnibus aut dulcem*

Pag.73. lin.31. Nam *maximu' in*

Pag.110. lin.14. lege, & magno patrimonio imminuto, ira ac dolore animi

Pag.128. lin.22. poſt, *multetur malo.* Inde Gloſſæ: *Putatrix ξαίτεια.*

Pag.156. lin.13. lege, *Aptior, aut*

FINIS.

IN LIB. CASTIGATIONVM IO. SCALIGERI, Rerum & verborum Index

A

FINIS.

AVCTORVM, QVI IN HIS IOSEPHI SCALIGERI castigationibus continentur, nomina.

FINIS.

Non datur ... Περ.
Πρὸς Μούσας δραμέειν
εὐρέα οὔτις ὁδός

SVMMA PRIVILEGII.

Diplomate regio cautum eſt Mamerto Patiſſonio Typographo, ne quis Catullum, Tibullū, & Propertium à Io. Scaligero Iul. Cæſ. F. emendatos & caſtigatos, imprimat, neue alibi impreſſos vendat, ante ſexennium ab hac editione computandum. Qui ſecus fecerit, pœnis ex Diplomate multabitur. Datum Lutetiæ XIX. Februarij M.D.LXXVII.

Subſignatum DE LESTOILLE.

S'alcun piacere è all'uom che si ricorda

De' primi suoi bei fatti, allor ch'ei pensa

Esser se pietoso, e non la santa

Fede aver rotta, o in alcun patto avere

Abusati gl'Iddij a ingannar gli uomini,

~~S'apparecchian~~ T'attendon molti in lunga età o Catullo,

Da questo ingrato amor provenienti gioie.

Perocchè tutto ciò che gli uomin ponno

Dire o far ad alcuno, hai fatto, e detto.

Che per tutto, dato a mente ingrata.

Cat. [illegible]

Ὀρθῶ αἰδ[illegible] βέλους ἐρῶ[illegible]

[illegible]

Ὅστις μου ἐχθρός· φίλος τοῖς θηλέσιν ἔστω·

Ὅστις ἐμοῦ φίλος· παιδί γε φίλος ἔη·

Πολλάκις ἀλλάττει ἐνὶ ῥήματι τὴν φρένα ἐκεῖνος

Ἱλασθήσεται αὖ αἵματι ἤδε μόλις·

[illegible]

Πικραί εἰσιν πλὴν τοῦ ἔρωτος μηδεμί᾽ ἐχθραί

Σφάττε ἐμαυτόν· ἐμοῦ ἐχθρὸς ἔω γλυκίων·

[illegible]

Οὔ τις ἔρως τινι οὕτω εὔπηξα πῆρ ἔδωκε,

ὥστε πάλιν θλίψαι τῇ ἑτέρᾳ ἑ χερί·

[illegible] ῥόδον καθαρῶ φύλλα γαλακτινέσι·

[illegible] Σιμωνὰς ἐπισφεῖ πῦς τε

βόας καφαρῆ·

[illegible] Πλείονες ἐν μνηρῶ ἤδη

πόθῳ ἡδὺ ὄλωλαν·

[illegible] ἡμῶν βίβλοις [illegible] ιοι Ομβρία

ὀγκωθεῖσα Ῥωμαίου φιλῆ Καλλιμάχοιο πατρίς

[illegible] Ὅτις αὐτῇ κεῖνος ὃς παῖδα

ἔρωτα ἐξάφεν.

[illegible] Πρῶτος ἐώρα ζῶν ἄτερ νοὸς

[illegible] ἐρῶντας φροντίσιν [illegible]

μείζον ὄλεσθ'
ἀποχεῖν ἀγαθά.

Quaerit mihi. Πῶς μοι ζητεῖται τοσάκις
... ἔρωτες κεῖς στόμα τῶν ποιητῶν
βίβλος ἴοι μακαρική.

... mihi ... Οὔ μοι Καλλιόπη οὐ ... τάδ'
ᾄδει Ἀπόλλων. Τὸν Αὐτὴ ἡ κούρη τὸν ὄον ἐμποιέει.

... ὅτι οὐ φιλοζηλεῖ ...

Δεῖκνυ ἀνάγκη ἐμοί· καὶ Κύπρις ἐξέλιπεν

... Ἡ δύναμ' ἀλλοτρίους παλάθεισαν χερσὶν ὁρᾶσθαι;
Ζῆνα φέρειν δύναμις οὐκ ἐφάμιλλος ἐγώ.
... Μοῦνος ἐὼ ὅτι ... οὐ δυνατόν.

... Σεύχοσπῶν ἀναστείλλα ἐμοί
καὶ νυκτί με λάμπει. Φῶς ἐν ... μοι ὄχλος εἰσὶ τόποις

Μενεκι ... ψεύδεσθαι τὴν νύμφα λόγοις
ἀπαλὰν τὸν ἔρωτα ταῦτό γε χεῖρας
ἔχειν ...

Pover Catullo non più far lo sciocco.
Ciò che vedi ito mal, fallo perduto.
I Soli già candidi a te splendero
Chè spesso givi u' la giovan guidavati
Da noi s'amata chi null'altra mai
Quei molti giuochi allor vi si faceano
Che tu volevi nè colei svolea.
Splendero invero a te candidi i Soli
Or ella omai non vuol. Neanco tu puoi.
Chi fugge non seguir nè misero vivi
~~[illegible]~~
Ma con mente ostinata soffri, indura.
Addio fanciulla, già Catullo indura.
Non cercherà, nè pregherotti a forza
Ma tu dorraiti da niun richiesta.
Scianurata piangi qual vita t'aspetta.
Chi da te andrà? a chi parrai galante?
Chi amerai? di chi sarai tu detta?
Chi bacerai? a chi morderai i labbri?
Ma tu Catullo ostinato t'indura